REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

POROČILO O DELU ZA LETO 2010

KAZALO

1. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO 14
1.1. Pristojnosti in zakonodaja 14
1.2. Zaposleni 17
1.3. Notranja organizacija 18
1.4. Viri za doseganje učinkovitejšega nadzora 20
1.5. Obseg dela in ukrepi inšpektorjev, upravni in drugi postopki 26
1.6. Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev Inšpektorata RS za delo 27
1.7. Delovanje Inšpektorata RS za delo na mednarodnem področju 30
2. INŠPEKTORAT RS ZA DELO KOT PREKRŠKOVNI ORGAN 33
2.1. Postopek o prekršku 33
2.2. Statistični podatki o opravljenem delu 34
3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 35
3.1. Uvod 35
3.2. Inšpekcijski nadzor 38
3.3. Nezgode pri delu, poklicne bolezni in nevarni pojavi 43
3.4. Posamezne temeljne obveznosti delodajalcev glede zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu 58
3.5. Posebno izpostavljene dejavnosti 77
3.6. Posebno izpostavljene nevarnosti 82
3.7. Varovane kategorije delavcev 86
3.8. Izvajanje posameznih drugih določil zakonodaje glede zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu 89
3.9. Obveznosti v zvezi s prostim pretokom izdelkov na skupnem evropskem trgu 93
3.10. Druge aktivnosti inšpektorata na področju varnosti in zdravja pri delu 96
3.11. Zaključek 101
4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ 103
4.1. Splošno 103
4.2. Pogodba o zaposlitvi 106
4.3. Delo na domu 112
4.4. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi 113
4.5. Plačilo za delo 116
4.6. Delovni čas 120
4.7. Odmori in počitki 123
4.8. Letni dopust 124
4.9. Disciplinska odgovornost 125
4.10. Varstvo nekaterih kategorij delavcev 126
4.11. Delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov 127
4.12. Delovna knjižica 128
4.13. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih 128
4.14. Zaposlovanje in delo tujcev 129
4.15. Sodelovanje delavcev pri upravljanju 131
4.16. Stavke 132
4.17. Prijava delavcev v socialna zavarovanja, prijava sprememb med zavarovanjem in odjava delavcev iz zavarovanj 133
4.18. Evidence na področju dela 133
4.19. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja 135
4.20. Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah 135
4.21. Kolektivne pogodbe in splošni akti 136
4.22. Javna raba slovenščine 136
4.23. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja 137
4.24. Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti 137

4.25. Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja 138
4.26. Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter zapisovalni opremi v cestnih prevozih 139
4.27. Zakon o delnem nadomestilu povračila plače 139
4.28. Sprememba delodajalca 140
4.29. Minimalna plača 140
4.30. Strokovna pomoč 142
4.31. Zaključek 143
5. USMERJENE AKCIJE V LETU 2010 145
5.1. Splošno 145
5.2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih 146
5.3. Akcija nadzora v zvezi z izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zadrugah 151
5.4. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga (manjši delodajalci) 155
5.5. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v upravnih enotah 160
5.6. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost gostinstva 161
5.7. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi za določen čas, delovnim časom ter z njim povezanim vodenjem evidenc na področju dela 163
5.8. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delu pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oz. omogočajo njihovo delo 164
5.9. Akcija nadzora delovnopravne zakonodaje v zvezi z izvajanjem Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno 166
5.10. Akcija nadzora delovnopravne zakonodaje v zvezi z izvajanjem Zakona o minimalni plači pri delodajalcih, ki uveljavljajo postopen prehod na določeno višino minimalne plače 168
5.11. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja 169
5.12. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na začasnih in premičnih gradbiščih 173
5.13. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s Pravilnikom o varnosti strojev 175
5.14. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri vzdrževalnih delih 176
5.15. Akcija nadzora organizacij s pridobljenim dovoljenjem za delo 181
5.16. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z zagotavljanjem varnosti pred nevarnostjo električnega toka 182
5.17. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja pri uporabi nevarnih kemičnih snovi (EUSLIC kampanja) 185
6. AKTIVNOSTI NA PODROČJU ODKRIVANJA IN PREPREČEVANJA ZAPOSLOVANJA NA ČRNO V LETU 2010 188
7. PREDLOGI V SKLADU S 5. ČLENOM ZAKONA O INŠPEKCIJI DELA 192
7.1. Predlogi na področju delovnih razmerij 192
7.2. Predlogi na področju varnosti in zdravja pri delu 195
8. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA 196
8.1. Predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor na področju socialnega varstva 196
8.2. Splošni podatki o delovanju Socialne inšpekcije v letu 2010 199
8.3. Podatki o delovanju Socialne inšpekcije v letu 2010 po posameznih skupinah izvajalcev 204
8.4. Prekrškovni postopki 215
8.5. Povzetek 216
9. PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2011 217
9.1. Splošno 217
9.2. Poročilo o delu Inšpektorata RS za delo za leto 2010 218
9.3. Usmerjene akcije nadzora s področja delovnih razmerij in s področja varnosti in zdravja pri delu 218
9.4. Usmeritve za delo inšpektorjev za socialne zadeve 223
9.5. Informatika 226
9.6. Izobraževanje, strokovno izpopolnjevanje in dodatno usposabljanje uslužbencev Inšpektorata RS za delo 226
9.7. Cilji in priporočila za nadaljnje delo 227

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (s 1. 1. 2011 inšpektorat ne bo več uporabljal inšpekcijske pisarne v Kamniku) 19
Slika 2: Uporabi osebne varovalne opreme delodajalci še vedno dajejo prednost pred izvedbo ukrepov kolektivnega varstva 68
Slika 3: Časovni roki Uredbe CLP 69
Slika 4: Časovni prikaz registracije 69
Slika 5: Problematika ročnega premeščanja bremen je še vedno zelo prisotna v dejavnosti transporta 71
Slika 6: Primer gradbenih aktivnosti na srednje velikem gradbišču 77
Slika 7: Neustrezno vzdrževanje strojev kot stalno se ponavljajoč problem 82
Slika 8: Primer nevarovanega gibanja delavca na višini 60 m, ki se je srečno končal 83
Slika 9: Zmanjšanje velikosti »nevarne cone« zaradi lokalnega odsesovanja 96
Slika 10: Sestanek komisije EU s predstavniki Inšpektorata RS za delo in drugimi subjekti s področja varnosti in zdravja pri delu 99

KAZALO TABEL

Tabela 1: Veljavni proračun in realizacija proračuna 2009–2010 20
Tabela 2: Poraba sredstev na inšpektorja glede na opravljene preglede v letu 2010 21
Tabela 3: Zaposleni v letu 1994 ter v letih 2004–2010 s primerjavo subjektov in inšpektorjev 22
Tabela 4: Pregledi in ukrepi vseh inšpektorjev, 2009/2010 22
Tabela 5: Število inšpekcijskih pregledov: redni, izredni, kontrolni ter skupno število, 2000–2010 38
Tabela 6: Število in vrsta ukrepov inšpektorjev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2000–2010 40
Tabela 7: Število vseh pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu po najpogosteje nadzorovanih ter izpostavljenih dejavnostih in ukrepi v primerjavi z letom 2009 – število v oklepaju, 2010 41
Tabela 8: Odstotek najpogosteje ugotovljenih kršitev po posameznih institutih v primerjavi s skupnim številom ugotovljenih kršitev, 2005–2010 42
Tabela 9: Primerjalna tabela opravljenega dela Inšpekcije za rudarstvo 43
Tabela 10: Število nezgod v RS na področju rudarstva in število izgubljenih dnin za obdobje od leta 1995 do leta 2010 44
Tabela 11: Delež nezgod v rudarstvu glede na dejavnost 55
Tabela 12: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2004–2010 59
Tabela 13: Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom in vse ugotovljeni kršitve s področja nadzora delovnih razmerij (2006 – 2010) 118
Tabela 14: Število ugotovljenih kršitev v zvezi z varstvom nekaterih kategorij delavcev v letih 2008, 2009 in 2010 126
Tabela 15: Število ugotovljenih kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev (2005–2010) 129
Tabela 16: Usmerjene akcije Inšpektorata RS za delo v letu 2010 145
Tabela 17: Redni inšpekcijski nadzori 199
Tabela 18: Število obravnavanih pobud za izredne inšpekcijske nadzore 200
Tabela 19: Razlogi, določeni z zakonom, zaradi katerih inšpekcijski nadzor ni bil odrejen 202
Tabela 20: Število izvajalcev, ki so jim bila izrečena naročila oziroma ukrepi (v posamezni zadevi je možno izreči tako naročila kot ukrepe) 202
Tabela 21: Ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti v izvedenih rednih nadzorih, deleži 203
Tabela 22: Vpliv pomanjkljivosti in nepravilnosti na izvajanje nalog 203
Tabela 23: Pogostost pojavljanja posameznih pomanjkljivosti ter napak in nepravilnosti po posameznih področjih dela 204
Tabela 24: Vrsta izrečenih naročil in ukrepov za odpravo pomanjkljivosti ter nepravilnosti 205
Tabela 25: Vsebina očitkov iz pobud za izredni inšpekcijski nadzor 206
Tabela 26: Delovna področja, na katera so se nanašali očitki iz pobud za izredni inšpekcijski nadzor 206
Tabela 27: Ugotovljene pomanjkljivosti oz. nepravilnosti 208
Tabela 28: Izrečena naročila in ukrepi 208

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Izobrazbena struktura zaposlenih na Inšpektoratu RS za delo v letu 2010 17
Graf 2: Število opravljenih pregledov in ukrepov inšpektorjev v obdobju 2005–2010 27
Graf 3: Skupno število zadev na prvi stopnji na podlagi Zakona o splošnem upravnem postopku in druge zadeve izven omenjenega zakona (primerjava v letih 2005–2009) 27

Graf 4: Gibanje števila inšpekcijskih pregledov na področju varnosti in zdravja pri delu (redni, izredni, kontrolni ter skupno število), 2000–2010 39
Graf 5: Število opravljenih izrednih inšpekcijskih pregledov glede na načrtovane usmerjene akcije ter ostale vzroke, 2008–2010 39
Graf 6: Število ureditvenih in prepovednih ukrepov inšpektorjev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, 2008–2010 40
Graf 7: Delež prijavljenih nezgod v letu 2010 glede na mesto nezgode, 2010 44
Graf 8: Število prijavljenih nezgod na Inšpektorat RS za delo, 2005–2010 44
Graf 9: Število nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, 1998–2010 45
Graf 10: Vzroki nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, 2007–2010 46
Graf 11: Starost smrtno poškodovanih delavcev, 2007–2010 47
Graf 12: Velikost delodajalcev, pri katerih so se smrtno poškodovali delavci, 2007–2010 48
Graf 13: Dejavnosti z največ težjimi nezgodami pri delu, 2010 49
Graf 14: Delovna okolja, kjer se zgodi največ težjih nezgod, 2010 49
Graf 15: Starostna struktura težje poškodovanih delavcev, 2010 50
Graf 16: Čas, ko so se zgodile težje nezgode pri delu, 2010 50
Graf 17: Zaposlitveni status težje poškodovanih delavcev, 2010 51
Graf 18: Dejavnosti z največ lažjimi nezgodami pri delu, 2010 51
Graf 19: Starostna struktura lažje poškodovanih delavcev, 2010 52
Graf 20: Čas, ko so se zgodile lažje nezgode pri delu, 2010 52
Graf 21: Zaposlitveni status lažje poškodovanih delavcev, 2010 53
Graf 22: Število prijav glede na število dni od nezgode do prijave 56
Graf 23: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2007–2010 59
Graf 24: Vsota povprečnih ocen za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2004 – 2010 59
Graf 25: Delež neocenjenih subjektov za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010 60
Graf 26: Povprečna ocena subjektov glede na zadnji inšpekcijski nadzor, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010 61
Graf 27: Zadnji inšpekcijski nadzor glede na število zaposlenih v družbi, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010 61
Graf 28: Ugotovljene posamezne nepravilnosti v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno delo, 2008–2010 64
Graf 29: Izjava delavca: »Seznanjen sem z oceno tveganja, ki jo je za moje delovno mesto pripravil delodajalec.«, Inšpektorat RS za delo, 2010 73
Graf 30: Izjava delodajalca: »Delavci so seznanjeni z oceno tveganja za njihovo delovno mesto.«, Inšpektorat RS za delo, 2010 73
Graf 31: Izjava delavca: »Pri delodajalcu sem že bil izpostavljen šikaniranju zaradi spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010 74
Graf 32: Izjava delodajalca: »Delavci so že bili izpostavljeni šikaniranju zaradi svojega spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010 74
Graf 33: Izjava delavca/ke glede na spol: »Pri delodajalcu sem že bil/a izpostavljen/a šikaniranju zaradi svojega spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010 75
Graf 34: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2010 78
Graf 35: Število pregledanih gradbišč v okviru gradbenih akcij, 2005–2010 79
Graf 36: Število izdanih odločb v okviru gradbenih akcij, 2005–2010 79
Graf 37: Število izrečenih glob v okviru gradbenih akcij, 2005–2010 79
Graf 38: Število prijav kaznivega dejanja na pristojno Državno tožilstvo (2006-2010) 106
Graf 39: Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij (2006 – 2010) 118
Graf 40: Gibanje števila ugotovljenih kršitev na področju dela in zaposlovanja tujcev (2005–2010) 129
Graf 41: Gibanje števila zaprosil za strokovno pomoč (2006 – 2010) 143
Graf 42: Število prejetih, proučenih in na proučitev čakajočih pobud za inšpekcijske nadzore 200

UPORABLJENI PRAVNI VIRI

- Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/94, 32/97 in 36/2000)
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 1)
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/2006 - uradno prečiščeno besedilo št. 2, 105/2006, 126/2007, 65/2008, 47/2009 – odločba US (popr. 48/2009) in 8/2010)

- Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 3/2007 - uradno prečiščeno besedilo št. 4, 17/2008 (popr. 21/2008) in 76/2008, 108/2009 in 45/2010)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99 in 64/2001)
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002, 79/2006, 46/2007 – odločba US, 103/2007, 45/2008 in 83/2009 – odločba US)
- Zakon o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 101/2003)
- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 55/2008 (popr. 66/2008), 39/2009 in 55/2009 – odločba US)
- Zakon o delnem povračilu nadomestila plače (Uradni list RS, št. 42/2009)
- Zakon o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa (Uradni list RS, št. 5/2009, 40/2009 in 57/2009)
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih (Uradni list RS, št. 64/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 2, 113/2009 – odločba US in 97/2010)
- Zakon o določitvi minimalne plače (Uradni list RS, št. 114/2006, 36/2008 in 13/2010)
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/1983, 114/2006, 122/2007 – odločba US in 61/2010)
- Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/2005 – uradno prečiščeno besedilo št. 4, 126/2007 in 48/2009)
- Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (Uradni list RS, št. 35/2008)
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 40/2006)
- Zakon o evropskih svetih delavcev (Uradni list RS, št. 59/2002 in 103/2007)
- Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/2009 – uradno prečiščeno besedilo št. 3 in 83/2009 – odločba US))
- Zakon o izvajanju dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju v obdobju 2004-2005 (Uradni list RS, št. 70/2004)
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/2002, 56/2006 – odločba US in 114/2006)
- Zakon o javnem jamstvenem in preživninskem skladu RS (Uradni list RS, št. 78/2006 - uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/2004 in 91/2008 – odločba US)
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/2007 - uradno prečiščeno besedilo št. 3, 65/2008 in 69/2008 in 74/2009 – odločba US)
- Zakon o kemikalijah (Uradni list RS, št. 110/2003 – uradno prečiščeno besedilo, 47/2004, 61/2006 in 16/2008)
- Zakon o kolektivnih pogodbah (Uradni list RS, št. 43/2006, 45/2008 in 83/2009 – odločba US)
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/2000 in 111/2007)
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 2 in 85/2009),
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43/2006 in 76/2010)
- Zakon o omejevanju porabe alkohola (Uradni list RS, št. 15/2003)
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (Uradni list RS, št. 93/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 3 in 27/2009 – odločba US)
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 5, 36/2008 in 58/2009 (popr. 64/2009 in 65/2009), 16/2010 – odločba US in 47/2010 – odločba US)
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/2006)
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/2006 - uradno prečiščeno besedilo št. 4, 112/2006 – odločba US, 114/2006, 10/2008, 98/2009, 27/2010, 38/2010, 61/2010 in 79/2010)
- Zakon o posebnem dodatku za socialno ogrožene (Uradni list RS, št. 57/2009)
- Zakon o postopku za uveljavljanje socialno varstvenih pravic (Uradni list RS, št. 23/1991, 54/1992 in 65/1993)
- Zakon o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 3, 45/2008, 121/2008 – sklep US 47/2009 – odločba US (popr. 48/2009), 57/2009 – odločba US, 12/2010 – odločba US, 49/2010 – odločba US, 50/2010 – odločba US in 107/2010 – odločba US)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 12/2007 – uradno prečiščeno besedilo in 29/2010)
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/2008)
- Zakon o prevozih v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 131/2006 (popr. 5/2007), 123/2008 in 28/2010)
- Zakon o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 33/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 41/2009 in 97/2010)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o uresničevanju otrokovih pravic (Uradni list RS št. 26/1999)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah (Uradni list RS, št. 14/1999)
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah (Uradni list RS, št. 15/2007)
- Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/2005 in 55/2009 – odločba US)
- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 98/2004 – uradno prečiščeno besedilo in 68/2008) – ne velja od 10.8.2010, uporablja se do 1.1.2011
- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 61/2010 (popr. 62/2010) in 76/2010)
- Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007 - uradno prečiščeno besedilo št. 2, 23/2007, 41/2007, 122/2007 – odločba US, 61 2010 in 62/2010)

- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (Uradni list RS, št. 42/2007 – uradno prečiščeno besedilo in 23/2009 – odločba US)
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe (Uradni list RS, št. 28/2006)
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruge (Uradni list RS, št. 79/2006)
- Zakon o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/2008)
- Zakon o soodločanju delavcev pri čezmejnih združitvah kapitalskih družb (Uradni list RS, št. 56/2008)
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/2006 - uradno prečiščeno besedilo št. 2, 114/2006, 122/2007 – odločba US, 10/2008 in 62/2010)
- Zakon o stavki (Uradni list SFRJ, št. 23/1991 in Uradni list RS, št. 13/1993 in 66/1993)
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/2004 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o trgovini (Uradni list RS, št. 24/2008)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/2007 – uradno prečiščeno besedilo in 56/2008 in 4/2010)
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (Uradni list RS, št. 93/2007 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/2006, 71/2008, 73/2008, 98/2009, 62/2010 in 85/2010)
- Zakon o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 119/2006 – uradno prečiščeno besedilo št. 3, 59/2007, 15/2008 – odločba US, 64/2008, 86/2009 in 62/2010)
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/2004 – uradno prečiščeno besedilo, 101/2007 – odločba US in 122/2007 – odločba US)
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/2007 - uradno prečiščeno besedilo št. 2 in 14/2009 – odločba US)
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 76/2007 – uradno prečiščeno besedilo št. 2)
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 107/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 114/2006 in 59/2007) – ne velja od 27.10.2010, uporaba do 1.1.2011
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/2006 – uradno prečiščeno besedilo št. 3, 114/2006, 91/2007, 71/2008, 118/2008, 47/2010 – odločba US in 62/2010)
- Zakon o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/2010)
- Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010)
- Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/2010)
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/2010)
- Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/2004 – uradno prečiščeno besedilo, 117/2006 in 102/2007)
- Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 83/2005)
- Uredba o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 106/2005, 30/2006, 86/2006, 32/2007, 63/2007, 115/2007, 31/2008, 35/2009, 58/2010 in 101/2010)
- Uredba o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/2007 in 17/2008)
- Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list RS, št. 119/2003)
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 110/2004, 124/2004, 114/2006 in 62/2010)
- Uredba o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/1996 in 41/2004)
- Uredba o določitvi obrtnih dejavnosti in mojstrskih nazivov ter obrti podobnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 117/2004 in 102/2007)
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov (Uradni list RS, št. 32/2007, 21/2008 in 14/2009 – odločba US)
- Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2010, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela (Uradni list RS, št. 8/2010)
- Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev (Uradni list RS, št. 44/2009)
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 110/2004, 124/2004, 114/2006 in 62/2010)
- Uredba 561/2006/ES
- Uredba 3821/85/EGS ali AETR
- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 126/2003)
- Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del (Uradni list RS, št. 30/2002)
- Pravilnik o delovnih dovoljenjih, prijavi in odjavi dela ter nadzoru nad zaposlovanjem in delom (Uradni list RS, št. 37/2008 in 28/2009)
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let (Uradni list RS, št. 60/2004)
- Pravilnik o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 74/2004)
- Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije (Uradni list RS, št. 97/2009)

- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 72/2004 in 113/2008)
- Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo (Uradni list RS, št. 105/2002, 107/2004, 129/2006 in 55/2009)
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 87/2006, 127/2006, 8/2007, 51/2008 in 5/2009)
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi (Uradni list RS, št. 117/2005)
- Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij (Uradni list RS, št. 13/2001, 97/2003, 108/2004, 117/2005, 57/2007, 85/2009 in 37/2010)
- Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti (Uradni list RS, št. 49/2009)
- Pravilnik o načinu izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja (Uradni list RS, št. 30/2000)
- Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih (Uradni list RS, št. 127/2006 in 115/2008)
- Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register (Uradni list RS, št. 3/2006)
- Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 35/2004)
- Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu (Uradni list RS, št. 136/2006 in 61/2010)
- Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/2005 in 23/2006)
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu (Uradni list RS, št. 89/1999 in 39/2005)
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/2003, 78/2008)
- Pravilnik o pogojih in postopku za pridobitev dovoljenja za delo za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu (Uradni list RS, št. 42/2003)
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika (Uradni list RS, št. 19/2007)
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (Uradni list RS, št. 139/2006) – ne velja od 27.10.2010, uporablja se do uveljavitve podzakonskih aktov oziroma splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil po Zakonu o urejanju trga dela, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadilnica (Uradni list RS, št. 80/2007 in 90/2010)
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva (Uradni list RS, št. 38/2004, 23/2006 in 42/2007)
- Pravilnik o postopkih za izvrševanje proračuna (Uradni list RS, št. 50/2007, 61/2008 in 99/2009)
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov (Uradni list RS, št. 31/2008 in 61/2009 in 62/2010)
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. 31/2008)
- Pravilnik o postopku in vsebini izvajanja svetovalnega razgovora (Uradni list SRS, št. 41/1989)
- Pravilnik o postopku za popis in ocenitev premoženja oseb pod skrbništvom ter o pripravi skrbniških poročil (Uradni list SRS, št. 18/1989)
- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom (Uradni list RS, št. 92/2008)
- Pravilnik o preiskavah delovnega okolja, pregledih in preizkusih sredstev za delo (Uradni list SRS, št. 35/1988),
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev (Uradni list RS, št. 87/2002 (popr. 29/2003) in 124/2006)
- Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 31/2008)
- Pravilnik o protieksplozijski zaščiti (Uradni list RS, št. 102/2000, 91/2002 in 16/2008)
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list RS, št. 85/2003)
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (Uradni list RS, št. 31/2009)
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali (Uradni list SFRJ, št. 30/1969)
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah odredbe o tehničnih zahtevah za naprave, ki se uporabljajo v potencialno eksplozivnih atmosferah (Uradni list RS, št. 91/2002)
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju strokovnih delavcev, ki opravljajo naloge varnosti pri delu (Uradni list RS, št. 112/2006)
- Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 52/1995, 2/1998, 19/1999 (popr. 28/1999), 127/2003, 125/2004, 120/2005 – odločba, 90/2008) – ne velja od 19.6.2010
- Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 45/2010)
- Pravilnik o tlačni opremi (Uradni list RS, št. 15/2002, 47/2002, 54/2002, 114/2003 in 138/2006)
- Pravilnik o ugotavljanju prihrankov in premoženja ter o vrednosti zagotovljene osnovne oskrbe v postopku za dodelitev denarne socialne pomoči (Uradni list RS, št. 68/2001 (popr 71/2001), 119/2005, 36/2007, 61/2010 in 62/2010)
- Pravilnik o varnosti dvigal (Uradni list RS, št. 83/2007)

- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom (Uradni list RS, št. 30/2000 in 73/2005)
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Uradni list RS, št. 101/2004)
- Pravilnik o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 25/2006 in 75/2008)
- Pravilnik o varnostnih znakih (Uradni list RS, št. 89/99, 39/2005 in 34/2010)
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu (Uradni list RS, št. 17/2006 (popr. 18/2006))
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem (Uradni list RS, št. 101/2005)
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu (Uradni list RS, št. 94/2005)
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 100/2001, 39/2005 in 53/2007)
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile in doječih delavk (Uradni list RS, št. 82/2003)
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb (Uradni list RS, št. 82/2003)
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka (Uradni list RS, št. 29/1992)
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu (Uradni list SRS, št. 15/1979)
- Pravilnik o varstvu pri delu v grafični industriji (Uradni list RS, št. 7/1992)
- Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen (Uradni list RS, št. 73/2005)
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Uradni list RS, št. 89/1999 in 39/2005)
- Pravilnik o zbirki podatkov o denarnih socialnih pomočeh (Uradni list RS, št. 64/2001, 61/2010 in 62/2010)
- Pravilnik varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu (Uradni list RS, št. 93/2005)
- Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi (Uradni list RS, št. 50/2003)
- Odredba o enostavnih tlačnih posodah (Uradni list RS, št. 11/2002 in 138/2006)
- Navodilo za opravljanje kratkotrajnega dela (Uradni list RS, št. 91/2008)
- Navodilo za obdelavo in posredovanje podatkov o tujcih, ki se zaposlijo in delajo na ozemlju Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 83/2008)

V letnem poročilu uporabljeni izrazi delavec, delodajalec in inšpektor, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni za ženske in za moške.

Izdal: Inšpektorat Republike Slovenije za delo

Založil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo

Za izdajatelja: mag. Borut Brezovar

Uredila: Jasmina Rakita

Lektoriranje: ODIN d.o.o., Stegne 21, Ljubljana

Tisk: ISKRA INVEST d.d., Stegne 25, Ljubljana

Naklada: 50 izvodov

Poročilo so pripravili: mag. Borut Brezovar, mag. Boris Ružič, Jasmina Rakita, Peter Stefanoski, mag. Sonja Konestabo, Jelka Žvegelj - Vulič, Slavko Krištofelc, mag. Lidija Korat, mag. Mladen Markota, Marjan Rosa, mag. Marjan Oven, mag. Albin Novšak, mag. Boštjan Hartner, Gloria Čuže, Rok Pihler, Maja Svetličič in Damjan Mašera.

ISSN 1854-1356

UVOD

Ob izdelavi poročila Inšpektorata RS za delo za leto 2009 smo ocenjevali, da se je izteklo za inšpektorje dela najbolj naporno leto doslej. To je bilo do tedaj sicer res, nismo pa še poznali tega, kar nam je prineslo leto 2010. Žal to ni bilo leto, ko bi se trendi gospodarskih gibanj odločno obrnili navzgor, pač pa prav nasprotno, leto, ko so se razmere v gospodarstvu in negospodarstvu pretežno še bolj zaostrovale. Slabšanje razmer na številnih področjih dela, kar se je sprožilo s finančno krizo konec leta 2008 in se okrepilo v letu 2009, se je v letu 2010 nadaljevalo in povzročilo številne negativne posledice v družbi in še zlasti pri številnih posameznikih v obliki izgube dela ali pa v obliki kršenja njihovih pravic iz dela in kot novost številne kršitve pravic s področja socialnih zavarovanj iz dela v obliki neplačevanja prispevkov za socialno varnost. Veliko odpuščanj delavcev in vrsta stečajev gospodarskih subjektov so število nezaposlenih po letu 2001 spet dvignili na številko nad 100.000.

Najslabša slika se je v letu 2010 pokazala v dejavnosti gradbeništva, kjer se je zaradi finančnih problemov in likvidnostnih težav sprožila verižna reakcija medsebojnih neplačil številnih podjetij, ki so sodelovala pri različnih gradbenih projektih, kar je posledično privedlo do popolne nesposobnosti pokrivanja tekočih obveznosti posameznega gospodarskega subjekta, vključno z obveznostmi do lastnih zaposlenih, sprva v zvezi s prispevki za socialno varnost, nato z zamudami pri izplačilu plač in težavami z izplačilom regresa za letni dopust in končno z nesposobnostjo izplačila plač v celoti več zapovrstnih mesecev. Dodaten problem v dejavnosti gradbeništva, ki je povzročil veliko dodatnih težav, je dejstvo, da so bili na tak način prizadeti delavci pogosto tujci, ki zaradi neurejenih odnosov Republike Slovenije z državo, od koder so prišli, niso mogli v celoti uveljavljati pravic iz zavarovanja, ki ga za takšne primere predvideva naša zakonodaja.

Opisane razmere so generirale številne kršitve predpisov o delu, kar je posledično privedlo do povečanega števila prijav domnevnih kršitev na Inšpektorat RS za delo, in to zlasti v zvezi z denarnimi terjatvami zaposlenih do svojih delodajalcev v zvezi s plačami in regresom za letni dopust pa tudi v zvezi z domnevno nezakonitimi odpovedmi pogodbe o zaposlitvi. Inšpektorji so se odzivali prav na vse prijave in ob ugotovljenih nepravilnostih s tega področja tudi ukrepali v skladu z zakonom. To pomeni, da so delodajalca za ugotovljeno kršitev kaznovali v prekrškovnem postopku oziroma da so, v najtežjih primerih in ko je bil podan sum, da gre za storitev kaznivega dejanja, podali pristojnemu tožilstvu kazensko ovadbo. Močnejšega ukrepa zoper nezakonito ravnanje delodajalca v zvezi s predpisi delovnopravne zakonodaje inšpektor za delo nima.

Ne glede na dejstva, se je že v začetku leta na inšpektorje za delo zgrnil val ogorčenja in očitkov delavcev, sindikatov in medijev o tem, da ob kršitvah ne store ničesar, da zgolj opazujejo in prepuščajo zaposlene ob kršitvah na milost in nemilost brezvestnim delodajalcem. Statistika o opravljenem delu na področju delovnih razmerij pa kaže drugačno sliko. Število vsakovrstnih ukrepov se je povečalo, inšpektorji pa so ob okrnjeni kadrovski zasedbi v letu 2010 bistveno pogosteje kot v letih pred tem uporabljali najtežje ukrepe, ki so jim v zakonodaji za takšne kršitve na voljo. Predvsem je to veljalo za področje nadzora nad izvajanjem predpisov o delovnih razmerjih, kjer se je obseg ugotovljenih kršitev najbolj povečal.

Področje nadzora predpisov o varnosti in zdravju pri delu je v letu 2010 kazalo podobno sliko kot v letu 2009 : večji delodajalci z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu svojim delavcem nimajo prevelikih težav ne v formalnem in ne v dejanskem smislu, zelo drugačne razmere pa so pri manjših in najmanjših delodajalcih, ki le s težavo sledijo tovrstnim predpisom, pa še to zlasti v formalnem pomenu. Nekatere statistike zadnjih let pa so na področju varnosti in zdravja pri delu vendarle ugodne. Število nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, se že nekaj let znižuje. Leta 2007 je bilo takih nezgod 29, leta 2008 26, leta 2009 23 in v poročevalskem obdobju 22. Tudi skupno število vseh nezgod pri delu, ki so bile v teh letih prijavljene inšpektoratu za delo, je v upadanju. To bi bili zelo ohrabrujoči podatki, če bi hkrati beležili večje število delovnih mest in pomembnejšo gospodarsko rast.

Tretja inšpekcija v okviru Inšpektorata RS za delo, to je Socialna inšpekcija, je v letu 2010 uspela opraviti načrtovano delo skoraj v celotnem obsegu kljub nepredvideni daljši odsotnosti dela kadra ter številnih pritiskov medijev, posameznikov in nekaterih organizacij.

Pogoji, v katerih so inšpektorji Inšpektorata RS za delo v letu 2010 opravljali svoje delo, so bili pravzaprav enaki kot v preteklem letu, čeprav je bil sprejet in realiziran sklep o kadrovski krepitvi inšpektorata z zaposlitvijo 8 novih sodelavk oziroma sodelavcev in zagotovitvi potrebnih sredstev zanje. V istem obdobju se je namreč starostno upokojilo 11 sodelavk in sodelavcev, ki jih seveda še nismo uspeli nadomestiti z novimi. Pa še potem bo treba v njihovo usposabljanje vložiti najprej veliko dela in truda, preden se bodo samostojno vključili v delo.

Vedno večje težave, na katere opozarjamo, predstavlja tudi zastarela neenotna, razdrobljena in nepovezana informatika, ki le z obilo dodatnega osebnega dela zagotavlja minimum potrebnih informacij za delo inšpektorjev in realizacijo vse večjih zahtev po podatkih in različnih poročil s strani različnih organizacij, organov in številnih medijev, ki dnevno to zahtevajo od nas.

Leto 2010 pa je bilo za nas pomembno še iz enega razloga: jeseni tega leta smo bili subjekt nadzora s strani Evropske komisije, ki je preko Odbora glavnih inšpektorjev dela opravila evalvacijo slovenske inšpekcije dela s strani posebne komisije, v kateri so bili inšpektorji iz sedmih evropskih držav. Ocenjevali so nas iz zornega kota organizacije in načina dela v povezavi z ustreznimi mednarodnimi predpisi in standardi. Končno poročilo še ni pripravljeno, ustno pa so nas seznanili s svojim mnenjem, ki ni prav nič zaskrbljujoče.

Izkušnje zadnjih let so nas naučile, da se je najbolje nasloniti na lastne sile in najprej pri sebi iskati tako napake kot tudi možnosti za izboljšanje razmer in kakovosti dela. Potrudili se bomo, da bomo z nadaljnjim dobrim delom prispevali svoj delež k izboljšanju razmer, hkrati pa bomo v obliki predlogov opozorili na morebitne ovire na tej poti.

Mag. Borut Brezovar,
Glavni inšpektor RS za delo

1. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO

1.1. PRISTOJNOSTI IN ZAKONODAJA

Inšpektorat Republike Slovenije za delo je upravni in prekrškovni organ v sestavi Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Stvarno pristojnost inšpekcijskemu organu določajo predvsem Zakon o inšpekciji dela, Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o varnosti in zdravju pri delu, Zakon o socialnem varstvu in Zakon o urejanju trga dela.

Poročilo Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: Inšpektorat RS za delo) je pripravljeno na podlagi 5. člena Zakona o inšpekciji dela, ki določa vsebino poročanja in nadaljnjo obravnavo poročila. V skladu s 1. točko prvega odstavka 5. člena Zakona o inšpekciji dela navajamo pravne vire, ki določajo pristojnost Inšpektorata RS za delo.

Med mednarodnimi pravnimi viri je treba omeniti predvsem konvencije, direktive in druge vire Mednarodne organizacije dela, med katere sodijo predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropska socialna listina (3. člen),
- Direktiva št. 89/391 /EGS.

Inšpektoratu RS za delo določajo stvarno in drugo pristojnost za delovanje in nadzor:

- Zakon o inšpekciji dela,
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru,
- Zakon o socialnem varstvu,
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu,
- Zakon o delovnih razmerjih,
- Zakon o urejanju trga dela,
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih,
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti,
- Zakon o duševnem zdravju,
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja,
- Zakon o javni rabi slovenščine,
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah,
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju,
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja,
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti,
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti,
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih,
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov,
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti,
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev,

- Zakon o stavki,
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju,
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov,
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti,
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb,
- Zakon o omejevanju porabe alkohola,
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- Zakon o kolektivnih pogodbah,
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih,
- Zakon o minimalni plači,
- Zakon o delnem povračilu nadomestila plače

in drugi zakoni ter predpisi, kot so razvidni iz priloge tega poročila.

Na podlagi 3. in 5. člena Zakona o inšpekciji dela je Inšpektorat RS za delo v letu 2010 sodeloval z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter drugimi organi pri pripravi novega Zakona o inšpekciji dela ter pri spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti in zdravju pri delu in tudi druge zakonodaje s področja dela inšpektorata (npr. predloga Zakona o malem delu, predloga Zakona o urejanju trga dela, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških, predloga Zakona o minimalni plači, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju in delu tujcev itd.).

Inšpektorat RS za delo je v letu 2010 sodeloval z drugimi inšpektorati, upravami in zavodi, pristojnimi za zaposlovanje, za zdravstveno zavarovanje ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot tudi s sindikati in strokovnimi združenji delodajalcev ter raznimi drugimi strokovnjaki s področja dela inšpektorata doma in v tujini.

Zaradi izvrševanja mednarodnih obveznosti države, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine, vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU, kot tudi zaradi zagotavljanja podatkov in poročanja v zvezi s temi dokumenti, Inšpektorat RS za delo sodeluje z Mednarodno organizacijo dela (ILO – International Labour Organization) in Mednarodno organizacijo inšpektorjev dela (IALI – International Association of Labour Inspectors) ter je vključen v Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committe). V okviru SLIC-a je bila imenovana mednarodna skupina inšpektorjev, ki je v oktobru 2010 ocenjevala, kako Inšpektorat RS za delo izpolnjuje splošna načela EU v zvezi z opravljanjem nalog inšpekcijskega nadzora s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2010 se je intenziviralo sodelovanje z Evropsko komisijo preko zahtevnih in obsežnih vprašalnikov in gradiv v okviru izvajanja raznih kampanj EU (kemijske varnosti, ročnega premeščanja bremen ipd.). Večja mednarodna aktivnost je potekala tudi v okviru extranet orodja Evropskega centra za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu (CIRCA-Communication & information resource centre administrator) kot tudi na spletu Evropske komisije za izmenjavo znanja - KSS (Knowledge Sharing Site).

Nadaljevalo se je delo na strategijah inšpekcij (Strategija Inšpektorata RS za delo na področju varnosti in zdravja pri delu za obdobje 2009–2012), projektih in nalogah v okviru sprejetih dokumentov in priporočil EU na področju dela inšpekcij (npr. Psihosocialni dejavniki na delovnem mestu 2010-2013, Zmanjšanje števila nezgod pri delu 2010-2012) in priporočil EU na področju dela drugih inšpekcij.

Inšpektorat RS za delo je kot lastno dejavnost opravljal preizkuse znanj za koordinatorje gradbišč v skladu s Pravilnikom o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih.

Kot upravni organ je Inšpektorat RS za delo v letu 2010 opravljal številne naloge na področju uslužbenske in druge zakonodaje, projektne naloge ter bil vključen v druga področja (npr. delo na področju integritete javnih uslužbencev).

Inšpektorji so vodili postopke v skladu z Zakonom o inšpekciji dela, Zakonom o inšpekcijskem nadzoru, Zakonom o upravnem postopku in Zakonom o prekrških na prvi stopnji. Na drugi stopnji je v upravnih pritožbah odločalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

V skladu z Zakonom o prekrških so inšpektorji na prvi stopnji opravljali prekrškovne naloge, ki so vsako leto številnejše. Od inšpektorjev zahtevajo višji nivo strokovnega znanja in stalno izpopolnjevanje s tega področja zaradi številnih pritožb kršiteljev oziroma njihovih zastopnikov kot tudi zaradi pogostih preteklih sprememb prekrškovne zakonodaje.

Inšpektorat RS za delo ima v svoji sestavi tri inšpekcije: Inšpekcijo nadzora varnosti in zdravja pri delu, Inšpekcijo nadzora delovnih razmerij in Socialno inšpekcijo. Inšpekcijski nadzor so inšpektorji opravljali zlasti nad izvajanjem:

- priporočil EU, zakonov in drugih predpisov o varnosti in zdravju pri delu ter s tem povezanih obveznosti delodajalcev do varnega in zdravega dela. Inšpektorji so opravljali raziskave smrtnih, težjih in drugih nezgod pri delu (ob stalni 24-urni pripravljenosti inšpektorjev) in opravljali druge naloge (Glej 3. poglavje),
- zakonov, kolektivnih pogodb in drugih aktov, ki urejajo obsežno področje delovnih razmerij, plače in drugih prejemkov iz delovnega razmerja, zaposlovanja delavcev doma in tujini, stavke, nadzor nad zakonitostjo postopov ugotavljanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij in druge naloge s tega področja (Glej 4. poglavje),
- zakonov in drugih predpisov, ki urejajo socialno varstvo, zakonsko zvezo, družinska razmerja, izvajanje rejniške dejavnosti oziroma je inšpekcija opravljala redni in izredni nadzor nad izvajanjem socialnovarstvenih storitev in spoštovanjem predpisov, s katerimi so izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti podeljena javna pooblastila za izvajanje določenih nalog, in opravljala druge strokovne naloge s tega področja (Glej 8. poglavje).

V letu 2010 se je gospodarska kriza poglobila, kar se je posledično odražalo tudi v delu inšpekcij Inšpektorata za delo kot na primer:

- na področju nadzora delovnih razmerij se je kriza nedvomno najbolj odrazila v večjem številu prijav in zaprosil za strokovno pomoč ter tudi v obsegu dela in izrečenih ukrepov inšpektorjev. Zaradi nelikvidnosti delodajalcev, prisilnih poravnav, stečajev, odpovedi pogodb o zaposlitvi, neizplačil plač, odpravnin in drugih nadomestil ter posledično brezposelnosti delavcev je bila inšpekcija soočena s socialnimi in drugimi eksistenčnimi problemi prijaviteljev ter številnimi kršitvami pravic delavcev. Povečala sta se število incidentov in stopnja ogroženosti zaposlenih v inšpekciji;
- na področju varnosti in zdravja pri delu delodajalci pogosto niso izvajali potrebnih ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu zaradi slabega gospodarjenja oziroma pomanjkanja sredstev. Za te obveznosti se je v letu 2010 namenjalo manj sredstev, čeprav so se posledice odpuščanja, neplačevanja plač ter prispevkov za socialno varnost negativno odražale tudi na kazalcih varnega in zdravega dela. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so bili delavci večinoma pri delu preobremenjeni in brez osnovnih pogojev za varno delo. Zaradi zmanjševanja stroškov dela je prihajalo do odpuščanja delavcev, obveznosti pa so se naložile preostalim zaposlenim, kar je privedlo do prekomernega izčrpavanja delavcev. Delavci so morali delo opravljati v neustreznih delovnih razmerah (neosvetljenost delovnih mest, prenizke ali previsoke temperature glede na letno obdobje), zdravniški pregledi se niso opravljali v predpisanih rokih in podobno;
- tudi obseg in zahtevnost dela Socialne inšpekcije se povečuje. Povečalo se je število vloženih pobud za ukrepanje inšpektorjev kot tudi delo na področju, ki ne predstavlja neposrednega inšpektorskega dela.

Na podlagi 4. člena Zakona o inšpekciji dela je Inšpektorat RS za delo nudil delodajalcem in delavcem strokovno pomoč v zvezi z uresničevanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Naloge inšpektorjev so se v zvezi s tem občutno povečale.

1.2. ZAPOSLENI

Na Inšpektoratu RS za delo je bilo 31.12.2010 zaposlenih skupaj 111 javnih uslužbencev (za določen in nedoločen čas), od tega 84 inšpektorjev.

S Kadrovskim načrtom Inšpektorata RS za delo je bilo za leto 2010 predvidenih 116 zaposlenih za nedoločen čas. Na dan 31. 12. 2010 je bilo zaposlenih 109 javnih uslužbencev za nedoločen čas (če primerjamo obvezno število delovnih ur s številom zaposlenih, je bilo v letu 2010 povprečno na delu 108 uslužbencev) in 2 za določen čas.

Od skupnega števila zaposlenih za nedoločen čas je 91 javnih uslužbencev zasedalo uradniška delovna mesta, in sicer je bilo od tega 84 uradniških mest inšpektorjev, 7 drugih uradniških delovnih mest ter 17 strokovno tehničnih delovnih mest (od tega je 11 strokovno tehničnih delovnih mest sistemizirano na nivoju območnih enot).

V poročevalskem obdobju je prenehalo delovno razmerje 11 uslužbencem (9 se jih je upokojilo, 2 je prenehalo delovno razmerje iz drugih razlogov). Med upokojenimi uslužbenci je bilo 7 inšpektorjev.

Graf 1: Izobrazbena struktura zaposlenih na Inšpektoratu RS za delo v letu 2010

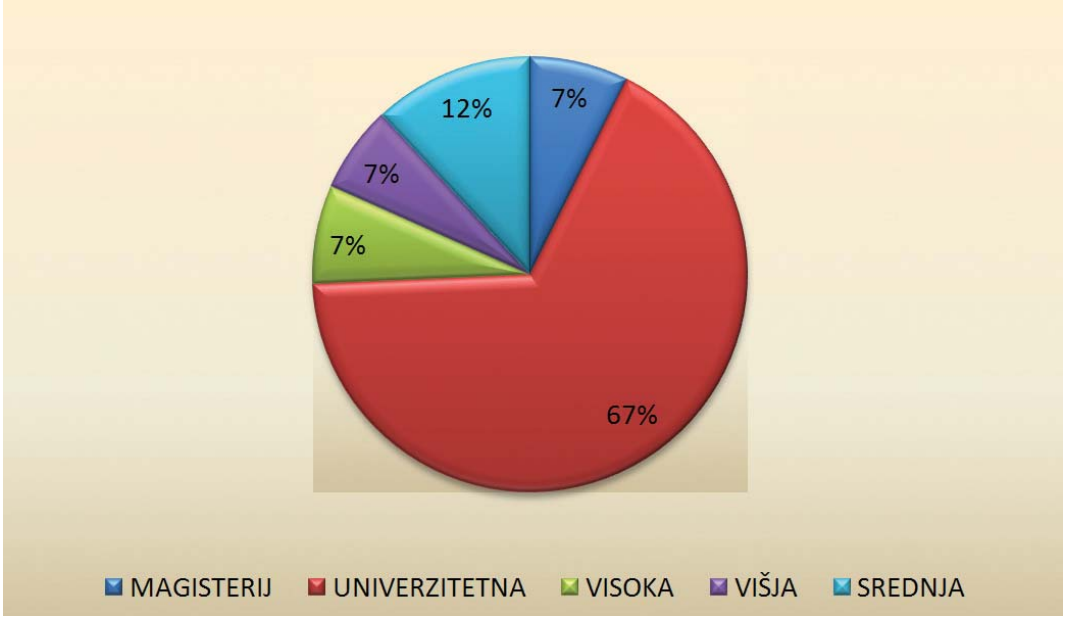

Do konca leta 2010 so bili zaključeni vsi natečajni postopki za zaposlitev 8 novih inšpektorjev (odobrena kvota novih zaposlitev iz julija 2009). Od tega so se 3 inšpektorji zaposlili v inšpekciji nadzora delovnih razmerij, 4 v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu in 1 inšpektor v socialni inšpekciji. Zaradi upokojitev oziroma prenehanja delovnega razmerja 11 drugim uslužbencem so se poleg natečajnih postopkov za nove zaposlitve izvajali še postopki za nadomestne zaposlitve inšpektorjev, ki do konca leta še niso bili zaključeni (3 inšpektorji so se upokojili decembra 2010). Skupaj je bilo objavljenih 25 internih in javnih natečajev. Tako velika menjava inšpektorskega kadra bo nedvomno vplivala na obseg dela inšpektorjev v letu 2011.

1.3. NOTRANJA ORGANIZACIJA

Z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za delo je določena organizacija dela, način dela, pristojnost inšpekcij ter drugih organizacijskih enot, s prilogo 1 so določena delovna mesta s pogoji ter opisi nalog, s prilogo 2 pa je določena interna razmejitev območij enot.

V skladu z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za delo so javni uslužbenci v letu 2010 opravljali delo v treh inšpekcijah in notranjih organizacijskih enotah, v katerih je bilo zaposlenih 84 javnih uslužbencev v raznih uradniških nazivih, ki so opravljali inšpekcijski nadzor:

I. INŠPEKCIJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ (40 inšpektorjev)

II. INŠPEKCIJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (40 inšpektorjev)

- s Službo nadzora zdravja pri delu,
- s Službo nadzora varnosti na stalnih delovnih mestih in
- s Službo nadzora varnosti na začasnih in premičnih delovnih mestih.

III. SOCIALNA INŠPEKCIJA (4 inšpektorji)

V sestavi inšpekcij po točko I. in II. je 12 območnih enot z 11 inšpekcijskimi pisarnami (podrobnosti so razvidne iz Slike 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo).

V Inšpektoratu RS za delo so organizirane službe na nivoju inšpektorata, ki opravljajo za vodstvo in javne uslužbence vse naloge, ki so pomembne za inšpektorat kot upravni organ. Organizirane so kot:

- Služba za koordinacijo in usposabljanje,
- Služba za splošne, kadrovske in finančne zadeve,
- Služba za informatiko, analize in statistiko.

Službe medsebojno sodelujejo in opravljajo pravne, upravne in druge strokovne naloge, naloge s področja usposabljanja in strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih, naloge koordinacije notranjih organizacijskih enot in poslovanja z mediji, naloge na organizacijskem, kadrovskem in plačnem področju, naloge na področju informatike, analiz in statistike, administrativne in druge strokovno tehnične naloge. Inšpektorat RS za delo je neposreden proračunski uporabnik, zato se v organu opravljajo vse naloge proračunskega načrtovanja in porabe ter vodenja nedavčnih prihodkov in prihodkov iz naslova izvajanja lastne dejavnosti organa.

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (s 1. 1. 2011 inšpektorat ne bo več uporabljal inšpekcijske pisarne v Kamniku)

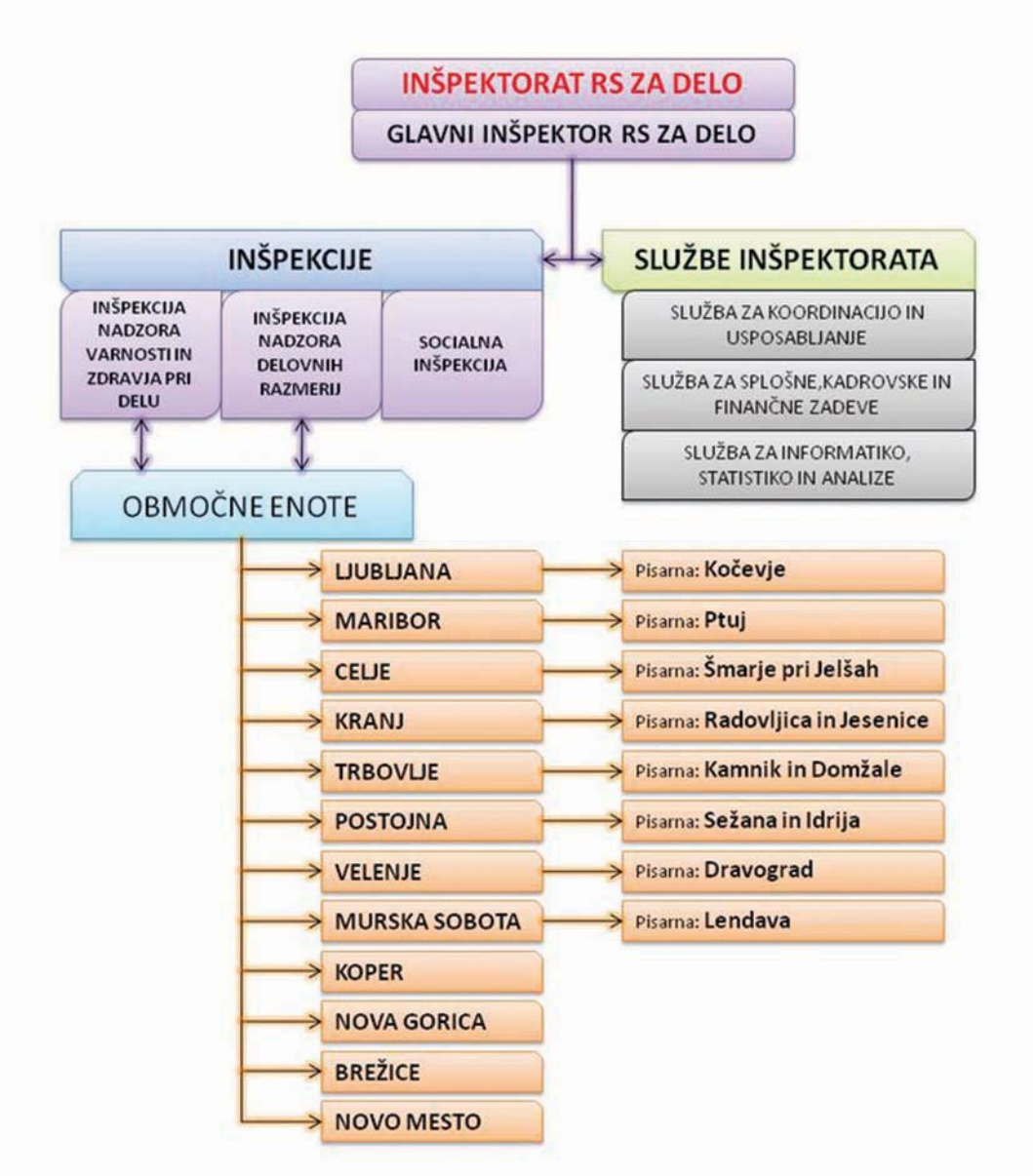

1.4. VIRI ZA DOSEGANJE UČINKOVITEJŠEGA NADZORA

Finančni, kadrovski in materialni viri sodijo med temeljne pogoje za učinkovito in strokovno delovanje Inšpektorata RS za delo.

1.4.1. Finančni viri

Proračunska sredstva so vsekakor eden od virov za doseganje ciljev Inšpektorata RS za delo, na podlagi katerega se lahko ugotovijo finančni učinki na delo organa. Proračunska sredstva so bila porabljena v višini **4.539.153,00 EUR** ali 98,68 % glede na veljaven proračun. Integralna proračunska sredstva (za plače, materialne stroške, izobraževanje, investicije itd.) so bila porabljena v višini **4.535.241,00 EUR** ali 98,70 %. Namenski prihodki so bili porabljeni 85,97 % ali za **3.911,00 EUR** in so nastali iz naslova opravljanja lastne dejavnosti organa (preizkusi znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na podlagi Pravilnika o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih).

Za leto 2010 je bila načrtovana poraba v višini 4.595.756,00 EUR, vendar je bil proračun porabljen v višini **4.539.153,00 EUR** ali za 60.603,00 EUR manj od veljavnega proračuna. Razlika je nastala predvsem na postavki plač, ker je bilo za leto 2010 napovedanih več upokojitev in novih zaposlitev, kot jih je bilo dejansko realiziranih. To je pomenilo manj izplačil odpravnin (uslužbenci so spremenili predvidene datume upokojitev ter izplačilo odpravnin iz proračuna 2011), nadomestni uslužbenci in tudi uslužbenci iz kvote novih zaposlitev niso sklenili delovnega razmerja v pričakovanih rokih (ponavljanje objav javnih natečajev, odstopi že izbranih kandidatov) in podobno. Postavka plač se je prilagajala zakonskim obveznostim ter izplačilom nadomestil zaposlenim.

Postavka investicij je bila porabljena 98,80 %, materialni stroški organa 95,79 %, sredstva za varstveno opremo in varstvo pri delu 98,16 % in postavka izobraževanja 88,12 %. Iz odstotkov porabe proračunskih sredstev (98,68 %) je razvidno, da je inšpektorat s sredstvi razpolagal racionalno. Treba je upoštevati dejstvo, da podatki ne odražajo končne realizacije proračuna, ker je bilo 18. 10. 2010 zaključeno prevzemanje obveznosti in terjatev za leto 2010, ustavljeno je bilo prerazporejanje sredstev (razen za plače), terjatve pa so se prenesle v plačilo proračuna za leto 2011.

Tabela 1: Veljavni proračun in realizacija proračuna 2009–2010

Postavka	Naziv postavke	Proračun 2009-veljavni (v EUR)	Proračun 2009-realizacija (v EUR)	Odstotek porabe %	Proračun 2010-veljavni (v EUR)	Proračun 2010-realizacija (v EUR)	Odstotek porabe
1	2	3	4	5=4:3	6	7	8=7:6
5987	Plače	3.882.859	3.877.787	99,80	3.962.486	3.930.060	99,18
4528	Materialni stroški	509.288	508.112	99,80	546.262	523.279	95,79
7888	Varstvena oprema in varstvo pri delu	5.900	5.448	92,30	4.982	4.890	98,16
7889	Izobraževanje	16.991	14.534	86	20.400	17.976	88,12
7406	Osnovna sred-stva - odškodnine	662	0	0	662	0	0
9373	Stvarno premoženje kup. od prod. drž. premož.	660	0	0	660	0	0
7890	Investicije	71.086	70.818	99,60	59.754	59.035	98,80
Integralna sredstva	SKUPAJ:	4.487.446	4.476.699	99,80	4.595.206	4.535.241	98,70
Namenska sredstva 105	Lastna dejavnost -preizkusi koord. gradb.	4.558	3.044	66.80	4.549	3.911	85,97
	SKUPAJ:	**4.492.004**	**4.479.743**	**99,70**	**4.599.756**	**4.539.153**	**98,65**

Iz tabele so razvidni proračunska sredstva organa, postavke ter poraba. V svojih letnih poročilih Inšpektorat RS za delo že nekaj let opozarja, da višina proračunskih sredstev ne sledi realnim potrebam organa na področju investicij in materialnih stroškov, ki jih javni uslužbenci, zlasti pa inšpektorji potrebujejo v zvezi z opravljanjem dela glede na način dela ter organizacijo organa.

Če primerjamo podatke o učinkovitosti pregledov 84 inšpektorjev glede na porabljena integralna proračunska sredstva, ugotovimo porabo sredstev na inšpektorja samo glede na opravljene preglede inšpekcij Inšpektorata RS za delo. Brez upoštevanja dela drugih uslužbencev, ki so tudi porabniki sredstev organa, ter opravljanja drugih nalog inšpektorjev, ki niso povezane samo z inšpekcijskimi pregledi.

Tabela 2: Poraba sredstev na inšpektorja glede na opravljene preglede v letu 2010

Število pregledov vseh inšpekcij	Porabljena integralna sredstva	Poraba/pregled
18.259	**4.535.240,00 EUR**	**248,00 EUR**

Omeniti je treba predvsem neustrezno višino proračunske postavke Investicije in investicijsko vzdrževanje, ki ne zadošča za nujno menjavo službenih avtomobilov, nabavo novih vozil ter za posodobitve računalniške in programske opreme za delo Inšpektorata RS za delo.

Sredstva postavke so bila v letu 2010 namenjena za dokup nujne opreme zaradi zaposlitve novih inšpektorjev, nabavo dveh službenih vozil, plačila računalniških licenc ter nabave računalnikov in dveh optičnih bralnikov.

Za zaposlitev 8 novih inšpektorjev inšpektorat ni prejel sredstev za materialne stroške in investicije, izobraževanje ter osebno varovalno opremo, čeprav so uslužbenci potrebovali osnovno opremo za svoje delo. Podobno ugotavljamo tudi pri zagotovitvi pogojev in proračunskih sredstev za delo nove četrte inšpekcije v sestavu inšpektorata na podlagi Zakona o urejanju trga dela, ki bi morala pričeti z delom 1. januarja 2011.

1.4.2. Kadrovski viri in delo inšpektorjev

1.4.2.1. Kadri

Vlada RS je v drugi polovici leta 2009 sprejela sklep o zaposlitvi 8 novih inšpektorjev za delo in o povečanju števila zaposlenih na 116 javnih uslužbencev zaradi večletne kadrovske podhranjenosti organa. Ne glede na navedeno v letu 2010 še vedno ni realizirana osnovna Strategija nadaljnjega razvoja Inšpektorata RS za delo iz leta 1993, s katero je bila načrtovana večja učinkovitost inšpekcijskega nadzora (zaposlenih naj bi bilo 120 javnih uslužbencev, od tega 90 inšpektorjev). V letu 1994 so inšpektorji opravljali ali vodili nadzor le na podlagi Zakona o inšpekciji dela ter Zakona o splošnem upravnem postopku (z materialnimi predpisi) in 80 % nadzora se je opravljalo na področju varnosti pri delu, 20 % na delovnih razmerjih, medtem ko Socialne inšpekcije ni bilo v sestavi organa.

Ne glede na navedeno je bilo ob koncu leta 2010 v inšpektoratu zaposlenih 111 uslužbencev, od tega 84 inšpektorjev. Nadzor se je opravljal nad 180.501 subjektom nadzora. V 17 letih od sprejema strategije in skoraj v celoti spremenjene zakonodaje, dodatnih pristojnosti organa, bistvenega povečanja nalog na področju delovnih razmerij, ustanovitve Socialne inšpekcije, opravljanja prekrškovnega postopka na I. stopnji itd. v inšpektoratu še vedno ni zaposlenih minimalno število 120 zaposlenih uslužbencev za nedoločen čas.

Zaostrene gospodarske in finančne razmere, večji obseg prijav ter akcij inšpektorjev, socialne stiske prijaviteljev, zahteve po vedno večjem številu nadzorov, izrekanju ukrepov in zlasti nudenju strokovne pomoči vplivajo na delo uslužbencev inšpektorata. Delo inšpektorjev je vse bolj stresno, zmogljivost opravljanja dela inšpekcije za področje delovnih razmerij je presežena, inšpektorji opravljajo vse več dela izven rednega delovnega časa (akcije, raziskave nezgod, kontrola določenih subjektov v nočnem času), podobni problemi so evidentirani tudi na drugih delovnih mestih.

Tabela 3: Zaposleni v letu 1994 ter v letih 2004–2010 s primerjavo subjektov in inšpektorjev

LETO	ŠTEVILO ZAPOSLENIH (povprečni letni nivo)	ŠT. PREGLEDNIH MEST (subjektov nadzora – delodajalcev)	ŠTEVILO INŠPEKTORJEV (treh inšpekcij na dan 31. 12.)
1994 *	69	140.000	64
2004	105**	176.335	83
2005	108***	182.475	83
2006	107	155.043****	83
2007	105	160.700	82
2008	106	171.126	87
2009	106	177.281*****	86
2010	**108**	**180.501**	**84**

* Pričetek veljavnosti Zakona o inšpekciji dela (15. 7. 1994), prevzem občinskih inšpektorjev.
** Ustanovi se Socialna inšpekcija, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve premesti uslužbenca za opravljanje nalog inšpektorja.
*** Premestitev dveh uslužbenk Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za opravljanje nalog inšpektoric Socialne inšpekcije.
**** Sprememba zajemanja statističnih podatkov (od 1994 do 2005 so se v pregledna mesta prištevala vsa delovišča, gradbišča in podružnice; ti podatki se od 2005 dalje ne prištevajo več v število preglednih mest).
**** Vir podatkov: AJPES, stanje 31. 12. 2010 (datum izpisa: januar 2011).

Kadrovsko podhranjenost Inšpektorata za delo že nekaj let ugotavljajo različni odbori, organi, Računsko sodišče RS, Služba notranje revizije itd. Tudi v Poročilu o revidiranju delovanja Inšpektorata RS za delo z dne 17. 11. 2010 so revizorji ugotovili, da je kadrovska opremljenost inšpektorata zaradi omejitev pri zaposlovanju nezadostna, oteženo naj bi bilo uresničevanje smernic delovanja organa za leto 2010, obenem pa obstaja tveganje za uspešno delovanje inšpektorata v letu 2011.

V zvezi z navedenim je treba omeniti, da 10. člen Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini določa, da mora biti število inšpektorjev tolikšno, da jamči za učinkovito opravljanje inšpekcije.

1.4.2.2. Opravljeno delo in kadrovanje

V letu 2010 je bilo ugotovljenih **22.542 kršitev** na področju dela inšpekcij Inšpektorata RS za delo. Opravljenih je bilo **18.259 inšpekcijskih pregledov**, izrečenih je bilo **10.271 ukrepov** poleg drugih opravljenih nalog inšpektorjev. Največ pregledov in izrečenih ukrepov (po Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakonu o prekrških glede na število inšpektorjev / obseg dela) je bilo evidentiranih v Inšpekciji nadzora delovnih razmerij in Socialni inšpekciji. Omeniti je treba, da so na Inšpekciji nadzora delovnih razmerij lani prejeli še **1.119 pisnih zaprosil** za strokovno pomoč, opravili so več svetovalnega in preventivnega dela tudi izven uradnih ur, saj se zavedajo stiske ljudi, ki izgubijo vir dohodka ali pa so na svojem delovnem mestu tako ali drugače ogroženi.

Inšpektorat vsako leto prejme tudi več prijav, ki ne sodijo v pristojnost Inšpektorata RS za delo (v skladu s 4. odstavkom 65. člena Zakona o splošnem upravnem postopku prijave odstopimo drugim pristojnim organom).

Tabela 4: Pregledi in ukrepi vseh inšpektorjev, 2009/2010

PREGLEDI IN UKREPI VSEH TREH INŠPEKCIJ	Leto 2009 in 177.281 pregled-nih mest	Opravljeno delo na inšpektorja v letu 2009	Leto 2010 in 180.501 pregled-nih mest	Opravljeno delo na inšpektorja v letu 2010	INDEKS (2010 : 2009)
1	2	3	4	5	6=5:3
Vsi inšpekcijski pregledi *	18.053	210	18.259	217	103,4
Izrečeni ukrepi**	9.690	113	10.271	122	108,0
Skupaj ***	27.743	323	28.530	340	105,3

* V tabeli so prikazani vsi inšpekcijski pregledi (redni, izredni, kontrolni pregledi, raziskave težjih, smrtnih in kolektivnih nezgod, ogledi nevarnih pojavov itd.),
** Izrečeni ukrepi: odločbe (ureditvene po Zakonu o splošnem upravnem postopku, prekrškovne po Zakonu o prekrških, plačilni nalogi, obdolžilni predlogi, vložene kazenske ovadbe ipd.),
*** Tabela ne vsebuje podatkov o opravljeni strokovni pomoči inšpektorjev ter podatkov o rednih inšpekcijskih nadzorih Socialne inšpekcije, ki so bili začeti konec leta 2010 in bodo zaključeni do konca februarja 2011.

V letu 2010 se je povečalo število preglednih mest s 177.281 na **180.501** (3.220 več kot v letu 2009). Od teh je bilo **75.157 samostojnih podjetnikov** in **43.716 drugih oblik poslovnih subjektov** ter le 61.628 gospodarskih družb. Podatki kažejo na veliko število preglednih mest, pogosto spreminjanje poslovanja poslovnih subjektov ter več preglednih mest, kar je dodatno obremenilo delo inšpektorjev (preverjanje statusne oblike delodajalca oziroma odgovorne osebe, podatka o obliki razmerja med delavci in delodajalci itd.).

Nadalje je iz tabele razvidno, da je bilo opravljenih 206 pregledov več ter izrečenih 581 ukrepov več kot v letu 2009 ob manjšem številu inšpektorjev za delo, ob upoštevanju sprememb zakonodaje, dodatnih strokovnih nalogah v odborih, delovnih telesih in komisijah doma in v tujini. Inšpektorji namreč opravljajo tudi drugo strokovno delo na področju internega usposabljanja, so člani medresorskih in drugih komisij, odborov ter delovnih skupin za pripravo zakonodaje, mednarodnih kampanj in podobnih nalog.

V letu 2010 se je upokojilo 9 inšpektorjev, kar pomeni, da so morali preostali inšpektorji dodatno prevzeti še vse naloge upokojenih ter uvajati nove in nadomestno zaposlene uslužbence, ki še niso imeli opravljenih izpitov ter prakse za samostojno opravljanje inšpekcijskega dela.

Med inšpektorji so bili 4 invalidi, ki v letu 2010 niso smeli opravljati dela na terenu, se udeleževati nočnih in drugih akcij, voziti službenega vozila, delati z računalnikom in podobno glede na odločitve invalidskih komisij, s katerimi jim je bila priznana invalidnost z omejitvami dela.

Vsako leto se več inšpektorjev aktivno vključuje v delo na razne projekte, posamezniki opravljajo posebne nadzore javnega sektorja (Ministrstva za obrambo, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za pravosodje - kazensko poboljševalnih domov in zaporov, Ministrstva za javno upravo -upravnih enot) ter drugih delov javne uprave.

V Socialni inšpekciji se je novembra 2009 dodatno zaposlila inšpektorica, kar pa ni zmanjšalo obsega in novih primerov dela inšpekcije. Zaradi staranja prebivalstva, zagotavljanja pravic in pomoči socialno ogroženim ter posebnim kategorijam prebivalstva imajo socialni inšpektorji preveč nadzornih mest, ki se vsako leto še povečujejo (zaradi odpiranja novih varstvenih zavodov, centrov, narašča število koncesionarjev, socialnovarstvene storitve so vedno bolj iskane). Socialna inšpekcija se od ustanovitve dalje sooča z vse večjim številom vloženih pobud za njihovo delo, povečal pa se ji je tudi obseg drugega dela (pritožbe, delo z mediji, svetovanje in pomoč).

Ocenjujemo, da bi v letu 2011 potrebovali 5 novih inšpektorjev in vsaj 3 javne uslužbence za opravljanje spremljajočih strokovnih in splošnih nalog za inšpektorat. Kvota bi se morala povečati na 124 javnih uslužbencev, brez upoštevanja inšpektorjev, ki so potrebni za izvajanje nadzora iz Zakona o urejanju trga dela. Za nove uslužbence bo treba še pridobiti sredstva za plače, investicije, materialne stroške, izobraževanje ter osebno varovalno opremo.

1.4.3. Informatika

Informacijski sistem Inšpektorata RS za delo je obsežen, zbira in obdeluje se različne podatke o opravljenem delu inšpekcij, dejavnostih, delodajalcih, kršitvah in ukrepih itd.

Zaradi sprememb zakonodaje (npr. Zakona o prekrških, Zakona o minimalni plači itd.), zahtev medijev, ministrstva in drugih prosilcev za podatke je bila lani posodobljena

aplikacija za spremljanje dela inšpektorata – IZD (s sredstvi Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve). Zaradi pomanjkanja sredstev Inšpektorata RS za delo se 14 let star informacijski sistem ni nadomestil z novim, čeprav je tehnično zastarel in bi moral delovati na novejši informacijski tehnologiji.

Tudi aplikacija za vodenje prekrškovnih postopkov SRC–Prekrškovni organi, ki deluje v okolju Lotus Notes, ni bila posodobljena s spremembo prekrškovne zakonodaje. Deloma je bil razlog v neenotnih stališčih pristojnih ministrstev na tem področju in inšpekcijskih organov glede izbire programa, Inšpektorat RS za delo pa ni imel dovolj sredstev za posodobitev programa.

Potrebna bi bila hitrejša posodobitev programske in strojne opreme zaradi spremenjenih podatkov iz nadzorstev inšpektorjev ter zahtev po vključitvi v skupne projekte organov. Večjo mobilnost in obseg dela inšpektorjev bi lahko dosegli s "prenosnimi pisarnami" (inšpektor bi imel v službenem kovčku prenosni računalnik, manjši tiskalnik itd.), kar bi omogočilo, da lahko na kraju nadzora pripravi in tiska dokument (npr. zapisnik, prepovedno odločbo), se s prenosnim računalnikom predhodno vključi v bazo zakonodaje ali katerokoli drugo bazo podatkov. S tem bi se izboljšala učinkovitost dela inšpektorjev.

Višina sredstev postavke investicij in investicijskega vzdrževanja ne zadošča za nabavo nujne programske in strojne opreme za delo organa, na kar smo opozorili resorno ministrstvo ter druge pristojne organe ob pripravi vsakoletnih proračunov, navedeno pa so v vseh letih ugotovili organi nadzora (tudi služba revizije ob pregledu poslovanja organa v letu 2010).

Za osnovno posodobitev strojne in računalniške opreme, nakup licenc in programske opreme za vodenje prekrškovnih postopkov bi v letu 2011 Inšpektorat RS za delo potreboval minimalno 99.000,00 EUR.

1.4.4. Službena vozila

Inšpektorji opravljajo nadzor neposredno nad delodajalci v poslovnih objektih in prostorih, deloviščih, gradbiščih, kmetijah, gozdu in podobno oziroma na terenu. Dosegljivi morajo biti v primerih težjih, kolektivnih ali smrtnih nezgod pri delu, eksplozij, nevarnih pojavov ali ob drugih izrednih primerih, ki od inšpektorjev zahtevajo mobilnost, inšpektorji za varnost in zdravje pri delu pa so v stalni 24-urni pripravljenosti in povezani preko mobilne številke z MORS–Upravo za zaščito in reševanje ter MNZ–OKC centri.

Za opravljanje inšpekcijskega nadzora inšpektorji potrebujejo službena vozila. V letu 2010 je bilo v uporabi 40 službenih vozil, od katerih jih je 15 starejših od 10 let, nabavljeni sta bili samo 2 novi vozili, kar ne zadošča za učinkovito delo inšpektorjev, ki so razporejeni v okviru območnih enot, pisarn in sedeža organa v Ljubljani ter naj bi opravljali nadzor nad 180.501 subjektom nadzora.

V letu 2011 bo treba iz prometa odjaviti vsaj 5 službenih vozil zaradi iztrošenosti, kar pomeni dodatno zmanjšanje voznega parka, z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi na postavki investicij pa se letno ne more nadomestiti več kot dveh vozil.

V Območni enoti Ljubljana imajo inšpektorji na voljo še kartice za vožnjo z mestnim prometom, v Celju in Mariboru pa morajo občasno uporabljati poleg službenega vozila še osebno vozilo v službene namene, saj gre za enote z največjim številom inšpektorjev.

Zaradi večje učinkovitosti, hitrejše dosegljivosti ob izrednih dogodkih, zahtev javnosti, organov in drugih po večjem ukrepanju inšpektorjev, bi takoj potrebovali 12 novih službenih vozil.

Upoštevati je treba še, da se je v letu 2010 že zaposlilo 8 novih inšpektorjev in da naj bi se v letu 2011 nadomestno zaposlilo še uslužbence na delovna mesta upokojenih uslužbencev. V letu 2011 se pričakuje še ustanovitev nove inšpekcije na podlagi Zakona o urejanju trga dela, kar bo še povečalo potrebo po službenih vozilih.

1.4.5. Prostori

Na 24 lokacijah po državi je Inšpektorat RS za delo uporabnik prostorov, najemnik je v imenu Vlade RS Ministrstvo za javno upravo in najemodajalci so večinoma lokalne skupnosti (razen redkih izjem, kjer je lastnik objekta Republika Slovenija).

V poročevalskem letu so potekali sestanki, delo v posebni medresorski komisiji v okviru Ministrstva za javno upravo ter druge aktivnosti med inšpektorati in drugimi uporabniki na skupnih lokacijah, kjer ima država svoje nepremičnine ali pa so te v najemu. Evidentirani so bili vsi podatki (skupno poslovanje, stroški, potrebe po prostorih itd.), več je bilo naknadnih usklajevanj v zvezi z idejnimi načrti novih upravnih centrov, ki naj bi se gradili v letih 2012–2014. V zvezi z navedenim se pričakuje nadaljnja aktivnost posebnega nepremičninskega sklada javne uprave, ki je bil ustanovljen v letu 2010, z delom pa naj bi pričel v letu 2011.

Inšpektorat je v okviru sredstev postavk (investicije in materialni stroški) lahko izvajal le nujna vzdrževalno investicijska dela na posameznih lokacijah, opravil nujno opremljanje pisarn zaradi prihoda novo zaposlenih inšpektorjev ipd.

Ugotovitve iz prejšnjih poročil so bile aktualne tudi v letu 2010: na več kot polovici lokacij, kjer ima inšpektorat v uporabi pisarniške prostore, skladno z najemnimi in drugimi pogodbami prostori niso dovolj veliki, ni ustreznega varovanja zgradb, v 80 odstotkih niso zagotovljeni prostori za urejanje tekočih zbirk podatkov, kot to določajo predpisi. Zaradi ureditve zbirk tekočega dokumentarnega gradiva ter hranjenja dokumentov se vsako leto iščejo rešitve (predelava pisarn, ureditev kleti, skupna uporaba pisarn z drugimi organi itd.). V objektih lokalnih skupnosti, kjer skupne prostore objektov uporabljajo razni najemniki (odvetniki, računovodski servisi, lokalna skupnost itd.), praviloma ni mogoča ureditev prostorov za hrambo dokumentov inšpekcijskih organov.

Za uporabo najetih prostorov inšpektorat plačuje vse obratovalne stroške (elektriko, ogrevanje, komunalne storitve, čiščenje prostorov, varnostno službo, zavarovalnine, stroške parkirišč in garaž za službena vozila ipd.). Stroški so vsako leto višji in predstavljajo na leto več kot 45 % porabe proračunskih sredstev iz postavke materialnih stroškov organa, obenem pa se zvišujejo tudi drugi stroški za delo v območnih enotah in pisarnah (poštne storitve, telefoni itd.).

Poseben problem je investicijsko vzdrževanje objektov, kjer je Inšpektorat RS za delo uporabnik prostorov. Lastniki objektov praviloma ne vzdržujejo redno in to prepuščajo uporabnikom prostorov (v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, na Ptuju) deloma iz razlogov prodaje objekta ali pomanjkanja sredstev za namene vzdrževanja.

1.4.6. Ogrožanje uslužbencev

Inšpektorji opravljajo nadzor na terenu (gozdovih, kmetijah, v proizvodnih, trgovskih in drugih objektih različnih delodajalcev) kot tudi v pisarnah, kjer je inšpektorat uporabnik prostorov. Vprašanje zagotavljanja varnosti inšpektorjev je aktualno od leta 1994, vendar uslužbencem inšpektorat ponekod še vedno ne more zagotoviti ustreznega tehničnega ali drugega varovanja pred vse bolj pogostim ogrožanjem v zvezi z njihovim ukrepanjem. Zaradi ogroženosti ob akcijah, ki se opravljajo izven delovnega časa ali v nočnem času, v primerih prepovedi poslovanja ali v nekaterih drugih posebnostih inšpekcijskega dela, inšpektorji sodelujejo s Policijo in drugimi inšpekcijskimi organi. S takšnim sodelovanjem se preprečuje oziroma znižuje stopnjo ogroženosti pooblaščenih oseb.

V letu 2010 so bili kršitelji praviloma nezadovoljni s postopki in delom inšpektorjev, ki so bili pogosto krivci za stanje, kakršno je bilo ugotovljeno, ter so postali »tarče« verbalnih obtožb. Zaradi pogojev gospodarjenja, odpuščanj delavcev, terjatev iz naslova obveznih zavarovanj, pomanjkanja dela in v drugih primerih so se stopnjevale druge oblike pritiskov na zaposlene v inšpektoratu. Tako je bilo v letu 2010 pisno prijavljenih 6 oblik incidentov inšpektorjev iz območnih enot Postojna, Maribor in Ljubljana, kjer zaradi intervencije Policije ali uslužbencev drugih inšpekcij ni prišlo do težjega fizičnega obračunavanja

z inšpektorji oziroma inšpektorico. Podana je bila prijava policiji zaradi suma kaznivega dejanja, ki se bo preganjalo po uradni dolžnosti. Inšpektorji so poročali še o drugih incidentih, ki pa so se rešili s pogovori s kršitelji.

Inšpektorat RS za delo v svojih poročilih opozarja, da se mora nujno zagotoviti ustrezno varovanje vstopa v uradne prostore ali vstop v zgradbo nasilnim osebam. Najeti prostori niso povsod fizično ali tehnično varovani (Murska Sobota, Velenje, Postojna, Koper, Domžale, Ptuj, Jesenice itd.), zgradbe, v katerih imajo pisarne inšpektorji, ponekod tega niti ne omogočajo.

Menimo, da bi moral najemnik (Ministrstvo za javno upravo) že ob podpisu najemne pogodbe zahtevati ustrezno varovanje objekta, ker se kasneje v zvezi s tem ne more doseči ustrezno varovanje, inšpektorat pa ne more biti plačnik stroškov vseh uporabnikov v objektu.

Opozoriti je treba tudi na ugotovitve inšpekcijskega nadzora mednarodnih inšpektorjev SLIC-a, ki so si v okviru nadzora Inšpektorata RS za delo ogledali vseh 12 enot, kjer imajo pisarne inšpektorji. Izrazili so velik interes za ureditev fizične varnosti posameznih inšpektorjev ob izvajanju inšpekcijskega nadzora. Zahtevali so dodatne informacije v zvezi s tem, in ali ima naša država sprejete ustrezne ukrepe, da zagotovi zaščito inšpektorjev pred vsakršnim nasiljem, ali so sprejeti pravni in upravni akti za zagotovitev podpore in nadaljnjega spremljanja v primerih takih dogodkov tako z vidika pravne pomoči kot z vidika psihološke oskrbe.

1.5. OBSEG DELA IN UKREPI INŠPEKTORJEV, UPRAVNI IN DRUGI POSTOPKI

Inšpektorat RS za delo je v letu 2010 deloval kot prekrškovni in upravni organ na prvi stopnji. V skladu z Zakonom o prekrških so inšpektorji ukrepali v 5.153 primerih ter iz naslova pobranih glob in povprečnin ustvarili za 1.436.069 evrov nedavčnih prihodkov.

Na podlagi izvajanja Zakona o prekrških so inšpektorji na prvi stopnji ukrepali v skladu z omenjenim zakonom in v **1.642 primerih izdali odločbe o prekršku** ter **3.511 plačilnih nalogov**. Iz naslova izrečenih glob in sodnih taks so inšpektorji ustvarili za **1.436.069 evrov nedavčnih prihodkov.**

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku je bilo vodenih **27.970 upravnih zadev**, izven upravnega postopka pa **9.807 zadev**.

Na področju nadzora delovnih razmerij je bilo opravljenih **9.908 inšpekcijskih nadzorov**, na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu **8.057 nadzorov**, inšpektorji Socialne inšpekcije pa so opravili **122 inšpekcijskih nadzorov**. Raziskanih je bilo **20 smrtnih nezgod, 150 težjih nezgod, 1 nevarni pojav in 1 poklicna bolezen**. Skupno je bilo izrečenih **10.271 inšpekcijskih ukrepov** (upravnih odločb, odločb o prekršku, plačilnih nalogov, kazenskih ovadb).

Omeniti je treba, da se postopki pregledov inšpektorjev Socialne inšpekcije razlikujejo od inšpekcijskih postopkov drugih dveh inšpekcij. Delo Socialne inšpekcije poteka po posebej predpisanih metodah zaradi specifičnosti nadzora zakonodaje s področja socialnega varstva.

Leta 2010 je bil v Republiki Sloveniji registriran **180.501 delodajalec** ali subjekt nadzora in **835.039 oseb delovno aktivnega prebivalstva**.

Graf 2: Število opravljenih pregledov in ukrepov inšpektorjev v obdobju 2005–2010

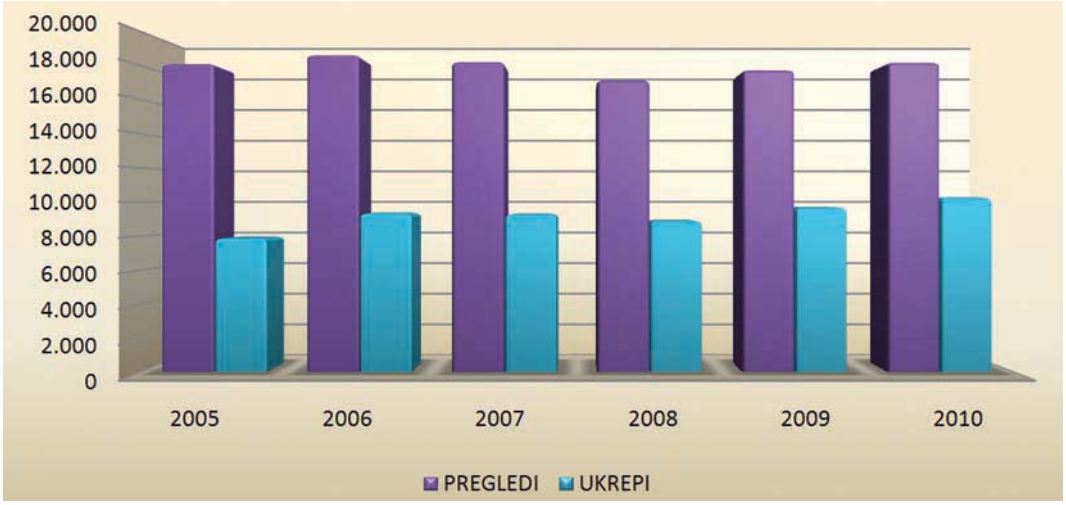

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku je bilo na prvi stopnji v letu 2010 vodenih **27.970 upravnih zadev**, rešenih je bilo **12.103 zadev**, nerešenih je ostalo **15.867 zadev.**

Izven upravnega postopka je bilo obravnavnih **9.807 zadev**. Med temi podatki so zajete tudi strokovna pomoč inšpektorata v smislu 4. člena Zakona o inšpekciji dela, druge skupne zadeve s področja poslovanja inšpektorata ter zadeve v skladu z Zakonom o prekrških.

Graf 3: Skupno število zadev na prvi stopnji na podlagi Zakona o splošnem upravnem postopku in druge zadeve izven omenjenega zakona (primerjava v letih 2005–2010)

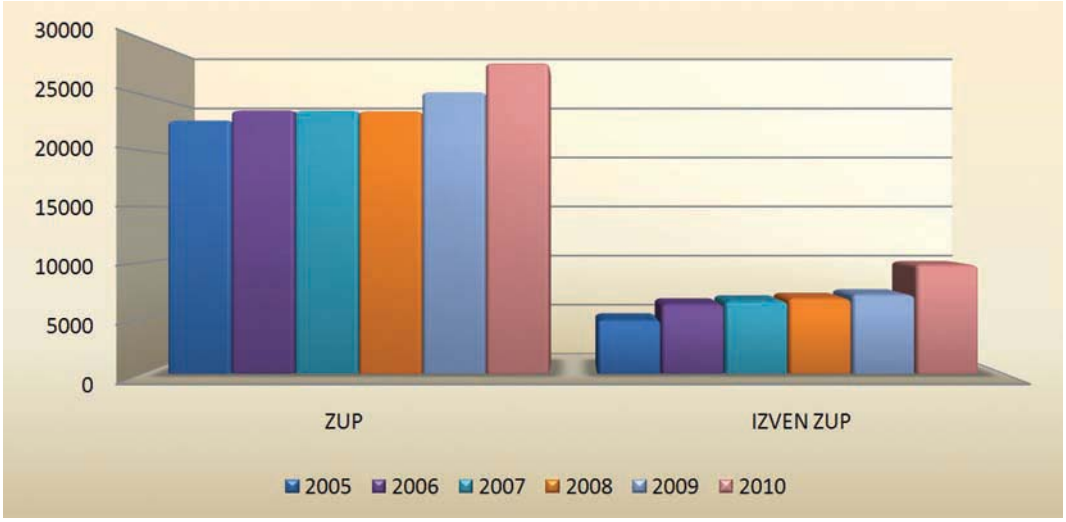

1.6. STROKOVNO USPOSABLJANJE, DODATNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO

Usposabljanje in izpopolnjevanje uslužbencev prispeva k optimalnejšemu doseganju ciljev. V letu 2010 smo organizirali različne oblike usposabljanj in izpopolnjevanj, predvsem na tistih področjih, kjer je prišlo do novosti na področju opravljanja inšpekcijskega nadzorstva. Poglabljali smo obstoječa znanja in jih dopolnjevali z novimi spoznanji stroke.

Glede na vse navedene zahteve, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, Zakona o inšpekciji dela ter Zakona o inšpekcijskem nadzoru, so bila za uslužbence Inšpektorata RS za delo organizirana izpopolnjevanja oziroma

usposabljanja predvsem na tistih področjih inšpekcijskega nadzora, ki v zadnjem času doživljajo največ sprememb. Usposabljanje, izpopolnjevanje in izobraževanje izboljšajo sposobnosti uslužbencev za opravljanje njihovih nalog in prispevajo k optimalnejšemu doseganju skupnih ciljev. Usposabljanja so se izvajala vse leto; moderatorji in izvajalci so bili v glavnem uslužbenci inšpektorata. Tudi v letu 2010 so se okviru razpoložljivih možnosti posamezni uslužbenci udeležili še nekaterih usposabljanj v smeri poglabljanja že obstoječih znanj in njihovega dopolnjevanja z novimi spoznanji stroke.

- V letu 2010 sta bila za pooblaščene in druge strokovne uslužbence Inšpektorata RS za delo organizirana **en enodnevni** (v Ljubljani) in **en dvodnevni posve**t (v Mariboru), ki sta bila namenjena predvsem novostim na področjih nadzora, izmenjavi izkušenj in zagotavljanju enotne politike nadzora.

  Enodnevni posvet je bil v celoti tematsko posvečen **področju vodenja prekrškovnih postopkov** in je bil organiziran v smislu interaktivne delavnice. V svojo sredino smo povabili okrajno sodnico ter tako pravzaprav od drugostopenjskega organa na področju prekrškov dobili sliko stanja naših postopkov in navodila, kaj vse lahko še storimo, da bo naše postopanje na področju prekrškov še v večji meri dobilo drugostopenjsko potrditev. Obdelane so bile različne konkretne situacije, pripravljenih več stališč in vzorcev, ki bodo služili kot pripomočki za pooblaščene uradne osebe v prekrškovnem postopku, za katerega lahko rečemo, da je postal zelo zapleten.

  Inšpektorji Inšpektorata RS za delo **s področja delovnih razmerij** so se seznanili z aktualnimi novostmi na področju nadzora delovnih razmerij, tudi z vidika predlogov sprememb zakonodaje, sodelovanja inšpektorata pri oblikovanju le-teh ter izvajanju nadzora (omenjamo Zakon o malem delu, Zakon o urejanju trga dela, Zakon o zaposlovanju in delu tujcev, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o prekrških itd.). Seznanili smo se tudi z delom Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi in dogovorili sodelovanje inšpektorata v okviru nadzorov v smeri odkrivanja in preiskovanja morebitnih dejanj trgovine z ljudmi z namenom izkoriščanja dela oz. delovnega izkoriščanja.

  Na **področju varnosti in zdravja pri delu** so se vsebine usposabljanj nanašale na aktivnosti na področju zmanjševanja nezgod pri delu, evropsko kampanjo 2010–2011, katere cilj je ozaveščanje o pomembnosti vzdrževanja ter o tveganjih, ki nastanejo, če vzdrževanje ni pravilno izvedeno itd., ter o izvajanju kampanje pri uporabi nevarnih snovi ter o novostih glede razvrščanja, označevanja in pakiranja snovi ter zmesi.

  Zelo pomembna naloga v letu 2010 je bila priprava dokumentacije in inšpektorjev na postopek ocenjevanja Inšpektorata RS za delo, ki ga je v smislu presoje nacionalnih inšpekcijskih sistemov oziroma izpolnjevanja splošnih načel pri opravljanju nalog izvajanja inšpekcijskega nadzora na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu opravila Evropska komisija.

  Inšpektorji so se seznanili z izvajanjem akcije nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja pri uporabi nevarnih kemičnih snovi, ki je potekala v okviru evropske kampanje.

  S **področja socialnega varstva** so bile vsebine namenjene novi zakonodaji s tega področja, primerjali smo tudi razvojne paradigme socialne države v EU in inšpekcijski nadzor socialnovarstvenih dejavnosti.

  V vsebine je bila vključena tudi tematika integritete javnega uslužbenca in preprečevanje korupcije.

  Obeh posvetov so se udeležili praktično vsi pooblaščeni in drugi strokovni uslužbenci Inšpektorata RS za delo.

- Pripravljena je bila **delavnica za vse pooblaščene uslužbence organa oziroma inšpektorje, ki delajo na področju varnosti in zdravja pri delu**, in sicer je bila delavnica namenjena izjavi o varnosti z oceno tveganja pri uporabi nevarnih kemičnih snov, predstavitvi poostrenega inšpekcijskega nadzora s tem v zvezi ter izvajanju enotne politike nadzora na tem področju.

- Posebna delavnica je bila namenjena tudi pripravam sodelujočih v postopku **ocenjevanja inšpektorata.**
- Inšpektorat je že v letu 2010 pričel s pripravo posebnega programa in poenotenjem načrta usposabljanja **novih inšpektorjev**. S sistematičnim pristopom želimo zagotoviti vsem novim inšpektorjem celovitejša osnovna znanja in koristne informacije za uspešen in čim hitrejši začetek izvajanja kvalitetnega inšpekcijskega nadzora. Centralno vodenje usposabljanja po enotnem programu in stalno osveževanje študijskega gradiva bo še dodatno prispevalo k poenotenju prakse inšpekcijskega nadzora na področju celotne države.
- Posamezni uslužbenci Inšpektorata RS za delo so se udeležili usposabljanj z različnih strokovnih področij pri **zunanjih izvajalcih** (teme: migranti in trg dela v EU, koordinatorji in zagotavljanje varnega dela na gradbiščih, zdravo delovno okolje, mediacija, Lotus Notes in aplikacija SPIS, socialna varnost, upravno poslovanje, informacije javnega značaja, sistemi brezplačne pravne pomoči, vpliv kajenja, elektromagnetna in optična sevanja, javno naročanje, trpinčenje in šikaniranje na delovnem mestu, nediskriminacijske politike, preprečevanje korupcije in integriteta javnih uslužbencev, priprava in izvrševanje proračuna, informatika v javni upravi, ocenjevanje in napredovanje javnih uslužbencev, prekrški, novosti na področjih nadzora in drugo po potrebi).
- S posameznimi predstavniki smo se tudi v letu 2010 udeležili:
  - Dnevov slovenskih pravnikov,
  - Dnevov delovnega prava in prava socialne varnosti,
  - Dnevov prekrškovnega prava,
  - Slovenskih kemijskih dnevov,
  - Posveta Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, Oddelka za tehniško varnost,
  - Kongresa socialnega dela.
- Aktivno smo sodelovali v evropski kampanji Zdravo delovno okolje s poudarkom na celostnem in strukturiranem pristopu k vzdrževanju tako na mednarodnem strokovnem simpoziju z zaključno prireditvijo evropskega tedna varnosti in zdravja pri delu ter pri organizaciji tekmovanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2010«, slogan Zdravo delovno okolje - Dobro za vas. Dobro za posel.
- Trije novi inšpektorji so v poročevalskem obdobju opravili strokovna usposabljanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku in tudi pristopili k preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku. V okviru strokovnih izpitov za inšpektorja so trije uslužbenci opravili strokovni izpit iz poznavanja upravnega postopka in upravnega spora ter štirje iz poznavanja postopka inšpekcijskega nadzora. Omogočena jim je bila tudi udeležba na pripravah za strokovne izpite. Devet javnih uslužbencev se je udeležilo usposabljanja v naziv, ena udeleženka pa usposabljanja v zvezi z Uredbo o upravnem poslovanju.
- V mesecu aprilu smo na Inšpektoratu RS za delo organizirali osmo **konferenco Inšpektorata RS za delo**, ki je bila posvečena nezgodam pri delu (tematski naslov: Nezgode pri delu – zakaj tvegamo?) Konferenco smo pripravili za širšo strokovno javnost, lahko se pohvalimo, da je bil odziv odličen. S strani organa se je konference udeležilo 31 uslužbencev.
- Mednarodna srečanja, konference, simpoziji, ki so povezani s področjem usposabljanja in izpopolnjevanja, so navedeni v poglavju o mednarodnem udejstvovanju organa.
- V letu 2010 smo v enem primeru z javno uslužbenko sklenili pogodbo o izobraževanju za pridobitev doktorata znanosti. Po obstoječih pogodbah o izobraževanju sta šolanje nadaljevali dve uslužbenki, ena na podiplomskem študiju delovnega prava in prava socialne varnosti in ena uslužbenka na dodiplomskem študiju ekonomije.

- Zaradi omejenih virov in njihove racionalne uporabe so se javni uslužbenci inšpektorata usposabljali in izpopolnjevali tudi **preko manj formalnih oblik usposabljanja in izpopolnjevanja**, kot so npr. sistematično spremljanje in svetovanje, konzultacije, mentorstvo, navodila, samoizobraževanje preko študijske literature in uporaba različnih informacijskih baz in portalov.
- V letu 2010 so začele potekati tudi aktivnosti na področju sodelovanja z Vrhovnim državnim tožilstvom pri pripravi usposabljanja inšpektorjev za delo za pripravo kazenskih ovadb glede kaznivih dejanj zoper delovno razmerje in socialno varnost

1.7. DELOVANJE INŠPEKTORATA RS ZA DELO NA MEDNARODNEM PODROČJU

Inšpektorat RS za delo je vključen v Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji in njegove delovne skupine. Posamezni predstavniki oziroma člani so se udeležili navedenih srečanj oziroma delovnih sestankov.

Na področju delovanja Inšpektorata RS za delo v mednarodnem prostoru navajamo, da je Inšpektorat RS za delo vključen v Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committe) in njegove delovne skupine. Poleg tega inšpektorat sodeluje še z nekaterimi mednarodnimi organizacijami, kot sta Mednarodna organizacija dela in Mednarodna organizacija inšpektorjev za delo. Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz revidirane Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti. V letu 2010 je potekal tudi postopek ocenjevanja inšpektorata (spoštovanje splošnih načel inšpektoratov za delo pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora s področja varnosti in zdravja pri delu), ki ga je opravila Evropska komisija. Ocenjevanje je potekalo od 4. do 8. oktobra 2010. Komisijo so sestavljali predstavniki Portugalske, Danske, Italije, Francije, Estonije, Norveške in Švedske. Predsednik komisije je bil predstavnik Portugalske. Inšpektorat RS za delo se je že novembra 2009 začel pripravljati na ta obisk. V ta namen je posredoval Komisiji odgovore na številne vprašalnike (odgovor na glavni vprašalnik Komisije vsebuje 61 strani), pripravil številne dokumente, jih prevedel v angleščino, pripravil celovite statistične podatke o svojem delu, pripravil predstavitve delovanja inšpektorata ter pripravil in organiziral celotno logistiko dogodka. Poročila ocenjevalne skupine inšpektorat še ni prejel, na podlagi zaključnega sestanka evalvatorjev pa bistvenih pomanjkljivosti ni bilo ugotovljenih (več o tem v posebnem poglavju Inšpekcijski nadzor na področju varnosti in zdravja pri delu).

Inšpektorat RS za delo se je s svojimi predstavniki udeležil naslednjih srečanj oziroma delovnih sestankov:

- 19. januarja 2010 smo se udeležili sestanka delovne skupine Risk from Chemicals v Luksemburgu, ki je bil namenjen predstavitvi kampanje ocenjevanja tveganj pri delu z nevarnimi snovmi. Na sestanku so bili pregledani rezultati predhodno posredovanega vprašalnika, določeni so bili okvirji programa, brošure, letaki, spletne strani ipd. Predstavljene so bile naloge nacionalnih točk t. i. »focal pointov« in podane informacije v zvezi z usposabljanjem inšpektorjev, sprejet pa je bil tudi časovni plan poteka kampanje.
- 11. februarja 2010 smo se s svojo predstavnico udeležili usposabljanja inšpektorjev, ki je potekalo v Helsinkih in je bilo namenjeno tistim inšpektorjem, ki opravljajo nadzor po Uredbi REACH. Predstavljeni so bili vsebina nacionalnega usposabljanja, teoretične osnove te uredbe, registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij, obveznosti dobaviteljev, izvajanje nadzora, priporočila, smernice in podobno. Po predstavitvi teoretičnih osnov predmetne uredbe je potekalo delo v skupinah. Posamezne skupine so reševale in obravnavale primere iz prakse. Udeleženka je vsebine v nadaljevanju predstavila inšpektorjem na našem letnem posvetu inšpektorjev.

- Delovna skupina SLIC WG Enforcement (delovna skupina združuje predstavnike posameznih držav članic EU, ki delujejo na področju varnosti in zdravja pri delu in pripravljajo predloge, izhodišča, ki se obravnavajo na zasedanjih SLIC-a v zvezi z uveljavljanjem EU-zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu, in obravnavajo problematiko, ki se pojavlja v zvezi z opravljanjem inšpekcijskega nadzorstva) je imela

  24. februarja 2010 v Luksemburgu svoj prvi sestanek v koledarskem letu 2010. Med drugim so člani obravnavali orodje za analizo raziskanih nezgod pri delu na podlagi predstavitve nizozemskega sistema ter govorili o povečanju sodelovanja med inšpekcijami za delo in čezmejnem uveljavljanju varnosti in zdravja pri delu. V vsebine je bila vključena kampanja ocenjevanja tveganj pri delu z nevarnimi snovmi, ki je potekala v poročevalskem letu. V zvezi z načrtovanimi kampanjami za naslednja leta sta bili izpostavljeni dve – ena, namenjena vzdrževalnim dejavnostim, in druga psihosocialnim dejavnikom.
- V Luksemburgu je 4. maja 2010 potekal pripravljalni sestanek glede poteka postopka ocenjevanja Inšpektorata RS za delo. Na sestanku so bili predstavljeni osnovni podatki o delu organa, rezultatih nadzora, načinu izvajanja inšpekcijskega nadzora, usposabljanju inšpektorjev, statističnih podatkih o nezgodah pri delu idr. Na podlagi izpolnjenega posebnega vprašalnika v ta namen so člani ocenjevane komisije na sestanku postavili še določena dodatna vprašanja. Dogovorjeni so bili logistika dogodka, udeležba in roki za izvedbo projekta.
- Udeležili smo se dveh sestankov Odbora glavnih inšpektorjev dela (SLIC), in sicer:

  v dneh 6. in 7. maja 2010 je bilo v Bilbau v Španiji organizirano in izvedeno 58. srečanje, ki je bilo tematsko posvečeno izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju dela v razmerah naraščajoče globalizacije. Obravnavana je bila problematika čezmejnega izvajanja delovnih aktivnosti ter s tem v zvezi pridobivanja informacij, uveljavljanja določenih zahtev in ukrepov ter sankcioniranja, obravnavane so bile možnosti medsebojne izmenjave informacij med inšpekcijskimi organi posameznih držav članic idr. Nadaljujejo se aktivnosti v zvezi s projektom zmanjševanja nezgod pri delu, ki je osnovni cilj Strategije EU za obdobje od 2007 do 2012.

  22. in 23. novembra je 2010 v Bruslju potekalo drugo srečanje Odbora. V okviru tematskega dne so bile predstavljene različne izkušnje in razmišljanja o vlogi inšpekcije dela v zvezi z nevarnostmi, ki jih predstavljajo različne« ohlapne oblike dela«, od sezonskih delavcev do primerov, ko delavce prisiljujejo, da kot «samozaposleni« nadaljujejo z delom pri delodajalcu (po njegovih navodilih in pod njegovim nadzorom). Očitno je, da se s temi problemi srečujejo tudi druge države članice EU.
- 17. in 18. maja 2010 je v Banja Luki potekala regionalna mednarodna konferenca pod okriljem Vlade R Srbije in s sodelovanjem IALI-a (International Association of Labor Inspection). Konferenca je bila namenjena obvladovanju in izboljšanju stanja varnosti in zdravja pri delu, vlogi delodajalca pri usposabljanju s področja varnega in zdravega dela, preventivni vlogi v gradbeništvu in rudarstvu ter ocenjevanju tveganj in projektom zmanjševanja nezgod pri delu.
- 14. in 15. septembra 2010 smo bili v Beogradu prisotni na mednarodnem srečanju, ki je bilo namenjeno predvsem predstavitvi aktivnosti za zmanjšanje nezgod pri delu, poklicnih bolezni ter oceni tveganja in preventivnim ukrepom v zvezi z zagotavljanjem varnosti pri delu pri delodajalcu ter izmenjavi izkušenj na tem področju.
- Evropska komisija preko svojega strokovnega organa TAIEX (Tehnical Assistance Information Exchange Instrument) izvaja redne izobraževalne dejavnosti za države, ki so v procesu prilagajanja svoje zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu pravnemu redu EU. V ta namen nas je TAIEX povabil k sodelovanju v učni delavnici, ki je potekala 15. septembra 2010 v Beogradu in na kateri smo predstavili svoje izkušnje na področju izvajanja nadzora nad biološkimi dejavniki tveganja.

- Konferenco "Kakovostno upravljanje po pokazateljih kakovosti in učinkovitosti" od 3. do 4. novembra 2010 v Bruslju je organiziral Evropski center za politiko in raziskovanje socialnega varstva v sodelovanju Komiteja regij EU in Severne Rensko-Vestfalske pokrajine. Namen konference je bil predstaviti priročnik za upravljanje izvajalskih organizacij socialnovarstvenih storitev, namenjenih varstvu in oskrbi starejših, po pokazateljih kakovosti in učinkovitosti storitev, ki so bili pridobljeni iz dveh vzporednih študij, ki sta potekali v letu 2009 in 2010 v šestih evropskih državah. V eni od študij je sodelovala tudi naša Socialna inšpekcija, zato smo se konference tudi udeležili. Rezultat mednarodnih raziskav je izdelan priročnik Merjenje razvoja: Pokazatelji za institucionalno varstvo.

V letu 2010 se je nadaljevalo sodelovanje z Mednarodno organizacijo inšpektorjev za delo na področju izvajanja nadzora tako imenovanega naključnega oziroma reprezentativnega vzorca. 14. januarja 2010 je na sedežu Inšpektorata RS za delo potekal sestanek, obiskal nas je njihov predstavnik.

V letu 2010 je potekalo sodelovanje z Evropsko komisijo tudi preko zahtevnih in obsežnih vprašalnikov ter preko spletne strani CIRCA v smislu odgovorov na postavljena vprašanja. Še posebej izpostavljamo naslednje:

- za postopek ocenjevanja so bili posredovani odgovori na več vprašalnikov (odgovor na glavni vprašalnik Komisije vsebuje 61 strani), pripravili smo tudi drugo dokumentacijo in sami prevedli potrebno gradivo,
- za pripravo srečanja SLIC v Belgiji je bil izdelan poseben vprašalnik v zvezi z različnimi oblikami dela (sezonski delavci, samozaposleni delavci, posredovani delavci itd.),
- za potrebe kampanje ocenjevanja tveganj pri delu z nevarnimi snovmi je bilo opravljenega veliko prevajalskega dela (spletna stran, posterji, letaki, izdelava brošure, slovar izrazov, ki so vezani na kampanjo, vprašalnik za delodajalce, orodje za ocenitev tveganj, usmeritve za delo, zapisnik ipd.), zahtevni sta bili tudi sama izvedba kampanje in priprava poročil.

Vse bolj se uveljavlja tudi evropski center za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu CIRCA (COMMUNICATION & INFORMATION RESOURCE CENTRE ADMINISTRATOR). CIRCA je extranet orodje, razvito na podlagi programa Evropske komisije IDA in namenjeno uporabi v javnih upravah. Orodje omogoča, da si določene skupnosti (npr. odbori, komisije, delovne skupine, projektne skupine …), ki so locirane po vsem teritoriju Evropske unije in tudi drugje, lahko rezervirajo svoje zaprto področje na internetu, preko katerega si lahko izmenjujejo informacije, dokumente, mnenja, ter služi tudi še za vrsto drugih koristnih namenov. V obravnavanem obdobju smo glede izmenjave informacij preko tega centra odgovorili na približno 200 vprašanj, vezanih na 42 tematskih sklopov.

Tako kot vsako leto smo tudi v letu 2010 Odboru glavnih inšpektorjev za delu držav članic EU pri Evropski komisiji posredovali letno poročilo.

2. INŠPEKTORAT RS ZA DELO KOT PREKRŠKOVNI ORGAN

Upravni inšpekcijski in prekrškovni postopek sta po naravi zadeve različna postopka, ki se izvajata vzporedno, in sicer v primeru, da ugotovljeno dejansko stanje kršitve predpisov v izvornem upravnem inšpekcijskem postopku predstavlja prekršek.

V letu 2010 smo kot prekrškovni organ izrekli 1642 odločb o prekršku in izdali 3511 plačilnih nalogov. V zvezi s tem je bilo vloženih 346 zahtev za sodno varstvo, od tega 189 zoper izdane plačilne naloge in 157 zoper izdane odločbe o prekršku.

2.1. POSTOPEK O PREKRŠKU

Pooblaščeni prekrškovni organi, ki imamo pristojnosti po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, izvajamo prekrškovne postopke s predhodno uvedenim upravnim inšpekcijskim postopkom. Ta dva postopka, upravni inšpekcijski in prekrškovni postopek, sta po naravi zadeve različna postopka, ki se izvajata vzporedno, in sicer v primeru, da ugotovljeno dejansko stanje kršitve predpisov v izvornem upravnem inšpekcijskem postopku predstavlja prekršek. Upravni organi, ki so hkrati tudi prekrškovni, ne nastopajo samo kot prekrškovni po Zakonu o prekrških, ampak mora biti ugotovljeno dejansko stanje rezultat izvedenega ugotovitvenega in dokaznega postopka v primarno upravnem nadzoru nad spoštovanjem veljavnih predpisov. Uvedeni upravni inšpekcijski postopek se konča z upravno odločbo oziroma sklepom o ustavitvi ali zapisnikom po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, vzporedni prekrškovni postopek pa s prekrškovnimi akti, pri čemer se nekatera procesna dejanja lahko opravijo v namen obeh postopkov.

Inšpektorat najprej na prijavo oziroma po uradni dolžnosti preveri, ali stranka (zavezanec) krši veljavne predpise – s tem se uvede in teče inšpekcijski upravni postopek, ki se lahko konča po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru z zapisnikom (o opozorilu) oziroma sklepom o ustavitvi postopka ali z upravno ureditveno odločbo. V primeru, da ugotovljeno dejansko stanje predstavlja prekršek, se poleg inšpekcijskega upravnega postopka uvede še hitri postopek o prekršku (v primeru, da ugotovljeno dejansko stanje ustreza opredelitvi kaznivega dejanja, pa uradna oseba poda kazensko ovadbo), saj prekršek nedvomno najprej predstavlja kršitev veljavnih predpisov, torej osnovo za upravni inšpekcijski postopek in ukrep.

V letu 2010 Zakon o prekrških ni bil deležen sprememb, ki bi začele veljati v tekočem letu. Pri tem je treba dodati, da pa zaradi preteklih sprememb omenjenega zakona, ki so prekrškovnim organom prinesle dodatne naloge, postaja tako imenovani hitri postopek o prekršku, ki ga vodijo prekrškovni organi na prvi stopnji, vse bolj zahteven in zapleten. Zato smo v letu 2010 na tem področju izvedli tudi usposabljanje inšpektorjev (več o tem v podpoglavju Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev Inšpektorata RS za delo).

2.2. STATISTIČNI PODATKI O OPRAVLJENEM DELU

V letu 2010 je Inšpektorat RS za delo v okviru prekrškovnega postopka v hitrem postopku o prekršku izdal **1642 odločb o prekršku** in **3511 plačilnih nalogov**. Na izdane odločbe o prekršku in plačilne naloge je bilo vloženih skupno **346 zahtev za sodno varstvo**, od tega **189** zoper izdane plačilne naloge in **157** zoper izdane odločbe o prekršku. Inšpektorat RS za delo je na sodišče odstopil skupno **318 zahtev za sodno varstvo**. Izmed teh je bilo **144 zahtev za sodno varstvo zoper odločbo** ter **174 zahtev za sodno varstvo zoper plačilni nalog.**

V zvezi s **416 posredovanimi zahtevami za sodno varstvo** smo od sodišča prejeli sodbe v skupno **267 primerih**. Od tega se jih je **107** nanašalo na odločanje o vloženih zahtevah za sodno varstvo **zoper plačilni nalog**, **160** pa na vložene zahteve za sodno varstvo **zoper odločbe**. Glede na leto 2009, ko smo sodbe prejeli v skupno samo 134 primerih, leta 2008 pa le v 19 primerih, gre za občutno povečanje pravnomočno rešenih zahtev za sodno varstvo.

Na podlagi podatkov Uprave Republike Slovenije za javne prihodke je bilo v obdobju od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 vseh plačanih terjatev iz naslova prekrškov za **1.436.069 EUR**. Pristojnemu davčnemu organu smo v izterjavo odstopili skupno **1167 zadev**, od tega **894** iz naslova izdanih plačilnih nalogov ter **273** iz naslova odločb o prekršku.

Izvršitev izdanih ukrepov v hitrem postopku o prekršku po pristojnem davčnem organu je bila dosežena v skupno **159 primerih**, od tega izvršitev **39 odločb** ter **120 plačilnih nalogov**.

3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

3.1. UVOD

V letnem poročilu za preteklo leto smo poudarili pomanjkanje zainteresiranosti in posledično nezadovoljivo poznavanje tematike varnosti in zdravja pri delu predvsem pri manjših delodajalcih in samozaposlenih. Tako stanje smo opažali tudi v obravnavanem obdobju, opazili pa so ga tudi ocenjevalci Evropske komisije, ki so v tem letu ocenjevali delo Inšpektorata RS za delo. Zaradi tega bomo tudi v prihodnjem obdobju posvečali še posebno pozornost ozaveščanju in usposabljanju predvsem malih delodajalcev, da bodo pravilno razumeli zahteve varnosti in zdravja v zvezi z delom in da je treba storiti kaj več, kot se samo strinjati, da je to pomembno področje, žrtvovati za to kaj časa in denarja pa je v mnogih primerih že preveč. Vsekakor pa navedeno ni pravilo, saj mnogi delodajalci zgledno skrbijo za varnost in zdravje svojih zaposlenih in se po najboljših močeh trudijo ustrezno izpolnjevati predpisane zahteve in ukrepe.

Recesija v gospodarstvu je v letu 2010 vplivala tudi na zagotavljanje varnosti in zdravja v zvezi z delom. To predvsem v tem smislu, da se za te obveznosti namenja manj sredstev ter da so delavci bolj psihično prizadeti zaradi povečanih pritiskov v smislu odpuščanja, neplačevanja plač in predpisanih prispevkov ter tudi preobremenjenosti delavcev, kar vse se negativno odraža tudi na kazalcih varnega in zdravega dela ter dobrega počutja v zvezi z delom. Vse pogostejše so pritožbe delavcev – kar opažamo tudi pri samem nadzoru –, ki se nanašajo tudi na preobremenjenost z delovnimi nalogami in obveznostmi. Delodajalci z namenom zmanjševanja stroškov dela odpuščajo delavce ali jih v primerih odhoda ne nadomeščajo, njihove obveznosti pa naložijo preostalim. Na tak način pride do prekomernega izčrpavanja tistih, ki so na delu še ostali, to pa je z vidika vse glasnejših zahtev po podaljševanju delovne dobe do upokojitve popolnoma neprimerno in nevzdržno. Reševanje problematike premajhnega števila zaposlenih delavcev z delom preko napotnic študentskih servisov in različnih vrst podjemnih pogodb je, kot kaže, sicer dokaj zanimivo za delodajalce, vendar pa to zagotovo ne predstavlja ustrezne rešitve.

Pogoste so bile pritožbe delavcev zaradi neustreznih delovnih razmer predvsem glede osvetljenosti ter mraza v zimskem in previsokih temperatur v letnem obdobju. Pri osvetljenosti delovnih mest so težave zaradi premajhnih zasteklenih površin in posledično pomanjkanja dnevne svetlobe ter vidnega stika z okoljem. Nizke in visoke temperature so naravni pojav, na katerega delodajalci nimajo neposrednega vpliva, se pa to lahko več ali manj uspešno kompenzira z ustreznimi tehničnimi in organizacijskimi ukrepi. Od tehničnih ukrepov se v zadnjem času vse pogosteje pojavljajo klimatske naprave, s katerimi je kar precej težav in posledično tudi pritožb zaradi neustreznega zagotavljanja predvidenih temperatur v različnih delih objekta ter zaradi prahu in drugih anorganskih in tudi organskih oz. bioloških nečistoč v zračnih kanalih.

Glede politike nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu, ki smo jo zastavili v letu 2008 in nadaljevali v letu 2009, smo v letu 2010 izvedli sledeče aktivnosti:

1. Tudi v letu 2010 smo nadaljevali s posebnim usmerjenim nadzorom na področju gradbeništva, tj. predvsem na gradbiščih. Nadzor se je izvajal enako kot v preteklih letih v dveh ločenih kampanjah. V prvi se je izvajal v dveh tritedenskih terminih in je zajemal celovit nadzor vseh vidikov varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih ter tudi nadzor na področju delovnih razmerij, v drugi pa smo izvedli še poseben nadzor v neprekinjenem

trajanju od aprila do novembra in je bil namenjen predvsem nadzoru nad izvajanjem varnostnih ukrepov za varovanje pred padcem z višine oziroma v globino ter zagotavljanju uporabe osebne varovalne opreme. Prav tako je bila pozornost usmerjena na izvajanje obveznosti naročnika oz. nadzornika projekta. Več o teh nadzorih bo predstavljeno v nadaljevanju.

Navedeni poostreni nadzori in verjetno delno tudi recesija v gospodarstvu, zaradi katere je bila ta panoga dejavnosti tudi ena najbolj prizadetih tako glede upada števila zaposlenih kot tudi glede zmanjšanja obsega del in finančnih učinkov, sta povzročila, da se je število nezgod pri delu, in to tako težjih kot smrtnih, v panogi gradbeništva kar precej zmanjšalo. V zvezi z ugotovitvami je treba razlikovati, ali gre v določenem primeru za podatke o panogah gradbeništva ali gre za podatke o gradbiščih, kjer pa so lahko zajete tudi različne druge dejavnosti, ki so prav tako prisotne na gradbiščih. Več o tem je predstavljeno v nadaljevanju.

2. V obdobju od konca leta 2009 in v začetku 2010 je bila izvedena akcija poostrenega nadzora nad izvajanjem obveznosti glede Izjave o varnosti z oceno tveganj. Iz rezultatov je razvidno, da v pribl. 25 % izvedenih nadzorov Izjava o varnosti ni bila izdelana, pri delodajalcih, ki pa so Izjavo o varnosti z oceno tveganj imeli izdelano, so bile v približno polovici primerov ugotovljene določene pomanjkljivosti oz. nepravilnosti. Pri skupno **408 izvedenih nadzorih** je bilo izdanih **169 odločb** po Zakonu o inšpekciji dela ter izrečenih **19 prekrškovnih ukrepov** in **46 opozoril**. Skupno število ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti je bilo **257**.

Določene informacije o ustreznosti tega internega akta in izvedenih ocenjevanj tveganj smo pridobili tudi iz izvedenega nadzora naključnega vzorca delodajalcev.

3. Na področju varnosti in zdravja pri delu je bilo v letu 2010 **izvedenih 8057 inšpekcijskih nadzorov**, kar predstavlja v primerjavi z letom 2009 povečanje za približno 4,4 %. Za približno enak odstotek se je zmanjšalo število izdanih odločb po Zakonu o inšpekciji dela. Število ureditvenih odločb se je pri tem zmanjšalo za približno 5 %, število prepovednih pa povečalo za 18 %. Še naprej je tudi opazen trend zniževanja števila opravljenih rednih inšpekcijskih nadzorov in povečevanje števila izrednih nadzorov, tj. nadzorov, ki se nanašajo samo na neko posebno zadevo, kot so npr. posebne kampanje oz. posebej načrtovani ciljani nadzori ali glede določenih dejavnosti, ali glede posebej izbranih nevarnosti in/ali škodljivosti, ali nočnega delo žensk, ali pritožbe, zahteve idr.

4. Število odločb v prekrškovnem postopku se je povečalo za približno 10,3 %, za 11 % pa se je znižalo število izdanih plačilnih nalogov. Za 20 % se je zmanjšalo število kazenskih ovadb.

5. Zaprosil različnih subjektov za podatke v zvezi z nezgodami pri delu, ki se nanašajo ali na ugotovitve raziskav ali na informacije glede obveščanja inšpekcije za delo o teh dogodkih, je bilo v tem poročevalskem obdobju **443**, kar je nekoliko manj kot v letu 2009, ko jih je bilo 485.

6. V obravnavanem obdobju smo izvedli tudi predvideno število internih usposabljanj s področja varnosti in zdravja pri delu. Izvedena usposabljanja so se nanašala na novosti na področju kemijske varnosti, na novosti na področju zaščite pred električnim udarom – predvsem delo pod napetostjo, na obravnavo nezgod pri delu ter tudi še na nekatera druga izpostavljena področja, predvsem tista, ki so bila predmet poostrenih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu.

Število nezgod pri delu s smrtnim izidom je bilo v letu 2010 za 3 manjše kot v letu 2009. To pomeni, da se trend upadanja takih nezgod še nadaljuje. Predvsem je opazno zmanjšanje števila smrtnih primerov na gradbiščih (mišljena so gradbišča kot novogradnje in ne izvajanje vzdrževalnih ali drugih podobnih del na že zgrajenih objektih), in sicer od 11 v letu 2009 na 4 v letu 2010. Ocenjujemo, da je delni razlog za to upad aktivnosti na področju gradbeništva, v določeni meri pa tudi povečana aktivnost našega inšpektorata v smislu

poostrenega in pogostejšega nadzora in izvajanj drugih aktivnosti za zmanjšanje števila nezgod pri delu. Je pa v letu 2010 opazno povečanje števila smrtnih primerov zaradi drugih razlogov. Število na Inšpektorat RS za delo prijavljenih težjih nezgod pri delu v letu 2010 je bilo **471** (v letu 2009 jih je bilo 540), od tega je bilo raziskanih 150, kar je za 66 manj kot v letu 2009. S tem v zvezi pojasnjujemo, da se obravnavajo predvsem težje nezgode, ki so v zvezi z uporabo delovne opreme, v zvezi z izvajanjem tehnoloških postopkov ter v zvezi z neposrednim izvajanjem določenih delovnih aktivnosti, manj pa primeri, do katerih pride pri izvajanjih športnih aktivnosti, kondicijskih treningih, v prometu, pri različnih intervencijah ipd.

Število na Inšpektorat RS za delo prijavljenih nezgod pri delu, ki so bile v zvezi z opravljanjem delovnega procesa in so povzročile več kot tri delovne dni odsotnosti z dela, se je glede na preteklo leto nekoliko zmanjšalo, in sicer je bilo v letu 2010 takih primerov **12012**, v letu 2009 pa 12219.

Glavno izhodišče projekta Inšpektorata RS za delo "Zmanjševanje števila nezgod pri delu 2008–2012" je sporočilo Evropske komisije, v katerem opredeljuje splošni cilj EU za obdobje 2007–2012, da se z ustreznimi ukrepi za 25 % zmanjša pojavnost nezgod pri delu. Pomembna novost na našem projektu, ki ga s tem v zvezi izvajamo, je, da smo v letu 2010 v projekt vključili tudi aktivnosti Inšpektorata RS za delo za zagotavljanje podatkov na področju psihosocialnih dejavnikov. Problem psihosocialnih obremenitev z vidika varnosti in zdravja v povezavi z delom je v praksi še vedno dokaj zanemarjen. Spremembe v razmerah za izvajanje delovnih obveznosti ter predvsem razmere glede zagotavljanja pravic delavcem v zvezi z izvajanjem dela pri delodajalcu so ustvarile nove vidike tveganj tudi na tem področju. Zato bo v bodoče tej problematiki tako pri nas kot tudi v drugih državah članicah EU, posvečena posebna pozornost.

Inšpektorat RS za delo je tudi v tem letu pri subjektih, ki so že pridobili dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu, izvajal poseben nadzor glede tega, ali ti subjekti še vedno izpolnjujejo pogoje, pod katerimi so dovoljenje pridobili, ter če izvajajo naloge skladno z dokumentacijo, ki so jo v ta namen predložili Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Na ta način želimo doseči ustrezen strokovni in kakovostni nivo izvajanja te dejavnosti, saj smo z različnih strani pogosto opozorjeni na nekatere pojave, ki jih je treba čim prej izkoreniniti. Taki pojavi so npr. izvajanje »pregledov in preizkusov« delovne opreme, ne da bi subjekt, ki to izvaja, to opremo sploh pogledal. Podobno se tudi usposabljanje oz. preverjanje znanja delavcev s področja varnosti in zdravja opravlja kar »na daljavo«, kar vsekakor ni ustrezno. Izbor subjektov, ki jih v ta namen preverjamo, se opravi delno na podlagi takih opozoril ali prijav, delno pa tudi naključno. V letu 2010 je bil tako nadzor opravljen pri **39 subjektih** s pridobljenim dovoljenjem za delo, kar je nekoliko več kot v letu 2009, ko je bilo takih nadzorov 35. Več ugotovitev glede teh nadzorov je razvidnih v posebnem poročilu v nadaljevanju.

Glede podatkov predvsem o ugotovljenih pomanjkljivostih, nepravilnostih ter kršitvah je treba opozoriti, da ti podatki ne predstavljajo absolutne in realne slike stanja v državi, ampak so odvisni od izvajanja nadzora v opazovanem obdobju. To pomeni, da so v določenih obdobjih lahko npr. določene panoge dejavnosti ali določene nevarnosti in/ali škodljivosti nadzorovane poostreno, tj. v obliki posebnih kampanj oz. akcij in je zato na teh področjih število različnih ugotovitev in tudi ukrepov v primerjavi z drugimi področji, ki niso bila poostreno nadzirana, nesorazmerno veliko.

3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR

V letu 2010 se je število inšpekcijskih nadzorov s področja varnosti in zdravja pri delu glede na predhodno leto povečalo. Navedeno velja zlasti za tiste preglede, ki so se opravili na osnovi vnaprej pripravljenih usmerjenih akcij, prispelih prijav in pritožb zaradi morebitnih kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu ter tudi tistih, ki so bili opravljeni v zvezi s trenutno ugotovljeno problematiko. Ponovno je bilo največ inšpekcijskih nadzorov opravljenih pri delodajalcih, ki so opravljali delo na gradbiščih, in takšnih pregledov je bilo skoraj 30 %. Skupno število vseh izrečenih ukrepov se je sicer nekoliko zmanjšalo, ni pa nepomembno, da so inšpektorji za 18 % povečali število prepovedi uporabe neustreznih sredstev za delo. Število vseh ugotovljenih kršitev je bilo 15.857, kar pomeni povečanje glede na leto 2009 (15542). Ponovno je bilo največ kršitev ugotovljenih glede usposabljanja delavcev za varno delo, glede zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov ter v zvezi z vsebino Izjave o varnosti z oceno tveganja. Te kršitve izstopajo glede na ostale že kar nekaj zadnjih let.

3.2.1. Redni, izredni in kontrolni inšpekcijski pregledi ter izrečeni ukrepi

Pristojni inšpektorji Inšpektorata RS za delo s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu so skladno s 1. členom Zakona o inšpekciji dela od vseh svojih opravljenih nalog v preteklem letu veliko večino časa namenili izvajanju inšpekcijskih pregledov, in to rednih, izrednih in tudi kontrolnih. Vsi ti pregledi so bili opravljeni z namenom ugotoviti, kako delodajalci spoštujejo in izvajajo določila zakonodaje v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja njihovih delavcev. To velja tako za tiste, ki so pri njih zaposleni na osnovi pogodbe o zaposlitvi, kot tudi za tiste, ki na kakršnikoli drugi pravni podlagi pri njih opravljajo delo.

V letu 2010 je skupno število opravljenih pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu doseglo vrednost **8057**, kar pomeni, da je število nadzorov ponovno preseglo vrednost 8000 (primerjava števila opravljenih pregledov za zadnjih deset let je razvidna iz Tabele 5). Menimo, da je to tisto število nadzorov, za katere še lahko ocenimo, da so opravljeni dovolj strokovno in v obsegu, ki ohranja takšen nivo varnosti in zdravja pri delu v Republiki Sloveniji, kakor ga določa in predvideva veljavna zakonodaja. Seveda pa na skupno število pregledov močno vplivata tudi obseg in zahtevnost posamezne vrste opravljenega inšpekcijskega pregleda. Običajno večje število izrednih in kontrolnih pregledov pomeni tudi večje število vseh inšpekcijskih pregledov skupaj. Pri tem je vsekakor treba pojasniti, da se je v zadnjih nekaj letih določeno število izkušenih inšpektorjev upokojilo, novo zaposleni inšpektorji pa potrebujejo določen čas, da bi tako po obsegu kakor tudi po kakovosti dela lahko nadomestili svoje izkušenejše predhodnike.

Tabela 5: Število inšpekcijskih pregledov: redni, izredni, kontrolni ter skupno število, 2000–2010

Leto	Redni pregledi	Izredni pregledi	Kontrolni pregledi	Skupaj
2000	2.007	2.718	1.648	6.373
2001	2.276	2.520	1.651	6.447
2002	1.408	4.869	1.593	7.870
2003	1.968	4.819	1.371	8.160
2004	1.952	4.685	1.525	8.162
2005	1.521	5.733	1.425	8.679
2006	1.799	5.101	1.633	8.533
2007	1.486	5.007	1.676	8.169
2008	2.014	4.209	1.513	7.736
2009	1.528	4.799	1.389	7.716
2010	**1.284**	**5.431**	**1.342**	**8.057**

Vsekakor pa ne moremo mimo ugotovitve, da se v zadnjih treh letih zmanjšuje število rednih in kontrolnih pregledov, povišuje pa se število izrednih pregledov, kar prikazuje tudi Graf 4. To potrjuje dejstvo, da se povečuje število pregledov, ki so posledica pritožb in prijav delavcev zaradi domnevnih kršitev zakonodaje s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ali pa zaradi vnaprej načrtovanih inšpekcijskih pregledov inšpektorata le v posameznih dejavnostih oz. v zvezi s konkretnimi dejavniki tveganja. Inšpektorat namreč na osnovi analiz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov za vsako naslednje leto pripravlja usmeritve, po katerih se izvajajo poostreni pregledi v tistih panogah ali v zvezi s tistimi dejavniki, za katere se ugotavlja, da še vedno niso ustrezno urejeni. Ti izredni pregledi so predvsem v zadnjih letih zaradi zahtevnosti nadzorovane problematike največkrat takšni, da zahtevajo od pristojnega inšpektorja veliko poglobljenega znanja in izkušenj, dodatne priprave, za rešitev zadeve pa tudi več časa. Načrtovane akcije poostrenega nadzora inšpektorata so skladno s programskimi usmeritvami enakomerno porazdeljene preko celotnega leta, zaradi česar potem inšpektorjem ostaja manj časa za izvajanje rednih pregledov, kar je tudi najpomembnejši razlog za zmanjšanje števila te vrste nadzorov, ki pomenijo istočasno izvajanje nadzora nad vsemi dejavniki zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri enem delodajalcu. Iz enakega razloga pa se je malenkostno znižalo tudi število kontrolnih pregledov.

Graf 4: Gibanje števila inšpekcijskih pregledov na področju varnosti in zdravja pri delu (redni, izredni, kontrolni ter skupno število), 2000–2010

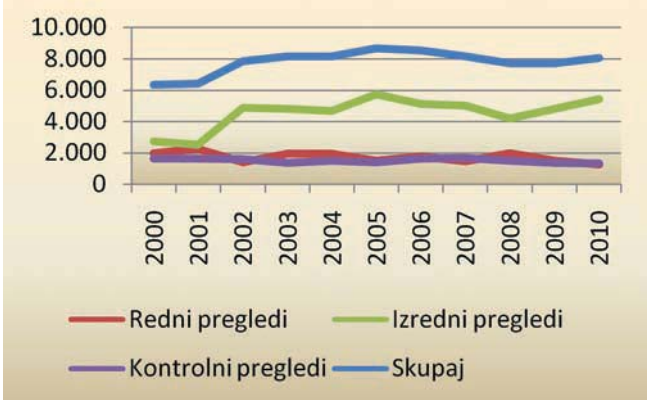

Število opravljenih izrednih pregledov na področju varnosti in zdravja pri delu tako zadnja leta predstavlja več kot polovico od vseh opravljenih pregledov (med 54 % in 66 %). To velja tudi za leto 2010 z več kot 67-odstotnim deležem in predstavlja najvišji delež v zadnjih desetih letih. Tako je bilo v zvezi z načrtovanimi poostrenimi akcijami v letu 2010 opravljenih **3653 pregledov**, leto prej pa 2911, kar pomeni dvig za več kot 25 %. Število ostalih opravljenih izrednih pregledov, velikokrat tudi v zvezi s prijavami in pregledi v zvezi z nočnim delom žensk, pa se je znižalo za skoraj 6 %, in sicer s 1887 v letu 2009 na **1778** v letu 2010, kar prikazuje tudi Graf 5. Tako je ob prevladujočem številu izrednih pregledov delež rednih pregledov v letu 2010 glede na predhodno leto padel za 16 %, delež kontrolnih pregledov pa za dobre 3 %.

Graf 5: Število opravljenih izrednih inšpekcijskih pregledov glede na načrtovane usmerjene akcije ter ostale vzroke, 2008–2010

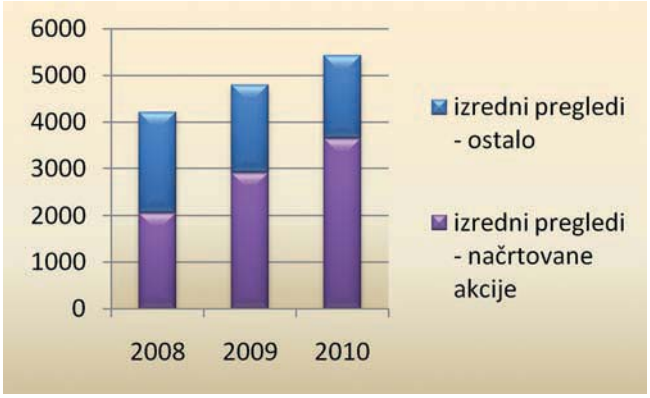

Ureditvene odločbe po 15. členu Zakona o inšpekciji dela so tisti ukrepi, ki jih inšpektorji s področja nadzora zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu izrekajo v največjem številu. V letu 2010 so tako inšpektorji izrekli **2974 takšnih odločb**, s katerimi so bile delodajalcem naložene odprave ugotovljenih pomanjkljivosti v določenem roku. K tem odločbam lahko dodamo tudi **209 odločb** po 16. členu Zakona o inšpekciji dela, ko so inšpektorji prepovedali uporabo neustreznih sredstev za delo, ter **76 odločb** po 17. členu Zakona o inšpekciji dela, ko je bilo zaradi neposrednega ogrožanja življenja in zdravja delavcev prepovedano opravljanje nevarnega delovnega procesa. Število vseh izrečenih ukrepov v letu 2010 ter primerjava s predhodnimi leti je razvidno iz Tabele 6.

Tabela 6: Število in vrsta ukrepov inšpektorjev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2000–2010

Leto	Odločbe po ZUP	Odločbe o prekršku	Kazenske ovadbe	Prijave sodniku za prekrške	Obdolžilni predlogi	Mandatne kazni	Plačilni nalogi
2000	2.973	/*	34	193	/*	528	/*
2001	3.028	/*	29	161	/*	465	/*
2002	3.386	/*	26	197	/*	503	/*
2003	3.411	/*	33	254	/*	475	/*
2004	3.473	/*	37	229	/*	565	/*
2005	3.341	132	25	7	/	/	505
2006	3.517	194	40	/	33	/	739
2007	3.413	153	19	/	18	/	678
2008	3.246	123	13	/	7	/	699
2009	3.368	146	20	/	4	/	844
2010	**3.259**	**161**	**16**	**/**	**/**	**/**	**751**

*Obdobja, ko Inšpektorat RS za delo še ni bil prekrškovni organ in ni bil pristojen za izrekanje teh ukrepov.

Graf 6: Število ureditvenih in prepovednih ukrepov inšpektorjev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, 2008–2010

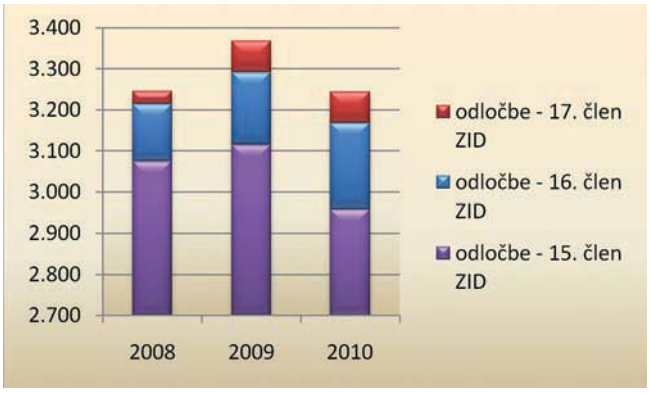

Poleg ukrepov, opredeljenih v Tabeli 6, so inšpektorji v letu 2010 izrekli tudi **305 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ter **312 opozoril** po Zakonu o prekrških. Število izrečenih opozoril v letu 2010 se je glede na leto 2009 v obeh primerih povečalo, in sicer se je število opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru povečalo za skoraj 35 %, število opozoril po Zakonu o prekrških pa za dobrih 8 %.

V zvezi z izrekanjem ukrepov lahko zaključimo, da je bila na več kot na vsakem drugem inšpekcijskem pregledu – tako rednem kot izrednem – izdana ureditvena odločba in skoraj na vsakem devetem pregledu je bil delodajalcu ali odgovorni osebi delodajalca izdan plačilni nalog. Pri vsem tem pa je vseeno treba pojasniti, da se pri vsakem inšpekcijskem pregledu ne ugotavlja kršitev ali prekrškov. To velja zlasti v primeru kontrolnih in tudi izrednih pregledov, ko pristojni inšpektorji v velikem številu primerov opravljajo nadzor le v zvezi s posameznimi elementi, npr. prijavo, in neredko se dogaja, da ni ugotovljenih nepravilnosti, ki bi predstavljale pravno podlago za ukrepanje.

3.2.2. Analiza ugotovitev inšpekcijskih nadzorov

Inšpektorji s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2010 opravljali nadzore pri delodajalcih, in to v vseh gospodarskih dejavnostih, v katerih se zaposlujejo delavci.

Vseeno pa število pregledov ni bilo enakomerno razdeljeno med te dejavnosti, temveč je bilo število nadzorovanih delodajalcev večje v tistih dejavnostih, v katerih je registriranih več poslovnih subjektov, v dejavnostih, kjer je zaposlenih večje število delavcev in v katerih izvajanje delovnega procesa predstavlja večje nevarnosti za poškodbe in okvare zdravja.

Kakor vsa zadnja leta je bilo največ inšpekcijskih pregledov opravljenih v dejavnosti gradbeništva. Sicer število teh pregledov ostaja skozi vsa ta leta približno enako, vseeno pa predstavlja kar 30 % vseh opravljenih pregledov. Gradbeništvo vsekakor sodi med nevarnejše dejavnosti in zato ne preseneča največje število opravljenih nadzorov na gradbiščih. Prav tako je bilo večje število nadzorov opravljenih tudi v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov ter v dejavnostih trgovine in gostinstva, pri slednjih zaradi večjega števila registriranih delodajalcev in večjega števila zaposlenih delavcev v obeh dejavnostih. Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) je bilo v letu 2010 največ subjektov registriranih v dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (G45, G46 in G47), in to v povprečju okoli **26400**. Tej dejavnosti po številu registriranih subjektov v Republiki Sloveniji sledijo strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M70–M75) z okoli **25000** subjekti, druge storitvene dejavnosti (S94–S96) z okoli **23000** subjekti ter dejavnost gradbeništva (F41–F43) s približno **22000 subjekti**. Prav tako je bilo v predelovalnih dejavnostih (C10–C33) v letu 2010 registriranih okoli **18000 subjektov** ter v gostinstvu (I55–56) malo manj kot **10000 subjektov**.

Tabela 7: Število vseh pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu po najpogosteje nadzorovanih ter izpostavljenih dejavnostih in ukrepi v primerjavi z letom 2009 – število v oklepaju, 2010

Šifra	Dejavnost	Število pregledov	Število ureditvenih in prepovednih odločb	Število odločb o prekršku	Število kazenskih ovadb	Število plačilnih nalogov	Število vseh ugotovljenih kršitev/100 opravljenih rednih in izrednih pregledov
F/41– 43	Gradbeništvo (* in **)	2.196 (2.184)	967 (951)	59 (55)	5 (12)	416 (525)	197 (194)
G/45	Trgovina z motornimi vozili in popravila (*)	715 (361)	290 (184)	3 (1)	1 (0)	30 (26)	378 (304)
I/55– 56	Gostinstvo	567 (562)	217 (253)	12 (9)	1 (0)	20 (27)	357 (430)
G/46	Posredništvo in trgovina na debelo	409 (478)	164 (195)	11 (4)	1 (1)	38 (24)	300 (232)
H/49	Kopenski promet (*)	408 (219)	161 (94)	6 (6)	0 (0)	18 (20)	221 (202)
G/47	Trgovina na drobno	392 (505)	151 (220)	6 (8)	1 (0)	17 (25)	233 (211)
C/25	Proizvodnja kovinskih izdelkov razen strojev in nap.	329 (377)	147 (161)	8 (8)	1 (1)	57 (49)	239 (289)
M/71	Arhitekturno in tehnično projektiranje (**)	198 (275)	57 (66)	0 (3)	0 (1)	5 (13)	147 (107)
C/10– 11	Proizvodnja živil in pijač	165 (131)	81 (72)	10 (3)	0 (0)	11 (11)	303 (298)
D/35	Oskrba z el. energijo, plinom in paro	146 (137)	73 (65)	0 (1)	0 (1)	6 (3)	288 (540)
C/16	Obdelava in predelava lesa	143 (157)	45 (67)	4 (8)	0 (0)	8 (7)	260 (272)
M/69	Računovodstvo in pravne dejavnosti	120 (73)	62 (41)	1 (1)	0 (0)	3 (2)	294 (478)
A/01	Kmetijstvo	120 (75)	70 (44)	2 (2)	0 (0)	4 (5)	318 (356)
P/85	Izobraževanje	120 (90)	50 (38)	1 (1)	0 (0)	3 (4)	258 (214)
O/84	Javna uprava, obramba	113 (92)	27 (17)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	91 (83)
M70	Upravljanje podjetij, podjetništvo, poslovno svet.	107	27	3	1	2	159
C/26– 27	Proizvodnja električne opreme	94 (91)	39 (39)	1 (1)	1 (0)	3 (7)	197 (201)
S/96	Druge storitvene dejavnosti	91 (122)	34 (72)	1 (1)	0 (0)	2 (5)	321 (434)
C/31	Proizvodnja pohištva	90 (81)	41 (39)	4 (3)	0 (0)	13 (7)	295 (420)
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	81	28	1	1	25	229
C/22	Izd. iz gume in plast. mas	79 (91)	36 (35)	3 (2)	1 (1)	5 (5)	268 (266)
C/28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	77 (67)	51 (40)	3 (0)	0 (0)	2 (10)	228 (300)
N/81	Oskrba stavb in okolice	76 (68)	29 (35)	1 (1)	0 (0)	4 (2)	161 (255)
C/13– 14	Proizvodnja tekstilij in oblačil	59 (77)	28 (44)	0 (1)	0 (0)	1 (4)	275 (335)
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	55	26	0	0	8	333
J/62	Računalniško programiranje (**)	43 (260)	15 (125)	0 (4)	0 (0)	3 (8)	277 (283)
A/02	Gozdarstvo	40 (40)	19 (8)	3 (1)	0 (0)	7 (2)	234 (169)
C/24	Proizvodnja kovin	30 (31)	9 (15)	0 (4)	0 (1)	0 (0)	100 (196)
Q/86	Zdravstvo	28 (49)	11 (21)	0 (1)	0 (0)	0 (0)	200 (219)
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	24 (17)	6 (7)	0 (0)	0 (1)	2 (4)	65 (411)

*Izvedena usmerjena akcija v tej dejavnosti v letu 2010.
**Izvedena usmerjena akcija v tej dejavnosti v letu 2009.

Po podatkih Statističnega urada RS je bilo največ delavcev v letu 2010 zaposlenih v dejavnosti trgovine, in to v povprečju skoraj **112000**, sledijo pa dejavnosti gradbeništva z malo manj kot **80000 zaposlenimi**, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti z okoli **46800 zaposlenimi** ter dejavnost gostinstva z več kot **33200 zaposlenimi**. V predelovalnih dejavnostih je bilo največ delavcev zaposlenih v proizvodnji kovinskih izdelkov, in sicer v povprečju preko celotnega leta preko **29300**.

Glede na prikazano statistiko iz Tabele 7 lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2010 največje število opravljenih inšpekcijskih pregledov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja opravljeno predvsem v dejavnostih z največjim številom registriranih subjektov in največjim številom zaposlenih delavcev, pri tem pa je bil upoštevan – zlasti v dejavnosti gradbeništva – tudi dejavnik večje nevarnosti za poškodbe in okvare zdravja delavcev.

Od števila pregledov ter glede na nevarnosti v posamezni nadzorovani dejavnosti je bilo v letu 2010 tudi odvisno število izrečenih inšpekcijskih ukrepov. Teh je bilo v obravnavanem letu in tudi v predhodnih letih največ v dejavnosti gradbeništva. Se pa v primerjavi s predhodnimi leti za leto 2010 v tej dejavnosti ugotavlja manjše število vloženih kazenskih ovadb in izdanih plačilnih nalogov.

V letu 2010 je bilo s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri vseh inšpekcijskih pregledih skupaj ugotovljenih **15857 kršitev**. To v primerjavi s predhodnim letom, ko je bilo ugotovljenih skupaj 15542 kršitev, pomeni določeno povečanje. Če pa pri tem upoštevamo tudi povečanje števila rednih in izrednih inšpekcijskih pregledov, ugotovimo, da je število kršitev na npr. 100 inšpekcijskih pregledov v letu 2010 ostalo praktično na enakem nivoju kot leta 2009. Stanje se v primerjavi s predhodnimi leti ni pomembneje spremenilo. Med vsemi ugotovljenimi nepravilnostmi, kakor je razvidno iz Tabele 8, izstopajo še vedno tiste, ki so v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno delo, v zvezi z izvajanjem preventivnih zdravstvenih pregledov ter v zvezi z ustreznostjo Izjave o varnosti z oceno tveganja.

Sicer se je stanje v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno delo in zagotavljanjem preventivnih zdravstvenih pregledov glede na število vseh kršitev v letu 2010 malenkostno izboljšalo, vendar ne v tolikšni meri, da bi lahko govorili o pomembnejšem napredku. Se pa povečuje delež ugotovljenih nepravilnosti glede ustreznosti Izjave o varnosti z oceno tveganja, zagotavljanja in uporabe osebne varovalne opreme in njene neuporabe ter tudi urejenosti delovnih mest na prostem. Po drugi strani so delodajalci v letu 2010 skladneje s predpisanimi periodičnimi roki izvajali preiskave o škodljivosti delovnega okolja, preglede in preizkuse delovne opreme ter preglede električnih inštalacij in strelovodnih sistemov. Prav tako so delodajalci v preteklem letu bolj ažurno obveščali Inšpektorat RS za delo o nastalih nezgodah pri delu.

Inšpektorji so v zvezi z izvajanjem usposabljanja delavcev za varno delo v absolutnem številu največ kršitev ugotovili v dejavnosti trgovine, tej dejavnosti pa sledijo dejavnosti gradbeništva, gostinstva in dejavnost oskrbe z električno energijo, plinom in paro. Tudi nezagotavljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev se je v letu 2010 najpogosteje ugotavljalo v dejavnostih trgovine, v gradbeništvu in gostinstvu. Podrobnejše informacije glede najpogosteje ugotovljenih kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu so podane v nadaljevanju tega poročila.

Tabela 8: Odstotek najpogosteje ugotovljenih kršitev po posameznih institutih v primerjavi s skupnim številom ugotovljenih kršitev, 2005–2010

	Ugotovljene nepravilnosti	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1.	Usposabljanje delavcev za varno delo	9,4 %	9,6 %	7,9 %	7,4 %	7,0 %	6,9 %
2.	Izvajanje preventivnih zdravstvenih pregledov	7,5 %	7,9 %	8,1 %	11,2 %	8,1 %	4,7 %
3.	Ustreznost Izjave o varnosti z oceno tveganja	6,9 %	6,7 %	4,3 %	5,2 %	3,9 %	5,2 %
4.	Urejenost delovnih mest na prostem (gradbišča)	5,6 %	3,7 %	1,7 %	2,4 %	1,8 %	1,6 %
5.	Zagotavljanje osebne varovalne opreme in njena neuporaba	3,9 %	3,1 %	2,3 %	2,7 %	2,9 %	2,5 %
6.	Pregledi in meritve električnih in strelovodnih inštalacij	3,7 %	4,5 %	4,5 %	7,1 %	4,2 %	4,9 %
7.	Pregledi in preizkusi delovne opreme (roki, ustreznost)	3,7 %	4.5 %	5,4 %	6,8 %	5,3 %	5,9 %
8.	Izvajanje preiskav škodljivosti delovnega okolja - toplotne razmere	2,8 %	3,6 %	3,7 %	*	*	*
9.	Vodenje evidenc po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu	2,5 %	2,5 %	2,7 %	2,6 %	3,1 %	2,6 %

10.	Prva pomoč	2,2 %					
11.	Izvajanje preiskav škodljivosti delovnega okolja – svetlobne razmere	2,1 %	2,2 %	1,6 %	*	*	*
12.	Obveščanje delavcev o varnem delu	2,0 %	2,1 %	4,1 %	3,8 %	3,2 %	2,8 %
	Obveščanje o poškodbah pri delu	0,5 %	0,7 %	0,4 %	2,7 %	3,3 %	2,9 %

3.3. NEZGODE PRI DELU, POKLICNE BOLEZNI IN NEVARNI POJAVI

Nezgode pri delu, o katerih je obveščen Inšpektorat RS za delo, so vsekakor pomemben pokazatelj nivoja varnosti pri delu v Republiki Sloveniji. Tudi v letu 2010 smo zaznali zmanjšanje števila prijavljenih nezgod, ki so se dogodile na delovnih mestih ali v zvezi z delom, enako tendenco pa opažamo tudi iz podatkov iz drugih virov. V letu 2010 se je ponovno zmanjšalo tudi število nezgod pri delu, v katerih je prišlo do smrti delavcev, in teh je bilo v obravnavanem letu 22. Med najpogostejšimi vzroki za smrt delavcev je še vedno padec z višine, čeprav se ta delež v zadnjih letih zmanjšuje. Se pa starost največjega števila umrlih delavcev v zadnjih letih vztrajno seli v starostno skupino od 50 do 60 let in tudi leto 2010 glede tega ni bilo izjema. Poleg smrtnih nezgod so inšpektorji v letu 2010 obravnavali tudi 150 nezgod pri delu s težjimi poškodbami delavcev. Se pa razmere v zvezi s prijavljanjem poklicnih bolezni niso glede na predhodna leta prav nič izboljšale ali spremenile, saj trenutna sistemska rešitev tega ne zagotavlja. V nekaj zadnjih letih bi lahko število prijavljenih poklicnih bolezni prešteli na prste ene roke, konkretno pa je bila v letu 2010 prijavljena le ena sama.

3.3.1. Nezgode pri delu

3.3.1.1. Splošno

Nezgode pri delu se uvršajo med t. i. negativne kazalnike zdravja, med katere pa uvrščamo še poklicne bolezni, odsotnost z dela iz zdravstvenih razlogov, pa tudi samomore, poškodbe in zastrupitve, prometne nezgode, pri katerih je bil »udeležen« alkohol, itd. Vseeno pa moramo nezgode pri delu obravnavati ločeno od ostalih kazalnikov. Že v uvodu je treba poudariti, da naša država glede pojava smrtnih nezgod pri delu nekoliko odstopa od »statističnega vzorca« ostalih držav članic EU. V Republiki Sloveniji se smrtne nezgode dogajajo v največji meri pri srednje velikih delodajalcih z 10 do 50 zaposlenimi delavci, življenje pa izgubijo pretežno starejši delavci v starostni skupini med 50 in 60 let. Prav tako predstavlja zanimiv odklon v primerjavi z drugimi državami članicami EU dejstvo, da je bil od vseh smrtno poškodovanih delavcev v Republiki Sloveniji v obdobju 2008–2010 samo eden takšen, ki se je že pred tem smrtnim dogodkom enkrat poškodoval, pa še to pri drugem delodajalcu.

Za leto 2010 je bilo skladno z določilom 27. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu na Inšpektorat RS za delo prijavljenih vsega skupaj **14974 nezgod**, za primerjavo: za leto 2009 je bilo takšnih nezgod 15011. Izmed vseh teh prijavljenih nezgod za leto 2010 se jih je **12012** zgodilo v času opravljanja dela na stalnih ali začasnih delovnih mestih ter na službenih poteh. Prav tako so delodajalci prijavili **2510 nezgod**, pri katerih so delavci utrpeli poškodbe na redni poti na delo ali z dela. V **452 primerih** se delodajalci v prijavah po lastni presoji niso odločili za nobeno od predhodno navedenih možnosti nastanka mesta nezgode ali pa te rubrike niso izpolnili. Za leto 2009 je bilo na Inšpektorat RS za delo prijavljenih 12219 nezgod pri delu, ki so se zgodile na delovnih mestih in službenih poteh. Število vseh prijavljenih nezgod se je tako za leto 2010 v primerjavi z letom 2009 minimalno zmanjšalo, in sicer za 0,3 %. Navedeni podatki o prijavljenih nezgodah pri delu za leto 2010 niso dokončni in se lahko spreminjajo glede na to kdaj so nezgode prijavljene in statistično

obdelane. Vseeno je v zvezi s tem treba pojasniti, da iz objavljenih statističnih podatkov Inštituta za varovanje zdravja za zadnja leta izhaja, da se število poškodb pri delu, o katerih ta inštitut obvestijo delodajalci in zdravniki, prav tako zmanjšuje. Menimo, da na zmanjšanje števila prijavljenih nezgod v določeni meri vplivajo negativni trendi v gospodarskih dejavnostih, v določeni meri pa tudi sprememba miselnih navad delodajalcev in delavcev, ki na področju varnosti in zdravja pri delu vedno bolj izrazito prepoznavajo smiselnost zahtev področja varnosti in zdravja pri delu. Prav tako pa na inšpektoratu ugotavljamo, da so delodajalci vedno manj pripravljeni delavcem »priznavati« poškodbe, za katere ni vedno ugotovljeno, da so se zgodile v zvezi z delom, temveč so lahko nastale tudi v aktivnostih, ki niso povezane z delom pri delodajalcu.

Graf 7: Delež prijavljenih nezgod v letu 2010 glede na mesto nezgode, 2010

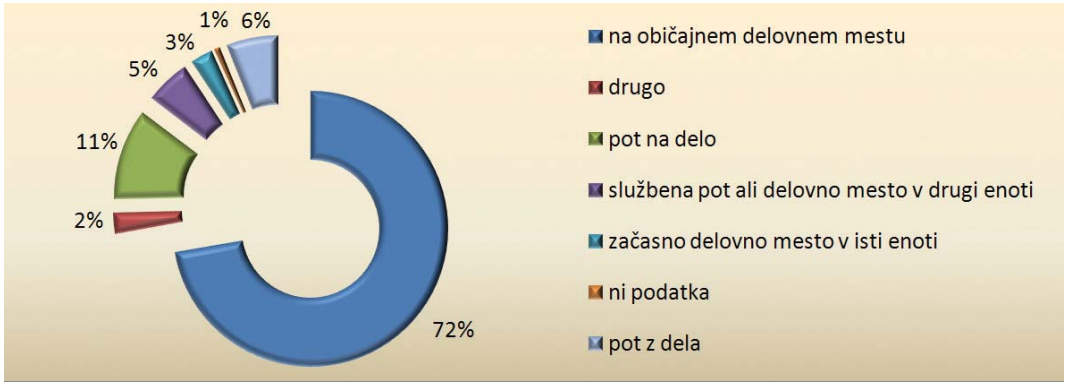

Graf 8: Število prijavljenih nezgod na Inšpektorat RS za delo, 2005–2010

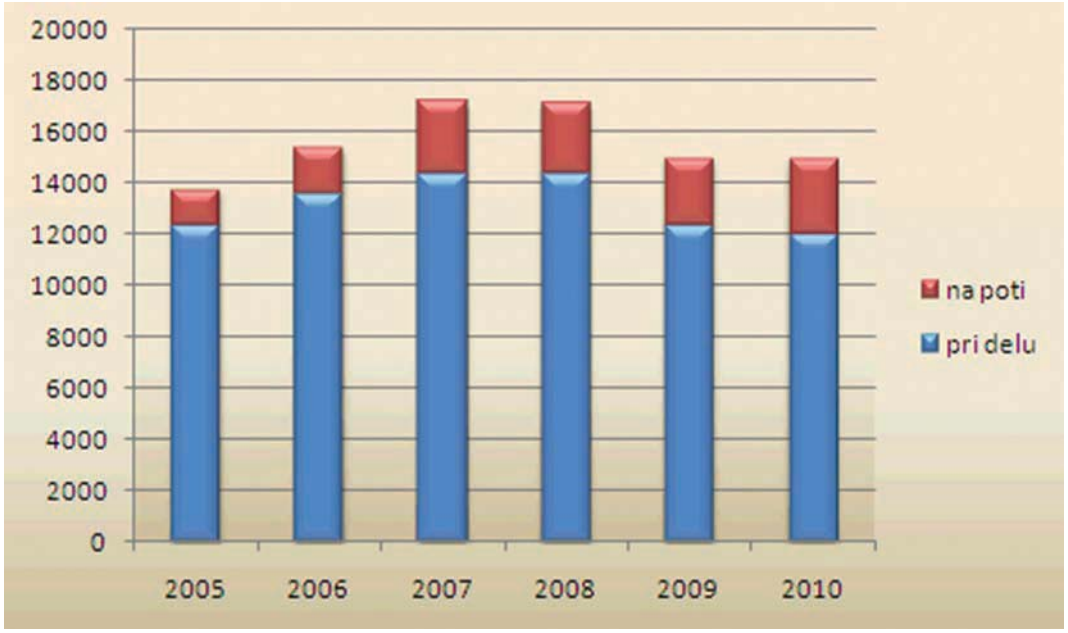

Največ prijavljenih nezgod pri delu za leto 2010, ki so jih delodajalci prijavili Inšpektoratu RS za delo in so nastale v zvezi z delom na delovnih mestih in službeno potjo, se je zgodilo v dejavnosti gradbeništva, in sicer kar 13 %. Tej dejavnosti sledijo dejavnost javne uprave in obrambe s 7,6 % deležem, dejavnost proizvodnje kovinskih izdelkov s 7,4 % deležem in dejavnost trgovine s 6,2 % deležem. Če pa pri številu prijavljenih nezgod upoštevamo še povprečno letno število zaposlenih delavcev v posamezni dejavnosti, se je največ nezgod pri delu dogodilo v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov in v gradbeništvu. Glavni vzroki za nastanek nezgod pri delu, kot to izhaja iz prijav, so zdrsi, spotiki in padci oseb na istem nivoju v 15 % primerov, izguba nadzora nad predmetom dela s 7,5 % deležem in izguba nadzora nad strojem, ročnim orodjem ali transportnimi sredstvi v 6,1 % primerov.

V letu 2010 so pristojni inšpektorji Inšpektorata RS za delo od skupno **22 smrtnih nezgod delavcev**, o katerih so bili obveščeni, **obravnavali 20**. Obravnavali so tudi **150 nezgod**, v katerih je prišlo do hujših poškodb delavcev pri delu. Za hujše poškodbe pri delu se štejejo predvsem tiste, zaradi katerih je v nevarnosti delavčevo življenje, zaradi katerih je uničen ali trajno oslabljen kakšen organ ali del poškodovančevega telesa ter da obstaja možnost, da bo poškodovani delavec nezmožen za svoje delo ali za kakšno drugo delo oz. da bi zaradi poškodbe ostal iznakažen. Ta definicija hujših nezgod pri delu je še vedno opredeljena v Navodilu o načinu prijavljanja in raziskovanja nesreč pri delu, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu SRS leta 1978.

V Sporočilu Evropske komisije Evropskemu parlamentu v zvezi z izboljšanjem kakovosti in produktivnosti pri delu (Bruselj, 21. 2. 2007, COM (2007) 62) Komisija meni, da bi moral biti splošni cilj za obdobje 2007–2012 25-odstotno zmanjšanje števila nezgod pri delu. Opredeljeno zmanjšanje se bo ocenjevalo v odnosu na število nezgod pri delu, ki so povzročile smrt delavca v letu 2007.

Tudi končni cilj projekta Inšpektorata RS za delo »Zmanjševanje števila nezgod pri delu«, ki poteka v sodelovanju z različnimi subjekti na področju varnosti in zdravja pri delu, je prispevati k zmanjševanju števila nezgod pri delu, ki bi imele za posledico smrtno oz. težjo poškodbo delavca. Zavedamo se, da je nemogoče govoriti o konkretni vzročni povezavi med zmanjšanjem števila nezgod in aktivnostjo inšpektorata. Vendar pa ostaja dejstvo, da je od leta 2008, ko se je omenjeni projekt pričel, Inšpektorat RS za delo izjemno povečal nadzorne aktivnosti predvsem na področju gradbeništva, zvišal pa je tudi svoje aktivnosti na področju promocije zdravja na delovnem mestu in obveščanja javnosti o dejavnikih tveganja za nastanek nezgod pri delu.

3.3.1.2. Nezgode pri delu, ki so imele za posledico smrtno poškodbo delavca

Tudi v letu 2010 se je nadaljeval zmeren trend zmanjševanja nezgod v zvezi z delom, ki so imele za posledico smrtno poškodbo delavca. Upadanje števila umrlih delavcev beležimo že od leta 2008 glede na to, da je v letu 2007 v zvezi z delom umrlo največje število delavcev v zadnjih 10 letih. Tako je bil Inšpektorat RS za delo v letu 2010 obveščen o **22 nezgodah pri delu**, v katerih se je med opravljanjem delovnega procesa delodajalca smrtno poškodovalo **22 delavcev**. Inšpektorji so obravnavali **20 smrtnih nezgod**, ne pa tudi dveh prometnih nezgod, ki sta se dogodili v tujini in v katerih sta izgubila življenje voznik tovornega vozila in voznik osebnega vozila, oba na službeni poti.Inšpektorat je bil v letu 2010 obveščen tudi o **3 nezgodah**, v katerih sta se **2 delavca** smrtno poškodovala na redni poti na delo in **1 delavec** na poti z dela, ter tudi o **4 primerih**, v katerih naj bi po podatkih delodajalcev delavci umrli zaradi zdravstvenih težav.

Graf 9: Število nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, 1998–2010

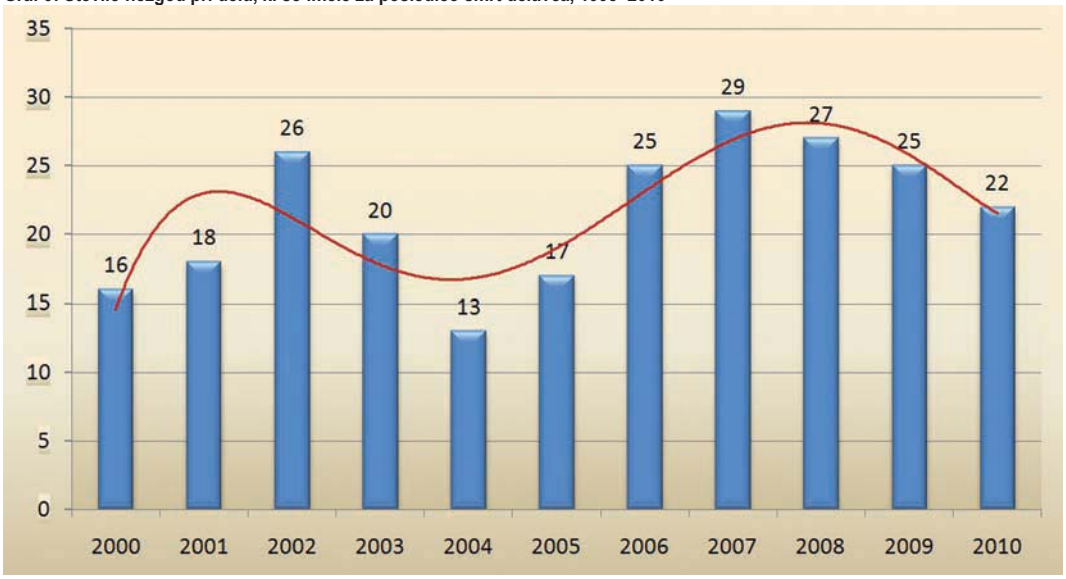

Največ delavcev, in sicer **10**, je v letu 2010 umrlo pri delodajalcih, ki so imeli kot glavno dejavnost registrirano dejavnost gradbeništva. Tej dejavnosti sledita dejavnost prometa in skladiščenja s **4 smrtno poškodovanimi delavci** in proizvodnja kovinskih izdelkov s **3 umrlimi delavci**. V dejavnosti proizvodnje strojev in naprav sta umrla **2 delavca, po 1 delavec** pa je umrl v dejavnosti trgovine na drobno in v znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Obravnavana pa je bila tudi smrtna nezgoda, ki se je zgodila pri podiranju drevesa na kmetiji.

Med najpogostejše vzroke za nastanek smrtne poškodbe sodi še vedno padec z višine. V letu 2010 je zaradi tega umrlo **5 delavcev** in od teh le eden pri gradnji novega objekta. V letu 2009 je zaradi padca z višine umrlo ravno tako 5 delavcev in od teh 4 na klasičnih gradbiščih pri gradnji novih objektov. Zaradi padca z višine so v letu 2010 delavci umrli: zaradi posledic padca z gradbenega odra z višine 8 m, in sicer je delavec padel v prostor med odrom in objektom, zaradi padca delavca skozi svetlobno kupolo z višine 6 m, zaradi padca pri vzdrževalnih delih iz dvižne košare z višine 5 m, zaradi padca skozi odprtino v stropu z višine več kot 6 m ter zaradi padca z višine 2,5 m med rezanjem betonskega materiala.

Prav tako je v letu 2010 umrlo **5 delavcev** zaradi padca bremena in prevrnitve sredstva za delo na delavca. Tako je v enem primeru na delavca padel lesen tram z višine 10 m in v enem primeru med podiranjem drevesa težja veja. Na ostale delavce pa so se ločeno zvrnili 6000 kg težak obdelovanec, 2000 kg težak obdelovanec ter v enem primeru skladovnica desk.

V **5 primerih** so bile smrtne nezgode povezane tudi z gradbeno mehanizacijo in prevoznimi sredstvi. Tako so v zvezi s tem delavci umrli zaradi stisnitve glave med gibajoč gradbeni stroj in objekt, zaradi udarca »žlice« bagerja v delavca, zaradi bočne prevrnitve gradbenega stroja s klančine in posledično stisnitve upravljavca tega stroja ter tudi zaradi povozitve dveh delavcev, enega na dvorišču drugega delodajalca z osebnim vozilom in enega med razkladanjem gradbenega materiala na delovišču s tovornim vozilom.

Električni tok je bil v letu 2010 vzrok za smrt delavcev v dveh primerih. V obeh primerih je šlo za neposredni dotik električno prevodnih delov, in sicer enkrat visoke enosmerne napetosti 3000 V pri vzdrževanju elektrifikacije železniške proge in enkrat dotika nizke napetosti v stikalni omari.

V letu 2010 so delavci poleg predhodno omenjenih vzrokov umrli še zaradi porušitve materiala gradbenega izkopa, zaradi stisnitve delavca v jašku stavbe med gibajočim dvigalom in nosilno konstrukcijo ter zaradi zadušitve med potapljanjem. Dva delavca sta tudi umrla v prometni nezgodi, in sicer eden kot poklicni voznik med vožnjo tovora s tovornim vozilom in eden kot vzdrževalec med potjo na lokacijo drugega delodajalca. Primerjava vzrokov nastanka smrtnih nezgod s prejšnjimi leti je razvidna iz Grafa 10.

Graf 10: Vzroki nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, 2007–2010

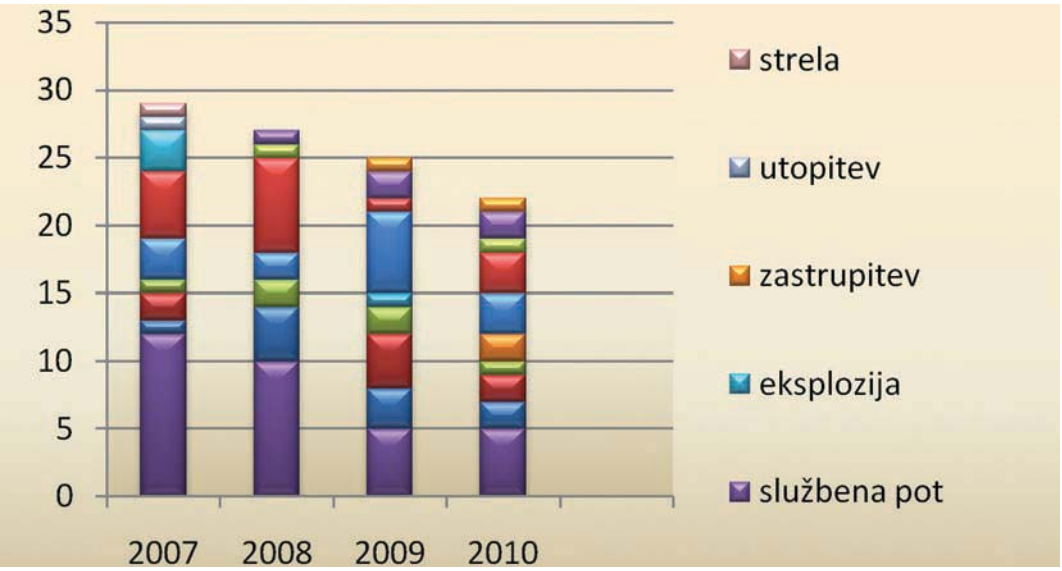

Tudi v letu 2010 je imelo največje število umrlih delavcev pridobljeno slovensko državljanstvo, in to kar **15** oz. slabih 70 %. Skoraj vsi ostali umrli delavci so prihajali iz držav bivše Jugoslavije, in sicer štirje iz Bosne in Hercegovine in dva iz Srbije. Eden od umrlih je bil tudi bolgarski državljan. Od vseh teh tujih državljanov so štirje umrli med izvajanjem gradbenih del. Med izvajanjem predhodno omenjenih gradbenih del ni umrl noben delavec s slovenskim državljanstvom. Tudi v letu 2009 ugotavljamo približno enako razmerje med umrlimi slovenskimi in tujimi delavci, in sicer je takrat umrlo 72 % slovenskih delavcev. Največ umrlih delavcev iz drugih držav v zadnjih letih tako prihaja iz Bosne in Hercegovine, in sicer več kot polovica, sledijo pa delavci iz Makedonije, Srbije, Hrvaške in Kosova.

Največ umrlih delavcev v letu 2010 je bilo starih med 50 in 59 let, in to skupaj **9**. Ostali umrli so bili stari med 20 in 49 let, le eden je bil star preko 60 let. Tudi s primerjavo starosti delavcev v zadnjih letih ugotavljamo, da največje število umrlih delavcev pri delu sodi v starostno skupino med 50 in 59 let. Najpogosteje ugotovljeni vzrok za smrt delavcev iz te starostne skupine je bil v letu 2010 povezan s padcem z višine ter gibajočo gradbeno mehanizacijo in ostalimi vozili. Ti vzroki vsekakor nakazujejo na delavčevo pretirano samozavest in na neustrezen način dela, ki pa se je zelo verjetno izvajal že daljše obdobje. Ugotovljeni vzroki za nastanek smrtne poškodbe v najmlajši starostni skupini od 20 do 29 let, ki so bili zlasti v zvezi s prevrnitvijo sredstva za delo in delovanja električnega toka, pa kažejo na nedosledno opravljanje dela ter podcenjevanje možnih nevarnosti mlajših delavcev. Primerjava števila umrlih delavcev glede starosti s predhodnimi leti je razvidna iz Grafa 11.

Graf 11: Starost smrtno poškodovanih delavcev, 2007–2010

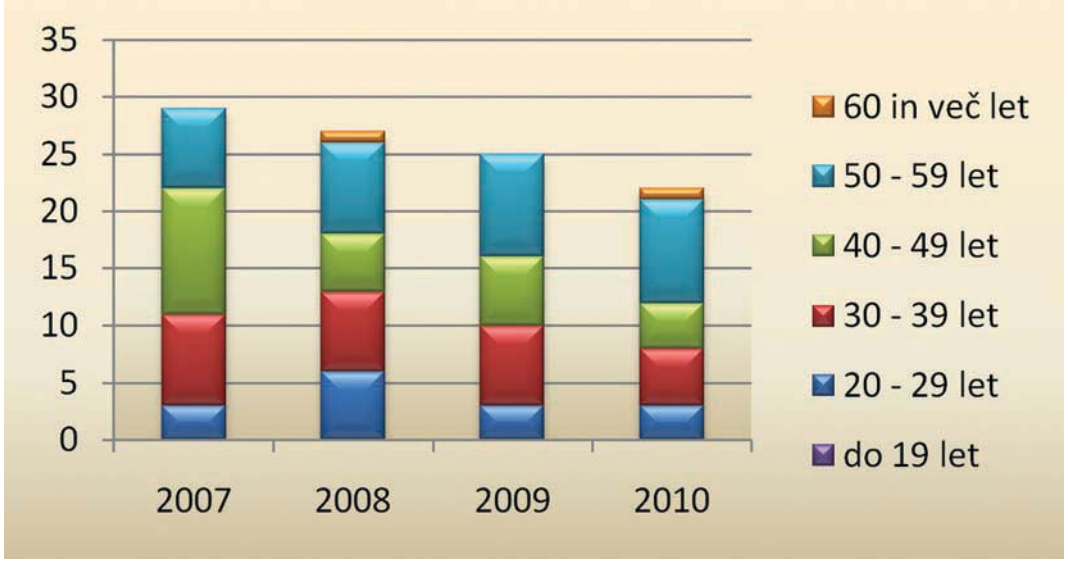

Na področju nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, se tako tveganje za nastanek poškodbe seli v višje starostne skupine delavcev. Pričakuje se, da bo demografska situacija in demografsko gibanje oz. projekcija razvoja našega prebivalstva v prihodnosti posledično vplivala tudi na proces staranja aktivne populacije.

Glede na velikost delodajalcev, pri katerih so se smrtno poškodovali delavci, se jih je v letu 2010 največ poškodovalo pri tistih, ki zaposlujejo med 10 in 49 delavcev. Takšnih nezgod je bilo 7, od vzrokov za nastanek poškodbe pa je treba omeniti padec delavca z višine, električni tok in padec sredstev za delo na delavca. Štiri smrtne nezgode so se dogodile tudi pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 1 do 9 delavcev, enako velja tudi za delodajalce s 50 do 149 zaposlenimi.

Trije delavci so umrli pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 150 do 499 delavcev, dva pa pri delodajalcih z več kot 500 zaposlenimi. Eden od umrlih je imel status samostojnega podjetnika posameznika, ena smrtna nezgoda pa je bila obravnavana v zvezi s podiranjem drevesa na kmetiji. Graf 12 prikazuje število mrtvih delavcev glede na velikost delodajalcev tudi v primerjavi s predhodnimi leti.

Graf 12: Velikost delodajalcev, pri katerih so se smrtno poškodovali delavci, 2007–2010

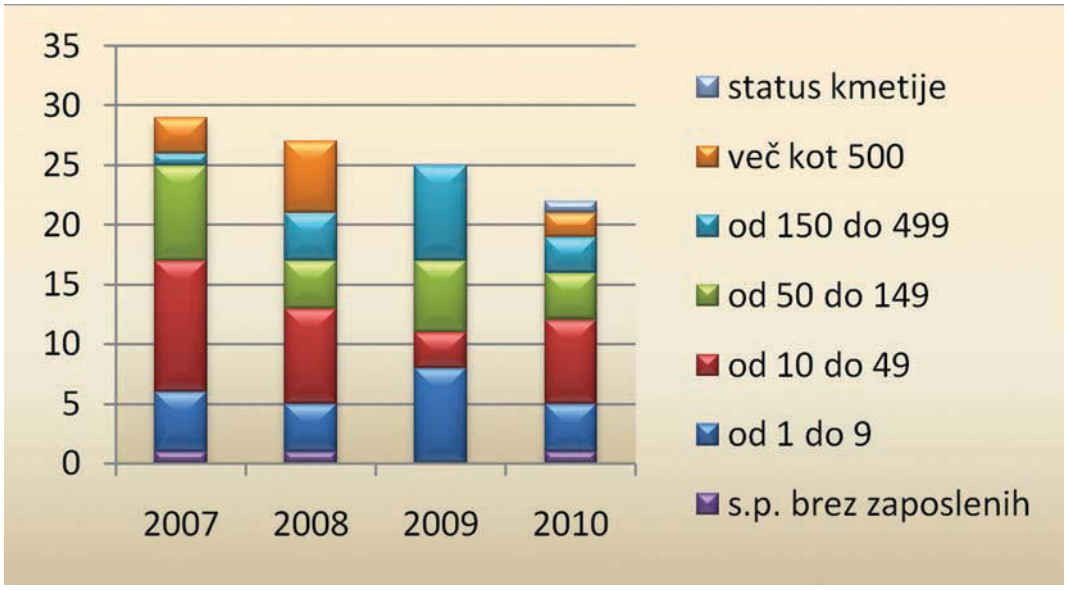

V zvezi z nezgodami pri delu s smrtnimi poškodbami je treba izpostaviti, da se največ takšnih nezgod ne zgodi na lokaciji delodajalca, temveč izven nje. To opažamo že kar nekaj zadnjih let. V letu 2010 se je tako **5 nezgod** s smrtnim izidom dogodilo na lokaciji delodajalca, **17** pa na drugih deloviščih. Od vseh poškodovanih delavcev pri izvajanju dela se v letu 2010 ni poškodovala nobena delavka, v zadnjih petih letih pa le ena. Tudi glede statusa zaposlitve je bilo največ delavcev, ki so umrli v letu 2010 zaradi nezgod pri delu, pri delodajalcih zaposlenih za nedoločen čas, in to skoraj 64 %, med temi pa najdemo tudi tretjino delavcev iz držav bivše Jugoslavije. Prav tako pa med umrlimi delavci, zaposlenimi za določen čas, najdemo polovico slovenskih državljanov.

3.3.1.3. Nezgode pri delu, ki so imele za posledico težjo poškodbo delavca

Poleg smrtnih nezgod so delodajalci dolžni Inšpektoratu RS za delo prijavljati tudi vsako poškodbo, zaradi katere je delavec nezmožen za delo najmanj tri zaporedne delovne dni. Med te poškodbe uvrščamo vse težje, prav tako pa tudi veliko večino lažjih, saj iz prakse izhaja, da so zaradi skoraj vsake nezgode pri delu delavci odsotni z dela več kot tri dni. Inšpektorat RS za delo zbira in analizira podatke o prijavljenih nezgodah s poudarkom na tehničnem vidiku nezgode in ne na obliki poškodbe, ki je dejansko šele posledica samega dogodka oz. nezgode.

Za leto 2010 je bilo na Inšpektorat prijavljenih **471 težjih nezgod**, inšpektorji pa so jih **raziskali 150**. Do neraziskanih težjih poškodb je prišlo v dejavnostih javne uprave ter vojske, in to pri aktivnostih, kot so urjenje v borilnih veščinah, pri kondicijskih treningih, športnih aktivnostih, v prometu, pri različnih intervencijah ipd. Za leto 2009 je bilo na inšpektorat prijavljenih 540 nezgod s težjimi poškodbami. Pri tem je treba pojasniti, da je bil Inšpektorat RS za delo za veliko večino nezgod, ki jih je obravnaval tako v letu 2010 kakor tudi v predhodnih letih, najprej obveščen s strani Operativno komunikacijskega centra Policije in delno tudi s strani Centra za obveščanje RS. V letu 2010 je bilo na inšpektoratu evidentiranih **305 takšnih klicev** in v posameznih primerih je šlo tudi za lažje nezgode pri delu in nezgode, ki niso izhajale iz relacije delavec–delodajalec.

Gradbeništvo kot celota, kamor uvrščamo specialna gradbena dela, gradnjo stavb in gradnjo inženirskih objektov, je tudi v letu 2010 predstavljalo dejavnost, v kateri se je zgodilo največ težjih nezgod, in sicer **93**. Sledijo dejavnost javne uprave, zlasti obramba in policija, izobraževanje, promet in proizvodnja kovinskih izdelkov (Graf 13). Menimo, da je v zvezi s tem treba pojasniti tudi, da delodajalci velikokrat težo same poškodbe kot posledice nezgode pri delu ne prijavljajo skladno s težo poškodbe, kot je ta opredeljena v Navodilu o načinu prijavljanja in raziskovanja nesreč pri delu, temveč se za stopnjo odločijo kar sami po svojem lastnem prepričanju in glede na prvo oceno ter glede na izgled konkretne

poškodbe. Rečemo lahko, da v marsikaterem primeru ne bi bilo treba nezgode prijavljati kot takšne s težjimi poškodbami. Dejansko pristojni inšpektorji za delo obravnavajo vse nezgode pri delu, o katerih so obveščeni, raziščejo pa poleg smrtnih tudi tiste, za katere iz vzroka nastanka izhaja, da naj bi do nezgode prišlo zaradi kršitev zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. Ne raziskuje pa se nezgod pri delu, do katerih je prišlo zaradi razlogov, ki so bili navedeni v prejšnjem odstavku.

Graf 13: Dejavnosti z največ težjimi nezgodami pri delu, 2010

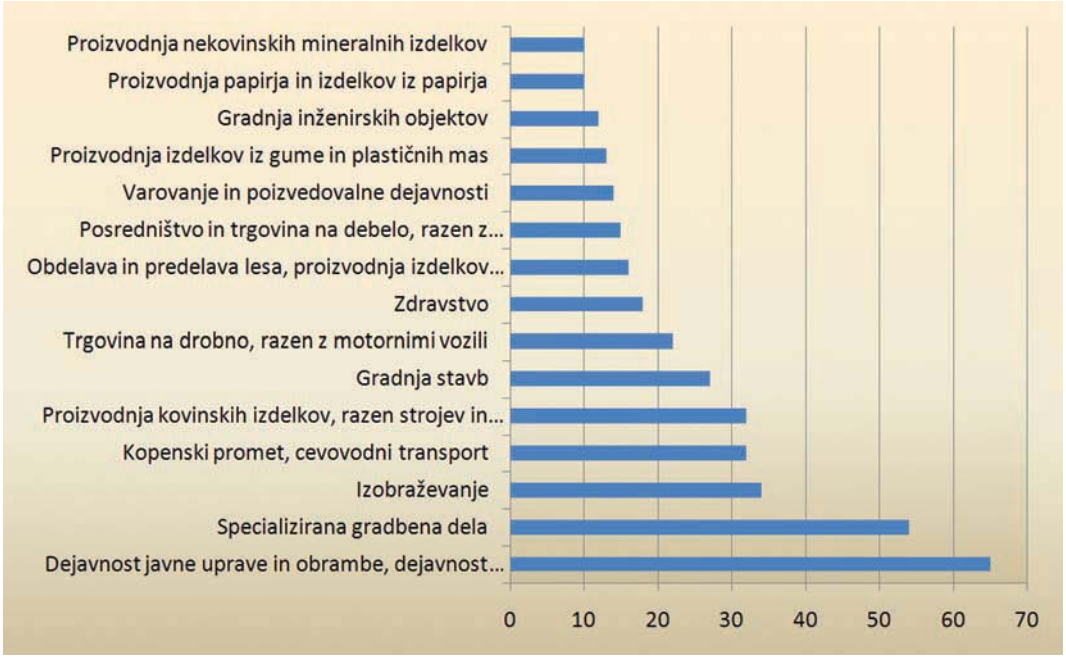

Največ težjih nezgod se je v letu 2010 zgodilo v proizvodnih prostorih. Če k tem prištejemo še nezgode s težjimi poškodbami v skladiščnih prostorih in na prostorih za natovarjanje in raztovarjanje, se je na teh lokacijah zgodilo kar 30 odstotkov vseh težjih poškodb.

Graf 14: Delovna okolja, kjer se zgodi največ težjih nezgod, 2010

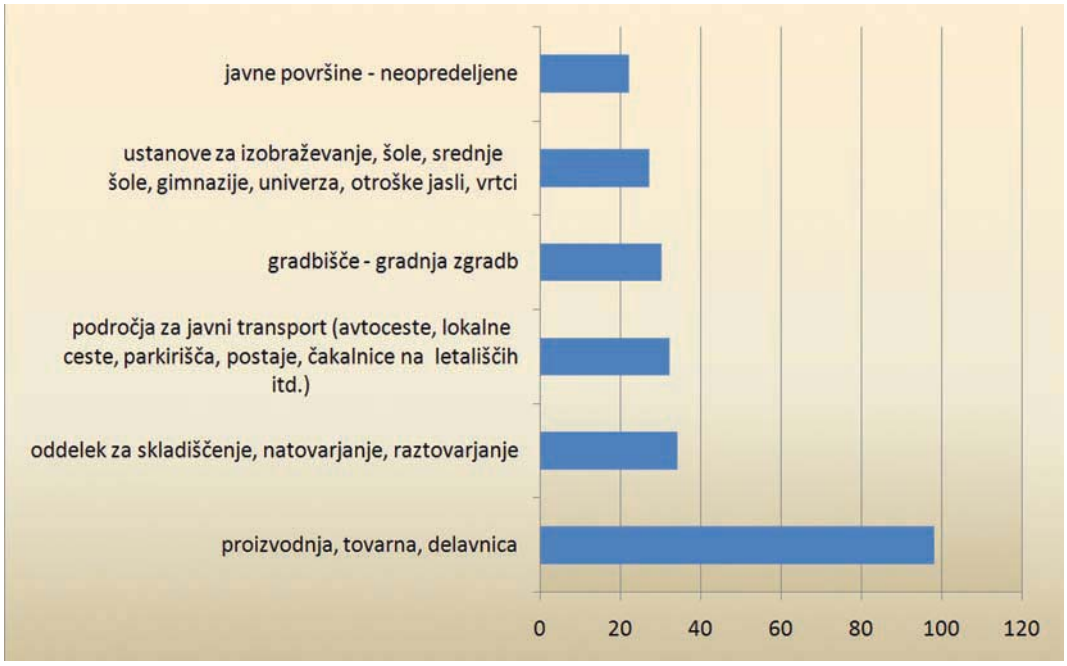

Povprečna starost težje poškodovanega delavca je v letu 2010 znašala 41 let, pri čemer pa je toliko starih najmanj med celotno populacijo težje poškodovanih delavcev. Največ težje poškodovanih delavcev je bilo starih med 33 in 36 let, sledijo pa težje poškodovani delavci, stari med 43 in 45 let.

Graf 15: Starostna struktura težje poškodovanih delavcev, 2010

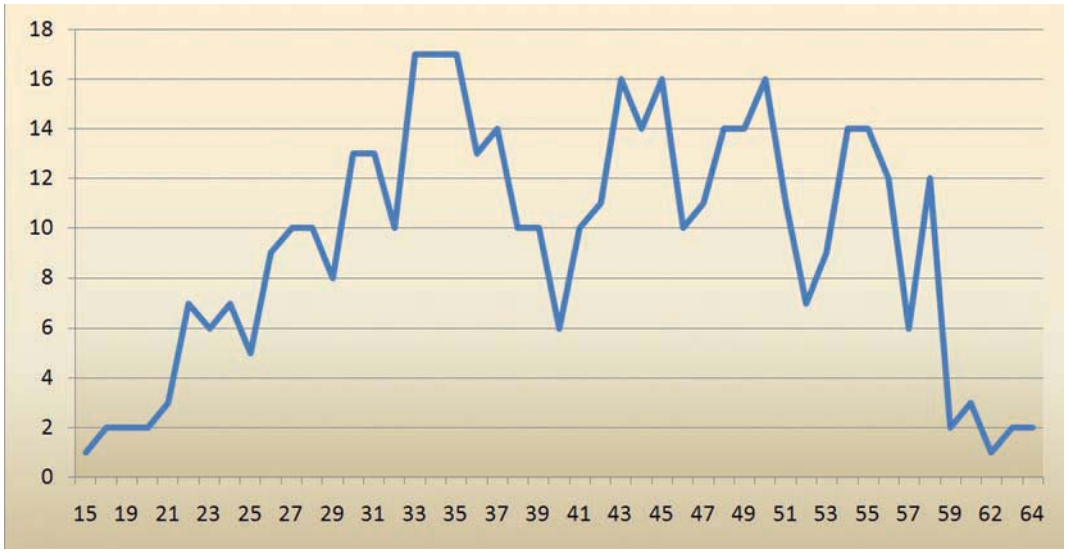

Največ težjih nezgod pri delu se je zgodilo v običajnem delovnem času, pri čemer ugotavljamo izrazito povečanje nezgod ob deveti in trinajsti uri, torej pred malico in pred zaključkom dopoldanske izmene v proizvodnih prostorih.

Graf 16: Čas, ko so se zgodile težje nezgode pri delu, 2010

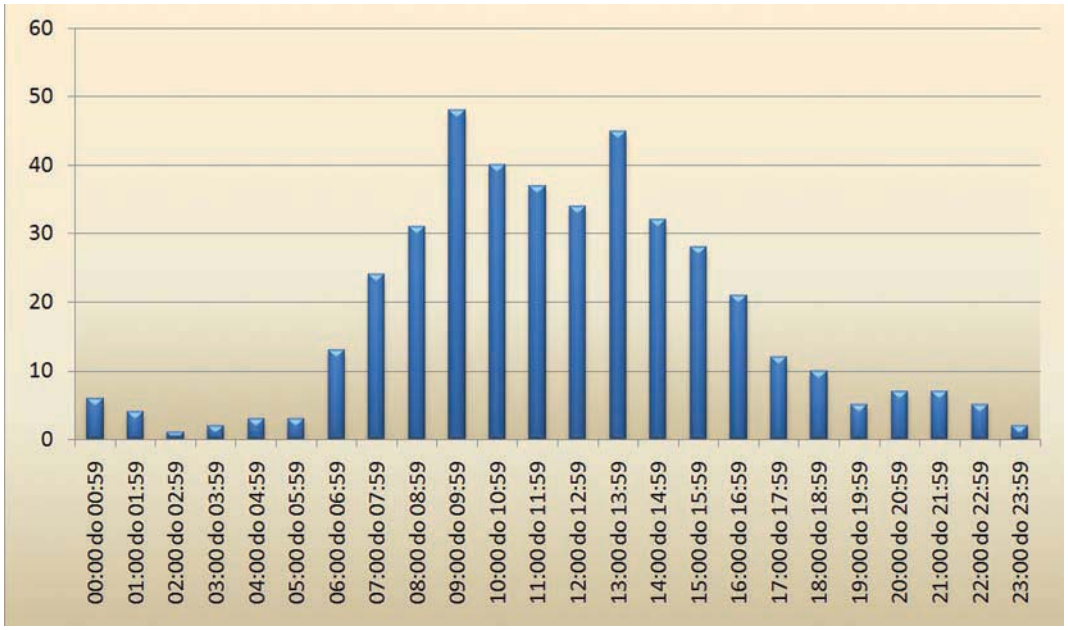

Med prijavljenimi težjimi poškodbami pri delu je največ različnih vrst zlomov kosti, in sicer kar 38 %. Po pogostosti sledijo različne rane s 13 %. Največkrat pa so poškodovane roke, zlasti prsti in dlani, pa tudi noge do kolena. Najpogostejši vzroki težjih poškodb so padci in zdrsi delavca, padci predmeta na delavca in izguba nadzora nad predmetom dela. Skoraj tri četrtine težje poškodovanih delavcev je zaposlenih za nedoločen čas in 23 % za določen čas. Kar 88 % je zaposlenih v podjetjih, družbah in organizacijah, 4 % poškodovancev je zaposlenih pri samostojnih podjetnikih, 3 % težje poškodovanih pa predstavljajo samostojni podjetniki.

Graf 17: Zaposlitveni status težje poškodovanih delavcev, 2010

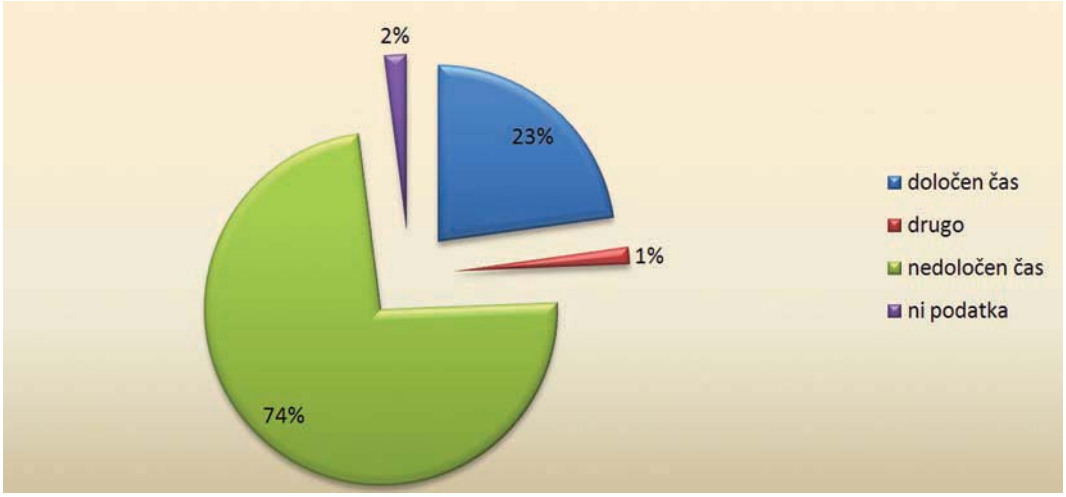

3.3.1.4. Nezgode pri delu, ki so imele za posledico lažjo poškodbo delavca

Med vsemi prijavljenimi nezgodami pri delu za leto 2010 jih je bilo kar 91 % opredeljenih kot nezgode, v katerih so se delavci lažje poškodovali. Gradbeništvo kot celota predstavlja tudi dejavnost, v kateri se zgodi največ lažjih nezgod, sledita ji proizvodnja kovinskih izdelkov in strojev ter dejavnost javne uprave in policije.

Graf 18: Dejavnosti z največ lažjimi nezgodami pri delu, 2010

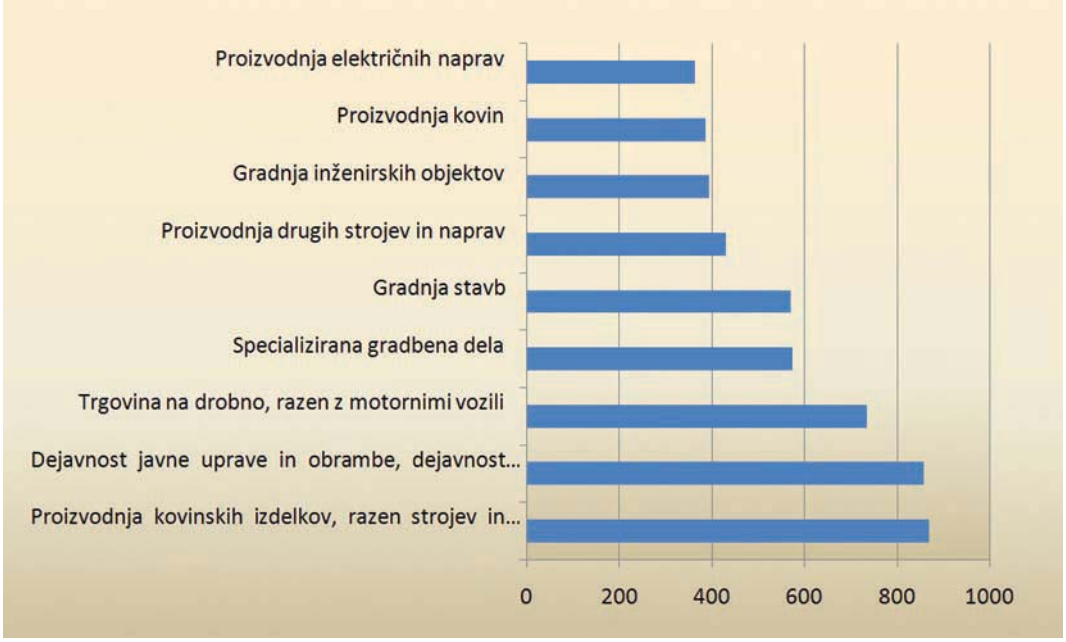

Pri starostni strukturi lažje poškodovanih delavcev je značilno, da je več poškodb med mlajšimi in starejšimi delavci, najmanj pa med delavci, starimi 33 in 43 let. Povprečna starost lažje poškodovanih je nekoliko nižja od težje poškodovanih in znaša 39,5 leta.

Graf 19: Starostna struktura lažje poškodovanih delavcev, 2010

Sedemdeset odstotkov lažjih nezgod se zgodi med 7. in 15. uro, kot je razvidno tudi iz spodnjega grafa.

Graf 20: Čas, ko so se zgodile lažje nezgode pri delu, 2010

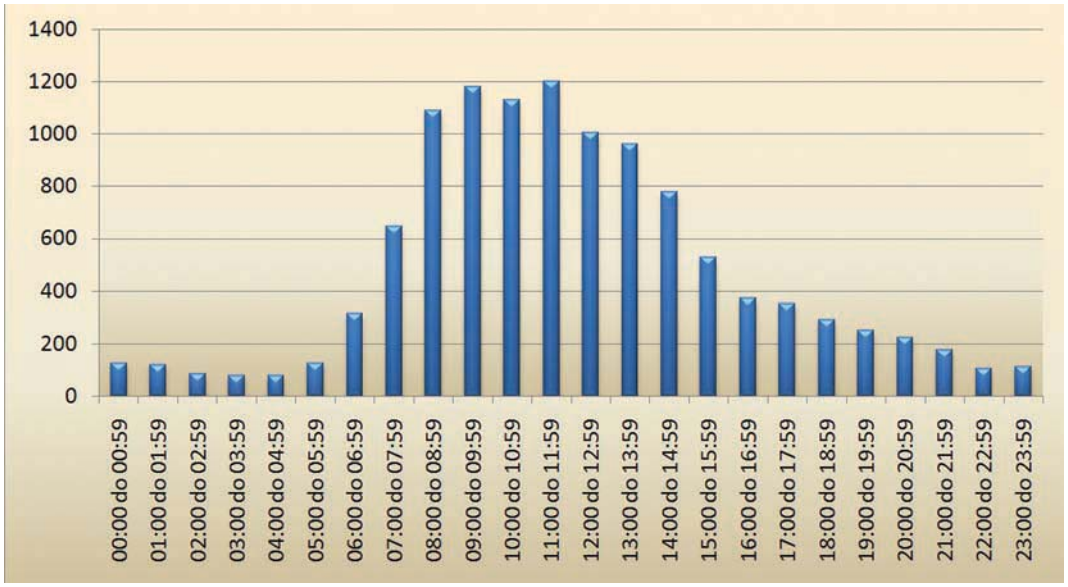

Najpogostejše oblike lažjih nezgod so površinske poškodbe, odprte rane ter izvini in nategi. Največkrat pride do zdrsa in padca, izgube nadzora nad predmetom dela in opremo. Med poškodovanimi je kar 79 % zaposlenih za nedoločen čas.

Graf 21: Zaposlitveni status lažje poškodovanih delavcev, 2010

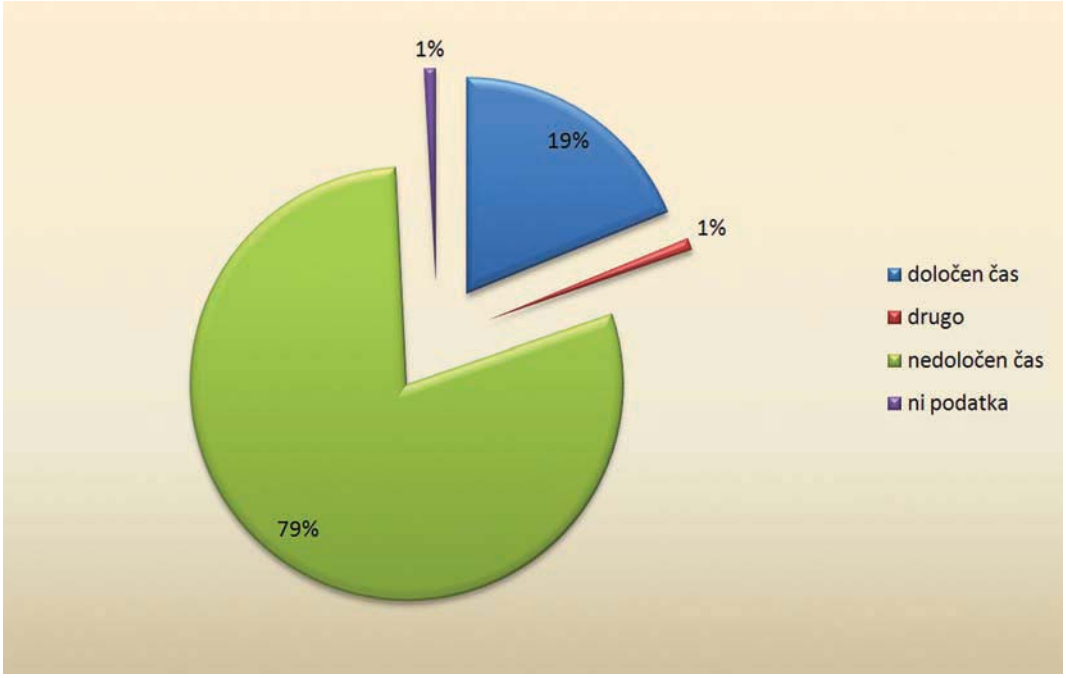

3.3.1.5. Nezgode pri delu v rudarstvu

Rudarska inšpekcija Inšpektorata Republike Slovenije za energetiko in rudarstvo, ki je organ v sestavi Ministrstva za gospodarstvo, izvaja inšpekcijski nadzor v gospodarskih družbah, ki raziskujejo in izkoriščajo mineralne surovine, kot tudi pri gospodarskih družbah, katere izvajajo druga rudarska dela in na področju graditve podzemnih objektov.

Obseg opravljenega dela letu 2010

Na podlagi določil 85. člena Zakona o rudarstvu je inšpekcijski nadzor razdeljen na dve osnovni področji in sicer na raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin ter na izvajanje rudarskih del, ki niso v neposredni povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin.

Delo v letu 2010 je opravljalo pet rudarskih inšpektorjev, od tega je 1 inšpektor pooblaščen za nadzor elektroenergetskega področja, ki obsega tudi področje protieksplozijske zaščite.

Tabela 9: Primerjalna tabela opravljenega dela Inšpekcije za rudarstvo

Vrsta dela	2006	2007	2008	2009	2010	Opomba
Redni in izredni inšpekcijski nadzor	387	382	343	379	**331**	Nosilci rudarske pravice, izvajalci rudarskih del…
Nezgode in nevarni pojavi	14	12	4	2	**11**	
Prijave	14	26	42	27	**40**	
Ostalo	37	34	39	36	**29**	Nedovoljeno izkoriščanje, mnenja o usposobljenosti, prekrški…

Velik vpliv na navidezno zmanjševanje obsega nadzora ima tudi stanje zapiralnih del na rudnikih v zapiranju. V preteklem obdobju je bil inšpekcijski nadzor intenzivnejši zaradi zahtevnosti del predvsem na področju izvajanja zapiralnih del pri rudnikih v zapiranju.

Na opravljeni obseg nadzora je vplivala tudi v preteklosti zastavljena skupna naloga različnih inšpekcij pri pregonu nedovoljenega izkoriščanja ter zmanjšanje obsega del na področju izgradnje podzemnih objektov – predorov in na področju zapiranja rudnikov.

Inšpekcijski nadzor je v letu 2010 tako obsegal:

- nadzor rudnikov s podzemnim pridobivanjem z obrati in strokovnimi službami ter pridobivanje nafte – področje z največjim deležem števila zaposlenih v rudarstvu;
- nadzor nad zaključnimi zapiralnimi deli v petih rudnikih s podzemnim pridobivanjem, pri katerih je jamski del zaprt in pri treh zaprtih rudnikih kjer se je izvajal nadzor nad še odprtimi podzemnimi objekti;
- pregled rudarskih družb s površinskim pridobivanjem mineralnih surovin na **227 lokacijah**;
- opravljen je bil nadzor pri **12 samostojnih izvajalcih** rudarskih del vključno z nadzorom pri izdelavi enega predora;
- opravljen je bil nadzor na **251 rudniških prostorih** s podeljenimi rudarskimi pravicami za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin;
- nadzor nad delovanjem nad **petimi rudarskimi reševalnimi službami** pri rudnikih s podzemnim pridobivanje oziroma pri rudnikih v zapiranju;
- nadzor nad izvajanjem določil koncesijskih aktov in koncesijskih pogodb;
- nadzor nad obratovanjem treh podzemnih rudarskih muzejev;

Poleg rednega inšpekcijskega nadzora so rudarski inšpektorji v okviru svojih pristojnosti opravili še:

- raziskavo **7 nezgod pri delu oz. nevarnih pojavov**;
- izdali **28 mnenj** o izpolnjevanju pogojev po 39. člena Zakona o rudarstvu;
- poslali **2 kazenski ovadbi** tožilstvu zaradi suma kaznivih dejanj;
- obravnavali **11 primerov** nedovoljenega pridobivanja mineralnih surovin od tega dva pri nosilcih rudarske pravice;
- na podlagi imenovanj sodelovali v upravnih postopkih tehničnih pregledov objektov in naprav na področju izkoriščanja mineralnih surovin;
- na podlagi imenovanj sodelovali v različnih komisijah (za izdajo tehničnega soglasja, za strokovne izpite za tehnične vodje, vodje tehničnih služb in samostojne projektante v rudarstvu, za preskuse znanja s področja eksplozivov pri Ministrstvu za notranje zadeve;
- na podlagi določb podzakonskih predpisov sodelovali v komisijah za strokovne izpite nadzornikov, strelcev in upravljavcev izvažalnih strojev;
- v skladu z 2. odstavkom 85. člena Zakona o rudarstvu sodelovali z drugimi inšpekcijami, kakor tudi s strokovnimi organizacijami s področja rudarstva;
- po uradni dolžnosti sodelovali z gradbeno inšpekcijo, Policijskimi upravami, Državnim tožilstvom in Državnim pravobranilstvom pri nadzoru nelegalnega izkoriščanja;
- sodelovali so pri pripravi novih predpisov, ki so v neposredni povezavi s področjem nadzora.

Stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v rudarstvu

V naslednjih tabelah je podana primerjava števila nezgod pri delu v rudarstvu glede na težo same nezgode za zadnjih šestnajst let ter glede na izvajanje dejavnosti, kjer je do teh nezgod prišlo.

Tabela 10: Število nezgod v RS na področju rudarstva in število izgubljenih dni za obdobje od leta 1995 do leta 2010

Leto	Število nesreč	Lahke nesreče	Težje nesreče	Smrtne nesreče	Število zaposlenih	Izgubljeni dnevi
1995	888	875	12	1	8430	28513
1996	854	844	9	1	7879	27607
1997	736	734	2	0	7624	25950
1998	628	624	4	0	7365	20513
1999	525	516	8	1	6815	18903
2000	454	445	8	1	5801	16535
2001	411	402	4	5	5613	12101
2002	300	294	4	2	5248	9447

2003	363	352	8	3	5167	10412
2004	301	292	7	2	4679	8239
2005	258	256	1	1	4255	6232
2006	278	265	12	1	4696	8341
2007	215	203	11	1	4448	6797
2008	212	203	7	2	4968	6792
2009	163	154	9	0	3227	4440
2010	**165**	**158**	**7**	**0**	**2943**	**3112**

Tabela 11: Delež nezgod v rudarstvu glede na dejavnost

	2007	**2008**	**2009**	**2010**
Podzemno izkoriščanje	55%	44%	72%	**73%**
Površinsko izkoriščanje	36%	29%	20%	**23%**
Pridobivanje nafte	1%	1%	3%	**1%**
Druga rudarska dela	5%	24%	4%	**3%**
Zapiranje rudnikov	3%	2%	1%	**0%**

Glede na prikazano posebnega komentarja k tabelam ni potrebno podajati. Relativno ugodno stanje izhaja iz obsega in intenzivnosti dejavnosti. Kljub vsemu največji delež nezgod pri delu izhaja iz področja podzemnega pridobivanja. Zmanjšanje števila nezgod pri delu na področju površinskega pridobivanja pripisujemo zmanjšanju intenzivnosti proizvodnje v letih 2009 in 2010, ki izhaja predvsem iz zastoja v gradbeništvu. Intenzivnost na področju podzemnega pridobivanja je v tem obdobju ohranjena na enakem nivoju kot v preteklosti. Ne glede na prikazane statistične podatke in razloge je stanje na področju varnosti in zdravja v primerjavi s preteklimi obdobji relativno ugodno za celotno rudarstvo.

Zaključek

Predpisano periodično izvajanje inšpekcijskega nadzora je v letu 2010 potekalo v skladu z letnim programom dela ter v okviru in na podlagi zakona. Ocena stanja varnosti in zdravja pri delu na področju slovenskega rudarstva za leto 2010 je glede na prikazane statistične podatke zadovoljiva in kaže na ugodno smer razvoja že doseženih trendov. Ugotovitve pri izvajanju nadzora kažejo, da se stanje na področje zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri izvajanju rudarskih del na splošno izboljšuje, kar je deloma tudi posledica preventivne vloge inšpekcijskega nadzora. Ugotavljamo, da so zakonsko predpisane pristojnosti ustrezne kljub nekaterim nedorečenostim. Inšpekcijski nadzor je bil v letu 2010 opravljen na podlagi in v okviru zakona in v predvidenem obsegu.

3.3.1.6. Prijavljanje nezgod pri delu

Delodajalec je na podlagi Zakona o varnosti in zdravju pri delu dolžan takoj prijaviti poškodbo, zaradi katere je delavec nezmožen za delo najmanj tri zaporedne celotne delovne dni. Glede na navedeno bi morale biti vse nezgode, skladno z ESAW metodologijo, prijavljene vsaj do petega dne po nezgodi, ko delodajalec zagotovo ugotovi, da je delavec ta čas stalno odsoten z dela, v praksi pa se dogaja, da večinoma delodajalci kar prve dni že prijavljajo nezgode, tudi lažje, ne glede na to, ali bo poškodovani delavec zahtevan čas z dela tudi odsoten. Tako je na Inšpektorat RS za delo pravočasno prijavljenih 77 % nezgod pri delu, ki so se zgodile na delovnem mestu. Inšpektorat razmeroma težko ugotavlja, koliko je dejansko takih delodajalcev, ki sploh ne prijavljajo nezgod, saj nima neposredne primerjave z drugimi podatkovnimi zbirkami, ki bi to omogočale, so pa inšpektorji pri nadzoru v letu 2010 ugotovili **73 kršitev** s tega področja, od tega največ – **13** – pri delodajalcih v dejavnosti gradbeništva.

Graf 22 : Število prijav glede na število dni od nezgode do prijave

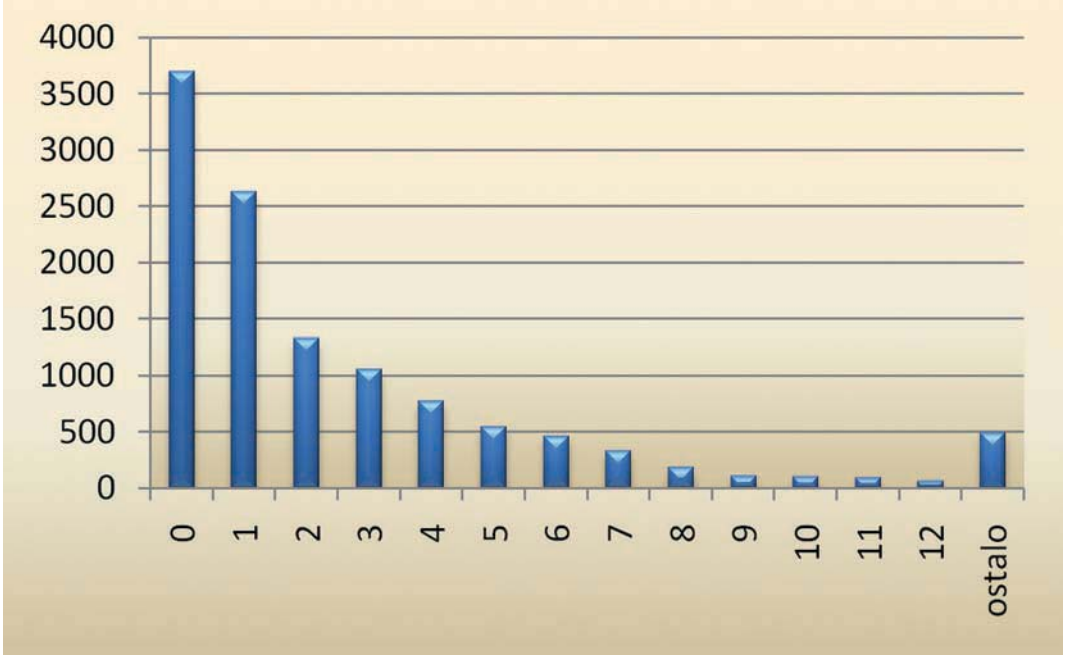

3.3.1.7. Zaključek

Za razliko od večine držav EU se v Sloveniji najpogosteje pripetijo nezgode pri delu pri delodajalcih, ki zaposlujejo več kot 10 zaposlenih. Najbolj ogrožen del aktivne populacije postajajo starejši delavci moškega spola. V prihodnosti bo treba na področju nezgod pri delu dodatno usmeriti napore k odgovoru na vprašanje – zakaj tvegamo? Ugotavljamo, da na to pomembno vplivajo sistemski razlogi, ter da to je področje, s katerim se bodo morali strokovnjaki na področju javnega zdravja intenzivno ukvarjati.

Na vprašanje »**Zakaj tvegamo?**« lahko kot odgovor navedemo, da so razlogi za to na sistemski ravni, na ravni delodajalca in na ravni posameznika.

Na sistemski ravni je pomembno poudariti še vedno prisotno odsotnost transparentnega zavarovanja za področje nezgod pri delu, odsotnost diferencirane prispevne stopnje, in »odsotnost« prijavljanja poklicnih bolezni (sistemski razlogi – zakon zagotavlja pravico do zdravljenja in rehabilitacije ob hkratni odsotnosti definicije plačnika verifikacije). Vsi omenjeni sistemski razlogi so vzrok, da je slovenski delodajalec premalo stimuliran, da vlaga v področje varnosti in zdravja. Nasprotno pa je pripravljen tvegati. V tem kontekstu je sodelovanje med Inšpektoratom Republike Slovenije za delo in ter Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) izjemno pomembno, tudi zaradi zahtevkov ZZZS-a ali ZPIZ-a za povračilo stroškov zdravljenja oz. za povračilo socialnih transferjev.

Na ravni posameznika tvegamo zaradi teorij pričakovanj, saj nizka stopnja pogostnosti nezgod zniža pozornost delavca, zaradi nizke ravni čutnega vnosa (premalo dražljajev zniža budnost delavca) in zaradi teorije homeostaze, po kateri je vsak delavec pripravljen sprejeti neko subjektivno določeno raven tveganja v smislu »saj se mi to še nikoli ni zgodilo in zelo verjetno se mi tudi ne bo«.

Ocena škode zaradi nezgod pri delu

V letošnjem poročilu prvič želimo poudariti pomen socialnoekonomskega vidika nezgode pri delu. Ocena škode zaradi nezgod pri delu je različna med posameznimi državami članicami EU. Po metodologiji Mednarodne organizacije dela znaša ocenjena škoda v Republiki Sloveniji zaradi nezgod pri delu približno 3,4 % BDP. V tej oceni niso upoštevane tudi izgube, ki se v širšem pomenu vključujejo v ekonomski vidik varnosti pri delu, zlasti

poklicnih bolezni ter socialnih posledic, npr. pri huje poškodovanih in umrlih osebah. Ocenjujejo, da na ravni EU zavarovalniški stroški zaradi posledic nezgod znašajo 20 milijard evrov na leto.

3.3.2. Poklicne bolezni

Kakor vsako leto do sedaj Inšpektorat RS za delo tudi v tem poročilu opozarja na problematiko prijavljanja poklicnih bolezni. Ponovno ugotavljamo, da trenutna sistemska rešitev ne omogoča oz. ne opredeljuje diagnostike poklicnih bolezni, procesa verificiranja in priznavanja poklicnih bolezni. V letu 2010 je bila na Inšpektorat RS za delo prijavljena samo **1 poklicna bolezen**. Dejstvo, da se poklicne bolezni ne verificirajo in posledično tudi ne prijavljajo, pomeni, da Inšpektorat RS za delo ni obveščen o pomembnih nepravilnostih in pomanjkljivostih pri tistih delodajalcih, pri katerih bi lahko prihajalo do razvoja poklicnih bolezni.

3.3.3. Kolektivne nezgode pri delu in nevarni pojavi

Delodajalec je dolžan Inšpektoratu RS za delo prijaviti tudi vse kolektivne nezgode pri delu, tj. nezgode, v katerih se na isti lokaciji delodajalca in ob istem času poškodujeta zaradi istega vzroka dva ali več delavcev. Ker je obrazec za prijavo nezgode pri delu prirejen prijavi posameznega poškodovanega delavca, delodajalci tudi pri prijavljanju nastalih kolektivnih nezgod na inšpektorat v večini primerov prijavijo posamezne poškodovane delavce skupaj s težo nastale poškodbe (lažja ali težja), tako da se pri pripravi statistike večinoma le iz istega časa nastanka nezgode lahko sklepa na nastanek kolektivne delovne nezgode. Le v manjšem številu primerov delodajalci pri prijavljanju kolektivnih nezgod pri delu namesto teže nastale poškodbe označijo, da je šlo za kolektivno nezgodo, kar se je v letu 2010 zgodilo le v **4 primerih** s **7 poškodovanimi delavci**. Dejansko pa je bilo v tem letu kolektivnih nezgod skupaj **89** s **187 poškodovanimi**, kar je bilo ugotovljeno s primerjavo datumov in časov sicer posamično prijavljenih nezgod pri delu. V **1 primeru** so bili poškodovani **štirje delavci**. V **7 primerih** so bile poškodovane **po tri osebe**, v ostalih **81 primerih** pa sta bila poškodovana **po dva delavca**. Največ kolektivnih nezgod se je zgodilo pri transportu delavcev. Pri vseh teh primerih gre za nezgode, ki so se zgodile neposredno na delovnih mestih ali službenih poteh. Prav tako pa je prijavljenih tudi večje število kolektivnih nezgod, v katerih so se delavci poškodovali na običajni poti na delo ali z dela v prometnih nesrečah.

Delodajalec mora obveščati Inšpektorat RS za delo tudi o nevarnih pojavih, tj. o vsakem dogodku v zvezi z izvajanjem delovnega procesa, ob katerem je ali pa bi lahko nastala premoženjska škoda večje vrednosti, je ali bi lahko bilo ogroženo zdravje ali življenje delavca oz. bi lahko prišlo do poškodbe delavca. V letu 2010 sta bili na inšpektorat posredovani le **2 prijavi nevarnega pojava**, in sicer v enem primeru glede pojava nevarnega vonja v delovnem prostoru in v drugem primeru glede prevrnitve tovornega vozila. V nobenem primeru ni prišlo do poškodb ali zdravstvenih okvar delavcev. Ne glede na število prijav pa so delovni inšpektorji v letu 2010 opravili **1 raziskavo nevarnega pojava**, v letu 2009 so bile takšne raziskave 4.

3.4. POSAMEZNE TEMELJNE OBVEZNOSTI DELODAJALCEV GLEDE ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Delodajalci so dolžni skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu delavcem zagotavljati varno in zdravo delovno okolje. Zato morajo izvajati določene ukrepe ter temeljne obveznosti in izbirati takšne delovne metode, ki bodo zagotavljale ustrezno stopnjo varnosti in zdravja pri delu, in to v vseh aktivnostih in na vseh organizacijskih ravneh. Med temeljne obveznosti vsekakor uvrščamo ocenjevanje tveganj, usposabljanje delavcev za varno delo, zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev, zagotavljanje ustreznega delovnega okolja (toplotne in svetlobne razmere, hrup, vibracije, ročno premeščanje bremen, psihosocialni dejavniki …) in delovne opreme ter zagotavljanje in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme. Kot že nekaj zadnjih let je Inšpektorat RS za delo tudi v letu 2010 izvedel akcijo, s katero je ugotavljal stanje pri slovenskih delodajalcih ravno v zvezi s temeljnimi obveznostmi delodajalcev na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. Rezultati te akcije pri delodajalcih, izbranih s pomočjo reprezentativnega vzorca pravnih subjektov, potrjujejo domnevo, da tudi v letu 2010 ni bilo zaznati bistvenih sprememb na področju varnosti in zdravja pri delu.

3.4.1. Reprezentativni vzorec

Akcijo nadzora nad izvajanjem v letu 2010 je inšpektorat izvedel že sedmo leto zapored. Izvedba te akcije v preteklih letih je pokazala, da pridobljene ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v RS na tem področju, zato smo tovrstno oceno stanja opravili tudi v letu 2010. Z naključno izbranimi subjekti nadzora vsako leto tudi znižujemo število takih subjektov, pri katerih še nikoli prej ni bil opravljen inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu.

Metodologija

Podobno kot v preteklih letih smo tudi v letu 2010 izbrali reprezentativni vzorec 1000 subjektov iz poslovnega registra, ki ga vodi Agencija RS za javnopravne evidence in storitve. Naključen izbor je bil opravljen izmed vseh aktivnih subjektov, ki po podatkih registra zaposlujejo dva ali več delavcev.

Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru inšpektor izpolni elektronski vprašalnik, v katerega vpiše osnovne podatke o subjektu nadzora ter oceno stanja na desetih področjih nadzora z ocenami od 1 do 4, pri čemer ima vsaka ocena zaradi čim bolj enotnega ocenjevanja tudi opisno definicijo.

Izvedba akcije

Prejeli smo 559 izpolnjenih vprašalnikov, kar pomeni, da je stopnja pregledanih subjektov izmed izbranih večja od 55 odstotkov. Odziv je zelo podoben tistemu iz leta 2009. Zbrani podatki nam dovoljujejo, da smo na osnovi vzorca ponovno izdelali oceno, kako delodajalci izpolnjujejo svoje obveznosti iz Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Ugotovitve

Struktura pregledanih subjektov je dober približek strukturi vseh družb na podlagi podatkov poslovnega registra, s to razliko, da smo zajeli tudi 12 % družb z nič ali enim zaposlenim. Delno lahko neželeni izbor pripišemo neažurnosti podatkov v registru, delno pa spremembi stanja od dneva zajema podatkov iz registra do dneva inšpekcijskega nadzora.

Tudi v letu 2010 se je rahlo zmanjšalo število tistih subjektov, pri katerih je bil opravljen nadzor sploh prvi, odkar subjekt deluje. Kljub temu pa njihov delež predstavlja še vedno visokih 60 % vseh nadzorov v okviru akcije reprezentativnega vzorca.

Graf 23: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2007–2010

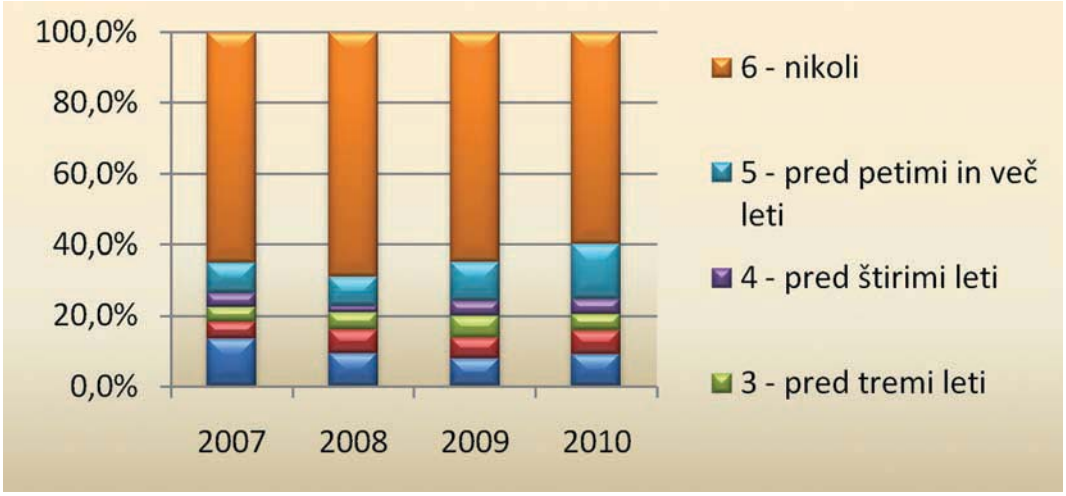

Tabela 12: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2004–2010

	Leto						
parameter	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Evidence	2,65	2,54	3,13	3,36	3,14	3,22	3,26
Osebna varovalna oprema	3,63	3,64	3,55	3,66	3,71	3,79	3,71
Usposabljanje delavcev	2,60	2,39	2,75	3,45	3,38	3,34	3,28
Preventivni zdravstveni pregledi	2,59	2,67	2,98	3,09	3,02	2,79	2,99
Izjava o varnosti	2,52	2,25	2,67	3,16	3,16	3,18	3,23
Obveščanje inšpektorata	2,47	2,43	3,15	3,71	3,8	3,74	3,92
Preiskave delovnega okolja	2,40	2,23	2,32	2,97	2,90	2,82	2,86
Obveščanje delavcev	2,34	2,46	3,15	3,71	3,68	3,74	3,64
Sodelovanje delavcev	1,92	2,05	2,00	2,06	2,16	2,51	2,78
Pregledi in preizkusi delovne opreme	3,24	3,14	3,32	3,18	3,27	3,16	3,09
Skupna ocena	2,63	2,58	2,90	3,23	3,34	3,23	3,28

Graf 24: Vsota povprečnih ocen za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2004 – 2010

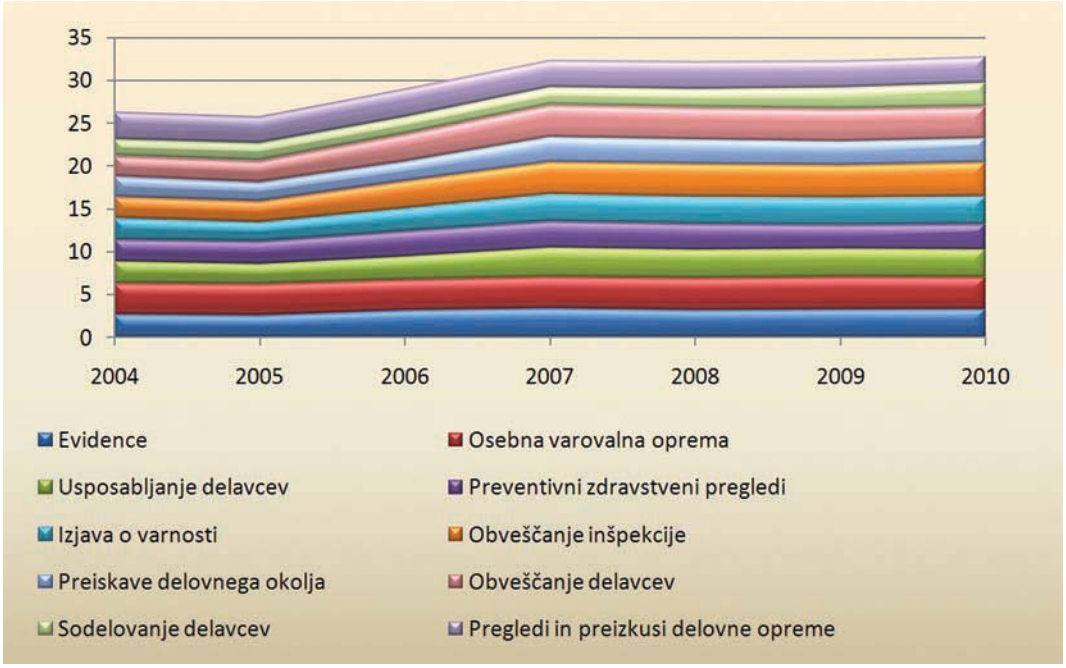

Na podlagi številčnih ocen od 1 do 4 izdelamo povprečno oceno po vseh desetih parametrih. V letu 2010 so rezultati primerljivi z zadnjimi nekaj leti. Od leta 2007 dalje, ko smo ustalili metodologijo, ne opažamo več večjih odstopanj. Trend rahlega izboljševanja je pri parametru sodelovanje delavcev. Izboljšanje pripisujemo tudi kampanjam in akcijam, ki jih je izvajal inšpektorat na tem področju v zadnjih letih, pa tudi večji osveščenosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu.

Graf 25: Delež neocenjenih subjektov za posamezne parametre, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010

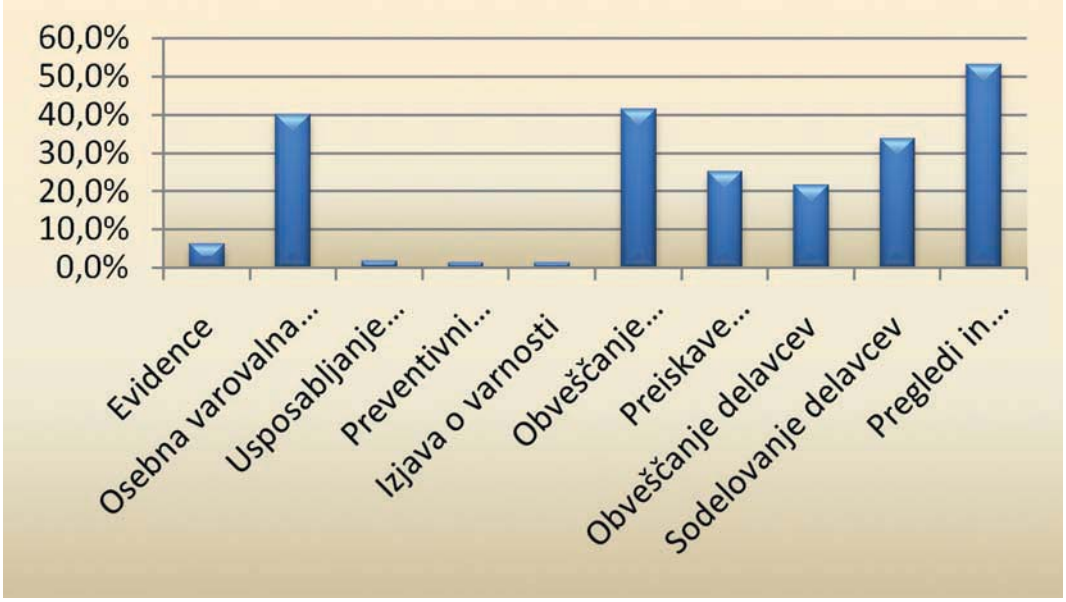

Delež subjektov, ki niso bili ocenjeni, se po parametrih močno razlikuje. Inšpektorji pri več kot polovici nadzorovanih subjektov niso našli opreme, ki bi jo bilo treba pregledovati in preizkušati in zato tudi niso podali ocene. Več kot 40 % delodajalcem tudi ni treba zagotavljati osebne varovalne opreme, podoben odstotek predstavljajo delodajalci, ki se še niso znašli v situaciji, ko bi morali poročati inšpektoratu (prijava nezgode pri delu, prijava nevarnega pojava, prijava gradbišča, poročilo o izpolnitvi ureditvene odločbe …). Sodelovanje delavcev pri obravnavi varnosti in zdravja pri delu ni bilo ocenjeno pri 34 % delodajalcev. Če odštejemo 12 % delodajalcev z nič ali enim zaposlenim, pri katerih sodelovanje delavcev ne more biti ocenjevano, še vedno ostane kar 22 % delodajalcev, pri katerih inšpektorji niso ocenili sodelovanja pri obravnavi varnosti in zdravja pri delu. V pretežni meri gre za male delodajalce z dva do devet delavci, kjer sodelovanje zaradi majhnosti družbe in enostavnega komuniciranja ni ustrezno dokumentirano in je verjetno zato ostalo neocenjeno. Predvidevamo, da iz podobnih razlogov ni bilo ocenjenih tudi 21 % delodajalcev glede obveščanja delavcev o varnem delu. Samo dober odstotek subjektov pa inšpektorji niso ocenili glede treh parametrov, ki jih je mogoče preveriti ne glede na velikost družbe. To so Izjava o varnosti z oceno tveganja, usposabljanje delavcev in preventivni zdravstveni pregledi. Ta odstotek manjkajočih ocen pripisujemo raznim mejnim primerom družb in situacij.

Skupna ocena je premo sorazmerna številu zaposlenih v pregledanem subjektu in raste skupaj s številom zaposlenih. Najslabše ugotovljene ocene imajo delodajalci z 2 do 9 zaposlenih pri preiskavah delovnega okolja in sodelovanju delavcev pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu.

Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni v **63 sektorjih glavne dejavnosti delodajalca**, od tega je bilo v **16 sektorjih** opravljenih več kot deset nadzorov. Od teh 16 dejavnosti sta najnižjo oceno prejeli dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti ter dejavnost članskih organizacij. V prvi je izrazito slabo ocenjeno sodelovanje delavcev pri obravnavi varnosti in zdravja pri delu, pri drugi pa tudi preiskave delovnega okolja. Ker gre za dejavnosti, kjer običajno ni delovnih mest s povečano ravnijo tveganja in delovni prostori delodajalca niso posebej problematični, stanje ni tako zaskrbljujoče. Zanimivo je, da je dejavnost gradnje stavb dobila najvišjo skupno oceno med obravnavanimi dejavnostmi, čeprav sicer sodi med dejavnosti z največ nezgodami pri delu. Iz tega bi lahko sklepali, da se v tej panogi stanje glede varnosti izboljšuje in da delodajalci vsaj formalno izboljšujejo osnovne pogoje za varno delo.

Izkazala se je izrazita odvisnost skupne ocene subjekta od časa, ko je bil opravljen zadnji inšpekcijski nadzor v družbi. Iz podatkov lahko sklepamo, da je opazen vpliv inšpekcijskega nadzora nekako tri leta, potem pa skrb za varnost in zdravje pri delu upada.

Po podatkih poslovnega registra je aktivnih subjektov, ki zaposlujejo 2 ali več delavcev, 51000. Glede na rezultate vzorca lahko sklepamo, da kar pri 30600 delodajalcih še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski nadzor. Rezultati zadnjih let sicer kažejo, da se delež nepregledanih subjektov zmanjšuje za približno 5 % na leto, vendar preprost izračun kaže, da v prihodnosti tega ne moremo pričakovati, saj bi tudi ob 500 na novo pregledanih subjektov na leto za vse potrebovali več kot 60 let. Pri tem izračunu ne upoštevamo, da subjekti ves čas tudi nastajajo in izginjajo. Če prištejemo še vse ostale aktivne subjekte v poslovnem registru ne glede na število zaposlenih, pa lahko sklepamo, da je nepregledanih kar 96000 subjektov.

Pogostost inšpekcijskih nadzorov je močno odvisna tudi od velikosti družbe. Veliki delodajalci so razmeroma pogosto nadzorovani, čeprav so tudi med njimi takšni, ki jih inšpektorji še niso obiskali.

Graf 26: Povprečna ocena subjektov glede na zadnji inšpekcijski nadzor, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010

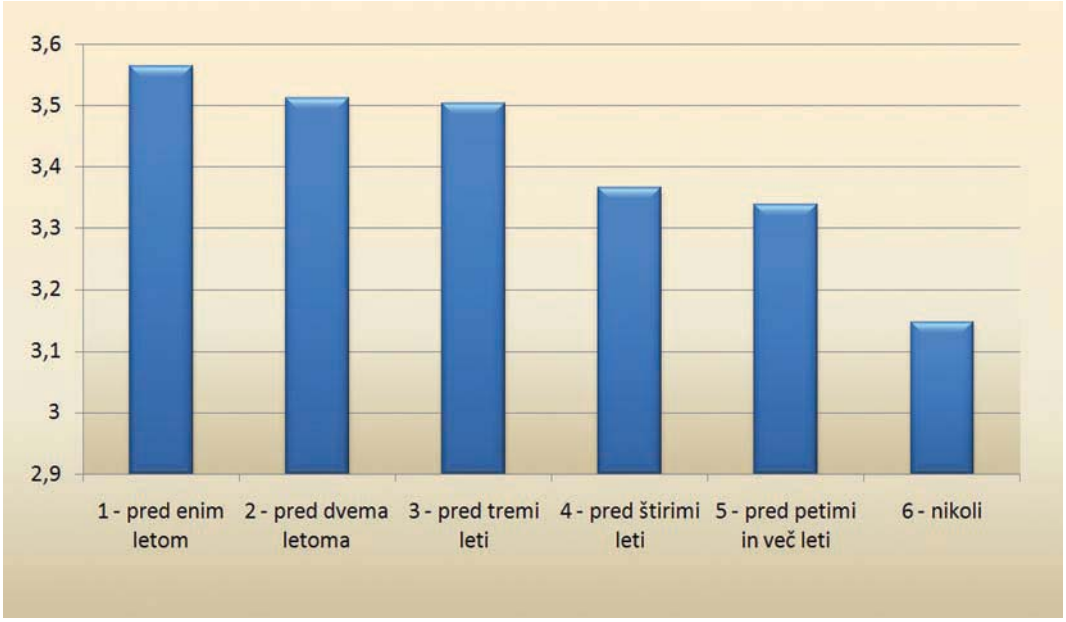

Graf 27: Zadnji inšpekcijski nadzor glede na število zaposlenih v družbi, reprezentativni vzorec Inšpektorata RS za delo, 2010

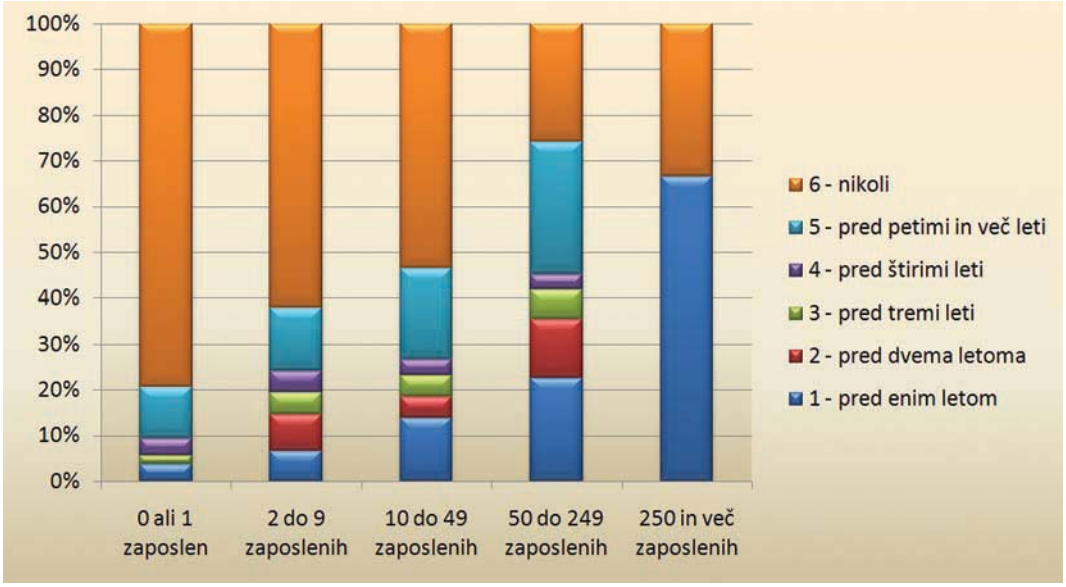

Zaključek

Rezultati akcije nadzora na reprezentativnem vzorcu poslovnih subjektov na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2010 potrjuje domnevo, da v zadnjih nekaj letih na nadzorovanem področju ni zaznanih bistvenih sprememb ali trendov. Pozitivna relacija frekvence nadzorov na skupno oceno subjekta daje poleg sprotnega ocenjevanja stanja na področju varnosti in zdravja pri delu dodaten smisel tovrstnim akcijam tudi v prihodnje.

3.4.2. Izjava o varnosti z oceno tveganja

Interni akt za področje varnosti in zdravja pri delu, ki ga imenujemo »Izjava o varnosti z oceno tveganja«, je stopil v drugo desetletje svojega obstoja. V tem obdobju smo si tako glede njegove vsebine in uporabnosti kot tudi glede pomanjkljivosti pridobili določene izkušnje. Nesporno dejstvo je, da delodajalci tak akt morajo imeti, zelo pomembna pa je njegova vsebina in s tem njegova uporabnost. Glede navedenega pri inšpekcijskem nadzoru ugotavljamo, da večina delodajalcev, še posebno tisti z nevarnejšimi delovnimi procesi in večjim številom zaposlenih, tak akt ima. Vprašanje, ali delodajalci ta akt imajo ali nimajo, torej ni problematično, še vedno pa pogosto nismo zadovoljni z vsebino in predvsem »uporabljanostjo«. Z vsebino nismo zadovoljni zato, ker je sicer v njej ocenjevanje tveganj zelo obsežno obravnavano, vendar so kot rezultati tega procesa navedene predvsem obveznosti ter zahteve in ukrepi, ki naj bi bili izvedeni, izostane pa pogosto najvažnejše, to pa je, da mora biti v tem dokumentu opredeljeno ne samo to, kaj naj bi bilo storjeno, ampak mora biti v njem natančno opredeljeno, kako bo to izvedeno oz. kako se bo kaj izvajalo, kdo bo to izvedel, kdo bo to nadziral idr. Predvsem mora biti v tem aktu natančno opredeljeno, kako se bodo izvedle oz. izvajale tiste obveznosti, ki so kakorkoli predpisane in je glede njih ocenjevanje tveganj v osnovi nepotrebno (dejansko je to moral izvesti že tisti, ki je predpis pripravil). Ko so potem predpisane zahteve in ukrepi tudi dejansko izvedeni, se raven mogočih tveganj že zelo zniža ali so tveganja celo popolnoma odpravljena. S tem pa se zelo zmanjša obseg ocenjevanja tveganj, saj je treba oceniti samo še npr. tveganja, ki so po izvedbi predpisanih zahtev še preostala, tista, ki so nastala s tem, ko se morajo izvesti določeni varnostni ukrepi (ko se mora nekje postaviti npr. varnostna ograja ali lovilna mreža), in tista, ki v predpisih niso obravnavana oz. jih s predpisi ni mogoče obravnavati, idr. S tem, da v tem dokumentu oz. dokumentaciji zahteve in ukrepi niso natančno in ustrezno opredeljeni, pa pomembno upade njegova »uporabnost«, saj si niti tisti, ki so v vlogi delodajalca in s tem tudi odgovorni za izvajanje zahtev in ukrepov s področja varnosti in zdravja v zvezi z delom, niti sami delavci s takim sicer zelo obsežnim (pogosto celo preveč) vendar nepopolnim in nekonkretnim dokumentom ne morejo kaj dosti pomagati in zato pogosto sicer obstaja, »uporablja« ga pa nihče. Posledično se potem ta akt tudi ne nadgrajuje oz. revidira, če pa se že, je to samo zaradi predpisane obveznosti, da se to mora storiti. Pri vsem tem je pomembno tudi, kdo je odgovoren za izvedbo posameznih ukrepov. Čeprav veljavna zakonodaja določa, da je odgovorno osebo treba imenovati, je delodajalci velikokrat ne upoštevajo ter odgovornih oseb ne določajo in to najverjetneje iz razloga, da s tem dejansko določijo osebo, ki bo v primeru ugotovljenih neustreznosti lahko odgovorna tudi prekrškovno ali celo kazensko.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2010 v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja ugotovili skupaj **1514 kršitev**. Te kršitve se nanašajo tako na ugotovitve pri izvajanju usmerjene akcije v tem letu kakor tudi na tiste, ki so jih inšpektorji ugotovili pri ostalih nadzorih. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z ustreznostjo vsebine tega dokumenta, in sicer kar v **516 primerih**, in to najpogosteje v dejavnosti trgovine in kopenskega prometa. Prav tako je bilo pri **343 delodajalcih** ugotovljeno, da še vedno niso izdelali in sprejeli Izjave o varnosti z oceno tveganja. Najpogosteje so tudi ti delodajalci opravljali dejavnost kopenskega prometa in gostinstva. Dokaj pogosto delodajalci niso naredili revizije Izjave o varnosti, pa bi jo glede na spremembe v proizvodnem procesu morali. Ta kršitev je bila ugotovljena pri **397 delodajalcih**, in to najpogosteje v kmetijstvu. Inšpektorji so prav tako pri **205 delodajalcih** ugotovili neustrezno izvedene postopke ocenjevanja tveganj ter pri **53 delodajalcih** neustrezno določene ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev. Podrobnejše ugotovitve v zvezi z Izjavo o varnosti so zapisane v **poglavju 5** tega poročila, kjer so obravnavane vse usmerjene akcije, ki so se izvajale v letu 2010, med njimi tudi »Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja«.

3.4.3. Zagotavljanje zdravstvenega varstva

Delodajalec je dolžan delavcem zagotavljati varno in zdravo delo. Za zagotavljanje varnega dela mora tako določiti strokovne delavce s tega področja, za zagotavljanje zdravega dela pa izbrati zdravnika specialista medicine dela, ki mu je s tem poverjeno opravljanje strokovnih nalog zdravstvenega varstva pri delu. Tako zdravnik specialist medicine dela opravlja kar nekaj nalog, zlasti pa sodeluje pri ocenjevanju tveganj na delovnih mestih in v delovnih okoljih, opravlja preventivne zdravstvene preglede delavcev z namenom ugotoviti izpolnjevanje zdravstvenih zahtev za opravljanje določenega dela pri delodajalcu, svetuje delodajalcu glede poteka delovnega procesa, seznanja delavce s tveganji itd. Ostale naloge so opredeljene v 20. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Inšpektorji za delo pri izvajanju inšpekcijskega nadzora pri delodajalcih namenjajo posebno pozornost zlasti temu, ali delodajalci zagotavljajo sodelovanje medicine dela pri izvajanju nalog zdravstvenega varstva in ocenjevanju tveganj na delovnih mestih, ali se izvajajo zdravstveni pregledi delavcev, ali ti pregledi po vsebini in obsegu ustrezajo zahtevam delovnega procesa, skušajo pa tudi doseči, da bi se delodajalci z imenovanim zdravnikom specialistom medicine dela dogovorili tudi za praktično izvajanje ostalih po zakonu predvidenih nalog zdravstvenega varstva. Kakor za prejšnja leta je bilo tudi za leto 2010 ugotovljeno, da kršitve in neustreznosti s področja zdravstvenega varstva predstavljajo poleg usposabljanja za varno delo drugo največje število vseh ugotovljenih nepravilnosti s področja varnosti in zdravja pri delu. Delodajalci najpogosteje delavcem ne zagotavljajo preventivnih zdravstvenih pregledov. To je bilo v letu 2010 ugotovljeno pri **1212 delodajalcih**, največ pa v dejavnosti gradbeništva, trgovine in gostinstva. Ti delodajalci v večini primerov niso pošiljali delavcev na zdravstvene preglede v opredeljenih rokih. V **183 primerih** delodajalci niso izbrali zdravnika specialista medicine dela, ki bi jim zagotavljal zdravstveno varstvo, v **191 primerih** pa delodajalci v internih aktih niso določili delovnih mest, kjer bi bilo treba opravljati zdravstvene preglede. Prav tako je bilo pri **7 delodajalcih** ugotovljeno, da zdravstveni pregledi po obsegu in vsebini niso bili opravljeni skladno s potrebami delovnega procesa, v katerem so delavci opravljali delo. Ta neustreznost se najpogosteje ugotavlja pri delavcih, ki opravljajo delo na višini, vendar za takšna dela niso bili zdravstveno pregledani.

Izvajanje nadzora na področju zagotavljanja zdravja pri delu je neločljiv del celovitega tehničnega nadzora. Ne glede na to dejstvo je Inšpektorat RS za delo tudi v letu 2010 na področju dejavnosti zdravstvenega varstva izvajal tudi nadzor v skladu z novo strategijo Evropske skupnosti na področju varnosti in zdravja pri delu za obdobje od 2007 do 2012 (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions, Improving quality and productivity at work: Community strategy 2007-2012 on health and safety at work). Poudarek te strategije je na zmanjševanju števila nezgod pri delu in zmanjševanju vpliva psihosocialnih dejavnikov na zdravje pri delu. V letu 2010 je tako Inšpektorat RS za delo v dejavnosti zdravstvenega varstva dodatno izvajal nadzor zlasti glede bioloških dejavnikov tveganja, usposabljanja zdravstvenih delavcev in še vedno na področju ročnega premeščanja bremen. Inšpektorji tako ugotavljajo, da se je v dejavnosti zdravstvenega varstva bistveno izboljšalo stanje na področju ročnega premeščanja bremen. Večina delodajalcev je zagotovila sredstva, s katerim ročno premeščanje nadomešča z ustrezno tehnično opremo. Naslednji korak pa bo – z ustreznim usposabljanjem – zaposlene »prisiliti« v spremembo svojih kulturnih navad oz. v to, da bodo začeli omenjena sredstva tudi uporabljati. Bistveno se je izboljšalo tudi stanje na področju zmanjšanja tveganja zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom. Ugotavljamo, da je večina delodajalcev zagotovila pisna navodila (ki morajo biti enostavna, jasna in dobro vidna) s kratkim in jasnim opisom postopka, ki ga je treba izvesti v primeru nezgode pri delu ali nevarnega pojava. Vsekakor pa novi izziv prinašajo v slovenski prostor na področju varnosti in zdravja v sektorju zdravstva rezultati zadnje – četrte – ankete Dublinske fundacije, ki so dejansko pokazale, da naša država na določenih področjih psihosocialnih dejavnikov še vedno opozarja nase (obremenjenost, nadlegovanja na delovnem mestu itd.). Nekateri od naštetih psihosocialnih dejavnikov so prisotni posebej v dejavnosti zdravstvenega varstva.

3.4.4. Usposabljanje delavcev za varno delo

Ob inšpekcijskih pregledih inšpektorji za delo posebno pozornost posvečajo predvsem temu, ali delodajalci zagotavljajo usposabljanje za varno delo v vseh predpisanih primerih in rokih, še posebno pa vprašanju, ali sta vsebina programa in učna snov prilagojena posebnostim delovnih mest.

Na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov in ugotovitev v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno delo v letu 2010 lahko zaključimo, da nezagotavljanje takšnega usposabljanja ponovno predstavlja največkrat kršeno zahtevo zakonodaje s strani delodajalca in to se dogaja že kar nekaj zadnjih let. Od vseh ugotovljenih kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu jih je v zvezi z usposabljanjem slabih 10 %, točneje kar **1519 kršitev.** Večina teh kršitev je bila ugotovljena v zvezi z neizvajanjem teoretičnega usposabljanja pri **792 delodajalcih** in praktičnega usposabljanja pri **608 delodajalcih**, in sicer skupaj z 92-odstotnim deležem. Tako veliko število delodajalcev predvsem zamuja z roki, ki so si jih v internih aktih na predlog strokovnih delavcev opredelili za periodično usposabljanje in preizkuse teoretične in praktične usposobljenosti. Pri **45 delodajalcih** je bilo tudi ugotovljeno, da niso usposabljali delavcev skladno s pravilniki, ki še dodatno opredeljujejo predvsem zdravstveno problematiko, kot so ročno premeščanje bremen, hrup, vibracije, sevanja ipd. Glede ustreznosti izvajanja teoretičnega in praktičnega usposabljanja (izpolnjevanje pogojev izvajalcev usposabljanja, izvedba preizkusa usposobljenosti, izvajanje v delovnem času …) je bilo pri **53 delodajalcih** ugotovljeno, da le-to ni ustrezno. V **15 primerih** je bilo to ugotovljeno glede teoretičnega usposabljanja in v **38 primerih** glede praktičnega usposabljanja. Pri **11 delodajalcih** program usposabljanja ni bil prilagojen posebnostim delovnih mest. V zvezi s to kršitvijo ni posebej izstopala nobena dejavnost.

Graf 28: Ugotovljene posamezne nepravilnosti v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno delo, 2008–2010

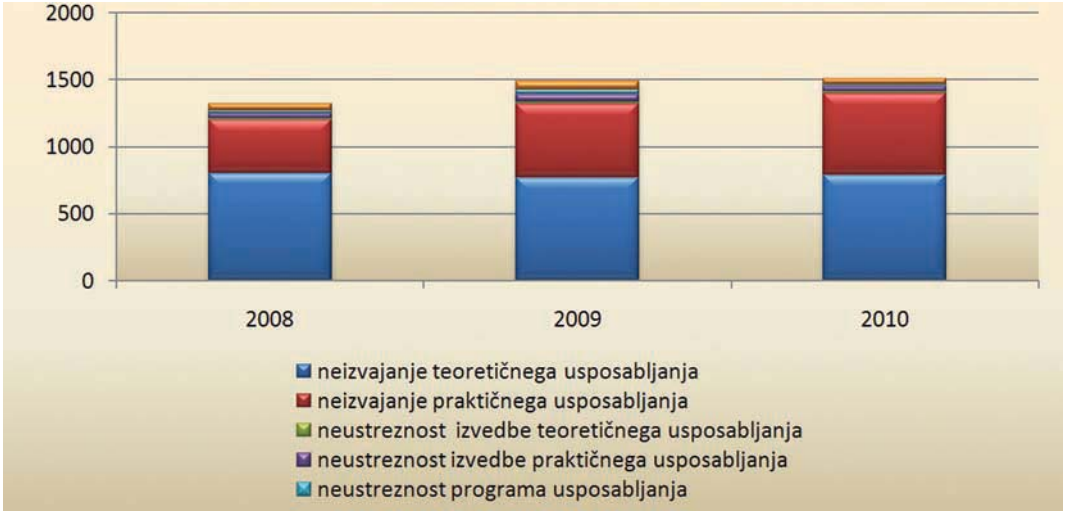

Vseeno se še vedno ugotavlja, da je pri usposabljanju vse preveč časa namenjenega obravnavi splošnih zahtev varnosti in zdravja pri delu in pregledu večine členov zakonov in podzakonskih aktov, premalo pa konkretnemu usposabljanju v zvezi z nevarnostmi na konkretnih delovnih mestih. To se pojavlja zlasti pri tistih delodajalcih, ki zaposlujejo manjše število delavcev in ki naloge varnosti pri delu prepuščajo zunanjim strokovnim organizacijam, ki imajo dovoljenje za delo za opravljanje teh strokovnih nalog.

3.4.5. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme

V letu 2010 so inšpektorji ob izvajanju nadzorov ugotavljali, da delodajalci v oceni tveganja zaradi nepopolnega opisa delovnih nalog ne določijo dovolj konkretno osebne varovalne opreme, ki bi morala ustrezati dejanskim razmeram na delovnem mestu. Verjetno je vzrok v tem, da oceno tveganja pri večini delodajalcev izdelajo zunanji strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu, ki ne poznajo dovolj dobro specifike dela na delovnih mestih delodajalca.

Delodajalci načeloma zagotavljajo osebno varovalno opremo, uporaba pa je dostikrat nedosledna. Večje število kršitev so inšpektorji zasledili pri tistih delodajalcih, kjer odgovorne osebe ne spoštujejo zahtev in tudi same ne uporabljajo osebne varovalne opreme. Inšpektorji pri svojem delu opažajo, da je neuporaba osebne varovalne opreme zelo pogost vzrok nezgod v zvezi z delom. V več primerih pa so tudi delodajalci izrazili težave, ker delavci osebne varovalne opreme nočejo uporabljati, predvsem iz razloga, da jih ta oprema ovira pri delovnih opravilih.

V zadnjem času opažamo tudi vse pogostejše zagotavljanje uporabe zaščitnih sredstev za varovanje sluha v bolj hrupno izpostavljenih proizvodnjah, kar je pogojeno z večjo zavestjo delodajalcev in bolj rednimi ogledi delovnih prostorov strokovnih delavcev s področja varnosti in zdravja pri delu. Pri inšpekcijskih nadzorih na deloviščih–gradbiščih pa opažamo, da delavci pri uporabi pnevmatskega ter električnega ročnega udarnega orodja ne uporabljajo niti zaščite za sluh niti npr. antivibracijskih rokavic, ki bi jih varovale pred vibracijami, ki jih povzročajo orodja.

Pri postopkih z uporabo nevarnih snovi se ugotavlja, da delodajalci zaščitne opreme ne spreminjajo oziroma prilagajajo vedno, ko prihaja do sprememb v tehnoloških postopkih, in te spremembe zahtevajo tudi drugo osebno varovalno opremo. Pregledi te opreme se praviloma izvajajo v daljših časovnih obdobjih, kot jih predpiše proizvajalec, kar posledično pomeni tudi neurejene evidence.

Glede zagotavljanja osebne varovalne opreme so v letu 2010 inšpektorji ugotovili **124 kršitev**. Največ kršitev, ko delodajalci delavcem niso zagotovili osebne varovalne opreme, smo v letu 2010 zabeležili v dejavnosti trgovine z motornimi vozili in popravila motornih vozil (**32 kršitev**) in v dejavnosti specializiranih gradbenih del (**30 kršitev**). Navedeno izstopanje panoge trgovine z motornimi vozili in popravila motornih vozil je predvsem posledica poostrenega nadzora v tej panogi v letu 2010. Opažamo, da število kršitev glede zagotavljanja osebne varovalne opreme narašča iz leto v leto.

Med inšpekcijskimi pregledi je bilo v letu 2010 zabeleženih **311 kršitev**, ko delodajalci delavcem niso zagotavljali uporabe osebne varovalne opreme, in sicer je bilo največ kršitev v dejavnosti specializiranih gradbenih del (**95 kršitev**) in gradnji stavb (**65 kršitev**). Ugotovljeno je bilo tudi, da pri **197 delodajalcih** delavci niso uporabljali osebne varovalne opreme, in sicer najpogosteje v **98 primerih** v dejavnosti specializiranih gradbenih del in v **67 primerih** pri gradnji stavb.

Število kršitev glede pregledov in preiskav osebne varovalne opreme ostaja iz leta v leto bistveno nespremenjeno, saj smo **15 kršitev** zabeležili v letu 2010 in 14 kršitev v letu 2009.

Inšpektorji so bili v letu 2010 bolj pozorni na opredeljenost osebne varovalne opreme v internih aktih in so tako v zvezi s tem v letu 2010 zabeležili **128 kršitev**, v letu 2009 pa 109 kršitev. Glede navedenih kršitev v letu 2010 izstopa dejavnost trgovine z motornimi vozili in popravila motornih vozil (**28 kršitev**), kar je verjetno posledica poostrenega inšpekcijskega nadzora na tem področju.

3.4.6. Zagotavljanje ustreznega delovnega okolja

Toplotne razmere

Temperatura, vlažnost in gibanje zraka (prepih) predstavljajo dejavnike, ki najbolj vplivajo na ustreznost toplotnih razmer v delovnih prostorih in na delovnih mestih. Od vseh teh treh dejavnikov pa sta neugodna temperatura zraka in prepih tista, s katerimi se inšpektorji za delo pri obravnavanju ustreznosti toplotnih razmer najpogosteje srečujejo, in to predvsem na osnovi prijav delavcev, posredovanih na Inšpektorat RS za delo. Veljavna zakonodaja v zvezi s temperaturami v delovnih prostorih opredeljuje zahtevo, da mora delodajalec zagotoviti delavcem ustrezne toplotne razmere, ki ustrezajo fiziološkim potrebam delavcev glede na naravo dela in fizične obremenitve, in to skladno s standardi, ki obravnavajo toplotno udobje delavcev na delovnih mestih. Prav tako je predpisana največja dovoljena temperatura v delovnih prostorih, in sicer +28 °C, ki pa je lahko pod določenimi pogoji tudi

presežena. Zakonodaja neposredno ne določa več minimalnih temperatur, ki bi jih moral delodajalec prav tako zagotavljati delavcem, vendar pa to ne pomeni, da minimalna temperatura ni predvidena. Najbolj primerna temperatura za posamezno delovno operacijo se lahko zelo preprosto ugotavlja z uporabo standardov toplotnega udobja ali z že izdelanimi računalniškimi algoritmi z upoštevanjem fizične obremenitve delavcev, izolativnosti obleke, ki jo delavec nosi med delovnim procesom, ter izmerjene relativne vlažnosti in hitrosti gibanja zraka. Dovoljene odmike od optimalno ugotovljenega toplotnega udobja pa lahko štejemo tudi za še sprejemljive minimalne temperature pri opravljanju konkretnih del v delovnih prostorih.

Kot je bilo že omenjeno, inšpektorji za delo v zvezi s toplotnimi razmerami večinoma rešujejo problematiko tako previsokih kakor tudi nizkih temperatur, in to predvsem v zaprtih delovnih prostorih. Običajno se previsoke temperature v delovnih prostorih pojavljajo občasno nekaj dni v poletnih mesecih, in to takrat, ko so tudi zunanje temperature zaradi t. i. »vročinskih valov« neobičajno visoke. Problematiko nizkih temperatur v delovnih prostorih pa na inšpektoratu zaznavamo predvsem v mrzlih zimskih dneh, v zadnjih časih pa vedno pogosteje tudi v zmerno hladnih dneh zaradi finančnih težav delodajalcev, ki varčujejo tudi pri ogrevanju ali pa jim je dovod energentov zaradi neplačevanja celo onemogočen. Škodljiv prepih se pojavlja tako v poletnih dneh kakor tudi v zimskih. Tako inšpektorji ugotavljajo, da se prepih v poletnih mesecih pojavlja predvsem v primerih, ko delodajalci rešujejo problematiko povišanih temperatur z namestitvijo klimatskih in prezračevalnih naprav na neustreznih mestih in v neposredni bližini posameznih delovnih mest. Pozimi pa se prepih pojavlja zlasti na delovnih mestih, kjer je ogrevanje delovnih prostorov zagotovljeno s klimatskimi ogrevalnimi napravami, ali pa v primerih, ko se delovna mesta nahajajo v neposrednih bližinah izhodov na prosto. Slednji primer je aktualen zlasti v dejavnosti trgovine, kjer se vhodna vrata v trgovine stalno odpirajo zaradi vstopanja strank in delodajalci nimajo vedno ustrezno ločenih delovnih mest od samih vhodov.

Pri izvajanju inšpekcijskih pregledov inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci v internih aktih ali v Izjavi o varnosti z oceno tveganja sploh ne obravnavajo in ocenjujejo morebitnih neustreznih temperaturnih razmer. Vse, kar je v teh aktih določeno, so triletni periodični roki za izvajanje preiskav, čeprav je to določeno že v veljavni zakonodaji. Tako so inšpektorji tisti, ki delodajalcu v primeru ugotovljenih neustreznosti zahtevo po ocenjevanju tveganj in po določitvi ustreznih ukrepov odredijo z ureditveno odločbo. Vseeno je treba pojasniti, da morajo potem delodajalci sami določiti ustrezne in njim sprejemljive ukrepe, ki pa so največkrat organizacijske narave s prilagoditvijo izvajanja delovnega procesa, v manjšem številu pa se odločajo tudi za namestitev klimatskih in prezračevalnih naprav, kar pa za njih pomeni tudi večje finančne stroške.

V letu 2010 so inšpektorji v zvezi s preiskavami toplotnih razmer največkrat ugotavljali, da delodajalci teh preiskav ne izvajajo v triletnih periodičnih rokih, kakor to določa Zakon o varnosti in zdravju pri delu. Takšnih kršitev je bilo pri vseh delodajalcih ugotovljeno skupaj **440,** glede na število opravljenih pregledov pa najpogosteje v dejavnostih proizvodnji živil, ter v proizvodnji kovinskih izdelkov. V zvezi s preiskavami škodljivosti delovnega okolja glede toplotnih razmer tudi ugotavljamo, da se le-te namenoma izvajajo v razmerah, ko zunanje temperature niso ne ekstremno visoke in tudi ne nizke, kar pomeni, da končne ugotovitve ne nakazujejo na morebitno prisotnost prevročih ali premrzlih delovnih okolij. To je po mnenju delodajalcev zanje popolnoma ustrezno z obrazložitvijo, da bodo problematiko neprimernih temperatur reševali z njihovim pojavom. Delno pa so za takšno obnašanje delodajalcev odgovorni tudi tisti strokovni delavci, ki izvajajo preiskave toplotnih razmer in pri tem samo izmerijo temperaturo v prostoru, relativno vlažnost in hitrost gibanja zraka, ne izračunavajo pa toplotnega udobja, kar bi vseeno lahko delodajalcu dalo določene informacije o ustreznosti delovnega okolja v času preiskav, saj se neustrezno toplotno udobje včasih ugotavlja tudi v času običajnih zunanjih temperatur.

Svetlobne razmere

Tudi svetlobne razmere na delovnih mestih so kar podrobno opredeljene v zakonodaji s področja varnosti in zdravja pri delu. To velja tako za naravno kakor tudi za umetno in

mešano razsvetljavo. Vsekakor pa je delodajalec dolžan, da delavcem zagotavlja takšno razsvetljavo, ki ustreza vidnim zahtevam delavcev, pri tem pa mora upoštevati določila slovenskih standardov za razsvetljavo na delovnih mestih. Inšpektorji pri svojih nadzorih preverjajo, ali delodajalci v internih aktih oz. v Izjavi o varnosti z oceno tveganja obravnavajo morebitna tveganja v zvezi s svetlobnimi razmerami, ali izvajajo periodične preiskave, ali izvajalci ustrezno izvajajo preiskave glede izpolnjevanja pogojev, glede uporabe ustreznih metod in merilnikov in ali je izdana dokumentacija o opravljenih meritvah ustrezna. Ker zakonodaja glede zagotavljanja ustreznih svetlobnih razmer napotuje delodajalce na standarde za razsvetljavo na delovnih mestih, je treba pojasniti, da ti standardi ne opredeljujejo le ustreznih vrednosti za osvetljenost konkretnih delovnih mest, temveč tudi še zahteve v zvezi z bleščanjem na delovnih mestih ter glede stopnje barvne reprodukcije.

Najpogosteje ugotovljena kršitev pri nadzoru je ta, da delodajalci ne izvajajo periodičnih preiskav v rokih, kot so si to zapisali v internih aktih. V letu 2010 je bilo ugotovljenih **329 tovrstnih kršitev**, najpogosteje v proizvodnji kovinskih izdelkov ter gostinstvu. V zvezi z ostalimi nadzorovanimi dejavniki glede svetlobnih razmer se ne ugotavlja posebno izstopajoče problematike, lahko bi izpostavili še v **22 primerih** ugotovljeno neustrezno dejansko stanje, ki se je nanašalo zlasti na zaprašena ali nedelujoča svetlobna telesa.

Prijave na Inšpektorat RS za delo zaradi premajhne osvetljenosti so zelo redke, ravno tako to velja za morebitno bleščanje na delovnih mestih. Prihaja pa do prijav zaposlenih v zvezi z naravno osvetljenostjo delovnih prostorov, in sicer glede izpolnjevanja zahtev po praviloma z naravno svetlobo osvetljenih delovnih prostorih, po omogočenem stiku delavcev z vidnim okoljem ter glede predpisanih velikosti površin za osvetljevanje delovnih mest z naravno svetlobo.

V zvezi z izdanimi zapisniki in poročili izvajalcev o opravljenih meritvah pa lahko sklepamo, da izvajalci meritev v zapisnikih še vedno kot potrebno normativno vrednost osvetljenosti navajajo za vsa delovna mesta oz. delovna opravila običajno enako vrednost, in to manjše, kot so opredeljene v standardih za razsvetljavo delovnih mest. To velja predvsem za delovna mesta, kjer je treba zagotavljati večjo osvetljenost od 400 luksov, in to pomeni, da delodajalci posledično ne izvajajo dodatnih ukrepov glede izpolnjevanja zahtev po zagotavljanju višjih osvetljenosti delovnih mest, ker pač to preprosto ni razvidno iz poročila o opravljenih meritvah. Prav tako je iz predloženih zapisnikov zelo redko razvidno, da bi se ugotavljala stopnja bleščanja na delovnih mestih, le malo pogosteje pa se ocenjuje stopnja barvne reprodukcije, vendar se v zvezi s tem neustreznosti ne ugotavljajo.

Hrup

Hrup predstavlja enega od pomembnih fizikalnih dejavnikov, ki se lahko pojavlja na delovnih mestih in v delovnih prostorih ter v zvezi s katerim je treba spoštovati predpisane zakonske zahteve za varovanje delavcev pred tveganji, in to predvsem za poškodbe sluha. Delodajalci večinoma v ocenah tveganja obravnavajo nevarnosti hrupa in s tem tudi določajo ukrepe po periodičnem opravljanju meritev na opredeljenih delovnih mestih. Inšpektorji tako ugotavljajo, da meritve hrupa opravljajo pooblaščene strokovne osebe in zelo pogosto tudi zunanje strokovne organizacije ter da so te meritve opravljene korektno. Tudi pripravljena in izdana poročila o opravljenih meritvah hrupa so večinoma vsebinsko ustrezna, ki v obliki zaključka delodajalcem svetujejo s korektnimi nasveti in priporočili glede reševanja morebitno ugotovljenih težav. Od tu naprej pa se pojavljajo problemi izvajanja teh priporočil ali izvedbe same sanacije morebitnih prostorov, naprav itd. Delodajalci upoštevajo zlasti priporočila glede obvezne uporabe osebne varovalne opreme za zaščito sluha. Pogreša se ukrepe kolektivnega varstva, kot so protihrupne bariere, prostorske izolacije proti hrupu, izolacija posameznih hrupnih strojev, ali zmanjšanja števila delavcev v takih prostorih, zamenjava tehnologije itd. Delodajalci problematiko hrupa na delovnih mestih sicer razumejo in so načelno tudi pripravljeni izvesti potrebne in učinkovite sanacijske ukrepe, vendar jim finančne težave tega pogosto ne dopuščajo. Zato se pogosto zadovoljijo kar z najcenejšo možnostjo tj. z ušesnimi čepki.

Prav tako inšpektorji ugotavljajo pomanjkljivosti pri konkretnem nadzoru delavcev glede uporabe zaščitnih sredstev s strani delodajalcev v proizvodnih obratih. Delodajalci so pač mnenja, da so s tem, ko so delavcem zagotovili določena zaščitna sredstva proti hrupu, svojo nalogo opravili. Le redki pa tudi vedo, da jim zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu nalaga tudi zahtevo po zagotavljanju uporabe te osebne varovalne opreme. V razgovorih in pri opozarjanju delavcev na problematiko hrupa in morebitne posledice opažamo, da se teh delavci premalo zavedajo, oz. jih nočejo priznavati kot nevarne.

Slika 2: Uporabi osebne varovalne opreme delodajalci še vedno dajejo prednost pred izvedbo ukrepov kolektivnega varstva

V letu 2010 so inšpektorji v zvezi s škodljivim hrupom ugotovili skupaj **62 nepravilnosti.** Najpogosteje so ugotavljali, da delodajalci ne izvajajo periodičnih preiskav škodljivosti hrupa v predpisanem triletnem roku. To je bilo ugotovljeno pri **36 delodajalcih**. V **3 primerih** se je ugotovila tudi neustrezna izvedba same preiskave, v **16 primerih** pa delodajalci niso predvideli ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike hrupa.

Nevarne in škodljive snovi

Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi (Uredba CLP), o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006, ki je začela veljati 20. 1. 2009, je po **1. 12. 2010** za snovi prinesla kar nekaj novosti, in sicer:

- v zvezi z razvrščanjem, saj se snovi razvrščajo tako v skladu z Direktivo 67/548/EGS kot tudi v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008;
- v zvezi z označevanjem in pakiranjem, saj se snovi označujejo samo v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008;
- v zvezi z varnostnimi listi, saj mora biti v varnostnem listu razvrstitev navedena po obeh klasifikacijskih sistemih.

V primeru, da so bile snovi razvrščene, označene in pakirane po Direktivi 67/548/EGS in dane v promet pred 1. 12. 2010, jih do 1. 12 .2012 ni treba ponovno označiti in pakirati po Uredbi CLP.

V Sliki 3 so prikazani časovni roki Uredbe (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi (Uredba CLP) glede razvrščanja, označevanja, pakiranja snovi in zmesi.

Slika 3: Časovni roki Uredbe CLP

Kot je iz Slike 3 razvidno, je **1. 12. 2010** tudi čas, do katerega je bilo treba registrirati snovi, katerih proizvodnja znaša ≥ 1000t/l, snovi, ki spadajo v kategorijo 1 ali 2 rakotvornosti, mutagenosti in strupenosti za razmnoževanje in je proizvodnja ≥1t/l, ter snovi, ki so zelo strupene za vodne organizme (R50/53) ≥ 100t/l.

Slika 4: Časovni prikaz registracije

Glede na to, da se po 1. 12. 2010 snovi označujejo in pakirajo samo v skladu z Uredbo CLP, delodajalce na področju varnosti in zdravja pri delu čaka veliko dela, saj morajo:

- uskladiti programe za usposabljanje delavcev glede novosti, ki jih prinaša Uredba CLP,
- zagotoviti dodatno poučevanje delavcev,
- dopolniti navodila za varno delo,
- dopolniti oz. uskladiti Izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Prav tako morajo delodajalci dopolniti oz. uskladiti varnostne liste glede na zadnjo spremembo z dne 16. 12. 2008 Uredbe (ES) št. 1907/2006. Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in sveta o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH - **R**egistration, **E**valuation, **A**vtorization and Restriction of **Ch**emicals), ki je začela veljati že 1. junija 2007, je zakonodaja EU o kemikalijah in njihovi varni uporabi. Njen namen je med drugim tudi zapolniti vrzeli glede poznavanja tveganj pri uporabi kemikalij, zato bo uveljavitev te uredbe v celoti nedvoumno pomagala pri ocenjevanju tveganj na delovnih mestih.

REACH nadomešča številne predpise EU v zvezi s kemikalijami ter dopolnjuje drugo okoljsko in varnostno zakonodajo, vendar ne bo nadomestila zakonodaje za posamezne sektorje (npr. za kozmetične izdelke ali detergente). Obravnavajo se vse kemikalije ali proizvodi, vendar veljajo pri nekaterih delih zakonodaje obsežne izjeme, na primer, kemikalije v hrani in zdravilih urejajo drugi predpisi EU.

Nedvoumno je, da je Uredba REACH zelo pomembna za vse delodajalce, ki imajo na delovnih mestih nevarne kemične snovi, zato morajo delodajalci slediti njeni spremembi in zagotavljati, da bodo imeli usklajene varnostne liste glede na Uredbo REACH. Vsekakor pa delodajalci ne smejo pozabiti tudi na postavljene varnostne zahteve iz varnostnih listov in Izjav o varnosti z ocenami tveganja, ki se v praksi nemalokrat zanemarjajo. Zato je treba še bolj dosledno upoštevati predvidene in predpisane varnostne ukrepe in na delovnih mestih zagotoviti nadzor pri upoštevanje le-teh, saj bo le tako delo s nevarnimi snovmi varno in ne bo ogrožalo zdravja delavcev, njihovega počutja in pri nekaterih nevarnih snoveh tudi ne bo ogrožalo zdravja njihovih potomcev.

Vsak posamezni delavec se mora zavedati svoje odgovornosti zaradi napačnih ravnanj in škodljivih posledic, do katerih lahko pride zaradi neupoštevanja varnostnih ukrepov. Nemalo je primerov, ko zaradi neuporabe predpisane osebne varovalne opreme za zaščito dihal pride do zastrupitve enega ali celo več delavcev. Zaradi neustrezne uporabe ali neuporabe osebne varovalne opreme za zaščito telesa pogosto pride do opeklin. Kršitve, ki se običajno ugotavljajo pri manjših delodajalcih, ki rokujejo z lahko hlapnimi snovmi, se nanašajo na delovni proces, kjer obstaja potencialna nevarnost eksplozije, delovni proces pa se odvija v prostoru, kjer ni zagotovljenega niti prostorskega prezračevanja, kaj šele lokalnega. Delodajalci se premalo zavedajo tveganja pri delu z nevarnimi snovmi, saj pogosto izvedejo samo meritve koncentracij škodljivih snovi in v primeru prekoračenih mejnih vrednosti ne izvedejo ustreznih ukrepov za znižanje koncentracij škodljivih snovi na delovnih mestih, četudi je pogosto vzrok prekoračenih mejnih vrednosti samo neustrezno čiščenje prezračevalnih sistemov. Naslednji vzrok, da so na delovnih mestih presežene mejne vrednosti, je v tem, da predvsem manjši delodajalci ne predvidijo ustreznih prezračevanj, saj računajo na minimalne emisije pri minimalni proizvodnji, ko pa se jim sčasoma proizvodnja poveča, ne razmišljajo, da bi tudi prezračevalni sistem moral slediti trendu naraščanja proizvodnje.

Prav tako se ob nadzorih ugotavlja, da predvsem manjši delodajalci ne upoštevajo prednosti izvedbe splošnih ukrepov pred individualnimi, saj v veliko primerih zaradi nepoznavanja stroke in stremenja k čim večjemu dobičku delodajalci ne razmišljajo o spremembi tehnologije, ki bi prispevala k varnejšim delovnim razmeram. Delodajalci pogosto zaradi »lažje« notranje organizacije dopuščajo, da so v delovnem procesu izpostavljeni nevarnim snovem, tudi povišanim mejnim vrednostim, delavci, ki niso neposredno povezani z delovnim mestom, kjer se ravna z nevarno snovjo.

Izpostavljenost vibracijam

Vibracije, ki so jim ali bi jim lahko bili pri svojem delu izpostavljeni delavci, predstavljajo enega od fizikalnih dejavnikov, ki lahko vplivajo na delavčevo varnost in zdravje pri delu. Tako zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu opredeljuje zahteve za varovanje delavcev pred tveganji ter tudi določa mejne in opozorilne vrednosti izpostavljenosti za roko-dlan in za celotno telo. Delodajalec je dolžan ocenjevati in po potrebi zagotoviti meritve ravni mehanskih vibracij ter ob upoštevanju tehničnega napredka in temeljnih načel zagotoviti, da se vibracije že pri samem viru odpravijo ali da se z določnimi ukrepi zmanjšajo vplivi na najnižjo možno raven. Od vseh dejavnosti, v katerih se izrazito pojavljajo mehanske vibracije, je gozdarstvo tista panoga, v kateri delodajalci najpogosteje obravnavajo in izvajajo ukrepe preprečevanja škodljivih vplivov vibracij na delavca, predvsem pri delu z motornimi žagami. To se doseže z uporabo najnovejše delovne opreme in protivibracijskih rokavic s posebnim gelom, ki ublažijo vpliv vibracij na dlani delavcev. Vibracije se glede na način izvajanja delovnega procesa pogosteje pojavljajo tudi v lesni industriji pri obdelavi lesa, v gradbeništvu in v kovinski industriji pri strojnem brušenju raznovrstnih materialov. Vendar glede na ugotovitve ob

inšpekcijskih nadzorih ta problematika ni izstopajoča, saj je v zvezi s tem ugotovljenih relativno malo kršitev oz. pomanjkljivosti. Teh je bilo v letu 2010 skupaj **7**, in sicer **4** od teh v zvezi z zagotavljanjem ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike vibracij. **2** od teh primerov sta bila ugotovljena v dejavnosti gradbeništva in **2** v dejavnosti trgovine. V **2 primerih** niso bile izvedene preiskave škodljivosti vibracij, čeprav bi moral delodajalec to zagotoviti, v **1 primeru** pa je bila ugotovljena neustreznost dokumentacije, izdane v zvezi z opravljenimi preiskavami.

Ročno premeščanje bremen

Pravilnik o ročnem premeščanju bremen, ki je nastal v skladu z Direktivo Sveta 90/269 EGS o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za ročno premeščanje bremen, jasno opredeljuje obveznost delodajalca, da mora ta, kadar je to mogoče, ročno premeščanje bremen nadomestiti s primerno delovno opremo, pripomočki in primernimi mehanskimi pomagali. Kadar se ni mogoče izogniti ročnemu premeščanju bremen, mora delodajalec sprejeti primerne organizacijske in tehnične ukrepe, uporabiti primerno opremo ter pravilen način dela, da bi zmanjšal nevarnost, povezano z ročnim premeščanjem bremen. Tako na Inšpektoratu RS za delo ugotavljamo, da je to na praktični ravni skoraj vedno mogoče oz. izvedljivo. V nekaterih dejavnostih, npr. v zdravstvenem varstvu, problematika ročnega premeščanja bremen počasi že postaja preteklost. V tej dejavnosti je tako že prišlo do pomembnih sprememb navad delodajalcev. Temu so pomembno prispevale tudi akcije evropske SLIC komisije, poostreni nadzori inšpektorata in tudi promocijske dejavnosti Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in Inšpektorata RS za delo. V obdobju 2011–2012 namerava Inšpektorat za delo izvajati še dodatne poostrene nadzore in aktivnosti na področju ročnega premeščanja bremen, tokrat v dejavnosti trgovine in v okviru projekta »Zmanjševanje števila nezgod pri delu«. Več informacij o tem je mogoče najti na spletnih straneh

http://www.id.gov.si/si/javne_objave/projekt_zmanjsevanja_smrtnih_in_tezjih_nezgod/.

Projekt »Zmanjševanje števila nezgod pri delu« poteka na Inšpektoratu RS za delo že od leta 2008 in njegov glavni cilj je prispevati k zmanjševanju vseh oblik nezgod pri delu, med katere sodijo tudi nezgode pri delu, ki so imele za posledico okvaro hrbtenice zaradi neustreznega ročnega premeščanja bremen.

Slika 5: Problematika ročnega premeščanja bremen je še vedno zelo prisotna v dejavnosti transporta

V letnem poročilu ponovno pojasnjujemo, da v Sloveniji obstaja prijazna metodologija izračuna obremenjenosti delavca ob ročnem premeščanju bremen, ki predstavlja dober pripomoček pri ocenjevanju tveganj, ki jih ročno premeščanje oz. dvigovanje bremen predstavlja. Brez ustreznih metod je namreč taka ocena tveganj praktično težko izvedljiva. Uporabne informacije o ročnem premeščanju bremen so dostopne na spletni strani Inšpektorata RS za delo:

http://www.id.gov.si/si/javne_objave/projekt_zmansevanja_smrtnih_in_tezjih_nezgod/nezgode_pri_rocnem_premescanju_bremen/.

V letu 2010 so inšpektorji v primerih, ko so ugotavljali ustreznost ročnega premeščanja bremen, ugotovili skupaj **18 nepravilnosti**. Tako je bilo pri **7 delodajalcih** ugotovljeno, da niso predvideli ali načrtovali potrebne nadomestitve ročnega premeščanja bremen z drugo primerno delovno opremo, pripomočki ali primernimi mehanskimi pomagali, prav tako pa v ta namen tudi niso zagotavljali ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov. Prav tako se pri **7 delodajalcih** ni izvajalo posvetovanje in poučevanje delavcev v zvezi s problematiko ročnega premeščanja bremen. V **4 primerih** pa delodajalci niso ocenjevali v delovnem procesu prisotnega ročnega premeščanja bremen.

Psihosocialni dejavniki

Področje psihosocialnih dejavnikov in njihovo obravnavanje je novost v slovenskem prostoru na področju varnosti in zdravja pri delu. Tako psihosocialni dejavniki dejansko predstavljajo vsa tveganja, ki na delovnih mestih povzročajo doživetja preobremenjenosti ali stresa zaradi socialnih, organizacijskih ali katerihkoli drugih pogojev dela. Vsako leto v državah članicah EU zabeležijo okoli 6 milijonov nezgod neposredno pri delu, ki imajo za posledico poškodbo, zaradi katere je delavec odsoten z dela več kot tri dni, smrtno pa se ponesreči približno 6200 delavcev. Vendar žal nimamo odgovora na vprašanje, kakšna je in ali sploh obstaja zveza med psihosocialnimi dejavniki in nastankom nezgode.

Tudi to je bil eden od razlogov zakaj smo se na Inšpektoratu RS za delo odločili za obravnavo »psihosocialnih dejavnikov«. V letu 2010 smo pričeli s tem v zvezi izvajali pilotsko študijo. Za začetek je bil pripravljen vprašalnik, na katerega so neodvisno odgovarjali tako delavci kot tudi delodajalci. Za vse parametre je bila pripravljena Lickartova skala.

Na inšpektoratu smo na osnovi razdeljenih vprašalnikov prejeli 512 odgovorov delavcev in 82 odgovorov delodajalcev. Pomemben cilj oz. namen te prve raziskave je bil seznaniti se z »utripom« na področju psihosocialnih dejavnikov na delovnem mestu. V ta namen smo bili posebej pozorni na naslednja področja:

- **področje organizacije in vodenja**

  (ali delavec dobiva jasna navodila nadrejenih, ali lahko vpliva na delo, ali se upoštevajo delavčeve pripombe, nasveti, ali delavec meni, da je njegovo delo spoštovano, ali je delavec seznanjen z vizijo in razvojem družbe, ali pogosto dela nadure, ali enostavno uveljavlja pravico do dopusta, ali se je obseg dela povečal itd.),
- **področje dejavnikov tveganja**

  (ali je delavec natančno seznanjen z oceno tveganja, obseg dela, obvladljivost - tempo dela, ali je delavec izpostavljen nadlegovanju zaradi svojega spola, starosti itd., ali je izpostavljen konfliktnim situacijam, pogostost nezgod pri delu),
- **področje fizikalnih, kemičnih in bioloških dejavnikov**

  (ali je delavec izpostavljen hrupu, vibracijam, ročnemu premeščanju bremena, slabim mikroklimatskim pogojem),
- **področje socialnega okolja:**

  (pogostost verbalnih konfliktnih situacij z drugimi delavci, fizični konflikti, konfliktne situacije s strankami, ali pogosto nima možnosti za odmor, malico ali kosilo, ali delavca pri opravljanju nalog motijo drugi delavci ali drugi neugodni dejavniki okolja).

V nadaljevanju bodo obravnavani samo nekateri parametri oz. rezultati raziskave. Ocena tveganja je pomembna sestavina varnosti in zdravja pri delu. Praviloma bi morali biti vsi delavci seznanjeni z oceno tveganja njihovega delovnega mesta, raziskava pa je pokazala, da 26 % delavcev ni seznanjenih z oceno tveganja. Posebej je zaskrbljujoč delež delavcev, ki so na zastavljeno vprašanje odgovorili z »ne vem« – takšnih je bilo kar 20 % (Graf 29).

Graf 29: Izjava delavca: »Seznanjen sem z oceno tveganja, ki jo je za moje delovno mesto pripravil delodajalec.«, Inšpektorat RS za delo, 2010

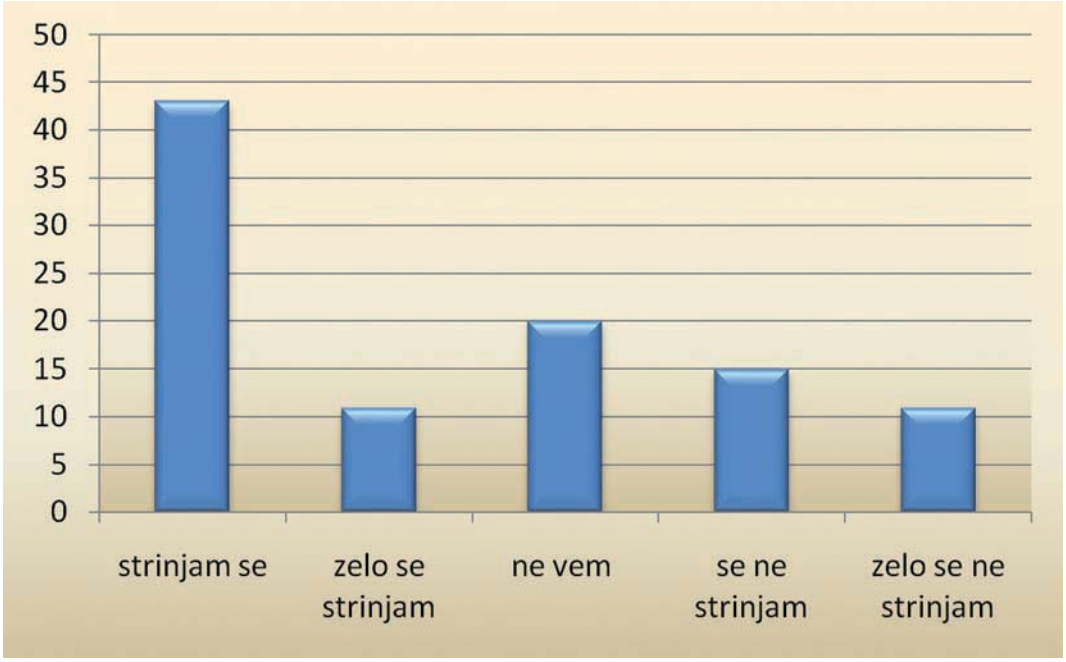

Nasprotno pa je večina delodajalcev prepričana, da so njihovi delavci seznanjeni z oceno tveganja za njihovo delovno mesto (Graf 30).

Graf 30: Izjava delodajalca: »Delavci so seznanjeni z oceno tveganja za njihovo delovno mesto.«, Inšpektorat RS za delo, 2010

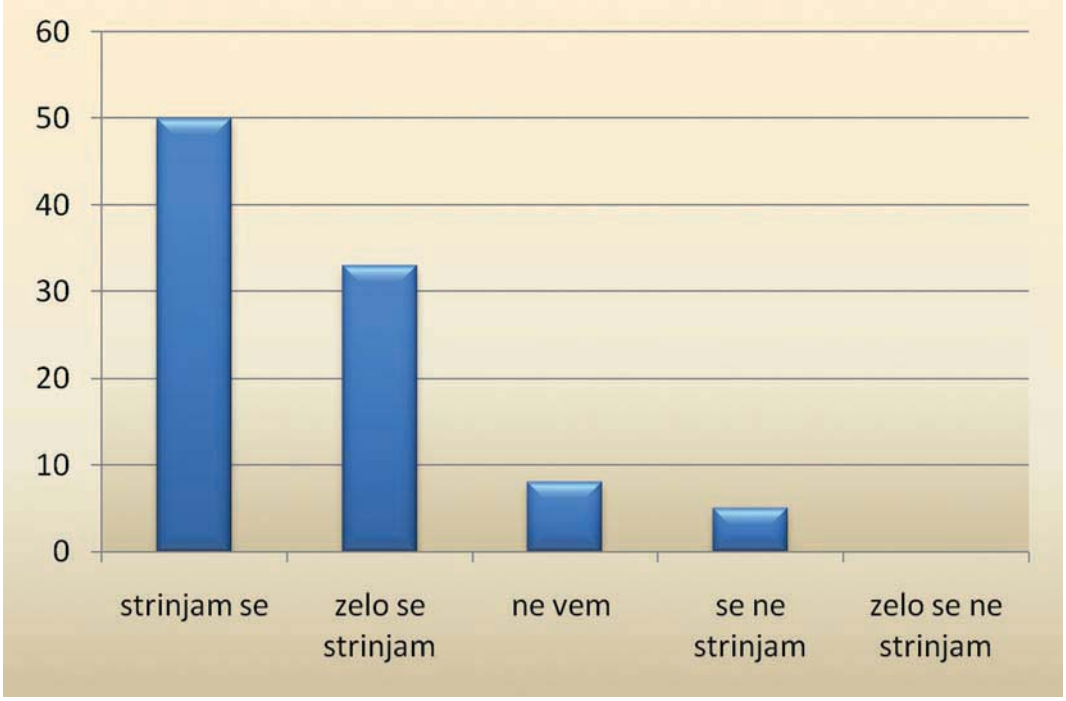

Spodbudne rezultate je raziskava pokazala tudi na področju usposabljanja delavcev. Velika večina delavcev se strinja s trditvijo, da so usposobljeni za varno in zdravo delo. Tudi delodajalci so izkazali prepričanje, da so njihovi delavci usposobljeni za varno opravljanje dela.

Eno od področij, na katerem smo želeli zaznati »utrip«, je tudi področje šikaniranja na delovnem mestu. Po podatkih »European Foundation for the Improvement of Living and Working Condition« iz leta 2007 je 10 % slovenskih delavk in 7 % delavcev izjavilo, da so na svojem delovnem mestu izpostavljeni šikaniranju zaradi »bullinga« in nadlegovanja. Po

zadnjih podatkih Eurostata se je 9 % delavcev v državah članicah EU izreklo o šikaniranju, analiza Inšpektorata RS za delo pa je pokazala, da Slovenija nekoliko odstopa od povprečja EU oz. da se je na svojem delovnem mestu srečalo s tem pojavom 20 % delavcev (Graf 31).

Graf 31: Izjava delavca: »Pri delodajalcu sem že bil izpostavljen šikaniranju zaradi spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010

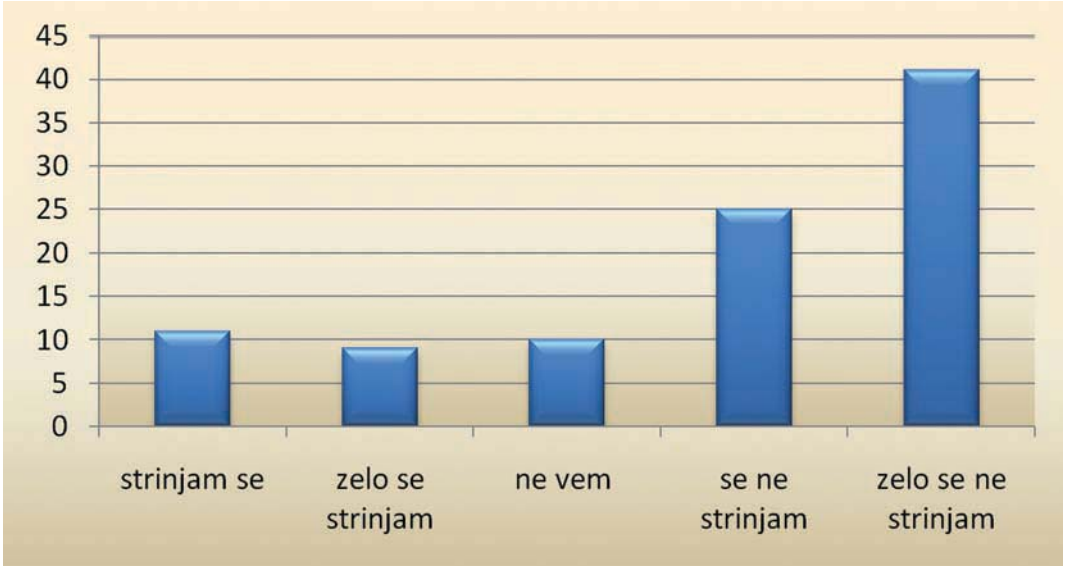

Analiza rezultatov je pokazala tudi, da pri večini analiziranih parametrov obstaja velika razlika v percepciji problematike med delodajalci in delavci; pri prikazanem parametru je večina delodajalcev namreč zanikala obstoj šikaniranja. V distribuciji frekvence se pojavlja presenetljivo visok delež odgovora delodajalcev »ne vem«, kar jasno nakazuje na problem, na katerega Inšpektorat RS za delo opozarja že dalj časa, tj. na problem nizke medsebojne komunikacije na ravni delodajalec–delavec (Graf 32).

Graf 32: Izjava delodajalca:«Delavci so že bili izpostavljeni šikaniranju zaradi svojega spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010

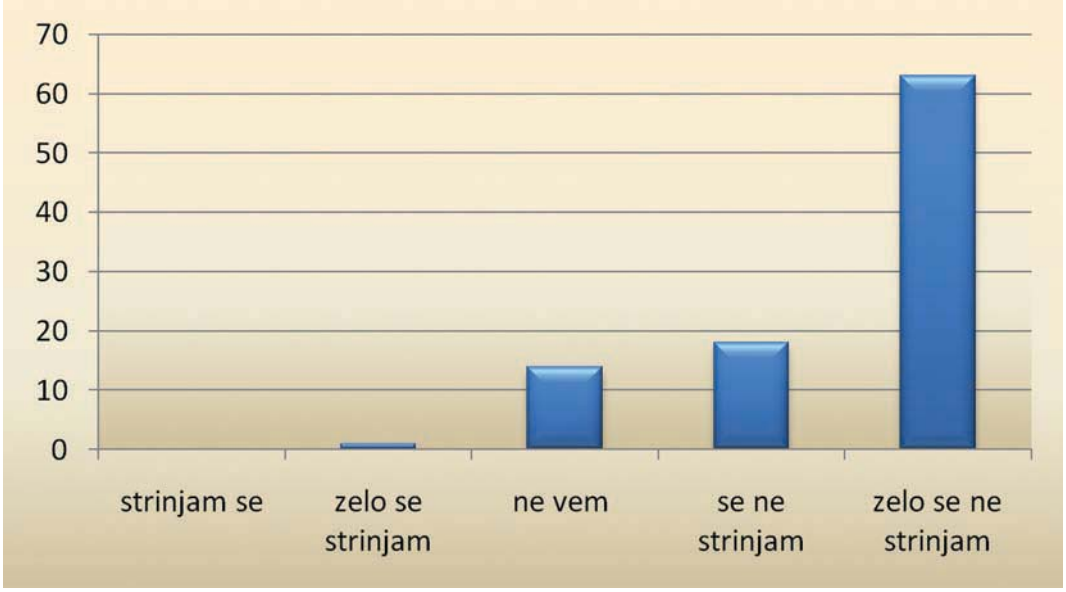

Raziskava Evropske fundacije, Eurostata in Inšpektorata RS za delo so si dokaj podobne v segmentu, ko analiziramo šikaniranje glede na spol delavca. Problem šikaniranja delavcev je v Sloveniji bolj izražen v ženski delovni populaciji (Graf 33).

Graf 33: Izjava delavca/ke glede na spol:«Pri delodajalcu sem že bil/a izpostavljen/a šikaniranju zaradi svojega spola, starosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, vere ali drugih osebnih okoliščin.«, Inšpektorat RS za delo, 2010

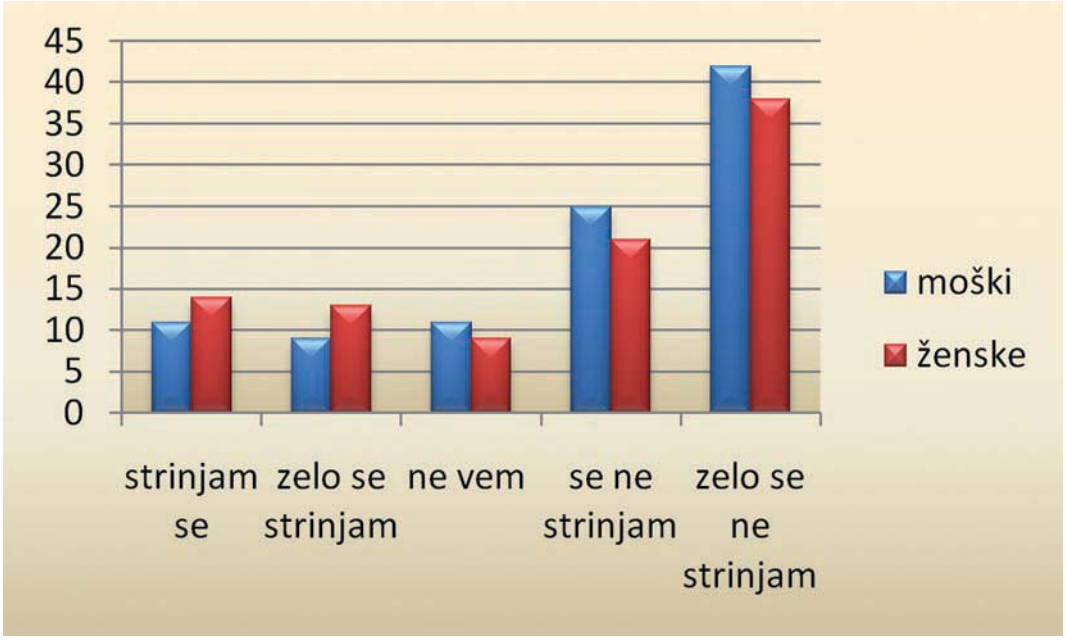

3.4.7. Zagotavljanje varne delovne opreme

Delovna oprema predstavlja delodajalcem tisto sredstvo za delo, brez katerega dejansko ne morejo izvajati delovnega procesa, pri tem pa imajo veliko vlogo tudi pri delodajalcu zaposleni delavci, ki to delovno opremo upravljajo in z njo rokujejo. Kot delovno opremo tako pojmujemo vsak stroj, aparat, orodje, napravo in drugo opremo, ki se uporablja pri delu. Zato mora delodajalec delavcem zagotavljati takšno delovno opremo, ki ne ogroža njihove varnosti in zdravja. Takšno delovno opremo je dolžan delodajalec že pridobiti od proizvajalca, v času uporabe pa jo mora tudi vzdrževati skladno z navodili proizvajalca ter stalno skrbeti za njeno brezhibnost. Pri zagotavljanju ustrezne in varne delovne opreme so delodajalcem v »pomoč« tudi redni pregledi in preizkusi le-te, ki jih je treba izvajati v rokih, ki ne smejo biti daljši od treh let. Te redne preglede pri večjih delodajalcih izvajajo strokovne osebe s področja varnosti pri delu skupaj s strokovnjaki strojne in elektro stroke, pri manjših delodajalcih pa te preglede in preizkuse izvajajo zunanje strokovne organizacije ali posamezniki s pridobljenim dovoljenjem za delo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Ravno pri manjših delodajalcih so zunanje strokovne organizacije in posamezniki nemalokrat tudi pod pritiski delodajalcev, ki želijo pridobiti potrdilo o ustreznosti stroja tudi v primerih, ko le-ta ne izpolnjuje vseh pogojev za izdajo takšnega potrdila. To velja predvsem za zelo stare stroje, ki se še vedno kar pogosto najdejo pri delodajalcih in bi bili za njihovo ureditev potrebni kar veliki stroški. Pred nekaj leti je bil opazen dokaj velik tehnološki napredek, saj so v času gospodarske rasti delodajalci zelo pospešeno kupovali povsem novo delovno opremo, kar pa se je s pojavom recesije skoraj zaustavilo in enako je veljalo tudi za leto 2010. Prav tako se je ugotavljalo, da se tudi nujno potrebna vzdrževalna dela na delovni opremi izvajajo prepočasi, kar velja tudi za ugotovljene neustreznosti. Zato se tudi varnostna raven delovanja delovne opreme znižuje. Pri nadzoru dokumentacije v zvezi s periodičnimi pregledi in preizkusi se tudi ugotavlja, da skoraj ni delodajalca, ki bi opravljal te preglede pogosteje kakor v maksimalno opredeljenem triletnem roku, kar pa bi bilo vseeno potrebno zlasti v primeru starejših strojev. Prav tako delodajalci vedno ne naredijo pregleda in preizkusa delovne opreme v primerih, ko to opremo premeščajo na druga delovna mesta. V veliki večini primerov gre za izgovor, da gre pri tej delovni opremi še vedno za poizkusno obratovanje, ki naj bi zahtevalo tudi večje število posegov s strani urejevalcev. Ne glede na to pa je takšna delovna oprema že priključena na vir napajanja in tu ne sme prihajati do neustreznosti. Prav tako se še vedno zelo pogosto ugotavlja, da delodajalci nekako »pripravijo in uredijo« delovno opremo za periodični pregled in preizkus, po pregledu pa je ta delovna oprema prepuščena sama sebi za obdobje naslednjih

treh let. Še več, za povečanje produktivnosti in zaradi zmanjševanja potrebnega časa pri odpravljanju zastojev se namenoma odstranjuje tudi vgrajena varovala in se premeščajo varovalne naprave.

V letu 2010 so tako inšpektorji v zvezi z delovno opremo ugotovili skupaj **758 nepravilnosti**, kar je za slabo petino manj kot v letu 2009. Tudi število ugotovljenih posameznih nepravilnosti se je zmanjšalo, in sicer pri **523 delodajalcih** se delovna oprema ni pregledovala in preizkušala skladno z v zakonodaji določenimi zahtevami, največ v kmetijstvu in dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov. V letu 2009 je bilo takšnih kršitev 602. Prav tako so inšpektorji glede dejanskega stanja delovne opreme ugotovili, da ta ni bila ustrezna pri **150 delodajalcih** in največ v dejavnostih proizvodnje kovinskih izdelkov ter v gradbeništvu; leto prej je bilo to ugotovljeno pri 211 delodajalcih. Ugotavljamo tudi, da imajo delodajalci neustrezno dokumentacijo v zvezi z opravljenimi pregledi in preizkusi delovne opreme, kar je bilo v letu 2010 ugotovljeno pri **75 delodajalcih**, leto prej pa pri 94 delodajalcih. V letu 2010 je bilo izrečenih tudi **209 prepovedi**, v večini primerov zaradi uporabe neustrezne delovne opreme, in to ponovno največ v gradbeništvu – v 76 % vseh primerov. V letu 2009 je bilo takšnih prepovedi izrečenih 244 delodajalcem.

3.4.8. Vodenje evidenc

Delodajalci so dolžni voditi evidence po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu, in sicer o periodičnih preiskavah delovnega okolja, periodičnih preizkusih in pregledih delovne opreme, preizkusih in pregledih osebne varovalne opreme, opravljenem usposabljanju za varno delo, o preventivnih zdravstvenih pregledih, poškodbah pri delu ter nevarnih pojavih, o nevarnih snoveh. Pri inšpekcijskih pregledih se pogosto dogaja, da delodajalci teh evidenc nimajo pri sebi, temveč se nahajajo pri računovodjih, strokovnih delavcih, na sedežih družb, na domačem naslovu delodajalca, kar predstavlja problem pri nenajavljenih inšpekcijskih pregledih. Delodajalci vodijo evidence na zelo različne načine, samozaposleni in manjše družbe pa jih dostikrat sploh ne vodijo s pojasnilom, da imajo malo zaposlenih in imajo zato dober pregled nad tem, kaj se dogaja v podjetju.

Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z vodenjem evidenc nevarnih snovi. Delodajalci pogosto nimajo seznama nevarnih snovi, ki jih uporabljajo. Varnostne liste nevarnih snovi imajo nekateri velikokrat kar na zgoščenkah ali pa teh varnostnih listov sploh nimajo. Delodajalci zelo pomanjkljivo vodijo evidence o osebni varovalni opremi. Največkrat so to samo računi o nabavi osebne varovalne opreme, ki se hranijo pri računovodji, seznam osebne varovalne opreme za posamezno delovno mesto pa je naveden v oceni tveganja. V evidencah pogosto ni seznama delavcev ter podatkov o tem, kdaj so prejeli določeno osebno varovalno opremo. Vodenje evidenc o zdravstvenih pregledih se pri večini delodajalcev vodi, nekateri pa še vedno hranijo potrdila o zdravstvenih pregledih v osebnih mapah delavcev, kar pa še ne pomeni, da ne zamujajo rokov za periodične preglede. Evidence o teoretičnem in praktičnem usposabljanju delodajalci vodijo dokaj ažurno, vendar ponovno na zelo različne načine, s hranjenjem potrdil v osebnih mapah delavcev pa do računalniško vodenih. Pregledi delovne opreme včasih tudi niso zavedeni v evidencah, temveč manjši delodajalci hranijo samo račune o opravljenih storitvah. Nepopolno je tudi vodenje evidenc obvestil o pričetku delovnega procesa z večjimi nevarnostmi za poškodbe in zdravstvene okvare.

Zaradi nepopolnega vodenja evidenc delodajalci tudi ne izvajajo periodičnih pregledov pravočasno. V letu 2010 je bilo skupaj ugotovljenih **4132 nepravilnosti** pri vodenju vseh vrst evidenc. Pomanjkljivo vodenje evidenc je bilo ugotovljeno v približno v enaki meri v vseh dejavnostih, kjer so se izvajali inšpekcijski pregledi, prav tako pa se število ugotovljenih nepravilnosti porazdeli v enakem deležu na vodenje vseh predpisanih evidenc. V letu 2010 so delodajalci glede na prejšnje leto vodili evidence še nekoliko manj ažurno in neustrezneje.

3.5. POSEBNO IZPOSTAVLJENE DEJAVNOSTI

Kakor vsako leto tudi v letošnjem letu obravnavamo posamezne dejavnosti, za katere ocenjujemo, da se glavni delovni procesi izvajajo na delovnih mestih ali v delovnem okolju, za katere iz ocene tveganj izhajajo večje nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare delavcev. Prav tako med takšne dejavnosti štejemo tudi tiste, v katerih se dogodi največje število nezgod v zvezi z delom. Gradbeništvo je vsekakor dejavnost, v kateri se težje poškoduje največ delavcev in v kateri je opravljenih tudi največ inšpekcijskih pregledov. Ostale dejavnosti, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, lesnopredelovalna industrija ter proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, pa predstavljajo panoge, v katerih inšpektorji ugotavljajo največ kršitev v zvezi z dejavniki, ki pogosteje in v večji meri vplivajo na poškodbe in zdravstvene okvare delavcev.

3.5.1. Gradbeništvo

Gradbeništvo velja za najnevarnejšo dejavnost, saj se največ nezgod pri delu zgodi ravno v tej gospodarski panogi. V nadaljevanju bomo obravnavali razmere na gradbiščih v smislu novogradenj, kar pomeni, da se podatki ne nanašajo samo na panoge dejavnosti, ki sodijo v gradbeništvo, ampak tudi na druge panoge dejavnosti, ki so na gradbiščih prisotne. Istočasno to tudi pomeni, da v nadaljevanju navedeni podatki za npr. »padec z višine« ne pomenijo celotnega števila prizadetih zaradi takih padcev, saj se taki padci dogajajo tudi pri drugih aktivnostih, npr. pri vzdrževalnih delih, ki ne sodijo pod gradbišča v prej navedenem smislu. Je pa vsekakor dejstvo, da so na gradbiščih v pretežni meri prisotni ravno delavci delodajalcev, ki sodijo med panoge gradbeništva.

V letu 2010 so se na slovenskih gradbiščih smrtno poškodovali **4 delavci**, kar je mnogo manj kot v letu 2009, ko je na gradbiščih umrlo 11 delavcev. Razlog za manjše število smrtnih nezgod je v zmanjšani gradbeni aktivnosti zaradi gospodarske krize, poostrenih inšpekcijskih nadzorih na gradbiščih in srečnem naključju, brez katerega bi se marsikatera težja nezgoda lahko končala tudi kot smrtna. V letu 2010 smo na področju gradbeništva izvedli dve poostreni akciji (»Gradbeništvo« in »Višina«), v okviru katerih smo pregledali **730 gradbišč** (leta 2009: 670), izdali **1103 ukrepe** (leta 2009: 1023) in ugotovili **2197 kršitev** (leta 2009: 1729). V zadnjih letih se je stanje v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na slovenskih gradbiščih sicer vidno izboljšalo, vendar je še vedno daleč od tega, kar želimo v gradbeništvu na področju varnosti doseči. Zato bomo v letu 2011 ponovno izvedli poostren in usmerjen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih in drugih začasnih deloviščih.

Slika 6: Primer gradbenih aktivnosti na srednje velikem gradbišču

Število smrtnih nezgod na gradbiščih se je v letu 2010 zmanjšalo za 64 % v primerjavi z letom 2009. V letu 2010 je zaradi padca z višine ali v globino umrl en delavec, kar je 75 % manj kot v letu 2009, ko so zaradi padca umrli štirje delavci. V letu 2010 je prvi delavec

umrl zaradi udarca žlice bagra, na drugega je padel predmet (tram), tretji je umrl zaradi porušitve brežine, četrti pa je padel v globino med objektom in delovnim odrom. Poleg nezgod s smrtnim izidom se je na gradbiščih zgodilo tudi **62 težjih nezgod**, kar je manj kot lansko leto, ko jih je bilo 79.

Po podatkih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) se je vrednost opravljenih del v slovenskem gradbeništvu glede na vrh, ki je bil zabeležen septembra 2008, razpolovila (znižanje za 48,5 %). Svetovna gospodarska kriza je zelo prizadela slovensko gradbeništvo, ki trenutno najbolj zavira gospodarsko rast v državi. Tudi število zaposlenih v gradbeništvu se je zmanjšalo in je bilo meseca oktobra 2010 za 11 % nižje kot leto pred tem. V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih so naročniki Inšpektoratu RS za delo v letu 2010 prijavili začetek gradenj na 1983 gradbiščih, kar je 5,1 % manj kot leto prej (2009).

Spodnji graf prikazuje realno upadanje števila smrtnih nezgod na slovenskih gradbiščih, kar ponazarja količnik »št. smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče«.

Graf 34: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2010

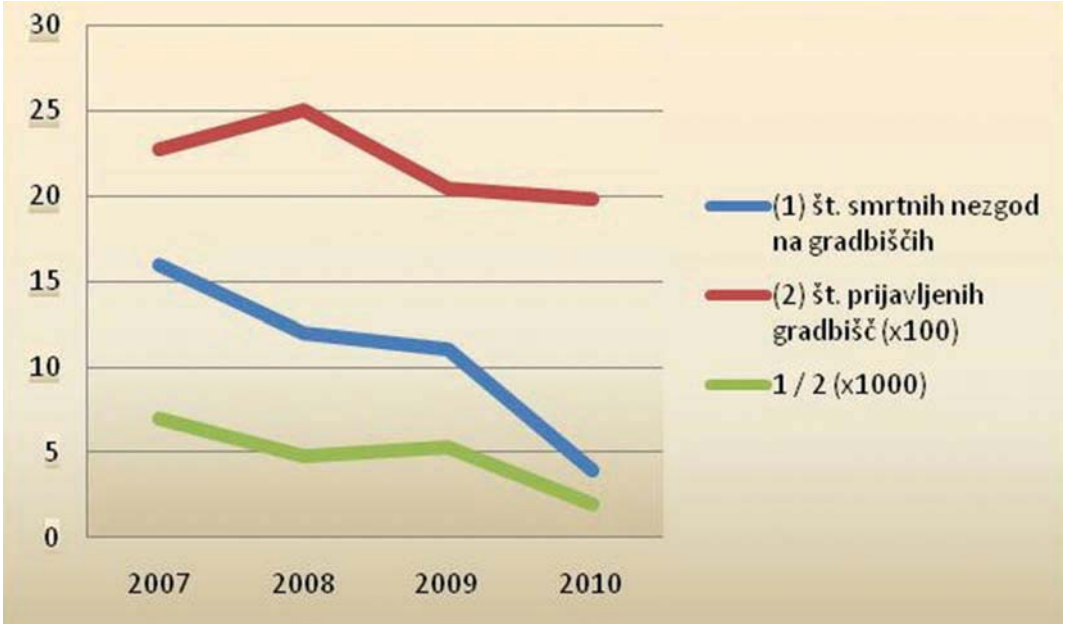

Za varnost delavcev je na mnogih gradbiščih še vedno slabo poskrbljeno, čeprav vse več delodajalcev že plačuje stroške, nastale v zvezi z zdravljenjem njihovih delavcev zaradi poškodb pri delu in seveda globe, ki jih izrečemo inšpektorji ob ugotovljenih prekrških. Varnost in zdravje pri delu je za mnoge delodajalce še vedno nepotreben strošek in izguba časa, sploh v času gospodarske krize. Bolje in varneje imajo urejena gradbišča večinoma večji delodajalci in tisti mali delodajalci, ki so bili obravnavani v sodnih postopkih ob težkih in smrtnih nezgodah. Najvišja globa za prekrške v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu je 1.251,88 evrov za pravno osebo, kar je za gradbena podjetja, ki večinoma operirajo z »milijoni«, majhen znesek. Pravzaprav jih takšne nizke globe celo »spodbujajo« h kršitvam, saj je veliko ceneje tvegati obisk in sankcijo inšpektorja kot poskrbeti za varnost na gradbišču, ki zaradi stroškov zniža dobiček, vzame pa tudi dragocen čas. Zato na inšpektoratu pripravljamo predlog spremembe Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, s katerim bi primerno zvišali globe, podvojili število prekrškovnih določb in prenesli del odgovornosti tudi na naročnika.

Graf 35: Število pregledanih gradbišč v okviru gradbenih akcij, 2005–2010

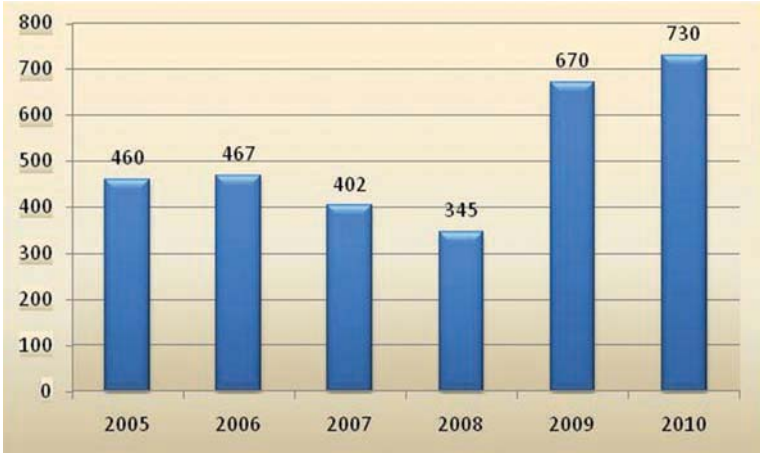

V državi je trenutno 290 koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu, ki preverjajo varno izvajanje del na gradbiščih in delodajalce opozarjajo na izvedbo potrebnih varnostnih ukrepov in jih je v naš pravni red uvedla Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. Od leta 2008 ni obnovilo znanja **81 koordinatorjev**, zato jim je potekel rok veljavnosti potrdila o preizkusu znanja in dela koordinatorja ne smejo več opravljati. V letu 2010 je inšpektorat v sodelovanju z Zbornico varnosti in zdravja pri delu organiziral **dva posveta** (skupaj od leta 2003 do sedaj že 13), na katerih so bili koordinatorji seznanjeni z novostmi v zakonodaji ter s praktičnimi rešitvami pri uresničevanju predpisov na gradbiščih.

Graf 36: Število izdanih odločb v okviru gradbenih akcij, 2005–2010

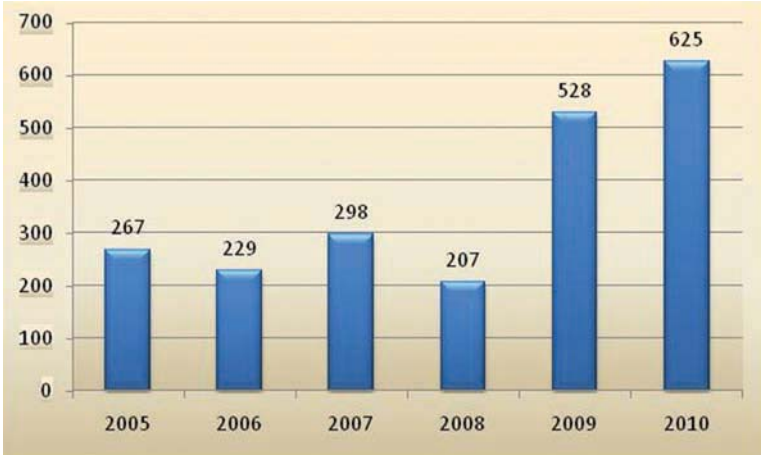

Graf 37: Število izrečenih glob v okviru gradbenih akcij, 2005–2010

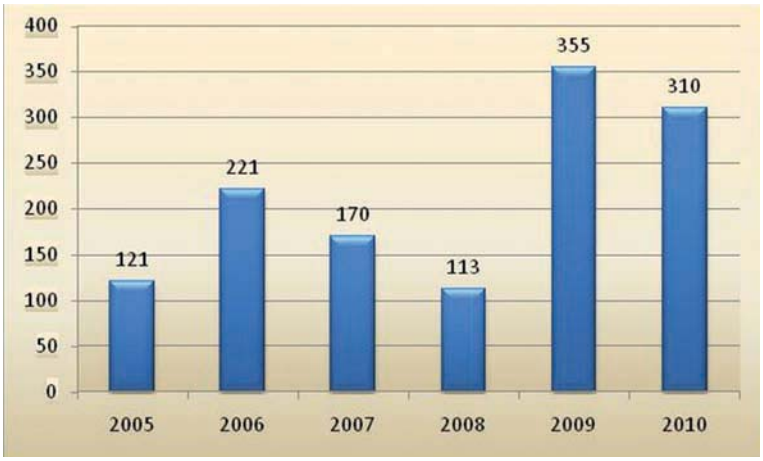

3.5.2. Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov

V teh dejavnostih se inšpektorji za delo pri delodajalcih srečujejo z zelo različnimi varnostnimi razmerami. V nadaljevanju so tako opisane najpomembnejše ugotovitve, ki jih je treba izpostaviti v zvezi z razmerami v obravnavani dejavnosti. Tako je za dejavnost proizvodnje kovin treba povedati, da se je v mnogih primerih ugotavljala precej zastarela delovna oprema, da se pa razmere izboljšujejo. Delodajalci v zadnjem času kar v spodbudnem obsegu modernizirajo delovno opremo in kupujejo nove stroje, in to predvsem na področju taljenja in kasnejše obdelave kovin. V letu 2010 je bilo opaziti kar nekaj investicij v modernizacijo npr. valjarskih prog. Tudi ostali procesi se že avtomatizirajo in nadzirajo iz klimatiziranih in tudi zvočno izoliranih komandnih kabin. Tam, kjer delovna oprema ostaja zastarela, pa delavci še veliko dela opravijo ročno. Delavci so pri takšnih delih izpostavljeni večjim fizičnim obremenitvam, pa tudi velikim temperaturnim spremembam, prahu, hrupu in dimu.

Drugačne, predvsem boljše, so razmere v proizvodnji kovinskih izdelkov, in to zlasti v družbah, ki izdelujejo dele za avtomobilsko industrijo. Tam je delovna oprema praviloma novejša, visoko avtomatizirana in bolje vzdrževana. To pa omogoča tudi v vseh pogledih boljše delovne razmere, saj že sama oprema zahteva za svoje delovanje ustrezne klimatske pogoje, je manj hrupna in tudi varnejša za upravljanje. Tudi delovne razmere pri obdelavi kovin oz. izdelavi manjših delov na obdelovalnih strojih so običajno razmeroma dobre. Zaradi splošne krize je bilo tudi v avtomobilski dejavnosti opazno zmanjševanje naročil in odpuščanje delavcev. Le v družbah, kjer so imeli širok krog kupcev, so zmanjšanja naročil enega kupca lažje nadomestili z izdelavo drugih izdelkov.

Težji delovni pogoji se ugotavljajo pri izdelavi in obdelavi velikih maloserijskih obdelovancev, kot so npr. deli za hidroelektrarne ali velike gradbene in rudarske stroje. Delavci morajo taka dela izvajati na delovnih odrih in pogosto v neergonomskih položajih. V takih razmerah je tudi oteženo zagotavljanje ustreznih klimatskih razmer, samo delo pa je velikokrat hrupno in naporno. Zaradi velikih dimenzij obdelovancev in majhnih serij se odsesavanje plinov pri varjenju in drugih obdelavah običajno izvaja le lokalno, zato se mora velikokrat uporabljati osebna varovalna oprema za dihala. To pa je vsekakor za delavce manj ugodno, kot če se ustrezne delovne razmere lahko zagotovijo s kolektivnimi varnostnimi ukrepi.

Glede večjih in velikih proizvodnih hal pogosto ugotavljamo slabe klimatske razmere, ker je celovito vzdrževanje ustreznih klimatskih razmer dokaj zahtevno in predstavlja tudi velike stroške. Delodajalci se zato raje odločajo za lokalno ogrevanje s sevalnimi grelniki in odsesavanja cele hale z nekaj strešnimi ventilatorji, kar pa ni najboljša rešitev. Tudi čistoča sten in stekel je običajno slaba. Na stenah in delih konstrukcije objekta je prah, ki se je nabiral več let, stekla pa so umazana in prepuščajo bolj malo svetlobe. Takšne razmere pa so se pri nekaterih delodajalcih v letu 2010 tudi nekoliko popravile. Zaradi zmanjševanja naročil in pomanjkanja dela so delodajalci tudi s svojimi delavci očistili stene in stekla ter odstranili nepotrebni odvečni material.

V družbah z glavno dejavnostjo proizvodnje kovin in proizvodnje kovinskih izdelkov je bilo v letu 2010 opravljenih **363 pregledov**. Inšpektorji so v tej dejavnosti ugotovili skupaj **681 pomanjkljivosti** in nepravilnosti ter zato izdali **139 ureditvenih odločb**, **8 prepovedi** uporabe neustrezne delovne opreme in **9 prepovedi** opravljanja delovnega procesa. Izdali so tudi **57 plačilnih nalogov** in **8 odločb o prekršku**.

Najpogosteje so bile ugotovljene nepravilnosti v zvezi z vodenjem evidenc. Pri pregledih je bilo ugotovljeno **122 takih kršitev**. Glede zdravstvenega nadzora je bilo ugotovljenih **69 kršitev**, glede internih splošnih aktov pa **67 kršitev**. Na področju usposabljanj delavcev za varno delo in zagotavljanje pregledov in preizkusov delovne opreme v opredeljenih periodičnih rokih je bilo ugotovljeno po **58 kršitev**.

Tehnične možnosti za izboljšanje najtežjih delovnih pogojev obstajajo, vendar so v ta namen potrebna ogromna finančna sredstva. Zaradi ne najboljših gospodarskih razmer so delodajalci v letu 2010 sile bolj usmerjali v ohranitev proizvodnje, urejevanje delovnih prostorov in manj v modernizacijo.

3.5.3. Obdelava in predelava lesa ter proizvodnja pohištva

V lesni industriji, ki zajema obdelavo in predelavo lesa, proizvodnjo izdelkov iz lesa ter proizvodnjo pohištva, se je v zadnjem desetletju število zaposlenih z dobrih 40000 delavcev zmanjšalo na vsega 15000 delavcev in se je tudi v letu 2010 kazal trend upadanja števila zaposlenih. Kar nekaj večjih gospodarskih družb je v stečajnem postopku ali prisilni poravnavi, posledično pa se tudi stanje na področju varnosti in zdravja pri delu ter »kvaliteta« delovnih mest nezadržno zmanjšujeta (težka bremena, slabe stavbe, neustrezni mikroklimatski pogoji, prah, hrup itd.). Zaradi slabega finančnega stanja in nezmožnosti plačevanja izkušenega tehničnega kadra ta odhaja na bolje plačana delovna mesta, mlajšega in ustrezno strokovno usposobljenega za zamenjavo pa enostavno ni. Lahko tudi rečemo, da se v lesnoobdelovalni industriji izrazito pozna staranje delovne sile.

Dvig nivoja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu tako v večini primerov predstavlja hudo preizkušnjo tako v finančnem smislu kot tudi v kadrovskem. Posledice nevarnih dejavnikov, ki se pojavljajo v lesni industriji, se močno kažejo tudi v številu poškodb, kar z upoštevanjem števila zaposlenih v tej dejavnosti ni zanemarljivo. V letu 2010 se je poškodovalo skupno **576 delavcev**, kar je popolnoma na enakem nivoju kot leta 2009, ko je bilo poškodovanih ravno tako 576 delavcev. Vseeno pa je to število precej manjše kot leta 2008 z 813 poškodovanimi delavci in leta 2007 z 907 poškodovanimi delavci. Takšno zmanjševanje nezgod pri delu je predvsem odraz zmanjšanja števila delavcev v tej dejavnosti, ne pa tudi izboljšanja stanja varnosti in zdravja pri delu.

Od celotnega števila poškodb pri delu v letu 2010 se je večina poškodb dogodila na običajnih stalnih delovnih mestih. Takšnih poškodb je bilo **452**. Po številu temu sledijo poškodbe na začasnih delovnih mestih v **28 primerih** ter **11 poškodb**, do katerih je prišlo na službeni poti. Od vseh prijavljenih nezgod pri delu so jih delodajalci prijavili **24** kot težje.

Vzroki za poškodbe so bili zelo različni. Najpogosteje in to v **62 primerih**, je šlo za izgubo nadzora nad strojem, transportnimi sredstvi ali predmetom dela. V **54 primerih** so poškodbe nastale zaradi zdrsa, spotika in padca, sledijo pa poškodbe zaradi neželenih vklopov strojev s **46 primeri**.

Glede načina nastanka poškodb je najpogosteje, in sicer v **74 primerih** prišlo do stika z ostrimi predmeti, noži in rezili. V **49 primerih** so se delavci poškodovali zaradi svojega gibanja. Prihajalo je tudi do poškodb zaradi stikov s padajočimi predmeti (v **45 primerih**), v **39 primerih** pa so bili delavci stisnjeni med razne predmete in sredstva za delo.

Najpogosteje so bili poškodovani prsti rok, in sicer je v **225 primerih** prišlo do manjših ureznin, odrgnin in poškodb prstov. Delavci so si poškodovali noge v **63 primerih**, hrbtišča rok in dlani pa v **38 primerih**.

Za celotno lesnopredelovalno industrijo lahko še vedno in ponovno ugotavljamo, da večina poškodb nastaja na okončinah rok in nog. Velik delež poškodb še vedno predstavljajo odprte rane, kar pomeni nepravilno zaščito različnih rezil ali orodij. Prav tako še vedno lahko trdimo, da je usposabljanje za varno izvajanje dela pomanjkljivo, saj se delavci pogosto poškodujejo tudi zaradi izgube nadzora nad stroji, posluževalnimi napravami ter obdelovalnim materialom in podobno. Področje protieksplozijske zaščite je v lesnopredelovalni dejavnosti še vedno zanemarjeno, in to zlasti zaradi finančne nezmožnosti investiranja oz. zamenjave zastarele opreme in strojev.

Slika 7. Neustrezno vzdrževanje strojev kot stalno se ponavljajoč problem

Pri delodajalcih , ki se ukvarjajo z obdelavo in predelavo lesa ter proizvodnjo pohištva, so inšpektorji v letu 2010 opravili skupaj **163 nadzorov**, in sicer **66 rednih**, **59 izrednih** in **38 kontrolnih**. Prav tako so obravnavali tudi **15 nezgod** pri delu. Ugotovljenih je bilo **24 nepravilnosti** v zvezi z izvajanjem pregledov in preizkusov delovne opreme in **11 primerov dejanske** neustreznosti strojev. V zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja je bilo ugotovljenih **21 nepravilnosti**, delodajalci niso izvajali zdravstvenih pregledov v **37 primerih**, v **21 primerih** pa je bilo ugotovljeno neustrezno izvajanje teoretičnega usposabljanja ter **16 nepravilnosti** v zvezi z izvajanjem praktičnega usposabljanja. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je bilo delodajalcem izdanih **84 ureditvenih odločb**, v **2 primerih** pa so inšpektorji prepovedali uporabo delovne opreme. Izdali so tudi **21 plačilnih nalogov**.

3.6. POSEBNO IZPOSTAVLJENE NEVARNOSTI

Kakor inšpektorji za delo pri svojih nadzorih ugotavljajo, katere gospodarske dejavnosti so glede zagotavljanja nivoja varnosti in zdravja pri delu najbolj izstopajoče v zvezi z nezagotavljanjem ustreznih pogojev in razmer, pa ravno tako ugotavljajo, katere so tiste nevarnosti, ki se najpogosteje pojavljajo kot npr. vzroki za nastanek smrtnih ali težjih delovnih nezgod ali pa so ocenjene kot takšne, ki jim je treba nameniti še posebno pozornost. Delo na višini predstavlja nevarnost, zaradi katere je v letu 2010 umrlo največ delavcev, električna energija pa predstavlja dejavnik, ki je ravno tako vedno eden od vodilnih vzrokov za nastanek delovnih nezgod, in to običajno s smrtnimi ali zelo težkimi posledicami. Nevarnim snovem je bila zaradi pomembnosti in tveganj velika pozornost namenjena tudi v Evropski uniji, saj se je v vseh evropskih državah in tudi v Sloveniji v letu 2010 izvajala kampanja glede ocenjevanja tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi.

3.6.1. Delo na višini

Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih zelo konkretno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je treba izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako pa določa tudi načine varovanja. Delu na višini se v praksi nikakor ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora v ta namen določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe in pri tem upoštevati temeljna načela varnosti in zdravja pri delu. Če delodajalec omenjenih predpisov pri delu na višini ne upošteva, tvega padce svojih delavcev z višine ali v globino, ki pa se mnogokrat končajo tragično – s smrtjo delavca. Posledice neizvajanja teh ukrepov se kažejo v številu nezgod pri delu, in to tako lažjih, težjih kot tudi smrtnih. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so: nezavedanje

nevarnosti, neustrezno usposabljanje za varno delo, neustrezni zdravstveni pregledi za delo na višini, nepriprava in neizdajanje navodil za varno delo ter neuporaba kolektivnih varnostnih ukrepov in osebne varovalne opreme (varnostni pas).

V letu 2010 je bilo na Inšpektorat RS za delo od vseh prijavljenih nezgod 4 % takšnih, ki so imele za vzrok padec z višine. Od teh nezgod je bilo 89 % z nastalo lažjo telesno poškodbo, 10 % z nastalo težjo telesno poškodbo, ostale pa so imele za posledico smrt delavca. V letu 2010 sta bili dve smrtni nezgodi zaradi padca z višine (od tega 1 na gradbišču), kar predstavlja 9,5 % nezgod s smrtnim izidom. Če primerjamo število nezgod pri delu zaradi padca z višine, pri katerih je zaradi srečnih okoliščin prišlo le do lažjih telesnih poškodb, ugotovimo, da število teh poškodb ne predstavlja izstopajočega deleža v primerjavi z ostalimi vzroki za nastanek lažjih telesnih poškodb. Padec z višine pa predstavlja najpogostejši vzrok za težje poškodbe, saj predstavlja vzrok za 12 % težjih nezgod.

Slika 8: Primer nevarovanega gibanja delavca na višini 60 m, ki se je srečno končal

3.6.2. Nevarne kemične snovi – »Evropska kampanja 2009–2011 v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi«

Ocenjevanje tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi
Evropska kampanja

3.6.2.1. Uvod

Od decembra 2009 do marca 2011 poteka evropska kampanja v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi. Evropska kampanja poteka v vseh članicah EU. Cilj kampanje je poleg izvajanja inšpekcijskega nadzora tudi izpopolnitev harmonizacije evropske zakonodaje glede uporabe nevarnih kemičnih snovi v delovnem okolju ter prispevati k zmanjšanju poklicnih bolezni in nezgod pri delu v EU.

V inšpekcijski nadzor, ki je potekal v drugi polovici leta 2010, so bile vključene štiri dejavnosti, po ena ali več v vsaki državi članici Evropske unije. Dejavnosti, ki so bile vključene v nadzor, so: lesna in pohištvena industrija, popravilo motornih vozil, industrijsko in kemično čiščenje ter pekarstvo. Nadzor se je izvajal pretežno pri manjših in srednje velikih delodajalcih. Izvajal se je na podlagi navodil in smernic Evropske unije.

V kampanji so se potrebne informacije posredovale na enostaven in praktičen način, in sicer v obliki letakov, plakatov in brošur, ki so specifični za vsako posamezno dejavnost, ter z dostopom do spletnih strani ter s skrbno izbranimi orodji, ki so služila za pomoč pri določevanju tveganja pri uporabi nevarnih kemičnih snovi.

Tudi Inšpektorat RS za delo se je vključil v to zelo obsežno in zahtevno evropsko kampanjo.

Izpostavljenost nevarnim kemičnim snovem

Nevarne kemične snovi se pogosto uporabljajo brez ustrezno opredeljenega tveganja, ki so mu delavci ob tem izpostavljeni. Uporaba nevarnih kemičnih snovi lahko pri delavcih povzroči mnoge bolezni in tudi resne poškodbe ali celo smrt.

Nevarne kemične snovi lahko prehajajo v človeško telo na različne načine: z dihanjem (z inhalacijo), skozi kožo (z absorbcijo) in skozi usta (z zaužitjem). Faktorji, ki vplivajo na tveganje, so: način uporabe nevarne kemične snovi, njihova koncentracija, čas izpostavljenosti in uporaba oz. neuporaba primerne zaščite.

Preprečitev izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem

Vsi delodajalci morajo pri uporabi nevarnih kemičnih snovi zagotoviti primeren nivo zaščite. Ocenitev tveganja spada k osnovnim zahtevam. Ocenitev tveganja se izvaja z zaporednimi koraki, upoštevajoč specifičnost delovnega procesa in specifičnost delovnega okolja.

Korak 1:
Ugotoviti, katere nevarne kemične snovi se uporabljajo v delovnem okolju in njihove karakteristike (te informacije se lahko dobijo iz etiket na embalaži ali iz varnostih listov), kateri delavci so jim izpostavljeni, kdaj, kje in kako.

Korak 2:
Identificirati, kolikšna je verjetnost, da delavci, ki so izpostavljeni nevarnim kemičnim snovem, zaradi njih zbolijo ali se poškodujejo, kolikšno je to tveganje, kakšen vpliv imajo uporabljene nevarne kemične snovi na delavce in druge. Na osnovi navedenega se potem določijo prioritete aktivnosti.

Korak 3:
Identificirati, kakšni oziroma kateri ukrepi so potrebni za eliminacijo ali zmanjšanje vpliva nevarnih kemičnih snovi (npr. zamenjava kemikalij, sprememba procesa, zagotovitev lokalnega odsesavanja, ventilacije, odpraviti stik s kožo….) in kako se bo izvajala kontrola delavčeve izpostavljenosti.

Korak 4:
Ugotoviti rezultate in učinkovitost preventivnih ukrepov in kaj je morebiti še potrebno za dodatno izboljšanje razmer.

Korak 5:
Določiti, kdaj je treba izvesti revizijo ocene tveganja in pregledati že izvedene ukrepe.

Skrajšano se ta proces lahko prikaže tako:

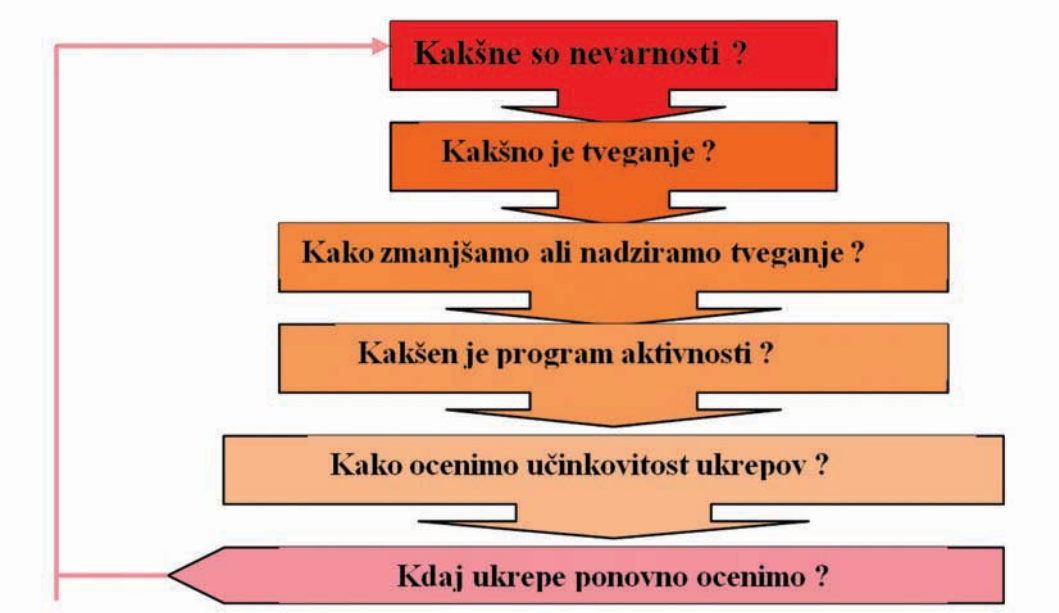

3.6.2.2. Evropska kampanja 2009–2011 v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi v Republiki Sloveniji

Inšpektorat RS za delo že nekaj let zaporedoma izvaja usmerjen poostren nadzor pri delodajalcih, kjer so delavci na delovnih mestih izpostavljeni različnim nevarnim kemičnim snovem. Nadzor se izvaja na pobudo Inšpektorata RS za delo ali pa je Republika Slovenija vključena v različne evropske kampanje v zvezi z nevarnimi kemičnimi snovmi.

Tako smo v zadnjih petih letih opravljali nadzor:

- v lesni in pohištveni industriji,
- v dejavnosti industrijskega in kemičnega čiščenja,
- v grafični in tiskarski dejavnosti,
- pri delodajalcih, kjer so delavci izpostavljeni rakotvornim ali mutagenim snovem,
- pri delodajalcih, ki izvajajo odstranjevanje azbesta in
- pri delodajalcih, kjer so delavci izpostavljeni stirenu.

Poleg poostrenega nadzora inšpektorji za delo tudi pri izvajanju rednega inšpekcijskega nadzora delodajalce ozaveščajo glede varne uporabe nevarnih kemičnih snovi. Prav tako inšpektorji pri izvajanju nadzora v zvezi s soglasjem za nočno delo žena, kamor so vključene tudi delavke v pekarstvu, opozarjajo na nevarnost prahu moke.

Glede na to, da v zadnjem obdobju usmerjenega nadzora pri popravilu motornih vozil nismo opravljali, smo se na Inšpektoratu RS za delo odločili, da v **Evropski kampanji 2009–2011 v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi** posvetimo več pozornosti tej dejavnosti. Informacije v zvezi s kampanjo so od meseca septembra dostopne na spletni strani Inšpektorata RS za delo. S klikom na reklamno pasico (ki je na spletni strani Inšpektorata RS za delo in opozarja na evropsko kampanjo - **www.id.gov.si**) se pojavi osnovna slika evropske kampanje (ki je na spletni strani www.chemicalscampaign.eu) kjer je treba izbrati slovenski jezik. Na tej spletni strani je možen dostop do več kot 100 strani informacij v zvezi s kampanjo, ki so prevedene v slovenski jezik.

3.6.3. Električna energija

Električna energija predstavlja dejavnik, brez katerega se dejansko ne more izvajati noben proizvodni proces in ravno zaradi povsod prisotne porabe električne energije se tudi potencialna nevarnost poškodb, povzročenih z električnim tokom, pojavlja v vseh gospodarskih dejavnostih. Zato so delodajalci tisti, ki so dolžni izvajati ukrepe za varovanje delavcev pred delovanjem električnega toka. Ko pa vseeno pride do poškodbe zaradi električnega toka, na splošno ločujemo dve vrsti nezgod, in sicer zaradi njegovega posrednega in neposrednega delovanja. Pri neposrednem vplivu gre za delovanje električnega toka zaradi neposrednega dotika delavca (ali z delom telesa ali preko prevodnega dela, ki ga npr. drži v roki) z električno prevodnim delom, ki je pod napetostjo, pri posrednem dotiku pa pride do delovanja električnega toka na delavca, ko se ta dotakne dela, ki sicer normalno ni pod napetostjo, je pa prišel pod napetost zaradi napake oz. okvare.

V letu 2010 je bil Inšpektorat RS za delo obveščen o **28 nezgodah**, ki naj bi bile v vzročni zvezi z električnim tokom. Po pregledu vsake posamezne prijave pa je bilo ugotovljeno, da se je dejansko zaradi delovanja električnega toka na delavca zgodilo samo **17 nezgod**, **11** pa je bilo takšnih, za katere so prijavitelji menili, da gre za posredno delovanje električnega toka kot pogonske energije za nepričakovano aktiviranje delovne opreme.

Od vseh **17 primerov** je v letu 2010 prišlo do neposrednega delovanja električnega toka v **5 primerih**. V **2 primerih** sta bila delavca smrtno poškodovana, saj sta se z delom telesa neposredno dotaknila električno prevodnih delov, in sicer neizoliranega zračnega vodnika visoke napetosti ter prevodnih kovinskih delov v električni stikalni omari nizke napetosti. V **1 primeru** se dotik delavca s kovinskim sredstvom za delo neizoliranih zračnih vodnikov visoke napetosti ni končal s smrtjo, ampak z zelo hudo telesno poškodbo, **v dveh primerih**

pa je šlo za lažji poškodbi. Največ poškodb zaradi neposrednega delovanja električnega toka se je v letu 2010 zgodilo v dejavnosti gradbeništva.

V **12 primerih** je do poškodb delavcev prišlo zaradi posrednega delovanja električnega toka, največkrat zaradi poškodovane izolacije električnih vodnikov delovne opreme, zaradi poškodovanih električnih podaljškov ter zaradi slabih ozemljitev.

3.7. VAROVANE KATEGORIJE DELAVCEV

V delovnih procesih in to praktično v vseh dejavnostih se pojavljajo kategorije delavcev, ki jim je treba nameniti posebno pozornost. Vsekakor je treba tu omeniti mlade in starejše delavce. Mladi delavci, kamor bi lahko uvrstili delavce, mlajše od 18 let ter tudi dijake in študente, predstavljajo kategorijo, ki je še posebno »ranljiva« v delovnem procesu. Pomanjkanje ali celo odsotnost delovnih izkušenj ter velikokrat tudi neustrezno usposabljanje, neustrezen nadzor in dodeljevanje velikokrat prenevarnih opravil to ugotovitev vsekakor potrjujejo. Vsekakor pa ne smemo pozabiti tudi na starejše delavce ter delavce s statusom invalida, na ženske pri opravljanju npr. nočnega dela, nosečnic in mladih mater ter tudi kategorije, ki se sicer pri delodajalcih ne pojavljajo tako očitno kot ostale, v določenih panogah pa vendar se, in to so otroci, mlajši od 15 let.

3.7.1. Mladi delavci

Med mlade delavce uvrščamo predvsem osebe, mlajše od 18 let, in ki so pri delodajalcu v delovnem razmerju na osnovi pogodbe o zaposlitvi ter tudi vajence, dijake in študente, ki se ravno tako pogosto vključujejo v delovni proces delodajalca. Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb določa posamezna tveganja, ki jim ti delavci ne smejo biti izpostavljeni, ter tudi dela, ki jih ne smejo opravljati.

V letu 2010 so inšpektorji pri inšpekcijskih pregledih nadzorovali tudi zagotavljanje varnosti in zdravja teh mladih delavcev, predvsem pa izvajanje usposabljanja dijakov in študentov, ki kot mladi delavci najpogosteje opravljajo delo pri delodajalcih. Ugotavlja se, da večina delodajalcev sicer usposablja to kategorijo delavcev glede varnega in zdravega dela, vendar kvaliteta tega usposabljanja ni ustrezna. Programe usposabljanja v pisni obliki za mlade delavce je izdelalo zelo malo delodajalcev. Usposabljanje bi moralo potekati po programu, v katerem delodajalec poleg upoštevanih posebnosti delovnega mesta upošteva tudi neizkušenost mladih, njihovo impulzivnost, nespretnost, željo po dokazovanju ipd. in mu tudi nameniti več časa. Delodajalci bi torej morali pripraviti takšne programe usposabljanja varnega in zdravega dela, ki bi mladim delavcem na njim primeren način omogočil razumevanje številnih faktorjev in nevarnih delovnih okoliščin. Mladim delavcem bi delodajalci v času usposabljanja za varno in zdravo delo lahko učinkoviteje predstavili nevarnosti in potencialna tveganja za njihova delovna mesta z uporabo modelov, maket in slikovnega materiala. V zvezi z opravljanjem del, ki jih mlade osebe ne smejo opravljati, ter v zvezi s tveganji, ki jim ne smejo biti izpostavljeni, v letu 2010 ni bilo ugotovljenih nepravilnosti in kršitev.

V nezgodah pri delu, ki so jih delodajalci prijavili na Inšpektorat RS za delo, se je v letu 2010 na delovnih mestih poškodovalo **98 delavcev**, starih od 15 let do 19 let, med katerimi se jih je **5** poškodovalo težje. Prav tako je bilo prijavljenih **70 nezgod** dijakov in študentov, in sicer **3** s težjimi posledicami. Vzroke za nezgode pri mladih delavcih, dijakih in študentih je bilo najpogosteje ugotoviti v izgubi nadzora nad stroji, ročnim orodjem in transportnimi sredstvi, in to v 16 % primerov. Predhodno omenjeni delavci so se najpogosteje, in sicer v več kot 19 % primerov, poškodovali v proizvodnih prostorih in delavnicah tovarn. Površinske poškodbe, odprte rane in zaprti zlomi pa so poškodbe, ki

so jih največkrat dobili pri nezgodah pri delu mladi delavci, dijaki in študentje v letu 2010, in to v skoraj 36 % primerov. Nezgod s smrtnimi poškodbami mladih oseb, vajencev, dijakov ali študentov v letu 2010 ni bilo.

3.7.2. Starejši delavci

Starejši delavci in delavke skladno s sedaj veljavnim Zakonom o delovnih razmerjih uživajo posebno varstvo. To velja za delavce, ki so starejši od 55 let, ter za delavke, ki se jim postopno dviguje starostna meja in so v letu 2010 dopolnile starost 53 let in 4 mesece. Inšpektorji za delo iz leta v leto opažajo stopnjevanje tempa dela, kar najbolj prizadene ravno starejše delavke in delavce. Zakon o varnosti in zdravju pri delu v 8. členu določa, da mora biti delovni proces prilagojen telesnim in duševnim zmožnostim delavca, vendar delodajalci to vse manj zagotavljajo ravno pri starejših delavcih.

Razlogi za posebno varstvo starejših delavcev so predvsem v tem, da zaradi fiziološkega dogajanja v človeškem organizmu prihaja do upada posameznih telesnih in duševnih funkcij. Ta proces je različen od posameznika do posameznika. Prva skupna značilnost je upočasnjenost fizičnih in psihičnih funkcij. Zmanjša se zmogljivost čutil, poslabšata se vid in sluh. Zmanjša se tudi mišična moč in vzdržljivost, saj se z leti zmanjšuje volumen mišic in se spreminjajo kosti in sklepi ter vezivno tkivo.

V letu 2010 so delodajalci prijavili **1013 nezgod** pri delu, v katerih so se na delovnih mestih poškodovali delavci in delavke, stari med 55 in 65 let. Med temi je bilo prijavljenih tudi **55 težjih nezgod**. Najpogostejši vzroki za nastanek poškodbe pri starejših delavcih so bili zdrsi, spotiki in padci, in to v skoraj 21 % primerov. Poškodbe starejših delavcev se najpogosteje dogajajo v proizvodnjah in delavnicah tovarn z 31 % deležem in na gradbiščih s 7 % deležem. Pri teh nezgodah pa najpogosteje prihaja do površinskih poškodb, odprtih ran ter zvinov in nategov. Smrtnih poškodb med starejšimi delavkami v letu 2010 ni bilo, se je pa smrtno poškodovalo **5 starejših delavcev**. Vzroki za nastanek smrtnih poškodb so bili neposredni udar električnega toka, padec z višine 2 metrov, padec bremena, težkega 6 t, na delavca, padec drevesa na delavca med podiranjem in povozitev delavca z osebnim vozilom na dvorišču drugega delodajalca. V letu 2009 sta se smrtno poškodovala 2 starejša delavca.

3.7.3. Nočno delo žensk v industriji in gradbeništvu

Nočno delo žensk v industriji in gradbeništvu obravnavamo kot posebno obliko dela, pri kateri morajo biti delavkam zagotovljene posebne ugodnosti in varstveni ukrepi, ki so urejeni z Zakonom o delovnih razmerji, Zakonom o varnosti in zdravju pri delu in posameznimi kolektivnimi pogodbami glede na dejavnost.

Za opredelitev položaja delavca, ki opravlja delo v nočnem času, poznamo dva pojma: nočno delo in nočni delavec. Nočno delo je delo, ki se opravlja v določenem času med 23. uro in 6. uro naslednjega dne, oz. izmena, ki traja nepretrgano 8 ur v času med 22. uro in 7. uro naslednjega dne, nočni delavec pa je delavec, ki v tem času opravi vsaj tri ure svojega dnevnega delovnega časa v obdobju več zaporednih mesecev.

Nočno delo žensk v industriji in gradbeništvu je dovoljeno v omejenem obsegu, in sicer lahko delodajalec v nočnem času zaposluje delavke, če pridobi soglasje ministra, pristojnega za delo. Soglasje za nočno delo je možno pridobiti na tri načine:

1. v posameznih dejavnostih ali poklicu se izda soglasje za nočno delo žensk na podlagi sporazuma reprezentativnega sindikata in združenja delodajalcev,
2. delodajalcem, ki niso vključeni v soglasje iz prejšnje točke, se izda soglasje za nočno delo žensk na podlagi sporazuma med sindikati pri delodajalcih ter delodajalci na podlagi posvetovanja med delodajalci ter združenjem delodajalcev in reprezentativnim sindikatom v dejavnosti,
3. delodajalcem, ki niso vključeni v soglasje iz prejšnjih dveh točk, se izda soglasje za nočno delo žensk pod pogojem, da je zahtevano mnenje sindikatov pri delodajalcu, reprezentativnega sindikata dejavnosti in združenja delodajalcev.

Inšpektorat RS za delo izvaja načrtovane letne nadzore le pri delodajalcih, ki pridobijo soglasje po 3. točki in v zvezi s tem vodi tudi ustrezno evidenco o izvršenih nadzorih, izvedenih ukrepih in izdanih mnenj o opravičenosti do takega načina dela.

Na podlagi posredovanih vlog za izvajanje nočnega dela žensk po 3. točki je Inšpektorat za delo v letu 2010 opravil **115 izrednih pregledov**. Inšpektorji so pri navedenih nadzorih ugotovili samo **1 kršitev** in v zvezi s tem izdali **1 ureditveno odločbo**. Po odpravi ugotovljene nepravilnosti je bilo vsem vlagateljem izdano pozitivno mnenje za pridobitev soglasja za nočno delo.

Na podlagi zbranih podatkov za leta 2008, 2009 in 2010 ugotavljamo, da je bilo v letu 2010 po 3. točki 2. odstavka 153. člena Zakona o delovnih razmerjih v nočno delo razporejeno manjše število delavk, in sicer za 13 % v primerjavi s preteklim letom. V letu 2009 je bilo na tej podlagi razporejeno v nočno izmeno 8040 delavk, v letu 2010 pa samo še **7000 delavk**. Po zbranih podatkih sta zagotovo dva razloga za upad števila delavk v nočnem času, in sicer, da je vedno več delodajalcev, ki si je pridobilo soglasje po točki 1. in 2., in da se je tudi zmanjšal obseg del v industriji in gradbeništvu.

3.7.4. Delavci s statusom invalida

V zvezi s statusom invalidov v RS je treba uvodoma pojasniti, da je s 1. januarjem 2006 začel veljati Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi, na podlagi katerega se je konstituirala Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Pravilnik dejansko uvaja nov pojem – pojem relativnega varstva invalida – delavec, ki je pridobil status invalida, lahko dobi odpoved pogodbe o zaposlitvi v primeru, da delodajalec dokaže, da delavcu ne more zagotoviti ustreznega delovnega mesta v skladu z določili odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Na inšpektoratu ugotavljamo, da večina delavcev s tem ni seznanjena.

Pri inšpekcijskih pregledih inšpektorji velikokrat ugotavljajo, da zlasti invalidi delavci s priznano omejitvijo dvigovanja in premeščanja bremen s strani invalidske komisije, velikokrat izpostavljajo neustrezno reševanje te problematike s strani delodajalca. Največkrat se navedeno rešuje z zagotavljanjem pripomočkov za dvigovanje bremen, v ekstremnih primerih pa delo opravi več delavcev skupaj. Tudi v letu 2010 so inšpektorji pri pregledu ocen delovne zmožnosti delovnih invalidov opažali navedbe pooblaščenih zdravnikov, da so delovni invalidi sposobni za opravljanje dela na predvidenem delovnem mestu ob upoštevanju omejitev opravljanja delovnih opravil po odločbi invalidske komisije. Navedeno je v praksi večkrat neizvedljivo, saj delodajalec ne more vedno z upoštevanjem omejitev delovnih opravil invalidske komisije zagotoviti nemotenega in varnega delovnega procesa na konkretnih delovnih mestih. Menimo, da bi si morali v primeru prerazporejanja invalidnih delavcev z omejitvami pooblaščeni zdravniki natančneje ogledati in analizirati delovna mesta. Inšpektorji tudi ugotavljajo, da se nekatere zdravstvene ocene prilagaja željam oziroma potrebam delodajalca, kar je zlasti razvidno pri ocenah, ki jih pooblaščeni zdravnik naredi naknadno, ko se je na delovnem mestu že zgodila nezgoda ali ko delodajalec odpre novo delovno mesto za delavca, ki mu je bil priznan status invalida.

3.7.5. Noseče delavke in delavke, ki dojijo

Kršitev glede zagotavljanja varnih delovnih pogojev nosečih delavk inšpektorji v letu 2010 niso zasledili, delodajalci pa inšpektorjem včasih potožijo, da je vse več delavk že od samega začetka nosečnosti odsotnih iz zdravstvenih razlogov, ki se nadaljuje v porodniški dopust ter dopust za nego otroka. Posledično to pomeni uvajanje nove delavke v delovni proces zaradi nadomeščanja noseče delavke, kar vpliva tudi na kvaliteto in kvantiteto dela. Nekatere delavke so tudi po končanem porodniškem dopustu in dopustu za nego otroka za krajši ali daljši čas odsotne v primeru bolezni otroka, kar otežuje delodajalcu zagotavljanje nemotenega delovnega procesa.

3.7.6. Delo otrok, mlajših od 15 let

Direktiva Sveta 89/391/EGS o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu, ki med drugim določa, da morajo biti še posebej občutljive in rizične skupine, torej tudi skupina otrok, zavarovane pred nevarnostmi. Naša zakonodaja opredeljuje delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev in študentov v 214., 215., 216. in 217. členu Zakona o delovnih razmerjih ter podrobneje tudi v Pravilniku o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let. Delo otrok, mlajših od 15 let, je na splošno prepovedano, so pa v Zakonu o delovnih razmerjih predvidene posamezne izjeme in v zvezi s temi izjemami je delo otrok, mlajših od 15 let, dovoljeno na osnovi predhodno izdanega dovoljenja inšpektorja za delo. Tako je bilo v letu 2010 izdanih 38 dovoljenj za delo otrok. Dovoljenja so bila izdana predvsem za dela, ki so se nanašala na sodelovanje pri reklamah ali kratkih filmih. Posamezna dovoljenja so se izdala tudi za določene javne prireditve kulturnega pomena, kjer so nastopali otroci, mlajši od 15 let. Vsa dela so se opravljala občasno krajši čas, razen za en film, ki se je snemal med poletnimi šolskimi počitnicami. Zahtev za stalno proizvodno delo otrok ni bilo.

Negativnih odstopanj v smislu ogrožanja otrokove varnosti, zdravja ali moralna odstopanja v letu 2010 nismo zaznali. S poslabšanjem finančne situacije v družbi in pojavljanjem agresivnih medijskih hiš v naš prostor pa morebitnih negativnih odklonov ne smemo zanemarjati, izkoriščanje otrok v te namene pa je nedopustno. Področje in problematika dela otrok sta bila predstavljena tudi v obliki izobraževanja oz. usposabljanja vseh inšpektorjev za delo.

3.8. IZVAJANJE POSAMEZNIH DOLOČIL DRUGE ZAKONODAJE GLEDE ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Poleg nadzora zakonskih določil s področja varnosti in zdravja pri delu, ki jih na splošno opredeljuje okvirna direktiva EU št. 89/391, pristojni inšpektorji Inšpektorata RS za delo nadzirajo tudi zahteve in določila, ki izhajajo iz predpisov in zahtev zakonodaje drugih področij in ministrstev, seveda v primerih, da jim je bila podeljena taka pristojnost. Tako se tudi resnično dogaja, da posamezni drugi predpisi pooblaščajo inšpektorje za delo za izvajanje nadzora nad zahtevami druge zakonodaje, seveda na delovnih mestih ter v zvezi z določili, ki se navezujejo tako na varno kot tudi zdravo delo. Takšne zahteve so urejene zlasti v predpisih, ki prepovedujejo kajenje v zaprtih delovnih prostorih, v predpisih, ki omejujejo ponudbo in prodajo alkoholnih pijač na delovnih mestih, in v predpisih, ki podrobneje urejajo zahteve glede varnosti električnih inštalacij in strelovodnih sistemov v zgradbah. Prav tako pa se določena pozornost namenja tudi zagotavljanju prve pomoči in požarnega varstva, saj sta od obeh teh dejavnikov prav tako odvisna varnost in zdravje delavcev.

3.8.1. Alkohol, kajenje in druge droge na delovnem mestu

V zadnjem času se delodajalci vse pogosteje obračajo na Inšpektorat RS za delo z vprašanjem, ali delodajalec lahko pridobi podatke o psihofizičnem stanju delavca – morebitni alkoholiziranosti oz. ali lahko ugotavlja takšno stanje. Menimo, da ima delodajalec v primeru suma, da je delavec pod vplivom alkohola, pravico in hkrati tudi dolžnost preverjati alkoholiziranost delavca pri izvrševanju njegovih delovnih obveznosti, saj je splošno znano dejstvo, da alkoholiziranost vpliva na kognitivne sposobnosti človeka, vendar pa mora imeti delodajalec v ta namen pripravljene postopke in delavci morajo biti s to vsebino tudi seznanjeni. Dejstvo je, da noben drug tako široko dostopen izdelek (niti tobak) ne povzroči toliko odsotnosti z dela kot alkohol.

V letu 2010 je Inšpektorat RS za delo sodeloval pri izvajanju koordinirane akcije »0,0 ŠOFER«. Ta akcija je bila vključena v Obdobni načrt za zagotavljanje varnosti cestnega prometa v

letu 2010 in jo je potrdila tudi Vlada RS. Namen akcije je bil zmanjšati delež alkoholiziranih udeležencev prometnih nesreč na slovenskih cestah in zmanjšati število prometnih nesreč, pri katerih je kot sekundarni dejavnik prisoten alkohol. V ta namen so se tudi nadzorovala vsa določila Zakona o omejevanju porabe alkohola, in to s strani vseh inšpekcij, ki so za to pristojne. Inšpektorat RS za delo je dejansko pristojen za nadzor tega zakona na delovnem mestu, in sicer samo glede 12. člena, ki določa, da je na delovnem mestu med delovnim časom prepovedano ponujati oz. prodajati alkoholne pijače, in odgovornost za kršitev tega določila se nalaga delodajalcu in njegovi odgovorni osebi. Akcija se je izvajala v treh terminih, in sicer prvi del od 7. 6. 2010 do 13. 6. 2010, drugi del od 7.11. 2010 do 14. 11. 2010, tretji del pa v celotnem mesecu decembru 2010. Inšpektorji Inšpektorata RS za delo so v teh terminih opravili nadzore pri **309 delodajalcih**, in to največ v dejavnosti gradbeništva. V zvezi s tem je bila v **1 primeru** ugotovljena prisotnost prazne embalaže alkoholnih pijač na delovnih mestih. Prav tako je bilo v **1 primeru** ugotovljeno, da so se pri delodajalcu točile alkoholne pijače. Pristojni inšpektor je ukrepal skladno s pristojnostmi. V **1 primeru**, ki prav tako ni bil v sklopu izvajanja akcije, pa je inšpektor ravno tako ugotovil prisotnost prazne embalaže alkoholnih pijač na delovnem mestu.

Na področju kajenja se ugotavlja, da se je nekako končalo obdobje prilagajanja na novi zakon, ki prepoveduje kajenje tudi v zaprtih delovnih prostorih in da tako delodajalci kot delavci v večini spoštujejo ta zakonska določila. V letu 2010 so inšpektorji ugotovili kršitve v zvezi z izvajanjem Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov pri **45 delodajalcih**, in sicer **19 delodajalcev** ni zagotavljalo prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih, pri **24 delodajalcih** pa je bilo ugotovljeno nespoštovanje prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih oz. so bili najdeni delavci, ki so kadili. Pri **2 delodajalcih** so inšpektorji ugotovili, da prostori, namenjeni kadilnicam, niso ustrezali predpisanim pogojem.

Prav tako je treba pojasniti, da v letu 2010 na Inšpektorat RS za delo nismo prejeli prijav v smislu uporabe drugih nedovoljenih drog na delovnem mestu. Tudi prijav glede ponudbe oz. prodaje alkohola skoraj ni, prijav v zvezi s kajenjem na delovnih mestih pa je bilo v letu 2010 malo. Prijave posredujejo največkrat delavci, ki jih cigaretni dim moti, ali občani, ki kot stranke prihajajo k delodajalcem in v zraku vonjajo cigaretni dim. Opažamo pa, da se število prijav v zvezi s kajenjem na delovnih mestih iz leta v leto zmanjšuje.

3.8.2. Pregledi električnih inštalacij in strelovodnih sistemov

Skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu je delodajalec dolžan za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev izvajati ustrezne ukrepe vključno s preprečevanjem nevarnosti in vzdrževanjem delovnih mest in delovnih prostorov tudi glede nevarnosti, ki jo za delavce predstavlja električni tok.

V neposredni povezavi z delovanjem električnega toka so poleg delovne opreme vsekakor tudi električne in strelovodne inštalacije v objektih. Delodajalec je dolžan zagotoviti, da so električne inštalacije načrtovane in izvedene tako, da ne povzročajo tveganj za požar ali eksplozijo, pri čemer pa morajo biti delavci in druge osebe zavarovane tudi pred tveganji, ki jih povzroča posredni ali pa tudi neposredni stik z deli električnih inštalacij. V ta namen mora električne inštalacije pred začetkom opravljanja dejavnosti delodajalca pregledati pooblaščena oseba, ki mora izdati potrdilo o skladnosti inštalacij s tehničnimi predpisi in standardi. Prav tako je treba električne inštalacije pregledovati periodično, vendar pa zakonodaja s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ne predpisuje periodičnih rokov za njihovo izvedbo, temveč le določa, da je treba v primeru, če roki niso določeni, preglede opravljati tako pogosto, da se lahko pravočasno odkrijejo pomanjkljivosti in nepravilnosti. Prav tako v tej zakonodaji niso opredeljeni oz. zapisani pogoji, ki jih morajo izpolnjevati strokovne osebe, ki lahko izvajajo preglede električnih inštalacij in strelovodnih sistemov. Iz predhodno omenjenih razlogov je bilo zelo dobrodošlo sprejetje dveh pravilnikov glede električnih inštalacij in strelovodnih sistemov s strani Ministrstva za okolje in prostor, saj so bili v teh dveh pravilnikih poleg ostalega določeni tudi roki za izvajanje periodičnih pregledov inštalacij in sistemov ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci pregledov. Tako je treba sedaj preglede električnih inštalacij v stavbah, kar pa ne velja za stanovanjske stavbe, izvajati v rokih, ki niso daljši od osmih let, razen v stavbah

s prostori s potencialno eksplozivnimi atmosferami, kjer roki ne smejo biti daljši od dveh let. Prav tako so predpisani periodični roki za preglede strelovodnih sistemov, in sicer se glede na zaščitni nivo, glede na prisotnost eksplozivnih teles v stavbah oz. potencialno eksplozivnih atmosfer ter glede izpostavljenosti ekstremnim vplivom okolja roki gibljejo od enega do štirih let. Preglede inštalacij in sistemov lahko najkasneje do 31. 12. 2011 oz. do vzpostavitve nacionalne poklicne kvalifikacije za pregledovanje inštalacij in sistemov opravljajo posamezniki s pridobljenim ustreznim potrdilom.

Do uveljavitve dveh predhodno omenjenih pravilnikov so si delodajalci predpisovali za izvajanje periodičnih pregledov električnih inštalacij in strelovodnih sistemov dokaj različne roke. Običajno so bili ti roki za obe vrsti pregledov enotni in so trajali od treh let pa vse do desetih let, v povprečju pa nekako pet let. Preglede so večinoma izvajale osebe s pred mnogimi leti pridobljenim soglasjem Elektroenergetskega inšpektorata, ko pa se takšna soglasja niso izdajala več, so preglede izvajali tudi posamezniki, ki so razpolagali z ustrezno merilno opremo, vendar brez izpolnjevanja kakršnihkoli drugih pogojev. V letu 2010 so inšpektorji tako ugotovili, da delodajalci v **520 primerih** niso v skladu z roki izvedli pregledov električnih inštalacij in v **81 primerih** pregledov strelovodnih sistemov. Najpogosteje se pregledi ne izvajajo v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro ter proizvodnji kovinskih izdelkov. Prav tako so inšpektorji ugotovili **200 neustreznosti** v zvezi z dejanskim stanjem inštalacij in sistemov, ravno tako najpogosteje v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro, sledita pa dejavnosti proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas ter proizvodnja kovinskih izdelkov.

3.8.3. Prva pomoč

Zakon o varnosti in zdravju pri delu obvezuje delodajalce, da zagotavljajo varnost in zdravje delavcev tudi s sprejemanjem ukrepov za zagotavljanje prve pomoči. Tako že pravilnik, ki obravnava načrtovanje, opremljanje in vzdrževanje delovnih mest, opredeljuje posamezne zahteve glede zagotavljanja prve pomoči, in sicer v obliki splošnih pogojev za zagotavljanje prostorov in opreme za prvo pomoč. Podrobneje in konkretneje so predhodno omenjene zahteve opredeljene v Pravilniku o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu, v katerem pa so zapisani tudi pogoji usposabljanja delavcev za dajanje prve pomoči, brez česar si izvajanja tehničnih zahtev prve pomoči praktično ne moremo predstavljati. V zvezi s tem Inšpektorat RS za delo podaja svoje stališče, in sicer da lahko usposabljanje trenutno opravljajo samo za to pooblaščene organizacije – v tem primeru je to Rdeči križ Slovenije, predavajo pa lahko le osebe, ki imajo za to licenco. Na osnovi opravljenih raziskav nezgod pri delu, tudi ene smrtne v preteklosti, je razvidno, da neznanje ali pomanjkljivo znanje iz prve pomoči lahko močno vpliva na težo posledic samih nezgod pri delu. Lahko rečemo, da bi pravočasna in kakovostna prva pomoč sodelavcev, prisotnih v času nastanka nezgode pri delu, v določenih konkretnih situacijah lahko močno zmanjšala težo poškodb ali celo rešila življenje delavca.

V letu 2010 na Inšpektorat RS za delo ni bilo prejetih prijav glede zagotavljanja prve pomoči, so pa inšpektorji ugotovili **362 kršitev** s tega področja, največ v dejavnosti trgovine. Tu gre predvsem za pomanjkljivo vsebino in neustrezno označeno opremo za prvo pomoč. V letu 2009 je bilo takšnih nepravilnosti 406, kar lahko pomeni, da se razmere na področju prve pomoči vseeno postopoma izboljšujejo.

3.8.4. Varstvo pred požarom

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu se pri svojih nadzorih srečujejo tudi s posameznimi zahtevami s področja zagotavljanja varstva pred požarom, seveda če so te pogojene s samo tehnologijo ali vrsto dela pri delodajalcu. Delodajalec je skladno s 15. členom Zakona o varnosti in zdravju pri delu dolžan sprejemati ukrepe tudi za zagotavljanje požarnega varstva, in to v skladu s posebnimi predpisi, tj. požarno varnostnimi predpisi z namenom zagotavljanja zadostne varnosti zaposlenih delavcev. Požarni red, požarni načrt in načrt reševanja so dokumenti, izdelavo katerih uvrščamo med organizacijske preventivne ukrepe varstva pred požarom in ki jih morajo ob upoštevanju določenih zahtev izdelati delodajalci industrijskih objektov. Ustreznost vsebine izdelanega požarnega reda, požarnega načrta

in načrta reševanja, katerih predmet, vsebino, obliko in pogoje za izdelavo natančneje določa Pravilnik o požarnem redu (Uradni list RS, št. 52/2007), inšpektorji za delo med nadzorom ne ugotavljajo, temveč ugotavljajo samo obstoj te dokumentacije, ki v zvezi z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu zagotavlja celovito varnost pri delodajalcu. Omenjeni člen in dejavnost pri ukrepanju je v skladu z Direktivo Sveta 89/391/ EGS z dne 12. junija 1989, ki določa spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu, ki jih mora izvajati delodajalec glede na potrebne ukrepe za gašenje požarov in evakuacijo delavcev, prilagojene dejavnosti in velikosti podjetja ali obrata, pri tem pa mora delodajalec določiti delavce za gašenje požarov in evakuacijo delavcev, ter način obveščanja in stikov z zunanjimi službami za reševanje in gašenje požarov. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu pa v zvezi s požarno varnostjo nadzirajo tudi posamezne zahteve v zvezi z opremljenostjo delovnih prostorov s priročno gasilno opremo (dostopnost, označenost, periodično preizkušanje) in napravami za odkrivanje in javljanje požarov.

Odstopanja od dejanskega stanja, ki jih opredeljujejo zahteve požarnega načrta, so bila v letu 2010 ugotovljena pri **75 delodajalcih**, in to največ v dejavnosti trgovine z motornimi vozili in popravilu motornih vozil. V letu 2009 je bilo takšnih delodajalcev 51. Nepravilnosti v zvezi z gasilno opremo (veljavnosti rokov pregledov gasilnikov, založenost itd.) so bile v letu 2010 ugotovljene pri **84 delodajalcih**, in to ponovno največ v dejavnosti trgovine z motornimi vozili in popravilu motornih vozil. V letu 2009 so se te neustreznosti ugotavljale pri 99 delodajalcih.

3.8.5. Dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog

Na podlagi 18. člena Zakona o varnosti in zdravja pri delu mora delodajalec za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z zagotavljanjem varnosti pri delu določiti enega ali več strokovnih delavcev. Ti strokovni delavci so lahko pri delodajalcu zaposleni ali pa za te naloge pridobi zunanje organizacije ali posameznike, ki se ukvarjajo z varnostjo pri delu. Je pa treba poudariti, da morajo imeti zunanje strokovne organizacije za izdelovanje strokovnih podlag za Izjavo o varnosti, za opravljanje preiskav škodljivosti delovnega okolja, za opravljanje periodičnih pregledov in preizkusov delovne opreme ter za pripravljanje in izvajanje usposabljanja delavcev za varno delo s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobljeno posebno dovoljenje za opravljanje teh štirih strokovnih nalog, ali posameznih ali pa v različnih kombinacijah. Seveda pa je za pridobitev teh dovoljenj treba izpolnjevati določene pogoje, kar ugotavlja posebna imenovana komisija, v kateri sodelujeta tudi inšpektorja s področja varnosti in zdravja pri delu na Inšpektoratu RS za delo. Tako sta oba inšpektorja v letu 2010 kot člana imenovane komisije skupaj obravnavala **26 vlog**. Od tega sta inšpektorja opravila **14 ogledov** na sedežu subjekta, ki je vložil vlogo za izdajo dovoljenja za delo. Ogled na sedežu podjetja se je opravil pri vseh tistih subjektih, ki so želeli pridobiti dovoljenje za opravljanje pregledov in preizkusov delovne opreme in za preiskave škodljivosti v delovnem okolju. V ta namen mora subjekt razpolagati z ustrezno merilno opremo, ki izpolnjuje zahteve relevantnih standardov in mora biti v lastništvu subjekta, ki je zaprosil za dovoljenje. Namen ogleda je bilo tako preverjanje lastništva opreme, ustreznosti te opreme v skladu s standardi, izdelanih postopkih za preglede, preizkuse ter meritve in preverjanje ustreznosti vsebine dokumentacije, ki se izda po končanih pregledih, preizkusih oz. meritvah. Seveda morajo strokovni delavci subjekta s takšno merilno opremo tudi znati rokovati. Po veljavni statistiki Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je imelo ob koncu obravnavanega leta **372 pravnih subjektov** dovoljenje za opravljanje posameznih predhodno omenjenih strokovnih nalog varnosti pri delu.

Prav tako pa Inšpektorat RS za delo pri subjektih, ki so že pridobili dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu, že nekaj zadnjih let, točneje od leta 2007 dalje, nadzira, ali ti subjekti še vedno izpolnjujejo pogoje, pod katerimi so dovoljenje pridobili, ter če izvajajo naloge skladno z dokumentacijo, ki so jo predložili Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in je bila ocenjena kot ustrezna in sprejemljiva. S takšnimi pregledi želimo, da bi bil v določenem času nadzorovan vsak subjekt z dovoljenjem za delo. Običajno se subjekti nadzora določajo na osnovi pritožb na strokovnost dela posameznega subjekta in tudi naključno. Tako je bilo v letu 2010 nadzorovanih **39 subjektov** s pridobljenim dovoljenjem za delo, v letu 2009 pa je bilo takih subjektov 35. Več ugotovitev glede teh nadzorov pa je razvidno iz 5. poglavja, kjer so opisane ugotovitve tudi drugih izvedenih akcij v letu 2010.

3.9. OBVEZNOSTI V ZVEZI S PROSTIM PRETOKOM IZDELKOV IN BLAGA NA SKUPNEM EVROPSKEM TRGU

Eno od področij, ki tudi posega v varnost pri delu, in to predvsem v varnost na delovnem mestu, predstavlja prost pretok blaga in proizvodov znotraj Evropske unije. Da posamezni proizvodi izpolnjujejo takšne zahteve, morajo biti načrtovani in proizvedeni tako, da vsem uporabnikom, torej tudi delavcem, zagotavljajo varno in zdravo delo. Tako morajo biti v državah Evropske unije izdelani proizvodi varni, to pa se doseže tako, da proizvajalci pri načrtovanju in izdelavi proizvoda upoštevajo bistvene zahteve, ki so opredeljene v relevantnih direktivah Evropske unije s področja prostega pretoka blaga. Zahteve teh direktiv morajo države članice ustrezno implementirati v svojo zakonodajo. V Evropi je v veljavi kar nekaj takšnih direktiv, Inšpektorat RS za delo pa je pristojen za nadzor zakonodaje, ki je bila implementirana v slovenski prostor v zvezi z varnimi stroji, osebno varovalno opremo, dvigali in protieksplozijsko zaščito na delovnih mestih. Pri tem pa ne smemo pozabiti zahtev, katerih izpolnjevanje ustvarja domnevo o varnosti izdelanega proizvoda, in sicer izpolnjevanje bistvenih zahtev, uporaba standardov, namestitev CE oznake, priprava ES Izjave o skladnosti, navodil za uporabo ter celotne tehnične dokumentacije.

3.9.1. Varnost strojev

Varni stroji in ostala sredstva za delo, ki jih delodajalci uporabljajo pri izvajanju svojega delovnega procesa, predstavljajo pomemben dejavnik zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev. Zato ni pomembno samo to, da delodajalci zagotavljajo varno delovno opremo, temveč da tudi zagotovijo uporabo takšne delovne opreme in strojev. Najprej pa je proizvajalec tisti, ki je dolžan zagotoviti, da daje na trg in v obratovanje samo takšne stroje, ki ob pravilni namestitvi, vzdrževanju in uporabi za predvideni namen ne ogrožajo varnosti in zdravja delavcev in širše tudi ljudi ter premoženja. Proizvajalec to zagotovi na način, da izdela stroje, ki so skladni z zahtevami direktiv EU »novega pristopa« in »prostega pretoka blaga«. V Sloveniji to področje ureja Pravilnik o varnosti strojev, ki v celoti prenaša evropsko zakonodajo o varnosti strojev v slovenski pravni prostor, prav tako pa so morale tudi vse ostale države članice EU sprejeti posamezne nacionalne zakonodaje, s katerimi se prenaša zahteve teh direktiv v njihov pravni red. To pomeni, da morajo vsi proizvajalci strojev v EU slediti zahtevam istih relevantnih direktiv, enako pa velja tudi za proizvajalce strojev izven EU, seveda če ti želijo prodajati stroje na skupnem trgu EU. Pri tem je pomembno, da direktive s tega področja predpisujejo »bistvene zahteve« za zagotavljanje varnosti in zdravja, kar v praksi pomeni izpolnjevanje zahtev brez kakršnihkoli odstopanj od vsebine direktiv EU oz. brez odstopanj v smislu zaostrovanja ali zmanjševanja v direktivi opredeljenih zahtev. Le takšen pristop omogoča enakost vseh proizvajalcev, ki prodajajo stroje na skupnem trgu EU.

Tako mora katerikoli proizvajalec stroja pred dajanjem na trg ali v uporabo v EU zagotoviti izpolnjevanje konkretno opredeljenih bistvenih varnostnih in zdravstvenih zahtev, pripraviti ter zagotoviti razpoložljivost tehnične dokumentacije in ustreznih navodil, opraviti postopke ugotavljanja skladnosti ter sestaviti ES-izjavo o skladnosti in na stroj pritrditi CE oznako.

Inšpektorji za delo pri svojih nadzorih ugotavljajo izpolnjevanje predhodno omenjenih zahtev le na tistih strojih, ki so bili proizvedeni v času, ko so že veljale zahteve posameznih EU direktiv. Običajno gre za nadzor nad razpoložljivostjo potrebnih listin in dokumentacije ter njihovih vsebin, prav tako pa tudi za nadzor nad tistimi bistvenimi zahtevami, ki se lahko preprosto preverjajo vidno in preko praktičnega delovanja brez uporabe kakšnih merilnih instrumentov in mehanskih pripomočkov. Bolj poglobljen nadzor glede izpolnjevanja bistvenih zahtev pa se opravlja v primerih, ko se na stroju, označenem s CE oznako, poškoduje delavec in inšpektorji takšno nezgodo potem natančneje raziskujejo. V teh primerih se zahteva tudi vpogled v tehnično dokumentacijo obravnavanega stroja. Prav

tako bi se obsežnejši nadzor nad stroji izvajal v primerih, ko bi se s programskimi usmeritvami Inšpektorata RS za delo za posamezno leto to predvidelo kot potrebno zaradi ugotavljanja stanja na določenem področju.

V letu 2010 so inšpektorji za delo pri nadzorih delovne opreme in strojev glede izpolnjevanja bistvenih varnostnih in zdravstvenih zahtev ugotovili **18 nepravilnosti**, in sicer v zvezi z ES Izjavo o skladnosti **8 primerov**, označevanjem stroja v **3 primerih**, navodili za uporabo v **9 primerih**, CE oznako v **1 primeru** in v zvezi z razpoložljivostjo tehnične dokumentacije v **2 primerih**. Omenjene nepravilnosti so bile ugotovljene predvsem v dejavnostih proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas, proizvodnje strojev in naprav in v dejavnosti trgovine. Poleg teh nepravilnosti je bilo za obravnavane stroje tudi ugotovljeno, da v **14 primerih** niso bili pregledani in preizkušeni skladno z zakonodajo o varnosti in zdravju pri delu, v **8 primerih** je bila v zvezi s pregledi izdana neustrezna dokumentacija in v **5 primerih** je bilo ugotovljeno, da dejansko stanje strojev v času pregleda delavcem ni zagotavljalo varnega dela.

3.9.2. Osebna varovalna oprema

Osebna varovalna oprema mora biti po 6. členu Pravilnika o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu, oblikovana in izdelana skladno s predpisi, in sicer z Zakonom o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti ter Pravilnikom o osebni varovalni opremi. Navedeni predpisi predvsem določajo, da mora osebna varovalna oprema izpolnjevati osnovne varnostne in zdravstvene zahteve. Po točno predpisanem postopku ugotavljanja skladnosti se te zahteve preverjajo, z izvajanjem teh postopkov pa se zagotavlja varnost osebne varovalne opreme in s tem prost pretok po ozemlju EU.

Inšpektorji so na delovnih mestih tudi v letu 2010 preverjali, ali delodajalci kupujejo osebno varovalno opremo, ki je označena s CE znakom, pripadajočim standardom in ostalimi potrebnimi označbami, kot je to predpisano, ali ne. Glede potrebnih označitev na osebni varovalni opremi inšpektorji niso opazili pomanjkljivosti. Izjema so bile označitve na dlje časa nošeni osebni varovalni opremi, ki so bile slabše vidne in zaradi tega slabše prepoznavne.

Pri delodajalcih so inšpektorji preverjali, ali delodajalci imajo Izjavo o skladnosti za vsako vrsto osebne varovalne opreme ter tudi preverjali, ali je vsebina te izjave usklajena z zahtevami Pravilnika o osebni varovalni opremi. Ugotavljali so, da imajo pridobljeno Izjavo o skladnosti osebne varovalne opreme predvsem tisti delodajalci, ki jo pri nakupu zahtevajo od proizvajalca oziroma dobavitelja. Proizvajalci oz. dobavitelji namreč po veljavni zakonodaji niso dolžni pri prodaji osebne varovalne opreme vročiti delodajalcu izjave o skladnosti za to opremo, zato je dosledno ne prilagajo. Pridobljena Izjava o skladnosti osebne varovalne opreme pa je za delodajalca pomemben dokument, saj jim posreduje informacijo o številki ES-certifikata o pregledu tipa, informacijo o priglašenem organu za ugotavljanje skladnosti ter informacije o izdelavi, tipu in serijski številki osebne varovalne opreme. Te informacije so za delodajalce dragocene, saj sporočajo pravilnost postopka ugotavljanja skladnosti, kar pomeni za delodajalca garancijo o kvalitetnem proizvodu.

V letu 2010 so inšpektorji pri delodajalcih prav tako nadzirali navodila za uporabo osebne varovalne opreme. Ta navodila je večina delodajalcev imela, vendar v nekaterih primerih navodila za uporabo osebne varovalne opreme ne služijo svojemu namenu, saj niso prisotna na delovnih mestih. Pogosto je bilo tudi ugotovljeno, da delavci s temi navodili vsebinsko niso ustrezno seznanjeni, in sicer niso seznanjeni glede pravilnega vzdrževanja, shranjevanja in tudi uporabe te opreme niti s strani delodajalcev niti s strani strokovnih delavcev za varnost in zdravje pri delu. Nepravilno vzdrževanje in shranjevanje pa tej opremi skrajšuje dobo uporabnosti. Neznanje delavcev glede pravilne uporabe predvsem zahtevnejše osebne varovalne opreme pa potencialno vodi tudi do delovnih nezgod.

Glede kršitev v zvezi z označevanjem osebne varovalne opreme na delovnem mestu (CE znak, številka standarda ipd.) so inšpektorji v letu 2010 zabeležili **7 kršitev**, in sicer **2 kršitvi** na področju kmetijstva in gozdarstva (respirator za zaščito dihal in zaščitne rokavice), **1 kršitev** v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov (zaščitne rokavice) in **4 kršitve** v trgovski dejavnosti (zaščitna obutev).

V letu 2010 so inšpektorji zabeležili tudi **16 kršitev**, ko delodajalci niso imeli navodil za uporabnika, in sicer v **2 primerih** ni bilo navodil osebne varovalne opreme za zaščito dihal, v **4 primerih** ni bilo navodil za rokavice, v **9 primerih** pa ni bilo navodil proizvajalca za uporabo, shranjevanje in vzdrževanje zaščitne obutve. Tudi na gradbišču v **1 primeru** delodajalec ni imel navodila za uporabnika osebne varovalne opreme za zaščito delavcev na višini. Delodajalci so na zahtevo inšpektorjev v vseh primerih naknadno pridobili navedena navodila od proizvajalca oziroma dobavitelja osebne varovalne opreme.

3.9.3. Dvigala (lifti)

Stanje na področju dvigal (liftov) je v Sloveniji razmeroma dobro urejeno. Večje spremembe na tem področju so nastale po uveljavitvi Pravilnika o varnosti dvigal v letu 2007, zlasti glede zahtev za skrbnike, reševalce in dvosmerne govorne povezave. V letu 2010 so inšpektorji za delo ugotavljali, da so nadzorovani lastniki dvigal predpisane zahteve v večini primerov izpolnjevali.

Največje nepravilnosti še vedno predstavljajo prekoračeni roki za izvedbo periodičnih letnih pregledov in pa prepočasno odpravljanje pri pregledu ugotovljenih nepravilnosti. O takih nepravilnostih inšpektorje obvestijo že pregledniki dvigal, ki imajo za takšne preglede pridobljena potrebna soglasja pristojnega Ministrstva za gospodarstvo.

V letu 2010 so inšpektorji pri svojih nadzorih ugotovili **3 nepravilnosti**, nobene pa v zvezi z zakonodajo s področja prostega pretoka blaga. Inšpektorji za delo lastnikom oz. delodajalcem v letu 2010 prav tako niso izrekli nobene prepovedi uporabe dvigal.

Nejasnosti se še vedno pojavljajo pri določanju meje med dvigali (lifti) in stroji. Proizvajalci dvigal se zato v mejnih primerih rajši odločijo, da je neka naprava stroj in ne dvigalo, saj so za dvigala predpisani zahtevnejši pogoji.

V letu 2010 na inšpektorat RS za delo ni bila posredovana nobena informacija, da bi se pri delodajalcih morebiti poškodoval kakšen uporabnik dvigala. Zelo redko inšpektorji za delo najdejo dvigala, ki nimajo vgrajenih kabinskih vrat kot enega najpomembnejših varnostnih elementov.

Treba je tudi pojasniti, da varnostne elemente, ki so značilni za dvigala (lifte), kot so varovala jaškovnih vrat, lovilne naprave za varovanje delavcev proti padcu v globino, razne dvojne varnostne tokokroge itd., smejo pregledovati le družbe s soglasjem za preglede dvigal, ne pa tudi organizacije s pridobljenim dovoljenjem za preglede in preizkuse delovne opreme s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

3.9.4. Protieksplozijska zaščita (ATEX)

V letu 2010 je bil v Uradnem listu RS, št. 48/2001 ponovno objavljen najnovejši seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvodov, ki se uporabljajo v domnevno eksplozivnih atmosferah, z zahtevami Pravilnika o protieksplozijski zaščiti. V teh najnovejših standardih se je pojavilo kar nekaj novosti, in sicer glede zahtev za opremo in komponete za uporabo v potencialno eksplozivnih atmosferah, v podzemnih rudnikih ter glede zahtev za mešalne naprave za uporabo v lakirnicah pri popravilu avtomobilov. Nekaj novosti je tudi glede lastnosti avtomatskih ventilov, vgrajenih v avtomatih za točenje goriva na bencinskih servisih, nato pri napravah za preperečevanje prepolnitve stabilnih rezervoarjev za tekoča goriva ter glede avtomatov za utekočinjeni naftni plin. Prav tako so natančneje opredeljeni pogoji za neelektrično opremo za potencialne eksplozivne atmosfere (metode za preizkušanje in zahteve za materiale oz. opremo, zaščite z omejenim pretokom, neprodornim okrovom, zaščita s kontrolo vžiga in druge). Določeni so bili tudi sistemi za dušenje eksplozij in oprema, odporna na eksplozije. V standardih se prav tako podrobneje določajo lastnosti samovžiga usedlin plasti prahu in še bi lahko naštevali. V tem uradnem listu je bilo tako navedenih 88 standardov ali njihovih dopolnil.

Glede na različne gospodarske dejavnosti prihaja do potencialno eksplozivnih atmosfer tudi iz dokaj različnih razlogov. To pomeni, da je problematika v npr. naftni ali plinski

dejavnosti precej različna, kot je npr. v lesnopredelovalni industriji, kjer obstaja dokaj velika verjetnost nastanka prašnih eksplozij. Tudi pogled delodajalcev in splošno ljudi na to problematiko je prav tako različen. Splošna ocena ljudi je namreč taka, da je naftna ali plinska dejavnost dejansko nevarna, za npr. lesno dejavnost pa te nevarnosti ne uvidijo in je zato ta nevarnost, ki pa dejansko ni zanemarljiva, pogosto spregledana. Pri nadzoru, ki smo ga izvedli v okviru kemijske varnosti, smo ugotavljali, da se tudi v lakirnicah avtomehaničnih delavnic pogosto ne zagotavlja vseh potrebnih ukrepov protieksplozijske zaščite. Ravno na tem področju je mogoče opaziti odstopanje in neurejenosti v smislu 19. člena Pravilnika o protieksplozijski zaščiti. Ugotavlja se, da delodajalci predvsem v drugih dveh dejavnostih praviloma vsem delavcem, ki opravljajo delo v eksplozijsko ogroženih prostorih ali pa se tam lahko pojavijo, niso zagotovili usposabljanja in preverjanja znanj v zvezi z varovanjem pred eksplozijami. Ugotavlja se tudi, da so se zaradi visokih cen pridobitve potrebnih certifikatov s področja protieksplozijske zaščite nekateri delodajalci raje odločili za opustitev oz. zožitev tiste svoje dejavnosti oz. delovnega procesa, kjer se lahko pojavlja nevarnost eksplozije.

Slika 9: Zmanjšanje velikosti »nevarne cone« zaradi lokalnega odsesovanja

V letu 2010 so bile pri inšpekcijskih pregledih v zvezi z zahtevami Pravilnika o protieksplozijski zaščiti, ki podrobneje določa zahteve s tega področja, ugotovljene naslednje nepravilnosti in kršitve:
- **45 nepravilnosti** v zvezi z Elaboratom eksplozijske ogroženosti (19. člen Pravilnika),
- **3 nepravilnosti** glede vgraditve opreme (21. člen Pravilnika),
- **2 nepravilnosti** glede vzdrževanja opreme (22. člen Pravilnika),
- **2 nepravilnosti** glede usposabljanja (24. člen, priloga 1.1.XIII Pravilnika),
- **4 nepravilnosti** glede bistvenih varnostnih zahtev pri ugotavljanju dejanskega stanja v času nadzora.

V **1 primeru** pa je bila v letu 2010 obravnavana tudi eksplozija, ki je bila prijavljena na Inšpektorat RS za delo in je nastala pri prenosu plina.

3.10. DRUGE AKTIVNOSTI INŠPEKTORATA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Inšpektorji s področja zagotavljanja varnega in zdravega dela v sklopu svojega dela ne izvajajo samo inšpekcijskih pregledov pri delodajalcih, kar je seveda njihova osnovna dolžnost, temveč tudi celo vrsto drugih aktivnosti, ki pa so vseeno povezana tudi s promocijo zagotavljanja varnega in zdravega dela. Že Zakon o inšpekciji dela nalaga inšpektorjem, da osebam, ki se obrnejo na inšpektorat z vprašanji glede izvajanja zakonodaje, ki jo nadzirajo, nudijo strokovno pomoč. Prav tako je v zvezi s

temi dodatnimi aktivnostmi v letu 2010 treba poudariti, da se je v začetku leta izvedla že 8. konferenca Inšpektorata RS za delo na temo nezgod pri delu, da se je nadaljevalo izvajanje strategije inšpektorata za obdobje 2009–2012 in projekta za zmanjšanje števila nezgod v obdobju 2008–2012. V letu 2010 je Inšpektorat RS za delo nadzirala Evropska unija v zvezi z ustrezno organiziranostjo in danimi možnostmi za njegovo delovanje na področju zagotavljanja varnega in zdravega dela, kakor to predvidevajo mednarodne konvencije, skupna načela SLIC, priporočila in ostali sprejeti mednarodni akti.

3.10.1. Strokovna pomoč

Zakon o inšpekciji dela v svojem 4. členu določa, da Inšpektorat RS za delo daje delavcem in delodajalcem strokovno pomoč tudi s področja varnega in zdravega dela, in to predvsem glede uresničevanja zakonov in drugih predpisov s tega področja. Pri podajanju strokovnih pomoči se vsem prosilcem uvodoma tudi pojasni, da je pomoč podana v obliki mnenja ter da avtentične razlage lahko dajejo ali Državni zbor RS, Vlada RS ali pristojna ministrstva, odvisno od vrste zakonodaje (zakoni, uredbe, pravilniki), neobvezno pa predlagatelj zakonodaje.

Inšpektorat RS za delo posreduje strokovno pomoč prosilcem na več načinov, in sicer glede na to, kako je zaprosilo prejeto. S področja varnosti in zdravja pri delu prosilci največkrat zaprošajo za strokovno pomoč po telefonu ali po elektronski pošti, manjkrat pa po običajni pošti in ta slednji način tudi vse bolj upada. Vprašanja so bila največkrat prejeta s strani delavcev, sindikatov, strokovnih oseb pri delodajalcih, subjektov z dovoljenjem za delo, redko pa s strani delodajalcev. Najpogosteje so se vprašanja nanašala na problematiko v zvezi z dovoljenimi temperaturami na delovnih mestih, na ustreznost ureditve delovnega mesta predvsem v zvezi z naravno osvetljenostjo, na minimalne delovne površine in prezračevanje delovnih prostorov ipd. Delavce so npr. pogosto zanimali pogoji, pod katerimi lahko odklonijo delo in zapustijo delovno mesto ter odidejo domov, delodajalce pa je največkrat zanimalo, ali morajo izdelati Izjavo o varnosti z oceno tveganja ter kako postopati v primeru ugotavljanja morebitne alkoholiziranosti delavcev in kako v primeru nespoštovanja prepovedi kajenja delavcev ter kako poteka postopek prijave nezgode pri delu na Inšpektorat RS za delo. Na vsa zaprosila se tudi odgovori, in sicer se v primeru telefonskega klica mnenje vedno poda v ustni obliki takoj, v manjšem številu primerov pa prosilci želijo še dodatni pisni odgovor. Statističnih podatkov o številu zaprosil po telefonu v letu 2010 ne vodimo, ocenjujemo pa, da je bilo na nivoju inšpektorata takšnih kar nekaj na dan oz. najmanj okoli **300** v celotnem letu. Vseh zaprosil, posredovanih v pisni obliki, in odgovorov nanje pa je bilo v letu 2010 preko **150**.

3.10.2. Strategija Inšpektorata RS za delo na področju varnosti in zdravja pri delu za obdobje 2009–2012

Inšpektorat RS za delo si je s strategijo zastavil ambiciozen cilj, tj. prispevati k vzpostavitvi takega delovnega okolja in storitev na področju varnosti zdravja pri delu, ki bodo omogočali, da bodo lahko slovenski delavci polno in produktivno delovali v poklicnem življenju vse do starosti. Za dosego tega cilja v sklopu strategije inšpektorat zagotavlja podporo delodajalcem pri izvajanju veljavne slovenske zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, izvaja podporo spremembam v vedenju delavcev ter spodbuja delodajalce, da uporabljajo pristope, ki celovito upoštevajo varnost in zdravje pri delu, prav tako pa aktivno sodeluje pri promociji varnosti in zdravja na nacionalni ravni in izvaja inšpekcijski nadzor na podlagi ugotovljenih dejstev. Ta strategija je bila pripravljena na podlagi ugotovitev in zaključkov inšpektorata, na podlagi podatkov o nezgodah in rezultatov akcij poostrenega nadzora na določenih področjih, tj. npr. glede izpostavljenih dejavnosti, glede posebno izstopajočih nevarnosti, glede velikosti delodajalca ali pa tudi kombinacij tega. Inšpektorat RS za delo nadzira zelo široko področje in se trudi obravnavati čim večje število delodajalcev in njihovih poslovnih lokacij. Z veseljem ugotavljamo, da inšpektorat uspešno izvaja strategijo na vseh področjih, kljub temu pa je bila v letu 2010 posebna pozornost

namenjena naslednjim področjem: področju gradbeništva, področju kemijske varnosti, področju nezgod pri delu, področju ročnega premeščanja bremen in področju psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu. V Republiki Sloveniji sedanja sistemska rešitev ni dovolj učinkovita pri spodbujanju delodajalcev za ustvarjanje in vzdrževanje ustreznih delovnih pogojev vključno z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. Zato ta strategija poudarja (in bo tudi v prihodnosti) preventivne ukrepe z namenom, da okrepi javno zavest o pomenu varnosti in zdravja pri delu kot obveznem sestavnem delu dobrega upravljanja podjetij. Iz gospodarskih in človeških razlogov si zdravje in varnost pri delu zaslužita pomembno mesto na dnevnem redu politike.

3.10.3. Aktivnosti inšpektorata RS za delo na zmanjševanju števila nezgod pri delu – Projekt »Zmanjševanje števila nezgod pri delu 2008–2012«

Inšpektorat Republike Slovenije je v letu 2010 nadaljeval z delom na projektu "Zmanjševanje števila nezgod pri delu 2008–2012". Glavno izhodišče projekta je sporočilo Evropske komisije Evropskemu parlamentu v zvezi z izboljšanjem kakovosti in produktivnosti pri delu. Komisija meni, da bi moral biti za obdobje 2007–2012 splošen cilj 25 % zmanjšanje pojava nezgod pri delu. Opredeljeno zmanjšanje se bo ocenjevalo v odnosu na število nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca v letu 2007. Pomembna novost je, da smo v letu 2010 v projekt vključili tudi aktivnosti Inšpektorata RS za delo pri zagotavljanju podatkov na področju psihosocialnih dejavnikov.

V letu 2010 smo uresničili naslednje zastavljene cilje na projektu:

- predavanje za učitelje srednje gradbene šole v Celju;
- na spletni strani projekta
(http://www.id.gov.si/si/javne_objave/projekt_zmansevanja_smrtnih_in_tezjih_nezgod/)

smo dodali naslednje rubrike:

- članek g. Ferdinanda Deželaka na temo Problematika vibracij pri gozdnih delavcih–sekačih,
- kratka in uporabna navodila za delo na višini,
- navodila za varno delo z motorno žago,
- koristne informacije o dvigovanju bremen,
- v rubriki "Primeri neupoštevanja varnosti in zdravja pri delu na slovenskih gradbiščih„ smo dodali za leto 2010 fotografije in kratko besedilo o tem, kateri zakonski oz. podzakonski akt ni upoštevan,
- v sklopu projekta smo končali delo na pilotni raziskavi Psihosocialni dejavniki.

Vsekakor tudi ni nepomembno, da je spletno stran inšpektorata v zvezi z izvajanjem projekta v letu 2010 obiskalo preko **11000 uporabnikov**.

3.10.4. SLIC nadzor

V skladu z zaključki 54. sestanka SLIC, ki je potekal 11. marca 2008 v Sloveniji, je Evropska komisija preko svojega strokovnega organa v obdobju od 4. do 8. oktobra 2010 izvedla nadzor nad delovanjem Inšpektorata RS za delo. V komisiji, ki je izvajala nadzor, so pod vodstvom predstavnika Portugalske sodelovali tudi predstavniki iz Švedske, Norveške, Italije, Danske, Latvije in Francije. Strokovni organ Evropske komisije SLIC ima osrednjo vlogo pri spodbujanju pravilnega in enotnega izvajanja in izvrševanja direktiv EU. V ta namen je SLIC izdal dokument »Skupna načela za inšpekcijo dela v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu«, čigar namen je določiti skupna načela za delovanje inšpekcij EU na področju zdravja in varnosti ter tako spodbujati skupen in enoten pristop izvajanja politike varnosti in zdravja pri delu. Širši namen nadzora in ocenjevanja pa je spodbujanje izmenjave informacij, načinov dela in izkušenj med državami članicami.

Resolucija Sveta z dne 3. junija 2002 poudarja, da je učinkovito izvrševanje prava Skupnosti pogoj za izboljšanje kakovosti delovnega okolja, in to ostaja bistvo odgovornosti

SLIC-a. V ta namen SLIC pričakuje, da posamezni inšpektorati za delo držav članic prispevajo ustrezen delež k tem izboljšavam. Te izboljšave implicirajo predvsem oblikovanje vizij oz. strategij delovanja in preventivnih metod delovanja oz. intervencij, oblikovanje kakovostnih podatkov, njihovo analizo in objavljanje informacij o uspešnosti zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. V ta namen je bila posebna pozornost ocenjevalne komisije SLIC namenjena stanju na področju informacijske tehnologije, zbirkam podatkov Inšpektorata RS za delo in posredovanju informacij preko spletne strani inšpektorata. Prvi dan nadzora so predstavniki komisije opravili razgovore s predstavniki Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, s predstavniki sindikata, Združenja obrtnikov Slovenije, Zbornice varnosti in zdravja pri delu, s predstavniki stroke medicine dela, s predstavniki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in s predstavniki Inštituta za varovanje zdravja RS. Komisija se je tudi natančno seznanila z organizacijsko strukturo inšpektorata, upravnimi in operativnimi postopki, procesom izobraževanja inšpektorjev, načrtovanjem in spremljanjem dela inšpektorjev, kompetencami, imenovanjem, pristojnostjo in neodvisnostjo inšpektorjev, varnostjo oz. zaščito inšpektorjev, notranjo komunikacijo, ukrepanjem inšpektorjev, opremljenostjo inšpektorata z vozili ter sistemom vodenja evidenc in zbiranja informacij, razpoložljivimi finančnimi sredstvi inšpektorata, razvojnimi načeli inšpektorata in tudi s tem, na kakšen način inšpektorji za delo na področju varnosti in zdravja pri delu pristopajo k izvajanju inšpekcijskega nadzora.

Posebno pozornost je komisija namenila ocenjevanju dela inšpektorjev pri samih inšpekcijskih pregledih. Poudarek je bil na praktičnem terenskem delu, predvsem na tem, kaj inšpektorji dejansko počnejo v praksi. V ta namen so člani komisije natančno spremljali oz. opazovali inšpektorje, ki so izvajali inšpekcijski nadzor. To je predstavljalo dodatni napor za vse udeležene inšpektorje, ki so morali ob koncu nadzora predstaviti članom komisije tudi rezultate inšpekcijskega nadzora. Vsa komunikacija na ravni inšpektor–člani komisije je potekala v angleškem jeziku. Člani komisije so vztrajali tudi na sestankih in pogovorih z inšpektorji območnih enot, na katerih pa so bili izključeni predstavniki Urada glavnega inšpektorja za delo RS. Na ta način so dobili dodatne neodvisne informacije o medsebojnem sodelovanju, strokovni pomoči, opremljenosti območnih enot in izobraževanju inšpektorjev.

Slika 10: Sestanek komisije EU s predstavniki Inšpektorata RS za delo in drugimi subjekti s področja varnosti in zdravja pri delu

Namen komisije je bil skupaj z inšpektorji obiskati največje možno število značilnih delovnih mest z vidika industrije ali drugih dejavnosti, velikosti organizacije in geografskega območja. V nadzor so bile vključene vse regije v celotni državi. Inšpekcijski nadzor je moral odražati gospodarski profil države in je vključil naslednje sektorje: gradbeništvo, zdravstvene storitve in socialno varstvo, izobraževanje, kovinsko industrijo, elektroindustrijo, kemično industrijo, lesnopredelovano dejavnost in gozdarstvo. Komisija je zahtevala tudi konkreten prikaz obravnave nezgode pri delu. Treba je omeniti, da so bili člani komisije pri izvajanju inšpekcijskega nadzora samo opazovalci in niso z ničemer posegali v postopke, ki so jih vodili pristojni inšpektorji Inšpektorata RS za delo.

Komisija je bila zlasti pozorna na delodajalčevo razumevanje in uporabo ocene tveganja ter na zmožnost inšpektorjev za presojo kakovosti in ustreznosti ocen tveganja delodajalca, potem na problematiko preprečevanja slabega zdravja delavcev in na udeležbo delavcev oz. njihovih predstavnikov ter sindikatov ob inšpekcijskih pregledih pri delodajalcih. Pomembno je poudariti tudi dejstvo, da so člani komisije pogosto opravljali pogovore z inšpektorji o njihovem delu in delovnih programih ter se želeli seznaniti z informacijskim sistemom, ki ga uporabljajo, s sistemom poročanja ter evidentiranja dela, z načinom medsebojnega komuniciranja ter posebej s področjem medsebojne strokovne pomoči. Člani komisije so bili v svojih stikih s predstavniki Inšpektorata RS za delo in stikih z delodajalci izjemno strokovni in poslovni. Z vidika Inšpektorata RS za delo je bil zanimiv predvsem velik interes in poudarek glede fizične varnosti posameznih inšpektorjev ob izvajanju inšpekcijskega nadzora. Izkušnje nekaterih članic EU na tem področju so namreč zelo resne in tudi tragične. S tega stališča so zahtevali še dodatne informacije o tem, ali ima država sprejete ustrezne ukrepe, da zagotovi zaščito inšpektorjev pred vsakršnim nasiljem, zlasti s sprejetjem vseh potrebnih pravnih in upravnih aktov za zagotovitev podpore in nadaljnjega spremljanja v primerih takih dogodkov tako z vidika pravne pomoči kot z vidika psihološke oskrbe. Prepričani smo, da se je naša država v zvezi z izvajanjem inšpekcijskega nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu prikazala v zelo dobri luči.

3.10.5. Podelitev priznanja za dobro prakso na področju varnosti in zdravja pri delu

Uspešne organizacije opravljajo delovni proces varno in zdravo, slednje pa lahko uresniči le predano vodstvo, ki dobro sodelujejo z zaposlenimi. Da bi delodajalcem in delavcem s konkretnimi primeri prikazali koristi upoštevanja dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu ter jih spodbudili k razmišljanju o uvedbi izboljšav na tem področju, je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pričelo leta 2003 podeljevati priznanja za dobro prakso na področju varnosti in zdravja pri delu in to je veljalo tudi za leto 2010. Tekmovanja za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu« so se v letu 2010 udeležile štiri organizacije, ki so predstavile praktične in učinkovite rešitve na področju odstranjevanja oz. preprečevanja tveganj z dobro upravljavsko prakso ter učinkovito uporabo ocene tveganja.

Komisija za ocenjevanje kandidatov za priznanje Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2010, v kateri je sodeloval tudi predstavnik Inšpektorata RS za delo, je pri vseh prijavljenih kandidatih opravila oglede ter se na podlagi prijavnic, zapisnikov o ogledu in obrazcev za ocenjevanje dobre prakse enoglasno odločila, da podeli nagrado za najboljši primer dobre prakse družbi OTIS lift d. o. o.

3.10.6. Ostale aktivnosti

Osnovne naloge in pristojnosti inšpektorjev Inšpektorata RS za delo so opredeljene v 1. členu Zakona o inšpekciji dela. Tako je v tem členu določeno, da Inšpektorat RS za delo opravlja med ostalim tudi inšpekcijsko nadzorstvo v zvezi z izvajanjem zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu ter tudi ostale postopke, naloge in nadzore, opredeljene z drugimi predpisi. Poleg vseh teh nalog so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2010 opravljali še druge naloge in z namenom izboljšanja stanja na tem področju zagotavljali:

- sodelovanje v različnih delovnih skupinah EU,
- sodelovanje pri pripravi in izvedbi EU kampanje 2009–2011 glede ocenjevanja tveganj v zvezi z nevarnimi snovmi,
- sodelovanje pri izmenjavi informacij na področju izvajanja nadzora med inšpektorati držav članic EU (CIRCA-KSS),
- sodelovanje na IALI konferenci,
- sodelovanje v izpitnih komisijah za opravljanje strokovnih nalog iz varnosti pri delu,
- izvajanje preizkusov strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih,

- sodelovanje v komisiji za preverjanje strokovne usposobljenosti za delo z eksplozivi in pirotehničnimi izdelki,
- sodelovanje v komisiji za preverjanje izpolnjevanja pogojev subjektov, ki so v postopku za pridobitev dovoljenja za delo za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu,
- sodelovanje v delovni skupini na področju osebne varovalne opreme,
- sodelovanje v delovni skupini na področju varnosti strojev,
- sodelovanje v delovni skupini na področju dvigal,
- sodelovanje v delovni skupini na področju protieksplozijske zaščite,
- sodelovanje v delovni skupini za nadzor na področju kemijske varnosti,
- sodelovanje v Odboru za splošno varnost proizvodov,
- sodelovanje v Odboru za delovanje notranjega trga,
- sodelovanje v SIST/TC DPN (delo pod napetostjo),
- sodelovanje pri pripravi publikacij s področja varnosti in zdravja pri delu,
- sodelovanje na raznih konferencah, simpozijih in posvetih – Globalna varnost, Simpozij o varnosti in zdravju pri delu, Dnevi protieksplozijske zaščite, posveti Zbornice varnosti in zdravja pri delu, posvet Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij GZS, posvet Društva minerjev in pirotehnikov Slovenije,
- sodelovanje v usmerjevalni in delovni skupini pri pripravi sprememb Zakona o varnosti in zdravju pri delu,
- sodelovanje v medresorski skupini pri pripravi sprememb Pravilnika o protieksplozijski zaščiti,
- sodelovanje v interesnih združenjih koordinacijskih skupinah (gozdarstvo),
- sodelovanje v komisiji za ocenjevanje kandidatov za pridobitev priznanja »dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2010«.

3.11. ZAKLJUČEK

Strategijo Inšpektorata RS za delo na področju varnosti in zdravja pri delu 2009–2012, ki je bila pripravljena že ob koncu leta 2008, sestavljajo splošen oris ciljev, ambicij, delovnih metod in dejavnosti Inšpektorata RS za delo v tem obdobju. Ta strategija je sestavljena na podlagi poslanstva in vizij, ki so bile oblikovane v skladu z našimi izkušnjami na tem področju, na podlagi evropskih usmeritev za prihodnje obdobje ter tudi na podlagi predlogov in želja političnih in drugih institucij. Strategija Inšpektorata RS za delo na področju varnosti in zdravja pri delu določa dejavnosti, ki jim bo poleg običajne namenjena še dodatna pozornost. S to strategijo si je inšpektorat zastavil ambiciozen cilj, ki se že uresničuje z letnim planom dela inšpektorata (v letu 2010 predvsem na področju gradbeništva, kemijske varnosti, azbesta, psihosocialnih dejavnikov, nezgod pri delu in ocene tveganja). Usmerjena je v spodbujanje preventivne kulture med delodajalci in med delavci. Zato ta strategija poudarja preventivne ukrepe z namenom, da okrepi javno zavest o pomenu varnosti in zdravja pri delu kot obveznem sestavnem delu dobrega upravljanja podjetij.

V letu 2011 bo organizirana že 9. Konferenca Inšpektorata RS za delo, ki bo imela naslov »KAKOVOST ŽIVLJENJA IN PSIHOSOCIALNI DEJAVNIKI NA DELOVNEM MESTU«. Konferenca bo potekala v mesecu aprilu, trajala bo en dan, sodelovali pa bodo poleg predstavnikov našega organa tudi predstavniki s področja medicine, pravosodja in drugi. Obravnavana problematika je zelo aktualna in zato za ta dogodek ponovno pričakujemo veliko zanimanje.

Predstavniki inšpektorata so aktivno sodelovali tudi na mnogih posvetih, seminarjih, okroglih mizah ipd., ki so jih organizirali različni subjekti, kot so Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Oddelek za tehniško varnost Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, zveza društev in posamezna društva varnostnih inženirjev, zbornica varnosti in zdravja pri delu, subjekti z dovoljenjem za delo na področju varnosti in zdravja pri delu idr. Aktivno smo sodelovali tudi na nekaj strokovnih posvetih v Republiki Črni Gori, Republiki Hrvaški in Republiki Srbiji. S takimi aktivnostmi bomo nadaljevali tudi v bodoče, saj ocenjujemo, da lahko inšpektorji za delo s svojimi praktičnimi izkušnjami precej doprinesejo k razumevanju, razvoju in napredku teorije in prakse na področju varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2010 so se aktivnosti delovnih skupin za pripravo sprememb Zakona o varnosti in zdravju pri delu zaključile in je bil zakon v decembru poslan v koalicijsko usklajevanje. Zakon je v glavnem usklajen z mnenji in pripombami socialnih partnerjev, pristojnih državnih organov ter strokovne javnosti. Spremembe in novosti, ki so predvidene v predlogu zakona, so predvsem sledeče: vključene so zahteve iz novih direktiv EU, precej je sprememb glede opredelitev določenih pojmov, spremenjena so določila glede Izjave o varnosti in ocene tveganj, večji poudarek je dan varovanju zdravja delavcev, dopolnjene so nekatere obveznosti delodajalcev do varnosti in zdravja v zvezi delom, ločeno so obravnavani samozaposleni, dodane so zahteve glede predhodnega varstva, dodane so zahteve glede obvladovanja trpinčenja (nasilja, nadlegovanja ipd.) na delovnih mestih, spremenjena so določila glede dovoljenj za delo na področju varnosti pri delu, dodane so določbe glede prepovedi dela pod vplivom alkohola, drog in drugih substanc, dodane so določbe glede upravljanja evidenc in zbiranja osebnih podatkov v zvezi s prijavljanjem nezgod pri delu s strani delodajalcev (velja za Inšpektorat RS za delo), pomembno pa so spremenjena tudi določila glede sankcij za prekrške, predvsem glede števila sankcioniranih določb v zakonu in višine sankcij. Pričakuje se, da bo zakon stopil v veljavo v drugi polovici leta 2011.

V zvezi s samim Zakonom o varnosti in zdravju pri delu so pomembni tudi na njegovi podlagi sprejeti akti, saj je kar precej trenutno še veljavnih podzakonskih predpisov že zastarelih in zato ali že neaktualnih ali pa jih je treba spremeniti oz. dopolniti. To bo v prihodnjem obdobju tudi opravljeno v smislu, da se bodo neaktualne zadeve izpustile, še aktualne zadeve prenesle v obstoječe pravilnike, nekateri pravilniki pa bodo z določenimi korekcijami veljali še naprej.

Pomembna novost na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu glede nevarnosti udara električnega toka je uvajanje dela pod napetostjo v naši državi. To je nov pristop k izvajanju del na električnih napravah in elektroenergetskih postrojih, saj je bilo do sedaj delo pod napetostjo načeloma prepovedano. Obstoječi Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka tako delo v osnovi sicer dopušča, vendar pod posebnimi pogoji in zahtevami, ki pa do sedaj niso bile realizirane. V zadnjih nekaj letih pa so se pokazale potrebe in tudi želje po boljši kvaliteti zagotavljanja električne energije potrošnikom, k čemur pa v precejšnji meri pripomore prav delo pod napetostjo v primerih, ko je to mogoče. S tem namenom se je tudi pristopilo k realizaciji tega projekta in zagotovitvi vseh potrebnih zahtev in pogojev, ki tako delo tako s tehničnega kot tudi z varnostnega vidika ustrezno omogočajo.

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/1a

			ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKANE NEZGODE, NEV. POJAVI, POKLICNA OBOLENJA				UKREPI					
		ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNE	TEŽJE	NEVARNI POJAVI	POKLICNA OBOLENJA	ODLOČBE	OVADBE	ODLOČBE O PREKRŠKU	PLAČILNI NALOGI	PREPOVED DELA	POROČILO SVETU DELAVCEV, DEL.ZAUP. IN REP. SIND.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	89	47	13	60	1	3	0	0	70	0	2	4	1	1
A02	Gozdarstvo	27	7	2	31	0	6	0	0	19	0	3	7	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	6	3	3	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	93	42	37	72	0	2	0	0	73	0	8	9	2	2
C11	Proizvodnja pijač	8	4	1	9	0	0	0	0	8	0	2	2	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	24	7	3	19	0	0	0	0	14	0	0	1	0	9
C14	Proizvodnja oblačil	20	7	12	11	0	0	0	0	14	0	0	0	0	3
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	7	1	1	10	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	104	46	23	74	0	8	0	0	45	0	4	8	1	2
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	15	5	1	17	0	2	0	0	12	1	0	3	0	4
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	40	11	9	38	0	2	0	0	20	0	0	2	0	3
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	14	2	7	15	0	0	0	0	6	0	0	2	1	1
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	1	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	51	20	13	46	0	1	0	0	36	1	3	5	5	1
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	43	9	13	59	0	4	0	0	28	1	1	25	5	2
C24	Proizvodnja kovin	19	6	0	24	0	3	0	0	9	0	0	0	2	9
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	216	61	55	213	3	12	0	0	147	1	8	57	17	15
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	19	5	3	20	0	1	0	0	13	0	0	0	0	5
C27	Proizvodnja električnih naprav	46	14	12	40	0	4	0	0	26	1	1	3	2	13
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	58	20	7	50	1	6	0	1	51	0	3	2	2	10
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	21	7	5	29	0	2	0	0	10	0	2	0	0	4
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	4	1	1	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	70	20	15	55	0	6	0	0	41	0	4	13	2	1
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	18	3	4	17	0	1	0	0	9	0	1	0	0	2
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	39	13	13	29	0	2	0	0	26	0	0	8	0	1
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	22	3	60	83	0	2	0	0	73	0	0	4	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	11	1	1	14	0	4	0	0	9	0	2	6	2	0
E37	Ravnanje z odplakami	4	2	3	8	0	0	0	0	3	0	1	0	4	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	14	8	1	8	0	0	0	0	8	0	2	1	0	2
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	370	56	90	674	3	8	0	0	371	1	15	160	84	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	72	10	21	169	3	7	1	0	89	1	4	32	24	3
F43	Specializirana gradbena dela	726	133	190	853	4	31	0	0	510	3	40	224	88	1
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	488	80	119	516	0	1	0	0	290	1	3	30	10	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	278	79	79	251	0	7	0	0	164	1	11	38	2	2
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	282	102	76	214	1	3	0	0	151	1	6	17	4	2
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	295	43	68	297	2	5	0	0	161	0	6	18	2	1

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/2a

			ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKANE NEZGODE, NEV. POJAVI, POKLICNA OBOLENJA				UKREPI					
		ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNE	TEŽJE	NEVARNI POJAVI	POKLICNA OBOLENJA	ODLOČBE	OVADBE	ODLOČBE O PREKRŠKU	PLAČILNI NALOGI	PREPOVED DELA	POROČILO SVETU DELAVCEV, DEL.ZAUP. IN REP. SIND.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
H50	Vodni promet	2	2	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	38	4	8	53	1	1	0	0	26	0	0	1	1	4
H53	Poštna in kurirska dejavnost	4	4	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	34	11	5	36	0	1	0	0	22	0	0	2	1	1
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	327	137	149	229	0	2	0	0	195	1	12	18	3	0
J58	Založništvo	8	4	3	7	0	0	0	0	7	0	1	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	6	1	1	5	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	6	1	6	5	0	0	0	0	6	0	0	1	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	35	10	8	25	0	1	0	0	15	0	0	3	1	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	6	1	3	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	16	5	2	12	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	12	5	8	13	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	48	5	8	59	0	0	0	0	24	0	1	2	2	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	100	65	14	41	0	0	0	0	62	0	1	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	72	14	19	74	0	2	0	0	27	1	3	2	1	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	136	21	28	149	0	3	0	0	57	0	0	5	4	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	13	2	2	13	1	0	0	0	6	0	0	6	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	13	3	8	13	0	0	0	0	8	0	0	5	1	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	18	6	4	12	0	0	0	0	6	1	1	0	0	0
M75	Veterinarstvo	2	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	11	3	7	10	0	0	0	0	8	0	0	1	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	15	2	9	13	0	1	0	0	5	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	14	2	5	13	0	0	0	0	11	0	0	0	3	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	6	1	3	5	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	56	16	12	49	0	0	0	0	29	0	1	4	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	10	5	1	6	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	75	3	5	105	0	2	0	0	27	0	1	0	1	0
P85	Izobraževanje	81	11	18	91	0	0	0	0	50	0	1	3	0	0
Q86	Zdravstvo	26	3	2	23	0	1	0	0	11	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15	3	6	13	0	2	0	0	11	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	9	2	2	10	0	0	0	0	4	0	0	2	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	7	2	1	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	10	2	2	9	0	0	0	0	10	0	1	2	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	6	3	0	4	0	0	0	0	3	0	0	2	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	19	5	2	18	0	1	0	0	9	0	1	3	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	24	3	4	19	0	0	0	0	7	0	1	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	7	4	2	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	62	34	21	36	0	0	0	0	34	0	1	2	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	99	0	1	212	0	0	0	0	22	0	0	6	2	0
	SKUPAJ	**5066**	**1284**	**1342**	**5431**	**20**	**150**	**1**	**1**	**3259**	**16**	**161**	**751**	**280**	**104**

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/1b

| ŠIFRA | DEJAVNOST | UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010 | | |

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/2b

| ŠIFRA | DEJAVNOST | UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010 | | |

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/1c

ŠIFRA	DEJAVNOST	UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010																																						
		TOPLOTNE RAZMERE					SVETLOBNE RAZMERE					ZDRAVSTVENI NADZOR					ROČNO PREMEŠČANJE BREMEN			HRUP NA DELOVNEM MESTU						IZPOSTAVLJENOST DELVCEV VIBRACIJAM			IZPOSTAVLJENOST DELAVCEV RAZLIČNIM SEVANJEM		DELO S SLIKOVNIMI ZASLONI			DELOVNA MESTA V OBJEKTIH					
		9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.1	12.2	12.3	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	14.1	14.2	14.3	15.1	15.2	16.1	16.2	16.3	17.1	17.2	17.3	17.4	17.5	17.6
1	2	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	1	8	0	0	0	1	7	0	0	0	0	3	28	2	7	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
A02	Gozdarstvo	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	3	1	7	0	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	15	2	0	0	0	8	1	0	2	5	1	25	0	12	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1	1	1
C11	Proizvodnja pijač	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	8	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
C16	Obdelava in predel. lesa, proizv. izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	4	0	0	0	0	4	0	0	3	0	2	18	0	7	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	1	0	1	0	2
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	4	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	6	0	0	0	0	7	0	0	0	1	3	13	0	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	3	0	1	0	0	3	2	0	0	1	1	10	1	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0	1
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	8	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	0	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	0	22	0	0	1	0	19	0	1	0	3	9	46	1	10	0	0	0	0	6	0	3	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	4	1	1	0	0	1
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	5	0	0	1	0	3	0	0	2	0	0	3	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	7	0	6	0	1	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	2	0	9	0	4	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3	1	0	0	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	3	0	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	2	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	7	0	0	1	0	5	0	0	1	4	3	19	0	5	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	6	0	0	0	0	5	0	0	0	0	2	10	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	1	6	0	0	0	1	3	0	0	0	9	7	69	0	16	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	5	0	0	0	0	3	0	0	0	2	1	11	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	0	30	1	0	1	0	21	2	0	1	29	20	153	1	31	0	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	3	2	1	2	0	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	3	49	0	0	0	0	28	0	1	2	25	12	167	0	58	0	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	7
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	1	35	0	2	0	1	25	0	0	2	11	17	69	0	28	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4	1	1	1	4
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	20	1	0	0	0	18	1	0	0	9	8	75	0	24	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5	4	3	0	0	2
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	8	0	0	1	0	8	0	0	1	19	15	67	0	14	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/2c

ŠIFRA	DEJAVNOST	UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010																																							
		TOPLOTNE RAZMERE					SVETLOBNE RAZMERE					ZDRAVSTVENI NADZOR					ROČNO PREMEŠČANJE BREMEN			HRUP NA DELOVNEM MESTU						IZPOSTAVLJENOST DELVCEV VIBRACIJAM			IZPOSTAVLJENOST DELAVCEV RAZLIČNIM SEVANJEM		DELO S SLIKOVNIMI ZASLONI			DELOVNA MESTA V OBJEKTIH					
		9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.1	12.2	12.3	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	14.1	14.2	14.3	15.1	15.2	16.1	16.2	16.3	17.1	17.2	17.3	17.4	17.5	17.6
1	2	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	6	1	0	0	0	6	1	0	0	3	0	5	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	5	1	1	0	0	4	0	0	0	6	5	9	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	2	43	0	0	0	1	35	1	1	1	18	16	121	0	42	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	2
J58	Založništvo	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	7	0	0	0	0	5	0	0	0	2	2	12	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	4	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	30	0	0	0	0	27	0	0	0	4	22	36	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	5
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	10	0	0	2	0	8	0	0	0	2	1	18	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	11	0	0	1	0	9	0	0	0	3	3	24	0	4	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	4	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	4	0	0	0	0	3	0	0	0	2	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	1	2	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	4	0	0	0	0	2	0	0	0	3	1	6	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	6	2	12	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	4	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	7	0	0	0	0	6	0	0	1	0	2	21	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0
Q86	Zdravstvo	0	4	0	0	0	0	3	0	0	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	5	0	0	0	1	1	0	0	1	2	0	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	1	14	0	1	1	0	11	0	0	0	3	5	15	0	7	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ	**10**	**440**	**6**	**7**	**11**	**5**	**329**	**8**	**4**	**22**	**191**	**183**	**1212**	**7**	**362**	**4**	**7**	**7**	**2**	**36**	**3**	**4**	**16**	**1**	**2**	**1**	**4**	**1**	**1**	**8**	**1**	**1**	**58**	**26**	**14**	**10**	**6**	**39**

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/1d

ŠIFRA	DEJAVNOST	UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010																																															
		DELOVNA MESTA NA PROSTEM																								GIBANJE IN NOTRANJI TRANSPORT			NEVARNE IN ŠKODLJIVE SNOVI																	BIOLOŠKI DEJAVNIKI		
		18.1	18.2	18.3	18.4	18.5	18.6	18.7	18.8	18.9	18.10	18.11	18.12	18.13	18.14	18.15	18.16	18.17	18.18	18.19	18.20	18.21	18.22	18.23	19.1	19.2	19.3	20.1	20.2	20.3	20.4	20.5	20.6	20.7	20.8	20.9	20.10	20.11	20.12	20.13	20.14	21.1	21.2	21.3
1	2	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	4	1	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predel. lesa, proizv. izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	1	0	0	1	3	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	3	1	1	0	0	1	3	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	0	2	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	0	1	4	0	2	2	2	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2	0	4	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobiv. sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	0	12	100	36	38	58	49	25	78	4	22	9	4	16	4	1	2	1	1	5	0	3	3	15	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	1	3	18	5	13	12	6	2	9	2	13	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	0	10	71	8	18	49	20	45	71	2	3	4	0	26	4	0	6	1	0	4	0	0	3	4	0	2	1	1	4	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	9	0	0	3	10	76	3	69	0	0	65	1	0	2	50	2	54	0	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	1	2	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	2	0	15	7	14	1	3	7	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	13	2	4	0	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/2d

ŠIFRA	DEJAVNOST	UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010																																													
		DELOVNA MESTA NA PROSTEM																								GIBANJE IN NOTRANJI TRANSPORT			NEVARNE IN ŠKODLJIVE SNOVI																BIOLOŠKI DEJAVNIKI		
		18.1	18.2	18.3	18.4	18.5	18.6	18.7	18.8	18.9	18.10	18.11	18.12	18.13	18.14	18.15	18.16	18.17	18.18	18.19	18.20	18.21	18.22	18.23	19.1	19.2	19.3	20.1	20.2	20.3	20.4	20.5	20.6	20.7	20.8	20.9	20.10	20.11	20.12	20.13	20.14	21.1	21.2	21.3
1	2	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	4	0	1	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	16	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finan. storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	2	0	1	0	5	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	1	4	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	1	0	1	2	1	3	1	1	3	0	1	0	1	2	2	0	1	0	0	5	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potov agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	5	3	0	2	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	5	0	4	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	8	4	3	0	0	0	19	2	16	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ	**2**	**30**	**205**	**53**	**77**	**131**	**82**	**83**	**178**	**10**	**47**	**15**	**24**	**72**	**21**	**6**	**20**	**3**	**2**	**47**	**3**	**32**	**32**	**116**	**15**	**38**	**7**	**38**	**156**	**4**	**86**	**5**	**2**	**76**	**2**	**1**	**4**	**57**	**2**	**57**	**1**	**1**	**1**

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/1e

| ŠIFRA | DEJAVNOST | UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010 | | |

DELO IN UKREPI INŠPEKTORJEV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 2010

TABELA1/2e

| ŠIFRA | DEJAVNOST | UGOTOVLJENE KRŠITVE DELODAJALCEV NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2010 | | |

LEGENDA

1.1. registracija na sodišču
1.2. odločba o izpolnjevanju posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti (če so ti predpisani s posebnim zakonom (delo z azbestom...)
2.1. izjava o varnosti z oceno tveganja – izdelana in sprejeta (14. člen ZVZD)
2.2. izjava o varnosti - obvezna vsebina (4. člen Pravilnika)
2.3. ocena tveganja – obvezna vsebina (5. člen Pravilnika)
2.4. ocena tveganja – ustreznost ocenjevanja (6., 7., 8., 9., in 10. člen Pravilnika)
2.5. ocena tveganja – ustreznost ukrepov za zmanjšanje tveganja (11. člen Pravilnika)
2.6. izjava o varnosti z oceno tveganja – revizija (16. člen Pravilnika)
2.7. drugi interni akti (metodologije, postopki, elaborati, pravila oz. pravilniki, sistemizacija, pooblastila, ...)
3.1. določitev strokovnega delavca/strokovne službe (18. člen ZVZD)
3.2. določitev zahtev organiziranja izvajanja varnosti pri delu - izobrazba strokovnega delavca, število z upoštevanjem značilnosti delovnega procesa, števila delavcev, delovnih izmen, krajevno ločenih delovnih enot (18. člen ZVZD)
3.3. omogočiti strokovno opravljanje strokovnih nalog - neodvisnost, časovni obseg, dostop do podatkov, izpopolnjevanje znanja…(18. člen ZVZD)
3.4. izpolnjevanje predpisanih zahtev za izvajanje strokovnih nalog (19. člen ZVZD)
4.1. zagotovitev izvajanja nalog zdravstvenega varstva (20. člen ZVZD)
4.2. izpolnjevanje predpisanih zahtev za izvajanje nalog zdravstvenega varstva (21. člen ZVZD)
5.1. obveščanje lastnih delavcev (15/4., 23/1. in 23/2. člen ZVZD)
5.2. obveščanje delavcev drugega izvajalca (23/4. 24/7. člen ZVZD, Uredba)
5.3. preprečevanje dostopa na mesta, kjer delavcem preti neposredna in neizogibna nevarnost, navodila, dokumenti, pooblastila, nadzor,... (23/4. člen ZVZD)
5.4. opremljenost z varnostnimi znaki ter njihova ustreznost (znaki za prepovedi, opozorilni znaki, znaki za obvezno ravnanje, ... (23/5. člen ZVZD in Pravilnik o varnostnih znakih))
5.5. opremljenost z navodili za varno delo v skladu s posebnimi predpisi (23/5. člen ZVZD)
5.6. pisni sporazum – določitev skupnih ukrepov (25. člen ZVZD)
5.7. pisni sporazum – določitev delavca za zagotavljanje usklajenega izvajanja ukrepov
6.1. periodične preiskave fizikalnih, kemičnih in bioloških škodljivosti
6.2. periodični preizkusi in pregledi delovne opreme
6.3. preizkusi in pregledi sredstev in opreme za osebno varnost pri delu
6.4. usposabljanje za varno delo in preizkusi praktičnega znanja
6.5. posebne zdravstvene zahteve iz 16. člena ZVZD
6.6. preventivni zdravstveni pregledi delavcev
6.7. poškodbe pri delu, kolektivne nezgode, nevarni pojavi, poklicne bolezni, bolezni v zvezi z delom in njihovih vzrokih
6.8. obvestila o pričetku delovnega procesa z večjimi nevarnostmi za poškodbe in zdravstvene okvare
6.9. nevarnih snoveh, ki se uporabljajo (določeno v posebnih predpisih)
6.10. evidenca pregledov, preizkusov in meritev električnih inštalacij (135. člen Pravilnika o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka)
7.1. izvajanje teoretičnega usposabljanja delavcev
7.2. izvajanje praktičnega usposabljanja delavcev
7.3. ustreznost izvajanja teoretičnega usposabljanja (izvajalci, preizkus usposobljenosti, izvajanje v delovnem času in brezplačno)
7.4. ustreznost izvajanja praktičnega usposabljanja (izvajalci, program, preizkus usposobljenosti, izvajanje v delovnem času in brezplačno)
7.5. prilagojenost programa usposabljanja posebnostim delovnega mesta
7.6. usposabljanje vodilnega osebja
7.7. usposabljanje predstavnikov delavcev
7.8. usposabljanje delavcev v posebnih primerih – predpisano s pravilniki (ročno premeščanje bremen (t.33.3), hrup (t. 34.7), vibracije (t. 35.7), EMS (t.36.7), žerjavisti, viličaristi, šoferji, kurjači, kompresoristi, delavci, ki ravnajo z nevarnimi snovmi, . ..)
7.9. opredeljenost v izjavi o varnosti (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z OT)
8.1. opredeljenost OVO v internem aktu
8.2. ustreznost izbire OVO
8.3. prilagojenost te opreme uporabniku
8.4. zagotavljanje OVO
8.5. zagotavljanje uporabe OVO
8.6. pregledi in preiskave OVO
8.7. ocena stanja ob pregledu
8.8. neuporaba OVO
9.1. opredeljenost in ocenjevanje toplotnih razmer v Izjavi o varnosti z oceno tveganja (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
9.2. izvajanje preiskav toplotnih razmer v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
9.3. ustreznost izvajanja preiskav (meritve, izvajalci, metode, merilni instrumenti,…)
9.4. ustreznost dokumentiranja izvedenih preiskav (poročilo, zapisnik, ...)
9.5. dejansko stanje ob pregledu (ocena, ….)
10.1. opredeljenost in ocenjevanje svetlobnih razmer v Izjavi o varnosti z oceno tveganja (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
10.2. izvajanje preiskav svetlobnih razmer v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
10.3. ustreznost izvajanja preiskav (meritve, izvajalci, metode, merilni instrumenti,…)
10.4. ustreznost dokumentiranja izvedenih preiskav (poročilo, zapisnik, ...)
10.5. dejansko stanje ob pregledu (ocena, ….)
11.1. opredeljenost v Izjavi o varnosti z oceno tveganja (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
11.2. zagotavljanje pogojev, na osnovi katerih bo naloge zdravstvenega varstva opravljal pooblaščeni zdravnik specialist medicine dela, prometa in športa (20. člen ZVZD)
11.3. izvajanje zdravstvenih pregledov (22. člen ZVZD oz. 10. člen Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev)
11.4. vsebinska ustreznost opravljenih zdravstvenih pregledov glede na delovni proces (npr. delo na višini, hrup, ročno premeščanje bremen, psiholog, …)
11.5. organiziranost prve pomoči ter sredstva in oprema za zagotavljanje prve pomoči
12.1. opredeljenost in ocenjevanje problematike v Izjavi o varnosti z oceno tveganja(če je prisotna) (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
12.2. nadomeščanje s primerno delovno opremo, pripomočki in primernimi mehanskimi pomagali ter zagotavljanje organizacijskih in tehničnih ukrepov na področju ročnega premeščanja bremen (4. člen pravilnika)
12.3. posvetovanje z delavci in njihovimi predstavniki ter usposabljanje in poučevanje delavcev o problematiki ročnega prenašanja bremen (8. in 9. člen pravilnika)
13.1. opredeljenost in ocenjevanje problematike v Izjavi o varnosti z oceno tveganja (če je prisotna) (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
13.2. izvajanje preiskav škodljivosti hrupa v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
13.3. ustreznost izvajanja preiskav (meritve, izvajalci, metode, merilni instrumenti,…)
13.4. dejansko stanje ob pregledu (ocena, meritev inšpektorja, ….)
13.5. zagotavljanje ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike hrupa
13.6. posvetovanje z delavci in njihovimi predstavniki ter usposabljanje in poučevanje delavcev o problematiki hrupa (13. in 14. člen pravilnika)
14.1. izvajanje preiskav škodljivosti vibracij v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
14.2. ustreznost dokumentiranja izvedenih preiskav (poročilo, zapisnik, ...)
14.3. zagotavljanje ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike vibracij
15.1. izvajanje preiskav škodljivosti EMS v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
15.2. dejansko stanje ob pregledu (ocena, ….)
16.1. izpolnjevanje zahtev v zvezi z opremo (zaslon, tipkovnica, delovna miza, delovni stol)
16.2. izpolnjevanje zahtev v zvezi z delovnim okoljem (prostorske zahteve)
16.3. zagotavljanje izvajanja strokovno ustreznih korektivnih vaj in ustrezen način poteka odmorov kot sestavni del delovnih nalog
17.1. ustreznost objekta (stabilnost in trdnost; tla, stene, stropi, streha, stenska in strešna okna, vrata, električne inštalacije, lestve, nevarne odprtine, prezračevanje)
17.2. ustreznost delovnih prostorov (površina, višina, volumen, urejenost, opremljenost...)
17.3. posebni prostori (prostori za počitek, aktivno rekreacijo, odmor, kajenje, za vzdrževanje opreme, za nosečnice in doječe matere, ...)

LEGENDA

17.4. sanitarni prostori (garderobe, kopalnice, stranišča, ...)
17.5. ergonomske in druge posebne zahteve
17.6. načrt reševanja
18.1. stalna delovna mesta (20. poglavje pravilnika, ...)
18.2. začasna delovna mesta na prostem (uredba - gradbišča, začasna in premična delovišča, ...)
18.3. začasna delovna mesta na višini - varnostne ograje
18.4. začasna delovna mesta na višini - odprtine v stenah na višini več kot 2m
18.5. začasna delovna mesta na višini - odprtine in prehodi v tleh in medetažnih konstrukcijah
18.6. začasna delovna mesta na višini - dostopi na mesta na višini (rampe, stopnice, lestve,…)
18.7. začasna delovna mesta na višini - delovni podi
18.8. začasna delovna mesta na višini - delo na strehah in na drugih površinah z naklonom
18.9. začasna delovna mesta na višini - gradbeni odri
18.10. začasna delovna mesta na višini - ostalo
18.11. začasna delovna mesta v globini (stabilnost brežin, razpiranje, zavarovanje na zgornjem robu, ...)
18.12. pomožni prostori na gradbišču (garderobe, umivalniki, stranišča, prostori za počitek in ogrevanje, jedilnice, ...)
18.13. prijava gradbišča s strani investitorja kadar je potrebna (kopija na gradbišču, ažurirana s podatki o vseh izvajalcih)
18.14. izdelava varnostnega načrta
18.15. ustreznost varnostnega načrta glede varovanja pred padci z višine
18.16. ustreznost ostale vsebine varnostnega načrta
18.17. koordinatorji za varnost in zdravje pri delu (imenovanje, izpolnjevanje pogojev)
18.18. upoštevanje temeljnih načel preventive s strani investitorja (sprejete rešitve v projektu objekta in ob terminskem planiranju ter izvajanju - ogrožanje zaradi istočasnega izvajanja različnih del, ...)
18.19. dokumentacija za uporabnika (izdelana, na gradbišču)
18.20. izpolnjevanje nalog koordinatorja – vodenje knjige ukrepov
18.21. izpolnjevanje nalog koordinatorjev – uskladitev varnostnega načrta
18.22. izpolnjevanje nalog koordinatorjev – opravljanje ostalih nalog
18.23. upoštevanje navodil in opozoril koordinatorja za varnost in zdravje pri delu (s strani izvajalcev)
19.1. poti za hojo in transport, izhodi, prehodi, evakuacijske poti, stopnice, tekoče stopnice in proge, ...(širine, proste višine, nakloni, ravnost tal, ...)
19.2. nakladalne, odlagalne in skladiščne površine (ravnost tal, ...)
19.3. spoštovanje predpisanih zahtev in ukrepov (omejitve hitrosti, talne označbe, prepovedi, založenost, ...)
20.1. opredeljenost in ocenjevanje problematike v Izjavi o varnosti z oceno tveganja (če je prisotna) (11. člen Pravilnika o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja)
20.2. seznam nevarnih snovi
20.3. dokumentacija za nevarne snovi (varnostni list, navodila za varno delo,…)
20.4. seznanjenost s Praktičnimi smernicami za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi
20.5. skladiščenje in količine na delovnih mestih
20.6. ostale ugotovljene kršitve v zvezi s Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (Ur. list RS št. 33/01)
20.7. pisno obvestilo o pričetku del z azbestom
20.8. izvajanje preiskav kemičnih škodljivosti v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
20.9. ustreznost izvajanja preiskav (meritve, izvajalci, metode, merilni instrumenti)
20.10. ustreznost dokumentiranja izvedenih preiskav (poročilo, zapisnik, ...)
20.11. dejansko stanje ob pregledu (ocena, ….)
20.12. zagotavljanje ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike kemičnih škodljivosti
20.13. ugotovitve v zvezi z Zakonom o kemikalijah skladno z dodeljenimi pristojnostmi
20.14. ugotovitve v zvezi z Uredbo o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in sveta ES o registraciji, evaluaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)
21.1. izvajanje preiskav škodljivosti bioloških dejavnikov v opredeljenih rokih
21.2. zagotavljanje ustreznih organizacijskih in tehničnih ukrepov za ureditev problematike škodljivosti bioloških dejavnikov
21.3. posvetovanje z delavci in njihovimi predstavniki ter obveščanje, usposabljanje in poučevanje delavcev v zvezi s škodljivostmi bioloških dejavnikov)
22.1. opredeljenost v internem aktu
22.2. pregledi in meritve električnih instalacij
22.3. pregledi in meritve sistemov zaščite pred strelo
22.4. ugotovljeno dejansko stanje ob pregledu (vizuelno)
22.5. ustreznost organiziranosti in izvajanja del (pravilnik)
23.1. ustreznost dokumentiranja izvedenih pregledov in preizkusov (potrdilo, zapisnik, ...)
23.2. izvajanje pregledov in preizkusov v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
23.3. ustreznost izvajanja pregledov in preizkusov (izvajalci, metode, merilni instrumenti,postopki)
23.4. ugotovljeno dejansko stanje v času pregleda (namestitev, napisi, pogonska energija, krmiljenje,varnostne naprave, varovala, kontrolni instrumenti, signalne naprave, urejenost, opremljenost, ...)
24.1. navodila za uporabnika - OVO ZA VAROVANJE DIHAL
24.2. navodila za uporabnika - OVO ZA VAROVANJE ROK
24.3. navodila za uporabnika - OVO ZA VAROVANJE NOG
24.4. navodila za uporabnika - OVO ZA VAROVANJE NA VIŠINI
24.5. označevanje OVO
24.6. izjava o skladnosti OVO
24.7. ugotovljeno dejansko stanje v času pregleda (bistvene varnostne in zdravstvene zahteve)
25.1. ustreznost dokumentiranja izvedenih pregledov in preizkusov (potrdilo, zapisnik, ...)
25.2. izvajanje pregledov in preizkusov v opredeljenih rokih (15. in 62. člen ZVZD)
25.3. ustreznost izvajanja pregledov in preizkusov (meritve, izvajalci, metode, merilni instrumenti, postopki, …)
25.4. ugotovljeno dejansko stanje v času pregleda
25.5. izjava o skladnosti (EC deklaracija)
25.6. označevanje
25.7. navodilo za uporabo
25.8. CE znak
25.9. ostala dokumentacija (tehnična mapa, poročilo o tipskem preizkusu,...)
26.1. opredeljenost v internem aktu (elaborat eksplozijske ogroženosti) in druga dokumentacija (19. člen pravilnika)
26.2. vgraditev opreme (21. člen)
26.3. vzdrževanje opreme (22. člen)
26.4. usposabljanje (24. člen – 1.1. priloge št. XIII)
26.5. pojav eksplozije – prijava na IRSD (25. člen)
26.6. usposobljenost izvajalcev (29. člen)
26.7. ugotovljeno dejansko stanje v času pregleda (bistvene varnostne zahteve)
27.1. dokumentacija, ki na ustrezen način izkazuje brezhibnost (poročila)
27.2. pogodbe za: vzdrževanje, skrbništvo, reševanje
28.1. dokumentacija, ki na ustrezen način izkazuje brezhibnost
28.2. izvajanje periodičnih pregledov in preizkusov (izvajalci, zapisniki, ..., (Pravilnik v povezavi z ZVZD))
28.3. ugotovljeno dejansko stanje v času pregleda (namestitev, urejenost, opremljenost, ...)
29.1. izvajanje obveznosti delodajalca (28. in 29. člen ZVZD)
30.1 sodelovanje s predstavniki delavcev (delavski zaupnik, svet delavcev, posredovanje dokumentacije (28., 29. in 30. člen ZVZD)
30.2. sodelovanje s sindikati (28/3. člen ZVZD)
31.1. varstvo invalidov in starejših delavcev členi (199. do 203. ZDR)
31.2. varstvo žena – nočno delo (149. do 153. člena in 190. člen ZDR)
32.1. obveščanje o začetku del (26. člen ZVZD)
32.2. obveščanje o nezgodah pri delu in kolektivnih nezgodah (27. člen ZVZD)
32.3 obveščanje o nevarnih pojavih (27. člen ZVZD)
33.1. pogodba o zaposlitvi (9. do 119. člen ZDR)
34.1. zagotavljanje prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih, upoštevajoč predpisane izjeme (16. člen ZOUTI)
34.2. nespoštovanje prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih, upoštevajoč predpisane izjeme (16. člen ZOUTI)
34.3. izpolnjevanje predpisanih pogojev za kadilnice (17. člen ZOUTI in Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadilnica)
35.1. prepoved prodaje oz. ponudbe alkoholnih pijač med delovnim časom na delovnem mestu (tretja alinea 12. člena v povezavi s 15. členom)
36.1. požarni načrt
36.2. gasilna oprema (veljavnost, namestitev, založenost, ...)
37.1. izpolnjevanje pogojev za pridobitev dovoljenja za delo (kadrovske, organizacijske, tehnične)
37.2. pomanjkljivosti pri izvajanju pregledov in preizkusov delovne opreme
37.3. neustrezna dokumentacija o opravljenih pregledih in preizkusih delovne opreme
37.4. pomanjkljivosti pri izvajanju usposabljanja za varno delo
37.5. neustrezna dokumentacija o opravljenih usposabljanjih za varno delo (zapisniki)
38.1. vse ostale pomanjkljivosti in nepravilnosti

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

4.1. SPLOŠNO

Leto 2010 je bilo nedvomno najtežje leto za Inšpektorat RS za delo vse od njegovega obstoja. Svetovna gospodarska kriza, ki je že v letu 2009 zajela vso Slovenijo ter je še posebej izrazita v dejavnosti gradbeništva, se je le še poglobila. Tudi v letu 2010 smo si prizadevali preseči ali pa vsaj doseči enako število inšpekcijskih nadzorov v primerjavi z letom poprej, vendar je število inšpekcijskih nadzorov za malenkost upadlo. Ocenjujemo, da je takšno stanje posledica dejstva, da smo zaradi vsesplošnega slabega gospodarskega stanja v državi obravnavali številne, po naravi kršitev zelo zahtevne primere, ki so zahtevali večkratno ukrepanje tako v upravnem kot tudi v prekrškovnem postopku. V letu 2010 smo na področju delovnih razmerij opravili 9908 inšpekcijskih nadzorov ter ugotovili skupno 6456 kršitev, največ v dejavnosti gradbeništva (1673). Po številu kršitev izrazito izstopajo kršitve v zvezi s plačilom za delo (2596). V letu 2010 se je izjemno povečalo tudi število prijav ter zaprosil za strokovno pomoč glede plačila za delo. V poročevalskem obdobju smo izdali 1484 ureditvenih odločb, 170 odločb o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti na podlagi 17. člena Zakona o inšpekciji dela, 3 odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti skladno s 16. členom Zakona o inšpekciji dela. V postopku o prekršku smo izdali skupno 4740 ukrepov, od tega 2760 plačilnih nalogov, 1475 odločb o prekršku ter 505 opozoril. Kaznivo dejanje smo prijavili v 81 primerih. V 4 primerih so bili izpolnjeni pogoji za zadržanje učinkovanja prenehanja pogodbe o zaposlitvi zaradi odpovedi, v 3 primerih pa za posredovanje v sporu med delavcem in delodajalcem. V letu 2010 smo izdali tudi 38 dovoljenj za delo otrok ter podali 38 soglasij k odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavkam oz. delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva.

Leto 2010 je bilo nedvomno najtežje leto za Inšpektorat RS za delo vse od njegovega obstoja. Svetovna gospodarska kriza, ki je že v letu 2009 zajela vso Slovenijo, se je le še poglobila. Zaradi nelikvidnosti delodajalcev smo bili priča številnim prisilnim poravnavam, stečajem, kar je neizogibno vodilo v odpovedi pogodb o zaposlitvi. Gospodarska kriza se je najbolj odrazila v dejavnosti gradbeništva, ki smo jo poostreno nadzirali vse leto in ugotovili tudi največ kršitev delovnopravne zakonodaje, ter se postopno širila tudi na druge dejavnosti.

Zaradi nelikvidnosti delodajalcev smo se soočali z neizplačilom plač, regresa, odpravnin in drugih prejemkov iz delovnega razmerja, saj so delodajalci tudi na ta način iskali možnosti za prebroditev krize in s tem neupravičeno posegli v pravice delavcev. Tovrstne kršitve smo evidentirali tudi pri vse več delodajalcih, ki so do leta 2010 redno izpolnjevali svoje finančne obveznosti do delavcev iz naslova delovnega razmerja. V letu 2010 se je namreč tudi izjemno povečalo število prijav ter zaprosil za strokovno pomoč, iz katerih je bilo mogoče razbrati problematiko neizplačila plačila za delo. Temu so se pridružile tudi prijave zaradi neplačila prispevkov za socialno varnost, zaradi česar smo vložili veliko naporov, preden smo lahko tako delavcem, medijem kot tudi nekaterim državnim organom pojasnili, da tovrstne kršitve ne sodijo v pristojnost Inšpektorata RS za delo. Za obravnavo tovrstnih kršitev je namreč pristojna Davčna uprava RS, s katero smo zaradi medsebojne povezanosti delovnopravnih institutov ter institutov socialne varnosti tesno sodelovali v

poročevalskem obdobju. Tovrstne kršitve pa nižajo nivo pravic delavcev ter nenazadnje močno vplivajo tudi na eksistenco delavcev ter posledično na stopnjo njihove tolerance, kar se odraža tudi v dejstvu, da smo bili v poročevalskem obdobju priča stavkovnemu valu in drugih protestov delavcev.

Tako kot v preteklih letih smo si tudi v letu 2010 prizadevali preseči ali pa vsaj doseči enako število inšpekcijskih nadzorov v primerjavi z letom poprej, vendar nam zastavljenega cilja ni povsem uspelo doseči, smo se mu pa zelo približali. V poročevalskem obdobju smo na področju delovnih razmerij opravili **9908 inšpekcijskih nadzorov**, kar je le za 57 nadzorov manj kot v letu 2009 (9965). Menimo, da je rahel upad števila nadzorov posledica dejstva, da smo zaradi vsesplošnega slabega gospodarskega stanja v državi obravnavali številne, po naravi kršitev zelo zahtevne primere, ki so zahtevali večkratno ukrepanje tako v upravnem kot tudi v prekrškovnem postopku. Temu priča tudi dejstvo, da se je v letu 2010 izjemno povečalo število vloženih kazenskih ovadb s strani Inšpektorata RS za delo. Primeri, rezultat katerih je podaja kazenske ovadbe, ki jo uporabljamo kot skrajno sredstvo, pa nedvomno zahtevajo zelo temeljito obravnavo celotne zadeve. Povečal se je tudi obseg podanih strokovnih pomoči tako v ustni kot tudi v pisni obliki. Inšpektorat RS za delo je sicer v letu 2010 prejel kar **1119 pisnih zaprosil za strokovno pomoč**, po drugi strani pa nam številni medijski pritiski po prednostnem reševanju nekaterih zadev, ki po naravi v primerjavi z ostalimi sploh niso bile prednostne, prav gotovo niso bili v pomoč pri našem delu. Vse več je tudi drugih zahtev po poročanju, zato inšpektorji posvetijo veliko časa pripravi raznovrstnih poročil in odgovorov, kar pa posledično posega v njihov čas za opravljanje prvenstvene naloge, to je za izvajanje inšpekcijskih nadzorov.

Tako kot v preteklih poročevalskih obdobjih smo pri odkrivanju in preprečevanju kršitev pogosto sodelovali tudi z drugimi pristojnimi organi, kot npr. z Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za pravosodje, Zavodom RS za zaposlovanje, Davčno upravo RS, Tržnim inšpektoratom RS, Prometnim inšpektoratom RS, Policijo itd.

V letu 2010 je Inšpektorat RS za delo preko svoje predstavnice postal tudi član Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Predstavnica inšpektorata je tudi aktivno sodelovala na posvetu, ki je potekal ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi na temo "Delovno izkoriščanje, prisilno delo in morebitna prepletenost s pojavom trgovine z ljudmi". Na posvetu je predstavila delovanje Inšpektorata RS za delo ter problematiko v zvezi z zaposlovanjem in delom tujcev.

Na Inšpektoratu RS za delo skozi vsa leta ohranjamo enako klasifikacijo inšpekcijskih nadzorov, in sicer so inšpekcijski nadzori potekali v obliki:

- rednih inšpekcijskih nadzorov naključno izbranih subjektov,
- rednih in izrednih nadzorov subjektov, opravljenih na podlagi različnih pobud oz. prijav,
- kontrolnih inšpekcijskih nadzorov, namenjenih preverjanju upoštevanja predhodno izdanih ukrepov Inšpektorata RS za delo, kar je po naši oceni še posebej pomembno za izpolnitev namena nadzora, tj. za pravilno in dosledno izvajanje predpisov,
- usmerjenih akcij s področja nadzora delovnih razmerij,
- koordiniranih akcij ugotavljanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, ki jih izvajamo skupaj s Tržnim inšpektoratom RS, Davčno upravo RS, Prometnim inšpektoratom RS, Policijo in nekaterimi drugimi inšpektorati.

Po številu opravljenih posameznih vrst nadzorov tudi v letu 2010 izrazito izstopajo izredni inšpekcijski nadzori. Gre za nadzore, opravljene v okviru različnih usmerjenih in drugih akcij Inšpektorata RS za delo, ter nadzore, ki jih po uradni dolžnosti opravimo v zvezi z različnimi prijavami oz. pobudami. Med pobudniki se pogosto pojavljajo Prometni inšpektorat RS, Komisija za preprečevanje korupcije, Davčna uprava RS, Policija, sindikati, Inšpektorat RS za šolstvo in šport, Tržni inšpektorat RS, Zavod RS za zaposlovanje, Varuh človekovih pravic, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve itd.

Večino prijav oz. pobud še vedno prejmemo s strani delavcev ter drugih fizičnih oseb, ki se v ta namen vse pogosteje poslužujejo elektronske pošte. Med temi prijavami prejmemo tudi anonimne prijave z nerazumljivo ali nepopolno vsebino, zaradi česar jih ni mogoče obravnavati. Pogosto se tudi dogaja, da se na naslovih, kjer naj bi prihajalo do kršitev, nihče ne nahaja, niti ni mogoče opaziti nobenih znakov opravljanja dejavnosti. Vlagatelje pa zaradi njihove anonimnosti ne moremo pozvati k dopolnitvi prijave.

V poročevalskem obdobju smo, še pogosteje kot do sedaj, prejeli vloge, ki ne sodijo v pristojnost Inšpektorata RS za delo, zato smo jih skladno s 4. odstavkom 65. člena Zakona o splošnem upravnem postopku odstopili drugim pristojnim organom. Neredko pa smo pri teh delodajalcih opravili tudi inšpekcijski nadzor na področju delovnih razmerij po uradni dolžnosti ter preverili stanje glede izvajanja delovnopravne zakonodaje.

V poročevalskem obdobju smo v skladu s 3. členom Zakona o inšpekciji dela preko pripomb in predlogov sodelovali pri pripravi predpisov oz. sprememb predpisov, in sicer pri pripravi predloga Zakona o malem delu, predloga Zakona o urejanju trga dela, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških, predloga Zakona o minimalni plači, predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju in delu tujcev, predloga Zakona o priznavanju poklicnih kvalifikacij, zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor mentalne medicine specialist itd. Na tem mestu pa velja posebej poudariti, da smo v letu 2010 v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve pristopili tudi k izdelavi analize o razlogih za sprejem novega Zakona o inšpekciji dela. Sprejem novega zakona na tem področju je nujen, saj je bil veljavni Zakon o inšpekciji dela zadnjih sprememb deležen v letu 2000, in še to v manjšem obsegu. Od njegovih zadnjih sprememb dalje pa je bila spremenjena skoraj vsa materialna zakonodaja, ki predstavlja predmet nadzora.

Pri opravljanju prvenstvene naloge Inšpektorata RS za delo, tj. pri izvajanju inšpekcijskega nadzora, smo v letu 2010 na področju delovnih razmerjih ugotovili skupno **6456** kršitev. Število ugotovljenih kršitev v letu 2010 je kljub manjšemu številu inšpekcijskih nadzorov znatno večje kot v preteklem koledarskem letu (6013). Največ kršitev smo evidentirali v dejavnosti **gradbeništva (1673)**, **gostinstva (1058)** in **trgovine (937)**, pri čemer pa je treba upoštevati, da v navedenih dejavnostih opravimo tudi največje število inšpekcijskih nadzorov.

Po številu ugotovljenih kršitev v letu 2010 izrazito izstopajo kršitve v zvezi s plačilom za delo **(2596)**; teh smo ugotovili občutno več kot v preteklem poročevalskem obdobju (1522). Nato sledijo kršitve, povezane s pogodbo o zaposlitvi **(942)**, ki pa so v primerjavi s preteklim koledarskim letom upadle (1242), na tretje mesto pa se uvrščajo ugotovljene kršitve v zvezi z vodenjem evidenc na področju dela **(606)**, ki pa so ravno tako v primerjavi z letom 2009 nekoliko upadle (715). Temu sledijo kršitve v zvezi z delovnim časom **(517)**, zaposlovanjem na črno **(495)** ter prenehanjem pogodbe o zaposlitvi **(328)**.

Če analiziramo število posameznih vrst ukrepov v primerjavi s preteklim poročevalskim obdobjem, lahko ugotovimo, da beležimo trend rasti podanih kazenskih ovadb ter izdanih ukrepov v prekrškovnem postopku, medtem ko pa so se inšpektorji nekoliko manj posluževali ukrepov v upravnem postopku. Takšna slika stanja je v veliki meri posledica širših pooblastil Inšpektorata RS za delo v prekrškovnem v primerjavi z upravnim postopkom. V določeni meri pa razloge za takšno stanje predstavlja vse več ugotovljenih hujših kršitev delovnopravne zakonodaje, ki imajo obenem znake prekrška ali pa celo kaznivega dejanja. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti smo tako v poročevalskem obdobju v **1484** primerih odpravo nepravilnosti delodajalcem naložili z **ureditveno odločbo**. V letu 2010 smo v **170 primerih** ukrepali z izdajo **odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti** na podlagi **17. člena** Zakona o inšpekciji dela. V **3 primerih** smo zaradi onemogočanja nemotenega opravljanja inšpekcijskega nadzora ukrepali **z odločbo o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti** skladno s **16. členom** Zakona o inšpekciji dela. V postopku o prekršku smo na področju delovnih razmerij izdali skupno

4740 ukrepov, kar je bistveno več kot v letu 2009 (3614); od tega smo v **2760** primerih ukrepali s **plačilnimi nalogi**, v **1475** primerih **z odločbami o prekršku** ter v **505 primerih z opozorili**. **Kaznivo dejanje** smo prijavili kar v **81 primerih**, kar je izrazito več kot v letu poprej (27). V **4 primerih** so bili izpolnjeni pogoji **za zadržanje učinkovanja prenehanja pogodbe o zaposlitvi zaradi odpovedi**. **V 129 primerih** smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali **z opozorili po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru**. V letu 2010 smo izdali tudi **38 dovoljenj za delo otrok** ter podali **38 soglasij k odpovedi pogodbe o zaposlitvi** delavkam oz. delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva.

Graf 38: Število prijav kaznivega dejanja na pristojno Državno tožilstvo (2006-2010)

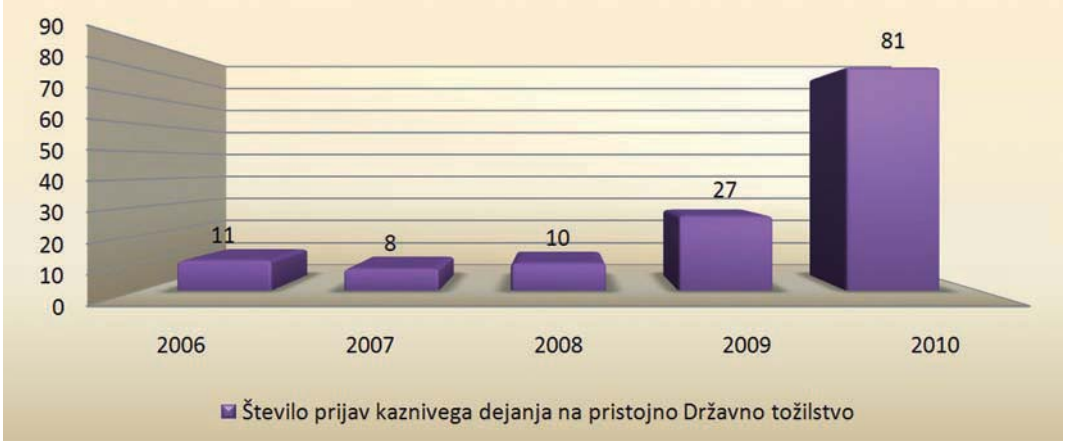

Le v **3 primerih** pa so bili izpolnjeni pogoji za **posredovanje v sporu med delavcem in delodajalcem**. Vsebina sporov se je nanašala na prenehanje pogodbe o zaposlitvi, odpravnino ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi in obstoj delovnega razmerja ter uresničevanje pravic iz delovnega razmerja (zaposlovanje na črno). V vseh **3 primerih** je bil spor med delavcem in delodajalcem uspešno razrešen s sklenitvijo sporazuma, ki je v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih tudi izvršilni naslov.

4.2. POGODBA O ZAPOSLITVI

Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili 942 kršitev v zvezi s pogodbo o zaposlitvi, kar je manj kot v letu 2009, ko so jih ugotovili 1212. Če upoštevamo še, da se je skupno število vseh ugotovljenih kršitev na področju delovnih razmerij v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 povečalo, je torej delež kršitev, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi, v letu 2010 nekoliko upadel. Vseeno obravnavano področje, ki tako po obsegu kršitev kot tudi po njihovem pomenu, še naprej zaseda eno ključnih mest v okviru dejavnosti Inšpektorata RS za delo na področju delovnih razmerij.

4.2.1 Splošno

Med kršitvami, ki zadevajo pogodbo o zaposlitvi, izstopajo kršitve v zvezi s sklepanjem pogodbe o zaposlitvi za določen čas, ki so jih inšpektorji v tem poročevalskem letu ugotovili kar **328**. Ugotovili so tudi **140 kršitev** opustitve izročitve fotokopij prijav v zavarovanje ter **131 kršitev**, ki so se nanašale na opustitev izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi oziroma pisne pogodbe o zaposlitvi delavcu. V zvezi z objavo prostih delovnih mest so inšpektorji ugotovili **72 kršitev**. V **67 primerih** so ugotovili kršitev v zvezi z delom na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih, v **60 primerih** kršitev, ko delodajalec v splošnem aktu ni določil pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu, v **56 primerih** pa kršitev prvega odstavka 45. člena Zakona o delovnih razmerjih. V nadaljevanju v posebnih poglavjih poleg zgoraj navedenih kršitev posebej obravnavamo tudi druge kršitve oziroma skupine kršitev, ki jih inšpektorji sicer ne ugotovijo tako pogosto, vendar jih je glede na njihovo naravo smiselno posebej izpostaviti (npr. kršitve, ki se nanašajo na diskriminacijo, nadlegovanje in trpinčenje).

Poleg kršitev, ki jih zaradi njihove pojavnosti ali zaradi njihovega pomena posebej obravnavamo v tem poglavju, pa so inšpektorji v zvezi s pogodbo o zaposlitvi ugotovili še nekatere druge kršitve, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi. Tako so ugotovili tudi **5 kršitev** v zvezi z upoštevanjem pravic delavcev, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas, **3 kršitve** obveznosti sklenitve nove pogodbe o zaposlitvi, če se spremenijo pogoji iz tretje, četrte, pete ali šeste alinee prvega odstavka 29. člena Zakona o delovnih razmerjih, ter v primerih iz 90. člena Zakona o delovnih razmerjih ter tudi **2 kršitvi** v zvezi z napotitvijo kandidata na predhodni zdravstveni pregled na stroške delodajalca. Inšpektorji so ugotovili tudi posamične kršitve v zvezi z zagotavljanjem dela delavca uporabniku v nasprotju z 59. členom Zakona o delovnih razmerjih (časovna omejitev), v zvezi z zaposlitvijo v nasprotju s tretjim odstavkom 20. člena Zakona o delovnih razmerjih (pogoji za sklenitev pogodbe o zaposlitvi), kršitev obveznosti varovanja delavčevih osebnih podatkov, kršitev, ko delodajalec ne upošteva suspenza pogodbe o zaposlitvi v primerih iz 51. člena Zakona o delovnih razmerjih v skladu z omenjeno zakonsko določbo, in kršitev v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi z delavci, če delodajalec v skladu z Zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu – uporabniku.

4.2.2 Kršitve v zvezi s prepovedjo diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

Tudi v letu 2010 so inšpektorji redko ugotovili kršitve, ki so se nanašale na diskriminacijo, (spolno) nadlegovanje in trpinčenje na delovnem mestu. Kljub temu ni mogoče trditi, da do teh kršitev prihaja zelo redko ter da temu področju ni treba posvečati velike pozornosti tudi v prihodnje. Gre namreč za kršitve, ki jih je vsaj v okviru inšpekcijskega postopka težko dokazati, obenem pa delavci, ki so tem kršitvam iz delovnega razmerja izpostavljeni, praviloma ne želijo razkriti svoje identitete, kar dodatno otežuje delo inšpektorjev. Inšpektorji pa ugotavljajo, da prihaja tudi do prijav »mobbinga« oziroma trpinčenja, ko znaki te kršitve niso izpolnjeni, saj delavci zakonske opredelitve trpinčenja pogosto ne poznajo in kot trpinčenje dojemajo že odrejanje dela ali enkraten dogodek, ko delodajalec po njihovem mnenju ravna neustrezno. Inšpektorji so ugotovili skupno **11 kršitev** v zvezi z diskriminacijo, (spolnim) nadlegovanjem in trpinčenjem na delovnem mestu.

Inšpektorji so v letu 2010 ugotovili **5 kršitev** diskriminacije iskalca zaposlitve pri zaposlovanju. V enem primeru so inšpektorji tako ugotovili, da je delodajalec med pogoji za zasedbo delovnega mesta navedel, da naj bi bili kandidati stari do 40 let, v eni od preostalih zadev pa je bilo ugotovljeno, da delodajalec za določena dela zaposluje le moške, za druga pa le ženske.

Ob tem so inšpektorji ugotovili **2 kršitvi** diskriminacije delavca v času trajanja delovnega razmerja in **2 kršitvi** diskriminacije delavca v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, ugotovili pa so tudi posamični kršitvi v zvezi z manj ugodnim obravnavanjem delavcev, povezanim z nosečnostjo ali starševskim dopustom, (kar šteje za diskriminacijo), in v zvezi s prepovedjo trpinčenja na delovnem mestu.

4.2.3 Opustitev izročitve fotokopije prijave v zavarovanje

V letu 2010 so inšpektorji ugotovili **140 kršitev** opustitve izročitve fotokopije prijave v zavarovanje, kar je precej manj kot v letih 2008 in 2009, ko so inšpektorji ugotovili 225 oziroma 226 tovrstnih kršitev. Delodajalci, pri katerih inšpektorji ugotovijo kršitve, fotokopije prijave vročajo po preteku zakonsko določenega roka ali jih delavcem sploh ne vročijo. Največ kršitev te vrste so inšpektorji v letu 2010 ugotovili v dejavnostih gostinstva, prometa, trgovine in gradbeništva.

Inšpektorji ugotavljajo, da prihaja tudi do primerov, ko delodajalec delavcu fotokopijo prijave v zavarovanje sicer vroči, delavec pozneje izjavi, da mu ta ni bila vročena, delodajalec pa v postopku predloži potrdilo, da je delavcu fotokopije izročil. Nasprotno pa so inšpektorji v nekaterih primerih ugotovili, da omenjena potrdila niso datirana ali da celo nosijo datum vročitve pred datumom vložitve prijave v zavarovanje.

Inšpektorji so tudi v letu 2010 ugotavljali, da do kršitev te vrste pogosteje prihaja pri manjših delodajalcih pa tudi pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce. Še vedno prihaja tudi do situacij, ko delodajalci delavce najprej »preizkusijo« in jih ne prijavijo v zavarovanje, pri čemer z njimi sklenejo pogodbo o zaposlitvi ali pa tudi ne. V slednjem primeru gre za zaposlovanje na črno.

Prav tako inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci še vedno niso seznanjeni s svojo dolžnostjo izročitve fotokopije prijave v zavarovanje, čeprav se položaj na tem področju izboljšuje, ob tem pa so delavci vedno bolj seznanjeni s to dolžnostjo delodajalca.

4.2.4 Opustitev izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi in pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi

V letu 2010 je prišlo do precejšnjega padca števila ugotovljenih kršitev v zvezi z opustitvijo izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi delavcu, saj so jih inšpektorji v tem letu ugotovili »le« **105**, leto poprej pa 183. Kršitve v zvezi z opustitvijo izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi so inšpektorji največkrat zabeležili v dejavnostih gostinstva, prometa, trgovine in gradbeništva. Kar pa zadeva kršitve v zvezi z izročitvijo pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi, so jih inšpektorji v letu 2010 ugotovili približno enako kot v letu 2009. Tako je bilo v letu 2010 ugotovljenih **26 kršitev** te vrste, leto prej pa 28. Po poročanju inšpektorjev so kršitve v zvezi z izročitvijo pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi in pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi še naprej pogostejše pri manjših delodajalcih. Kršitve iz tega poglavja se po ugotovitvah inšpektorjev pojavljajo tudi pri spremembah pogodb o zaposlitvi.

Inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci še vedno niso seznanjeni z dolžnostjo izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi delavcu tri dni pred njeno sklenitvijo, nekateri delodajalci pa po ugotovitvah inšpektorjev v samo pogodbo o zaposlitvi vnesejo določbo o vročitvi listine kot predloga, pri čemer je pristnost takšne vročitve težko dokazljiva. Enako velja tudi glede izročitve pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi, saj inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci pogosto razpolagajo zgolj z izvodom pogodbe, ki ga je delavec podpisal, kar pa samo po sebi ne pomeni nujno dokaza izročitve pogodbe delavcu. Inšpektorji so v nekaterih primerih ugotovili, da je bila pogodba o zaposlitvi delavcem vročena šele po začetku opravljanja dela, pri čemer se ni ujemala s predhodnim dogovorom o vsebini dela.

Inšpektorji delavcem v zvezi z izročitvijo pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi in pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi nudijo tudi strokovno pomoč, pri tem pa se dogaja, da se delavci v zvezi s temi kršitvami na inšpektorat obrnejo šele po tem, ko jim delovno razmerje že preneha.

4.2.5 Sklenitev pogodbe o zaposlitvi z osebo, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela

Delavec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi, mora skladno z Zakonom o delovnih razmerjih izpolnjevati predpisane, s kolektivno pogodbo ali splošnim aktom delodajalca določene oziroma s strani delodajalca zahtevane in ustrezno objavljene pogoje za opravljanje dela.

Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili skupno **16 kršitev** v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi z osebo, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela, od tega **7** v dejavnosti izobraževanja. V letu 2009 je bilo vsega skupaj ugotovljenih 6 kršitev, ki so se nanašale na sklenitev pogodbe o zaposlitvi z osebo, ki ni izpolnjevala pogojev za opravljanje dela.

Gre za specifično področje, kjer se v primerjavi z drugimi kršitvami kot kršitelji pogosteje pojavljajo delodajalci v javnem sektorju, pri čemer inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dela, pogosto zaposlujejo zato, ker ni na voljo ustreznih kandidatov.

4.2.6 Splošni akt – določitev pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu

V letu 2010 je nekoliko upadlo število ugotovljenih kršitev, ko delodajalec v splošnem aktu ni določil pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu. Inšpektorji so teh kršitev skupaj ugotovili **60**. V letu 2008 so inšpektorji ugotovili 79 tovrstnih kršitev. Kot v prejšnjih dveh letih so inšpektorji tudi v letu 2010 največ kršitev te vrste ugotovili v dejavnosti gradbeništva. Omenjena dolžnost delodajalca ne velja za manjše delodajalce (ti delovna mesta opredelijo v Izjavi o varnosti z oceno tveganja).

Kršitev se med drugim pojavlja pri delodajalcih, pri katerih se število zaposlenih sčasoma poveča nad 10 delavcev, oziroma pri delodajalcih, ki zaposlujejo nekaj več kot 10 delavcev, inšpektorji pa poročajo tudi o primeru, ko je število delavcev pri delodajalcu nihalo med 9 in 11.

Inšpektorji ugotavljajo tudi, da imajo nekateri delodajalci sprejet splošni akt o sistemizaciji delovnih mest, v katerem določijo pogoje za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu, nimajo pa sistemiziranih vseh delovnih mest. Prav tako inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci, ki sicer imajo sprejete splošne akte, v katerih so določeni pogoji za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu, teh aktov ne posodabljajo, ali da celo niso seznanjeni z njihovo vsebino. Dalje inšpektorji poročajo še, da nekateri delodajalci npr. v pogodbi o zaposlitvi, aktu o sistemizaciji in v Izjavi o varnosti z oceno tveganja za istega delavca navajajo različne nazive delovnega mesta.

4.2.7 Objava prostih delovnih mest

V letu 2010 so inšpektorji za delo ugotovili **67 kršitev** v zvezi z objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s 1. odstavkom 23. člena. Zakona o delovnih razmerjih, **3 kršitve** v zvezi z objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s 4. odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih (obvestilo za delavce) in **2 kršitvi** v zvezi z objavo delovnega mesta v nasprotju s 25. členom Zakona o delovnih razmerjih (enaka obravnava glede na spol). Kršitve v zvezi z objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s 1. odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki so jih inšpektorji tudi v letu 2010 v zvezi z objavo prostih delovnih mest ugotovili največ, so bile najpogosteje ugotovljene v dejavnostih trgovine in gostinstva.

Inšpektorji so v letu 2010 ugotovili manj kršitev, ki so se nanašale na objavo prostega delovnega mesta, kot v predhodnem letu, ko so jih skupaj ugotovili 108, pri čemer so se vse kršitve, ugotovljene v letu 2009, nanašale na objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s prvim odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih. Ta določa, da mora delodajalec pri zaposlovanju novih delavcev prosto delovno mesto oziroma vrsto dela javno objaviti, objava prostega dela pa mora vsebovati pogoje za opravljanje dela in rok za prijavo, ki ne sme biti krajši od petih dni.

Inšpektorji ugotavljajo, da do kršitev v zvezi z objavo prostih delovnih mest med drugim prihaja v primerih, ko delodajalci z delavci ne sklenejo pogodbe o zaposlitvi in jih ne prijavijo v obvezna zavarovanja, torej v primerih zaposlovanja na črno. Prav tako po ugotovitvah inšpektorjev nekateri delodajalci objavo prostega delovnega mesta opravijo »za nazaj«, npr. takrat, ko delavca prijavijo v socialno zavarovanje. V zvezi s tem inšpektorji še naprej ugotavljajo, da nekateri delodajalci delovno mesto objavijo zgolj zato, da lahko delavca prijavijo v obvezno zavarovanje. Inšpektorji poročajo tudi o primerih, ko je objavljeno prosto delovno mesto za nedoločen čas, pogodba o zaposlitvi pa se sklene le za določen čas, kakor tudi o primerih, ko pri objavi niso upoštevani pogoji, določeni s predpisi oziroma s splošnim aktom delodajalca.

Kar zadeva kršitve 25. člena Zakona o delovnih razmerjih, omenimo, da skladno s to določbo delodajalec ne sme prostega dela objaviti samo za moške ali samo za ženske, razen če določen spol predstavlja bistven in odločilen pogoj za delo in je taka zahteva sorazmerna ter upravičena z zakonitim ciljem, objava prostega dela pa tudi ne sme nakazovati, da daje delodajalec pri zaposlitvi prednost določenemu spolu, razen v zgoraj omenjenih primerih. Inšpektorji so v tej zvezi ugotovili **1 kršitev**.

4.2.8 Ravnanje delodajalca pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 26. členom Zakona o delovnih razmerjih

Kar zadeva ravnanje delodajalca pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 26. členom Zakona o delovnih razmerjih, so inšpektorji v letu 2010 zabeležili **11 kršitev**. Od tega se jih je **10** nanašalo na »vsa ostala ravnanja v nasprotju s 26. členom Zakona o delovnih razmerij« (predložitev raznih dokazil, zahtevanje raznih podatkov, preizkusi znanja ter sposobnosti ipd.), **1 kršitev** pa je bila ugotovljena v zvezi z vnaprejšnjim podpisom odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca (t. i. bianco odpoved). Število ugotovljenih kršitev te vrste tako še naprej ostaja relativno nizko.

Inšpektorji v zvezi z ravnanjem delodajalca pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 26. členom Zakona o delovnih razmerjih najpogosteje poročajo o kršitvah glede plačila predhodnega zdravstvenega pregleda, ko delodajalci delavce na njihove stroške napotijo na predhodni zdravstveni pregled. Po poročanju inšpektorjev nekateri delodajalci še vedno ne vedo, da so stroške tega pregleda dolžni plačati oni, in ne delavci. Razen tega inšpektorji poročajo, da nekateri delodajalci delavcem te stroške odtegnejo od plače.

Še naprej je po poročanju inšpektorjev prisotna tudi problematika »bianco odpovedi«, ko delavec vnaprej podpiše odpoved pogodbe o zaposlitvi (ali sporazum o prenehanju pogodbe o zaposlitvi), pri čemer na takšnem dokumentu ni naveden datum. Te kršitve so v praksi težko ugotovljive, saj delavci s svojim izvodom odpovedi ne razpolagajo, delodajalci pa je inšpektorju pri nadzoru ne predložijo.

4.2.9 Pravice neizbranega kandidata

V letu 2010 so inšpektorji v zvezi s pravicami neizbranega kandidata ugotovili **9 kršitev**, ki so se nanašale na obvestilo neizbranemu kandidatu po prvem odstavku 28. člena Zakona o delovnih razmerjih, medtem ko kršitev, ki bi se nanašale na vrnitev dokumentov neizbranemu kandidatu po drugem odstavku tega člena, niso ugotovili. Kršitev v zvezi z vrnitvijo dokumentov neizbranemu kandidatu inšpektorji niso ugotovili niti leto poprej, v letu 2008 pa je bila ugotovljena le ena tovrstna kršitev.

Inšpektorji pa so v zvezi z izvajanjem 28. člena Zakona o delovnih razmerjih med drugim ugotovili, da so nekateri delodajalci o tem, da niso bili izbrani, neizbrane kandidate obvestili, še preden so sklenili pogodbo o zaposlitvi z izbranim kandidatom, kar ni skladno z določbo prvega odstavka 28. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da mora delodajalec neizbranega kandidata o tem, da ni bil izbran, pisno obvestiti v osmih dneh po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi.

4.2.10 Zagotovitev varstva pred spolnim in drugim nadlegovanjem ter trpinčenjem na delovnem mestu

Zakon o delovnih razmerjih v prvem odstavku 45. člena določa, da je delodajalec dolžan zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev, ter da mora v ta namen sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu. Delodajalec mora torej ravnati preventivno, v kazenskih določbah Zakona o delovnih razmerjih pa je sankcionirana opustitev delodajalca, ki ne sprejme ustreznih ukrepov. Inšpektorji imajo na tem področju predvsem preventivno vlogo, saj ugotavljajo, ali je delodajalec spoštoval določbo 45. člena Zakona o delovnih razmerjih.

Inšpektorji so kršitev prvega odstavka 45. člena Zakona o delovnih razmerjih v letu 2010 ugotovili v **56 primerih**, kar je precej manj kot v letu 2009, ko je bilo teh kršitev ugotovljenih 91. Na splošno so te kršitve precej razpršene po dejavnostih, nekaj več pa jih je bilo v letu 2010 ugotovljenih na primer v dejavnostih trgovine in izobraževanja.

4.2.11 Pogodba o zaposlitvi za določen čas

Kljub temu da naj bi se glede na določbe Zakona o delovnih razmerjih pogodba o zaposlitvi praviloma sklepala za nedoločen čas, za določen čas pa le izjemoma in iz zakonsko določenih razlogov, ugotavljamo, da je zaposlovanja za določen čas še naprej veliko, posledično pa prihaja tudi do številnih kršitev delovnopravne zakonodaje v zvezi s sklepanjem teh pogodb. Inšpektorji v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi za določen čas, vlagateljem pogosto nudijo tudi strokovno pomoč.

Podobno kot v preteklih dveh letih so inšpektorji tudi v letu 2010 ugotovili več kot 300 kršitev določb Zakona o delovnih razmerjih, ki so se nanašale na institut pogodbe o zaposlitvi za določen čas, in sicer so jih v tem poročevalskem letu ugotovili kar **328.** Po ugotovitvah inšpektorjev delodajalci pogodbe o zaposlitvi za določen čas še naprej sklepajo zaradi »prožnosti« takšne oblike zaposlitve, saj pogodba o zaposlitvi za določen čas preneha veljati brez odpovednega roka, s potekom časa, za katerega je sklenjena, ali s prenehanjem razloga sklenitve. Prav tako so inšpektorji tudi v letu 2010 ugotavljali, da delodajalci pogodbe o zaposlitvi za določen čas v nekaterih primerih sklepajo zato, da bi delavce »preizkusili«, namesto da bi uporabili institut poskusnega dela.

Tudi v letu 2010 so inšpektorji zabeležili kar nekaj kršitev v zvezi s sklepanjem ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v nasprotju s 53. členom Zakona o delovnih razmerjih, natančneje **77**. Inšpektorji v tej zvezi poročajo, da nekateri delodajalci z delavci sklepajo pogodbe o zaposlitvi za določen čas za daljše časovno obdobje, kot je to dopustno, vendar pri tem pogodbo vsakič (ali ob preteku dveletnega obdobja) sklenejo za drugo delo. Zakon o delovnih razmerjih sicer v drugem odstavku 53. člena določa, da delodajalec ne sme skleniti ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas z istim delavcem in za isto delo. Inšpektorji poročajo, da nekateri delodajalci z delavcem po preteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas ne sklenejo nove pogodbe o zaposlitvi, nato pa delavca ponovno zaposlijo po preteku treh mesecev (trimesečna ali krajša prekinitev skladno z Zakonom o delovnih razmerjih ne pomeni prekinitve dveletnega obdobja). Inšpektorji v letu 2010 poročajo tudi o primeru, ko je delavka dejansko opravljala isto delo več let, v tem času pa je bila zaposlena pri različnih delodajalcih.

V **64 primerih** so inšpektorji za delo v letu 2010 ugotovili kršitev v zvezi z upoštevanjem 54. člena Zakona o delovnih razmerjih. Ta določa pogoje za t. i. transformacijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas. Kot v prejšnjih poročevalskih obdobjih inšpektorji tudi za leto 2010 poročajo o tem, da delodajalci po njihovem posredovanju delavce praviloma zaposlijo za nedoločen čas.

Največ kršitev, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi za določen čas, pa je bilo tudi v tem letu ugotovljenih v zvezi s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas izven primerov prvega odstavka 52. člena Zakona o delovnih razmerjih, in sicer **187**. Delodajalci pri tem razloga sklenitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas ne navedejo, navedejo razloge, ki niso navedeni v zakonu (npr. zaradi upokojitve delavca, ki je prej delal na tem delovnem mestu), ali pa navedejo razloge, ki sicer so predvideni z zakonom, vendar ne ustrezajo dejanskemu stanju (npr. zaradi začasno povečanega obsega dela). Gostinstvo, trgovina in gradbeništvo so panoge, v katerih so inšpektorji ugotovili največ teh kršitev.

4.2.12 Delo na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih

Inšpektorji so v letu 2010 ugotovili **67 kršitev** v zvezi z delom na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih, podobno torej kot v letu 2009, ko so jih ugotovili 65. Največ kršitev te vrste so – tako kot v letu 2009 – tudi v tem letu ugotovili v dejavnosti gostinstva.

Kot smo v preteklosti že poročali, je ena izmed težav, na katere pri ugotavljanju obstoja elementov delovnega razmerja v praksi naletijo inšpektorji, dejstvo, da delodajalci za delavce, ki delajo na podlagi civilnopravnih pogodb, ne vodijo posebnih evidenc delovnega časa,

zaradi česar je kršitev drugega odstavka 11. člena Zakona o delovnih razmerjih težje dokazljiva. Posledično je tudi težko preveriti, ali delavec v takih primerih morda dela več, kot je zavezan na podlagi civilne pogodbe, postavlja pa se tudi vprašanje zakonitosti plačila za morebiten večji obseg dela, kot je predviden s samo civilnopravno pogodbo. Inšpektorji v zvezi z ugotavljanjem obstoja elementov delovnega razmerja opozarjajo tudi na relativno nedoločnost omenjene določbe Zakona o delovnih razmerij. Zato pa je inšpektorjem pri ugotavljanju tovrstnih kršitev v pomoč okoliščina, ali za delo, ki ga delavec opravlja na takšni pravni podlagi, pri delodajalcu obstaja sistemizirano delovno mesto.

Delodajalci se sicer za sklepanje pogodb civilnega prava po ugotovitvah inšpektorjev odločajo, kadar delavca potrebujejo zgolj za krajši čas (npr. v primeru izpada delovne sile zaradi bolniških odsotnosti), nekateri delodajalci pa na ta način tudi »preizkusijo« delavce. Inšpektorji ugotavljajo, da v določenih primerih tudi na strani tistih, ki delajo na podlagi pogodbe civilnega prava, ni interesa za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za isto delo, saj bi to pomenilo izgubo pravic iz drugih naslovov (npr. upokojenci, ki ne želijo izgubiti pravice do pokojnine, ali brezposelni, ki ne želijo izgubiti pravice do denarnega nadomestila).

Inšpektorji v zvezi s sklepanjem pogodb civilnega prava ugotavljajo še, da nekateri delodajalci delavcev, ki delajo na podlagi teh pogodb, ne prijavijo v zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (glej tudi poglavje o prijavi delavcev v socialna zavarovanja, prijavi sprememb med zavarovanjem in odjavo delavcev iz zavarovanja). Prav tako nekateri delodajalci v primerih sklepanja pogodb civilnega prava niso objavili potrebe pri Zavodu RS za zaposlovanje.

4.2.13 Sestavine pogodbe o zaposlitvi

Zakon o delovnih razmerjih obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi opredeljuje v 29. členu. Inšpektorji so v letu 2010 ugotovili **26 kršitev** te zakonske določbe, precej manj kot v letu 2009, ko so jih ugotovili 71. Inšpektorji v letu 2010 niso ugotovili kršitev v zvezi z neveljavnimi določili pogodbe o zaposlitvi po 30. členu Zakona o delovnih razmerjih. Tudi v letu 2010 so inšpektorji nepravilnosti med drugim ugotavljali pri delodajalcih, ki so uporabljali tipske pogodbe o zaposlitvi.

Med kršitvami tega člena so inšpektorji zabeležili primere, ko v pogodbi o zaposlitvi ni bila navedena kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca. Prav tako so ugotovili primere, ko delodajalec v pogodbo o zaposlitvi, sklenjeno za določen čas, ni vključil določila o načinu izrabe letnega dopusta. Največ kršitev 29. člena so inšpektorji ugotovili v dejavnosti gostinstva. Tudi v letu 2010 so inšpektorji pogosto ugotavljali, da delodajalci še naprej uporabljajo tipske pogodbe o zaposlitvi, ki ne ustrezajo vedno zahtevam iz 29. člena Zakona o delovnih razmerjih.

4.3. DELO NA DOMU

Tudi v Sloveniji se, tako kot drugod po svetu, delo na domu pojavlja v vse večjem obsegu. V letošnjem poročevalskem obdobju opažamo, da so se te vrste dela pričeli vse bolj posluževati tudi delodajalci v javni upravi. V primerjavi z lanskim letom je število prijav dela na domu naraslo s 73 na kar 136 prijav tovrstnega dela. Glede na povečano število prijav beležimo tudi manjši porast kršitev. V letu 2010 smo v zvezi z institutom dela na domu obravnavali 3 kršitve.

Kot običajno po številu obvestil o delu na domu izstopa prestolnica Republike Slovenije, saj je bilo tam **kar 93 prijav** te oblike dela (51 v letu 2009). Večina prijavljenih del se nanaša na umska dela, kot so računalniške storitve, pisarniško delo, dela svetovanja ipd. Delodajalec mora v skladu s 67. členom Zakona o delovnih razmerjih o organiziranju dela na domu obvestiti Inšpektorat za delo. Kršitev v zvezi z obveščanjem v letu 2010, za razliko od leta 2009, nismo ugotovili. Smo pa obravnavali **2 kršitvi** 2. odstavka 68. člena Zakona o delovnih razmerjih,

v skladu s katerim sta delavec in delodajalec dolžna v pogodbi o zaposlitvi določiti pogoje za opravljanje dela na domu ter pravice in obveznosti. Nadalje smo v dejavnosti pravne in računovodske dejavnosti ugotovili **1 kršitev** v zvezi z zagotovitvijo pravice do nadomestila za uporabo lastnih sredstev delavca pri delu na domu.

4.4. PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLITVI

V letu 2010 so inšpektorji na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov ugotovili skupno 328 kršitev v zvezi z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, kar je malenkost manj kot v letu poprej, ko je bilo teh kršitev ugotovljenih skupno 331. Največ kršitev so inšpektorji ugotovili v zvezi z vsebino in obliko odpovedi pogodbe o zaposlitvi (95 kršitev), v zvezi z (ne)izplačilom odpravnine v skladu s 109. členom Zakona o delovnih razmerjih (85 kršitev) ter v zvezi s postopkom pred odpovedjo s strani delodajalca (69 kršitev). Največ kršitev je bilo ugotovljenih v dejavnosti gradbeništva (90).

Tako kot v letu poprej so tudi v letu 2010 inšpektorji v 4 primerih ugotovili, da so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe po 3. odstavku 227. člena Zakona o delovnih razmerjih, ter s tem v zvezi zadržali učinkovanje prenehanja pogodb o zaposlitvi zaradi odpovedi. V skladu s 115. členom Zakona o delovnih razmerjih pa so inšpektorji podali v 38 primerih soglasje k odpovedi pogodbe o zaposlitvi staršem.

Prav tako kot leto poprej je bil tudi v poročevalskem letu institut odpovedi pogodbe o zaposlitvi zelo pogost predmet vprašanj delavcev in delodajalcev v zaprosilih za strokovno pomoč.

4.4.1. Splošno

V letu 2010 smo evidentirali nekoliko manj kršitev v zvezi z institutom odpovedi pogodbe o zaposlitvi, in sicer v skupno **328 primerih**, medtem ko je bilo tovrstnih kršitev v letu poprej skupno 331. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z vsebino in obliko odpovedi pogodbe o zaposlitvi (**95 kršitev**), v zvezi z (ne)izplačilom odpravnine v skladu s 109. členom Zakona o delovnih razmerjih (**85 kršitev**) ter v zvezi s postopkom pred odpovedjo s strani delodajalca (**69 kršitev**). Največ kršitev je bilo ugotovljenih v dejavnosti gradbeništva.

Inšpektorji poročajo, da se še vedno najdejo delodajalci, ki delavce odjavijo iz obveznih zavarovanj, ne da bi pri tem začeli s postopkom odpovedi pogodbe o zaposlitvi ter ne da bi pogodbo o zaposlitvi v takšnem primeru sploh odpovedali. Delodajalci takšno ravnanje pogosto opravičujejo s tem, da delavca odjavijo zato, ker se ta npr. po izrabi letnega dopusta ne vrne na delo. Pogosto je v ozadju takšnega ravnanja tudi spor med delavcem in delodajalcem, tako takšnemu prenehanju pogodbe o zaposlitvi praviloma sledi tudi neizplačilo zadnje plače.

V poročevalskem letu je bilo obravnavanih še vedno veliko primerov izrednih odpovedi pogodb o zaposlitvi s strani delavcev iz razloga plačilne nediscipline delodajalcev oz. zaradi bistveno zmanjšanega plačila za delo ali zaradi nespoštovanja zakonsko ali pogodbeno dogovorjenega roka za izplačilo plačila za delo. Veliko delavcev ima zaradi tega eksistenčne težave, saj morajo čakati na izpolnitev časovnega pogoja, ko lahko podajo izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi neizplačanih plač. Ker ves ta čas ne prejemajo plače, je njihova eksistenca ogrožena. V poročevalskem letu so bili tudi pogosti primeri delodajalcev, zoper katere je bil uveden stečajni postopek, ki so odpovedali pogodbe o zaposlitvi večjemu številu delavcev. V enakem položaju so se znašli številni delavci pri delodajalcih, ki so zašli v likvidnostne težave zaradi pomanjkanja naročil in so zaradi tega morali odpovedati delavcem pogodbe o zaposlitvi, praviloma iz poslovnega razloga.

Inšpektorji poročajo, da je v poročevalskem letu prišlo do znatnega porasta zaprosil za strokovno pomoč v zvezi z odpovedmi pogodb o zaposlitvi delavcem ter vprašanj v zvezi z neizplačili plač oz. terjatvami iz delovnega razmerja. Marsikateri delavec še vedno težko sprejme dejstvo, da Inšpektorat RS za delo nima na razpolago ukrepov, s katerimi bi lahko dosegel izplačilo neizplačanih plač in regresa za letni dopust. Le redki delavci so pripravljeni svoje terjatve uveljavljati pred sodišči, ki so pristojna za odločanje v tovrstnih sporih.

4.4.2. Postopek pred odpovedjo s strani delodajalca

Kršitev v zvezi s postopkom pred odpovedjo smo v letu 2010 evidentirali **69**. Obravnavali smo primer delodajalca, ki delavcem dalj časa ni izplačeval plač, niti zagotavljal dela. Kljub temu pa zoper njega ni bil uveden stečajni postopek, saj je šlo za invalidsko družbo. Večina delavcev se je odločila, da to agonijo zaključi, zaradi česar so podali izredne odpovedi pogodb o zaposlitvi. Prav tako smo zasledili nekaj primerov delodajalcev, ki so opravljali dejavnost gradbeništva, ki so delavce napotili na zdravstvene preglede, jih poučili o varstvu in zdravju pri delu, izročili delovno obleko, delavci pa nato niso prišli na delo. Delavce so zato delodajalci odjavili iz obveznih zavarovanj, ne da bi jim vročili odpovedi pogodb o zaposlitvi.

Inšpektorji prav tako poročajo, da v zvezi z nezakonitimi postopki odpovedi pogodbe o zaposlitvi uvedejo kar nekaj postopkov o prekršku, vendar pa so redki delodajalci pripravljeni vzpostaviti prejšnje stanje, torej delavca prijaviti v obvezna zavarovanja ter ga pozvati na delo. Razlog je najbrž tudi v tem, da bi bilo treba v takšnem primeru za manjkajoče obdobje poravnati davke in prispevke ter izplačati neizplačane plače. Raje počakajo, da jih delavec toži (za kar se delavci redko odločijo) in zahteva vzpostavitev delovnega razmerja. V nekaterih primerih pa vzpostavitev delovnega razmerja kljub delodajalčevi pripravljenosti ni mogoča, saj se delavec noče vrniti na delovno mesto. Zgodi se celo, da delodajalec delavca ponovno prijavi v obvezna zavarovanja, vendar se le-ta na delo noče vrniti. Nekateri delodajalci, delavcem neomogočijo pravice do zagovora v skladu z delovnopravno zakonodajo.

Inšpektorji poročajo, da opažajo velik porast vprašanj oz. zaprosil za strokovno pomoč, predvsem s strani delavcev, ki opravljajo delo pri delodajalcih, ki imajo likvidnostne težave.

4.4.3. Oblika in vsebina odpovedi

Kršitev določb 86. člena Zakona o delovnih razmerjih je bilo tako kot v letu poprej tudi v letu 2010 največ, in sicer **95**. Veliko delodajalcev, še zlasti v dejavnosti gradbeništva, delavce prepriča, da podpišejo sporazum o razveljavitvi pogodbe o zaposlitvi, s čimer dosežejo, da delavcem niso dolžni izplačati odpravnine, po drugi strani pa tudi niso upravičeni uveljavljati nadomestila za brezposelnost. Delavci v takšnem položaju praviloma iščejo pomoč in zaščito pri inšpektorjih.

4.4.4. Vročitev odpovedi

V letu 2010 je bilo ugotovljenih **50 kršitev** v zvezi z vročitvijo odpovedi pogodbe o zaposlitvi po 87. členu Zakona o delovnih razmerjih, kar je malenkost več kot v letu poprej. Glede na velik porast stečajnih postopkov in posledično odpovedi pogodb o zaposlitvi nekoliko preseneča, da ne beležimo večjega porasta tovrstnih kršitev.

Marsikateri delodajalec, ki se odloči delavcu odpovedati pogodbo o zaposlitvi, ima dejansko težave z vročitvijo odpovedi delavcu, ki se pogosto vročitvi odpovedi izogiba, delodajalca ne obvesti o selitvi oz. spremembi bivališča, ne prihaja na delovno mesto. Zaradi tega so se nekateri delodajalci začeli posluževati vročitev po vročevalcu, nekateri pri vročitvi na delovnem mestu le-to evidentirajo s pisnim zaznamkom, še vedno pa so redki primeri delodajalcev, ki se poslužujejo nadomestne vročitve.

Inšpektorji poročajo, da je v letu 2010 še vedno večina rednih odpovedi pogodb o zaposlitvi podana iz poslovnega razloga. Pri tem ni težava v postopku odpovedi, ki je pogosto

pravilno izpeljan, pač pa v vsebini. Ker inšpektorji v zvezi s tem nimajo nikakršne pravne podlage za ukrepanje, v takšnih primerih nudijo delavcem strokovno pomoč oz. jim svetujejo uveljavljanje nezakonite odpovedi pogodbe o zaposlitvi po sodni poti. Delavci namreč nemalokrat navajajo, da poslovni razlog za odpoved ne obstaja, temveč so v ozadju pogosto drugi razlogi, kot npr. spor med delavcem in delodajalcem, ki ga je pristojno reševati le Delovno sodišče.

V zvezi z roki za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi inšpektorji ugotavljajo več kršitev s strani delavcev kot pa s strani delodajalcev. Vse kaže, da do tovrstnih kršitev prihaja predvsem zaradi nepoučenosti delavcev. Napake se kažejo tako, da odpoved ni podana v roku ali pa delavec poda na Inšpektorat RS za delo odpoved pogodbe o zaposlitvi in opomin pred izredno odpovedjo. Inšpektorji ocenjujejo, da kar nekaj delavcev poda izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi, ne da bi pred tem posredovali opomin pred izredno odpovedjo na inšpektorat, saj se nočejo izpostavljati v razmerju z delodajalcem. O tem so inšpektorji obveščeni šele, ko želi takšen delavec uveljavljati na Zavodu RS za zaposlovanje nadomestilo iz naslova brezposelnosti, kjer pa morajo zahtevek delavca, ki ni pravilno odpovedal pogodbe o zaposlitvi, zavrniti. Glede na to, da se delavci vse pogosteje obračajo za pomoč na inšpektorje, jim le-ti nudijo informacije v zvezi z odpovednimi roki, postopkom odpovedi in razlogi za odpoved, vse s ciljem, da ne bi prihajalo do zgoraj opisanih težav.

Čeprav Zakon o delovnih razmerjih našteva kar nekaj razlogov za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi, sodi prav gotovo med najpogostejši razlog tovrstne odpovedi neizplačilo plač oz. zamude pri izplačilu plač. Ob teh razlogih pa inšpektorji poročajo, da se vse pogosteje kot razlog pojavlja trpinčenje na delovnem mestu. Nekateri delavci imajo tudi težave z vročanjem odpovedi. Marsikateri delodajalec, ki ima finančne težave, namreč poslovne prostore odda oz. ne prihaja na sedež družbe in posledično tudi ne »dviguje pošte«. V takšnih primerih inšpektorji pojasnijo delavcem, na kakšen način lahko v takšnem primeru ravnajo, da bo postopek odpovedi zakonit. Svetovalno vlogo pa imajo inšpektorji tudi v primerih, ko se delodajalci ne strinjajo z delavčevo odpovedjo.

4.4.5. Posebno pravno varstvo pred odpovedjo

V poročevalskem letu je bilo ugotovljenih skupaj **7 kršitev** v zvezi s posebnim varstvom delavcev pred odpovedjo. V letu 2009 je bilo ugotovljenih kar 26 tovrstnih kršitev. V to skupino sodijo starejši delavci, starši, predstavniki delavcev in invalidi ter odsotni z dela zaradi zdravstvenih težav. S tem v zvezi je treba upoštevati, da inšpektorji niso ugotovili kršitev v zvezi s posebnim varstvom starejših delavcev pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi. Kršitev v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi predstavnikom delavcev ter s tem kršitve določb 113. člena Zakona o delovnih razmerjih je bila ugotovljena le v **1 primeru**. V **2 primerih** je bila pogodba o zaposlitvi odpovedana staršem v nasprotju s 115. členom Zakona o delovnih razmerjih, invalidom in odsotnim z dela iz zdravstvenih razlogov je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi v nasprotju s 116. členom Zakona o delovnih razmerjih ter s tem storjena kršitev v **4 primerih**.

Na splošno inšpektorji ugotavljajo, da so delodajalci še kar dobro seznanjeni z določbami delovnopravne zakonodaje v zvezi z možnostjo odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcem, ki sodijo v varovano kategorijo. Še zlasti so poučeni o tem, da je treba pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi tovrstnim delavcem pridobiti soglasje Komisije za ugotavljanje podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi. Inšpektorji prav tako opažajo, da tudi če delodajalci nameravajo takšnim delavcem podati odpoved, se v primeru dvomov predhodno obrnejo za strokovno pomoč na inšpektorje.

Tako kot v preteklosti so inšpektorji obravnavali primere delodajalcev, ki so poskušali odpovedati pogodbo o zaposlitvi delavkam takoj po tem, ko so izrabile starševski dopust, ne da bi upoštevali zakonsko določen enomesečni rok po nastopu dela. Eden izmed delodajalcev je delavki odpovedal pogodbo o zaposlitvi, čeprav ga je delavka predhodno obvestila o tem, da je noseča in da sodi v varovano kategorijo. Med evidentiranimi je bil tudi primer, ko je delodajalec zoper delavca – predstavnika sindikata pričel s postopkom

izredne odpovedi pogodbe o zaposlitve zaradi suma storitve kaznivega dejanja, in sicer onemogočanja vstopa odgovorni osebi in preprečitev izvajanja poslovodske funkcije. Kasneje je delodajalec postopek odpovedi ustavil, saj je odločil, da pogodbe o zaposlitvi delavcu ne bo odpovedal, vendar pa je pred pristojnim sodiščem sprožil spor v zvezi z zakonitostjo stavke pri delodajalcu.

Inšpektorji so v letu 2010 v **38 primerih** podali soglasje k odpovedi pogodbe o zaposlitvi staršem ali nosečim delavkam v skladu s 115. členom Zakona o delovnih razmerjih.

4.4.6. Plačilo odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi

V letu 2010 so inšpektorji ugotovili **85 kršitev** v zvezi z opustitvijo izplačila odpravnine v skladu s 109. členom Zakona o delovnih razmerjih. Do težav še posebej prihaja v primerih delodajalcev, kjer je treba upoštevati delovno dobo pri prejšnjih delodajalcih, torej pri spremembi delodajalca, skratka problematična so še zlasti vprašanja v zvezi s pravnimi predniki oz. nasledniki delodajalca.

4.4.7. Druge ugotovitve

Razen navedenih kršitev oz. ugotovitev so inšpektorji na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov ugotovili tudi nekatere druge kršitve v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, vendar so bile te manj številne v primerjavi z že navedenimi. Tako je bila v letu 2010 ugotovljena samo po **1 kršitev** v zvezi s postopkom odpovedi pogodbe o zaposlitvi večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov (v nasprotju s členi 96 – 101 Zakona o delovnih razmerjih) in v primeru zaradi kršitev 89. člena Zakona o delovnih razmerjih – neutemeljeni razlog za redno odpoved. **Enako število kršitev** je bilo ugotovljeno tudi v zvezi s pravico do sorazmernega dela odpravnine v primeru neustreznosti nove zaposlitve pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi (4. odstavek 90. člena Zakona o delovnih razmerjih) ter v primeru neupoštevanja odpovednih rokov. Evidentirali smo tudi **5 kršitev** v zvezi s sporazumnim prenehanjem pogodbe o zaposlitvi v pisni obliki z določbo o posledicah pri uveljavljanju pravic iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti ter v **2 primerih** kršitev 76. člena Zakona o delovnih razmerjih – vrnitev vseh dokumentov in izdaja potrdila delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi.

4.4.8. Zadržanje učinkovanja prenehanja pogodbe o zaposlitvi

Inšpektorji so v letu 2010 v **4 primerih** ugotovili, da so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe po tretjem odstavku 227. člena Zakona o delovnih razmerjih in zadržali učinkovanje prenehanja pogodbe o zaposlitvi zaradi odpovedi do poteka roka za arbitražo oz. sodno varstvo, oz. do izvršljive arbitražne odločitve, oz. do odločitve sodišča ob predlogu za izdajo začasne odredbe. Inšpektorji se tega instituta poslužujejo zelo redko, eden pomembnejših razlogov za to pa je ta, da morata biti kumulativno podana pogoja samovoljnega ravnanja delodajalca in povzročitev nenadomestljive škode, pa tudi ta, da se delavci na inšpektorje obračajo šele, ko odpoved pogodbe o zaposlitvi že učinkuje.

4.5. PLAČILO ZA DELO

Trend naraščanja kršitev, ki se nanašajo na plačilo za delo, se tudi v letu 2010 nadaljuje. Tako je bilo v letu 2010 v zvezi s plačilom za delo ugotovljenih kar 2596 kršitev, kar je bistveno več kot v letu 2009, ko je bilo takih kršitev 1522. Več kot polovica vseh kršitev v zvezi s plačilom za delo se nanaša na nespoštovanje zakonskih določil 134. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki urejajo plačilno obdobje in plačilni dan. Obravnavali smo tudi več primerov, ko delodajalci tudi po več mesecev niso izplačevali plač oziroma so jih izplačevali z zamudo. V tem poročevalskem letu smo opazili tudi znaten porast prijav kršitev v zvezi z izplačilom plače ter strokovnih pomoči na navedeno temo, s tem povezano pa smo beležili tudi porast zaprosil za

strokovno pomoč v zvezi z izredno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi s strani delavca iz razlogov, ker je delodajalec vsaj dva meseca izplačeval bistveno zmanjšano plačilo za delo oziroma trikrat zaporedoma ali v obdobju šestih mesecev ni izplačal plačila za delo ob zakonsko oziroma pogodbeno dogovorjenem roku. Obravnavali smo tudi več hujših kršitev zakonskih določil, ki so imele vse znake kaznivega dejanja, ter ukrepali z vložitvijo kazenskih ovadb na pristojno državno tožilstvo.

Bistveno so se povečale tudi kršitve 131. člena Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z regresom za letni dopust. V letu 2010 smo na Inšpektoratu RS za delo obravnavali kar 640 takih kršitev, kar je za 280 več kot v predhodnem letu. Takšno stanje je nedvomno mogoče pripisati tudi posledicam svetovne gospodarske in finančne krize.

V letu 2010 je stopil v veljavo nov Zakon o minimalni plači, ki je na novo določil višino minimalne plače in tudi pogoje za postopen prehod na novo višino minimalne plače. Navedeno tematiko smo podrobneje razdelali v posebnem poglavju o minimalni plači.

4.5.1. Splošno

Zaradi gospodarske krize beležimo iz leta v leto večje število kršitev v zvezi s plačilom za delo. V letošnjem poročevalskem obdobju smo tako beležili več primerov, ko delodajalci zaradi težke finančne situacije niso mogli izplačati plač oziroma so te izplačevali neredno. Stanje se je v primerjavi z letom 2009, ko smo tudi beležili znaten porast kršitev glede na predhodno leto, še poslabšalo. Kot že omenjeno, je bilo v poročevalskem letu ponovno največ ugotovljenih kršitev glede neizplačevanja oziroma zamude pri izplačilu plačila za delo. S tem povezano smo opazili tudi porast neplačevanja prispevkov za socialno varnost. Nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem prispevkov v skladu z Zakonom o prispevkih za socialno varnost opravlja davčni organ, inšpektorji za delo pa v primeru ugotovljene kršitve zadevo odstopimo v pristojno reševanje davčnim organom. S strani Davčne uprave RS pa smo prejeli precejšnje število odstopljenih predlogov za obravnavo kršitev glede plačila za delo. Inšpektorji smo tako obravnavali kar **1455 primerov kršitev** 134. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja plačilni dan. Kršitve smo opažali v vseh dejavnosti, največ pa v dejavnostih gradbeništva in gostinstva. Po številu kršitev sledijo kršitve, ki se nanašajo na pravico delavcev do regresa za letni dopust. Teh kršitev je bilo v letošnjem poročevalskem obdobju kar **640**.

Dodajamo pa, da inšpektorji v postopku inšpekcijskega nadzora kršitve ugotovimo ter ukrepamo v skladu s prekrškovnim postopkom, neizplačane plače in regres pa predstavljajo denarne terjatve iz delovnega razmerja, ki spadajo v pristojnost delovnih sodišč.

V letu 2010 se je tudi precej povečalo število ugotovljenih kršitev v zvezi s krajem in načinom izplačila plač ter v zvezi z izročitvijo pisnega obračuna plače. Medtem ko je bilo v letu 2009 takih primerov 160, smo jih v letu 2010 beležili **313**. Večina ugotovljenih kršitev se nanaša na opustitev dolžnosti delodajalca, da izda pisni obračun plače za plačilno obdobje ob vsakem izplačilu plače.

Prav tako smo v letu 2010 ugotovili **4 kršitve** v zvezi z neizplačilom odpravnine ob upokojitvi ter 36 kršitev v zvezi z zadrževanjem in pobotom izplačila plač.

Glede na težave pri izplačilu plač so imeli delodajalci tudi težave pri izplačilu nadomestila plač, tako smo v letu 2010 beležili precejšen porast kršitev v zvezi z izplačilom nadomestila plače po 137. členu Zakona o delovnih razmerjih (**55 ugotovljenih kršitev**).

V letu 2010 smo vlagateljem nudili tudi znatno število strokovnih pomoči na temo neplačila oziroma nerednega plačila za delo ter neplačila regresa za letni dopust.

Tabela 13: Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo in vse ugotovljene kršitve s področja nadzora delovnih razmerij (2006 – 2010)

Leto	Ugotovljene kršitve v zvezi s plačilom za delo	Vse ugotovljene kršitve s področja nadzora delovnih razmerij
2006	459	4111
2007	462	4749
2008	843	5466
2009	1522	6013
2010	2596	6456

Graf 39: Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij (2006 – 2010)

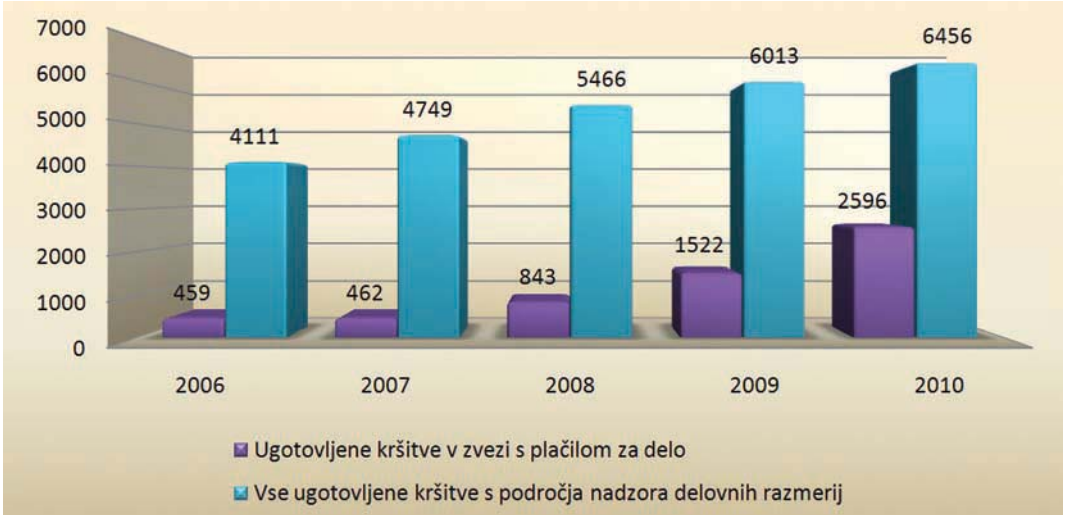

4.5.2. Določitev in izplačilo plače najmanj v višini minimuma, določenega z zakonom ali kolektivno pogodbo, ki neposredno zavezuje delodajalca

Kršitve določil 126. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo upoštevanje minimuma pri določitvi plače, ostajajo v tem poročevalskem letu na približno enaki ravni kot v lanskem poročevalskem obdobju. Inšpektorji so tako obravnavali **12 kršitev**, ki se nanašajo na obveznost delodajalca, da pri določitvi plače delavca upošteva minimum, določen z zakonom ali kolektivno pogodbo. Pri tem dodajamo, da smo kar **6** od navedenih kršitev zasledili v dejavnosti trgovine. Tematiko v zvezi z minimalno plačo smo uvrstili v posebno poglavje o minimalni plači, kjer smo jo podrobneje predstavili.

4.5.3. Kršitve v zvezi s pravočasnim izplačilom plače (na plačilni dan)

Največje število kršitev v zvezi z institutom plačila za delo je bilo ugotovljenih prav na področju pravočasnega izplačila plač. V letu 2010 se je v primerjavi z letom 2009 število navedenih kršitev povečalo kar za 696, skupaj je bilo ugotovljenih kršitev **1455**, opažali smo jih v vseh dejavnostih, predvsem pa v dejavnosti gradbeništva (**448 kršitev**), kjer smo bili v tem letu priča številnim prenehanjem delovnih razmerij, in trgovine (**242 kršitev**).

Najpogostejša kršitev je izplačilo plač po 18 dneh po preteku plačilnega obdobja, precej pa je tudi delodajalcev, ki z izplačilom plač zamuja tudi po več mesecev. V najhujših primerih so inšpektorji ukrepali z vlaganjem kazenskih ovadb.

Na to temo smo v letu 2010 prejeli veliko število opominov pred odpovedjo pogodbe zaposlitvi, s katerimi delavci v skladu s 112. členom Zakona o delovnih razmerjih predhodno pisno opomnijo delodajalca o kršitvah svojih pravic in o tem obvestijo tudi Inšpektorat RS za delo pred podajo izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi. V teh primerih opravimo nadzor ter ukrepamo v skladu s pooblastili.

V letu 2010 smo evidentirali tudi velik priliv odstopov s strani Davčne uprave RS za ukrepanje iz razloga suma kršitve 134. člena Zakona o delovnih razmerjih.

4.5.4. Kršitve v zvezi s krajem in načinom izplačila plač ter v zvezi z izročitvijo pisnega obračuna plače

V letu 2010 se je številu kršitev v zvezi s krajem in načinom izplačila plač praktično podvojilo, in sicer iz lanskih 160 na **313**. Gre predvsem za primere, ko delodajalci delavcem ne izdajajo pisnih obračunov plače za plačilno obdobje. Inšpektorji so obravnavali več primerov, in sicer predvsem pri delodajalcih samostojnih podjetnikih, ki zaradi blokiranih računov delavcem izplačujejo plače v gotovini, ne plačajo pa prispevkov in davkov. V skladu s 135. členom Zakona o delovnih razmerjih mora namreč biti iz obračuna plače razviden tudi obračun davkov in prispevkov. Obravnavali smo tudi primere, ko se obračuni plačila ne ujemajo z dejanskim izplačilom plače.

4.5.5. Kršitve v zvezi z izplačevanjem nadomestila plače

Glede na povečanje števila kršitev v zvezi s pravočasnim izplačilom plač se je v letu 2010 povečalo tudi število kršitev v zvez s pravočasnim izplačilom nadomestila plače, saj imajo delodajalci, ki imajo težave z izplačilom plače, praviloma tudi težave z izplačilom nadomestila plače. V letošnjem poročevalskem obdobju so inšpektorji zabeležili **55 takih kršitev**, kar je 10 več v primerjavi z letom 2009.

Zasledili smo tudi več primerov, ko delodajalci zaradi blokiranih računov s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje niso mogli prejeti povračila za izplačilo plač za delavce, ki so odsotni iz razloga bolezni več kot 30 dni.

4.5.6. Kršitev v zvezi z izplačevanjem dodatkov k plači in povračilom stroškov v zvezi z delom

V poročevalskem letu je bilo ugotovljenih **65 kršitev** določil 128. in 129. člena Zakona o delovnih razmerjih. Število teh kršitev se je v primerjavi s prejšnjim poročevalskim obdobjem nekoliko povečalo, gre pa večinoma za primere, ko delodajalec, ki sicer plače redno izplačuje, delavcu ne izplača pripadajočih dodatkov, kot so dodatek na delovno dobo, dodatek za nočno, nadurno delo ipd. Največ navedenih kršitev smo beležili v dejavnosti strežbe jedi in pijač **(18)**, precej pa tudi v dejavnosti gradbeništva in trgovine. Med dodatki, ki niso izplačani, so še vedno na prvem mestu dodatki za delo v manj ugodnem delovnem času.

V poročevalskem obdobju je bilo ugotovljeno nekoliko manjše število kršitev 130. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja povračilo stroškov v zvezi z delom. Ugotovljenih je bilo **16 primerov**, ko delodajalec ni spoštoval določil 130. člena Zakona o delovnih razmerjih in delavcem ni zagotavljal povračila stroškov za prehrano med delom, za prevoz na delo in z dela ter povračilo stroškov, ki jih ima delavec pri opravljanju določenih del in nalog na službenem potovanju. Evidentiranih je tudi nekaj primerov, ko delodajalec, ki zagotavlja prehrano, dvomi v resničnost zdravniškega potrdila delavca o obstoju razlogov za to, da delavec navedene prehrane ne more uživati.

4.5.7. Kršitev v zvezi z izplačevanjem regresa za letni dopust

Kot v letu 2009, ko smo že beležili velik porast kršitev v zvezi z regresom (424), pa se je v letu 2010 število navedenih kršitev povečalo na **640**. Delodajalci kot vzrok za neizplačilo regresa navajajo likvidnostne težave, za katere pa pogosto ne dostavijo dokazil v smislu 131. člena Zakona o delovnih razmerjih. Nekateri delodajalci so regres izplačali v raznih bonih, nekateri tudi v več obrokih. Kot pri ostalih kršitvah glede plačila za delo so tudi z neizplačilom regresa najpogosteje srečujemo v gradbeništvu, trgovini in gostinstvu, precej kršitev pa smo obravnavali tudi v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov in v dejavnosti proizvodnje živil.

4.6. DELOVNI ČAS

V letu 2010 je bilo skupno ugotovljenih 517 kršitev določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z institutom delovnega časa, kar predstavlja občuten padec ugotovljenih kršitev v primerjavi z letom 2009, ko je bilo ugotovljenih 589 takšnih kršitev. V poročevalskem letu je bilo ugotovljenih največ kršitev v zvezi z opustitvijo določitve letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta (188 kršitev), nadalje v zvezi z razporeditvijo delovnega časa v nasprotju z določbami 147. člena Zakona o delovnih razmerjih (379 kršitev) ter odrejanjem dela preko polnega delovnega časa (115 kršitev). Največ kršitev tega instituta delovnega prava smo beležili, tako kot že v letu poprej, v dejavnosti trgovine, gostinstva, gradbeništva, ter v dejavnosti taksi službe, v slednji dejavnosti je bilo ugotovljenih največ kršitev v zvezi s pogodbami o zaposlitvi, sklenjenimi za krajši delovni čas.

4.6.1. Krajši delovni čas – delo preko dogovorjenega delovnega časa v nasprotju s šestim odstavkom 64. člena Zakona o delovnih razmerjih

Število kršitev, ugotovljenih v poročevalskem letu, je v primerjavi z letom 2009 manjše za 3 kršitve, kar pomeni, da je bilo v letu 2010 ugotovljenih kršitev naslovnega instituta **10**.

Tako kot v letu poprej tudi v letu 2010 inšpektorji največ kršitev določb šestega odstavka 64. člena Zakona o delovnih razmerjih evidentirajo v dejavnosti taksi službe. Delavci – vozniki opravljajo prevoze potnikov na podlagi pogodb o zaposlitvi, ki so sklenjene za krajši delovni čas 10 ali 20 ur na teden, vendar inšpektorji kljub sumu, da dejansko opravljajo več ur dela, tega zaradi prirejenih evidenc delovnega časa ne morejo dokazati. Nekateri delodajalci tem delavcem še vedno ne štejejo v delovni čas čakanja na stranke, kljub temu da so delavci ves ta čas na razpolago delodajalcu in gre glede na definicijo delovnega časa za čas, ki ga je treba šteti v delovni čas.

Z institutom delovnega časa so tesno povezane določbe Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, ki med drugim zavezujejo delodajalce k vodenju evidenc o izrabi delovnega časa. Veliko inšpektorjev poroča, da delodajalci te evidence sicer vodijo, vendar pa inšpektorji pogosto podvomijo v njihovo verodostojnost. Zato nekateri inšpektorji menijo, da bi bilo treba to področje precizneje urediti, in sicer na način, ki bi onemogočal usklajevanje evidenc delovnega časa z zahtevami inšpektorjev. Omenjeni predpis je to področje nekoliko uredil, vendar bi bilo treba natančneje določiti tudi tisti del zakona, ki bi delodajalca zavezal k temu, da vpisuje tudi uro prihoda in odhoda na delo in z dela in ne samo število opravljenih ur. Na ta način bi bil nadzor dnevnih in tedenskih počitkov olajšan, saj v primerih, ko se vpisujejo samo ure opravljenega dela, učinkovit nadzor ni mogoč, sploh če se pri delodajalcu opravlja izmensko delo ali pa če ure prihoda in odhoda niso fiksno določene. Sicer pa inšpektorji poročajo, da je najlažje citirane določbe nadzorovati pri delodajalcih, kjer poteka elektronska registracija prihodov/odhodov na delo in z dela. Vendar pa so tudi s tem v zvezi zasledili primere delodajalcev, ki tovrstni program prilagodijo tako, da po osmih urah dela delovnega časa formalno ni mogoče evidentirati (zato višek ur delavci vodijo v ročnih evidencah). Več o tem v poglavju **4.18.** »Evidence na področju dela«.

4.6.2. Določitev polnega delovnega časa v nasprotju s prvim odstavkom 142. člena Zakona o delovnih razmerjih

V letu 2010 je bilo ugotovljenih **10 kršitev** določb prvega odstavka 142. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki zavezuje delodajalca, da organizira delovni proces tako, da polni delovni čas ne sme biti daljši od 40 ur na teden. V primerjavi z letom 2009 jih je občutno manj, saj smo jih takrat beležili 16.

Tako kot pretekla leta je tudi v poročevalskem letu tovrstnih kršitev malo oz. število ugotovljenih kršitev pada. Razlog za to je najbrž v tem, da so delodajalci poučeni o tem, kako je treba v pogodbah o zaposlitvi opredeliti tedenski delovni čas, in so seznanjeni s tedensko 40-urno omejitvijo delovnika.

4.6.3. Delo preko polnega delovnega časa

V letu 2010 je bilo v zvezi z delom preko polnega delovnega časa – nadurnim delom ugotovljenih skupno **115 kršitev**. Če primerjamo ta podatek s številom ugotovljenih kršitev te vrste v letu 2009, ko smo jih zabeležili 133, ugotavljamo, da je na tem področju prisoten trend upadanja števila kršitev. Menimo, da je razlog za manjše število kršitev na tem področju recesija in posledično pomanjkanje dela, saj veliko delodajalcev ni odrejalo nadurnega dela, zaradi česar tudi ni prihajalo do kršitev v zvezi s tovrstnim delom.

Od tega je bilo kar **65 kršitev** ugotovljenih v zvezi z odrejanjem dela preko polnega delovnega časa v nasprotju z določbami tretjega odstavka 143. člena Zakona o delovnih razmerjih. Citirana določba opredeljuje časovno omejitev tovrstnega dela, in sicer največ 8 ur na teden, največ 20 ur na mesec in največ 170 ur nadurnega dela na leto, ter da lahko traja delovni dan največ 10 ur. Ugotovljeno število kršitev je v primerjavi z letom poprej opazno upadlo. Razlogi, kot že uvodoma navedeno, najbrž tičijo v gospodarski krizi oz. posledično manjšem obsegu dela, zaradi česar ni bilo potrebe po tovrstnem delu v tolikšnem obsegu kot pretekla leta. Najbolj izpostavljene dejavnosti, v katerih prihaja do tovrstnih kršitev, so gostinska, gradbena ter dejavnost trgovine. Eden izmed pogostih razlogov nadurnega dela in z njim povezanimi kršitvami pa je po drugi strani tudi iztek rokov za dokončanje dela. Delodajalci namreč opravljajo delo z minimalnim številom delavcev, in ko pridobijo novi posel, ga želijo opraviti pravočasno. Rešitev vidijo le v delu preko polnega delovnega časa in gredo praviloma v zavestne kršitve prej omenjenih časovnih omejitev. Delodajalci gredo v primerih povečanega obsega dela tudi v kršitve nadurnega dela pri starejših delavcih, ko le-ti s takšnim delom ne soglašajo. Težava pri ugotavljanju teh kršitev je že več let tudi v tem, da delavci s kršitvijo časovne omejitve soglašajo, saj se z delodajalcem dogovorijo, da jim izplačuje delo preko polnega časa »na roke« ter ga ne evidentirajo. Obstoj takšnega dela pa je skorajda nemogoče dokazati brez sodelovanja delavcev. Glede na to, da so inšpektorji zasledili nemalo primerov, ko so delavci delali tudi po 50 ur mesečno preko polnega delovnega časa, sklepamo, da se delodajalci ne zavedajo še enega pomembnega segmenta v zvezi s tem - varnosti in zdravja pri delu. Očitno še vedno ne razmišljajo o tem, da je preobremenjen delavec nezbran pri delu in je s tem podana večja verjetnost nezgod pri delu. Izčrpan delavec je lahko večji strošek delodajalcu kot pa zaposlovanje novih delavcev.

V obravnavanem letu so inšpektorji ugotovili tudi **16 kršitev**, ko delodajalci niso spoštovali zakonske prepovedi opravljanja dela preko polnega delovnega časa iz 145. člena Zakona o delovnih razmerjih, v skladu s katerim se nadurno delo ne sme uvesti, če je delo mogoče opraviti v polnem delovnem času z ustrezno organizacijo dela, oziroma se nadurno delo ne sme naložiti določenim kategorijam delavcev, ki v skladu z zakonom uživajo posebno pravno varstvo. Inšpektorji poročajo, da gre v teh primerih najpogosteje za kršitve v zvezi z varovanimi kategorijami delavcev, in sicer starši in starejšimi delavci. Opažajo pa, da delodajalci upoštevajo omejitve, ki so predvidene pri delu oseb s priznanim statusom invalida ter osebah, ki opravljajo delo krajši čas od polnega zaradi zdravstvenih razlogov.

V poročevalskem letu je bilo ugotovljenih **6 primerov kršitev** v zvezi z odreditvijo nadurnega dela izven primerov, določenih z zakonom ali kolektivno pogodbo. V zvezi z odrejanjem nadurnega dela v pisni obliki pred pričetkom dela oziroma najkasneje do konca delovnega tedna po opravljenem nadurnem delu, pa je bilo ugotovljenih **28 kršitev**. Delodajalci, ki izplačujejo delavcem delo preko polnega delovnega časa »na roke«, praviloma tega dela ne evidentirajo in ga tudi ne odrejajo pisno. Posledično so tudi te kršitve težko dokazljive, še zlasti v primerih, ko delodajalec krši citirane določbe »v dogovoru« z delavci. Menimo, da delavci pogosto pristajajo v opisano sodelovanje zato, ker delodajalec pogojuje njihovo odklonitev nadurnega dela z izgubo naročil in posledično z likvidnostnimi težavami. Delavci v strahu za plače ter v strahu, da zoper delodajalca ne bi bil uveden stečajni postopek, pristajajo na delo preko polnega delovnega časa.

4.6.4. Razporeditev delovnega časa v nasprotju s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih

V letu 2010 je bilo ugotovljenih skupno **379 kršitev** v zvezi z razporejanjem delovnega časa v nasprotju s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih, kar je občutno manj kot v letu 2009, ko je bilo takšnih kršitev skupno ugotovljenih 422. Največ kršitev naslovnih določb je bilo evidentiranih v gradbeništvu, v gostinski dejavnosti, trgovini pa tudi v dejavnosti kopenskega prometa.

Največ kršitev (**188**) določb 2. odstavka 147. člena Zakona o delovnih razmerjih – glede razporeditve delovnega časa – je bilo evidentiranih v zvezi z določanjem letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta. V **22 primerih** smo evidentirali kršitve sedmega odstavka 147. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki zavezuje delodajalca k upoštevanju časovne omejitve pri neenakomerni razporeditvi ali začasni prerazporeditvi delovnega časa. Delodajalci so v **12 primerih** storili prekršek z opustitvijo obveznosti delavce pisno obvestiti o začasni prerazporeditvi delovnega časa.

Inšpektorji poročajo o tem, da še vedno naletijo na delodajalce, ki sicer s pisnim obvestilom začasno prerazporedijo delavcem delovni čas, vendar takšne možnosti razporejanja ne opredelijo v pogodbi o zaposlitvi.

Še vedno so pogoste kršitve v zvezi z opustitvijo razporeda delovnega časa, še zlasti pri manjših delodajalcih, zaradi česar prihaja tudi do kršitev v zvezi s pravico do izrabe letnega dopusta. Inšpektorji menijo, da do tovrstnih kršitev prihaja predvsem zaradi nepoučenosti delodajalcev. Delodajalci so pogosto v dilemi, kako naj razporedijo delovni čas na letni ravni in kako podroben naj bo ter kako naj opredelijo obdobje, v katerem naj bi se neenakomerno razporejen delovni čas »izravnaval«. Zato niso redki primeri delodajalcev, ki delovni čas razporedijo mesečno in tedensko, letnega razporeda delovnega časa pa ne pripravijo. To opustitev običajno opravičujejo s tem, da delovnega časa za celo leto vnaprej ni mogoče določiti.

Prav tako so še vedno pogosti primeri delodajalcev, ki prerazporejajo oziroma neenakomerno razporejajo delovni čas delavcem ustno, ne da bi bila ta možnost predvidena v pisnem aktu delodajalca niti v pogodbah o zaposlitvi. V takšnih primerih so delavci obveščeni o spremembi delovnega časa ustno, in to praviloma na dan, ko naj bi se delo na tak način opravljalo.

4.6.5. Nočno delo

V poročevalskem letu smo evidentirali skupno **3 kršitve** v zvezi z nočnim delom – tako kot leto poprej – razlika v primerjavi z letom 2009 je le v vrsti kršitev. Tako v letu 2010 nismo beležili kršitev v zvezi s pravicami delavcev, ki delajo ponoči, v letu poprej pa sta bili ugotovljeni 2 tovrstni kršitvi. Po **1 kršitev** je bila ugotovljena v zvezi z omejitvami dela ponoči po 151. členu Zakona o delovnih razmerjih, v zvezi z določbami 152. člena tega predpisa, ki zavezuje delodajalca k posvetovanju s sindikati, ter v zvezi z obveznostjo posredovanja podatkov inšpekciji za delo o nočnem delu delavcev (2. odstavek 149. člena Zakona o delovnih razmerjih).

Inšpektorji poročajo, da so kršitve v zvezi z nočnim delom izredno redke, vendar pa prihaja do težav pri obračunavanju tovrstnega dela.

Sicer pa je tako nizkemu številu kršitev najbrž botrovala tudi svetovna gospodarska kriza, ki se manifestira med drugim tudi z manj naročili in posledično manjšimi potrebami po nočnem delu, ki se ga delodajalci praviloma poslužujejo, kadar morajo opraviti delo v kratkih rokih.

4.6.6. Dopolnilno delo

Za razliko od leta 2009, ko so bile ugotovljene 3 kršitve v zvezi z opravljanjem dopolnilnega dela, v letu 2010 tovrstnih kršitev nismo ugotovili. Ker je dopolnilno delo dopustno opravljati le pod precej strogimi pogoji, se najbrž delodajalcem zdi enostavneje v takšnih primerih aktivirati delavce, ki opravijo delo na podlagi pogodb civilnega prava, ali pa študente oz. dijake.

4.7. ODMORI IN POČITKI

V letu 2010 ugotavljamo precejšen porast kršitev določb Zakona o delovnih razmerjih, ki opredeljujejo zagotavljanje odmorov in počitkov delavcev, in sicer je bilo ugotovljenih kršitev skupaj 188, v letu poprej pa 147. Inšpektorji so v poročevalskem letu ugotovili največ kršitev, in sicer 95, v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma, nekoliko manj kršitev (78) je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka, v zvezi z zagotavljanjem odmora med delovnim časom pa je bilo ugotovljenih 15 kršitev. Tako kot v preteklih letih so tudi v tem poročevalskem letu tovrstne kršitve najštevilnejše v dejavnosti trgovine in gostinstva, povečalo se je število kršitev v dejavnosti varovanja, nekoliko manj pa je teh kršitev v dejavnosti gradbeništva.

4.7.1. Odmori med delovnim časom

V letu 2010 je bilo ugotovljenih le **15 primerov** kršitev v zvezi z zagotavljanjem odmora med delovnim časom. Tako kot v preteklih letih je tudi v poročevalskem letu tovrstnih kršitev najmanj. Razlogi kršenja določb v zvezi z zagotavljanjem odmora med delovnim časom so že nekaj let enaki. Predvsem manjši delodajalci, še zlasti v dejavnosti trgovine in gostinstva, ne zagotavljajo odmorov v primerih, ko imajo zaposlenega le enega delavca. V primeru, da trgovine oz. gostinskega lokala ni mogoče zapreti, delavec ne more izrabiti pravice do odmora med delovnim časom. V takšnih primerih inšpektorji brez težav ugotovijo kršitve glede na to, da je delavec ves čas prisoten na delovnem mestu.

Najbrž je bistveni razlog za nizko število ugotovljenih kršitev tega instituta delovnega prava v tem, da delavci tovrstne kršitve zelo redko prijavijo. Verjetno se bojijo izgube službe in zato »pristajajo« na kratenje svojih pravic, saj jim predstavlja zagotovljena eksistenca prioriteto v primerjavi z odmorom med delovnim časom.

4.7.2. Počitek med zaporednima delovnima dnevoma

V poročevalskem letu je bilo ugotovljenih **95 kršitev** v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma, kar je več kot v letu 2009, ko smo beležili 78 tovrstnih kršitev. Inšpektorji so kršitve ugotavljali pogosto tudi v okviru usmerjenih akcij, v katerih preverjajo med drugim spoštovanje določb v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma ter tedenskim počitkom.

Inšpektorji poročajo, da do tovrstnih kršitev najpogosteje prihaja v dejavnosti trgovine, gostinstva in varovanja. V dejavnosti trgovine so kršitve evidentirane še zlasti v času inventur ter v času odpiranja novih trgovin oz. v času pred odprtjem nove trgovine. V nekaj primerih je bilo ugotovljeno, da so delavci delali tudi 14 ali celo 15 ur na dan. Inšpektorji so zasledili tudi kršitve, do katerih je prišlo zaradi dogovorov med sodelavci. Medsebojno so »zamenjali« izmene ne glede na to, da so s tem kršili delovnopravno zakonodajo. Delodajalci se odločijo kršiti obravnavane institute delovnega prava še zlasti v primerih, ko je večje število delavcev odsotnih z dela zaradi zdravstvenih razlogov, in pri tem menijo, da delovnega procesa ni mogoče organizirati drugače kot s kršitvijo določb v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma.

Eden izmed inšpektorjev se je srečal z zanimivim primerom pri delodajalcu, ki se ukvarja z dejavnostjo hotelirstva in gostinstva. Kljub dokazom, ki jih je inšpektor zbral, kot npr. pisni obračuni plač, ročne evidence o izrabi delovnega časa, opravljeni razgovori z delavci, na podlagi česar je ugotovil, da delavcem počitek med delovnima dnevoma ni zagotovljen v meri, kot to izhaja iz predpisov, je delodajalec vztrajal, da delavci opravljajo delo v neenakomerno razporejenem delovnem času. Pri tem se je skliceval na Direktivo 93/104/EC, ki dopušča odstopanja od pravice do dnevnega počitka v minimalnem trajanju 11 zaporednih ur v 24-urnem obdobju, in sicer v primerih nujnih povečanih aktivnosti v turizmu. Ob tem se je tudi skliceval na določbe 157. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki predvideva

posebnosti glede vodilnih delavcev v takšnih primerih. Šele utemeljena obrazložitev storjenega prekrška v odločbi je delodajalca prepričala, da upoštevajoč določbe 155. člena Zakona o delovnih razmerjih, delovni čas delavca ne sme trajati 14 ali več ur dnevno, saj lahko delovna dnevna obveznost traja največ 13 ur, pa še to le v primeru neenakomerno razporejenega delovnega časa ali v primeru začasne prerazporeditve delovnega časa. Pri enakomerno razporejenem delovnem času pa velja zgornja omejitev 12 ur dela na dan. Posledično je delodajalec plačal izrečeno globo. Iz opisanega primera je tudi razvidno, da morajo inšpektorji kljub časovni stiski, ki jo pogosto povzročajo tudi pritiski medijev, v primeru ugotovljenega prekrška izpeljati dokazni postopek v skladu z veljavno zakonodajo ter celoten postopek o prekršku.

4.7.3. Tedenski počitek

V zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka je bilo v letu 2010 ugotovljenih **78 kršitev**, kar je več kot leto poprej, ko je bilo ugotovljenih 60 kršitev.

Glavni vzrok za povečano število kršitev v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka v 2010 je najbrž dejstvo, da delodajalci v tem letu večini delavcev, ki so opravljali delo na podlagi pogodb o zaposlitvi za določen čas, le-teh po poteku niso ponovno sklenili. Zaradi nepredvidenih razmer na svetovnem trgu poskušajo opravljati delo z minimalnim številom delavcev. Do kršitev prihaja v primerih, ko delodajalci dobijo večja naročila, ki jih je treba izpolniti v točno določenih rokih, sami pa ne razpolagajo z zadostnim številom delavcev. Delodajalci očitno v takšnih primerih vzamejo v zakup, da obstaja možnost, da bodo kršitve delovnega prava ugotovljene, vendar predstavlja plačilo globe manjšo škodo kot izguba poslovnega partnerja ali pa plačilo pogodbene kazni.

Sicer pa imajo inšpektorji tako kot v preteklih letih še vedno težave z ugotavljanjem tovrstnih kršitev, saj se še vedno dogaja, da delodajalci vodijo dvojne evidence o izrabi delovnega časa. Tiste, namenjene inšpektorjem, so praviloma brezhibne in v skladu z zahtevami zakonodaje ter že zaradi tega dvomljive.

Sicer pa nekateri inšpektorji opažajo, da je bilo tovrstnih kršitev v letu 2010 manj v dejavnosti gradbeništva, ki je prejšnja leta prednjačila v številu ugotovljenih kršitev v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka. Razlog je najbrž v recesiji, ki je še posebno prizadela prav to panogo, saj so bile številnim delavcem odpovedane pogodbe o zaposlitvi, zoper številne delodajalce pa so bili uvedeni stečajni postopki.

Inšpektorji poročajo o pogostih kršitvah naslovnega instituta pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost varovanja. Razlogi so najbrž enaki kot pri drugih kršiteljih – predvsem manjše število delavcev in posledično kratenje njihovih pravic do tedenskega počitka.

4.8. LETNI DOPUST

Kršitve določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z letnim dopustom so se v letošnjem poročevalskem obdobju bistveno zmanjšale. Ugotovljenih je bilo le 134 kršitev, kar je za 96 manj kot predhodno leto. Še vedno spada med najpogostejše kršitve instituta letnega dopusta kršenje 2. odstavka 160. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa dolžnost delodajalca, da delavce najkasneje do 31. marca obvesti o odmeri letnega dopusta za tekoče koledarsko leto. Takih kršitev je bilo 62. Precej je upadlo tudi število druge najpogosteje ugotovljene kršitve v zvezi z letnim dopustom, tj. kršitve v zvezi določitvijo minimalnega trajanja letnega dopusta. Obravnavanih je bilo 46 takih kršitev.

Različna vprašanja na temo letnega dopusta in regresa so še naprej pogosta tema strokovnih pomoči, ki jih Inšpektorat RS za delo nudi v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

4.8.1. Kršitve v zvezi z odmero letnega dopusta

Kot je že bilo navedeno, se je število kršitev v zvezi z letnim dopustom v letu 2010 precej zmanjšalo. Tako je bilo število kršitev v zvezi z odmero letnega dopusta v tem letu **110**, kar je skoraj polovico manj v primerjavi s prejšnjim obdobjem, ko je bilo takih kršitev kar 206. Daleč največ je ugotovljenih kršitev 2. odstavka 160. člena Zakona o delovnih razmerjih, ko delodajalec do 31. marca ni pisno obvestil delavcev o odmeri dopusta za tekoče koledarsko leto (**62**). Precej je bilo tudi kršitev zakonskih določil 159. člena omenjenega zakona, ki urejajo minimalno trajanje letnega dopusta ter pravico do dodatnih dni dopusta za posamezne kategorije delavcev. Takih kršitev smo obravnavali **46**, od tega kar **13** v dejavnosti strežbe jedi in pijač, **10** pa v dejavnosti gradbeništva. Inšpektorji so zasledili več primerov, ko delodajalec delavcem ni odmeril dodatnih dni dopusta iz razloga invalidnosti ali starševstva.

V letu 2010 nismo zasledili kršitev v zvezi s pridobitvijo pravice do celotnega letnega dopusta, ko delavcu preteče čas nepretrganega delovnega razmerja, ki ne sme biti daljši od šestih mesecev.

V zvezi s pravico do sorazmernega dela dopusta sta bili ugotovljeni **2 kršitvi**. Menimo, da je zmanjšanje števila kršitev glede letnega dopusta povezano s tem, da so se delodajalci v tem času že dobro seznanili z novelo Zakona o delovnih razmerjih, ki je stopila v veljavo konec leta 2007 in prinesla kar nekaj novosti glede odmere letnega dopusta, kar se je izražalo v povečanem številu ugotovljenih kršitev v letih 2008 in 2009.

Ne glede na navedeno pa še vedno prejmemo znatno število zaprosil za strokovno pomoč na temo odmere letnega dopusta.

4.8.2. Kršitve v zvezi z izrabo letnega dopusta

Medtem ko se je število kršitev v zvezi z odmero letnega dopusta zmanjšalo, pa je število ugotovljenih kršitev glede izrabe letnega dopusta primerljivo s prejšnjim poročevalskim obdobjem. Tako kot v letu 2009 smo tudi v letu 2010 obravnavali **24 tovrstnih kršitev**. Tako kot v letu 2009 je bilo tudi v letu 2010 največ kršitev 163. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja izrabo letnega dopusta v skupnem trajanju dveh tednov, na izrabo letnega dopusta v več delih in na prenos pravice do izrabe letnega dopusta v naslednje koledarsko leto (**21**). Največ kršitev opažamo pri delavcih, ki so zaposleni za določen čas, delavcih, ki so dlje časa odsotni z dela (odsotnost z dela iz zdravstvenih razlogov, porodniški dopust), ter delavcih, ki jim je delovno razmerje prenehalo.

Medtem ko smo v letu 2009 obravnavali 2 kršitvi v zvezi z opustitvijo izročitve potrdila o izrabi dopusta ob prenehanju delovnega razmerja, v letu 2010 teh kršitev nismo beležili.

Glede načina izrabe letnega dopusta smo v letu 2010 beležili **3 kršitve**. Sicer pa največ kršitev v zvezi z izrabo letnega dopusta ugotavljamo v dejavnosti trgovine.

4.9. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

Kot smo ugotavljali že prejšnja leta, se delodajalci ugotavljanja disciplinske odgovornosti izjemno redko poslužujejo. Število ugotovljenih kršitev v zvezi z disciplinsko odgovornostjo tako ostaja na približno enaki ravni kot v letu 2009, ugotovljene so bile 3 kršitve.

Inšpektorji so v letu 2010 obravnavali zgolj **1 kršitev** v zvezi z izrekom disciplinske sankcije in ugotavljanjem disciplinske odgovornosti v nasprotju s 175. in 176. členom Zakona o delovnih razmerjih, in sicer v dejavnosti trgovine na drobno. V letu 2009 sta bili ugotovljeni 2 tovrstni kršitvi.

Ugotovljena je bila tudi **1 kršitev** v zvezi z izvedbo disciplinskega postopka (177. člen Zakona o delovnih razmerjih), medtem ko v letu 2009 takih kršitev nismo obravnavali.

Kršitev je bila ugotovljena v dejavnosti strežbe in pijač. Za razliko od prejšnjih let pa smo v letu 2010 zasledili tudi **1 primer**, ko je delodajalec kršil določila 179. člena Zakona o delovnih razmerjih in ni pisno obvestil sindikata o uvedbi disciplinskega postopka, čeprav je delavec to zahteval.

4.10. VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV

Od leta 2007 do leta 2009 smo na Inšpektoratu RS za delo opažali trend zmanjševanja kršitev, ki se nanašajo na izvajanje določb zakona, ki zagotavljajo posebno varstvo nekaterim kategorijam delavcev. V letošnjem poročevalskem obdobju pa se je število navedenih kršitev podvojilo in so tako inšpektorji ugotovili 25 kršitev v zvezi z institutom varstva nekaterih kategorij delavcev, medtem ko je bilo v letu 2009 takih kršitev zgolj 12.

Tako kot prejšnje leto se je večina ugotovljenih kršitev v letu 2010 nanašala na varstvo starejših delavcev glede nočnega in nadurnega dela. Te kršitve so se v primerjavi z letom 2009 skoraj trikratno povečale.

V letu 2010 je bilo tako ugotovljenih **25 kršitev** določb, ki se nanašajo na varstvo določenih kategorij delavcev. Kršitve pa so se nanašale na naslednje kategorije:

- **1 kršitev** določb 189. člena Zakona o delovnih razmerjih glede prepovedi opravljanja del v času nosečnosti in dojenja,
- **3 kršitve** določb 190. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na varstvo v času nosečnosti in starševstva v zvezi z nadurnim in nočnim delom,
- **5 kršitev** določb Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let (od tega 1 kršitev glede delovnega časa in zagotavljanja odmorov ter počitkov in 4 kršitve prepovedi opravljanja nočnega dela),
- **15 kršitev** določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z varstvom starejših delavcev in
- **1 kršitev** določb Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.

Vse ugotovljene kršitve v zvezi z institutom varstva določenih kategorij delavcev so se v primerjavi z letom 2009 povečale. Izjema je varstvo invalidov, ki ostaja na enaki ravni.

Tabela 14: Število ugotovljenih kršitev v zvezi z varstvom nekaterih kategorij delavcev v letih 2008, 2009 in 2010

Št. kršitev v por. letu / kat. delavcev	2008	2009	**2010**
Starši in nosečnice	8	2	**4**
Mlajši od 18 let	19	4	**5**
Starejši delavci	13	5	**15**
Invalidi	9	1	**1**
SKUPAJ	49	12	**25**

4.1.1. Varstvo delavcev zaradi nosečnosti ali starševstva

Medtem ko v letu 2008 in 2009 inšpektorji niso obravnavali kršitev, ki bi se nanašale na prepoved opravljanja del v nosečnosti in v času dojenja, pa smo v letu 2010 beležili eno **1 kršitev**, ko delodajalec ni spoštoval določbe 189. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa prepoved opravljanja del v nosečnosti in v času dojenja, ki bi lahko ogrozila zdravje delavke ali zdravje otroka, oziroma mora delodajalec v tem času prilagoditi pogoje dela ali delovni čas. Kršitev je bila ugotovljena v dejavnosti javne uprave, obrambe in obvezne socialne varnosti. Ostale **3 kršitve** v tej kategoriji so se nanašale na opustitev delodajalca, da pridobi soglasje za nadurno in nočno delo od delavcev, ki negujejo otroka do treh let.

4.1.2. Varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti

Tako kot opažamo že dlje časa, se kršitve, ki so bile ugotovljene v letu 2010, nanašajo pretežno na delo študentov in dijakov, ki opravljajo delo na podlagi napotnic pooblaščenih organizacij. Največ je bilo kršitev 197. člena Zakona o delovnih razmerjih (prepoved opravljanja nočnega dela za delavce, ki še niso dopolnili 18 let), in sicer **4**, vse v dejavnosti strežbe jedi in pijač. V tem letu pa smo obravnavali tudi **1 kršitev** 195. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki prepoveduje delavcem, ki so mlajši od 18 let, opravljanje določenih del (pod vodo ali pod zemljo; dela, ki vključujejo škodljivo izpostavljanje sevanju, dejavnikom, ki so strupeni ipd). Navedena kršitev je bila ugotovljena v dejavnosti proizvodnje kemikalij in kemičnih izdelkov.

4.1.3. Varstvo starejših delavcev

Navedene kršitve praktično vsa zadnja leta predstavljajo največji delež kršitev v vseh kategorijah varovanih delavcev. Tako je bilo ugotovljenih **14 kršitev** v zvezi z določbo 203. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da delodajalec starejšemu delavcu ne sme odrediti nadurnega ali nočnega dela brez njegovega pisnega soglasja. Ugotovljeno število kršitev je znatno višje kot v letu 2009, ko smo obravnavali zgolj 5 kršitev glede varstva starejših delavcev, od tega 3 v zvezi z odreditvijo nočnega in nadurnega dela.

Kršitve sicer ugotavljamo v vseh dejavnostih, od tega največ v dejavnosti gradbeništva.

4.1.4. Varstvo invalidov

Kot v letu 2009 smo tudi v letu 2010 obravnavali le **1 kršitev** Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Kršitev se je nanašala na določitev primernih delovnih mest za invalide v aktu o sistemizaciji na podlagi 37. člena tega zakona, ki med drugim določa, da morajo delodajalci v sistemizaciji delovnih mest določiti primerna delovna mesta za invalide ter druge ukrepe za ravnanje z invalidnostjo na delovnem mestu. Kršitev je bila ugotovljena v dejavnosti posredništva in trgovine na debelo.

4.11. DELO OTROK, MLAJŠIH OD 15 LET, VAJENCEV, DIJAKOV IN ŠTUDENTOV

Inšpektorji za delo v letu 2010 niso zabeležili kršitev delovnopravne zakonodaje v zvezi z delom otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov. Tudi v letu 2010 pa so se na inšpektorje obračali študentje in dijaki, ki jim delodajalci niso plačali dela, opravljenega preko študentske napotnice. Študentom je bila v teh primerih nudena strokovna pomoč v zvezi z uveljavljanjem denarnih terjatev pred pristojnim sodiščem.

Kar zadeva delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov, inšpektorji za delo redko ugotovijo kršitve, ki bi predstavljale podlago za ukrepanje. V letu 2009 so bile ugotovljene 3 kršitve te vrste, v letu 2010 pa jih, kot že navedeno, inšpektorji niso ugotovili. Inšpektorji pa še naprej poročajo, da delodajalci v zvezi s študentskim delom ne vodijo posebnih evidenc delovnega časa, temveč praviloma razpolagajo le s podatkom o skupnem številu ur, ki ga je študent ali dijak preko študentske napotnice opravil. Tako ne razpolagajo z evidencami, iz katerih bi bilo mogoče razbrati, ali se upoštevajo določbe Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na delovni čas, odmore in počitke ter na posebno varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti.

Omenimo še, da so v letu 2010 inšpektorji na podlagi 214. člena Zakona o delovnih razmerjih ter skladno s Pravilnikom o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let, ki določa postopek in pogoje za izdajo dovoljenja za delo otroka, mlajšega od 15 let, na podlagi zahtevka zakonitega zastopnika izdali **38 zadevnih dovoljenj** (v letu 2009 jih je bilo izdanih 14).

Kršitev Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju inšpektorji enako kot v prejšnjem poročevalskem obdobju niso ugotovili.

4.12. DELOVNA KNJIŽICA

Tudi v letu 2010 je bilo ugotovljeno relativno nizko število kršitev Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s hrambo in vrnitvijo delovne knjižice, inšpektorji pa so tudi v tem letu delavcem in delodajalcem na to temo nudili strokovno pomoč.

Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili **15 kršitev** določb Zakona o delovnih razmerjih o delovni knjižici, dve manj kot leto poprej. Vse ugotovljene kršitve so se nanašale na primere, ko delodajalec delavcu ni takoj ob prenehanju veljavnosti pogodbe o zaposlitvi delavcu proti potrdilu o prejemu vrnil delovne knjižice, kar je sicer dolžan storiti skladno s četrtim odstavkom 91. člena novele Zakona o delovnih razmerjih – A. Inšpektorji za delo sicer nadzirajo tudi izvajanje tretjega odstavka omenjenega člena, ki določa, da delodajalec obdrži v hrambi delovne knjižice, ki so na datum iz prvega odstavka tega člena (1. januar 2009) pri njem v hrambi, na izrecno zahtevo delavca pa mu jo mora proti podpisu o prejemu izročiti. Inšpektorji tudi v tem poročevalskem letu ugotavljajo, da delodajalci v nekaterih primerih vrnitev delovne knjižice pogojujejo s povračilom domnevne škode, ki naj bi jo delavci povzročili v zvezi z delom.

Inšpektorji so poleg izvajanja nadzorov in ukrepanja zoper kršitelje v letu 2010 delavcem in delodajalcem nudili tudi strokovno pomoč v zvezi z določbami Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na delovno knjižico. Delavci so se na inšpektorje obračali predvsem z vprašanji o vrnitvi delovne knjižice. V zvezi s tem 91. člen novele Zakona o delovnih razmerjih – A v petem odstavku določa tudi, da v primeru, da delodajalec po prenehanju veljavnosti pogodbe o zaposlitvi v 30 dneh delavcu ne more vročiti delovne knjižice, to pošlje pristojni upravni enoti po stalnem prebivališču delavca, če pa je stalno prebivališče delavca neznano, jo pošlje upravni enoti, ki je delovno knjižico izdala.

Inšpektorji so ugotavljali, da delodajalci po posredovanju inšpektorja ali po nudenju strokovne pomoči delavcem delovno knjižico praviloma vrnejo, ne da bi bili potrebni nadaljnji ukrepi inšpektorja v prekrškovnem postopku.

4.13. ZAKON O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH

V letu 2010 inšpektorji za delo že drugo leto zapored niso ugotovili kršitev Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, tudi pred letom 2009 pa so bile kršitve tega predpisa ugotovljene zelo redko. Pretežni del aktivnosti inšpektorjev v zvezi z omenjenim zakonom tako še naprej ostajajo strokovne pomoči, za katere se na Inšpektorat RS za delo obračajo tako delavci kot tudi delodajalci.

Inšpektorji so v zvezi z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih v letu 2010 vlagateljem nudili tudi strokovno pomoč, pri čemer so se na inšpektorat obračali delavci v zvezi z uveljavljanjem pravic in delodajalci v zvezi z njihovim zagotavljanjem, vprašanja pa so se nanašala zlasti na zagotavljanje krajšega delovnega časa zaradi starševstva.

Inšpektorji še naprej poročajo, da nekateri delodajalci delavcem, ki uveljavljajo krajši delovni čas skladno z omenjenim zakonom, tega sicer zagotovijo, vendar delovni čas razporedijo tako, da je za delavca manj ugoden. Inšpektorji vlagateljem prošenj za strokovno pomoč v teh primerih svetujejo tudi v luči določb o prepovedi diskriminacije v času trajanja delovnega razmerja.

Inšpektorji v zvezi z izvajanjem Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ugotavljajo, da je podano zelo malo število prijav zaradi domnevnih kršitev tega predpisa. Inšpektorji tudi v letu 2010 niso ugotovili kršitev tega zakona.

4.14. ZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV

V letu 2010 je bilo področje zaposlovanja in dela tujcev večkrat izpostavljena tematika, vendar pa ugotavljamo, da je število ugotovljenih kršitev na tem področju glede na predhodna leta upadlo. Skupno število ugotovljenih kršitev znaša 224, pri čemer največji delež kršitev predstavljajo kršitve določb Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, kjer gre za zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev (61 kršitev), ter kršenje določb Zakona o zaposlovanju in delu tujcev v zvezi z vrnitvijo dovoljenja za delo (49 kršitev), opravljanjem dela v skladu z delovnim dovoljenjem (40 kršitev) in ko delodajalec ne hrani delovnega dovoljenja na sedežu podjetja ali na delovišču izven sedeža (32 kršitev).

Glede na predhodna leta je število ugotovljenih kršitev na obravnavanem področju v letu 2010 precej upadlo. Leta 2009 smo ugotovili skupno 340 kršitev, in sicer 260 kršitev Zakona o zaposlovanju in delu tujcev in 80 kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Skupno število ugotovljenih kršitev v letu 2010 pa je **224**. Od **224 ugotovljenih kršitev** v 2010 se jih **163** nanaša na kršenje Zakona o zaposlovanju in delu tujcev in **61** na kršenje Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Tabela 15: Število ugotovljenih kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev (2005–2010)

Leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kršitve Zakona o zaposlovanju in delu tujcev	330	403	339	229	260	163
Kršitve Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v zvezi s tujci	77	82	79	89	80	61
Skupno število kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev	**407**	**485**	**418**	**318**	**340**	**224**

Graf 40: Gibanje števila ugotovljenih kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev (2005–2010)

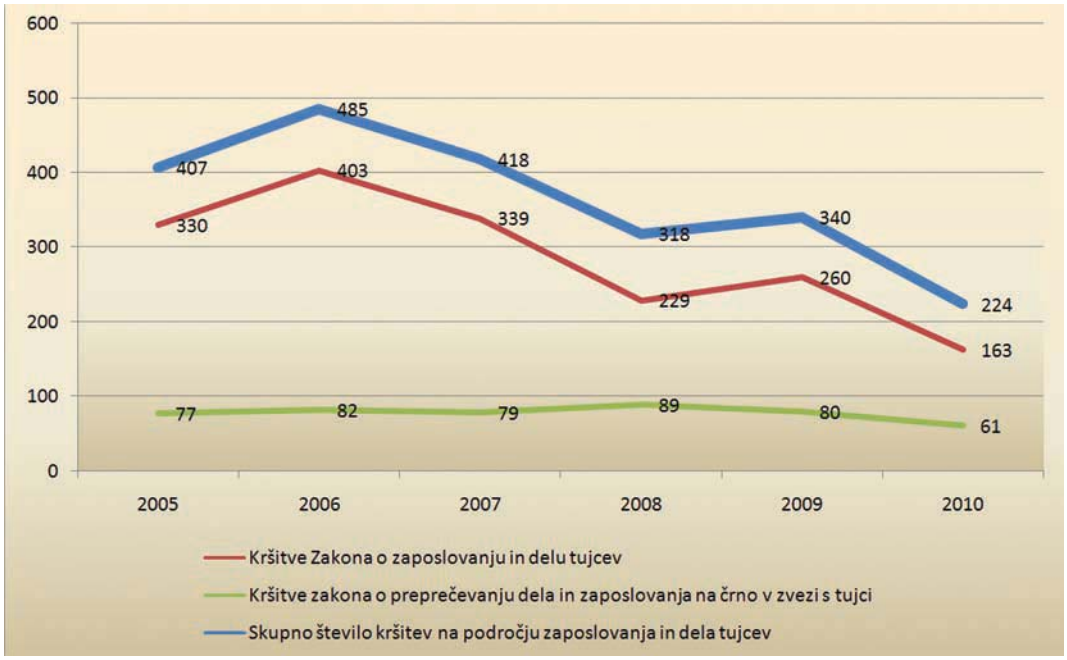

Kljub upadu števila ugotovljenih kršitev se struktura kršitev in neposredno zaznana problematika s strani inšpektorjev glede na pretekla leta ni bistveno spremenila. Največ kršitev še vedno ugotavljamo v dejavnosti gradbeništva (**114 kršitev** v letu 2010), se je pa kot dejavnost, v kateri je zaznati povečano število kršitev, v preteklem letu pojavila dejavnost proizvodnje živil oziroma dejavnost pekarn (**32 kršitev**), izstopajoče število kršitev pa je mogoče zaznati še v dejavnosti gostinstva (**22 kršitev**).

Enako kot v preteklih poročevalskih obdobjih je bilo tudi v letu 2010 v več primerih ugotovljeno, da so imeli tujci pridobljena delovna dovoljenja za zastopnike ali prokuriste družb, nato pa so delo opravljali kot delavci v pekarni, proizvodnji ali na gradbišču z namenom izogibanja določenim kvotam za izdajo delovnih dovoljenj za določene vrste poklicev.

Večje število kršitev se konstantno pojavlja tudi v zvezi z vrnitvijo delovnih dovoljenj, pa naj gre pri tem za vrnitev osebnega delovnega dovoljenja, dovoljenja za zaposlitev ali dovoljenja za delo. Prav tako inšpektorji še vedno ugotavljajo večje število kršitev v zvezi s hrambo delovnega dovoljenja in s prijavo začetka dela tujca, ki pred izdajo delovnega dovoljenja nima dovoljenja za prebivanje.

Inšpektorji tudi poročajo, da se zaradi sodelovanja z upravnimi enotami in Zavodom RS za zaposlovanje ugotovi še več kršitev, kot bi jih sicer z neposredno zaznavo oziroma z izvedbo inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev iz prejetih prijav, saj nas omenjena organa obveščata o razveljavljenih delovnih dovoljenjih, o zaposlitvi izven zakonsko določenih rokov ter v ostalih primerih ugotovljenih nepravilnosti.

Kljub upadu števila kršitev obravnavanega področja ugotavljamo, da je struktura ugotovljenih kršitev podobna strukturi iz prejšnjih obdobij. Mogoče je sklepati, da je upad števila kršitev posledica svetovne gospodarske krize, ki se od vseh dejavnosti v Republiki Sloveniji še najbolj izrazito kaže na področju dejavnosti gradbeništva, kjer je zaposlenih največ tujih delavcev. Razloge za upad števila kršitev gre ob konstantnem izvajanju akcij na področju gradbene dejavnosti torej iskati tudi v tem dejavniku, saj se je število gradbišč zmanjšalo. Omenjen trend je sicer razviden tudi iz Grafa 40, kjer število ugotovljenih kršitev sovpada z aktivnostmi na področju gradbeništva glede na obravnavana leta. Ob teh ugotovitvah pa je treba poudariti, da samo zmanjšanje števila kršitev predpisov o zaposlovanju in delu tujcev še ne pomeni, da tem delavcem niso bile kršene druge pravice iz delovnega razmerja.

4.14.1. Delovna dovoljenja

Kršitve, ko delavec ne opravlja dela v skladu z izdanim delovnim dovoljenjem, so ene najštevilnejših kršitev Zakona o zaposlovanju in delu tujcev. V letu 2010 so inšpektorji ugotovili **40 kršitev**, ko delavci niso opravljali dela v skladu z izdanim delovnim dovoljenjem. Število ugotovljenih kršitev je sicer višje kot v letu 2009, ko je bilo teh kršitev ugotovljenih 26.

Inšpektorji so v poročevalskem obdobju ugotovili **2 kršitvi** v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima delovnega dovoljenja, **4 kršitve** sklenitve pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima osebnega delovnega dovoljenja, **1 kršitev** v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima dovoljenja za zaposlitev, in **3 kršitve** sklenitve pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima dovoljenja za delo. Skupno število teh kršitev (**10 kršitev**) je na nižji ravni kot v letu 2009 (16 kršitev).

V kategoriji zagotavljanja dela drugemu uporabniku so inšpektorji ugotovili **3 kršitve** sklenitve pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima osebnega delovnega dovoljenja z veljavnostjo treh let ali za nedoločen čas, kar pomeni opazno zmanjšanje glede na leto 2009 (9).

Inšpektorji na področju delovnih dovoljenj, razen predhodno omenjenega dela v nasprotju z izdanim delovnim dovoljenjem z namenom izogibanja kvotam za zaposlovanje na določenih delovnih mestih, večjih posebnosti ne opažajo.

4.14.2. Prijava dela tujca

Število vseh ugotovljenih kršitev v zvezi s prijavo dela tujca se je v letu 2010 glede na leto 2009 s 47 ugotovljenimi kršitvami več kot prepolovilo, saj je bilo ugotovljenih **20 kršitev**. V zvezi s tem je bilo ugotovljenih **15 kršitev** (28 v letu 2009) v zvezi s prijavo začetka dela tujca, ki pred izdajo delovnega dovoljenja nima dovoljenja za prebivanje, **3 kršitve** (16 v letu 2009) v zvezi s prijavo začetka dela tujca, ki je pred izdajo delovnega dovoljenja imel dovoljenje za prebivanje in **2 ostali kršitvi** (3 v letu 2009) v zvezi s prijavo dela tujca.

Inšpektorji so v **1 primeru** ugotovili kršitev, ko je delodajalec odjavil tujca iz zavarovanja v času trajanja delovnega razmerja.

4.14.3. Vrnitev delovnega dovoljenja

V letu 2010 je bilo ugotovljenih **49 kršitev** v zvezi z vrnitvijo delovnega dovoljenja (99 v letu 2009). Od tega je v **11 primerih** šlo za kršitve v zvezi z vrnitvijo osebnega delovnega dovoljenja, v **16 primerih** za kršitve v zvezi z vrnitvijo dovoljenja za zaposlitev in v **22 primerih** za kršitve v zvezi z vrnitvijo dovoljenja za delo.

Pri samem postopku vrnitve delovnega dovoljenja izdajatelju se opaža, da obstajajo težave z vrnitvijo, ki so povezane tudi z delovanjem državnih organov. Namreč, postopki pridobitve vseh dovoljenj za bivanje in delo tujca so časovno precej obsežni, zato se posledično pojavljajo primeri, da delodajalec ne dobi informacije, ali je tujec pridobil dovoljenje za prebivanje ali ne, in potem delodajalec ne more pravočasno vrniti delovnega dovoljenja. Ne gre pa zanemariti primerov, ko tuji delavec pridobi vso dokumentacijo za delo, nato pa ne pride na delo k delodajalcu, za katerega je pridobil potrebna dovoljenja, temveč pridobljena dovoljenja uporabi za vstop v evropski prostor in nato dela drugje na črno.

4.14.4. Hramba dokumentacije

Izboljšanje stanja glede števila ugotovljenih kršitev je opaziti tudi na področju hrambe dokumentacije, saj je bilo v letu 2010 na tem področju ugotovljenih skupno **32 kršitev** (41 v letu 2009, 82 v letu 2008, 56 v letu 2007, 61 v letu 2006), od tega so se vse ugotovljene kršitve nanašale na primere, ko delodajalec ne hrani delovnega dovoljenja na sedežu podjetja ali na delovišču izven sedeža.

V zvezi z obravnavano tematiko ni bilo ugotovljenih kršitev v zvezi z dostopom do dokazov, hrambo delovnega dovoljenja in ostale dokumentacije ter neomogočanjem dostopa do vseh razpoložljivih dokazov.

Ugotovljenih kršitev, ko tujec na poziv inšpektorja ne predloži delovnega dovoljenja, je bilo v poročevalskem obdobju **6**.

4.14.5. Zaposlovanje in delo državljanov držav članic EU v Republiki Sloveniji

Delodajalci, ki zaposlujejo državljane držav članic EU, EGP in Švicarske konfederacije in njihove družinske člane, so dolžni zaradi spremljanja stanja na trgu dela, statističnih ali znanstvenih namenov in izvajanja pravice do uvedbe varnostne klavzule, kakor jo določa Pogodba o pristopu k EU, na Zavodu za zaposlovanje na predpisanem obrazcu v roku 10 dni od dneva nastopa dela prijaviti zaposlitev. V letu 2010 sta bili ugotovljeni **2 kršitvi** v zvezi z obveznostjo prijave zaposlitve državljana države članice EU, EGP ali Švicarske konfederacije.

Položaj napotenih delavcev v RS ureja Zakon o delovnih razmerjih, ki določa, da delavci, ki jih je tuji delodajalec napotil na začasno delo v RS na podlagi pogodbe o zaposlitvi po tujem pravu, opravljajo delo pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo delo in zaposlovanje tujih državljanov. Tem delavcem mora delodajalec zagotoviti pravice po predpisih RS in po določbah kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki urejajo delovni čas, odmore in počitke, nočno delo, minimalni letni dopust, plačo, varnost in zdravje pri delu, posebno varstvo delavcev in zagotavljanje enakopravnosti, če je to za delavca ugodneje. Kršenje navedene obveznosti so inšpektorji v letu 2010 ugotovili v **2 primerih**.

4.15. SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

V letu 2010 so inšpektorji za delo ugotovili skupno 5 kršitev Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. V poročevalskem obdobju ni bilo ugotovljenih kršitev, ki bi se nanašale na kršenje določb zakonov, ki urejata sodelovanje delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe in evropske zadruge ter kršenje Zakona o evropskih svetih delavcev.

Obravnavano področje je bilo v letu 2010 predmet številnih vprašanj in podanih strokovnih pomoči, saj je sprejeti Zakon o minimalni plači za delodajalce, ki bi postopno prešli na določeno višino minimalne plače, predvidel sklenitev sporazuma s sindikatom pri delodajalcu, kot je opredeljen v Zakonu o delovnih razmerjih, če tega ni, pa s svetom delavcev ali z delavci na zboru delavcev. Vprašanja so se nanašala predvsem na postopek sprejemanja odločitev sveta oziroma zbora delavcev ter na postopkovna pravila glede zbora delavcev.

Sicer je bilo v zvezi z obravnavanim področjem ugotovljenih skupno **5 kršitev**. Evidentirali smo **1 kršitev**, ko delodajalec ni upošteval obveznosti, določene z zakonom, in ni odgovoril na pobudo delavca v 30 dneh. Inšpektorji so ukrepali tudi v **1 primeru**, ko delodajalec pred sprejemom glede statusnih in kadrovskih vprašanj družbe ter glede vprašanj varnosti in zdravja delavcev pri delu ni obveščal sveta delavcev in zahteval skupnega posvetovanja.

Kršitve so bile ugotovljene v **3 primerih**, ko delodajalec ni predložil v soglasje svetu delavcev predloge odločitev v zvezi z osnovami za odločanje o izrabi letnega dopusta in odločanje o drugih odsotnostih z dela, merili za ocenjevanje delovne uspešnosti delavcev, kriteriji za nagrajevanje inovacijske dejavnosti v družbi, razpolaganjem s stanovanjskim skladom, počitniškimi zmogljivostmi in drugimi objekti standarda delavcev in kriteriji za napredovanje delavcev.

Inšpektorji v zvezi z inšpekcijskim nadziranjem Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruge, Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanja evropske delniške družbe in Zakona o evropskih svetih delavcev niso ugotovili kršitev.

4.16. STAVKE

Enako kot leto poprej tudi v letu 2010 ni bilo ugotovljenih kršitev Zakona o stavki. Inšpektorji so sicer v primerih prejetih prijav, posredovanih predvsem s strani sindikatov in stavkovnih odborov, iz katerih je izhajalo, da bi naj domnevno šlo za primere kršitev tega predpisa, opravili inšpekcijske preglede, vendar kršitev niso ugotovili.

Kljub izredno težkemu položaju v gospodarstvu in posledično nezavidljivemu položaju delavcev v zasebnem sektorju kršitev Zakona o stavki v letu 2010 nismo evidentirali, kar pa ne pomeni, da inšpektorji niso prejeli številnih napovedi stavke. Najštevilčnejše so napovedi stavk pri posameznih delodajalcih, ki jih na Inšpektorat RS za delo naslovijo sindikati, s tem pa so seznanjeni tudi delodajalci. Očitno ima ta gesta na delodajalce takšen učinek, da le-ti v primeru, da pride do stavke, določbe naslovnega predpisa spoštujejo. Pogosto tovrstnim napovedim prijave ne sledijo.

Inšpektorji poročajo, da je nekajkrat, ko so bile prijave v zvezi s stavko podane, prišlo do sporazuma med delodajalcem in stavkovnim odborom, v nekaj primerih je bil uveden stečaj ali pa postopek prisilne poravnave pri delodajalcu, v nekaj primerih pa je šlo za preklic stavke, saj je delodajalec ugotovil, da mu predstavlja izplačilo terjatev delavcev manjši strošek kot izvedba stavke. V teh primerih gre namreč praviloma za kršitev določb zakonodaje v zvezi z izplačili plač in regresa za letni dopust.

Sicer pa se delavci stavke poslužujejo le kot izrednega sredstva za dosego svojega cilja, torej takrat, ko ne vidijo več nikakršnega drugega načina, da dosežejo poplačilo svojih terjatev. Običajno gre za primere, ko so delavci zaradi večmesečnega neizplačevanja plač že na eksistenčnem minimumu. Inšpektorji v takšnih primerih opustitve delodajalcev sankcionirajo, vendar pa nimajo možnosti delodajalce prisiliti, da neizplačane plače delavcem nakažejo. Slednji imajo možnost uveljavljati svoje pravice po sodni poti, vendar dolgotrajnost sodnih postopkov ter stroški, ki so s tem povezani, za delavce ne predstavljajo realne rešitve. Več o tem v poglavju 4.5. »Plačilo za delo«.

4.17. PRIJAVA DELAVCEV V SOCIALNA ZAVAROVANJA, PRIJAVA SPREMEMB MED ZAVAROVANJEM IN ODJAVA DELAVCEV IZ ZAVAROVANJ

Inšpektorji so v letu 2010 ugotovili 93 kršitev v zvezi z izvajanjem določb Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (razen kršitev v zvezi s prijavo v zavarovanje, skladno s predpisi o matični evidenci o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja), 40 kršitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in 45 kršitev v zvezi s prijavo v zdravstveno zavarovanje. Skupaj so torej inšpektorji v letu 2010 ugotovili 178 kršitev v zvezi s prijavo delavcev v socialna zavarovanja, prijavo sprememb med zavarovanjem in odjavo delavcev iz zavarovanja. Število kršitev, ugotovljenih na tem področju, torej še naprej pada, saj je bilo v letu 2009 ugotovljenih 224, še v letu 2008 pa 327 tovrstnih kršitev.

Inšpektorji so pri nadzorih v zvezi z Zakonom o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ugotavljali predvsem kršitve v zvezi s prijavo oziroma odjavo iz zavarovanj po predpisanem roku, prav tako pa so ugotavljali kršitve, ko delodajalec ni vložil prijave sprememb med zavarovanjem (npr. ko delavcu delovno razmerje preide iz delovnega razmerja za določen čas v delovno razmerje za nedoločen čas). Inšpektorji poročajo, da delodajalci po njihovem posredovanju (npr. po izdaji opozorila) praviloma ustrezno popravijo nezakonito stanje.

V poročevalskem letu 2010 smo v primerjavi z letom 2009 zaznali rahel porast števila ugotovljenih kršitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Tako je v letošnjem poročevalskem obdobju število navedenih kršitev naraslo s 34 na **40**. Kot že predhodna leta je tudi letos bilo največ kršitev, skupaj **25**, ugotovljenih v zvezi s prijavo v zavarovanje v skladu s predpisi o matični evidenci o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (20 v letu 2009). Opažamo, da delodajalci delavce sicer večinoma prijavljajo v zavarovanje, manj pogosto pa prijavljajo spremembe v trajanju zavarovanja. V zvezi z zagotavljanjem pravice do premestitve invalida pa smo obravnavali **15 kršitev**, ko delodajalci po pravnomočnosti odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje niso ustrezno ukrepali. Pri tem smo obravnavali primere, ko delodajalec z delavcem invalidom niti ni sklenil pogodbe o zaposlitvi za ustrezno delovno mesto, kot tudi primere, ko je tako pogodbo sklenil, delavcu pa ni zagotovil dela, ustreznega njegovi preostali delovni zmožnosti.

Kar zadeva prijavo v zdravstveno zavarovanje, so inšpektorji kršitve ugotavljali tudi v povezavi z delom na podlagi pogodbe o delu, študentskim delom in kratkotrajnim delom.

Inšpektorji so zabeležili tudi primer, ko je bil delavec v obvezna zavarovanja prijavljen pri enem delodajalcu, pogodbo o zaposlitvi pa je imel sklenjeno z drugim delodajalcem.

4.18. EVIDENCE NA PODROČJU DELA

Tudi v tem poročevalskem letu kršitve v zvezi z evidencami na področju dela sodijo med najštevilnejše. V letu 2010 je bilo ugotovljenih skupaj 606 kršitev v zvezi z evidencami na področju dela, kar je občutno manj kot v letu poprej, ko so inšpektorji evidentirali 715 tovrstnih kršitev. Inšpektorji ugotavljajo največ kršitev v zvezi z delodajalci, ki ne vodijo, ne hranijo ali ne posodabljajo evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti v skladu z določbami 4. člena tega predpisa, in sicer v kar 591 primerih.

Kršitve posameznika oz. delavca, ki upravljavcu evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (v nadaljevanju delodajalec) ni dal podatkov, s

katerimi razpolaga, v skladu s 14., 15., 17. in 19. členom tega zakona, so bile ugotovljene le v **5 primerih**. Kršitve v zvezi s posameznikom oz. delavcem, ki je delodajalcu navedel neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke in ga s tem zavedel, so bile ugotovljene le **1 primeru**. Kršitve odgovorne osebe pri upravljavcu evidenc oz. delodajalcu, ki je v evidencah iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti navedla neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke, so bile ugotovljene v **4 primerih**, enako število kršitev je bilo ugotovljenih v primerih delodajalcev, ki niso predložili podatkov iz evidenc iz 12. člena v skladu s 14., 15., 17., 19. in 21. členom omenjenega predpisa.

Kot že uvodoma navedeno, je bilo največ kršitev (**591**) ugotovljenih v zvezi z delodajalci, ki so opustili obveznost vodenja, hrambe ali posodabljanja evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti v skladu z določbami 4. člena tega predpisa.

Inšpektorji tudi v letu 2010 ugotavljajo, da prihaja do teh kršitev oz. opustitev še zlasti pri manjših delodajalcih (do 10 zaposlenih), ki obravnavani predpis ignorirajo predvsem zato, ker jim vodenje evidenc vzame preveč časa. Pogosto to obveznost prepustijo računovodskim servisom, ki vodijo evidence proti plačilu. Seveda takšna »rešitev« ni v skladu z namenom zakona.

Razlog, da nekateri delodajalci ne predložijo evidenc delovnega časa, pogosto tiči v tem, da vedo, da lahko na ta način inšpektorji ugotovijo marsikatero kršitev Zakona o delovnih razmerjih oz. določb v zvezi z delovnim časom. Veliko je takih, ki evidence delovnega časa prirejajo tako, da so le-te v skladu z zahtevami zakonodaje. Največ kršitev inšpektorji ugotovijo ob nenapovedanem obisku delodajalca oz. v primerih, ko je delodajalec presenečen in ne uspe ažurirati oz. prirediti evidence delovnega časa za vse delavce. Eden izmed pokazateljev prirejenih evidenc je praviloma prisotnost delavcev, ki znaša natanko 8 ur, pri tem ni nobenega dela preko polnega delovnega časa, nobenih prerazporeditev delovnega časa ipd.

Inšpektorji poročajo, da v primerih, ko gre za manjše delodajalce, ki kršijo zakon zaradi nevednosti, velikokrat izdajo ureditvene odločbe, v katerih tem delodajalcem naložijo odpravo kršitev, kar le-ti v večini primerov upoštevajo. Pri delodajalcih, ki zavestno kršijo obravnavani predpis, pa je treba praviloma uvesti postopek o prekršku ter tovrstne kršitve sankcionirati.

Sicer pa inšpektorji poročajo, da so med evidencami, katere so dolžni delodajalci voditi (o zaposlenih delavcih, stroških dela, o izrabi delovnega časa in o oblikah reševanja kolektivnih delovnih sporov), najpogosteje ugotavljali kršitve v zvezi z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa. Inšpektorji na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov še vedno – tako kot v preteklih letih – ugotavljajo, da zlasti manjši delodajalci evidenc na področju dela ne vodijo ali pa so le-te pomanjkljive. Veliko delodajalcev namreč vodenje evidenc še vedno šteje za zadevo postranskega pomena in evidenc pogosto sploh ne hranijo oz. ne vedo, da so dolžni tovrstne evidence hraniti. Inšpektorji opozarjajo, da do kršitev v zvezi z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa pogosto prihaja v dejavnosti trgovine, kjer delodajalci delavcem čas, ko prispejo na delo in se na le-tega pripravljajo, ne štejejo v delovni čas. Glede na to, da omenjeni zakon zahteva za evidence delovnega časa le podatek o številu opravljenih ur, ne pa tudi podatka o začetku in zaključku dnevnega delovnega časa, inšpektorji poročajo, da ima to pogosto za posledico oteženo oz. včasih celo onemogočeno nadziranje delovnega časa in počitkov.

Inšpektorji poročajo, da imajo še vedno – zlasti manjši delodajalci težave z vzpostavitvijo in vodenjem evidenc na področju dela. Kršitve inšpektorji beležijo tako pri takšnih delodajalcih, ki se ne zavedajo pomena teh evidenc, kot tudi pri delodajalcih, ki evidence prirejajo ter poskušajo na tak način prikriti dejansko opravljene delovne ure delavcev, nadure ter nezagotavljanje dnevnega in tedenskega počitka. Med slednje običajno sodijo večji delodajalci, ki so poučeni o svojih obveznostih in ki se zavedajo pomena vodenja teh evidenc, hkrati pa tudi vedo, kakšne morajo evidence biti, da so v skladu z veljavno zakonodajo. Manjši delodajalci so tako kot v preteklih letih nemalokrat pripravljeni specializiranim servisom vzpostavitev evidenc tudi plačati, ter s tem dejstvom poskušajo v primeru ugotovljenih kršitev opravičiti ugotovljene nepravilnosti. Inšpektorji tudi opozarjajo, da predpisan način vodenja evidenc

ni ustrezen, zaradi tega pa tudi ni mogoče zagotoviti učinkovitega nadzora. Večina manjših delodajalcev namreč vodi evidence še vedno ročno. Inšpektorji ugotavljajo, da je stanje še posebej slabo v dejavnosti gradbeništva oz. na gradbiščih. Nekatera gradbišča namreč v sezoni delajo cele dneve, ko pa inšpektorji pregledajo evidence o izrabi delovnega časa, ugotovijo, da vsi delavci na gradbišču delajo natanko 8 ur, kar seveda praviloma ne ustreza dejanskemu stanju. Šele iz lastnih evidenc delavcev ali iz evidenc, ki jih včasih uspejo delavci fotokopirati, s tem, da jih praviloma predložijo inšpektorjem šele po prenehanju pogodbe o zaposlitvi, lahko inšpektorji ugotovijo, koliko ur dela je posamezni delavec dejansko opravil na delovišču.

4.19. ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Kljub temu da smo v letu 2010 obravnavali povečano število prijav zaposlenih v šolstvu ter smo na navedeno temo prejeli precej vprašanj, smo v letu 2010 ugotovili zgolj 1 kršitev določil Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja iz pristojnosti Inšpektorata RS za delo, kar pa ne pomeni, da v tej dejavnosti nismo obravnavali kršitev drugih institutov delovnopravne zakonodaje, saj je bilo v dejavnosti izobraževanja v letu 2010 ugotovljenih skupno 110 kršitev.

Nadzor nad izvajanjem določb Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja sicer izvaja inšpektor, pristojen za šolstvo, razen določb, ki se nanašajo na zaposlitev strokovnih delavcev, ki so v pristojnosti Inšpektorata RS za delo.

V letu 2010 smo torej obravnavali **1 kršitev** v zvezi z zaposlitvijo strokovnega delavca za nedoločen čas, ki ne izpolnjuje izobrazbenih pogojev. V zvezi z zaposlitvijo osebe, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot 6 mesecev oziroma je bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, pa v tem poročevalskem obdobju nismo beležili kršitev.

Omenjamo še, da so se s 1. 1. 2010 tudi v dejavnosti vzgoje in izobraževanja pričele uporabljati časovne omejitve sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas po določbah Zakona o delovnih razmerjih.

4.20. ZAKON O NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJAH

Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah ureja postopek in telesa oziroma organe in organizacije, pristojne za pripravo in sprejemanje poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, ter pogoje in postopek pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. V tej zvezi je Inšpektorat RS za delo predviden kot organ, pristojen za nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij. Inšpektorat RS za delo v zvezi z izvajanjem Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah nadzira izpolnjevanje pogojev, določenih za izvajalce postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij, zakonitost postopkov ugotavljanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij, sestavo komisij in usposobljenost članov komisij.

V okviru opravljenih inšpekcijskih nadzorov so v letu 2010 inšpektorji Inšpektorata RS za delo ugotovili **2 kršitvi** v zvezi z izvajanjem Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (v letu 2009 je bila ugotovljena ena kršitev tega predpisa). Pri dveh izvajalcih je bila tako izdana odločba na podlagi 27. člena Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah.

V prvem primeru je moral izvajalec postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij zagotoviti izvajanje določil Pravilnika o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij in poskrbeti, da bo komisija v skladu z 9. členom tega pravilnika dosledno vodila zapisnik o poteku preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij ter da bo skladno s tretjim odstavkom 10. člena omenjenega pravilnika v osmih dneh po preverjanju izdala kandidatu, ki se preverjanja ni udeležil oziroma ga ni opravil, odločbo o zavrnitvi certifikata.

V drugem primeru pa je moral izvajalec postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij zagotoviti izvajanje določil Pravilnika o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij in poskrbeti, da bo komisija v skladu s tretjim odstavkom 10. člena tega pravilnika v osmih dneh po preverjanju izdala kandidatu, ki se preverjanja ni udeležil oziroma ga ni opravil, odločbo o zavrnitvi certifikata.

4.21. KOLEKTIVNE POGODBE IN SPLOŠNI AKTI

V letu 2010, tako kot že prejšnja leta, opažamo, da se število ugotovljenih kršitev določb kolektivnih pogodb in splošnih aktov zmanjšuje, in sicer s 23 v letu 2009 na 16. Prav vseh 16 kršitev se nanaša na kršitev kolektivnih pogodb, kršitev splošnih aktov pa v letu 2010 nismo beležili.

Največ ugotovljenih kršitev kolektivnih pogodb je v zvezi z obračuni in izplačili dodatkov k plači, povračili potnih stroškov in regresa za malico. Po **3 kršitve** smo obravnavali v dejavnosti gostinstva ter v dejavnosti trgovine, **2** pa v dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov. V letu 2010 nismo obravnavali kršitev splošnih aktov.

4.22. JAVNA RABA SLOVENŠČINE

V letu 2010 so inšpektorji ugotovili skupaj 5 kršitev Zakona o javni rabi slovenščine. V 4 evidentiranih primerih so bile ugotovljene kršitve določb 16. člena tega predpisa, v skladu s katerimi morajo biti vsi delodajalčevi splošni akti in notranje poslovanje v slovenščini, v 1 primeru pa je bila ugotovljena kršitev 14. člena Zakona o javni rabi slovenščine, ki zavezujejo delodajalca k uporabi slovenščine pri poslovanju s strankami.

V letu 2010 ostaja enako število ugotovljenih kršitev določb 16. člena Zakona o javni rabi slovenščine, ki zavezujejo delodajalca, da mora imeti splošne akte in notranje poslovanje v slovenščini, to je v **4 primerih**, kot v letu 2009. V poročevalskem letu so inšpektorji ugotovili tudi **1 primer** kršitve določb 14. člena Zakona o javni rabi slovenščine, ki zavezujejo delodajalca, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine oziroma pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine. Za primerjavo navajamo podatek, da je bilo v letu 2009 ugotovljenih skupaj 7 kršitev omenjenega predpisa, od tega so bile 3 kršitve v zvezi z izvajanjem 14. člena tega zakona.

V zvezi z evidentiranimi kršitvami inšpektorji poročajo, da do kršitev v notranjem poslovanju prihaja predvsem pri delodajalcih državljanih bivše Jugoslavije, ki praviloma

predstavljajo lastniško strukturo oziroma so vodilni kader delodajalca. Običajno so pri takšnih gospodarskih subjektih tudi delavci državljani teh držav ali pa vsaj nimajo težav s komuniciranjem v tem jeziku.

Inšpektorji so mnenja, da je tovrstnih kršitev več, kot so jih evidentirali, zato ker tovrstnih prijav pravzaprav ni. Delavci so namreč zadovoljni, da lahko na delovnem mestu komunicirajo v jeziku, ki ga najbolje obvladajo, in posledično ne čutijo potrebe takšnih kršitev prijaviti. Delodajalci pa ne vidijo težave pri tovrstni komunikaciji že zato, ker gre v razmerju s slovenščino za sorodne jezike, po drugi strani pa pogosto določb Zakona o javni rabi slovenščine ne poznajo in ne vedo, da gre v primerih tovrstnega komuniciranja za kršitve predpisa.

V zvezi z evidentirano kršitvijo omenjenega predpisa glede poslovanja s strankami, pa je tovrstnih kršitev najbrž res manj, saj tuji delodajalci za poslovanje s strankami običajno zaposlijo delavce, ki obvladajo slovenščino in skrbijo za komunikacijo s poslovnimi partnerji oz. strankami.

4.23. ZAKON O URESNIČEVANJU NAČELA ENAKEGA OBRAVNAVANJA

Na Inšpektoratu RS za delo v letu 2010 nismo zabeležili kršitev Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja, vendar je treba že uvodoma poudariti, da s strani zagovornika načela enakosti v tem letu tudi nismo prejeli nobenih odstopljenih zadev, inšpektorat za delo pa lahko kršitve po omenjenem zakonu ugotavlja le v primeru zadev, ki mu jih odstopi zagovornik.

Pristojnosti Inšpektorata RS za delo v zvezi z izvajanjem določb Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja zajemajo ugotavljanje kršitev v zvezi z neposredno in posredno diskriminacijo, v zvezi z navodili za diskriminacijo, v zvezi z nadlegovanjem in v zvezi s prepovedjo diskriminacije in povračilnih ukrepov. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja pa posebej določa, da lahko zakon, ki ureja posamezno področje, glede na njegovo vsebino posebej opredeli okoliščine, v katerih je prepovedana diskriminacija, določi kršitelje oziroma kršiteljice in predpiše sankcije za prekršek v okviru razpona iz prejšnjega člena. Kršitve, ki so vsebinsko podobne kršitvam Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja, vsebuje tudi Zakon o delovnih razmerjih, ki prepoveduje diskriminacijo in povračilne ukrepe, kakor tudi spolno in drugo nadlegovanje ter trpinčenje na delovnem mestu. Kršitve, ki po vsebinski plati sodijo (tudi) v okvir Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja, so evidentirane kot kršitve Zakona o delovnih razmerjih in jih obravnavamo v poglavju o pogodbi o zaposlitvi.

4.24. ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili skupno 161 kršitev Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, pri čemer ni bilo ugotovljenih kršitev v zvezi z izvajanjem Pravilnika o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje. Večina ugotovljenih kršitev (107) se je nanašala na kršitve v zvezi s pošiljanjem podatkov zavodu v predpisanih rokih, in sicer prijave prostega delovnega mesta in pogojev, obvestila o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročila o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročila o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestila o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela.

Od skupno ugotovljenih **161 kršitev** Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti v letu 2010 se jih je **107** nanašalo na kršitve v zvezi s pošiljanjem podatkov zavodu v predpisanih rokih (prijava prostega delovnega mesta in pogoji, obvestilo o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročilo o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročilo o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestilo o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela), **34** na kršitve v zvezi z opravljanjem dejavnosti agencij brez vpisa v register agencij za zagotavljanje dela in **19** na kršitve v zvezi z opravljanjem dejavnosti agencij brez sklenjene koncesijske pogodbe.

Kršitev predpisov, ki določajo, katere pogoje mora organizacija oz. delodajalec izpolnjevati med trajanjem koncesijske pogodbe in v času, ko je organizacija ali delodajalec vpisan v register agencij za zagotavljanje dela, je bila ugotovljena v **1 primeru**.

Inšpektorji v letu 2010 niso ugotovili kršitev Pravilnika o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje. V letu 2009 je bilo ugotovljenih **9 tovrstnih kršitev**.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je prenehal veljati 27. 10. 2010, to je s sprejetjem Zakona o urejanju trga dela, z uporabo pa se preneha s 1. 1. 2011. Zakon o urejanju trga dela delno prenavlja področje zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku. Tako imenovane agencije za zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku, ki so z vidika fleksibilnosti trga dela v državah EU zelo pomembne, so v Republiki Sloveniji precej številne. Ureditev iz Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je bila nedorečena in ni omogočala razlikovanja med izvajanjem storitev in posredovanjem delavcev drugemu uporabniku, to pa je bistveno pripomoglo k oteževanju izvajanja učinkovitega nadzor, omogočalo pa je tudi številne zlorabe na tem področju, o čemer tudi za to poročevalsko obdobje poročajo inšpektorji.

Zakon o urejanju trga dela podrobneje opredeljuje zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku tudi v delu obveznosti delodajalca in uporabnika, ki se jih predhodna ureditev ni dotikala. Pomembna je tudi nova določba prepovedi ponovnega vpisa v register oz. evidenco v primerih kršenja obveznosti s področja delovnopravne zakonodaje za dobo 5 let. Ena pomembnejših novosti, ki jih prinaša novi zakon v zvezi z dejavnostjo zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, je ta, da delodajalec od delavca ne sme zahtevati, da opravlja delo v okviru drugih dejavnosti, za katere je delodajalec registriran, in s temi delavci ne sme opravljati del, ki jih je pridobil na podlagi pogodb, sklenjenih po predpisih civilnega prava. Navedeno izvajanje dejavnosti z namenom prikrivanja zagotavljanja dela drugemu uporabniku brez vpisa v register agencij so inšpektorji v tem poročevalskem obdobju ugotavljali v več primerih, pri čemer pa poročajo o težavnosti dokazovanja tovrstnih kršitev, saj nezakoniti posredovalci s spretno sestavljenimi t. i. »pogodbami o poslovnem sodelovanju« prikrijejo nezakonito zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku. Spremenjena ureditev s kazenskimi določbami sankcionira tovrstno početje, uvaja pa tudi sankcioniranje uporabnika, če sprejme delavce od delodajalca, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku in ni vpisan v register ali evidenco.

4.25. ZAKON O ODNOSIH REPUBLIKE SLOVENIJE S SLOVENCI ZUNAJ NJENIH MEJA

Kršitve Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja v letu 2010 niso bile ugotovljene.

Med pristojnosti Inšpektorata RS za delo spada tudi nadzor nad določbami 9. alinee 66. člena Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja. V zadnjih letih nismo obravnavali kršitev zakonskih določil o prednosti oseb s statusom Slovenca brez slovenskega državljanstva pred ostalimi tujci pri kandidiranju za prosto delovno mesto. Na to temo tudi ne prejemamo prijav ali zaprosil za strokovno pomoč.

4.26. ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH

Leta 2010 je bilo ugotovljenih 38 kršitev v zvezi z delovnim časom in obveznimi počitki mobilnih delavcev, pri čemer so se ugotovljene kršitve nanašale na urejanje tedenskega delovnega časa, zagotavljanje odmorov, nočno delo in področje obveščanja in vodenja evidenc. Največ ugotovljenih kršitev, to je 34, se nanaša na področje obveščanja in vodenja evidenc.

Ugotovljene kršitve v letu 2010 se nanašajo na kršitve v zvezi s tedenskim delovnim časom (**2 kršitvi**), **1 kršitev** je bila ugotovljena v zvezi z zagotavljanjem odmorov, **1 kršitev** v zvezi z nočnim delom in **34 kršitev** v zvezi z obveščanjem in evidencami. Število ugotovljenih kršitev v zvezi z delovnim časom in obveznimi počitki mobilnih delavcev se od leta 2008 naprej povečuje (2008 – 4 kršitve, 2009 – 25 kršitev, 2010 – 38 kršitev), kar je mogoče pripisati tudi temu, da je bilo obravnavno področje predmet usmerjene akcije tako v letu 2009 in 2010. O akciji, izvedeni v letu 2010, obširneje poročamo v poglavju Usmerjene akcije.

Inšpektorji za delo v zvezi z ugotavljanjem kršitev tudi za to poročevalsko obdobje ugotavljajo (enako že v letu 2009), da se zaradi branja zapisovalne opreme povezujejo s Prometnim inšpektoratom RS, saj sami niso usposobljeni za branje tahografov, v primerih kartičnega evidentiranja pa je težava še večja, saj nimajo pripomočkov za odčitavanje podatkov. Povezovanje s Prometnim inšpektoratom RS je sicer uspešno. Inšpektorji v več primerih poročajo tudi o sumu prirejenih evidenc oziroma dvojnemu vodenju evidenc, od katerih so ene pripravljene za primere inšpekcijskih nadzorov, na podlagi česar kasneje ne morejo dokazovati domnevnih kršitev v zvezi z delovnim časom in počitki, kar je še posebej težavno ob pomanjkanju ostalih ustreznih dokazil.

V letu 2010 je bila sprejeta sprememba Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih, ki se nanaša na uporabo predpisov za linijske prevoze potnikov, krajše od 50 km. Navedena sprememba je v skladu z odločitvijo Ustavnega sodišča RS iz leta 2009, določa pa, da se glede odmorov in tedenskih počitkov v zvezi z navedenimi prevozi uporablja zakon, ki ureja delovna razmerja, v ostalem delu pa velja Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih ter določbe Uredbe 561/2006ES in AETR.

4.27. ZAKON O DELNEM NADOMESTILU POVRAČILA PLAČE

V začetku junija 2009 je stopil v veljavo Zakon o delnem povračilu nadomestila plače, ki ureja delno povračilo izplačanih nadomestil plač delavkam oziroma delavcem pri delodajalcih, ki delavcem začasno ne morejo zagotavljati dela. Nadzor nad izvajanjem določb navedenega zakona je v pristojnosti Inšpektorata RS za delo, in sicer se z globo od 3.000 EUR do 20.000 EUR kaznuje delodajalec, ki izplača nadomestila plače v nasprotju s tem zakonom (6. člen, 11. člen), ki ne zagotavlja pravice do usposabljanja v skladu s programom (11. člen) in ki v času prejemanja delnega povračila nadomestil plač delavcem začne postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi oziroma odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnih razlogov, odredi nadurno delo v nasprotju s tem zakonom ali za poslovno leto obračuna in izplača nagrade organom vodenja in nadzora (11. člen).

V letu 2010 so inšpektorji obravnavali **6 kršitev** določb Zakona o delnem povračilu nadomestila plače, pri čemer so se **3** nanašale na kršitve določil 6. in 11. člena navedenega zakona, ko je delodajalec izplačal nadomestilo plače v nasprotju z navedenimi določbami oziroma jih sploh ni izplačal (delavec ima v času začasnega čakanja na delo pravico do nadomestila plače v višini 85 % osnove za nadomestilo, ki je določeno z zakonom, ki ureja

delovna razmerja, za primer nezagotavljanja dela s strani delodajalca, pravico in obveznost usposabljanja 20 % časa napotitve delavca na začasno čakanje na delo, pravico do povračila stroškov prevoza in prehrane v zvezi z obveznostjo usposabljanja pod pogoji in v višini, kot to velja za povračilo stroškov v zvezi z delom, ipd; delodajalec mora delavcem na začasnem čakanju na delo izplačevati nadomestila plač in poravnavati prispevke za socialno varnost). Inšpektorji so **2** od navedenih kršitev obravnavali v dejavnosti specializiranih gradbenih del.

Ostale **3 kršitve** so se nanašale na nespoštovanje določil 2. odstavka 11. člena Zakona o delnem povračilu nadomestila plače, ki določa obveznost delodajalca, da v času prejemanja delnega povračila nadomestil plač delavcem ne sme začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi oziroma odpovedati pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov, odrediti nadurno delo v nasprotju z Zakonom o delnem povračilu nadomestila plače ali za poslovno leto obračunati in izplačati nagrade organom vodenja in nadzora. Od navedenih kršitev so **2** inšpektorji obravnavali v dejavnosti tiskarstva.

Obravnavali smo kar nekaj primerov zlorab navedenega zakona, in sicer v nekaterih primerih delavci dejansko sploh niso bili na čakanju, delodajalec je imel dovolj dela za vse, v enem primeru pa je delodajalec za pridobitev sredstev Zavodu RS za zaposlovanje posredoval lažne podatke o zaposlenih.

4.28. SPREMEMBA DELODAJALCA

V primerjavi s prejšnjim poročevalskim obdobjem, ko so inšpektorji obravnavali 2 kršitvi zakonskih določil, ki se nanašajo na spremembo delodajalca, so v letu 2010 obravnavali 3 tovrstne kršitve. Vse 3 kršitve so bile ugotovljene v dejavnosti kmetijske proizvodnje in lova ter z njima povezanih dejavnosti.

Inšpektorji v zvezi z obravnavanim področjem sicer opažajo problem v praksi, ko zaradi prenosa podjetja ali dela podjetja sicer ne pride do sprememb pravic v smislu poslabšanja pravic iz 73. člena Zakona o delovnih razmerjih, temveč se bistveno poslabšajo pogoji dela, kar pa v skladu z veljavno zakonodajo delavcu ne omogoča odpovedi pogodbe o zaposlitvi, pri kateri bi uveljavljal zakonsko določene pravice v zvezi z odpovednim rokom in pravico do odpravnine. Osnovni problem zlorab je prenos dejavnosti in zaposlenih iz matičnih družb v t. i. slamnate družbe brez premoženja, ki gredo nato v stečaj, delavci pa ostanejo brez plač in odpravnine, ker podjetje ob prenehanju nima dovolj sredstev za poplačilo terjatev iz delovnih razmerij. Navedena problematika se ob delovnopravnem vidiku navezuje tudi na gospodarsko-statusni vidik, tako da gre v tem primeru za problematiko, ki zajema več pravnih področij. V zvezi z omenjenimi primeri je Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide Državnega zbora Republike Slovenije sprejel sklepe, s katerimi se bo v prihodnosti skušalo urediti obravnavano problematiko, sam Inšpektorat RS za delo pa v okviru veljavne zakonodaje nima pristojnosti za ukrepanje, saj izvedene spremembe delodajalca zadostijo zakonskim zahtevam, temu primerno pa je nato tudi nizko število ugotovljenih kršitev.

V letu 2010 torej beležimo **3 kršitve** 74. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki delodajalcu prenosniku in delodajalcu prevzemniku nalaga, da morata najmanj 30 dni pred pravnim prenosom podjetja ali dela podjetja, obvestiti sindikate pri delodajalcu o datumu, razlogih za prenos, pravnih, ekonomskih in socialnih posledicah za delavce ter o predvidenih ukrepih za delavce.

4.29. MINIMALNA PLAČA

V februarju 2010 je bil sprejet Zakon o minimalni plači, ki določa pravico do minimalne plače, njeno višino in pogoje, pod katerimi se lahko izplačuje prehodni

znesek minimalne plače, ter način njenega določanja in objave. Zakon je dopustil možnost, da lahko delodajalec, pri katerem bi izplačevanje minimalne plače v višini, določeni v skladu z Zakonom o minimalni plači, povzročilo velike izgube in ogrozilo obstoj podjetja ali imelo za posledico odpovedi pogodb o zaposlitvi iz poslovnih razlogov večjemu številu delavcev, v prehodnem obdobju, ki ne sme trajati dlje kot do 31. 12. 2011, postopno preide na izplačilo minimalne plače v višini, določeni v skladu z zakonom.

V poročevalskem obdobju smo ugotovili skupno 18 kršitev v zvezi z minimalno plačo, od tega 15 kršitev Zakona o minimalni plači ter 3 kršitve Zakona o določitvi minimalne plače, ki je prenehal veljati s sprejetjem Zakona o minimalni plači.

Zakon o minimalni plači je določil, da je minimalna plača za delo za polni delovni čas, opravljeno od prvega dne naslednjega meseca po uveljavitvi tega zakona, 734,15 EUR, to je od 1. marca 2010 (gre za bruto znesek delavca; navedena višina zneska velja v primeru, da delodajalec v skladu z zakonom ne uvaja postopnega zviševanja zneska minimalne plače).

Zakon pa je hkrati predvidel postopen prehod izplačila minimalne plače pri delodajalcih, kjer bi izplačevanje minimalne plače v višini, določeni v skladu z Zakonom o minimalni plači, povzročilo velike izgube in ogrozilo obstoj podjetja ali imelo za posledico odpovedi pogodb o zaposlitvi iz poslovnih razlogov večjemu številu delavcev. Ti delodajalci lahko v prehodnem obdobju, ki ne sme trajati dlje kot do 31. 12. 2011, postopno preidejo na izplačilo minimalne plače v višini, določeni v skladu z zakonom:

- za delo, opravljeno od prvega dne naslednjega meseca po uveljavitvi tega zakona dalje, 654,69 EUR;
- za delo, opravljeno od 1. januarja 2011 dalje, 685,25 EUR, povečanih za rast cen življenjskih potrebščin v letu 2010 po podatkih Statističnega urada RS,
- za delo, opravljeno od 1. januarja 2012 dalje, 734,15 EUR, povečanih za rast cen življenjskih potrebščin v letih 2010 in 2011 po podatkih Statističnega urada RS.

Delodajalec se je moral o postopnem usklajevanju izplačila minimalne plače z določitvijo natančne dinamike uskladitve minimalnih plač z določbami zakona dolžan posvetovati in skleniti pisni sporazum s sindikatom pri delodajalcu, kot je opredeljen v Zakonu o delovnih razmerjih, če tega ni, pa s svetom delavcev ali z delavci na zboru delavcev. Delodajalec je moral z namero sklenitve in s sklenjenim sporazumom seznaniti Inšpektorat RS za delo. V času posvetovanja, vendar ne dlje kot dva meseca po uveljavitvi zakona, je moral delodajalec minimalno plačo izplačati najmanj v višini 654,69 EUR, sklenitev sporazuma o drugačnem izplačevanju minimalne plače je bila mogoča le v prvih dveh mesecih veljavnosti zakona, kasneje zniževanje minimalne plače ni bilo več mogoče.

V zvezi z navedenim postopkom smo prejeli veliko število zaprosil za pisna pojasnila, v zvezi s katerimi smo pripravljeno pisno pojasnilo tudi javno objavili na spletnih straneh inšpektorata.

Z namerami sklenitve sporazuma je Inšpektorat RS za delo seznanilo **1611 delodajalcev**, od katerih nato v **186 primerih** nismo prejeli sklenjenega sporazuma oziroma je bil ta sklenjen izven časovnega okvira, določenega z zakonom. Zaradi suma, da delodajalci, ki so posredovali namero o postopnem prehodu na določeno višino plače, niso pa posredovali sklenjenega sporazuma, in delodajalci, ki so posredovali ustrezno sklenjen sporazum, ki pa je bil sklenjen izven časovnih okvirov (sporazum je bilo možno skleniti do 23. 4. 2010), ne bodo upoštevali višine minimalne plače v skladu z zakonom, smo pri teh delodajalcih izvedli izredni inšpekcijski nadzor in preverili izvajanje zakona. Omenjeni nadzor nad izvajanjem Zakona o minimalni plači pri navedenih delodajalcih smo izvedli v okviru usmerjene akcije, o ugotovitvah pa poročamo v poglavju o usmerjenih akcijah.

Inšpektorji so v zvezi z izvajanjem Zakona o minimalni plači sicer ugotovili skupno **15 kršitev**, od tega **12 kršitev**, ko delodajalec delavcu ne izplača plače v višini, določeni z

zakonom, razen v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma, in **3 kršitve** v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma, ko delodajalec ne izplača plače v skladu z določenimi prehodnimi zneski.

V poročevalskem obdobju so bile ugotovljene tudi **3 kršitve** Zakona o določitvi minimalne plače, ki pa je prenehal veljati s sprejetjem in uveljavitvijo Zakona o minimalni plači, razen določbe 4. člena, ki velja do spremembe predpisa, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

4.30. STROKOVNA POMOČ

Kot že nekaj let Inšpektorat RS za delo tudi v letu 2010 beleži porast števila zaprosil za strokovno pomoč, ki jih v skladu s 1. odstavkom 4. člena Zakona o inšpekciji dela dajemo delodajalcem in delavcem ter drugim prosilcem. Število zaprosil za strokovno pomoč v letošnjem poročevalskem obdobju znaša 1119, kar je 85 več kot v predhodnem letu. Poleg zaprosil, ki jih prejmemo po elektronski ali navadni pošti, pa obravnavamo tudi zelo veliko vprašanj, zastavljenih po telefonu ali osebno inšpektorjem.

Inšpektorat RS za delo lahko poleg nadzorov podaja tudi odgovore v smislu strokovne pomoči v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz naše pristojnosti, vendar gre za strokovne pomoči, ki niso zavezujoče, saj je za podajanje strokovne razlage delovnopravne zakonodaje pristojno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Število zaprosil za strokovno pomoč vztrajno narašča, v letu 2008 je bilo takih zaprosil 911, v letu 2009 1034, v letu 2010 pa že **1119**.

Prav tako opažamo, da se v primerih kršitev, ki posegajo v eksistenco posameznika, kot je neizplačilo plače, regresa ipd, ki jih bilo v zadnjem letu opazno več, posamezniki večkrat odločijo za podajo prijave, pri tem pa so tudi bolj seznanjeni s tem, da je ravnanje delodajalca nezakonito. Za strokovno pomoč vlagatelji zaprošajo predvsem v primerih, ko jim ni znana veljavna zakonodaja oziroma ko niso prepričani v zakonitost ravnanj delodajalca.

Pri tem navajamo, da prejeta zaprosila velikokrat presegajo pristojnosti Inšpektorata RS za delo, saj gre v vse več primerih za strokovno razlago delovnopravne zakonodaje. Navedena zaprosila odstopimo v pristojno reševanje Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Z zaprosilom za strokovno pomoč se na nas največkrat obrnejo delavci, precej pogosto pa tudi delodajalci in študenti. Stanje v gospodarstvu se tako odraža tudi pri temah strokovnih pomoči, s katerimi se na nas obračajo delavci. Tako smo v letu 2010 precej odgovorov podali na temo plačila za delo, terjatev iz delovnega razmerja ter odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Pri tem se je opazno povečalo število vprašanj na temo izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca, v primeru kršitev s strani delodajalca, predvsem iz razloga neizplačila oziroma nerednega izplačila plač.

Kot že leta poprej, se je tudi v letu 2010 večje število zaprosil za strokovno pomoč nanašalo na letni dopust, regres, delovni čas, delo na podlagi pogodbe civilnega prava, zaposlitev za določen čas, starševsko varstvo, varstvo invalidov ipd. Precej vlagateljev je tudi zanimalo, kako podati prijavo na Inšpektorat RS za delo.

Teme, na katere se nanašajo najpogosteje zastavljena vprašanja, so objavljene tudi na spletnih straneh Inšpektorata RS za delo.

Ker je v letu 2010 stopil v veljavo nov Zakon o minimalni plači, smo v zvezi s tem prejeli povečano število zaprosil za strokovno pomoč, kar je običajno, ko gre za novosti.

Veliko število vprašanj je povezanih tudi z neizplačilom plače, regresa, študentskega dela ipd., kar odraža prepričanje vlagateljev, da posredovanje inšpektorja pomeni tudi, da bodo dobili svoje terjatve poplačane. V teh primerih vlagateljem podamo razlago 204. člena Zakona o delovnih razmerjih, da lahko delavec denarne terjatve iz delovnega razmerja uveljavlja pri delodajalcu, lahko pa neposredno pred pristojnim delovnim sodiščem.

Graf 41: Gibanje števila zaprosil za strokovno pomoč (2006 – 2010)

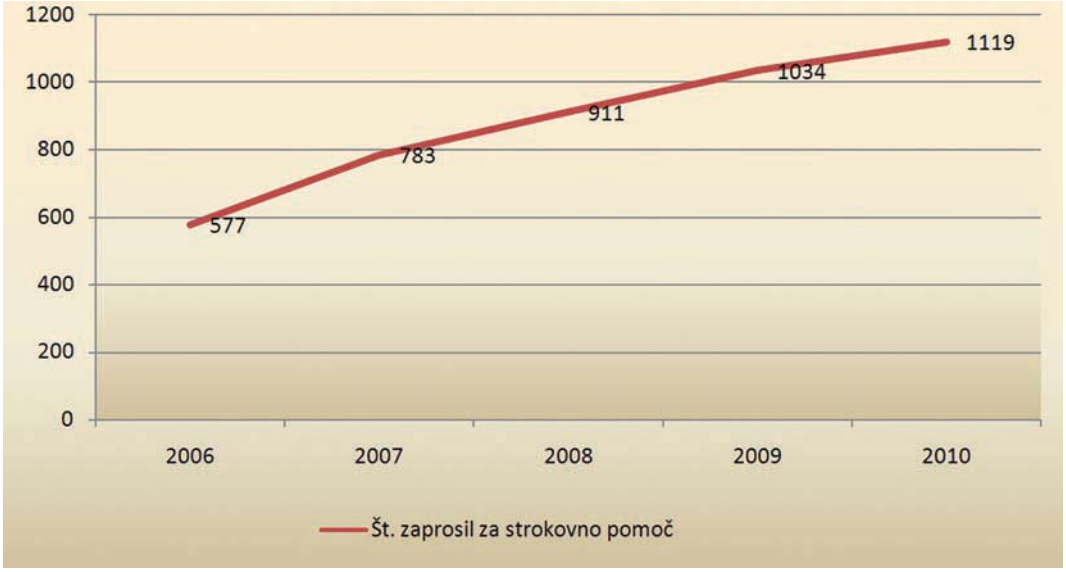

4.31. ZAKLJUČEK

Inšpektorat RS za delo je v letu 2010 vložil veliko naporov v preprečevanje ter odkrivanje kršitev delovnopravne zakonodaje, posledično pa tudi v ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev v okviru svojih pristojnosti. Kljub temu pa smo se zaradi omejitev pristojnosti na nekaterih področjih, kot npr. v primeru neizplačila plač, soočali z neupravičenimi očitki o neučinkovitosti Inšpektorata RS za delo, pri čemer je stanje ravno nasprotno. Kljub rahlemu upadu števila inšpekcijskih nadzorov, smo ugotovili bistveno več kršitev kot leto poprej in izrekli znatno več ukrepov v prekrškovnem postopku, pri čemer pa tudi podatek o vloženih kazenskih ovadbah ni zanemarljiv. Tako smo s svojim delom lahko zelo zadovoljni, saj smo bili zaradi zaostrenih gospodarskih razmer še bolj na preizkušnji kot kadarkoli prej, pri čemer pa smo preizkušnjo dobro prestali. Glede na to, da gospodarski krizi še ni videti konca, pa se zavedamo, da je pred nami dokaj zahtevno obdobje, s katerim se bomo še naprej spopadali strokovno, prizadevno in korektno ter v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi preprečevali in odkrivali kršitve ter tudi dosledno ukrepali v skladu s pooblastili.

Za leto 2010 lahko zatrdimo, da s stanjem izvajanja delovnopravne zakonodaje nikakor ne moremo biti zadovoljni, saj se ravno na tem področju izmed vseh, ki sodijo v delokrog Inšpektorata RS za delo, najbolj odražajo posledice gospodarske krize, o čemer priča tudi podatek o občutnem porastu kršitev v zvezi s plačilom za delo, številnih odpovedih pogodb o zaposlitvi itd.

Inšpektorat RS za delo je zato v letu 2010 vložil veliko naporov v preprečevanje ter odkrivanje kršitev delovnopravne zakonodaje, posledično pa tudi v ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev v okviru svojih pristojnosti. Ob tem pa je treba posebej poudariti, da je kljub širokem okviru pristojnosti, ki jo ima Inšpektorat RS za delo, treba upoštevati dejstvo, da je

pristojnost Inšpektorata RS za delo na nekaterih področjih vendarle omejena s pristojnostjo drugih državnih organov, zaradi česar smo ob odkrivanju nekaterih kršitev delovnopravne zakonodaje povsem brez pravne podlage za ukrepanje. Omejitev pristojnosti se najbolj kaže ravno v primeru problematike neizplačila plač, ki je bila v letu 2010 najbolj pereča. Inšpektorat RS za delo namreč nima na voljo nikakršnih pooblastil, s katerimi bi delavcem zagotovil izplačilo denarnih terjatev iz delovnega razmerja, saj je njegova pristojnost na tem področju omejena s pristojnostjo delovnega sodišča. Odločanje o denarnih terjatvah iz delovnega razmerja je namreč v izključni pristojnosti delovnega sodišča. Kljub temu da so inšpektorji zato v številnih primerih zaradi tovrstnih kršitev ravnali v skladu s pooblastili in v istem postopku večkrat oglobili delodajalce ter na okrožno državno tožilstvo vlagali kazenske ovadbe, smo se soočali z neupravičenimi očitki o neučinkovitosti Inšpektorata RS za delo. Po drugi strani pa delavci kljub napotilom inšpektorjev niso izkoristili varstva pravic, ki je edina možna pravno formalna pot, po kateri bi lahko prišli do povračila dolgovanih plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja.

Še bolj pa smo bili očitkom o nedelovanju Inšpektorata RS za delo izpostavljeni v primeru neplačila prispevkov za socialno varnost . Gre za pravico, ki nedvomno izhaja iz delovnega razmerja, zato naj bi po nekem splošnem prepričanju izvajanje le-te sodilo v nadzor Inšpektorata RS za delo. Ob tem pa ne gre zanemariti dejstva, da je obravnavana pravica vendarle finančne narave in je zato izvedena v finančnih predpisih, zaradi česar nadzor nad izvajanjem sodi v pristojnost Davčne uprave RS. Inšpektorji tako nimajo pravne podlage za ukrepanje v primerih neplačila prispevkov za socialno varnost, niti nimajo nikakršnih možnosti za ugotavljanje tovrstnih kršitev, saj ne razpolagajo z evidencami, ki jih v zvezi s tem vodi Davčna uprava RS. Zaradi vsesplošnega neargumentiranega pripisovanja pristojnosti Inšpektoratu RS za delo na tem področju smo vložili precej truda v prepričevanje javnosti kot tudi nekaterih državnih organov, preden se je izkazalo, da so očitki v zvezi z nedelovanjem inšpektorata na tem področju povsem neutemeljeni.

Zaradi preobilice dela in zaostrenih gospodarskih razmer je bilo naše delo še bolj na preizkušnji kot poprej, pri čemer pa lahko zaključimo, da smo svoje delo v okviru svojih pravno formalnih možnosti, ki so nam dane na razpolago, opravili zelo uspešno. Temu v prid govori tudi dejstvo, da smo kljub rahlemu upadu števila opravljenih inšpekcijskih nazorov v letu 2010 odkrili še več kršitev kot leto poprej in izrekli bistveno več ukrepov v prekrškovnem postopku ter znatno povečali število vloženih kazenskih ovadb. Vsekakor pa je nemogoče pričakovati, da bo Inšpektorat RS za delo s svojim delovanjem in ukrepanjem odpravil oz. bistveno ublažil posledice obstoječih gospodarskih razmer. O presoji učinkovitosti inšpektorata za delo se pogosto razprava osredotoči zgolj na represivno vlogo inšpektorata, ob tem pa se pozablja na njegovo preventivno funkcijo, ki je sicer ni mogoče izmeriti, je pa izjemnega pomena, saj se njena učinkovitost izraža v preprečevanju kršitev.

Glede na to, da gospodarski krizi še ni videti konca, se zavedamo, da je pred nami dokaj zahtevno obdobje, s katerim pa se bomo še naprej spopadali strokovno, prizadevno in korektno ter v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi preprečevali in odkrivali kršitve. V primeru ugotovljenih kršitev s področja naše pristojnosti bomo nedvomno dosledno ukrepali v skladu z našimi pooblastili. Ob tem pa navajamo, da so v pripravi številne spremembe predpisov ter predlogi nekaterih novih predpisov, ki sodijo oz. bodo sodili v nadzor inšpektorata za delo, s katerimi bodo inšpektoratu dodane nekatere nove pristojnosti in pooblastila, s tem pa tudi možnosti ukrepanja.

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/1a

ŠIFRA	DEJAVNOST		ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI				POGODBA O ZAPOSLITVI																															
		ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE	ODLOČBE O PREKRŠKU	PLAČILNI NALOGI	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18	1.19	1.20	1.21	1.22	1.23	1.24	1.25	1.26	1.27	1.28	1.29	1.30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	69	3	4	86	17	0	11	27	0	0	4	1	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	17	3	0	21	5	1	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	2	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	3	1	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	174	32	22	289	86	2	39	129	0	0	6	3	8	2	0	9	3	0	0	0	0	0	5	11	3	4	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0	1	0
C11	Proizvodnja pijač	10	0	0	14	4	0	3	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	31	4	5	49	9	2	14	11	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	42	1	7	52	17	1	9	15	1	0	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	11	0	1	20	4	0	2	8	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	90	23	5	95	17	2	7	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	16	1	1	23	5	0	6	10	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	49	4	7	59	20	0	11	36	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	13	2	2	14	1	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	53	7	5	66	14	1	12	14	0	0	3	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	36	2	3	51	6	1	5	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	12	2	1	17	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	201	21	21	264	44	3	40	111	0	0	4	1	2	0	0	3	2	0	0	0	0	0	1	5	6	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	18	0	1	25	3	0	7	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	35	4	4	49	10	2	4	17	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	50	4	6	64	13	1	12	25	0	0	1	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	16	3	2	24	7	1	3	20	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	55	12	4	57	17	0	13	21	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	14	3	1	17	3	0	4	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	32	3	4	43	6	0	9	19	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	13	3	1	13	2	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	9	0	0	9	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	22	1	1	30	1	2	4	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	4	0	2	4	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	530	33	51	808	143	8	155	340	0	0	10	1	5	1	0	8	3	0	0	0	0	0	1	12	3	6	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	84	10	7	139	20	4	33	40	0	0	2	4	3	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	822	81	89	1092	219	7	217	358	0	0	16	5	17	3	0	9	4	0	0	0	2	0	1	18	9	5	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	133	27	20	137	37	1	39	50	0	0	3	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	422	49	44	557	81	7	106	237	0	0	15	3	8	3	1	1	9	0	0	0	1	1	5	19	11	5	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	427	55	62	512	101	2	78	100	0	0	6	0	6	0	2	2	7	0	0	0	0	0	6	12	6	4	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	514	46	50	660	147	6	131	216	0	0	14	10	14	3	0	4	2	1	0	0	1	0	0	11	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/2a

ŠIFRA	DEJAVNOST		ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI				POGODBA O ZAPOSLITVI																																
		ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE	ODLOČBE O PREKRŠKU	PLAČILNI NALOGI	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18	1.19	1.20	1.21	1.22	1.23	1.24	1.25	1.26	1.27	1.28	1.29	1.30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40			
H50	Vodni promet	3	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
H51	Zračni promet	4	0	0	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	41	4	5	46	7	0	4	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
H53	Poštna in kurirska dejavnost	5	0	1	13	2	0	4	12	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	84	12	8	110	41	1	18	20	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0			
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	940	132	152	1280	311	12	178	297	0	0	27	19	17	5	0	6	21	0	1	0	0	0	1	27	13	14	0	0	0	1	0	0	8	0	1	0	0	0			
J58	Založništvo	11	1	2	15	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	14	0	2	21	32	0	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
J60	Radijska in televizijska dejavnost	12	1	2	19	9	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	7	0	0	10	1	0	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	34	2	3	36	6	0	6	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
J63	Druge informacijske dejavnosti	4	1	0	3	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	18	1	4	21	7	0	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	6	0	0	11	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	28	4	3	35	1	0	4	8	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
L68	Poslovanje z nepremičninami	47	8	4	57	8	0	10	37	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	66	7	5	71	15	0	11	35	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	74	11	6	106	13	1	19	48	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	91	10	9	114	17	1	31	40	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0			
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	12	1	2	12	5	1	0	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	23	2	1	24	3	1	8	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	23	2	1	26	6	0	9	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
M75	Veterinarstvo	2	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
N77	Dajanje v najem in zakup	15	0	0	27	1	2	1	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
N78	Zaposlovalne dejavnosti	32	2	0	53	8	1	15	28	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	19	2	3	25	12	0	3	4	1	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	31	5	6	74	7	0	13	16	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	106	10	12	197	24	1	37	54	0	0	1	3	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	5	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0			
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	18	1	0	23	7	1	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	85	2	3	98	14	0	2	4	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	3	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0			
P85	Izobraževanje	160	15	17	200	41	0	33	37	1	0	6	5	4	2	7	2	6	1	0	0	0	2	7	10	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0			
Q86	Zdravstvo	37	1	1	47	4	0	9	2	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0			
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	28	2	6	33	9	0	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0			
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	17	1	1	22	4	1	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	22	3	4	30	4	0	7	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	8	0	0	8	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
R92	Prirejanje iger na srečo	8	2	0	13	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	41	7	4	44	10	2	10	22	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
S94	Dejavnost članskih organizacij	27	3	5	28	8	2	7	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	9	4	2	7	2	0	0	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
S96	Druge storitvene dejavnosti	105	13	12	124	26	0	16	20	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0			
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	12	0	0	13	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	SKUPAJ	**6367**	**714**	**720**	**8474**	**1737**	**81**	**1475**	**2760**	**5**	**2**	**140**	**67**	**105**	**26**	**16**	**60**	**67**	**3**	**2**	**1**	**10**	**9**	**56**	**187**	**77**	**64**	**1**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**26**	**1**	**3**	**1**	**1**	**5**			

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/1b

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELO NA DOMU		PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLITVI																		PLAČILO ZA DELO									DELOVNI ČAS																									ODMORI, POČITKI		
		2.1	2.2.	3.1.	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	3.10.	3.11.	3.12	3.13.	3.14.	3.15.	3.16.	3.17	4.1	4.2	4.3	4.4.	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	5.12	5.13	5.14	5.15	6.1	6.2	6.3
1	2	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	2	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1
A02	Gozdarstvo	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29	7	1	7	1	25	0	0	0	1	6	2	4	1	0	3	1	3	0	0	0	0	1	1	5	10
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	1	0	0	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	2	0	0	0	11	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predel. lesa, proizv. izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	2	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	3	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	8	1	2	1	10	1	0	0	0	2	1	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	1	0	0	4	0	1	0	0	2	0	2	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	1	1	2
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1	0	0	3	3	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60	11	2	0	1	28	0	0	0	0	1	0	3	0	0	5	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	2	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	11	2	1	0	0	4	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1	1	0	4	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0	2	0	0	7	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	3	0	1	0	6	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	0	0	10	11	6	0	0	6	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	179	45	5	3	1	72	0	1	1	1	5	0	26	0	0	17	0	1	0	2	5	0	0	2	7	8
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	5	4	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	6	0	1	0	17	0	1	0	1	2	0	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2	3
F43	Specializirana gradbena dela	0	0	6	13	8	0	0	11	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	267	68	12	5	5	92	1	1	0	0	12	2	30	0	0	17	2	2	1	1	4	1	0	0	3	5
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	0	1	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	30	5	0	0	0	8	0	0	0	0	2	0	3	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	0	7	6	2	0	0	6	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	3	141	30	3	4	0	52	0	6	1	0	2	1	8	0	0	11	1	3	0	0	3	0	0	1	7	5
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	3	3	1	0	0	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	70	16	3	4	1	31	0	4	1	2	2	1	6	0	0	7	0	1	0	2	0	1	0	4	10	7
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	8	11	9	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	97	22	5	7	0	47	0	6	2	0	4	0	17	0	0	22	0	0	0	1	0	0	0	0	2	5

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/2b

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELO NA DOMU		PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLITVI																	PLAČILO ZA DELO									DELOVNI ČAS																					ODMORI, POČITKI		
		2.1	2.2.	3.1.	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	3.10.	3.11.	3.12.	3.13.	3.14.	3.15.	3.16.	3.17	4.1	4.2	4.3	4.4.	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	5.12	5.13	5.14	5.15	6.1	6.2	6.3
1	2	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15	1	0	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	1	0	1	0	7	0	0	0	0	1	0	3	0	0	5	0	0	0	2	2	1	0	0	5	8
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	0	9	21	8	1	0	8	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1	122	28	6	18	4	62	1	3	2	3	3	3	14	0	0	61	0	0	0	3	2	0	0	3	18	9
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarov., pozavarov. in pokojnin. skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	6	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	3	0	1	0	4	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	8	0	0	0	5	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	6	1	1	0	9	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	42	6	0	0	0	12	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	1	1	0	7	0	1	0	0	0	0	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	12	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	1	0	3	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	28	5	1	3	0	16	0	1	2	0	1	0	0	0	0	3	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
P85	Izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	3	0	0	0	3	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	3	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	10	3	0	0	1	10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ	**2**	**1**	**69**	**95**	**50**	**3**	**1**	**85**	**4**	**3**	**1**	**2**	**4**	**2**	**5**	**1**	**1**	**1**	**1**	**12**	**1455**	**313**	**55**	**65**	**16**	**640**	**4**	**36**	**10**	**10**	**65**	**16**	**151**	**1**	**1**	**188**	**6**	**28**	**3**	**12**	**22**	**3**	**1**	**15**	**95**	**78**

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/1c

ŠIFRA	DEJAVNOST	LETNI DOPUST					DISCIPLINSKA ODGOVORNOST			VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV						POLOŽAJ ZAČASNO NAPOTENIH DELAVCE, KI DELAJO V REPUBLIKI SLOVENIJI IN OPRAVLJANJE DELA V TUJINI		DELOVNA KNJIŽICA	ZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV																					SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU			ZAPOSLOVANJE NA ČRNO						ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU	
		7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	8.1	8.2	8.3	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	10.1	10.2	11.1	12.1.	12.2	12.3	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	12.10	12.11	12.12	12.13	12.14	12.15	12.16	13.1	13.2	13.3	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	15.1	15.2
1	2	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	1	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	4	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	24	12	0	0	0	0	4	1
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predel. lesa, proizv. izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	6	2	0	0	0	0	1	1
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobiv. sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	4	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	4	5	1	0	2	0	0	1	4	5	1	10	1	1	6	1	0	0	0	0	18	5	0	0	0	0	2	3
F42	Gradnja inženirskih objektov	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0	1	0	0	0	5	6	9	1	15	0	0	3	1	1	0	0	0	41	17	4	2	0	0	0	3
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	10	0	0	0	0	1	1	2
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	3	5	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	15	3	0	1	0	1	1	1
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	4	4	0	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	0	0	0	0	3	0	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	2	4	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	48	2	0	0	0	1	0	1

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/2c

ŠIFRA	DEJAVNOST	LETNI DOPUST					DISCIPLINSKA ODGOVORNOST			VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV						POLOŽAJ ZAČASNO NAPOTENIH DELAVCE, KI DELAJO V REPUBLIKI SLOVENIJI IN OPRAVLJANJE DELA V TUJINI		DELOVNA KNJIŽICA	ZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV																		SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU			ZAPOSLOVANJE NA ČRNO						ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU	
		7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	8.1	8.2	8.3	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	10.1	10.2	11.1	12.1.	12.2	12.3	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	12.10	12.11	12.12	12.13	12.14	12.15	12.16	13.1	13.2	13.3	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	15.1	15.2
1	2	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1	1	0	1
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	13	22	0	1	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	2	4	0	0	0	1	1	0	1	0	2	3	0	0	0	0	1	0	0	0	109	7	0	3	1	15	0	6
J58	Založništvo	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarov., pozavarov. in pokojnin. skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	1
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	1	0	0	1	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	1	1
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	0	0	1
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	1	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ	**46**	**62**	**2**	**21**	**3**	**1**	**1**	**1**	**1**	**3**	**1**	**4**	**14**	**1**	**2**	**1**	**15**	**40**	**3**	**2**	**4**	**1**	**3**	**11**	**16**	**22**	**6**	**32**	**1**	**2**	**15**	**3**	**2**	**1**	**1**	**3**	**395**	**61**	**6**	**7**	**2**	**24**	**15**	**25**

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/1d

ŠIFRA	DEJAVNOST	ZAKON O MATIČNI EVIDENCI ZAVAROVANEV IN UŽIVALCEV PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA	ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA	ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU	ZAKON O NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJAH	KOLEKTIVNE POGODBE IN SPLOŠNI AKTI	ZAKON O ZAPOSLITVENI REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV	ZAKON O JAVNI RABI SLOVENŠČINE		ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI				ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI						IZPLAČEVANJE MINIMALNIH PLAČ IN USKLAJEVANJE IZHODIŠČNIH PLAČ	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVEC TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH				SPREMEMBA DELODAJALCA	DELOVANJE IN VARSTVO SINDIKALNIH ZAUPNIKOV	ZAKON O DELNEM POVRAČILU NADOMESTILA PLAČE		ZAKON O MINIMALNI PLAČI		OSTALE POMANJKLJIVOSTI
		16.1	17.1	18.1	19.1	20.1	21.1	22.1	22.2	23.1	23.2	23.3	23.4	24.1	24.2	24.3	24.4	24.5	24.6	25.1	26.1	26.2	26.3	26.4	27.1	28.1	29.1	29.2	30.1.	30.2	31.1
1	2	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	6	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	1	0	0	0	16	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	6	1
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	0	0	0	4	0	16	17	0	0	0	0	0	0	0	0	4	13	0	0	5	0	2	0	0	0	0	0	7	10	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0
F43	Specializirana gradbena dela	0	0	0	2	0	49	11	1	0	0	1	0	5	0	0	6	22	1	0	4	0	2	0	0	0	0	0	5	6	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	0	0	0	15	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	1	2	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	0	0	0	0	17	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	0	0	0	18	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	14	0	0	1	0	7	0	0	1	0	0	0	0	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	0	1	0	31	9	1	0	0	0	0	0	0	0	5	11	0	0	5	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0

UGOTOVLJENE KRŠITVE NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA1/2d

ŠIFRA	DEJAVNOST	ZAKON O MATIČNI EVIDENCI ZAVAROVANEV IN UŽIVALCEV PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA	ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA	ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU	ZAKON O NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJAH	KOLEKTIVNE POGODBE IN SPLOŠNI AKTI	ZAKON O ZAPOSLITVENI REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV	ZAKON O JAVNI RABI SLOVENŠČINE		ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI				ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI						IZPLAČEVANJE MINIMALNIH PLAČ IN USKLAJEVANJE IZHODIŠČNIH PLAČ	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVEC TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH				SPREMEMBA DELODAJALCA	DELOVANJE IN VARSTVO SINDIKALNIH ZAUPNIKOV	ZAKON O DELNEM POVRAČILU NADOMESTILA PLAČE		ZAKON O MINIMALNI PLAČI		OSTALE POMANJKLJIVOSTI
		16.1	17.1	18.1	19.1	20.1	21.1	22.1	22.2	23.1	23.2	23.3	23.4	24.1	24.2	24.3	24.4	24.5	24.6	25.1	26.1	26.2	26.3	26.4	27.1	28.1	29.1	29.2	30.1	30.2	31.1
1	2	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	6	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	19	0	3	0	2	0	0	0	4	4	0	22	1	1	1	0	125	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ	**93**	**1**	**45**	**2**	**16**	**1**	**1**	**4**	**19**	**34**	**1**	**107**	**5**	**1**	**4**	**1**	**591**	**4**	**3**	**2**	**1**	**1**	**34**	**3**	**1**	**3**	**3**	**12**	**3**	**4**

LEGENDA

1.1. diskriminacija iskalca zaposlitve pri zaposlovanju (6. čl. ZDR)
1.2. diskriminacija delavca v času trajanja delovnega razmerja (6. čl. ZDR)
1.3. opustitev izročitve fotokopije prijave v zavarovanje (2. odst. 9. čl. ZDR)
1.4. delo na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z 2. odst. 11. čl. ZDR
1.5. opustitev izročitve pisnega predloga pogodbe (2. odst. 15. čl. ZDR)
1.6. opustitev izročitve pisne pogodbe o zaposlitvi (2. odst. 15. čl. ZDR)
1.7. sklenitev pogodbe o zaposlitvi z osebo, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela (1. odst. 20. čl. ZDR)
1.8. splošni akt – opustitev določitve pogojev za opravljanje dela po 2. odst. 20. čl. ZDR
1.9. objava prostega delovnega mesta v nasprotju s 1. odst. 23. čl. ZDR
1.10. objava prostega delovnega mesta v nasprotju s 4. odst. 23. čl. ZDR (obvestilo za delavce)
1.11. objava delovnega mesta v nasprotju s 25. čl. ZDR (enaka obravnava glede na spol)
1.12. vnaprejšnji podpis odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca (»bianco odpoved«) kot eno izmed ravnanj v nasprotju s 26. čl. ZDR
1.13. vsa ostala ravnanja v nasprotju s 26. čl. ZDR (predložitev raznih dokazil, zahtevanje raznih podatkov, preizkusi znanja ter sposobnosti in drugo)
1.14. obvestilo neizbranemu kandidatu po 1. odst. 28. čl. ZDR
1.15. zagotovitev varstva pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem (1. odst. 45. čl. ZDR)
1.16. sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas izven primerov iz 1. odst. 52. čl. ZDR
1.17. sklenitev ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v nasprotju s 53. čl. ZDR
1.18. transformacija pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas po 54. čl. ZDR
1.19. zagotavljanje dela delavca uporabniku v nasprotju z 59. čl. ZDR (časovna omejitev)
1.20. diskriminacija delavca v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi (6. čl. ZDR)
1.21. kršitev v zvezi z napotitvijo kandidata na predhodni zdravstveni pregled na stroške delodajalca (5. odst. 26. čl. ZDR)
1.22. manj ugodno obravnavanje delavcev, povezano z nosečnostjo ali starševskim dopustom (se šteje za diskriminacijo) (4. odst. 6. člena ZDR)
1.23. kršitev prepovedi trpinčenja (»mobbinga«) na delovnem mestu (četrti odstavek 6.a člena ZDR)
1.24. zaposlitev v nasprotju s tretjim odstavkom 20. člena ZDR
1.25. obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi (29. člen ZDR)
1.26. obveznost varovanja delavčevih osebnih podatkov (46. člen ZDR)
1.27. obveznost sklenitve nove pogodbe o zaposlitvi, če se spremenijo pogoji iz tretje, četrte, pete ali šeste alineje prvega odstavka 29. člena ZDR ter v primerih iz 90. člena ZDR (drugi odstavek 47. člena ZDR)
1.28. delodajalec ne upošteva suspenza pogodbe o zaposlitvi v primerih iz 51. člena ZDR v skladu z omenjeno zakonsko določbo
1.29. sklenitev pogodbe o zaposlitvi z delavci, če delodajalec v skladu z ZZZPB opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu - uporabniku (1. odst. 57. člena ZDR)
1.30. upoštevanje pravic delavcev, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas (1. do 5. odstavek 64. člena ZDR)
2.1. sklenitev posebne pogodbe o zaposlitvi za delo na domu, kjer se uredijo pravice, obveznosti in pogoji, odvisni od narave dela na domu (68. člen ZDR)
2.2. zagotovitev pravice do nadomestila za uporabo lastnih sredstev delavca pri delu na domu (1. odst. 69. člena ZDR)
3.1. kršitev v zvezi s 83. čl. ZDR (postopek pred odpovedjo s strani delodajalca)
3.2. kršitev v zvezi s 86. čl. ZDR (oblika in vsebina odpovedi)
3.3. kršitev v zvezi s 87. čl. ZDR (vročitev odpovedi)
3.4. kršitev v zvezi s 3., 4., 5., 6. in 7. odst. 88. čl. ZDR (redna odpoved)
3.5. postopek odpovedi večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov v nasprotju s 96., 97., 98., 99., 100., 101. čl. ZDR
3.6. opustitev izplačila odpravnine v skladu s 109. čl. ZDR
3.7. kršitev v zvezi z 2. odst. 110. čl. ZDR (izredna odpoved)
3.8. izredna odpoved delavca - obvestilo inšpektorju za delo (1. odst. 112. čl. ZDR)
3.9. odpoved pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 113. čl. ZDR (predstavniki delavcev)
3.10. odpoved pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 115. čl. ZDR (starši)
3.11. odpoved pogodbe o zaposlitvi v nasprotju s 116. čl. ZDR (invalidi in odsotni z dela zaradi bolezni)
3.12. vrnitev vseh dokumentov in izdaja potrdila delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi (76. člen ZDR)
3.13. prenehanje pogodbe o zaposlitvi s sporazumom v pisni obliki z določbo o posledicah pri uveljavljanju pravic iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti (79. člen ZDR)
3.14. odpoved zaradi neutemeljenega razloga za redno odpoved (89. člen ZDR)
3.15. pravica do sorazmernega dela odpravnine v primeru neustreznosti nove zaposlitve pri odpovedi s ponudbo nove pogodbe (4. odst. 90. člena ZDR)
3.16. upoštevanje minimalnih odpovednih rokov (92. člen ZDR)
3.17. zagotavljanje nadomestila plače v primerih prepovedi opravljanja dela ob uvedbi postopka izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi (3. odst. 111. člena ZDR)
4.1. delodajalec pri določitvi plače ne upošteva minimuma po 1. odst. 126. čl. ZDR
4.2. kršitev v zvezi z izplačilom plače po 134. čl. ZDR
4.3. kršitev v zvezi z izplačilom plače po 135. čl. ZDR
4.4. kršitev v zvezi z izplačilom nadomestila plače po 137. čl. ZDR
4.5. delodajalec ne izplačuje dodatkov k plači v skladu s 128. in 129. členom ZDR
4.6. delodajalec delavcu ne zagotavlja povračila stroškov v zvezi z delom (130. člen ZDR)
4.7. delodajalec ne izplačuje regresa za letni dopust v skladu s 131. členom ZDR
4.8. delodajalec delavcu ob upokojitvi ne izplača odpravnine v skladu s prvim, tretjim, četrtim in petim odstavkom 132. člena ZDR
4.9. delodajalec zadržuje izplačevanje plače delavcu ali svojo terjatev do delavca pobota s svojo obveznostjo plačila delavcu v nasprotju s 136. členom ZDR
5.1. krajši delovni čas - delo preko dogovorjenega delovnega časa v nasprotju s 6. odst. 64. čl. ZDR
5.2. določitev polnega delovnega časa v nasprotju s 142. čl. ZDR
5.3. odreditev dela preko polnega delovnega časa v nasprotju s 3. odst. 143. čl. ZDR (časovna omejitev), razen v primerih iz 4. odstavka 143. člena ZDR
5.4. odreditev dela preko polnega delovnega časa v nasprotju s 145. čl. ZDR (prepoved opravljanja dela preko polnega delovnega časa)
5.5. razporeditev delovnega časa v nasprotju s 147. čl. ZDR
5.6. kršitev v zvezi z nočnim delom po 151. čl. ZDR (omejitve dela ponoči)
5.7. kršitev v zvezi z nočnim delom po 152. čl. ZDR (posvetovanje s sindikati)
5.8. opustitev določitve letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta (2. odst. 147. čl. ZDR)
5.9. odreditev nadurnega dela izven primerov, določenih z zakonom ali kolektivno pogodbo (1. odst. 143. člena ZDR)
5.10. delodajalec delavcu ne odredi nadurnega dela v pisni obliki pred začetkom dela oz. najkasneje do konca delovnega tedna po opravljenem nadurnem delu (2. odst. 143. člena ZDR)
5.11. delodajalec ne upošteva obveznosti iz 3. odst. 147. člena ZDR (pisna utemeljitev odločitve glede delavčevega predloga drugačne razporeditve delovnega časa zaradi potreb usklajevanja družinskega in poklicnega življenja)
5.12. delodajalec ne obvesti v pisni obliki delavcev o začasni prerazporeditvi delovnega časa (4. odst. 147. člena ZDR)
5.13. delodajalec ne upošteva časovne omejitve pri neenakomerni razporeditvi ali začasni prerazporeditvi delovnega časa (7. odst. 147. člena ZDR)
5.14. delodajalec ne upošteva prepovedi neenakomerne razporeditve in začasne prerazporeditve delovnega časa (8. odst. 147. člena ZDR)
5.15. posredovanje podatkov inšpekciji za delo o nočnem delu delavcev (2. odst. 149. člena ZDR)
6.1. kršitev v zvezi z zagotavljanjem odmora po 154. čl. ZDR
6.2. kršitev v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma po 155. čl. ZDR
6.3. kršitev v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka po 156. čl. ZDR
7.1. kršitev v zvezi z letnim dopustom po 159. členu ZDR
7.2. kršitev v zvezi z letnim dopustom po 160. členu ZDR

LEGENDA

7.3. kršitev v zvezi z letnim dopustom po 162. členu ZDR
7.4. kršitev v zvezi z letnim dopustom po 163. členu ZDR
7.5. delodajalec delavcu ne omogoči izrabe letnega dopusta v skladu s 165. členom ZDR
8.1. kršitev v zvezi z izrekom disciplinske sankcije in ugotavljanjem disciplinske odgovornosti v nasprotju s 175. in 176. čl. ZDR
8.2. kršitev disciplinskega postopka po 177. čl. ZDR
8.3. kršitev 179. čl. ZDR (vloga sindikata)
9.1. prepoved opravljanja del v času nosečnosti in v času dojenja po 189. čl. ZDR
9.2. varstvo v času nosečnosti in starševstva v zvezi z nočnim in nadurnim delom (190. čl. ZDR)
9.3. kršitev 195. čl. ZDR glede prepovedi opravljanja del (delavci, ki še niso dopolnili 18 let)
9.4. kršitev v zvezi s prepovedjo opravljanja nočnega dela za delavce, ki še niso dopolnili 18 let (197. čl. ZDR)
9.5. kršitev določbe 203. čl. ZDR pri starejših delavcih v zvezi z nadurnim in nočnim delom
9.6. delodajalec delavcu, ki ima status starejšega delavca, ne nudi posebnega varstva (201. člen ZDR)
10.1. opustitev zagotavljanja pravic napotenim delavcem iz 2. odst. 213. čl. ZDR
10.2. sklenitev nove pogodbe o zaposlitvi v primeru napotitve delavca na delo v tujino v skladu s 3. odstavkom 211. člena in 212. členom ZDR
11.1. kršitev po 4. odstavku 91. člena ZDR-A (vrnitev delovne knjižice)
12.1. opravljanje dela v skladu z delovnim dovoljenjem (6. odst. 4. čl. ZZDT)
12.2. sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima osebnega delovnega dovoljenja z veljavnostjo treh let ali za nedoločen čas (8. odst. 4. čl. ZZDT)
12.3. sklenitev pogodbe o zaposlitvi ali pogodbe o delu s tujcem, ki nima delovnega dovoljenja (1. odst. 8. čl. ZZDT)
12.4. sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima osebnega delovnega dovoljenja
12.5 sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima dovoljenja za zaposlitev
12.6. sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki nima dovoljenja za delo
12.7. vrnitev osebnega delovnega dovoljenja
12.8. vrnitev dovoljenja za zaposlitev
12.9. vrnitev dovoljenja za delo
12.10. tujec ne predloži delovnega dovoljenja na poziv inšpektorja (2. odst. 31. čl. ZZDT)
12.11. delodajalec ne hrani delovnega dovoljenja na sedežu podjetja ali na delovišču izven sedeža (3. odst. 31. čl. ZZDT)
12.12. odjava tujca iz socialnega zavarovanja v času trajanja delovnega razmerja (10. odst. 8. člena ZZDT)
12.13. prijava dela tujca (29.a in 29.b člen ZZDT)
12.14. prijava začetka dela tujca, ki pred izdajo delovnega dovoljenja nima dovoljenja za prebivanje (29.a člen ZZDT)
12.15. prijava začetka dela tujca, ki je pred izdajo delovnega dovoljenja imel dovoljenje za prebivanje (29.b člen ZZDT)
12.16. prijava zaposlitve državljana države članice EU, EGP ali Švicarske konfederacije (1. odst. 35.h člena ZZDT)
13.1. odgovor na pobudo delavca (v 30 dneh) (tretji odstavek 88. čl. ZSDU)
13.2. skupno posvetovanje glede statusnih in kadrovskih vprašanj v roku 15 dni pred sprejemom odločitve (91. čl. ZSDU)
13.3. predložitev predlogov odločitev v soglasje svetu delavcev v skladu s 95. in 96. čl. ZSDU
14.1. kršitev v zvezi s prvo alineo 1. odst. 5. člena ZPDZC – če delodajalec z delavcem ne sklene pogodbe o zaposlitvi oz. pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ne prijavi v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje
14.2. zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev (druga alinea 1. odst. 5. člena ZPDZC)
14.3. posameznik v svojem imenu in za svoj račun zaposli delavca, ki zanj opravlja delo na črno (2. odst. 5. člena ZPDZC)
14.4. delodajalec omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščene organizacije za posredovanje dela (tretja alinea 1. odst. 5. čl. ZPDZC)
14.5. delodajalec omogoči, da na podlagi napotnice določenega dijaka ali študenta dela druga oseba, ki ni ta dijak ali študent (omogoči uporabo tuje napotnice neupravičeni osebi – zloraba napotnice) – tretja alinea 1. odst. 5. čl. ZPDZC
14.6. kratkotrajno delo (1. alinea 2. odst. 7. čl. ZPDZC)
15.1. kršitev v zvezi z zagotavljanjem pravice do premestitve (91. člen v povezavi s 101. členom ZPIZ-1-UPB4)
15.2. kršitev v zvezi s prijavo v zavarovanje, skladno s predpisi o matični evidenci o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (tretji odstavek 7. člena, 185. člen in 203. člen ZPIZ-1-UPB4)
16.1. kršitev v zvezi z izvajanjem določb Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZMEPIZ)
17.1. kršitev v zvezi z zaposlitvijo strokovnega delavca za nedoločen čas, ki ne izpolnjuje izobrazbenih pogojev (členi od 94. do 99., 104. ter od 146. do 148. ZOFVI – UPB5)
18.1. kršitev z zvezi s prijavo v zdravstveno zavarovanje (78. člen ZZVZZ – UPB3)
19.1. kršitev v zvezi z zakonitostjo postopkov ugotavljanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij
20.1. kršitev kolektivnih pogodb
21.1. kršitev v zvezi z določitvijo primernih delovnih mest za invalide v aktu o sistemizaciji (37. člen ZZRZI-UPB2)
22.1. kršitev 14. člena ZJRS
22.2. kršitev 16. člena ZJRS
23.1. kršitev v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena ZZZPB brez sklenjene koncesijske pogodbe
23.2. kršitev v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena ZZZPB brez sklenjene koncesijske pogodbe
23.3 kršitev predpisov, ki določajo, katere pogoje mora organizacija oz. delodajalec izpolnjevati med trajanjem koncesijske pogodbe in v času, ko je organizacija ali delodajalec vpisan v register agencij za zagotavljanje dela
23.4. kršitve v zvezi s pošiljanjem podatkov iz 9. člena ZZZPB zavodu v predpisanih rokih (prijava prostega delovnega mesta in pogoji, obvestilo o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročilo o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročilo o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestilo o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela)
24.1. kršitve posameznika oz. delavca, ki upravljavcu evidenc iz 12. člena ZEPDSV ne da podatkov, s katerimi razpolaga, v skladu s 14., 15., 17. in 19. čl. ZEPDSV
24.2. kršitve posameznika oz. delavca, ki upravljavcu evidenc iz 12. člena ZEPDSV navede neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke in s tem zavede upravljavca evidence
24.3. kršitve odgovorne osebe pri upravljavcu evidenc ki v evidencah iz 12. čl. ZEPDSV navede neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke
24.4. kršitve odgovorne osebe pri upravljavcu evidenc, ki uporabi podatke iz evidenc iz 12. čl. ZEPDSV za druge namene, kot so določeni v skladu s 1. in 5. čl. zakona
24.5. kršitve delodajalca ki ne vodi, ne hrani ali ne posodablja evidenc iz 12. čl. ZEPDSV v skladu s 4. čl. tega zakona
24.6. kršitve delodajalca ki ne predloži podatkov iz evidenc iz 12. čl. zakona v skladu s 14., 15., 17., 19. in 21. čl. ZEPDSV
25.1. kršitev določb Zakona o določitvi minimalne plače
26.1. kršitve v zvezi s tedenskim delovnim časom (4. čl. ZDCOPMD)
26.2. kršitve v zvezi z zagotavljanjem odmorov (5. čl. ZDCOPMD)
26.3. kršitve v zvezi z nočnim delom (7. čl. ZDCOPMD)
26.4. kršitve v zvezi z obveščanjem in evidencami (8. čl. ZDCOPMD)
27.1. obveščanje in posvetovanje s sindikati pred prenosom oz. spremembo delodajalca (1. in 2. odst. 74. člena ZDR)
28.1. delodajalec ne izvaja obveznosti do sindikata (207. člen ZDR)
29.1. delodajalec izplača nadomestilo plače v nasprotju z ZDPNP (6. člen, 11. člen)
29.2. delodajalec v času prejemanja delnega povračila nadomestil plač delavcem začne postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi oziroma odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnih razlogov, odredi nadurno delo v nasprotju z ZDPNP ali za poslovno leto obračuna in izplača nagrade organom vodenja in nadzora (11. člen)
30.1. delodajalec delavcu ne izplača plače v skladu s 4. in 5. členom tega zakona, razen v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma v skladu z 9. in 10. členom ZMinP (1. alinea 1. odstavka 8. člena)
30.2. v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma delodajalec ne izplača plače v skladu z 9. in 10. členom ZMinP (2. alinea 1. odstavka 8. člena)
31.1. ostale pomanjkljivosti

5. USMERJENE AKCIJE V LETU 2010

5.1. SPLOŠNO

V skladu s programskimi usmeritvami Inšpektorata RS za delo za leto 2010 smo v poročevalskem letu izvedli 15 usmerjenih akcij. Kot že leto poprej so zaostrene gospodarske in finančne razmere zahtevale fleksibilnost inšpektorata tudi pri pripravi in izvedbi akcij, tako da smo v poročevalskem obdobju pripravili in izvedli dodatno še 3 akcije, ki niso bile predvidene s programskimi usmeritvami za leto 2010; skupno je bilo tako izvedenih 18 usmerjenih akcij. Od teh jih je bilo 6 izvedenih na področju nadzora delovnih razmerij, 9 na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu in 3 z obeh področij nadzora.

Z usmerjenimi akcijami inšpektorat izvaja nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogosteje ugotavljajo, oziroma se v akcijah preverja izvajanje določenega instituta delovnega prava. Inšpekcijski pregledi v okviru usmerjenih akcij (5194 opravljenih pregledov v okviru akcij, vseh inšpekcijskih pregledov v letu 2010 je bilo 17 965) sicer zajemajo precejšen delež opravljenih inšpekcijskih pregledov in tako predstavljajo pomemben segment delovanja Inšpektorata RS za delo.

Izmed skupno izvedenih **18 akcij** so bile **3 akcije** izvedene z obeh področij nadzora. S področja nadzora delovnih razmerij smo v letu izvedli **3 akcije** v skladu s programskimi usmeritvami, nato pa smo zaradi aktualnih razmer na področju delovnopravne zakonodaje in sodelovanja v medresorskih delovnih skupinah izvedli še **3 dodatne akcije**, ki so se nanašale na delodajalce, ki zaposlujejo tujce oziroma omogočajo njihovo delo, na minimalno plačo in na zaposlovanje na črno. Samo na področju varnosti in zdravja pri delu je bilo v poročevalskem obdobju izvedenih **9 akcij**.

V zvezi s podanimi ugotovitvami pri akcijah je treba poudariti, da so se določene akcije iztekle z zaključkom leta 2010, zato so številni inšpekcijski in prekrškovni postopki še v teku, tako da število ugotovljenih kršitev in ukrepov v času poročanja še ni dokončno.

Tabela 16: Usmerjene akcije Inšpektorata RS za delo v letu 2010

Skrajšani naziv akcije	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Začasna in premična gradbišča	x	x
Zadruge	x	x
Prevozniki oseb in blaga (manjši delodajalci)	x	x
Upravne enote	x	
Gostinstvo	x	
Pogodba o zaposlitvi za določen čas, delovni čas in s tem povezane evidence	x	
Delodajalci ki zaposlujejo tujce oz. omogočajo njihovo delo*	x	
Zaposlovanje in delo na črno*	x	
Minimalna plača*	x	
Izjava o varnosti z oceno tveganja pri uporabi nevarnih kemičnih snovi		x
Prijavljanje nezgod pri delu, nevarnih pojavov in poklicnih bolezni**		x
Reprezentativni vzorec***		x
Organizacije s pridobljenim dovoljenjem za delo		x
Pravilnik o varnosti strojev		x
Delo na višini in uporaba osebne varovalne opreme		x
Električni tok		x
Izjava o varnosti z oceno tveganja		x
Vzdrževalna dela		x

*Akcije, ki niso bile predvidene v programskih usmeritvah Inšpektorata RS za delo za leto 2010.

**Več informacij je razvidnih iz poglavja 3.3.1.6. »Prijavljanje nezgod pri delu« tega poročila.

***Obsežnejše ugotovitve so razvidne v poglavju 3.4.1. »Reprezentativni vzorec« tega poročila.

5.2. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV S PODROČJA ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU TER DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE NA ZAČASNIH IN PREMIČNIH GRADBIŠČIH

Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih je potekala spomladi in jeseni 2010, torej v dveh delih.
Inšpektorji so v okviru akcije na področju delovnih razmerij pri 242 subjektih nadzora izvedli 278 inšpekcijskih nadzorov, ugotovili 248 kršitev ter v zvezi z ugotovljenimi kršitvami izrekli 179 ukrepov. Največ kršitev delovnega prava so ugotovili v zvezi z delovnim časom, evidencami na področju dela in pogodbo o zaposlitvi.
Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so v izvedeni akciji na 262 gradbiščih opravili 633 nadzorov pri 509 subjektih. Pri tem je bilo ugotovljenih 733 kršitev ter izdanih 357 ukrepov. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (varnostne ograje, odri, dostopi …) z zagotavljanjem uporabe osebne varovalne opreme in v zvezi s pisnim sporazumom po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu.

Trajanje in namen

Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih je potekala v dveh delih, in sicer **od 31. 5. 2010 do 18. 6. 2010 ter od 18. 10. 2010 do 5. 11. 2010**.

Ker dejavnost gradbeništva po številu ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje izstopa že vrsto let, na tem področju že nekaj let izvajamo tudi usmerjene akcije. V letu 2010 je bila v okviru usmerjene akcije posebna pozornost posvečena nadzoru zakonitosti zaposlovanja in opravljanja dela slovenskih državljanov, državljanov držav članic Evropske unije ter državljanov tretjih držav, poseben poudarek pa je bil dan tudi spoštovanju določb o delovnem času, odmorih, počitkih, opravljanju dela študentov in dijakov ter tudi izvajanju instituta zagotavljanja dela delavca drugemu uporabniku in vprašanju zagotavljanja pravnega varstva delavcev, mlajših od 18 let. Inšpektorji so posebno pozornost namenili tudi institutu minimalne plače.

Na področju varnosti in zdravja pri delu je bila akcija izvedena z namenom nadzora delodajalcev nad izvajanjem določil zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu, ki se nanaša na problematiko ureditve delovnih mest na višini, ureditve transportnih in gibalnih poti na gradbiščih, ustreznosti uporabljene delovne opreme, ureditve in vzdrževanja električnih instalacij ter uporabe osebne varovalne opreme. Vsakoletna akcija inšpekcijskega nadzora nad zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih pa je poleg neposrednega nadzora varnosti pri izvajanju del obsegala tudi nadzor izpolnjevanja obveznosti naročnikov in nadzor nad delom koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu.

Na področju delovnih razmerij so inšpektorji pri nadzorih, ki so jih opravili v okviru obravnavane akcije, izvedli **278 inšpekcijskih nadzorov**. Pri nadzorih so ugotovili **248 kršitev** delovnopravne zakonodaje. Med ugotovljenimi kršitvami so po številu izstopale tiste, ki so se nanašale na delovni čas, evidence na področju dela in pogodbo o zaposlitvi.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so v akciji opravili **633 pregledov** pri **509 subjektih**. Ugotovljenih je bilo **733 kršitev** ter izdanih **357 ukrepov**.

Ugotovitve

I. Nadzor s področja delovnih razmerij

Pogodba o zaposlitvi

Inšpektorji so pri nadzorih ugotovili **48 kršitev**, ki so se nanašale na institut pogodbe o zaposlitvi. Od tega je bilo **17 kršitev** ugotovljenih v zvezi s pogodbo o zaposlitvi za določen čas, pri čemer so inšpektorji v **12 primerih** ugotovili kršitev v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas izven primerov iz prvega odstavka 52. člena Zakona o delovnih razmerjih, v **3 primerih** so ugotovili kršitev v zvezi s transformacijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, v **2 primerih** pa so ugotovili kršitev v zvezi s sklenitvijo ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v nasprotju s 53. členom Zakona o delovnih razmerjih.

Inšpektorji so v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi ugotovili tudi **11 kršitev** opustitve izročitve fotokopije prijave v zavarovanje, **10 kršitev**, ko delodajalec v splošnem aktu ni določil pogojev za opravljanje dela, in **8 kršitev**, ko delodajalec delavcu ni izročil pisnega predloga pogodbe, kot je to predvideno v drugem odstavku 15. člena Zakona o delovnih razmerjih. Ugotovili so tudi posamični kršitvi v zvezi z delom na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih in v zvezi z obveznimi sestavinami pogodbe o zaposlitvi, ki so določene v 29. členu tega zakona.

Plačilo za delo

V zvezi s plačilom za delo so inšpektorji v okviru akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih ugotovili **29 kršitev**.

Največ kršitev, skupno **13**, se je nanašalo na izplačilo plače po 134. členu Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja plačilni dan. Ugotovljene so bile tudi **3 kršitve** v zvezi s krajem in načinom izplačila plače, inšpektorji pa so v **3 primerih** ugotovili tudi kršitev, ko delodajalec delavcu ni zagotavljal povračila stroškov v zvezi z delom. V **2 primerih** so inšpektorji ugotovili, da delodajalec ni izplačeval dodatkov k plači v skladu s 128. in 129. členom Zakona o delovnih razmerjih.

Inšpektorji so v okviru usmerjene akcije ugotovili tudi **8 kršitev**, ko delodajalec delavcem ni izplačal regresa za letni dopust skladno s 131. členom Zakona o delovnih razmerjih.

Delovni čas, odmori, počitki in letni dopust

Poseben poudarek je bil v okviru akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih med drugim dan tudi delovnemu času ter odmorom in počitkom, v zvezi z delovnim časom pa so inšpektorji v okviru akcije na področju delovnih razmerij ugotovili tudi največ kršitev. Skupaj je bilo v okviru akcije v zvezi z delovnim časom, odmori, počitki in letnim dopustom ugotovljenih **85 kršitev**.

V zvezi z institutom delovnega časa so inšpektorji ugotovili **71 kršitev**. Večina teh kršitev je bila ugotovljena v zvezi z izvajanjem določb 147. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja razporejanje delovnega časa. Inšpektorji so tako ugotovili **28 kršitev** v zvezi z razporeditvijo delovnega časa v nasprotju s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih, **25 kršitev**, ko je delodajalec opustil določitev letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta, **3 kršitve**, ko delodajalec ni upošteval časovne omejitve pri neenakomerni razporeditvi ali začasni prerazporeditvi delovnega časa, ter **2 kršitvi**, ko delodajalec delavcev ni v pisni obliki obvestil o začasni prerazporeditvi delovnega časa. Prav tako sta bili ugotovljeni tudi posamični kršitvi, ko delodajalec ni upošteval prepovedi neenakomerne razporeditve in začasne prerazporeditve delovnega časa po 8. odstavku 147. člena Zakona o delovnih razmerjih ter ko ni pisno utemeljil odločitve glede delavčevega predloga drugačne razporeditve delovnega časa.

Inšpektorji so, kar zadeva delovni čas, ugotovili tudi kršitve v zvezi z nadurnim delom, in sicer **6 kršitev**, ko je bilo delo preko polnega delovnega časa odrejeno v nasprotju s tretjim odstavkom 143. člena Zakona o delovnih razmerjih (časovna omejitev), **4 kršitve**, ko delodajalec delavcu ni odredil nadurnega dela v pisni obliki pred začetkom dela oziroma najkasneje do konca delovnega tedna po opravljenem nadurnem delu, in **1 kršitev**, ko je delodajalec delo preko polnega delovnega časa odredil v nasprotju s 145. členom Zakona o delovnih razmerjih (prepoved opravljanja dela preko polnega delovnega časa).

Inšpektorji so ob tem ugotovili tudi **7 kršitev** v zvezi z letnim dopustom po 159. členu Zakona o delovnih razmerjih (trajanje letnega dopusta) in **3 kršitve** v zvezi z letnim dopustom po 160. členu tega zakona (določanje trajanja letnega dopusta). Inšpektorji so v okviru akcije ugotovili tudi po **2 primera** kršitev v zvezi z zagotavljanjem odmora med delovnim časom ter v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka.

Zaposlovanje in delo tujcev

Tudi področju zaposlovanja in dela tujcev so inšpektorji pri nadzorih namenili posebno pozornost. Skupaj so v zvezi s tem ugotovili **13 kršitev**. Od tega jih je bilo **7** ugotovljenih v zvezi z delodajalci, ki niso hranili delovnega dovoljenja na sedežu podjetja ali na delovišču izven sedeža, k čemur so zavezani s tretjim odstavkom 31. člena Zakona o zaposlovanju in delu tujcev.

Poleg tega so inšpektorji ugotovili še **2 kršitvi**, ki sta se nanašali na opravljanje dela v skladu z delovnim dovoljenjem, **2 kršitvi** v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi ali pogodbe o delu s tujcem, ki nima delovnega dovoljenja, ter posamični kršitvi v zvezi s prijavo začetka dela tujca, ki pred izdajo delovnega dovoljenja nima dovoljenja za prebivanje in v zvezi s prijavo zaposlitve državljana države članice EU, EGP ali Švicarske konfederacije.

Zaposlovanje na črno

V okviru usmerjene akcije so inšpektorji ugotovili **5 kršitev** Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Od tega so ugotovili **4 kršitve** 1. alineje prvega odstavka 5. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ko delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ob tem so inšpektorji ugotovili tudi **1 kršitev** v zvezi z zaposlitvijo tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev.

Prijava delavcev v socialna zavarovanja, prijava sprememb med zavarovanjem in odjava delavcev iz zavarovanj

Inšpektorji so pri nadzorih, izvedenih v okviru akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih, ugotovili tudi **4 kršitve**, ki so se nanašale na prijavo delavcev v socialna zavarovanja, prijavo sprememb med zavarovanjem in odjavo delavcev iz zavarovanj.

V **3 primerih** so inšpektorji ugotovili kršitev v zvezi z izvajanjem določb Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (razen kršitev določb iz Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v zvezi s prijavo v zavarovanje, skladno s predpisi o matični evidenci o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja).

V **1 primeru** pa so inšpektorji ugotovili kršitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, in sicer v zvezi s prijavo v zavarovanje, skladno s predpisi o matični evidenci o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Evidence na področju dela

Med pogosteje ugotovljenimi kršitvami v okviru usmerjene akcije so bile tudi kršitve v zvezi z evidencami na področju dela, ki so jih inšpektorji ugotovili v **52 primerih**, od katerih se jih je **51 nanašalo** na kršitve delodajalca, ki ni vodil, hranil ali posodabljal evidenc iz

12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti skladno s 4. členom tega zakona. Ob tem so inšpektorji ugotovili tudi **1 kršitev** posameznika oziroma delavca, ki upravljavcu evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti ne da podatkov, s katerimi razpolaga, v skladu s 14., 15., 17. in 19. členom tega zakona.

Druge ugotovitve

Poleg zgoraj navedenih kršitev so inšpektorji kršitve delovnopravne zakonodaje ugotovili še v **12 drugih primerih**, od tega največkrat v zvezi z upoštevanjem določb Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Inšpektorji so tako ugotovili **4 kršitve** v zvezi s pošiljanjem podatkov iz 9. člena tega zakona zavodu v predpisanih rokih (prijava prostega delovnega mesta in pogoji, obvestilo o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročilo o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročilo o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestilo o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela), **3 kršitve** v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena tega zakona brez vpisa v register agencij za zagotavljanje dela ter **1 kršitev** v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti brez sklenjene koncesijske pogodbe.

Prav tako so inšpektorji ugotovili tudi **2 kršitvi** določbe 203. člena Zakona o delovnih razmerjih pri starejših delavcih v zvezi z nadurnim in nočnim delom ter **1 kršitev** kolektivnih pogodb.

II. Nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu

Obveznosti naročnikov

V izvedeni akciji so inšpektorji ugotovili, da **7 naročnikov** gradbišč ni prijavilo inšpekciji za delo 15 dni pred pričetkom del, kot to določa Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. V letu 2009 je bilo takih naročnikov 12. Na **20 gradbiščih** naročniki niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na gradbiščih, varnostnega načrta pa ni bilo izdelanega za **43 gradbišč**. V letu 2009 koordinatorji niso bili imenovani v 13 primerih, varnostnih načrtov pa ni bilo izdelanih v 61 primerih. Povzetek ugotovitev inšpekcijskega nadzora je, da so naročniki v primerjavi z letom 2009 delno opustili izpolnjevanje formalnih obveznosti v zvezi z imenovanjem koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu, vsekakor pa so izboljšali izpolnjevanje obveznosti v zvezi s prijavljanjem gradbišč in zagotavljanjem izdelave varnostnih načrtov. Vse kršitve v zvezi z obveznostmi naročnikov so bile ugotovljene na manjših gradbiščih z do 20 delavci, kar pomeni, da so bili ti naročniki laiki (individualna gradnja) oz. so poskušali zaradi »majhnosti oz. neopaznosti« gradbišča obiti zakonodajo in nekoliko privarčevati. Pogosti kršitelji obveznosti naročnika po Uredbi so v zadnjem času tudi državni organi, predvsem pa organi samoupravnih lokalnih skupnosti.

Obveznosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu

Pregledi v zvezi s tem so obsegali predvsem nadzor nad delom koordinatorjev v fazi izvajanja del. Njihova najpomembnejša naloga je nadzor nad varnim izvajanjem del ter usklajevanje in opozarjanje delodajalcev. Od 262 pregledanih gradbišč so bili koordinatorji imenovani na **173 gradbiščih**. V zvezi z delom koordinatorjev je bilo ugotovljenih **32 kršitev**, kar pomeni, da petina koordinatorjev še vedno ne razume svoje vloge in odgovornosti, ki jo ima na gradbišču. V zvezi z vodenjem knjige ukrepov je bilo ugotovljenih **22 kršitev**, **2 kršitvi** v zvezi z uskladitvijo varnostnega načrta z dejanskim stanjem na gradbišču in **8 kršitev** v zvezi z opravljanjem ostalih nalog.

Obveznosti izvajalcev

Ureditev delovnih mest in oprema za delo na višini
Na gradbiščih je bilo ugotovljenih **132 kršitev** v zvezi z ureditvijo delovnih mest in ustreznostjo opreme za delo na višini. Največ kršitev, kar 30 %, je bilo ugotovljenih na

gradbenih odrih, 28 % kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z varnostnimi ograjami. Kršitve so bile ugotovljene še v zvezi z dostopi na delovna mesta na višini (11,3 %), z delovnimi podi (9 %), odprtinami in prehodi v tleh in medetažnih konstrukcijah (8,3 %), z nezavarovanimi odprtinami v steni (7,5 %) in v zvezi z delom na strehi in na drugih površinah v naklonu (5,3 %).

Ureditev poti in strojev na gradbišču
Poti in dostopi niso bili primerno urejeni na **22 gradbiščih**, kar je malenkost boljše, kot se je ugotavljalo v letu 2009. Še vedno so slabo urejeni predvsem dostopi v globino in na višino ter poti in prehodi med deponijami materiala. Na kar **42 gradbiščih**, kar je sicer malo bolje kot leto prej, pa so bile ugotovljene tudi večje ali manjše pomanjkljivosti na strojih in ostali delovni opremi. Električne instalacije in oprema so bile pomanjkljivo urejene ali poškodovane v **34 primerih**, kar je slabše kot leto prej, v **24 primerih** pa smo ugotovili, da delodajalec ni poskrbel za izvedbo meritev in predpisanih mesečnih pregledov.

Osebna varovalna oprema
V akciji je bila nadzirana tudi uporaba osebne varovalne opreme, predvsem pa nošenje varnostnih čelad. Kršitve v zvezi z zagotavljanjem uporabe čelad so bile ugotovljene na **48 gradbiščih** (leta 2009 na 88 gradbiščih), delodajalci pa vsem delavcem niso zagotovili čelad na **15 gradbiščih** (leta 2009 je bilo takšnih gradbišč 21). V **53 primerih** delavci kljub opozorilom delodajalcev niso uporabljali varnostnih čelad. Kot kažejo podatki, se v gospodarski krizi najprej varčuje pri varnosti in zdravju pri delu, delodajalci pa pri tem tudi bolj pozabljajo na dolžnost zagotavljanja uporabe osebne varovalne opreme.

Ukrepi

Inšpektorji so v okviru usmerjene akcije na področju delovnih razmerij v **117 primerih** izdali ureditveno odločbo, v **3 primerih** pa so ukrepali z odločbo o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo po 17. členu Zakona o inšpekciji dela. Izdali so tudi **18 odločb o prekršku** in **41 plačilnih nalogov**. Inšpektorji so torej v okviru usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih na področju delovnih razmerij izrekli skupno **179 ukrepov**. Ob tem so v **27 primerih** izdali še opozorilo po Zakonu o prekrških.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali **175 ureditvenih odločb** za odpravo pomanjkljivosti, v letu 2009 pa 179. V **28 primerih** (leta 2009: 32) so prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave pomanjkljivosti in v **13 primerih** (leta 2009: 13) prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti za življenje in zdravje delavcev. V zvezi z ugotovljenimi prekrški je bilo izdanih **6 odločb o prekršku** in **72 plačilnih nalogov**. Izdanih je bilo tudi **28 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **35 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Ugotavljamo, da je število gradbišč manjše kot v preteklosti. Nadalje ugotavljamo, da obstajajo med posameznimi delodajalci v dejavnosti gradbeništva v smislu upoštevanja delovnopravne zakonodaje precejšnje razlike. Na eni strani ostaja ta dejavnost glede na število ugotovljenih kršitev še naprej ena od bolj problematičnih, na drugi strani pa inšpektorji poročajo tudi o delodajalcih, pri katerih so v zadnjih letih redno opravljali inšpekcijske nadzore in pri katerih se je upoštevanje delovnopravnih predpisov v tem času izboljšalo. Pomemben delež zaposlenih v gradbeništvu še naprej predstavljajo tujci.

Inšpektorji ob tem ugotavljajo, da se v gradbeništvu podobne kršitve pojavljajo že več let ter da gre za kršitve, ki jih inšpektorji pri nadzorih tudi na splošno pogosto ugotovijo.

Iz vsega navedenega sledi, da bo področju gradbeništva tudi v prihodnje treba posvečati ustrezno pozornost.

Akcija »Gradbeništvo« se je kot vsako leto tudi v letu 2010 izkazala kot zelo koristna, saj so bile ugotovljene številne kršitve in izrečeni številni ukrepi, za katere menimo, da bodo pripomogli k izboljšanju stanja pri nadzorovanih delodajalcih. V letu 2010 je bilo v tej že

tradicionalni akciji pregledanih 23 gradbišč več kot leto prej. V primerjavi z letom 2009 je bilo na teh gradbiščih opravljenih nekaj manj pregledov in izdanih manj ukrepov, ugotovljenih pa več kršitev. V okviru naših pristojnosti bomo stanje izvajanja predpisov s področja nadzora Inšpektorata RS za delo v tej panogi pozorno spremljali tudi v prihodnje.

5.3. AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE IN PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V ZADRUGAH

Akcija je potekala na področju nadzora delovnih razmerij in varnosti in zdravja pri delu v obdobju od 1. 4. 2010 do 30. 4. 2010.

V okviru akcije je bilo s področja nadzora delovnih razmerij opravljenih skupaj 59 pregledov, pregledanih je bilo 58 subjektov. Na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov je bilo ugotovljenih 73 kršitev in izdanih 51 ukrepov. Največ nepravilnosti so inšpektorji na področju delovnih razmerij ugotovili v zvezi z izvajanjem Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s spoštovanjem določb, ki urejajo delovni čas, ter v zvezi z opustitvijo obveznosti izročitve fotokopije prijave delavca v obvezna zavarovanja.

S področja varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji opravili 75 pregledov, ugotovili pa so 194 nepravilnosti. Dejavnost zadrug se je večinoma preusmerila iz pridelovalne dejavnosti predvsem v opravljanje trgovske dejavnosti in prodaje kmetijskih potrebščin, zato je bil poudarek akcije namenjen predvsem ročnemu premeščanju bremen, rokovanju z nevarnimi snovmi ter uporabi osebne varovalne opreme. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih pri pregledih delovne opreme in ustrezni opredeljenosti nevarnosti pri delu v internih aktih ter pri urejenosti notranjega transporta. Inšpektorji so v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu izrekli 81 ukrepov.

Trajanje in namen

Akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje smo v letu 2010 v zadrugah izvajali prvič v obdobju od **1. 4. 2010** do **30. 4. 2010**. Glede na to, da na trgu opažamo porast subjektov, ki opravljajo dejavnost po zadružnih pravilih oz. nastopajo kot zadruge, smo imeli namen s to akcijo pridobiti podatke o izvajanju zakonodaje tudi na tem področju.

V okviru akcije smo na področju delovnih razmerij preverili izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z aktom o sistemizaciji oz. Izjavo o varnosti (če delodajalec zaposluje manj kot deset delavcev), z zaposlovanjem, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava v primerih obstoja elementov delovnega razmerja, z opravljanjem dela na podlagi pogodb o zaposlitvi za določen čas, delovnim časom in vodenjem evidenc na področju dela.

Kot se ugotavlja, se v zadrugah ukvarjajo poleg z odkupom kmetijskih pridelkov, živine, mleka, lesa tudi še z najrazličnejšimi dejavnostmi, in sicer imajo zadružne trgovine z najrazličnejšim materialom do trgovin s prehranskimi izdelki, mesnice, svoje žage, gostinstvo, nekatere imajo še svojo proizvodnjo. Zadruge v svojih trgovinah prodajajo tudi izdelke v večjih embalažah, ki so težji. Na področju varnosti in zdravja pri delu je bil namen izvedbe te akcije ugotoviti, kako delodajalci glede na to, da se ukvarjajo s tako raznolikimi dejavnostmi, skrbijo za izvajanje zakonov s področja varnosti in zdravja pri delu, s poudarkom na predvsem ročnem premeščanju bremen, ki ga vršijo ženske, kako so nevarnosti opredeljene v oceni tveganja, pregled delovne opreme, teoretično in praktično usposabljanje za varno delo.

Glede na naravo dela zadrug, ki večinoma ni več kmetijska proizvodnja, temveč bolj trgovska dejavnost za oskrbovanje kmetov z materialom, ki je potreben za njihovo proizvodnjo,

ter gostinska in živilska dejavnost, prodaja in odkup živine in dejavnost gradnje, je imela akcija na področju varnosti in zdravja pri delu poudarek na ročnem premeščanju bremen, izvajanju varnega transporta v skladiščih vključno z založenostjo transportnih poti, urejenostjo peš poti za delavce s talnimi oznakami, z omejitvijo hitrosti v skladiščih in s samimi skladiščnimi in nakladalnimi površinami. Akcija je bila usmerjena tudi v nadzor zagotavljanja in uporabe osebne varovalne opreme ter usposobljenosti za rokovanje z nevarnimi snovmi. S tem v zvezi se je nadziralo tudi ustrezno ocenjevanje tveganj za zdravje in poškodbe pri njihovem delu, ter ali je bila pri tem uporabljena posebna oblika izjave o varnosti z oceno tveganja. Inšpektorji so nadzirali tudi, ali je bila delovna oprema pregledana, njeno dejansko stanje, označenost s CE oznako in razpolaganje s potrebnimi izjavami ter dokumentacijo proizvajalca.

V okviru akcije so inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij v okviru **59 inšpekcijskih nadzorov** pregledali **58 subjektov** in ugotovili **73 kršitev**.

S področja varnosti in zdravja je bilo tako opravljenih **75 inšpekcijskih pregledov**, pri katerih je bilo ugotovljenih **194 nepravilnosti**.

Ugotovitve

I. Nadzor s področja delovnih razmerij

Pogodba o zaposlitvi

V okviru usmerjene akcije so bile kršitve v **8 primerih** ugotovljene v zvezi z opustitvijo izročitve fotokopije prijave v obvezna zavarovanja delavca. Delo na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih so inšpektorji ugotovili v **1 primeru**. Opustitev izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi so ugotovili v **4 primerih**.

V **1 primeru** so inšpektorji ugotovili, da delodajalec s splošnim aktom ni določil pogojev za opravljanje dela v skladu z določbami drugega odstavka 20. člena Zakona o delovnih razmerjih. Inšpektorji so v **2 primerih** tudi ugotovili, da je delodajalec objavil prosto delovno mesto v nasprotju s 1. odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih.

Kršitve so bile ugotovljene tudi v zvezi s pogodbami o zaposlitvi za določen čas, in sicer je bila v **5 primerih** ugotovljena sklenitev tovrstne pogodbe o zaposlitvi izven primerov iz 1. odstavka 52. člena Zakona o delovnih razmerjih. V **2 primerih** je bila sklenjena ena ali več tovrstnih pogodb o zaposlitvi v nasprotju s 53. členom Zakona o delovnih razmerjih. Do neupoštevanja transformacije pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas po 54. členu Zakona o delovnih razmerjih je prišlo v **3 primerih**.

Delovni čas

V zvezi s kršitvami določb Zakona o delovnih razmerjih, ki opredeljujejo delovni čas, odmore, počitke in letni dopust, je bilo v okviru akcije ugotovljenih skupno **28 kršitev**.

V **4 primerih** je bila ugotovljena kršitev časovnih omejitev dela preko polnega delovnega časa, ki jih določa tretji odstavek 143. člena Zakona o delovnih razmerjih. Odreditev dela preko polnega delovnega časa v nasprotju s 145. členom Zakona o delovnih razmerjih je bila ugotovljena v **1 primeru**, delovni čas pa je bil razporejen v nasprotju s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih v **5 primerih**. V kar **8 primerih** delodajalci niso imeli izdelanih letnih razporedov delovnega časa, k čemur jih zavezuje drugi odstavek 147. člena Zakona o delovnih razmerjih. Inšpektorji so prav tako ugotovili **6 kršitev** v zvezi z obveznostjo delodajalca, da delavcu odredi nadurno delo v pisni obliki pred začetkom dela oz. najkasneje do konca delovnega tedna po opravljenem nadurnem delu.

Posamične kršitve so bile ugotovljene tudi v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma po 155. členu Zakona o delovnih razmerjih (**1 kršitev**) kot tudi v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka (**1 kršitev**). Prav tako je bila v **1 primeru**

ugotovljena kršitev določb 159. člena Zakona o delovnih razmerjih (trajanje letnega dopusta), enako število kršitev pa je bilo ugotovljeno tudi v zvezi z določanjem trajanja letnega dopusta, kot to opredeljuje 160. člen Zakona o delovnih razmerjih.

Izvajanje Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti

V okviru akcije je bilo ugotovljenih veliko kršitev, in sicer **13**, vse v zvezi z opustitvijo delodajalčeve obveznosti, da vodi, hrani oz. posodablja evidence iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

Druge ugotovitve

Inšpektorji so na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov ugotovili tudi po **1 kršitev** v zvezi s prvo alineo prvega odstavka 5. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakona o določitvi minimalne plače, v zvezi z obveznostjo obveščanja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po 9. členu Zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, prav tako je bila ugotovljena kršitev v zvezi z opravljanjem dejavnosti posredovanja dela delavcev po 6. členu Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

II. Nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu

Izjava o varnosti z oceno tveganja

Pri nadzoru je bilo ugotovljeno, da imajo delodajalci večinoma sprejeto Izjavo o varnosti z oceno tveganja, vendar je kar tretjina pregledanih delodajalcev neustrezno in pomanjkljivo opredelila nevarnosti, ki se dejansko pojavljajo pri izvajanju del, in to velikokrat tudi samo na splošno. Večina delodajalcev je v ta namen uporabila posebno obliko Izjave o varnosti, posledično pa so zato tudi ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu samo splošno opredeljeni. Neustrezno so bile opredeljene tudi nevarnosti pri delih z nevarnimi snovmi in ročnim premeščanjem bremen. Neustrezno ocenjevanje tveganj je bilo ugotovljeno pri **12 delodajalcih, 4 delodajalci** pa tega dokumenta niso izdelali in sprejeli.

Usposabljanje delavcev za varno delo

Teoretično usposabljanje delavcev delodajalci redno opravljajo razen redkih izjem. Poleg teoretičnega usposabljanja delodajalci izvajajo tudi praktično usposabljanje, in to na način, da delavcem predstavijo nevarnosti pri njihovem konkretnem delu, ki ga opravljajo na določenem delovnem mestu. Praktičnih preizkusov usposobljenosti na konkretnem delovnem mestu pa ne izvajajo dosledno. Tudi programi praktičnega usposabljanja niso dovolj konkretni za posamezna delovna mesta, temveč so pisani splošno za celo podjetje. Usposabljanja za delo z nevarnimi snovmi se izvajajo v rokih, le pri treh delodajalcih delavci niso bili usposobljeni za delo z njimi.

V zvezi z izvajanjem teoretičnega in praktičnega usposabljanja je bilo ugotovljenih skupaj **21 nepravilnosti**, od tega delodajalci niso delavcev usposabljali v predvidenih rokih v **6 primerih**, in to tako teoretično kakor tudi praktično. Delavci niso bili usposobljeni za varno in zdravo delo glede na posebnost delovnih mest, kot je ročno premeščanje bremen, pri **3 delodajalcih**, pri **2 delodajalcih** pa niso bili usposobljeni za voznika viličarja, v **1 primeru** za voznika traktorja, v **3 primerih** pa delodajalci niso usposobili delavcev za delo z nevarnimi snovmi oziroma s fitofarmacevtskimi sredstvi.

Ročno premeščanje bremen

Delavci niso vedno primerno usposobljeni za varno in zdravo delo pri premeščanju bremen. V Izjavi o varnosti z oceno tveganja imajo delodajalci večinoma opredeljena dela, pri katerih ročno premeščajo bremena, ter za taka dela tudi zagotovijo primerno delovno opremo. Z delavci se delodajalci večinoma tudi posvetujejo o izbiri primerne delovne opreme in pomagal pri ročnem premeščanju bremen, zato ugotovljenih nepravilnosti pri izbiri primerne opreme ni bilo.

Pri nadzoru je bilo ugotovljeno, da le **2 delodajalca** nista imela opredeljenega ročnega premeščanja bremen v Izjavi o varnosti z oceno tveganja, vsi delodajalci so imeli primerno delovno opremo za izvajanje teh del, **4 delodajalci** pa se niso posvetovali z delavci o izbiri primerne opreme za premeščanje bremen.

Nevarne in škodljive snovi

V tej dejavnosti predstavljajo fitofarmacevtska sredstva skupino nevarnih in škodljivih snovi, s katerimi delajo delavci. Nekateri jih uporabljajo pri izvajanju kmetijskih opravil, drugi pa le rokujejo z njimi v trgovinah. Delodajalci imajo te nevarnosti večinoma opredeljene v oceni tveganja, pri njih pa se večinoma nahaja tudi seznam nevarnih snovi, s katerimi delajo. V redkih primerih je bilo sicer ugotovljeno, da nimajo varnostnih listov in da delavci nimajo navodil za varno delo.

S tem v zvezi je bilo ugotovljenih skupaj **11 nepravilnosti**, **3 delodajalci** niso imeli opredeljenih nevarnosti v zvezi z nevarnimi snovmi, **4** niso imeli seznama nevarnih snovi, prav tako **4** pa niso pripravili navodil za varno delo oziroma niso imeli varnostnih listov.

Osebna varovalna oprema

Delodajalci v večini primerov delavcem zagotavljajo osebno varovalno opremo, prav tako pa tudi njihovo uporabo. Delovne čevlje delavci dobijo in jih tudi uporabljajo, le da ti čevlji pogosto niso označeni s standardom kot osebna varovalna oprema, predvsem pa delavci večinoma tudi ne dobijo navodil za uporabo. Podobno je pri rokavicah, ki jih delodajalci zagotavljajo in jih delavci tudi dosledno uporabljajo, vseeno pa posamezne rokavice ravno tako nimajo oznak in navedbe standardov, posamezni delodajalci pa v času nadzora niso razpolagali z navodili za uporabo. Zaščito za dihala delavci v glavnem dobijo in jo po potrebi tudi uporabljajo, v nekaterih primerih pa delavci niso seznanjeni z vsebino navodil za uporabo.

V zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme čevljev, rokavic in zaščite za dihala je bilo ugotovljenih **7 nepravilnosti**, v zvezi z zagotavljanjem uporabe te osebne varovalne opreme pa je bilo ugotovljenih **6 nepravilnosti**.

Delovna oprema

Več kot polovica delodajalcev ne pregleduje in preizkuša delovne opreme v opredeljenih rokih, dejansko stanje delovne opreme pa v nekaterih primerih tudi ni ustrezala zahtevam za varno in zdravo delo. Delovna oprema v posameznih primerih, čeprav bi morala biti, ni bila označena s CE oznako, prav tako pa četrtina pregledanih delodajalcev ni pridobila navodil za uporabo delovne opreme, ki tudi ni imela Izjav o skladnosti.

Transport

V tej dejavnosti se je kot najbolj neurejen izkazal transport znotraj skladišč in manipulativnega prostora. V prostorih, kjer poteka transport, pri več kot polovici delodajalcev niso označene ali pa so bile uničene oznake za transportne poti in poti za gibanje delavcev. Predvsem pa so zaradi pomanjkanja prostorov te transportne poti pogosto založene z raznim uskladiščenim materialom. Poleg tega se transport po skladiščnih prostorih v današnji naglici prehitro odvija, označb za omejitev hitrosti pa delodajalec tudi pogosto ne namesti. Malo manj pogosto pa delodajalci nimajo urejenih nakladalnih in skladiščnih površin.

V zvezi z nepravilnostmi v transportu so inšpektorji ugotovili skupaj **55 neustreznosti** na vseh področjih.

Ukrepi

V okviru akcije so inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij izrekli **51 ukrepov**. Pri tem so izdali **36 ureditvenih odločb, 1 odločbo o začasni prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti** v skladu s

17. členom Zakona o inšpekciji dela in **1 opozorilo** po drugem odstavku 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru. V postopku o prekršku so bili izdani **1 odločba o prekršku**, **2 plačilna naloga** in **10 opozoril**.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so pri izvajanju akcije poleg izdanih **47 ureditvenih odločb** in **4 odločb** o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti izrekli še **20 drugih ukrepov**. V zvezi s tem so tako izdali **13 plačilnih nalogov**, **3 opozorila** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **4 opozorila** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Večina inšpektorjev poroča, da je v zadrugah zaposlenih malo delavcev in še ti so v delovnem razmerju praviloma na podlagi pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas. Prav tako je kar nekaj inšpektorjev poročalo, da so imeli težave z delodajalci, ki ne poslujejo, saj veliko zadrug nima zaposlenih delavcev, veliko jih »miruje« in pri kar nekaj zadrugah je bil uveden stečajni postopek. Aktivne zadruge opravljajo pretežno trgovinsko dejavnost (zaradi tega imajo težave z velikimi trgovskimi verigami, ki jim težko konkurirajo v cenah) ter gostinsko dejavnost v obliki majhnih »bistrojev« oz. »bufetov«. Seveda so razlike med zadrugami tudi po regijah, saj so običajno številnejše na področju regij, ki so kmetijsko bolj razvite.

V okviru inšpekcijskih pregledov, ki so bili izvedeni v obravnavani akciji, inšpektorji ugotavljajo, da pri teh delodajalcih kršitve delovnopravne zakonodaje niso zelo pogoste oz. da je stanje v zvezi z delovnopravno zakonodajo pri teh delodajalcih zadovoljivo.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu ugotavljajo, da je v kmetijskih zadrugah najbolj problematičen notranji transport tako glede omejitve hitrosti, označenosti poti za transport in hojo kot založenost teh poti. V oceni tveganja delodajalci premalo pozornosti posvečajo ocenjevanju tveganja ročnega premeščanja bremen in dela z nevarnimi snovmi, prav tako pa so ocene tveganja vsebinsko pomanjkljive. Inšpektorji tudi ugotavljajo, da bi lahko splošno stanje v tej dejavnosti ocenili kot zadovoljivo.

5.4. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE IN PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU PRI PREVOZNIKIH OSEB IN BLAGA (MANJŠI DELODAJALCI)

V mesecih julija in avgusta 2010 je potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga, ki zaposlujejo do deset delavcev, torej pri manjših delodajalcih.

Inšpektorji so v okviru akcije na področju delovnih razmerij pri 116 subjektih opravili 121 inšpekcijskih nadzorov, pri katerih so ugotovili skupno 135 kršitev delovnopravne zakonodaje. Največ kršitev so inšpektorji ugotovili v zvezi z evidencami na področju dela in delovnim časom.

Opravljanje prevozov vsekakor predstavlja dejavnost z določenimi nevarnostmi za poškodbe in okvare zdravja delavcev, zato so bili v izvedeni akciji nadzorovani tisti dejavniki, ki najbolj vplivajo na to. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so tako opravili 173 inšpekcijskih pregledov pri 172 delodajalcih in pri tem ugotovili skupaj 360 nepravilnosti, v zvezi s katerimi so izrekli 130 ukrepov.

Trajanje in namen

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga (manjši delodajalci) je potekala **od 5. 7. 2010 do 31. 8. 2010**.

Inšpektorji so na področju delovnih razmerij preverjali izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z zaposlovanjem, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava v primerih obstoja elementov delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, nočnim delom, vodenjem evidenc na področju dela in izjavo o varnosti. Inšpektorji so preverjali tudi, ali delodajalci upoštevajo določbe Zakona o delovnem času, obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih, ki je v odnosu do Zakona o delovnih razmerjih specialen predpis, ki se uporablja za mobilne delavce.

S področja varnosti in zdravja pri delu je bilo treba poleg že običajnega nadzora glede Izjave o varnosti, delovne opreme, zdravniških pregledov itd. pridobiti še določene informacije v zvezi s številom zaposlenih voznikov, ki opravljajo prevoz oseb in blaga, v zvezi s številom nezgod pri delu, v katere so bili vključeni vozniki, v zvezi s prevozi za lastne potrebe ali za potrebe drugih delodajalcev, v zvezi z najemanjem voznikov drugih delodajalcev, v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja tem voznikom ter tudi glede nekaterih ostalih posameznih specifičnih področij varnosti in zdravja pri delu.

Inšpektorji s področja delovnih razmerij so v okviru akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga na področju delovnih razmerij izvedli **121 inšpekcijskih nadzorov** pri **116 subjektih** in ugotovili **135 kršitev** delovnopravne zakonodaje.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so v sklopu akcije pri **172 subjektih** opravili **173 pregledov** in ugotovili **360 kršitev**.

Ugotovitve

I. Nadzor s področja delovnih razmerij

Pogodba o zaposlitvi

Na institut pogodbe o zaposlitvi se je nanašalo **19 kršitev**. Inšpektorji so jih od tega **5** ugotovili v zvezi z opustitvijo izročitve fotokopije prijave v zavarovanje, **5** pa v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas izven primerov iz prvega odstavka 52. člena Zakona o delovnih razmerjih. Ugotovljene so bile še **3 kršitve**, ko je delodajalec opustil izročitev pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi, kakor tudi **posamične kršitve** v zvezi z delom na podlagi pogodbe civilnega prava v nasprotju z drugim odstavkom 11. člena Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z opustitvijo izročitve pisne pogodbe o zaposlitvi, v zvezi z opustitvijo določitve pogojev za opravljanje dela v splošnem aktu, v zvezi z objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s prvim odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih, v zvezi s sklenitvijo ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v nasprotju s 53. členom Zakona o delovnih razmerjih in v zvezi s transformacijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas.

Plačilo za delo

Kar zadeva plačilo za delo, so inšpektorji v okviru akcije ugotovili **10 kršitev**. Od tega so bile ugotovljene **3 kršitve** v zvezi z izplačilom plače po 134. členu Zakona o delovnih razmerjih (plačilni dan) in **2 kršitvi** v zvezi z izplačilom plače po 135. členu tega zakona (kraj in način izplačila plače).

Ob tem so inšpektorji v **3 primerih** ugotovili, da delodajalec ni izplačal regresa za letni dopust v skladu s 131. členom Zakona o delovni razmerjih, v **posamičnih primerih** pa tudi, da delodajalec ni izplačal dodatkov k plači v skladu s 128. in 129. členom Zakona o delovnih razmerjih ter da je delodajalec zadržal izplačevanje plače delavcu ali svojo terjatev do delavca pobotal s svojo obveznostjo plačila delavcu v nasprotju s 136. členom Zakona o delovnih razmerjih.

Delovni čas, odmori, počitki in letni dopust

Kar zadeva kršitve Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z delovnim časom, so inšpektorji ugotovili **16 kršitev**, ko je delodajalec opustil določitev letnega razporeda delovnega časa

pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta, **10 kršitev** v zvezi z razporeditvijo delovnega časa v nasprotju s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih in **2 kršitvi** v zvezi z odreditvijo dela preko polnega delovnega časa v nasprotju s tretjim odstavkom 143. člena Zakona o delovnih razmerjih (časovna omejitev).

Prav tako so inšpektorji ugotovili tudi **3 kršitve** v zvezi z zagotavljanjem tedenskega počitka po 156. členu Zakona o delovnih razmerjih, ob tem pa še po **2 kršitvi** v zvezi z letnim dopustom po 159. členu Zakona o delovnih razmerjih in v zvezi z letnim dopustom po 160. členu Zakona o delovnih razmerjih.

Zakon o delovnem času, obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih

Inšpektorji so pri nadzorih, izvedenih v okviru usmerjene akcije, ugotovili tudi **25 kršitev** Zakona o delovnem času, obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih. Od tega se jih je **22** nanašalo na obveščanje in evidence po 8. členu omenjenega zakona, **2** sta bili ugotovljeni v zvezi s tedenskim delovnim časom po njegovem 4. členu, **1** pa v zvezi z zagotavljanjem odmorov po 5. členu tega zakona.

Evidence na področju dela

Kršitve v zvezi z evidencami na področju dela so predstavljale približno eno četrtino vseh kršitev, ki so jih inšpektorji ugotovili v okviru akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga na področju delovnih razmerij.

V vseh **35 primerih** ugotovljenih kršitev delodajalec ni vodil, hranil ali posodabljal evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti v skladu s 4. členom tega zakona.

Druge ugotovitve

Inšpektorji so pri nadzorih, ki so potekali v okviru usmerjene akcije, ugotovili tudi **3 kršitve** v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, in sicer je šlo za kršitev v zvezi s postopkom pred odpovedjo s strani delodajalca, v zvezi z obliko in vsebino odpovedi ter v zvezi z vročitvijo odpovedi.

Prav tako so inšpektorji ugotovili tudi **4 kršitve** Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. V **3 primerih** so tako ugotovili kršitev v zvezi s 1. alineo prvega odstavka. 5. člena tega zakona, ki je podana, kadar delodajalec z delavcem ne sklene pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ne prijavi v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje. V **1 primeru** so inšpektorji ugotovili kršitev v zvezi s kratkotrajnim delom.

Poleg vseh zgoraj navedenih kršitev so inšpektorji ugotovili še **posamične kršitve** v zvezi z izvajanjem določb Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega v zvezi s prijavo v zdravstveno zavarovanje v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, v zvezi s pošiljanjem podatkov iz 9. člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti zavodu v predpisanih rokih (prijava prostega delovnega mesta in pogoji, obvestilo o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročilo o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročilo o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestilo o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela) ter v zvezi z določbami Zakona o minimalni plači.

II. Nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu

Splošni podatki o delodajalcih in voznikih

Pri **172 nadzorovanih delodajalcih** je bilo v času izvajanje akcije in pregledov zaposlenih skoraj 1000 delavcev in od tega preko 450 voznikov, pri opravljanju dela pa sta bila pri

vseh nadzorovanih delodajalcih poškodovana le **2 voznika**. Čeprav so vozniki pri svojem delu izpostavljeni nevarnostim, ki izhajajo iz prometa, nevarnostim pri nakladanju in razkladanju tovora in velikokrat tudi časovnim pritiskom, ocenjujemo, da vozniki opravljajo svoje delo dokaj previdno.

V okoli 25 % nadzorovanih družb so vozniki v letu 2010 opravljali prevoze samo za lastne potrebe, in to tako prevoze oseb kot blaga, in sicer v skoraj enakem deležu. Veliko nadzorovanih delodajalcev, in to skoraj 75 % opravlja prevoze, in to zlasti blaga za druge delodajalce. Glede prevoza oseb za druge delodajalce je bilo ugotovljeno, da je takšnih delodajalcev le okoli 7 %.

Pri vseh nadzorovanih delodajalcih so za njih opravljali prevoze drugi delodajalci le v **4 primerih**. Tako lahko zaključimo, da so naročeni prevozi s strani drugih prevoznikov bolj izjema kot pravilo.

V primerih, ko delodajalci najemajo druge delodajalce za prevoze oseb in blaga, običajno ne preverjajo, kako slednji svojim voznikom zagotavljajo varno in zdravo delo; velika večina jih meni, da to ni njihova dolžnost. Le določeno manjše število delodajalcev zahteva dokazila o usposobljenosti voznikov in o opravljenih preventivnih zdravstvenih pregledih. Zahtev glede npr. zagotavljanja in uporabe osebne varovalne opreme in ustreznosti delovne opreme pa ne preverja skoraj noben delodajalec.

Za naročanje transportnih uslug prevoznikov se največkrat uporabljajo naročilnice, nekoliko manj letne pogodbe.

Izjava o varnosti z oceno tveganja

Glede ustreznosti vsebine Izjave o varnosti in ustreznosti ukrepov je bilo ugotovljenih **60 kršitev**. Vid, sluh, lokomotorni sistem in kardiovaskularni sistem je pri ocenjevanju tveganj obravnavalo le okoli 60 % nadzorovanih delodajalcev. Le okoli 50 % nadzorovanih delodajalcev je obravnavalo tudi duševne in vedenjske motnje kot morebitni dejavnik tveganja. Dobrih 40 % delodajalcev je v zvezi s tem upoštevalo tudi sladkorno bolezen in nevrološke bolezni, le slabih 40 % delodajalcev pa je upoštevalo tudi nevarnosti, ki se lahko pojavljajo zaradi uživanja alkohola. Po desetih letih veljavnosti zakonodaje, ki je uveljavila zahtevo po ocenjevanju tveganj in tudi opredelila njeno vsebino skupaj z dejavniki tveganja, predstavljajo predhodno omenjene nepravilnosti razmeroma slabe rezultate.

Usposabljanje delavcev za varno delo

Na področju teoretičnega usposabljanja in preizkusov usposobljenosti je bilo ugotovljenih skupaj **20 nepravilnosti**, na področju praktičnega usposabljanja pa **19 nepravilnosti**. Dvigala ali viličarje uporablja le okoli 40 % nadzorovanih delodajalcev, vseeno pa je bilo neustrezno usposabljanje upravljavcev dvigal in voznikov viličarjev ugotovljeno pri **6 nadzorovanih delodajalcih**.

Pregledi in preizkusi delovne opreme

Pri nadzoru delovne opreme, ki se navezuje na opravljanje prevozov, so bile ugotovljene nepravilnosti pri **14 delodajalcih**. To pomeni, da so bile le pri 8 % nadzorovanih delodajalcih ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti, kar je razmeroma malo.

Dvižne ploščadi je imelo na svojih vozilih vgrajenih le okoli 15 % delodajalcev, skoraj 20 % teh ploščadi pa je bilo neustreznih, kar nakazuje na neustrezno skrb delodajalcev.

Pri nadzoru je bilo tudi ugotovljeno, da je z dvigali razpolagalo in upravljalo le okoli 6 % delodajalcev, tudi ta dvigala so bila neustrezna pri okoli 20 % delodajalcev.

Pomožna nosilna sredstva je v času nadzora uporabljalo okoli 15 % nadzorovanih delodajalcev, vendar so bila ta sredstva neustrezna le pri **2 delodajalcih**.

Kot pomoč pri izvajanju prevoza blaga so vozniki uporabljali lestve, kar je bilo ugotovljeno pri okoli 20 % nadzorovanih delodajalcev. V zvezi z ustreznostjo lestev je bila ugotovljena le **1 kršitev**.

Druge nadgradnje je na vozilih imelo le okoli 5 % nadzorovanih delodajalcev in v zvezi s tem je bila ugotovljena kršitev le pri **1 delodajalcu**.

Zagotavljanje zdravstvenega varstva

Na področju zdravstvenega varstva je bilo ugotovljeno razmeroma veliko nepravilnosti. Le dobrih 50 % delodajalcev je imelo pri nadzoru zdravstveno varstvo zaposlenih ustrezno urejeno, skupaj pa je bilo v zvezi s tem ugotovljenih **80 kršitev**. Približno enako število nepravilnosti je bilo ugotovljeno glede neustrezne opredeljenosti zdravstvenih zahtev v oceni tveganja, glede zagotavljanja nalog zdravstvenega varstva preko zdravnika specialista medicine dela ter glede izvajanja preventivnih zdravstvenih pregledov voznikov. Neustrezna organiziranost in izvajanje prve pomoči pa sta bila ugotovljena pri **7 delodajalcih**.

Okoli 15 % nadzorovanih delodajalcev je opredelilo zahteve zdravstvenega varstva v oceni tveganja delno ustrezno, kar 25 % pa popolnoma neustrezno. Prav tako je imelo le okoli 10 % nadzorovanih delodajalcev zagotavljanje nalog zdravstvenega varstva s strani medicine dela urejeno delno ustrezno, kar 40 % nadzorovanih delodajalcev pa je imelo to urejeno popolnoma neustrezno.

Kar 25 % nadzorovanih delodajalcev svojim delavcem ni zagotavljalo preventivnih zdravstvenih pregledov na ustrezen način, 20 % pa delno ustrezno.

Osebna varovalna oprema

Dobrih 70 % nadzorovanih delodajalcev je imelo osebno varovalno opremo v oceni tveganja za voznike ustrezno opredeljeno, 15 % delodajalcev neustrezno, ostali pa z manjšimi pomanjkljivostmi. Le 4 % nadzorovanih delodajalcev pa v internih aktih sploh ni zapisalo zahtev in ukrepov po uporabi osebne varovalne opreme.

Ustrezno osebno varovalno opremo delavcem zagotavlja okoli 90 % nadzorovanih delodajalcev, 8 % delodajalcev izpolnjuje ukrep zagotavljanja osebne varovalne opreme le delno, preostala 2 % delodajalcev pa delavcem sploh ne zagotavljata te opreme. Zelo podobni rezultati so bili ugotovljeni glede zagotavljanja uporabe osebne varovalne opreme.

Glede ugotovitev na ostalih področjih nadzora predstavlja področje zagotavljanja in uporabe osebne varovalne opreme tisto nadzorovano področje, kjer je bilo dejansko ugotovljeno najmanj nepravilnosti.

Ročno premeščanje bremen

Okoli 60 % nadzorovanih delodajalcev je imelo področje nadomeščanja ročnega premeščanja bremen s primerno delovno opremo ustrezno urejeno, pri okoli 5 % nadzorovanih delodajalcev so bile ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti v zvezi s tem, pri ostalih 35 % nadzorovanih delodajalcev pa je bilo ugotovljeno, da problematike ročnega premeščanja bremen pri ocenjevanju tveganj sploh ni obravnavalo.

Ukrepi

Na področju delovnih razmerij so inšpektorji v **57 primerih** ukrepali z izdajo ureditvene odločbe. Izdane so bile tudi **3 odločbe o prekršku** in **30 plačilnih nalogov**. Skupaj so torej zoper delodajalce ukrepali v **90 primerih**, ob tem pa so izdali tudi **3 opozorila** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **13 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Inšpektorji za delo so v trajanju akcije s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu izrekli skupaj **130 ukrepov**. Od tega so izdali največ ureditvenih odločb, in sicer **86 delodajalcem**. Izdali so tudi **7 plačilnih nalogov** ter **13 opozoril**, od katerih je bil **6** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **7** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Inšpektorji, ki so nadzore opravili s področja delovnih razmerij v okviru akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga, niso ugotovili pretiranih odstopanj od stanja v drugih dejavnostih,

saj so bile ugotovljene kršitve, ki se pri delodajalcih tudi na splošno pogosto pojavljajo. Zaradi narave dejavnosti izstopajo le ugotovljene kršitve Zakona o delovnem času, obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih.

Glede na to, da ima spoštovanje predpisov o delovnem času, odmorih in počitkih v primeru mobilnih delavcev zaradi narave dela širši pomen (npr. z vidika varnosti v cestnem prometu), si to področje tudi v prihodnosti zasluži posebno pozornost. Kot smiselno se kaže zlasti izvajanje skupnih nadzorov z drugimi državnimi organi, predvsem s Policijo in Prometnim inšpektoratom.

Na Inšpektoratu RS za delo prevladuje mnenje, da je bila ta akcija uspešna. V zelo kratkem obdobju trajanja akcije je bilo opravljenih 173 nadzorov ter ugotovljenih 360 kršitev in pri tem lahko ugotovimo, da je bilo pridobljenih toliko informacij in podatkov, da lahko merodajno ocenimo razmere na področju varnosti in zdravja pri delu tudi za delodajalce, ki niso bili nadzorovani oz. kar za celotno dejavnost.

Akcija je pokazala, da le izjemoma delodajalci preverjajo izpolnjevanje zahtev varnosti in zdravja pri delu za voznike drugih delodajalcev. Ob najemu voznikov zunanjih prevoznikov se običajno zahteva zagotovilo, da poslani delavci izpolnjujejo vse predpisane varnostne zahteve. Od nadzorovanih delodajalcev je le 10 % preverjalo usposobljenost voznikov drugih delodajalcev in le slabih 6 % zdravstveno delazmožnost. Uporabo osebne varovalne opreme in vse ostale zahteve v zvezi s tem pa preverja manj kot 1 % naročnikov.

Presenetljiva je tudi ugotovitev, da je le okoli 60 % delodajalcev imelo ustrezno oceno tveganja za voznike glede vida, sluha in lokomotornega sistema in le okoli 40 % delodajalcev glede nevarnosti morebitnega uživanja alkohola.

Usposabljanje delavcev za varno delo in ugotovitve v zvezi s stanjem delovne opreme pri prevoznikih je podobno kot v drugih dejavnostih.

Tudi področje zdravstvenega varstva voznikov ni ustrezno, saj so bile pri nadzorih pri preko 40 % nadzorovanih delodajalcih ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti v zvezi s tem.

5.5. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V UPRAVNIH ENOTAH

V obdobju od 13. 9. 2010 do 31. 12. 2010 je potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v upravnih enotah.

V okviru akcije je bilo pri 58 subjektih nadzora opravljenih skupno 59 pregledov, pri tem pa je bilo ugotovljenih 8 kršitev in izrečenih 5 ukrepov. Splošna ugotovitev je, da je stanje na področju spoštovanja določb delovnopravne zakonodaje, za katere nadzor je pristojen Inšpektorat RS za delo, dokaj urejeno. Največ ugotovljenih kršitev se je nanašalo na odrejanje nadurnega dela varovanim kategorijam delavcev.

Trajanje in namen

Akcija se je izvajala na področju delovnih razmerij **od 13. 9. 2010 do 31. 12. 2010**, namen akcije pa je bil pridobiti oceno stanja v zvezi s spoštovanjem delovnopravne zakonodaje v upravnih enotah. Akcijo smo izvajali prvič, posebno pozornost pa smo namenili izvajanju določb delovnopravne zakonodaje o delovnem času, odmorih, počitkih, letnem dopustu, varovanju dostojanstva zaposlenih ter vodenju evidenc.

Nosilci nadzora so bili inšpektorji za delo s področja delovnih razmerij. Pri tem navajamo, da smo okviru akcije v skladu z namenom akcije preverili zakonodajo iz pristojnosti nadzora Inšpektorata RS za delo, ki velja tudi za upravne enote. V skladu s 5. členom Zakona o javnih uslužbencih se namreč za delovna razmerja javnih uslužbencev ter za pravice in dolžnosti iz delovnega razmerja uporabljajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja, in kolektivne pogodbe

samo v primeru, da Zakon o javnih uslužbencih ali drug poseben zakon ne določa drugače. Nadzor nad določbami Zakona o javnih uslužbencih sodi v pristojnosti Inšpektorata za javno upravo.

V okviru akcije so inšpektorji v okviru **59** inšpekcijskih nadzorov pregledali **58** subjektov, pri čemer smo zajeli vse upravne enote v Republiki Sloveniji. Ugotovljenih je bilo **8 kršitev** ter izrečenih **5 ukrepov**.

Ugotovitve

V okviru akcije so inšpektorji ugotovili skupno **8 kršitev**. Med temi so inšpektorji obravnavali **4 kršitve** v zvezi z varstvom posebnih kategorij delavcev – vse so se nanašale na odrejanje nadurnega dela v času nosečnosti in starševstva (**2 kršitvi**) oziroma pri starejših delavcih (**2 kršitvi**). Delodajalec je v teh primerih kljub zakonski prepovedi odrejal nadurno delo starejšim delavcem in delavkam, ki so varovale in negovale otroke, stare do treh let, ne da bi od njih predhodno pridobil soglasje. Nadalje so inšpektorji obravnavali **2 kršitvi** zakonskih določil, ki urejajo delovni čas, od tega po **1 kršitev** v zvezi z odrejanjem dela preko polnega delovnega časa in v zvezi z razporeditvijo delovnega časa v nasprotju z določbami Zakona o delovnih razmerjih. Ugotovili pa smo še **posamični kršitvi** v zvezi z diskriminacijo (delodajalec je spremenil akt o sistemizaciji delovnih mest ter ga prilagodil enemu od kandidatov) in sklepanjem pogodb za določen čas.

UKREPI

V **3 primerih** ugotovljenih kršitev so inšpektorji ukrepali z izdajo ureditvene odločbe, v **2 primerih** pa so izdali opozorilo v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru. Ker se je obravnavana akcija iztekla z zaključkom leta 2010, so nekateri inšpekcijski in prekrškovni postopki še v teku, tako da število ugotovljenih kršitev in ukrepov v času poročanja še ni dokončno.

ZAKLJUČEK IN PREDLOGI

Inšpektorji v zvezi z opravljenimi nadzori ocenjujejo, da upravne enote vodijo delovne procese v skladu z delovnopravno zakonodajo, število ugotovljenih kršitev pa je relativno nizko. Tako inšpektorji niso obravnavali kršitev v zvezi z vodenjem evidenc na področju dela, ki so pri ostalih delodajalcih izjemno pogoste, pri upravnih enotah pa je to področje urejeno. Nadalje nismo beležili kršitev v zvezi z zaposlovanjem na črno, v zvezi z letnim dopustom ter odmori in počitki. V okviru akcije so inšpektorji preverjali tudi, če delodajalci spoštujejo določila 45. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na varovanje dostojanstva delavcev pri delu. Na podlagi navedenega določila je Vlada RS sprejela Uredbo o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave. Ugotavljamo, da so prav vsi delodajalci, pri katerih je bil opravljen nadzor, ravnali v skladu z določili uredbe ter seznanili delavce z določili uredbe, imenovali svetovalke oziroma svetovalce za pomoč in informiranje ter jim omogočili usposabljanje s področja varstva pred spolnim in drugim nadlegovanjem ter trpinčenjem.

5.6. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE PRI DELODAJALCIH, KI OPRAVLJAJO DEJAVNOST GOSTINSTVA

Akcija se je izvajala s področja nadzora delovnih razmerij in je trajala od 10. 5. 2010 do 30. 6. 2010.

V okviru akcije je bilo pri 195 subjektih nadzora opravljenih skupaj 229 pregledov, pri tem pa je bilo ugotovljenih 228 kršitev in izrečenih 168 ukrepov. Največ nepravilnosti so inšpektorji ugotovili v zvezi z vodenjem evidenc na področju dela in v zvezi z določitvijo letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta.

Trajanje in namen

Glede na to, da je dejavnost gostinstva ena tistih dejavnosti, kjer že nekaj let najpogosteje ugotavljamo kršitve delovnopravne zakonodaje, smo v letu 2010 tudi v tej dejavnosti izvedli usmerjeno akcijo, namen katere je bil preveriti, ali delodajalci izvajajo delovnopravno zakonodajo, in sicer predvsem v zvezi z aktom o sistemizaciji delovnih mest oziroma izjavo o varnosti, zaposlovanjem, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava, delovnim časom, vodenjem evidenc ter zagotavljanjem odmorov in počitkov. Posebno pozornost smo namenili delu otrok in delavcev, mlajših od 18 let, ter začasnim in občasnim delom študentov in dijakov. Akcija je trajala **od 10. 5. 2010 do 30. 6. 2010**.

V okviru akcije so inšpektorji opravili **229 inšpekcijskih nadzorov**, pri katerih so pregledali **195 subjektov** in ugotovili **228 kršitev**.

Ugotovitve

Zaposlovanje

V okviru akcije so inšpektorji obravnavali **39 kršitev** delovnopravne zakonodaje v zvezi s pogodbo o zaposlitvi. Največ tovrstnih kršitev se je nanašalo na opustitev dolžnosti delodajalca, da delavcu izroči fotokopijo prijave v zavarovanja (**12**). Po številu sledijo kršitve v zvezi s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas iz drugih razlogov, kot jih določa Zakon o delovnih razmerjih (**8**), ter kršitve v zvezi z opustitvijo izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi (**7**). Obravnavanih je bilo tudi **5 kršitev** 54. člena Zakona o delovnih razmerjih (transformacija pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas).

Delovni čas

Precejšnje število kršitev, in sicer kar **53**, je bilo ugotovljenih v zvezi z delovnim časom. V **42 primerih** so inšpektorji ugotovili, da delodajalec ni spoštoval določil 2. odstavka 147. člena Zakona o delovnih razmerjih ter pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta ni določil letnega razporeda delovnega časa.

Evidence

Največje število kršitev v okviru akcije je bilo ugotovljeno v zvezi z opustitvami dolžnosti delodajalcev, da vodijo evidence o zaposlenih delavcih, evidence o izrabi delovnega časa, evidence o stroških dela ter evidence o oblikah razreševanja kolektivnih sporov pri delodajalcih. Število ugotovljenih kršitev je znašalo **54**. Največ teh kršitev je bilo v zvezi z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa; nekateri delodajalci takih evidenc sploh ne vodijo.

Zaposlovanje na črno

V dejavnosti gostinstva so kršitve Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno precej pogoste. V okviru navedene akcije so jih inšpektorji obravnavali **21**, od tega največ primerov, ko delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oz. pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje (**13**). Kar **6 kršitev** pa se je nanašalo na kratkotrajno delo. Gre predvsem za delo družinskih članov, ki pa tovrstnega dela ne priglasijo na pristojni upravni enoti.

Ukrepi

V zvezi z obravnavanimi kršitvami v tej usmerjeni akciji so inšpektorji izrekli **168 ukrepov**. V **95 primerih** so izdali ureditveno odločbo, v **6 primerih** pa odločbo o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. sredstev za delo do odprave nepravilnosti v skladu s 17. členom Zakona o inšpekciji dela. Izdanih je bilo **14 odločb o prekršku, 29 plačilnih nalogov** ter **17 opozoril** po Zakonu o prekrških. V **1 primeru** pa je bila zaradi hujše kršitve podana kazenska ovadba.

Zaključek

Na podlagi opravljenih nadzorov inšpektorji stanje pri pregledanih delodajalcih ocenjujejo kot dokaj problematično, saj se kljub pogostosti opravljanja inšpekcijskih nadzorov stanje le počasi izboljšuje. Poleg tega je v tej dejavnosti je opaženo tudi veliko število študentskega dela, pri manjših delodajalcih je običajno zaposlen samo nosilec dejavnosti. Glede na ugotovitve bomo obravnavano dejavnost pod drobnogledom ohranili tudi v prihodnje.

5.7. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V ZVEZI Z INSTITUTOM POGODBE O ZAPOSLITVI ZA DOLOČEN ČAS, DELOVNIM ČASOM TER Z NJIM POVEZANIM VODENJEM EVIDENC NA PODROČJU DELA

Akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zvezi z zaposlovanjem za določen čas, delovnim časom ter vodenjem evidenc na področju dela so izvedli inšpektorji s področja delovnih razmerij. Trajala je od 4. 1. do 2. 7. 2010.

V okviru akcije je bilo pri 209 subjektih nadzora opravljenih skupaj 215 inšpekcijskih nadzorov, pri tem pa je bilo ugotovljenih 174 kršitev in izrečenih 132 ukrepov. Največ nepravilnosti so inšpektorji ugotovili v zvezi s spoštovanjem določil 2. odstavka 147. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določajo obveznost delodajalca, da določi letni razpored delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta ter o tem obvesti delavce in sindikate pri delodajalcu.

Trajanje in namen

Namen navedene akcije je bil, da se preveri izvajanje posameznih institutov delovnega prava, ki so ob gospodarski krizi še posebej izpostavljeni, ne glede na dejavnost, ki jo delodajalci opravljajo. Akcija je trajala **od 4. 1. do 2. 7. 2010**. Namen akcije je bil ugotoviti, ali delodajalci spoštujejo določbe delovnopravne zakonodaje v zvezi s pogodbami o zaposlitvi za določen čas, delovnim časom, vodenjem evidenc na področju dela ter določbe interventnih zakonov.

V okviru akcije so inšpektorji opravili **215 inšpekcijskih nadzorov** pri **209 subjektih nadzora** ter pri tem odkrili **174 kršitev**.

Ugotovitve

Pogodba o zaposlitvi za določen čas

V zvezi z zaposlovanjem za določen čas inšpektorji ugotavljajo, da gre za področje, kjer so kršitve še posebej pogoste, ter pri katerem je potrebno pogostejše preverjanje. Inšpektorji so v zvezi s pogodbo o zaposlitvi obravnavali **50 kršitev**, od tega kar **20** v zvezi z zaposlovanjem za določen čas izven primerov, ki jih dopušča zakon. Nadalje so inšpektorji obravnavali **13 kršitev** določb 53. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanaša na omejitev sklepanja pogodb za določen čas.

V **3 primerih** je bilo ugotovljeno, da delodajalec pri nezakonito sklenjeni pogodbi za določen čas ni upošteval posledice iz 54. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki ureja transformacijo pogodbe o zaposlitvi iz določenega v nedoločen čas.

Delovni čas

V okviru akcije so inšpektorji ugotovili **64 kršitev** v zvezi z delovnim časom, od tega se jih je kar **42 nanašalo** na določitev letnega razporeda delovnega časa pred začetkom koledarskega oz. poslovnega leta, kar predstavlja tudi največje število ugotovljenih kršitev v okviru akcije. Drugo največje število kršitev se je nanašalo na razporeditev delovnega časa v nasprotju z drugimi določili 147. člena Zakona o delovnih razmerjih (**8 ugotovljenih kršitev**).

Izvajanje Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti

Precejšnje število kršitev v akciji so inšpektorji ugotovili v zvezi z izvajanjem Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, in sicer skupno **27**. Inšpektorji poročajo predvsem o pomanjkljivih evidencah, ki niso vodene v skladu z Zakonom o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

Večina delodajalcev, pri katerih je bil opravljen nadzor, ni vodila evidenc o oblikah razreševanja kolektivnih sporov, ker takih sporov ni, več je bilo tudi kršitev v zvezi z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa.

Druge ugotovitve

V okviru akcije so inšpektorji ugotovili **11 kršitev** delovnopravne zakonodaje, ki se nanaša na plačilo za delo, **5 kršitev**, ki se nanašajo na zagotavljanje odmorov in počitkov, **4 kršitve** Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, **4 kršitve** v zvezi z letnim dopustom, **3 kršitve** v zvezi z varovanimi kategorijami delavcev, **2 kršitvi** glede prenehanja pogodbe o zaposlitvi, **2 kršitvi** kolektivnih pogodb ter po **1 kršitev** glede dela na domu ter v zvezi z izvajanjem določb Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Ukrepi

Inšpektorji so v okviru akcije izrekli skupno **132 ukrepov**. V **77 primerih** so izdali ureditveno odločbo, v **2 primerih** pa odločbo o prepovedi opravljanja delovnega procesa oz. sredstev za delo do odprave nepravilnosti v skladu s 17. členom Zakona o inšpekcijskem nadzoru. Izdanih je bilo **22 odločb o prekršku**, **16 plačilnih nalogov** ter **11 opozoril** po Zakonu o prekrških. V **1 primeru** pa je bila podana tudi kazenska ovadba.

Zaključek

Na podlagi opravljenih nadzorov inšpektorji večinoma ocenjujejo stanje pri pregledanih delodajalcih kot dokaj problematično. Pri tem ugotavljajo, da delodajalci ne upoštevajo posebnosti zakonskih določb pri zaposlovanju za določen čas ter v pogodbah ne navedejo razloga za sklepanje pogodbe te vrste ali pa ne upoštevajo časovnih omejitev sklepanja takih pogodb. Prav tako nekateri delodajalci niso upoštevali veljavne zakonodaje glede prerazporeditve oziroma neenakomerne razporeditve delovnega časa. Nenazadnje pa je bilo pri nadzorih ugotovljeno precejšnje število nepravilnosti glede vodenja evidenc o izrabi delovnega časa.

5.8. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE PRI DELU PRI DELODAJALCIH, KI ZAPOSLUJEJO TUJCE OZ. OMOGOČAJO NJIHOVO DELO

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oz. omogočajo njihovo delo, je potekala od 1. 11. 2010 do 31. 12. 2010.

V okviru akcije je bilo na področju delovnih razmerij pri 47 subjektih nadzora opravljenih 48 inšpekcijskih nadzorov, pri tem pa ugotovljenih 23 kršitev in izrečenih 13 ukrepov. Največ nepravilnosti so inšpektorji ugotovili v zvezi z vodenjem, hrambo in posodabljanjem evidenc v skladu z določbami Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter opustitvijo določitve pogojev za opravljanje dela v splošnem aktu delodajalca.

Trajanje in namen

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delu pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oz. omogočajo njihovo delo, je trajala **od 1. 11. 2010 do 31. 12. 2010**.

Inšpektorat RS za delo je bil v letu 2010 vključen v medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi, v okviru katere je bila obravnavana tematika delovnega izkoriščanja, prisilnega dela in morebitne prepletenosti s pojavom trgovine z ljudmi. Z namenom zagotoviti podrobnejše informacije o stanju na področju zaposlovanja in dela tujcev v RS ter ponovno pridobiti sliko stanja izvajanja zakonodaje na tem področju (tovrstna akcija je bila izvedena v letu 2008) smo stanje izvajanja delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oziroma omogočajo njihovo delo, preverili v okviru usmerjene akcije nadzora.

V okviru akcije smo posebno pozornost posvetili tudi nadzoru pekarn in prodajaln kruha, saj je število malih pekarn v Sloveniji v preteklem obdobju hitro naraslo, v nekaterih pa naj bi bili zaposleni tujci brez ustreznega delovnega dovoljenja. Zaradi tega smo v okviru nadzora zajeli tudi pekarne in prodajalne kruha.

V okviru akcije je bilo opravljenih skupaj **48 inšpekcijskih nadzorov** in pregledanih **47 subjektov**. Ugotovljenih je bilo skupno **23 kršitev**.

Ugotovitve

Pogodba o zaposlitvi

V zvezi s pogodbo o zaposlitvi so inšpektorji v okviru akcije skupaj ugotovili **7 kršitev** določb Zakona o delovnih razmerjih. Pri tem so bile ugotovljene **3 kršitve** opustitve določitve pogojev za opravljanje dela v splošnem aktu, **2 kršitvi** opustitve izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi in po **1 kršitev** sklenitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas izven primerov, določenih s 1. odstavkom 52. člena Zakona o delovnih razmerjih, ter objave prostega delovnega mesta v nasprotju z Zakonom o delovnih razmerjih.

Zaposlovanje in delo tujcev

Glede na to, da je bil namen akcije med drugim tudi ugotoviti izvajanje Zakona o zaposlovanju in delu tujcev, ugotavljamo, da je bila v okviru akcije ugotovljena le **1 kršitev** določb tega zakona, ki se je nanašala na vrnitev delovnega dovoljenja.

Druge ugotovitve

Med drugimi kršitvami, ki so jih inšpektorji med akcijo ugotovili, izstopajo kršitve v zvezi z evidencami na področju dela in socialne varnosti. Inšpektorji so namreč ugotovili **6 tovrstnih kršitev**. Ugotovljena je bila tudi po **1 kršitev** v zvezi z izplačilom plače v nasprotju s 135. členom Zakona o delovnih razmerjih, z izplačilom dodatkov k plači v skladu z omenjenim predpisom in v zvezi z odmero letnega dopusta.

V **2 primerih** so inšpektorji ugotovili kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, pri tem je šlo za kršitvi v zvezi z zaposlovanjem na črno. Ob tem so inšpektorji ugotovili še po **1 kršitev** v zvezi s prijavo v zdravstveno zavarovanje ter Zakona o javni rabi slovenščine v zvezi z določitvijo potrebne zahtevnostne stopnje znanja slovenščine za posamezno delovno mesto in **2 kršitvi** Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, od tega po **1 kršitev** v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena tega zakona brez sklenjene koncesijske pogodbe in v zvezi s pošiljanjem podatkov iz 9. člena tega zakona Zavodu RS za zaposlovanje v predpisanih rokih (prijava prostega delovnega mesta in pogoji, obvestilo o potrebi po sklenitvi podjemne pogodbe ali pogodbe o naročilu avtorskega dela, poročilo o opravljenem delu preko polnega delovnega časa in poročilo o opravljenem delu po podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela, obvestilo o sklenjeni podjemni pogodbi ali pogodbi o naročilu avtorskega dela).

Ukrepi

V okviru akcije so inšpektorji izrekli skupno **13 ukrepov**, pri tem so izdali **6 ureditvenih odločb**. V postopku o prekršku so bili izdani **1 odločba o prekršku**, **4 plačilni nalogi** in **2 opozorili** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Ugotovitve o zmanjšanju kršitev v zvezi z zaposlovanjem in delom tujcev so razvidne tudi iz ugotovitev v izvedeni akciji, saj je bila v okviru akcije ugotovljena samo **1 kršitev** Zakona o zaposlovanju in delu tujcev, pri tem pa je bilo ugotovljenih več ostalih kršitev delovnopravne zakonodaje, ki se po vsebini neposredno ne nanašajo na tuje delavce.

Inšpektorji na tem področju nadzora opažajo, da se delodajalci zaradi izogibanja prepovedi izdaje delovnih dovoljenj zaradi ugotovljenih kršitev v preteklem obdobju poslužujejo ustanavljanja novih družb z namenom pridobitve novih delovnih dovoljenj za delavce tujce ali pa delavce zaposlijo drugi subjekti in te delavce potem pod pretvezo pogodb o medsebojnem sodelovanju na delo posredujejo tistim delodajalcem, ki jim je bila prepovedana izdaja delovnih dovoljenj.

Inšpektorji ugotavljajo tudi primere, da je določena pravna oseba po uradni dolžnosti izbrisana, iz izpisa iz evidenc, narejenem 7 mesecev po izbrisu, pa še vedno izhaja, da je delavec tujec v obvezna zavarovanja prijavljen pri izbrisanem subjektu in ima na podlagi tega še vedno veljavno delovno dovoljenje. Na podlagi navedenega bi bilo smiselno uvesti dolžnost obveščanja, tako da bi upravitelj registra o izbrisu po uradni dolžnosti obveščal ostale pristojne organe v zvezi s prijavo in odjavo iz obveznih zavarovanj ter organe, pristojne za delovna dovoljenja in dovoljenja za prebivanje.

5.9. AKCIJA NADZORA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V ZVEZI Z IZVAJANJEM ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Akcija je potekala od 13. 9. do 2. 11. 2010. Na področju delovnih razmerij je bilo v akciji opravljenih 222 inšpekcijskih nadzorov pri 199 delodajalcih, pri tem pa ugotovljenih 82 kršitev in izrečenih 83 ukrepov ter podani 2 kazenski ovadbi zaradi suma storitve kaznivega dejanja po prvem odstavku 199. člena Kazenskega zakonika.

Trajanje in namen

Akcija se je izvajala **od 13. 9. do 2. 11. 2010** na področju delovnih razmerij.

Glede na to, da v javni kampanji na temo preprečevanja dela in zaposlovanja na črno sodelujemo tudi vsi nadzorni organi, ki imamo pristojnosti na področju preprečevanja in odkrivanja dela in zaposlovanja na črno, smo se v slednje vključili tudi s povečanimi aktivnostmi na področju opravljanja nadzora na tem področju oz. predmetno usmerjeno akcijo. Zato smo v programske usmeritve vključili tudi javno kampanjo in akcijo nadzora nad zaposlovanjem na črno. Namen akcije je bil preveriti spoštovanje določb 5. člena in druge alinee 1. odstavka 6. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

V nadzor so bili zajeti predvsem gospodarski subjekti. V akciji je bilo na področju delovnih razmerij opravljenih **222 inšpekcijskih nadzorov** pri **199 delodajalcih**, pri čemer je bilo ugotovljenih **82 kršitev**.

Ugotovitve

Ugotovitve glede preprečevanja in odkrivanja dela in zaposlovanja na črno

Za nadzor v okviru akcije so bili izbrani delodajalci, zoper katere smo prejeli prijave glede suma zaposlovanja na črno, ter naključno izbrani delodajalci. Primeri zaposlovanja na črno so se pokazali predvsem v dejavnostih gradbeništva, prevozništva, gostinstva in trgovine, kjer je šlo večinoma za manjše delodajalce. Sicer pa so bili delavci pri delodajalcih, pri katerih je bil opravljen pregled, zaposleni pretežno za določen čas. V omenjenih dejavnostih je bilo ugotovljeno večje število kršitev na področju Primorske in Štajerske predvsem v zvezi

z zaposlovanjem tujcev. Ugotovljene so bile kršitve pri delavcih, ki niso imeli sklenjenih pogodb o zaposlitvi oziroma ustreznih pogodb civilnega prava, ter primeri, ko delavca niso prijavili v zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Uvodoma navajamo kršitve Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki je temeljni predpis predmetne akcije. V okviru akcije je bilo ugotovljenih največ kršitev, in sicer **21**, v zvezi s prvo alineo 1. odstavka 5. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ko delodajalec z delavcem ne sklene pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava. Kršitve druge alinee citiranih določb, ki prepovedujejo zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujca, so inšpektorji ugotovili v **7 primerih**. Po **2 kršitvi** sta bili ugotovljeni v zvezi z delodajalcem, ki je omogočil delo dijaka/študenta brez ustrezne napotnice pooblaščene organizacije za posredovanje dela ter v zvezi s kratkotrajnim delom.

Druge ugotovitve

Inšpektorji so na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov v kar **4 primerih** ugotovili, da so izpolnjeni pogoji za transformacijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, v **3 primerih** pa so bile pogodbe o zaposlitvi za določen čas sklenjene izven primerov iz prvega odstavka 52. člena Zakona o delovnih razmerjih. V nasprotju z določbami 53. člena Zakona o delovnih razmerjih je bila sklenjena **1 pogodba** o zaposlitvi za določen čas.

Nekaj kršitev Zakona o delovnih razmerjih je bilo ugotovljenih tudi v zvezi z zaposlovanjem novih delavcev oz. opustitvijo obveznosti delodajalca pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi. V **2 primerih** je delodajalec opustil obveznost izročitve fotokopije prijave v zavarovanje delavcu, enako število kršitev je bilo ugotovljeno v zvezi z objavo prostega delovnega mesta v nasprotju s prvim odstavkom 23. člena Zakona o delovnih razmerjih. V **1 primeru** je bila ugotovljena kršitev v zvezi s splošnim aktom – opustitev določitve pogojev za opravljanje dela po drugem odstavku 20. člena Zakona o delovnih razmerjih.

V zvezi s plačilom za delo je bilo kar **7 kršitev** ugotovljenih v zvezi z neizplačilom regresa za letni dopust, v **4 primerih** pa so bile ugotovljene kršitve določb 134. člena Zakona o delovnih razmerjih. Po **2 kršitvi** sta bili ugotovljeni v zvezi z neizplačevanjem dodatkov k plači ter v zvezi z neizplačilom povračila stroškov v zvezi z delom.

Kršitve v zvezi s 6. členom Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti so bile ugotovljene **4-krat**. Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti pa je bil kršen v **6 primerih**, in sicer v zvezi z opustitvijo delodajalca, ki ne vodi, ne hrani ali ne posodablja evidenc iz 12. člena tega predpisa.

Ukrepi

Inšpektorji so v zvezi z nadzorom delovnih razmerij v usmerjeni akciji delodajalcem izdali **19 ureditvenih odločb**, **15 odločb o prepovedi** opravljanja delovnega procesa oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti po 17. členu Zakona o inšpekciji dela. Izrekli so **4 opozorila** po Zakonu o prekrških ter **1 opozorilo** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Izdali so tudi **29 plačilnih nalogov** ter **15 odločb o prekršku**. Ob tem so inšpektorji v okviru te akcije podali tudi **2 kazenski ovadbi** zaradi suma storitve kaznivega dejanja po prvem odstavku 199. člena Kazenskega zakonika.

Zaključek

Na splošno lahko ugotovimo, da so organizirane akcije, ki so namenjene kontroli izvajanja Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, koristne za izboljšanje stanja na tem področju. Akcije inšpektorata ter drugih organov pregona gotovo pomenijo pritisk na delodajalce v smislu zahteve po spoštovanju zakonitosti postopkov in pravic delavcev. V času gospodarske krize in povečane brezposelnosti namreč prihaja do precejšnjega števila kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. V okviru akcije so se zato izpostavila tudi nekatera vprašanja glede morebitnih sprememb ustreznih predpisov, predvsem določb o sankcijah za posamezne kršitve.

Na tem mestu je treba tudi omeniti, da so v obravnavi že pripravljene spremembe Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, namen katerih je povečati pristojnosti nadzornim organom, podati podlago za učinkovitejše delo nadzornih organov, določiti jasnejšo opredelitev posameznih pojmov in ukrepov zakona ter poostriti sankcije za kršitelje zakona. Cilja predlaganih sprememb sta tudi izboljšanje obstoječega stanja in odprava zakonskih nejasnosti in zlorab, pri tem pa je treba navesti, da glede na predlog pristojnost za ugotavljanje zaposlovanja na črno prehaja z Inšpektorata RS za delo na Carinsko upravo RS.

5.10. AKCIJA NADZORA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V ZVEZI Z IZVAJANJEM ZAKONA O MINIMALNI PLAČI PRI DELODAJALCIH, KI UVELJAVLJAJO POSTOPEN PREHOD NA DOLOČENO VIŠINO MINIMALNE PLAČE

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zvezi z izvajanjem Zakona o minimalni plači pri delodajalcih, ki uveljavljajo postopen prehod na določeno višino minimalne plače, je potekala od 7. 6. 2010 do 24. 6. 2010. V okviru akcije je bilo pri 173 subjektih nadzora opravljenih 176 inšpekcijskih pregledov in izrečenih 37 ukrepov. Skupaj smo ugotovili 41 kršitev. Med ugotovljenimi kršitvami je bilo največ kršitev v zvezi z izplačilom plačila za delo na plačilni dan ter kršitev v zvezi z izplačilom plače v skladu z Zakonom o minimalni plači.

Trajanje in namen

Od **7. 6. 2010 do 24. 6. 2010** je potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zvezi z izvajanjem Zakona o minimalni plači pri delodajalcih, ki uveljavljajo postopen prehod na določeno višino minimalne plače.

V februarju 2010 je bil sprejet Zakon o minimalni plači, ki določa višino minimalne plače. Zakon dopušča možnost, da lahko delodajalec, pri katerem bi izplačevanje minimalne plače v višini, določeni v skladu z Zakonom o minimalni plači, povzročilo velike izgube in ogrozilo obstoj podjetja ali imelo za posledico odpovedi pogodb o zaposlitvi iz poslovnih razlogov večjemu številu delavcev, v prehodnem obdobju, ki ne sme trajati dlje kot do 31. 12. 2011, postopno preide na izplačilo minimalne plače v višini, določeni v skladu z zakonom.

O nameri postopnega prehoda in s sklenjenim sporazumom je moral delodajalec seznaniti Inšpektorat RS za delo. Namen akcije je bil preveriti izvajanje Zakona o minimalni plači pri delodajalcih, ki so posredovali samo namero o postopnem prehodu na določeno višino minimalne plače brez sklenjenega sporazuma, in pri delodajalcih, ki so sporazum sklenili izven dopustnih časovnih okvirov (sporazum je bilo možno skleniti do 23. 4. 2010). Z namerami sklenitve sporazuma je Inšpektorat RS za delo seznanilo **1611 delodajalcev**, od katerih nato v **186 primerih** nismo prejeli sklenjenega sporazuma oziroma je bil ta sklenjen izven časovnega okvira, določenega z zakonom.

V okviru usmerjene akcije Inšpektorata RS za delo je bilo pri **173 subjektih** opravljenih **176 inšpekcijskih nadzorov** ter skupaj ugotovljenih **41 kršitev** delovnopravne zakonodaje.

Ugotovitve

Zakon o minimalni plači

Kršitev, ko delodajalec delavcu ne izplača plače v skladu s 4. in 5. členom Zakona o minimalni plači (minimalna plača v višini 734,15 EUR in usklajena z rastjo cen življenjskih

potrebščin), razen v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma v skladu z 9. in 10. členom istega zakona, je bila ugotovljena v **9 primerih**.

Če v primeru postopnega prehoda na določeno višino minimalne plače na podlagi sklenjenega sporazuma delodajalec ne izplača plače v skladu z 9. in 10. členom Zakona o minimalni plači, stori kršitev, ki je bila v okviru akcije ugotovljena v **2 primerih**.

Druge ugotovitve

Med usmerjeno akcijo so inšpektorji ugotovili tudi **25 kršitev** v zvezi s plačilom za delo, in sicer **20 kršitev** v zvezi z izplačilom plače po 134. členu Zakona o delovnih razmerjih (plačilni dan), **4 kršitve** v zvezi z izplačilom plače po 135. členu Zakona o delovnih razmerjih (kraj in način izplačila plače) in **1 kršitev**, ko delodajalec pri določitvi plače ne upošteva minimuma po 1. odstavku 126. člena Zakona o delovnih razmerjih.

Med drugim je bila ugotovljena tudi po **1 kršitev** opustitve izročitve fotokopije prijave v zavarovanje in v zvezi z opustitvijo izročitve pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi. V okviru akcije so bile ugotovljene še **3 ostale kršitve** delovnopravne zakonodaje (evidence, zaposlovanje na črno).

Ukrepi

Inšpektorji so v okviru akcije izrekli skupno **37 ukrepov**. Izdali so **8 ureditvenih odločb**, **2 opozorili** po drugem odstavku 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, **13 plačilnih nalogov**, **6 odločb** o prekršku in **8 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

V več primerih so delodajalci že po uvodnem posredovanju inšpektorjev uskladili znesek minimalne plače v skladu z zakonom. Pojavili so se tudi primeri, ko so delodajalci sporočili, da zaradi trenutnega stanja sploh ne morejo upoštevati Zakona o minimalni plači, zato pa bodo upoštevali predhodno veljavne predpise. Po posredovanju inšpektorjev so plačilo za delo prilagodili novemu zakonu, ki določa višino minimalne plače.

Inšpektorji so pogosto poročali tudi, da so delodajalci seznanjeni s predpisom, vendar pa jih precej ni razumelo zakonske dikcije, da je treba inšpektorat obvestiti tako z namero kot s sklenjenim sporazumom. Ker zakonodaja navedeno ne šteje kot prekršek, inšpektorji v konkretnih primerih niso ukrepali.

Ob izvajanju nadzora v okviru akcije in ob predhodnem obravnavanju številnih vprašanj delodajalcev in delavcev smo ugotovili, da je Zakon o minimalni plači povzročil nekaj zmede na obeh straneh, kar izkazuje tudi izredno veliko število vprašanj tako s strani delavcev kot delodajalcev, na katera smo podali odgovore v smislu strokovnih pomoči v skladu s 4. členom Zakona o inšpekciji dela.

5.11. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V ZVEZI Z IZJAVO O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA

Z namenom ugotoviti dejansko stanje glede izdelovanja in ustreznosti Izjav o varnosti z ocenami tveganj pri slovenskih delodajalcih po desetih letih veljavnosti zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu, ki je temu dokumentu tudi zagotovila svojo vlogo pri zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev, se je od 21. 12. 2009 do 26. 2. 2010 izvajala usmerjena akcija, ki so jo izvajali inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu. Opravljenih je bilo 411 inšpekcijskih pregledov, in to v večini primerov pri delodajalcih, ki zaposlujejo do deset delavcev, ter v dejavnostih trgovine, gradbeništva in gostinstva. Največ neustreznosti so inšpektorji ugotavljali ravno pri delodajalcih z majhnim številom zaposlenih, lahko pa tudi zaključujemo, da ravno tako zunanje

strokovne organizacije s področja varnosti pri delu poleg nezainteresiranosti manjših delodajalcev glede urejanja varnosti in zdravja pri delu niso veliko pripomogle k izboljšanju ugotovljenega stanja. Inšpektorji so pri vseh pregledih ugotovili 479 nepravilnosti ter v zvezi s tem delodajalcem izdali 177 odločb in 12 plačilnih nalogov, poleg tega pa izrekli tudi 46 opozoril.

Trajanje in namen

Ker še vedno ugotavljamo, da interni dokumenti delodajalcev s področja varnosti in zdravja pri delu, predvsem pa Izjava o varnosti z oceno tveganj v mnogih primerih pri velikem številu delodajalcev niso ustrezni in ne služijo predvidenemu namenu, se je v zvezi s tem in z namenom izboljšanja trenutnega stanja ter na osnovi programskih usmeritev izvajal usmerjen nadzor glede predhodno omenjene problematike. Namen izvedbe te akcije je bil, da se predvsem ugotovi, kateri koraki izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja predstavljajo delodajalcem največ težav oz. katerim namenjajo manj pozornosti ter tudi, ali se zaradi različnih stališč delodajalcev do tega dokumenta le-ta zbližajo in poenotijo. Pri samem izvajanju akcije ni bilo podanih posebnih usmeritev, katere dejavnosti je treba v zvezi z akcijo prednostno nadzorovati, tako da so pristojni inšpektorji izbirali delodajalce, pri katerih so bili opravljeni nadzori, po lastni presoji, in to je veljalo tudi za velikost delodajalca glede števila zaposlenih delavcev.

Omenjena akcija se je izvajala ob zaključku leta 2009 in v začetku leta 2010, točneje od **21. 12. 2009 do 26. 2. 2010**. Zaradi izvajanje akcije tudi v letu 2010 o njej Inšpektorat RS za delo ni poročal v poročilu o delu za leto 2009, temveč so ugotovitve podane v poročilu o delu za leto 2010.

Inšpektorji za delo s področja varnosti in zdravja pri delu so tako akcijo izvajali ali popolnoma samostojno ali pa tudi v sklopu ostalih že predhodno načrtovanih inšpekcijskih pregledov. Največ pregledov je bilo opravljenih v dejavnosti trgovine, in sicer več kot četrtina vseh. V tej dejavnosti je po številu pregledov izstopala trgovina z motornimi vozili in popravilom motornih vozil s skoraj 46 % deležem. Dejavnosti trgovine je po številu pregledov sledila dejavnost gradbeništva z **71 nadzori** ter dejavnost gostinstva s **33 nadzori** in dejavnost proizvodnje kovinskih izdelkov s **25 nadzori**. Relativno večje število nadzorov je bilo opravljeno tudi v dejavnosti proizvodnje živil, v dejavnosti kopenskega prometa, lesnopredelovalne industrije, v dejavnosti kmetijstva ter izobraževanja. Največje število pregledov je bilo opravljeno pri delodajalcih z največ štirimi zaposlenimi delavci, in sicer 46 %, sledijo delodajalci z od 10 do 49 zaposlenimi s 25 % deležem, delodajalci z od 5 do 9 zaposlenimi s 16 % deležem ter delodajalci z od 50 do 99 zaposlenimi s 6 % deležem. Delodajalci z od 100 do 500 zaposlenimi so bili nadzorovani v 6 % primerov, delodajalci z več kot 500 zaposlenimi pa v 1 % primerov.

Tako je bilo skupaj opravljenih **411 inšpekcijskih pregledov**, pri katerih je bilo ugotovljenih **479 nepravilnosti** ter izrečenih **235 ukrepov**.

Ugotovitve

Izdelava in sprejetje Izjave o varnosti z oceno tveganja

Zakon o varnosti in zdravju pri delu v svojih členih opredeljuje tudi zahtevo, da mora delodajalec izdelati in sprejeti Izjavo o varnosti z oceno tveganja v pisni obliki, s katero določi načine in ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. V zvezi s tem je bilo med izvajanjem akcije ugotovljeno, da Izjava o varnosti z oceno tveganja ni bila izdelana in sprejeta pri **108 delodajalcih**, in to glede na število opravljenih nadzorov najpogosteje v dejavnosti izobraževanja, kopenskega transporta in gostinstva. Prav tako je bilo ugotovljeno, da najpogosteje niso imeli izdelane in tudi sprejete Izjave o varnosti delodajalci z do 4 zaposlenimi, in to skoraj v 65 % primerov glede na ostale obravnavane velikosti delodajalcev. Iz ugotovitev inšpektorjev izhaja tudi, da čim večje število delavcev zaposluje delodajalec, tem manjše je število kršitev glede izdelave in sprejetja Izjave o varnosti z oceno tveganja. V izvedeni akciji inšpektorji pri delodajalcih z več kot 100 zaposlenimi kršitve neizdelave Izjave o varnosti tudi niso ugotovili.

Sodelovanje strokovnih delavcev s področja zagotavljanja varnosti pri delu

Zakonodaja s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu določa tudi, da mora delodajalec določiti enega ali več strokovnih delavcev za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z varnim delom in med te naloge sodi tudi izdelovanje strokovnih podlag za Izjavo o varnosti. Te strokovne osebe morajo imeti opravljen strokovni izpit iz varnosti in zdravja pri delu. Inšpektorji so pri nadzoru ugotovili, da predvsem delodajalci z večjim številom zaposlenih delavcev, običajno več kot 100, zaposlujejo strokovne delavce varnosti pri delu in ti so tudi sodelovali pri pripravi in izdelavi Izjave o varnosti. Delodajalci z manj kot 100 zaposlenimi in ki so imeli izdelano Izjavo o varnosti, pa so v skoraj 93 % primerov za izdelavo Izjave o varnosti poiskali zunanjo strokovno službo oz. zunanjega strokovnega delavca, za delodajalce z do 4 zaposlenimi pa to velja skoraj v 100 % primerov. Ugotovljeno je tudi bilo, in to zlasti pri delodajalcih z do 4 zaposlenimi, da so v 4 % primerov Izjavo o varnosti izdelali delavci brez predpisanih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati v ta namen, torej tudi opravljenega strokovnega izpita.

Posebne oblike Izjave o varnosti z oceno tveganja

Delodajalcem je omogočeno, da pripravijo Izjavo o varnosti v posebni obliki, kot je ta določena v Pravilniku o načinu izdelave Izjave o varnosti z oceno tveganja, in bi veljala za delodajalce brez ugotovljenih nevarnosti in tveganj, in to z manj kot 10 zaposlenimi, za kmete ter za noseče delavke in delavke, ki so pred kratkim rodile ali pa še dojijo. Ugotovljeno je bilo, da so se delodajalci dejansko tudi posluževali teh posebnih izjav, kar velja predvsem za delodajalce z manj kot 10 zaposlenimi. Ti delodajalci so te posebne oblike uporabili v 16 % primerov. Posamezne posebne oblike so se pojavile tudi pri ostalih delodajalcih, in to predvsem v zvezi z varstvom nosečnic in mladih mater.

Revizija Izjave o varnosti z oceno tveganja

Zakonodaja s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu določa tudi, da mora delodajalec Izjavo o varnosti z oceno tveganja dopolnjevati ob vsaki novi nevarnosti in spremembi ravni tveganja ter tudi, ko obstoječi že vpeljani ukrepi niso več ustrezni in ko podatki, na osnovi katerih se je tveganje ocenjevalo, niso več ažurni. Tako so inšpektorji v **47 primerih** ugotovili, da so bili izpolnjeni pogoji za izvedbo revizije Izjave o varnosti z oceno tveganja, vendar delodajalci tega niso storili. Glede na število opravljenih nadzorov se potrebna revizija najpogosteje ni zagotovila v dejavnosti gostinstva in trgovine. Ugotovljeno je bilo tudi, da so predvsem manjši delodajalci z do 10 zaposlenimi razpolagali z revizijami Izjav o varnosti z oceno tveganja in večje, kot je bilo število zaposlenih pri delodajalcih, manjše je bilo število opravljenih revizij.

Vsebina Izjave o varnosti

Izjava o varnosti ima tudi s podzakonskim aktom opredeljeno vsebino, ki mora biti vključena v sam dokument. Tako je določeno, da mora Izjava o varnosti obsegati zlasti datum in kraj izdaje, podatke o osebah, ki so sodelovale pri izdelavi izjave, podatke o ocenjevanju tveganj ter organigram oseb, odgovornih za varnost in zdravje pri delu, ter seveda osnovne podatke o samem delodajalcu oz. družbi. Inšpektorji so v zvezi s tem ugotovili, da sama vsebina Izjave o varnosti ni bila ustrezna v **42 primerih**, najpogosteje v dejavnosti gradbeništva. Prav tako se je neustrezna vsebina najpogosteje ugotavljala pri delodajalcih z manjšim številom zaposlenih, zlasti pri tistih z do 9 zaposlenimi delavci.

Opredeljenost nevarnosti v zvezi z dejavniki, ki se pojavljajo na delovnih mestih

Eden od pomembnih elementov ocenjevanja tveganj je vsekakor tudi opredelitev nevarnosti, in to takšnih, ki se dejansko pojavljajo pri izvajanju delovnega procesa. Takšna opredelitev mora biti razvidna iz same Izjave o varnosti z oceno tveganja. Ko so pristojni inšpektorji v sklopu akcije preverjali, ali so delodajalci opredeljevali nevarnosti in če so le te tiste, ki se lahko pojavljajo na delovnem mestu, so ugotovili, da največkrat delodajalci z do 10 zaposlenimi niso ustrezno ugotavljali dejanskih nevarnosti, kar se je zgodilo v skoraj 10 % primerov. Najmanjkrat se je to ugotavljalo pri delodajalcih z več kot 100 zaposlenimi, po dejavnosti pa izstopata proizvodnja kovinskih izdelkov in gradbeništvo.

Opredeljenost delovnih postopkov in ugotovitev glede delovnega okolja

Naloga delodajalcev je tudi ta, da pri pripravi strokovnih podlag za ocenjevanje tveganj konkretno opredeli delovne postopke, sredstva za delo in opravila ter že pridobljene ugotovitve o delovnih pogojih, saj je lahko le na ta način ocenjevanje tveganj ustrezno in pripelje do uporabnih in smiselnih zaključkov in ukrepov. Tudi v zvezi s tem so bile ugotovljene določene neustreznosti in to ravno tako v največji meri pri manjših delodajalcih z do deset zaposlenimi, in sicer pri več kot vsakem desetem takšnem delodajalcu. Pri večjih delodajalcih se to ne ugotavlja tako pogosto in veljajo enake ugotovitve kakor glede opredeljenosti konkretnih nevarnosti.

Ocenjevanje ravni oz. stopnje tveganja

Ena od zahtev v zvezi z ocenjevanjem tveganj je poleg opredelitve nevarnosti, opredelitve delovnih mest, določitve potrebnih ukrepov in izdelave revizije tudi ta, da se v primerih, ko je to potrebno, oceni raven oziroma stopnja tveganja, in to z upoštevanjem resnosti možne poškodbe in verjetnostjo nastanka te poškodbe. V **30 primerih** delodajalci tega niso ustrezno izvajali, najpogosteje v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov. Ravno tako so se najbolj pogosto tveganja neustrezno ocenjevala pri manjših delodajalcih, in to pri tistih, ki zaposlujejo le do 4 delavce, kar je bilo ugotovljeno v 15 % primerov.

Ustreznost ukrepov za zmanjševanje tveganj

V zvezi z ocenjevanjem tveganj je delodajalec dolžan tudi pripraviti in izvajati primerne ukrepe, s katerimi zagotavlja varno in zdravo delo, ter tudi določiti odgovorne osebe za izvedbo teh ukrepov. V primerih, ko ukrepov ni mogoče izvesti takoj, je treba določiti in zapisati roke za izvedbo teh ukrepov. Inšpektorji so ugotovili, da delodajalci v **26 primerih** niso določili ustreznih ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, z upoštevanjem števila nadzorov v posamezni dejavnosti največ v dejavnosti obdelave in predelave lesa vključno s proizvodnjo izdelkov iz lesa. Tudi velikost delodajalcev je tista, ki vpliva na ustreznost predhodno omenjenih ukrepov. Ponovno so manjši delodajalci z do 10 zaposlenimi tisti, pri katerih se najpogosteje ugotavlja izvajanje neustreznih ukrepov ali pa se ti sploh ne določijo, vseeno pa je treba pripomniti, da se tudi pri večjih delodajalcih neustreznosti glede opredeljevanja ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ugotavljajo pogosteje, kot to velja npr. za neustreznosti glede opredeljenosti nevarnosti, delovnih postopkov in ocenjevanja ravni tveganj. Manjši delodajalci so tudi tisti, ki največkrat ne določijo odgovornih oseb za izvedbo opredeljenih ukrepov ter rokov, do katerih morajo biti posamezni ukrepi izvedeni.

Sodelovanje zdravnika specialista medicine dela

Zakon o varnosti in zdravju pri delu med vsemi opredeljenimi nalogami zdravnika specialista medicine dela tega tudi pooblašča, da mora sodelovati pri ocenjevanju tveganj, ni pa predpisan način, s katerim se to zagotavlja. V zvezi z izvedbo akcije je bilo ugotovljeno, da zdravnik medicine dela precej pogosto ne sodeluje pri ocenjevanju tveganj na delovnih mestih in v delovnem okolju, kar se znova najpogosteje pojavlja pri najmanjših delodajalcih z do 4 zaposlenimi. Omenjena nepravilnost je bila pri teh delodajalcih zabeležena v skoraj 50 % primerov, pri delodajalcih z več kot 100 zaposlenimi pa se teh nepravilnosti skoraj ne ugotavlja.

Ostale ugotovitve

Poleg predhodno omenjenih nepravilnosti so inšpektorji ugotovili tudi, da v **4 primerih** delodajalci niso pripravili vsebinsko ustrezne dokumentacije v zvezi z ocenjevanjem tveganj.

Prav tako se ugotavlja, da zdravniki specialisti medicine dela v skoraj 65 % primerov sodelujejo pri dokumentiranju ocenjevanja tveganj na način, da pregledajo dokument, ki ga je že pripravil delodajalec, in ga potem največkrat samo potrdijo s svojim podpisom, seveda

pa predhodno delodajalcem predlagajo še periodiko preventivnih zdravstvenih pregledov za posamezna delovna mesta. V 35 % primerov v ta namen pripravijo ločeno dokumentacijo kot dodatek Izjavi o varnosti z oceno tveganja. Ločene zdravstvene zahteve in analize se običajno pojavljajo predvsem pri večjih delodajalcih z več kot 100 zaposlenimi.

Ukrepi

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so pri izvajanju akcije izdali **168 ureditvenih** odločb in tudi **1 odločbo** o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti. Prav tako so inšpektorji izdali tudi **12 plačilnih nalogov**, **8 odločb** o prekršku, **14 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **32 opozoril** po Zakonu o prekrških. V zvezi z izdanimi plačilnimi nalogi ni posebej izstopala nobena dejavnost, največ opozoril pa je bilo izrečenih v dejavnosti trgovine.

Zaključek

Stanje v zvezi z izdelavo in ustreznostjo Izjave o varnosti z oceno tveganja še vedno ni takšno, kot si želimo in kot bi po desetih letih veljavnosti Zakona o varnosti in zdravju pri delu, ki je ta dokument tudi uveljavil, moralo biti. Vsekakor deloma preseneča dokaj visok delež tistih delodajalcev, ki tega dokumenta še niso izdelali in sprejeli, določen razmislek v zvezi s tem pa vsekakor zahteva tudi ugotovitev, da med temi delodajalci najdemo predvsem tiste z manjšim številom zaposlenih. Ti delodajalci imajo glede na ostale delodajalce tudi manj kakovostne in manj ustrezne Izjave o varnosti tudi po vsebini. Ker pa manjši delodajalci v veliki večini primerov za izvajanje strokovnih nalog izbirajo zunanje strokovne organizacije, se lahko popolnoma upravičeno sprašujemo tudi o ustreznem delu teh. Ne moremo mimo ugotovitve, da so zlasti manjši delodajalci popolnoma nezainteresirani za področje zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu in jim je osnovi namen pridobiti le dokumentacijo, s katero se izkazujejo ob morebitnim inšpekcijskih pregledih. To dejstvo s pridom izkoriščajo organizacije, ki na trgu nudijo storitve s tega področja, zlasti pri manjših delodajalcih tudi v zvezi z izdelavo Izjave o varnosti z oceno tveganja.

5.12. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV S PODROČJA ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI PRED PADCI Z VIŠINE ALI V GLOBINO NA ZAČASNIH IN PREMIČNIH GRADBIŠČIH

Akcija je potekala na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu v obdobju od 1. 3. 2010 do 19. 11. 2010. Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so v akciji na 468 gradbiščih opravili 918 pregledov pri 636 subjektih. Pri tem je bilo ugotovljenih 1464 kršitev ter izdanih 746 ukrepov. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (varnostne ograje, odri, dostopi, idr.), z zagotavljanjem uporabe osebne varovalne opreme in v zvezi s pisnim sporazumom po 25. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Trajanje in namen

Akcija je potekala od **1. 3. 2010 do 19. 11. 2010**. Izvedena je bila z namenom nadzora delodajalcev nad izvajanjem določb Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na gradbiščih ter z namenom nadzora izvajanja določbe glede priprave pisnega sporazuma na deloviščih, kjer hkrati opravljata delo dva ali več delodajalcev. Akcija je potekala drugo leto zapored med skoraj vso gradbeno sezono. Na ta način je inšpektorat vzpostavil stalno prisotnost inšpektorjev na gradbiščih, kar se tudi odraža v zmanjšanju nezgod na gradbiščih, zlasti s smrtnimi in težkimi poškodbami. Dejstvo je, da lahko le s stalno prisotnostjo inšpektorjev na gradbiščih dosežemo, da delodajalci ne pozabijo na nas in na obveznosti spoštovanja področne zakonodaje.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so v akciji opravili **918 pregledov** pri **636 subjektih**. Ugotovljenih je bilo **1464 kršitev** ter izdanih **746 ukrepov**.

UGOTOVITVE

Obveznosti naročnikov

V akciji so inšpektorji ugotovili, da **111** od skupaj 468 naročnikov ni zagotovilo izdelave varnostnega načrta, kot to določa Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, kar pomeni, da je bila v letu 2010 kar četrtina slovenskih gradbišč brez varnostnih načrtov. V 70 % izdelanih varnostnih načrtov so bili varnostni ukrepi glede varovanja pred padci z višine ustrezno opredeljeni, v 24 % varnostnih načrtov so bili ti pomanjkljivi, v 6 % varnostnih načrtov pa ukrepov varovanja pred padci sploh ni bilo. Na **30 gradbiščih** sta dela izvajala dva ali več izvajalcev, naročniki pa kljub temu niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu v skladu z Uredbo. V letu 2009 je bilo takšnih gradbišč 82.

Obveznosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu

V okviru akcije se je izvajal tudi nadzor nad delom koordinatorjev v fazi izvajanja del. Ugotovljeno je bilo, da koordinatorji povprečno obiščejo gradbišča na vsakih 12 dni, kar je v primerih nevarnih in zahtevnih del nedvomno premalo. Na **21 gradbiščih** koordinatorji niso imeli knjige ukrepov za varno delo v skladu z Uredbo. V primerih vodenja knjige ukrepov je 14 % koordinatorjev pomanjkljivo vpisovalo ukrepe v to knjigo, 8 % koordinatorjev pa jih sploh ni vpisovalo.

Obveznosti izvajalcev:

V **109 primerih** so bile ugotovljene nepravilnosti v zvezi z ustreznostjo odrov, v **100 primerih** pa so bili neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji za delo so ugotovili, da izvajalci v **149 primerih** niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je obstajala možnost padca z višine ali v globino, oz. so bile nameščene varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v **67 primerih**, v zvezi z varovanjem odprtin v tleh v **60 primerih**, v **64 primerih** pa so bile ugotovljene nepravilnosti pri delu na strehah. Najmanj nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci je bilo ugotovljenih pri odprtinah v stenah, ki so na višini več kot 2 m, višina parapeta pa je nižja od 85 cm (**40 primerov**). Žal ugotavljamo, da na vsakem 5. gradbišču (v letu 2009 na vsakem 4. gradbišču), torej na **96 gradbiščih**, delodajalci še vedno ne zagotavljajo uporabe osebne varovalne opreme (varnostna čelada, varnostni pas), s čimer mnogokrat neposredno ogrožajo življenje in zdravje svojih delavcev. Pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 25. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu delodajalci niso sklenili na **67 gradbiščih**, na **39 gradbiščih** pa delodajalci niso določili delavca, odgovornega za izvajanje skupnih ukrepov po pisnem sporazumu.

Ukrepi

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali **261 ureditvenih odločb** za odpravo pomanjkljivosti, v **88 primerih** so prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave pomanjkljivosti in v **41 primerih** prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti za življenje in zdravje delavcev. V zvezi z ugotovljenimi prekrški je bilo izdanih **13 odločb o prekršku** in **230 plačilnih nalogov**. Izdanih je bilo tudi **51 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **61 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Z 9-mesečno akcijo na slovenskih gradbiščih je inšpektorat dosegel bistveno povečan nadzor nad gradbeništvom – dejavnostjo, ki velja za najnevarnejšo, saj se v okviru nje zgodi največ nezgod pri delu. V zadnjih dveh letih, odkar se izvaja akcija »Višina«, se je delež smrtnih nezgod na gradbiščih zaradi padca v globino ali z višine znižal s 50 % na 25 %. Akcija se je izkazala kot zelo koristna, saj so bile ugotovljene številne kršitve in izrečeni

številni ukrepi, za katere menimo, da bodo pripomogli k izboljšanju stanja pri nadzorovanih delodajalcih. Zaradi navedenega bomo s takšnim poostrenim in pogostim nadzorom gradbišč nadaljevali tudi v prihodnje.

5.13. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V ZVEZI S PRAVILNIKOM O VARNOSTI STROJEV

Od 1. 12. 2010 do 21. 1. 2011 je potekala tudi akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s pravilnikom o varnosti strojev v lesnopredelovalni industriji. Akcija je bila usklajena s programskimi usmeritvami Inšpektorata RS za delo za leto 2010. Inšpektorji pa so opravili skupaj 92 inšpekcijskih pregledov pri 90 subjektih, izrekli 81 ukrepov, v sam nadzor pa je bilo vključenih preko 400 lesnopredelovalnih strojev.

Trajanje in namen akcije

Akcija je potekala ob koncu leta 2010 ter tudi v začetku leta 2011, in sicer med **1. 12. 2010 in 21. 1. 2011**. Izvajala se je le na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu z namenom, da se ugotovi, kako proizvajalci delovne opreme – zlasti lesnopredelovalnih strojev, ki se dajejo na trg –, izpolnjujejo bistvene zdravstvene in varnostne zahteve, povezane z načrtovanjem in izdelavo teh strojev z namenom zagotavljanja njihovega prostega pretoka ter zagotavljanja varnosti in zdravja njihovih uporabnikov. Pristojni inšpektorji so pri delodajalcih opravili inšpekcijske nadzore skladno z izdanimi navodili in dodeljenimi pristojnostmi, pri pregledih pa so posebno pozornost namenili:

- označevanju strojev,
- navodilom proizvajalca,
- ES Izjavi o skladnosti,
- informacijam in opozorilom na stroju,
- varovalom in varovalnim napravam ter zapornim napravam,
- pregledom in preizkusom strojev.

Pristojni inšpektorji so opravili **92 inšpekcijskih nadzorov** pri **90 delodajalcih** in izrekli skupaj **81 ukrepov**.

Ugotovitve

Označevanje strojev

V času pregleda je bilo treba ugotoviti, ali so posamezni stroji primerno označeni. Poudarek je bil predvsem na čitljivosti, nezbrisljivosti napisov in podatkov ter na tem, ali so obravnavani stroji označeni s CE oznako – seveda v odvisnosti od leta proizvodnje. V zvezi s tem so bile ugotovljene nepravilnosti na **75 strojih**.

Navodila proizvajalcev

Ustrezna »navodila« proizvajalcev morajo biti priložena vsakemu stroju, in sicer v slovenskem jeziku ali v obliki izvirnih navodil v enem od uradnih jezikov EU skupaj s slovenskim prevodom ter od leta 2008 naprej označenim z napisom » prevod izvirnih navodil«. Izjema so lahko samo navodila za vzdrževanje, ki so namenjena specializiranemu osebju. Za **69 strojev** navodila proizvajalcev niso bila ustrezna ali pa jih delodajalec ni imel na razpolago.

ES Izjava o skladnosti

V sklopu navodil proizvajalca mora ta izdelati tudi ES Izjavo o skladnosti. Omenjena izjava se mora priložiti pred dajanjem stroja na trg ali v obratovanje. Vsebina izjave je predpisana,

ravno tako mora biti spisana v slovenskem jeziku. V sklopu inšpekcijskih nadzorov je bilo ugotovljeno, da delodajalec za **113 strojev** ni imel na razpolago celovite ali pa v celoti ustrezne izjave.

Ustreznost informacij in opozoril na stroju

Na sam stroj mora proizvajalec tudi namestiti »informacije in opozorila«, ki so potrebna za krmiljenje, opozarjanje na posamezne nevarnosti oz. tveganja. Informacije morajo zagotavljati razumljivost, napisane morajo biti v jeziku, ki ga razumejo upravljavci strojev, kar velja tudi za informacije v optični obliki. Na **42 strojih** so bile ugotovljene predvsem pomanjkljive in tudi neustrezne informacije in opozorila.

Delovanje varoval in varovalnih naprav ter zapor

Gibajoči deli strojev ali deli stroja morajo biti izdelani tako, da ne povzročajo neposredne nevarnosti. Če to ni doseženo, jih je treba opremiti z »varovali ali varovalnimi napravami«, s tem pa preprečimo vsako tveganje neposrednega stika, ki bi lahko privedlo do nezgode pri delu. V ta sklop spadajo »gibljivi deli prenosov« ali gibljivi deli, ki so vključeni v delovni proces, »rezila, deli stiskalnic« ipd. Zaporni sistemi se uporabljajo za preprečevanje posega v notranjost naprav z gibajočimi deli in morajo povzročiti zaustavitev gibljivih delov. Pri **12 strojih** so bile ugotovljene nepravilnosti v zvezi z delovanjem varoval in varovalnih naprav.

Pregledi in preizkusi strojev

Delodajalec mora v skladu s 15. in 62. členom Zakona o varnosti in zdravju pri delu zagotavljati periodične preglede in preizkuse delovne opreme, v konkretnem primeru tudi lesnoobdelovalnih strojev. Omenjena zahteva velja pred prvim zagonom, po premestitvah in v primerih izjemnih okoliščinah, ki bi lahko ogrozile varnost in zdravje delavcev ter nevarno delovanje strojev. Med izvajanjem akcije so inšpektorji ugotovili, da delodajalci niso pregledali in preizkusili **171 strojev**.

Ukrepi

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu so v trajanju akcije pri **90 nadzorovanih delodajalcih** izrekli **81 ukrepov**. Od tega so izdali največ ureditvenih odločb, in sicer **60**, izdana pa je bila tudi **1 odločba** o prepovedi opravljanja dejavnosti oz. uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti. Izdali so tudi **16 opozoril**, od katerih je bilo **8** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **8** po Zakonu o prekrških. Izdani so bili tudi **4 plačilni nalogi**.

Zaključek

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu ugotavljajo, da je opremljenost strojev z opozorili v slovenskem jeziku pomanjkljiva, kar še posebno velja za komandne pulte. Tudi veliko strojev je brez opravljenega pregleda in preizkusa, kot to zahteva zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu. Ugotavlja se tudi, da stroji, proizvedeni v zadnjih petih letih, v večini primerov ustrezajo zahtevam zakonodaje s področja zagotavljanja prostega pretoka blaga in izdelkov.

5.14. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU PRI VZDRŽEVALNIH DELIH

Od 23. 6. 2010 do 30. 9. 2010 je potekala akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z dejavnostjo vzdrževanja. Dejavnost vzdrževanja vsekakor predstavlja dejavnost z večjimi nevarnostmi za poškodbe in okvare zdravja delavcev, zato so bili v izvedeni akciji nadzorovani zlasti tisti dejavniki, ki najbolj vplivajo na varno in zdravo delo. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so tako pri 95 delodajalcih opravili 95 inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovili skupaj 204 nepravilnosti, v zvezi s katerimi so izrekli 76 ukrepov.

Trajanje in namen

Kampanja EU za zdravo delovno okolje, ki jo je organizirala Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, predstavlja podlago za številne različne aktivnosti na nacionalni in evropski ravni, ki spodbujajo varnost pri vzdrževalnih delih. Končni cilj te kampanje je prispevati k zmanjšanju števila ljudi, ki se poškodujejo zaradi neustreznega ali nezadostnega vzdrževanja. Inšpektorat RS za delo je zato v dneh **od 23. 6. 2010 do 30. 9. 2010** izvajal usmerjeno akcijo, in sicer tako, da se ugotovijo število nezgod pri delu, v katerih so bili udeleženi vzdrževalci, ter način izvajanja in organiziranost vzdrževalnih del pri delodajalcu, in sicer:

A: ali pri delodajalcu zaposleni vzdrževalci izvajajo vzdrževalna dela za lastne potrebe,
B: ali pri delodajalcu zaposleni vzdrževalci izvajajo vzdrževalna dela za potrebe drugih delodajalcev,
C1: ali pri delodajalcu izvajajo vzdrževalna dela vzdrževalci, zaposleni pri drugih delodajalcih,
C2: vrsto vzdrževalnih del pri delodajalcih: proaktivna (preventivna) ali reaktivna (korektivna),
C3: izvajanje preverjanja izpolnjevanja zahtev varnosti in zdravja pri delu vzdrževalcev, zaposlenih pri drugih delodajalcih (usposobljenost za varno delo, zdravstvena delazmožnost, pregledi in preizkusi delovne opreme …),
C4: način zagotavljanja vzdrževalnih del zunanjih vzdrževalnih služb (naročilnica, letne pogodbe, enkratne pogodbe …),
1: opredeljenost vzdrževalnih del v Izjavi o varnosti z oceno tveganja,
2: ustreznost izvajanja usposabljanja vzdrževalcev za varno opravljanje dela,
3: ustreznost pregledov in preizkusov delovne opreme, ki jo vzdrževalci uporabljajo v zvezi s svojim delom,
4: ustreznost zagotavljanja zdravstvenega varstva za vzdrževalce,
5: izvajanje zahtev v zvezi z zagotavljanjem in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme,
6: izvajanje meritev električnih inštalacij in strelovodnih sistemov v prostorih in na lokacijah, kjer imajo vzdrževalci svoje prostore,
7: ustreznost skladiščenja nevarnih snovi, ko jih vzdrževalci uporabljajo pri svojem delu, ter ustreznost dokumentacije v zvezi s tem,
8: ustreznost izvajanja vzdrževalnih del na elektroenergetskih objektih in postrojih,
9: primernost pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu na skupnih deloviščih.

Poleg že običajnega nadzora glede Izjave o varnosti, delovne opreme, zdravniških pregledov itd. je bil namen akcije pridobiti še več drugih podatkov in informacij, kot npr. število vzdrževalcev, nezgode vzdrževalcev, oddaja vzdrževalnih del zunanjim vzdrževalcem oz. drugim delodajalcem, nadzor delodajalcev nad zunanjimi vzdrževalci, opremljenostjo zunanjih vzdrževalcev itd., glede izvajanja vzdrževalnih del.

Pristojni inšpektorji so opravili **95 inšpekcijskih nadzorov** pri **95 delodajalcih** in izrekli skupaj **76 ukrepov**.

Ugotovitve

Splošni podatki o delodajalcih in vzdrževalcih

Pri vseh delodajalcih, ki so bili v sklopu akcije nadzorovani, je bilo v času nadzora zaposlenih skoraj 11000 delavcev. Od teh je bilo vzdrževalcev skoraj 600, kar predstavlja slabih 6 % vseh zaposlenih. Ugotovljeno je bilo tudi, da se je pri nadzorovanih delodajalcih pri delu v letu 2009 in v letu 2010 do opravljenega nadzora poškodovalo **21 vzdrževalcev**.

Pri okoli 65 % nadzorovanih delodajalcev zaposleni vzdrževalci opravljajo vzdrževalna dela le v lastnih družbah, in to tako proaktivna kot tudi reaktivna vzdrževalna dela, in

to v skoraj enakem deležu. Okoli 35 % preostalih delodajalcev opravlja vzdrževalna dela pretežno za druge delodajalce kot t. i. »zunanji delodajalci oz. vzdrževalci«. Razmerje med proaktivnimi in reaktivnimi vzdrževalnimi deli teh zunanjih vzdrževalcev je približno enako kot pri vzdrževalcih, ki opravljajo vzdrževalna dela pretežno za lastne potrebe.

Pri nadzorovanih delodajalcih je v letu 2010 opravljalo vzdrževalna dela okoli 170 zunanjih vzdrževalcev. Med ta vzdrževalna dela se uvrščajo predvsem specialna vzdrževalna dela, ki jih pri delodajalcu zaposleni vzdrževalci ne opravljajo sami, kot npr. razni servisi zahtevne delovne opreme, vzdrževanje stavb, čiščenje itd.

Le okoli 40 % delodajalcev, ki za naloge vzdrževanja najema tudi zunanje vzdrževalce, nadzoruje njihovo uporabo osebne varovalne opreme. Izpolnjevanje nekaterih ostalih pomembnih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu teh delavcev, kot npr. usposabljanje za varno delo, preventivni zdravstveni pregledi, uporaba nevarnih snovi ipd., pa preverja manj kot 30 % delodajalcev, večina ostalih delodajalcev pa meni, da ni njihova dolžnost preverjanje delavcev drugih delodajalcev glede izpolnjevanja zahtev za varno opravljanje del, za katere so jih najeli.

Za naročanje vzdrževalnih del delodajalci uporabljajo največ naročilnice, nekoliko manj pa letne pogodbe, le polovica pa za vzdrževalna dela uporablja pogodbe za enkratno delo.

Izjava o varnosti z oceno tveganja

Glede vsebine Izjave o varnosti in ukrepov je bilo ugotovljeno, da pri **24 delodajalcih** sama vsebina in ukrepi niso bili ustrezni. Mehanske nevarnosti in nevarnosti električnega toka, ki se dejansko pojavljajo pri skoraj vseh vzdrževalnih delih, je pri ocenjevanju tveganj obravnavalo nekaj manj kot 80 % nadzorovanih delodajalcev. Le okoli 60 % delodajalcev je pri tem obravnavalo nevarnosti, ki izhajajo iz utesnjenih prostorov, nevarnosti opravljanja del na višini, kostno mišična obolenja ter delo z nevarnimi snovmi. Dobrih 40 % delodajalcev je obravnavalo tudi morebitne biološke nevarnosti, slabih 30 % pa tudi nevarnosti zaradi morebitne prisotnosti azbesta.

Usposabljanje delavcev za varno delo

V zvezi s teoretičnim usposabljanjem in preizkusov usposobljenosti je bilo ugotovljeno, da se pri **14 delodajalcih** to ne izvaja skladno z zakonodajo, prav tako pa je bilo enako ugotovljeno pri **15 delodajalcih** v zvezi z izvajanjem praktičnega usposabljanja delavcev za varno opravljanje vzdrževalnih del.

Pregledi in preizkusi delovne opreme

Pri nadzoru delodajalcev glede ustreznosti delovne opreme, ki jo vzdrževalci uporabljajo pri svojem delu, so bile nepravilnosti ugotovljene pri **23 nadzorovanih delodajalcih**. Tako je npr. kompresorje uporabljalo skoraj 60 % delodajalcev, pri 30 % od teh pa so bile v zvezi s kompresorji ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti. Tudi dvigalne naprave se dokaj pogosto uporabljajo pri vzdrževalnih delih. To je bilo ugotovljeno pri skoraj polovici delodajalcev, pri več kot 20 % teh delodajalcev pa so bile ugotovljene posamezne neustreznosti dvigalnih naprav. Skoraj 60 % nadzorovanih delodajalcev uporablja tudi stroje za obdelavo kovin in tudi pri teh strojih so bile pri več kot 20 % delodajalcev ugotovljene posamezne nepravilnosti.

Le okoli 25 % nadzorovanih delodajalcev je za vzdrževalna dela uporabljalo stroje za obdelavo lesa. Tudi pri tej vrsti delovne opreme so bile ugotovljene neustreznosti pri več kot 20 % delodajalcev.

Skoraj 70 % vzdrževalcev pri nadzorovanih delodajalcih uporablja tudi druge vrste delovne opreme in pri preko 30 % od teh delodajalcev so bile v zvezi s tem ugotovljene manjše ali večje pomanjkljivosti.

Zagotavljanje zdravstvenega varstva

Na področju zdravstvenega varstva je bilo ugotovljeno razmeroma malo nepravilnosti. Okoli 70 % nadzorovanih delodajalcev je delavcem zagotavljalo ustrezno zdravstveno varstvo. Še največ ugotovljenih nepravilnosti je bilo zaradi prekoračenih periodičnih rokov opravljanja preventivnih zdravstvenih pregledov.

Manj kot 10 % nadzorovanih delodajalcev je imelo zdravstvene zahteve v oceni tveganja opredeljenih delno ustrezno, okoli 15 % neustrezno.

Prav tako je bilo ugotovljeno, da 15 % delodajalcev delavcem ni zagotavljalo zdravstvenega varstva preko zunanjih zdravnikov specialistov medicine dela, 15 % nadzorovanih delodajalcev pa je imelo to področje urejeno le delno ustrezno.

Tudi izvajanje preventivnih zdravstvenih pregledov se ni izvajalo v določenih periodičnih rokih pri 20 % delodajalcev, pri še nadaljnjih 15 % delodajalcev pa so se zdravniški pregledi v rokih izvajali le pri določenem številu delavcev.

Osebna varovalna oprema

Le dobrih 50 % delodajalcev ima uporabo in vrsto osebne varovalne opreme za vzdrževalce ustrezno opredeljeno v oceni tveganja ali drugih internih aktih. Skoraj 30 % nadzorovanih delodajalcev je nima opredeljene, ostali pa z manjšimi pomanjkljivostmi. Ustrezno osebno varovalno opremo zagotavlja svojim delavcem preko 70 % delodajalcev, 10 % delodajalcev pa jim je sploh ne zagotavlja. Ostali delodajalci zagotavljajo delavcem osebno varovalno opremo le delno.

Meritve električnih instalacij v oddelku vzdrževanja in meritve strelovodnih sistemov stavb

Okoli 50 % delodajalcev ima v oddelku vzdrževanja ustrezno električno napeljavo, pri več kot 10 % nadzorovanih delodajalcev pa so bile na električni napeljavi ugotovljene večje ali manjše pomanjkljivosti. Ostali delodajalci niso imeli delovnih prostorov in delavnic za vzdrževalna dela in zato se pri nadzoru ustreznost električnih napeljav tudi ni ugotavljala.

Ustrezne strelovodne sisteme na stavbah, v katerih so se nahajale delavnice vzdrževalcev, je imelo okoli 40 % nadzorovanih delodajalcev. Nepravilnosti na teh sistemih so bile ugotovljene pri 15 % delodajalcev. Ostali nadzorovani delodajalci strelovodnih sistemov niso imeli.

Nevarne in škodljive snovi

Glede skladiščenja nevarnih in škodljivih snovi, ki jih vzdrževalci uporabljajo pri svojem delu, je bilo pri 40 % nadzorovanih delodajalcev ugotovljeno, da jih ti skladiščijo na ustrezen in primeren način, pri 10 % delodajalcev so bile v zvezi s skladiščenjem nevarnih snovi ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti, ostalih 50 % nadzorovanih delodajalcev pa skladišč za nevarne snovi ni imelo. Od približno 50 % nadzorovanih delodajalcev, ki so imeli tudi sezname nevarnih snovi, so bile pri okoli 15 % v zvezi s temi seznami ugotovljene posamezne nepravilnosti.

Izvajanje vzdrževalnih del na elektroenergetskih objektih, postrojih in opremi

Prav tako smo med izvajanjem akcije želeli pridobiti določene informacije glede izvajanja vzdrževalnih del na elektroenergetskih postrojih in objektih. Tako je bilo ugotovljeno, da vzdrževalna dela na elektroenergetskih postrojih napetosti preko 1000 V opravlja okoli 23 % nadzorovanih delodajalcev, na postrojih napetosti do 1000 V pa okoli 50 %. Vzdrževalna dela na napravah in opremi napetosti preko 1000 V opravlja malo več kot 5 % delodajalcev, na napravah in opremo napetosti pod 1000 V pa celo 50 % nadzorovanih delodajalcev.

Za delo na elektroenergetskih postrojih in napravah je treba izdajati tudi s Pravilnikom o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka določene dokumente za delo, kot so delovni program, delovni nalog, dovoljenje za delo ipd. Od vseh nadzorovanih delodajalcev jih takšne dokumente izdaja le 10 % in pri enem od teh delodajalcev so bili ti dokumenti neustrezni.

Pri izvajanju akcije smo tudi ugotavljali, ali se vzdrževalna dela na elektroenergetskih postrojih izvajajo tudi »pod napetostjo« ali ne. Tako je bilo ugotovljeno, da vzdrževalna dela »pod napetostjo« pri napetosti pod 1000 V opravlja okoli 20 % nadzorovanih delodajalcev ter da jih okoli 5 % od teh ta dela opravlja na neustrezen način. Vzdrževalna dela »pod napetostjo« pri napetosti nad 1000 V pa naj bi opravljalo le okoli 5 % nadzorovanih delodajalcev.

Varstvene ukrepe, ki jih delodajalci morajo sprejeti glede nevarnosti pred delovanjem električnega toka, je določilo okoli 20 % delodajalcev in pri 5 % od teh nadzorovanih delodajalcev je bilo ugotovljeno, da so ti ukrepi neustrezni.

Pisni sporazum o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu

Čeprav je zahteva po pripravi pisnega sporazuma o skupnih varnostnih ukrepih na deloviščih, kjer dela izvajata dva ali več delodajalcev, v veljavi že kar dolgo časa, se pri tem dokumentu še vedno pojavlja vse preveč nepravilnosti. Okoli 30 % nadzorovanih delodajalcev pripravlja ustrezne sporazume o skupnih varnostnih ukrepih in prav tako določijo delavca, odgovornega za izvajanje skupnih varnostnih ukrepov. Približno pri enakem deležu nadzorovanih delodajalcev so bile ugotovljene nepravilnosti glede vsebine tega dokumenta, ostali pa pisnega sporazuma o skupnih varnostnih ukrepih ne zagotavljajo.

Ukrepi

Inšpektorji za delo so v trajanju akcije s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu izrekli skupaj **76 ukrepov**. Od tega so izdali največ ureditvenih odločb, in sicer v **59 primerih**. Izdali so tudi **8 plačilnih nalogov** ter **9 opozoril**, od katerih sta bili **2** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **7** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Ob zaključku akcije lahko ugotovimo, da je bilo pridobljenih veliko podatkov, ki verjetno veljajo tudi za druge delodajalce, ki se ukvarjajo z vzdrževalnimi deli in pri katerih takšen nadzor ni bil opravljen. Akcija je pokazala, da le izjemoma delodajalci preverjajo izpolnjevanje zahtev varnosti in zdravja pri delu zunanjih delavcev. Ob naročilu vzdrževalnih del se običajno od zunanjega izvajalca zahteva zagotovilo ali potrdilo, da njegovi delavci izpolnjujejo vse predpisane zahteve. Skoraj 20 % naročnikov preverja uporabo osebne varovalne opreme, vse ostale zahteve pa preverja manj kot 15 % naročnikov. Presenetljiva ugotovitev je tudi ta, da je le okoli 60 % delodajalcev imelo ustrezno oceno tveganja za vzdrževalce, le okoli 30 % jih je upoštevalo nevarnosti pri delu z azbestom in le dobrih 40 % delodajalcev je ocenjevalo tveganja zaradi bioloških nevarnosti. Čeprav nezgode z biološkimi dejavniki niso prav pogoste, so pa lahko tudi smrtne, kot npr. pri legioneli.

Stanje v zvezi z usposobljenostjo vzdrževalcev za varno delo in stanje delovne opreme pri vzdrževalcih je dokaj podobno kot v drugih dejavnostih.

Tudi zdravstveno varstvo se vzdrževalcem ne zagotavlja na ustrezen način in v zadostnem obsegu, saj so bile pri nadzorih pri okoli 30 % delodajalcih ugotovljene večje ali manjše nepravilnosti v zvezi s tem.

Nekoliko preseneča tudi ugotovitev, da ima le dobrih 50 % delodajalcev ustrezno pripravljene in izdelane pisne sporazume o skupnih varnostnih ukrepih na skupnih deloviščih.

5.15. AKCIJA NADZORA ORGANIZACIJ S PRIDOBLJENIM DOVOLJENJEM ZA DELO

Za opravljanje posameznih nalog s področja zagotavljanja varnega dela veljavna zakonodaja omogoča pravnim subjektom, da to lahko izvajajo s pridobljenim dovoljenjem za delo s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Takih subjektov je bilo ob koncu leta v Sloveniji krepko preko 300, in ker kakovost njihovega dela močno vpliva na raven varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, kjer so zadolženi za izvajanje posameznih ali vseh strokovnih nalog, Inšpektorat RS za delo že od začetka leta 2008 stalno izvaja inšpekcijske preglede pri subjektih s pridobljenim dovoljenjem za delo. V letu 2010 je bilo v sklopu akcije opravljenih 22 nadzorov in v zvezi s tem izdanih 13 ureditvenih odločb.

Trajanje in namen

Akcija traja že kar nekaj zadnjih let in tudi leto 2010 ni bilo nobena izjema. Že v programskih usmeritvah za delo 2010 je Inšpektorat RS za delo načrtoval izvajanje nadzora nad subjekti s pridobljenim dovoljenjem za delo, in to skozi vse leto, odvisno od drugih nalog in prioritet. Nadzori v sklopu akcije so bili sestavljeni iz dveh delov, in sicer se je v prvem delu nadzora preverjalo, kako imajo subjekti z dovoljenjem za delo urejeno varstvo in zdravje pri delu kot delodajalec, npr. sprejetje Izjave o varnosti z oceno tveganja, zagotavljanje osebne varovalne opreme, zagotavljanje preventivnih zdravstvenih pregledov ipd., v drugem delu pa, ali subjekti z dovoljenjem za delo opravljajo pri naročnikih strokovne naloge varstva pri delu skladno s postopki, z zaposlenimi in s tehnično opremo, na osnovi česar so pridobili dovoljenje za delo s strani Ministrstva za delo družino in socialne zadeve.

Pristojni inšpektorji so opravili **22 inšpekcijskih nadzorov** pri **22 delodajalcih** in izrekli skupaj **13 ukrepov**.

Ugotovitve

I. Spoštovanje nekaterih zahtev iz Zakona o varnosti in zdravja pri delu

Izjava o varnosti z oceno tveganja

V zvezi z Izjavo o varnosti sta bili ugotovljeni **2 nepravilnosti**. V enem primeru subjekt ni opravil revizije Izjave o varnosti, v drugem pa subjekt ni imel opredeljenega postopka za izdelavo revizije Izjave o varnosti. V letu 2009 je bilo ugotovljenih 7 nepravilnosti.

Izvajanje periodičnih zdravstvenih pregledov

Glede izvajanja zdravstvenih pregledov so bile ugotovljene **4 pomanjkljivosti**. Nadzorovani delodajalec je imel opredeljene roke za izvajanje preventivnih zdravstvenih pregledov, vendar teh rokov ni spoštoval. Leta 2009 so bile takšne kršitve ugotovljene pri 6 subjektih.

Osebna varovalna oprema

Vsi nadzorovani subjekti so imeli v Izjavi o varnosti z oceno tveganja opredeljeno uporabo osebne varovalne opreme, imeli so tudi ustrezno dokumentacijo glede tega, prav tako pa je bila zagotovljena uporaba le-te. V tej točki ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Leta 2009 so bile nepravilnosti glede zagotavljanja ustrezne osebne varovalne opreme ugotovljene pri 3 subjektih.

II. Spoštovanje pogojev, ki jih določa Pravilnik o pogojih in postopku za pridobitev dovoljenja za delo za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu

Kadrovski pogoji in tehnična oprema

Nadzorovani subjekti so v letu 2010 opravljali delo z ustreznimi strokovnimi delavci, v **2 primerih** pa tehnična oprema ni bila kalibrirana. V letu 2009 prav tako ni bilo ugotovljenih nepravilnosti z zaposlenimi strokovnimi delavci.

Preiskave škodljivosti v delovnem okolju naročnikov (ustreznost postopkov in izdane dokumentacija)

V zvezi s tem v letu 2010 ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.

Pregledi in preizkusi delovne opreme pri naročnikih (ustreznost postopkov in izdane dokumentacije)

V **4 primerih** smo ugotovili, da je subjekt naročnikom izdajal neustrezno dokumentacijo, ki ni bila v skladu s tisto, ki jo je predložil Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter na osnovi katere se je dovoljenje za delo tudi pridobilo.

Izjava o varnosti z oceno tveganja

V **2 primerih** smo evidentirali, da je subjekt drugemu delodajalcu izdelal Izjavo o varnosti z oceno tveganja, vsebina katere ni ustrezala dejanskemu stanju glede na nevarnosti v delovnem okolju. V letu 2009 ni bilo ugotovljenih takšnih neustreznosti, leta 2008 pa kar pri 10 delodajalcih.

Usposabljanje zaposlenih

Pri **6 subjektih** smo ugotovili, da so naročnikom izdajali dokumentacijo, ki ni bila usklajena s tisto, na osnovi katere so pridobili dovoljenje za delo, prav tako pa v teh primerih niso bili izdelani ustrezni programi usposabljanja oz. programi usposabljanja niso bili prilagojeni posebnostim konkretnih delovnih mest. V **1 primeru** je bilo tudi ugotovljeno, da je subjekt usposabljanje izvedel po »pošti«.

Ukrepi

V okviru akcije je bilo v letu 2010 opravljenih **22 pregledov** pri subjektih z dovoljenjem za delo ter zaradi ugotovljenih nepravilnosti skupaj izdanih skupaj **13 ureditvenih odločb**. V letu 2009 je bilo nadzorovanih 36 subjektov z dovoljenjem za delo ter izdanih 23 ureditvenih odločb in 1 opozorilo.

Zaključek

Subjekt, ki pridobi dovoljenje za delo za opravljanje strokovnih nalog varstva pri delu, mora naloge opravljati na podlagi postopkov in dokumentacije, ki jih je moral pripraviti in predložiti v vlogi za pridobitev dovoljenja. V sodelovanju z delodajalci mora strokovne naloge opravljati strokovno in vestno. Na podlagi različnih prijav območnih inšpektorjev in različnih družb glede nestrokovnega dela teh subjektov se je inšpektorat odločil, da izvaja omenjeno akcijo, ki nima časovne omejitve, temveč je nadzor nad delom teh subjektov stalen. Glede na ugotovitve je akcija potrebna, saj zagotavlja stalno nadzorstvo nad delovanjem subjektov, ki imajo pridobljeno dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog varstva pri delu, in s tem tudi povečanje njihovega zavedanja, da so lahko tudi nadzorovani, kar bi lahko vsaj v določeni meri pomenilo njihovo boljše in bolj strokovno ter odgovorno izvajanje nalog. Zelo pogosto se dogaja, da subjekti ne izdajajo naročnikom takšne dokumentacije, na osnovi katere so tudi pridobili dovoljenje za delo. V letu 2010 so bile takšne nepravilnosti ugotovljene pri 10 delodajalcih, v letu 2009 pri 16 delodajalcih.

5.16. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V ZVEZI Z ZAGOTAVLJANJEM VARNOSTI PRED NEVARNOSTJO ELEKTRIČNEGA TOKA

Akcija v zvezi z zagotavljanjem varnosti pred nevarnostjo električnega toka se je izvajala v prvem četrtletju leta 2010, in to na področju varnosti in zdravja pri delu. V nadzor so bili vključeni le tisti delodajalci, katerih delavci izvajajo dela predvsem na elektroenergetskih objektih, postrojih in napravah napetosti nad 1000 V in so pri tem lahko ogroženi zaradi delovanja električnega toka. Tako je bil v sklopu akcije

pri 15 delodajalcih opravljen inšpekcijski nadzor v zvezi z izdajanjem in vsebino dokumentov za varno delo na elektroenergetskih objektih in postrojih ter električnih napravah in opremi nad 1000 V ter v zvezi z internimi akti delodajalcev, s katerimi ti določajo varnostne ukrepe pred nevarnostjo električnega toka.

Trajanje in namen

Akcija se je pričela **izvajati 20. 12. 2009, trajala pa je celotno prvo četrtletje 2010**. Iz analize nezgod pri delu, zlasti tistih, ki so imele v preteklosti za posledico hujše ali celo smrtne poškodbe zaradi delovanja električnega toka na poškodovanca, smo ugotovili, da se kar v velikem številu primerov dogaja, da niso izpolnjene predpisane zahteve za delo na elektroenergetskih objektih, postrojih in napravah v breznapetostnem stanju. Zelo pomemben dejavnik za zagotavljanje varnega dela delavcev na napravah napetosti nad 1000 V so tudi dokumenti za varno delo, predvsem pa njihova vsebina ter postopek izdajanja in prejemanja le-teh. S temi dokumenti se pravzaprav pričenja organizacija varnega dela, saj se z njimi določata tako priprava kot tudi izvedba dela na napravah, napajanih z visoko napetostjo, predvsem z vidika predvidenih varnostnih ukrepov, koordinacije in imenovanja odgovornih oseb. Zato je namen te akcije zlasti ta, da se ugotovi, kako dosledno posamezni delodajalci izdajajo takšne dokumente za delo in kakšna je njihova vsebina oz. kako dosledno se zahtevana vsebina pojavlja v teh aktih.

Nadzorovani so bili predvsem delodajalci v tistih panogah in dejavnostih, ki proizvajajo, prenašajo in razdeljujejo električno energijo, ter tudi nekateri večji porabniki električne energije, ki v zvezi s tem tudi izvajajo zlasti vzdrževalna dela na elektroenergetskih objektih, postrojih in napravah. Vsa nadzorovana podjetja so bila dolžna s splošnimi akti določiti varstvene ukrepe pred nevarnostjo električnega toka, prav tako pa zagotoviti, da se dela na elektroenergetskih objektih in postrojih nad 1000 V ter dela na električnih napravah in opremi, napajani z napetostjo nad 1000 V, izvajajo samo na podlagi izdanih dokumentov, kot so to delovni program, delovni nalog, dovoljenje za delo in obvestilo o prenehanju del ter depeše.

Pristojni inšpektorji so opravili **15 inšpekcijskih nadzorov** pri 15 **delodajalcih**.

Ugotovitve

»Delovni program« – izdajanje in obvezna vsebina

Delovni program se izdaja za vse vrste del na visoki napetosti, pri kateri sodeluje več delovnih skupin. Prav tako je predpisana vsebina tega dokumenta, ki mora vsebovati naziv podjetja, številko programa, datum izdaje, datum in čas trajanja del, opis del, potrebne manipulacije, ime osebe, odgovorne za koordinacijo vseh programskih del, imena vodij posameznih delovnih skupin, imena oseb, odgovornih za izdajo delovnega naloga, imena oseb, ki jih je treba obvestiti, komu se dostavlja ta dokument ter podpise odgovornih oseb za sestavo, pregled in odobritev programa.

Pri nadzoru je bilo v zvezi s tem ugotovljeno, da vsi nadzorovani delodajalci razpolagajo z obrazci »delovni program«, sama oblika pa se od delodajalca do delodajalca razlikuje. Večinoma se ta obrazec izpolnjuje računalniško bodisi samostojno ali pa v informacijskem sistemu. Večinoma delovni programi vsebujejo vse zahtevane podatke, le v posameznih primerih niso določene odgovorne osebe za izdajo delovnih nalog, temveč namesto njih kar služba, v kateri so osebe, ki pripravljajo delovne programe. Pri navedbi potrebnih manipulacij se pri posameznih delodajalcih pripravljavci delovnih programov sklicujejo kar na to, da bodo te opredeljene v posameznih delovnih nalogih.

»Delovni nalog« – izdajanje in obvezna vsebina

Delovni nalog tudi predstavlja dokument za varno delo, ki se izdaja za vse vrste del, ki jih izvaja ena delovna skupina. Vsebovati mora naziv podjetja, datum izdaje, zaporedno številko, predviden datum in čas pričetka ter zaključka del, opis del, številko delovnega programa in drugih dokumentov v zvezi z delovno nalogo, ime koordinatorja vseh programskih del

(če je izdan delovni program), ime vodje delovne skupine, za izvedbo del potrebne stikalne manipulacije in ukrepe za zavarovanje mesta dela, ime odgovorne osebe za izdajo dovoljenja za delo, ime odgovorne osebe za izdajo obvestila o prenehanju dela, način obveščanja prizadetih, komu se dostavi delovni nalog ter podpis odgovorne osebe, ki je delovni nalog izdala, in osebe, ki je delovni nalog prejela.

Z navedeno dokumentacijo glede izdelave in izdajanja delovnih nalogov so razpolagali vsi nadzorovani delodajalci. Vsebina obrazcev je bila usklajena z zahtevami iz Pravilnika o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka, se pa v primerih, ko gre za elektronsko posredovanje delovnega naloga med izdajateljem in prejemnikom ne zagotavljata lastnoročna podpisa obeh. Prav tako je bilo ugotovljeno, da se v posameznih primerih ne navaja številka delovnega programa, na osnovi katerega je bil delovni nalog izdelan, čeprav je ta rubrika na obrazcih predvidena.

»Dovoljenje za delo« – izdajanje in obvezna vsebina

Dovoljenje za delo je dokument, ki se najpogosteje izdaja za izvajanje del v breznapetostnem stanju v območju delov pod napetostjo na razdalji, ki je manjša od varnostne razdalje. Tudi vsebina tega dokumenta je predpisana in mora vsebovati naziv podjetja, datum ter čas izdaje dovoljenja za delo, številko dovoljenja za delo, navedbo postroja, opreme ali naprave, na katero se nanašata delovni nalog in dovoljenje za delo, številko delovnega naloga, potrebne stikalne manipulacije in ukrepe za zavarovanje mesta del, posebna opozorila ter podpis osebe, ki je dovoljenje za delo prevzela, in podpis osebe, ki je dovoljenje za delo izdala.

Tudi »dovoljenje za delo« se pri vseh nadzorovanih delodajalcih izdaja, oblika pa je dokaj različna in se izpolnjuje ali računalniško ali pa ročno. Vsebina je usklajena z zahtevami pravilnika, vendar pa se v posameznih primerih, zlasti takrat, ko gre za ročno vpisovanje podatkov na obrazec, ne izpolnijo vse zahtevane rubrike, in to največkrat zaradi pomanjkanja prostora. Ta predhodno omenjena ugotovitev velja največkrat za izpolnjevanje rubrike glede navedbe postroja, opreme ali naprave, na katero se nanaša konkretni delovni nalog.

»Obvestilo o prenehanju del« – izdajanje in obvezna vsebina

Obvestilo o prenehanju del je dokument, ki ga izda vodja delovne skupine po zaključenem delu in potem, ko se je prepričal, da so se vsi delavci umaknili iz nevarne bližine postroja, opreme ali naprave, ter da so s teh sredstev odstranjeni ves material, orodja in drugi predmeti, predvsem tudi garniture za ozemljevanje in kratkostično povezavo. Obvestilo o prenehanju del mora vsebovati zlasti naziv podjetja, številko obvestila, izjavo, da so dela končana in da so izvedene vse prej navedene zahteve, datum in čas predaje obvestila, podpis osebe, ki je to obvestilo predala, in osebe, ki je obvestilo prevzela.

Ta obvestila so skoraj vedno kar sestavni del oz. nadaljevanje obrazca »dovoljenje za delo«. Tudi pri teh dokumentih se ugotavlja, da jih delodajalci ob zaključku del na postrojih, napravah in opremi izdajajo, vsebina pa ni vedno usklajena z zahtevami relevantnega pravilnika. To velja v posamičnih primerih, enako kot za »dovoljenje za delo«, in sicer ko se dokument izpolnjuje ročno. Ti dokumenti v nekaj primerih niso imeli zapisanih izjav o tem, da so dela na postrojih, opremi in napravah končana ter da so izvedene vse že navedene zahteve.

Navodila o varnem delu pri posluževanju in vzdrževanju

V Pravilniku o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka je tudi določeno, da morajo za elektroenergetske objekte, postroje, naprave in opremo, napajano z napetostjo nad 1000 V, obstajati podrobna navodila o manipulacijah in o varnem delu pri posluževanju ter vzdrževanju.

Vsi nadzorovani delodajalci so imeli izdelana navodila o manipulacijah in o varnem delu, od katerih pa so bila ena bolj, druga pa manj podrobna in natančna.

Dostop in vstop v prostore z elektroenergetskimi postroji

Prav tako je v predhodno omenjenem pravilniku določeno, da se s posebnimi navodili ali internimi predpisi določi pogoje za vstopanje v prostore, v katerih se nahajajo

elektroenergetski postroji, in pristop do teh prostorov ter tudi, da morajo biti takšni prostori zaklenjeni, ključi pa spravljeni in dostopni samo pooblaščenim osebam.

Tudi pogoje za vstopanje in dostopanje v predhodno omenjene prostore so nadzorovani delodajalci opredeljevali, in sicer nekateri bolj podrobno, drugi pa bolj splošno. Se je pa ugotavljalo, da so takšni prostori zaklenjeni, dostop do ključev pa imajo osebe glede na nivo pooblastila, ki ga imajo.

Izvajanje notranjih nadzorov, vzdrževanja, pregledov in preizkušanja

Za zagotavljanje varnosti pred nevarnostjo električnega toka je tudi predpisano, da morajo delodajalci poskrbeti, da se skladno s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu, skladno s tehničnimi normativi ter navodili proizvajalca izvajajo notranji nadzor, vzdrževanje, pregledi in preizkusi elektroenergetskih postrojev, naprav opreme, inštalacij ter zaščitnih sredstev.

Nadzorovani delodajalci so v vseh primerih dokaj redno poskrbeli za izvajanje notranjih nadzorov, vzdrževanja, pregledov in preizkušanj elektroenergetskih postrojev, električnih naprav in opreme, zaščitnih sredstev ter električnih inštalacij.

Ukrepi

Konkretni ureditveni ukrepi se delodajalcem v primeru ugotovljenih neskladnosti vsebine dokumentov za delo niso izdajali, ker je v vseh primerih šlo za manjše pomanjkljivosti oz. nedoslednosti. Bili pa so na to opomnjeni, istočasno pa jim je bilo tudi pojasnjeno, da se pripravlja tako sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu kot tudi sprememba Pravilnika o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka ter da lahko svoje poglede in mnenja o vsebini dokumentov za delo in o načinu izdajanja le-teh ob upoštevanju lastnega informacijskega sistema in organiziranosti delovnega procesa, ki ga imajo vpeljanega, posredujejo delovni skupini, ki spremembe pravilnika pripravlja.

Zaključek

Pri izvajanju akcije so se ugotavljale posamezne nepravilnosti predvsem glede vsebine »dovoljenja za delo« ter »obvestila o prenehanju del«. Pri vsem tem pa ne gre pozabiti, da je Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka star že skoraj 20 let in da zlasti glede vsebine dokumentov za delo v določenih primerih ni usklajen z razvojem informacijske tehnologije zlasti v zadnjih letih. S spremembo tega pravilnika bi bilo smiselno to upoštevati, vendar ne na račun zmanjšanja varnosti pri opravljanju dela. Pri nekaterih delodajalcih se pojavljajo neustreznosti pri izdajanju »dovoljenja za delo« in »obvestila o prenehanju del«, ko se ta izpolnjuje ročno in je izdan v »žepnem« formatu zaradi lažjega prenašanja po terenu, na takšen majhen format pa je zaradi pomanjkanja prostora v samo vsebino težko vključiti vse zahtevane rubrike. Prav tako se določene težave kažejo v primeru havarij ali takoj potrebnih intervencij na elektroenergetskih postrojih in napravah visoke napetosti, in to zlasti v nedelovnih dnevih. V primerih računalniškega izpolnjevanja dokumentov za delo in nedostopnosti operaterjev se velikokrat, in to zlasti med dopusti in ob koncih tedna, tako najprej izda dovoljenje za delo in obvestilo o prenehanju del, šele naknadno pa tudi delovni nalog. Pri uveljavljanju sprememb Pravilnika o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka bo zato treba posebno pozornost nameniti tudi morebitnim spremembam zahtev glede vsebine dokumentov za delo kot tudi glede načina izdajanja le-teh.

5.17. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V ZVEZI Z IZJAVO O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA PRI UPORABI NEVARNIH KEMIČNIH SNOVI (EU SLIC KAMPANJA)

Evropska kampanja v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi se je izvajala v obdobju 2009–2011 in je bila razdeljena v dva dela. V prvem delu je potekala kampanja predvsem glede informiranja o izvajanju kampanje, v

drugem delu pa so delovni inšpektorji izvajali tudi inšpekcijske nadzore, in sicer od 15. septembra 2010 do konca meseca decembra 2010. Tako so inšpektorji opravili skupaj 351 inšpekcijskih pregledov in 188 delodajalcem tudi izdali ureditvene odločbe. Uvedenih je bilo tudi 47 prekrškovnih postopkov.

Trajanje in namen

Kakor vse evropske kampanje in tudi v zvezi s tem povezane akcije je tudi kampanja v zvezi z ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi trajala dve leti. Pripravljati se je začela na evropskem nivoju v letu 2009, končala pa se bo v začetku leta 2011.

Zahteva evropskega koordinatorja kampanje je bila, da se pred izvedbo inšpekcijskih pregledov delodajalcem v dejavnosti, kjer se bo opravljal inšpekcijski nadzor, pošlje vprašalnik skupaj s spremnim dopisom, v katerem se delodajalca informira o kampanji in tudi o nadaljnjih postopkih v primeru nevrnjenih ali neustrezno izpolnjenih vprašalnikov.

Zahtevani podatki v vprašalniku so se nanašali na splošne podatke o delodajalcih, na podatke o nezgodah pri delu v zvezi z uporabo nevarnih snovi, na podatki o nevarnih snoveh, ki jih delodajalec uporablja, na podatke o označevanju in skladiščenju nevarnih snovi pri delodajalcih, na informiranje o ocenjevanju tveganj v zvezi z uporabo nevarnih snovi ter o številu delavcev, ki so v letu 2009 iskali zdravniško pomoč zaradi morebitnih škodljivih vplivov nevarnih snovi v zvezi z njihovim delom.

Pred pošiljanjem vprašalnikov je bilo tudi dogovorjeno, da se delodajalcem, ki imajo registrirano dejavnost v Republiki Sloveniji pod šifro dejavnosti 45.110 (Trgovina z avtomobili in lahkimi motornimi vozili) in ki jih je po evidencah AJPES registriranih 897, pošljejo vprašalniki po elektronski pošti. Izkazalo se je, da bo to nemogoče izvesti, saj nekateri delodajalci nimajo elektronskega naslova, drugi imajo elektronski naslov, ki ne obstaja več, zato so bili vprašalniki poslani na 837 naslovov. Vprašalnik se tudi ni poslal delodajalcem, ki so v predhodnem telefonskem razgovoru povedali, da so v postopku izbrisa in so to tudi izkazali s posredovanimi dokazi, ter tudi ne delodajalcem, ki imajo na enem naslovu registriranih do 20 delodajalcev.

Ugotovitve

Delodajalci so v dejavnosti »Trgovina z avtomobili in lahkimi motornimi vozili« v povprečju izjemno slabo vračali vprašalnike. Skupno je bilo vrnjenih samo 19 % vprašalnikov. Največ je bilo vrnjenih tistih vprašalnikov, ki so bili poslani po faksu – 55 %, z 11 % sledijo vprašalniki, ki so bili poslani po elektronski pošti, in vprašalniki, poslani po običajni pošti, s 24 %. Kar 10 % vprašalnikov se je vrnilo kot nevročenih na naslov pošiljatelja.

V dejavnosti »Vzdrževanja in popravila motornih vozil« je bilo v letu 2010 registriranih 2762 delodajalcev. Glede na to, da je v tej dejavnosti registriranih izredno veliko delodajalce, smo se na Inšpektoratu RS za delo odločili, da pošljemo vprašalnike samo delodajalcem, ki imajo sedež na območju Inšpektorata RS za delo v enota Celje. Vprašalniki so bili poslani samo po pošti na 229 naslovov. Delež vrnjenih vprašalnikov je bil 62 %, medtem ko je bilo nevročenih 0,40 %.

Reprezentativno so bili poslani vprašalniki tudi na 8 srednjih šol, ki izobražujejo bodoče vzdrževalce motornih vozil. Ena šola vprašalnika ni vrnila, medtem ko se je pri vračanju vprašalnikov iz ostalih šol ugotovilo, da so se le-ti vračali zelo pozno. Zadnji vrnjen vprašalnik smo prejeli konec meseca septembra 2010, čeprav so se vprašalniki pošiljali že v mesecu juniju 2010.

Vrnjeni vprašalniki so se nato vsebinsko vnesli v Excelovo tabelo za nadaljnjo obdelavo podatkov. Prav tako so se vnesli v Excelovo tabelo tudi podatki o delodajalcih, ki niso vrnili vprašalnika.

Z analizo vprašalnikov je bilo ugotovljeno, da so se delodajalci v povprečju zelo slabo odzvali na prejete vprašalnike.

Usmeritve inšpektorjem za inšpekcijski nadzor v že navedenih dejavnostih, ki je potekal od 15. septembra 2010 do konca meseca decembra 2010, so med drugim bile, da opravijo inšpekcijski nadzor tudi pri tistih delodajalcih, ki niso vrnili vprašalnika ali ga niso neustrezno izpolnili, kar je bilo ugotovljeno iz analize vprašalnikov, ter v šolah, ki izobražujejo bodoče vzdrževalce motornih vozil. Inšpekcijski nadzor se je opravljal na celotnem območju Republike Slovenije.

Po končanem nadzoru je bila narejena analiza v zvezi z ugotovitvami o nepravilnostih, kjer se je pokazalo, da je bilo ugotovljenih največ kršitev v zvezi z neustreznim usposabljanjem za varno delo, glede izbire in uporabe osebne varovalne opreme, glede ocenjevanja tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi, glede izvajanja zdravniških pregledov ter glede zagotavljanja lokalnega odsesavanja.

V nadaljevanju so številčno prikazane nekatere zahteve, ki jih delodajalci ne izpolnjujejo, glede na velikost delodajalca.

Ukrepi

Pri skupno opravljenih **351 inšpekcijskih pregledih** je bila **178 delodajalcem** izdana ureditvena odločba na podlagi 15. člena Zakona o inšpekciji dela, **10 delodajalcem** na podlagi 17. člena Zakona o inšpekciji dela in uvedenih je bilo **47 postopkov** po Zakonu o prekrških.

Zaključek

Rezultati evropske kampanje so pokazali, da je bilo največ kršitev ugotovljenih v zvezi z ustreznostjo usposabljanja za varno delo, izbiro in uporabo osebne varovalne opreme, ocenjevanjem tveganj pri uporabi nevarnih kemičnih snovi, izvajanjem zdravniških pregledov in zagotavljanjem lokalnega odsesavanja. Zato bo v letu 2011 v Republiki Sloveniji posebna pozornost posvečena prav tem ugotovljenim nepravilnostim. Glede na to, da je bilo v EU kampanji pripravljenega precej gradiva in za pridobitev informacij izdelana spletna stran, smo se na Inšpektoratu RS za delo odločili, da v letu 2011 izvedemo akcijo nadzora na temo nevarnih snovi tudi v dejavnosti pekarstva.

6. AKTIVNOSTI NA PODROČJU ODKRIVANJA IN PREPREČEVANJA ZAPOSLOVANJA NA ČRNO V LETU 2010

Področje odkrivanja in preprečevanja zaposlovanja na črno je bilo v letu 2010 precej izpostavljeno. Ministrstvo za delo je izvedlo javno kampanjo boja proti delu in zaposlovanju na črno. Pristopilo se je tudi k pripravi sprememb Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili 495 kršitev, ki so se nanašale na področje zaposlovanja na črno. V okviru javne kampanje je Inšpektorat RS za delo izvedel tudi posebno usmerjeno akcija nadzora.

V skladu z zakonskimi določbami Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno Inšpektorat RS za delo nadzoruje kršitve določb zakona v zvezi z zaposlovanjem na črno.

Inšpektorji za delo so tudi v letu 2010 ugotavljali kršitve zaposlovanja na črno praktično v vseh oblikah inšpekcijskih pregledov bodisi v okviru rednega nadzora, usmerjenih akcij ali na podlagi pobud prijaviteljev oziroma v skupnih aktivnostih odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. Nadzori so se opravljali tudi izven rednega delovnega časa. Zakonitost zaposlovanja se preverja pri opravljenih inšpekcijskih pregledih s področja nadzora delovnih razmerij. V letu 2010 so inšpektorji na področju delovnih razmerij opravili skupno **9908 inšpekcijskih nadzorov**. **Kršitve zaposlovanja na črno v poročevalskem obdobju predstavljajo 7,5 % vseh ugotovljenih kršitev.** V letu 2009 so predstavljale kršitve v zvezi z zaposlovanjem na črno približno 8 % vseh ugotovljenih kršitev. V času trajanja javne kampanje so inšpektorji za delo izvedli tudi posebno usmerjeno akcijo nadzora, ki je potekala v mesecu septembru in oktobru (več o tem v poglavju Usmerjene akcije v letu 2010).

Inšpektorji za delo so v letu 2010 ugotovili **395 primerov** kršitev v zvezi s 1. alineo 1. odstavka 5. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, torej primere, ko delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi in delavca ni prijavil Zavodu za zdravstveno zavarovanje in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, medtem ko smo v letu 2009 zabeležili 387 primerov tovrstnih kršitev.

Inšpektorji so ugotavljali zaposlovanje na črno tudi v primerih, ko pravna oseba ali zasebnik, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti, zaposli tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev. Navedena kršitev je bila v poročevalskem obdobju ugotovljena v **61 primerih**, kar je precej manj kot v letu 2009, ko je bilo ugotovljenih 80 primerov.

Ugotovljenih je bilo **6 primerov**, ko je **posameznik** v svojem imenu in za svoj račun **zaposlil delavca**, ki je zanj opravljal delo na črno (v letu 2009 beležimo 7 primerov).

Za zaposlovanje na črno se štejejo tudi primeri, ko delodajalec **omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice** pooblaščene organizacije za posredovanje dela, v poročevalskem obdobju se **7 ugotovljenih kršitev** nanaša na tovrstne primere (v letu 2009 ugotovljenih 9 tovrstnih kršitev).

Inšpektorji so v **2 primerih** ugotovili, da je delodajalec omogočil uporabo napotnice dijaka oziroma študenta **neupravičeni osebi** (v letu 2009 v 9 primerih).

V letu 2010 so **v zvezi z institutom kratkotrajnega dela** inšpektorji ugotovili **24 kršitev**. V letu 2009 je bilo ugotovljenih 8 kršitev, torej je število kršitev precej naraslo, toda če pogledamo še leto nazaj, ugotovimo, da je bilo v letu 2008 ugotovljenih 26 tovrstnih kršitev.

Kršitev v zvezi z nedovoljeno reklamo, ki se nanaša na primere, ko pravna oseba, zasebnik ali posameznik objavlja potrebo po delavcu, čigar delo ni vezano na registrirano oziroma priglašeno dejavnost, inšpektorji v poročevalskem obdobju niso ugotovili.

Inšpektorji so torej v letu 2010 skupaj ugotovili **495 kršitev** zaposlovanja na črno, kar kaže približno isto sliko kot v letu 2009, ko je bilo v zvezi z zaposlovanjem na črno ugotovljena 501 kršitev.

Največ vseh kršitev v zvezi z zaposlovanjem na črno je bilo v letu 2010 ugotovljenih **v dejavnosti gostinstva**, ugotovili smo **141 kršitev**, od tega **113 kršitev** v zvezi s prvo alineo 1. odstavka 5. člena zakona, **7 primerov** kršitev v zvezi z zaposlitvijo tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, **3 primere**, ko je delodajalec omogočil delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščene organizacije za posredovanje dela, **2 primera** zlorabe napotnice in **16 primerov** kršitev v zvezi s kratkotrajnim delom. Sledi dejavnost gradbeništva z **92 kršitvami**: ugotovljenih je bilo **63 kršitev** v zvezi s prvo alineo 1. odstavka 5. člena zakona, **23 primerov** kršitev v zvezi z zaposlitvijo tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, **4 primeri** kršitev, ko posameznik v svojem imenu in za svoj račun zaposli delavca, ki zanj opravlja delo na črno, **2 primera**, ko je delodajalec omogočil delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščene organizacije za posredovanje dela.

V **dejavnosti trgovine** je zabeleženih **59 kršitev**, od tega **50 kršitev** v zvezi s prvo alineo 1. odstavka 5. člena zakona, **3 primeri** kršitev v zvezi z zaposlitvijo tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, **1 primer**, ko je delodajalec omogočil delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščene organizacije za posredovanje dela, in **5 primerov** kršitev v zvezi s kratkotrajnim delom.

Navajamo še podatke za **dejavnost kopenskega prometa**: ugotovljenih je bilo **51 kršitev**, od tega **48 kršitev** v zvezi s prvo alineo 1. odstavka 5. člena zakona, **2 primera** kršitev v zvezi z zaposlitvijo tujca ali osebe brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev in **1 primer** kršitev v zvezi s kratkotrajnim delom.

Za primerjavo navajamo podatke iz leta 2009: največ kršitev (144) je bilo ugotovljenih v dejavnosti gostinstva, sledijo dejavnosti gradbeništva (95), trgovina (54) in kopenski promet (36).

Inšpektorat RS za delo je tudi v letu 2010 podatke o osebah, ki so delale na črno, sporočal Zavodu RS za zaposlovanje, ki je v primeru, da so te osebe prejemale denarno nadomestilo iz naslova brezposelnosti, sprožil ustrezne postopke za odvzem pravic.

Na podlagi ugotovljenih kršitev določb v zvezi z zaposlovanjem na črno inšpektorji postopajo v skladu z Zakonom o prekrških v hitrem prekrškovnem postopku in lahko ukrepajo z izdajo odločbe o prekršku oziroma z izdajo plačilnega naloga in hkrati praviloma tudi z izdajo prepovedi opravljanja procesa oziroma uporabe sredstev do odprave nepravilnosti na podlagi 17. člena Zakona o inšpekciji dela. V letu 2010 je bilo zaradi ugotovljenega zaposlovanja na črno pravnim osebam, zasebnikom ali posameznikom izdanih **187 plačilnih nalogov** in **377 odločb o prekršku.**

Za pogled finančnega učinka izrečenih glob navajamo naslednje podatke:

Izrečene globe:	leto 2009	leto 2010
Plačilni nalogi	541.415 EUR	**507.009 EUR**
Odločbe o prekršku	543.286 EUR	**574.082 EUR**

Inšpektorji so največ zaposlovanja na črno ugotovili na podlagi prijav in pri izvajanju akcij. Vse več prijav prejmemo preko elektronske pošte. Prijave o zaposlovanju na črno so pogosto anonimne, marsikdaj tudi neresnične in so včasih posledica različnih sporov. Ugotavljamo tudi, da do zaposlovanja na črno ne bi prihajalo tako pogosto, če ne bi bilo obojestranskega interesa. Problem pogosto nastane šele, ko na črno zaposleni delavci ne prejmejo plačila za svoje delo. Delodajalci so se največkrat izgovarjali na potrebo po poskusnem

delu. Tudi delavci znajo inšpektorju pogosto povedati, da so ravno na dan nadzora pričeli z delom in delodajalec dejansko ob nadaljevanju inšpekcijskega nadzora zanj prinese celotno potrebno dokumentacijo, delavca prijavijo v zavarovanje v roku 8 dni, torej za nazaj. Delavci dejansko opravljajo delo že dalj časa,vendar seveda niso zavedeni v evidenci o izrabi delovnega časa in drugih evidencah s področja dela. Inšpektor je tako postavljen v položaj, ko mora odkriti, dokazati, urediti in sankcionirati včasih nemogoče situacije. Struktura zaposlenih na črno je zelo različna: obravnavali smo upokojence, osebe, ki so bile zaposlene pri drugem delodajalcu, osebe, ki so sicer bile brezposelne, niso pa bile prijavljene na Zavodu za zaposlovanje, študente, torej tudi osebe, ki niso imele nobenega interesa, da se zakonito zaposlijo. Zaposlovanje na črno je težko dokazovati tudi v primerih, ko je že poteklo nekaj časa od same kršitve in ko delavec ne dela več pri delodajalcu. Obravnavali smo tudi primere, ko je delodajalec izpolnil svojo obvezo in predložil pogodbo o zaposlitvi brezposelnemu delavcu, ki je bil zaposlen na črno, pa so delavci takšno pogodbo zavrnili. Kršitve v zvezi s kratkotrajnim delom se nanašajo predvsem na primere, ko kratkotrajnega dela delodajalci niso prijavili oziroma ga niso prijavili pravočasno, vendar so bili pripravljeni nepravilnosti takoj odpraviti in status urediti. V več primerih so inšpektorji tudi nudili strokovno pomoč.

S strani upravnih enot smo v letu 2010 prejeli **1258 prijav oziroma sprememb prijav kratkotrajnega dela** (v letu 2009 smo prejeli 983 prijav). Od leta 2007 do leta 2010 se je število prijav kratkotrajnega dela več kot podvojilo. Upravna enota nas obvešča tudi o vpisu v seznam zavezancev, **ki opravljajo osebno dopolnilno delo**. V letu 2010 smo v vednost prejeli **955 potrdil o vpisu v seznam zavezancev**, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, in **670 potrdil o izbrisu** (v letu 2009 smo bili obveščeni o 868 vpisih in 434 izbrisih zavezancev). V primerjavi s preteklim letom je po številu prejetih potrdil zaznati nekoliko več izbrisov.

Avtomatski odzivnik za prijavo dela in zaposlovanja na črno ostaja nameščen v prostorih Inšpektorata RS za delo. Število prijav se je nekoliko povečalo v času javne kampanje.

Komisija za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno je v poročevalskem obdobju sklicala več sestankov, potekale so aktivnosti na področju priprave sprememb in dopolnitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in javne kampanje na tem področju.

Inšpektorji so sodelovali v številnih **koordiniranih akcijah**, ki so jih predlagali posamezni nadzorni organi, najpogosteje Policija, Tržni inšpektorat RS, Prometni inšpektorat RS in Zdravstveni inšpektorat RS. Koordinacija je potekala tudi preko koordinacijskih sosvetov, ki so ustanovljeni na podlagi Inšpekcijskega sveta. Koordinirane akcije so se izvajale v različnih nočnih lokalih, diskotekah, okrepčevalnicah, gostinskih lokalih, kitajskih restavracijah, slaščičarnah, sejmih, gradbiščih, pri delodajalcih, ki opravljajo taksi službo, izvajalcih zdravstvene dejavnosti itd.

Opravljenih je bilo preko **120 inšpekcijskih pregledov**. Največ pregledov je bilo opravljenih v dejavnosti gostinstva **(45)**, gradbeništva **(28)**, trgovine **(19)** in kopenskega prometa **(18)**. Inšpektorji za delo v tovrstnih koordiniranih akcijah preverjajo predvsem zakonitost zaposlovanja, občasno pa tudi spoštovanje drugih določb delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu. Pri tem je treba pojasniti, da je posameznemu pregledu pogosto sledilo več nadzornih dejanj. Statistično so ti inšpekcijski pregledi, opravljeni v nadaljevanju, zajeti pri izrednih inšpekcijskih pregledih.

Menimo, da je sodelovanje različnih nadzornih organov v skupnih aktivnostih na področju odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ter v drugih koordiniranih akcijah, ki je običajno potekalo na nivoju območnih enot, tudi v letu 2010 potekalo **dobro**. Sodelovanje ocenjujemo kot zelo koristno in uspešno.

Inšpektorji za delo so v poročevalskem obdobju podali **sum storitve kaznivega dejanja** po 199. členu Kazenskega zakonika **v 22 primerih**, pri tem je seveda treba izpostaviti, da Kazenski zakonik opredeljuje kaznivo dejanje zaposlovanja na črno in predpisuje sankcijo za tistega, ki v nasprotju s predpisi zaposli **dva ali več delavcev** in jih ne prijavi za ustrezno zavarovanje, ali zaposli več tujcev ali oseb brez državljanstva brez ustreznih dovoljenj za delo.

Inšpektorat RS za delo tvorno sodeluje pri spremembah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Ključni cilji zakona so povečati pristojnosti nadzornim organom, podati podlago za učinkovitejše delo, določiti jasnejšo opredelitev posameznih pojmov in ukrepov zakona ter poostriti sankcije za kršitelje zakona. Na področju zaposlovanja na črno pa bo po predlogu sprememb zakona del pooblastil prevzela tudi Carinska uprava RS.

Z rešitvami se poskuša slediti osnovnemu cilju učinkovitejšega preprečevanja dela in zaposlovanja na črno zato menimo, da bodo spremembe prinesle pozitivne učinke, treba pa jih bo podpreti tudi z nadaljevanjem javne kampanje o ozaveščenosti te problematike.

Torej podpiramo aktivnosti na tem področju, upoštevati pa je treba tudi dejstvo, da se obseg dela in zaposlovanja na črno lahko zmanjšuje le z usklajeno uporabo preventivnih in prisilnih ukrepov, torej v smislu nadzornih aktivnosti in sankcioniranja kot tudi z drugimi oblikami preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, kot npr. legaliziranjem dejavnosti, ki bi se lahko izvajale zakonito, jasno predpisanimi postopki prijav različnih oblik dela in transparentnimi evidencami kot tudi z izvedbo različnih akcij ozaveščanja o posledicah dela in zaposlovanja na črno za posameznika in družbo.

7. PREDLOGI V SKLADU S 5. ČLENOM ZAKONA O INŠPEKCIJI DELA

Skladno s 5. členom Zakona o inšpekciji dela so sestavni del vsakoletnega Poročila o delu Inšpektorata RS za delo tudi predlogi ukrepov, s katerimi skušamo prispevati k uspešnemu reševanju obstoječe problematike tako na področju delovnih razmerij kot tudi na področju varnosti in zdravja pri delu.

Glede na določbo 5. člena Zakona o inšpekciji dela so ena od obveznih sestavnih poročila o delu inšpektorata za delo tudi predlogi ukrepov za reševanje vprašanj s področja iz 4. in 5. točke 1. odstavka istega člena. Gre za področji, ki vsebujeta podatke o:

- ugotovljenih kršitvah in kaznivih dejanjih, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
- smrtnih poškodbah pri delu, kolektivnih nesrečah pri delu, hujših poškodbah pri delu ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.

V nadaljevanju posebej navajamo predloge s področja nadzora delovnih razmerij in s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu.

7.1. PREDLOGI NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Na področju delovnih razmerij predlagamo naslednje spremembe:

- ***sprejeti nov Zakon o stavki,***
- ***Zakon o delovnih razmerjih spremeniti tako, da:***
  - ***se določi delavcu, s katerim je delodajalec sklepal pogodbe o zaposlitvi za določen čas v zaporednem trajanju enega leta, pravica do odpravnine ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi za določen čas,***
  - ***se določi sankcija za kršitev prepovedi trpinčenja, ki ga ureja 6.a člen Zakona o delovnih razmerjih,***
  - ***se črta določba 2. odstavka 227. člena, kjer so taksativno navedene določbe, katerih kršitev predstavlja pravno podlago za izdajo ureditvene odločbe,***
- ***Zakon o evidencah dela in socialne varnosti spremeniti tako, da:***
  - ***se določi sankcija za odgovorno osebo za primer kršitve opustitve vodenja, hrambe ali posodabljanja evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti,***
- ***sprejeti podzakonske akte k Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti,***
- ***z namenom uskladitve Zakona o inšpekciji dela z drugimi predpisi in določitve nekaterih novih pooblastil glede na nove pojavne oblike kršitev novelirati tudi Zakon o inšpekciji dela,***

- ***zagotoviti pravne podlage za vzpostavitev neposrednega dostopa inšpektorata za delo do podatkov iz uradnih evidenc drugih nadzornih organov, ki jih potrebujemo pri svojem delu,***
- ***poenostaviti hitri postopek o prekršku,***
- ***ponovno proučiti zakonodajo na področju ustanavljanja gospodarskih subjektov,***
- ***Zakon o inšpekcijskem nadzoru spremeniti tako, da se črta možnost podaje anonimne prijave,***
- ***okrepiti sodelovanje s tožilstvom.***

Izhajajoč iz ugotovitev izvajanja inšpekcijskega nadzora v praksi in z namenom razreševanja problematike na področju delovnih razmerij v skladu s 5. členom Zakona o inšpekciji dela predlagamo spremembe predpisov v zvezi z naslednjimi instituti:

Glede na to, da smo bili v letu 2010 priča številnim stavkam in protestom ter ob dejstvu, da se je v praksi izkazalo, da obstoječi Zakon o stavki ne rešuje vseh vprašanj, bi bilo nujno sprejeti novi Zakon o stavki, ki je že nekaj časa v postopku sprejemanja.

Zakon o delovnih razmerjih narekuje sklepanje pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, pri čemer pa v praksi ugotavljamo, da se delodajalci vse bolj poslužujejo sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas, ki jo je dopustno skleniti zgolj izjemoma. Zaposleni za določen čas naj bi imeli enake pravice kot zaposleni za nedoločen čas, saj gre v obeh primerih za delovno razmerje, vendar le z različnim časom trajanja. Zato predlagamo, da bi v Zakonu o delovnih razmerjih v primeru izteka veljavnosti tovrstnih pogodb v zaporednem trajanju nad enim letom, določili pravico delavca do odpravnine.

Z zadnjo novelo Zakona o delovnih razmerjih je bil dodan novi 6.a člen, ki določa prepoved spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu, pri čemer pa sankcija za primere kršitev tega člena ni posebej predpisana. Glede na to, prepoved trpinčenja ne sodi med oblike diskriminacije, je tudi ni mogoče sankcionirati preko kršitve 6. člena istega zakona, ki se med drugim nanaša na prepoved diskriminacije. Zato predlagamo, da se v Zakon o delovnih razmerjih umesti kazenska določba, s katero bo tudi kršitev prepovedi trpinčenja opredeljena kot prekršek.

V letu 2010 ponovno predlagamo črtanje določbe 2. odstavka 227. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki omejuje Inšpektorat RS za delo na segmentu izdaje ureditvenih odločb, saj menimo, da je nepotrebna. Omejitev pristojnosti Inšpektorata RS za delo namreč izhaja že iz 1. člena Zakona o inšpekciji dela, zato je jasno, da Inšpektorat RS za delo v skladu s 15. členom Zakona o inšpekciji dela ne more ukrepati v tistih primerih, ko je z zakonom določena pristojnost drugega organa, kot npr. sodišča. Kljub dejstvu, da kršitve nekaterih členov Zakona o delovnih razmerjih, ki niso zajeti v 2. odstavku 227. člena tega zakona, predstavljajo prekrške, s takšno rešitvijo ne moremo biti zadovoljni, saj ukrepanje v postopku o prekršku predstavlja zgolj sankcijo, ne pa tudi odprave nepravilnosti.

Predlagane spremembe Zakona o delovnih bodo predmet razprave pri postopku sprejema Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih.

V Poročilu o delu za leto 2009 smo predlagali tudi spremembo Zakona o delovnih razmerjih, s katero bi bila pri kršitvah, povezanih z zagotavljanjem dela delavca drugemu uporabniku, predpisana sankcija tudi za uporabnika. V zvezi s tem je treba dodati, da je bila tovrstna sankcija umeščena v Zakon o urejanju trga dela.

V Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, v katerem je urejen institut malega dela, je med drugim določeno, da delodajalec prijavi osebo, ki opravlja malo delo, v socialno zavarovanje in na njeno plačilo obračuna in plača prispevke za socialno varnost po zakonu, kar pa glede na trenutno veljavno zakonodajo s področja socialne varnosti ni izvedljivo. Tako navedeni zakonski institut sploh ni uporabljiv v praksi. Zato smo v letu 2009 predlagali ustrezno spremembo zakonodaje bodisi Zakona o preprečevanju dela in

zaposlovanja na črno bodisi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. V zvezi s tem je treba dodati, da je Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, iz katerega naj bi bil črtan obstoječi institut malega dela, že v postopku sprejema.

Podobno kot velja za malo delo, tudi dijaka oz. študenta po trenutno še veljavni zakonodaji s področja socialne varnosti ni mogoče pokojninsko in invalidsko zavarovati po določbah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, po tem ko preseže posebno olajšavo za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, določeno v Zakonu o dohodnini, kot je bil delodajalec to dolžan storiti na podlagi 6. b člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Zato smo v Poročilu o delu Inšpektorata RS za delo za leto 2009 izrazili mnenje, da je treba resno razmisliti o spremembi te določbe. Vprašanje študentskega dela pa naj bi bilo rešeno z bodočim Zakonom o malem delu.

Pri izvajanju Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti že nekaj let v praksi ugotavljamo, da v kazenskih določbah obravnavanega zakona ni predpisane sankcije za odgovorno osebo pravne osebe za primer kršitve delodajalca, ki ne vodi, ne hrani ali ne posodablja evidenc iz 12. člena Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti v skladu s 4. členom tega zakona. Glede na to, da odgovornost pravne osebe brez odgovornosti odgovorne osebe ne more biti podana, ponovno predlagamo, da se kazenske določbe tega zakona ustrezno dopolnijo. Obenem tudi predlagamo čimprejšnji sprejem vseh podzakonskih aktov k Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti, ki bodo skupaj z zakonom tvorili celoto.

Poleg navedenega smo že v Poročilu o delu za leto 2009 predlagali spremembo Zakona o inšpekciji dela, saj je bil nazadnje deležen sprememb v letu 2000, in še to v manjšem obsegu. Od zadnje spremembe Zakona o inšpekciji dela, ki predstavlja krovni zakon za izvajanje inšpekcijskega nadzora inšpektorjev za delo, sta se tako materialna kot tudi postopkovna zakonodaja na tem področju bistveno spremenili. Naš predlog je bil upoštevan, saj smo v poročevalskem obdobju v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve pristopili k pripravi analize izvajanja Zakona o inšpekciji dela in analize njegovih določb.

Tako kot v preteklih letih se še vedno zavzemamo za dostop do nekaterih evidenc, upravljavci katerih so drugi nadzorni oz. državni organi (npr. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Davčna uprava RS itd.). Z vpogledom v te evidence bi nedvomno pridobili zelo koristne informacije o delodajalcu, še preden bi pri njem opravili inšpekcijski nadzor. Prav tako bi lahko inšpektor med postopkom, torej po opravljenem nadzoru in naloženih ukrepih, že z vpogledom v evidenco preveril, ali je delodajalec določene nepravilnosti odpravil ali ne (npr. v zvezi z izplačevanjem plač). Zato tudi v tem letnem poročilu ponovno izpostavljamo omenjeno problematiko in predlagamo, da se zaradi boljšega, hitrejšega in učinkovitejšega dela vzpostavijo ustrezne pravne podlage, na podlagi katerih bo inšpektorjem za delo omogočen neposreden dostop do določenih zbirk podatkov oz. evidenc, ki jih potrebujejo pri svojem delu. Ravno tako bi pri svojem delu potrebovali dostop do registra prebivalstva, saj inšpektor pri vodenju postopkov potrebuje podatke, vodene v omenjenem registru (npr. rojstne podatke fizičnih oseb, podatke o prebivanju itd). Ob tem je treba poudariti tudi, da je bil Inšpektoratu RS za delo omogočen dostop do evidence Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Inšpektorat RS za delo je s 1. 1. 2005 postal prekrškovni organ, ki naj bi odločal v tako imenovanem hitrem postopku o prekršku. Namen tovrstnega pooblastila je bil ravno v tem, da naj bi prekrškovni organi na I. stopnji vodili hitre in enostavne postopke o prekršku, kar bi zagotavljajo učinkovito reševanje zadev na tem področju. Z vsako spremembo Zakona o prekrških, ki prekrškovnim organom nalaga vedno nova in nova opravila, pa postopek o prekršku postaja vse bolj zapleten in vse daljši, zato menimo, da bi bilo treba hitri postopek o prekršku nujno poenostaviti.

V praksi naletimo na primere, ko tuji državljani ustanavljajo gospodarske družbe v RS, s sedežem na naslovu njihovega začasnega bivališča in nato nastopajo kot podizvajalci, pri čemer pa delo opravljajo pod nadzorom in v skladu z navodili glavnega izvajalca z vsemi elementi delovnega razmerja. Tovrsten pojav kaže na zlorabo delovnih dovoljenj za

opravljanje poslovodne funkcije. Pri izvajanju Zakona o zaposlovanju in delu tujcev ravno tako ugotavljamo, da delodajalci, ki jim Zavod za zaposlovanje na podlagi pravnomočnih glob, izrečenih s strani Inšpektorata za delo, prepove izdajo novih delovnih dovoljenj za določeno obdobje, obidejo zakon tako, da ustanovijo novo gospodarsko družbo, preko katere nato zaprosijo za nova delovna dovoljenja in s tem povsem razvrednotijo učinke instituta prepovedi izdaje novih delovnih dovoljenj. Glede na navedeno menimo, da je nujno potrebno proučiti zakonodajo, ki ureja ustanavljanje družb, ter vanjo vgraditi določene varnostne mehanizme, s katerimi bi preprečili raznovrstne zlorabe na tem področju.

V zvezi z izvajanjem 24. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, po katerem mora inšpektor obravnavati tudi anonimne prijave, navajamo, da se v praksi na tem področju srečujemo s precejšnjimi težavami. Prijave so namreč pogosto pomanjkljive, nerazumljive, neutemeljene oz. lažne, pri čemer vlagatelja zaradi anonimnosti ne moremo pozvati niti k dopolnitvi vloge niti ga ni mogoče sankcionirati zaradi lažne prijave. Nenazadnje pa so s temi prijavami posledično povezani tudi nepotrebni stroški postopka (npr. inšpektor opravi službeno pot z namenom izvedbe inšpekcijskega nadzora, pri čemer ugotovi, da se na navedenem naslovu subjekt nadzora sploh ne nahaja). Glede na to, da je v 16. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru eksplicitno določena dolžnost varovanja tajnosti vira prijave, predlagamo, da se anonimne prijave iz 24. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru črtajo.

Glede na to, da evidentiramo trend rasti podaje kazenskih ovadb in ob dejstvu, da o vloženih kazenskih ovadbah zelo redko dobimo povratne informacije, menimo, da je treba okrepiti sodelovanje s tožilstvom.

7.2. PREDLOGI NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Spremembe zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, ki so bile nakazane v poročilu za preteklo leto, so se nadaljevale tudi v letu 2010. Najpomembnejši zakon na tem področju, tj. novela Zakona o varnosti in zdravju, je praktično pred postopkom sprejemanja, s tem pa je ena od naših sugestij iz predhodnih obdobij realizirana.

S sprejetjem novega zakona pa še ne bo urejena problematika podzakonskih aktov, ki so vezani na ta zakon. Kar nekaj teh podzakonski aktov oz. določb v njih bo treba revidirati, novelirati ali opustiti, kar bo vsekakor zahtevalo določeno časovno obdobje. Kar nekaj teh aktov je že v obravnavi in zato razen splošne pripombe, da jih je treba realizirati čim prej, posebnih konkretnih predlogov s tem v zvezi nimamo.

Predlagamo pa spremembe oz. dopolnitve Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, ker se že dalj časa kažejo določene pomanjkljivosti ter nejasnosti, ki povzročajo težave pri njenem izvajanju.

V Republiki Sloveniji na nekaterih delovnih mestih delodajalci ne uspejo izvesti tehničnih ukrepov in zagotoviti, da bi bile koncentracije nevarnih snovi na delovnih mestih nižje, kot so predpisane mejne vrednosti, zato morajo delavci na teh delovnih mestih uporabljati ves čas osebno varovalno opremo za zaščito dihal. Zato predlagamo, da bi se za delovna mesta, na katerih morajo delavci uporabljati osebno varovalno opremo za zaščito dihal ves čas, v pravilniku predpisali odmori, ki bi jih delodajalci morali na teh delovnih mestih zagotavljati. Predlagamo, da bi imeli odmore opredeljene podobno, kot jih ima npr. Nemčija.

Še vedno pa ostaja odprt problem normativne neurejenosti področja, ki se nanaša na upravljanje z viličarji in dvižnimi napravami. Trenutno je to področje povsem prepuščeno delodajalcem in njihovim opredelitvam v Izjavi o varnosti z oceno tveganja, kar pa je glede na zahtevnost teh dejavnosti, predvsem s stališča ogrožanja drugih, po našem mnenju neustrezno, zato predlagamo na tem področju ustrezne spremembe.

Prav tako še vedno ni urejena sistemska problematika glede ugotavljanja poklicnih bolezni in zato še vedno ni znano realno stanje na tem področju. Zato, kakor že v preteklosti, tudi na tem mestu opozarjamo pristojne organe na potrebo po reševanju te problematike.

8. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

V letu 2010 je Socialna inšpekcija izvajala redne in izredne inšpekcijske nadzore ter v posameznih primerih v skladu z zakonom nadzirala strokovna ravnanja izvajalca v posameznih zadevah. Izvedla je 151 rednih inšpekcijskih nadzorov, ki so bili določeni s »Programom rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010«. Poleg rednih nadzorov je v letu 2010 Socialna inšpekcija zaključila obravnavo 148 pobud za izredne inšpekcijske nadzore. V 25 primerih so bili izpolnjeni z zakonom določeni pogoji za izvedbo izrednih inšpekcijskih nadzorov. Po zaključenih inšpekcijskih postopkih v 299 zadevah so bila v skladu s prvim odstavkom 107. člena Zakona o socialnem varstvu v 116 zadevah izvajalcem naložena naročila za odpravo pomanjkljivosti. V 25 pa so jim bili za odpravo ugotovljenih nepravilnosti z odločbo izrečeni ukrepi.

8.1. PREDPISI, KI UREJAJO INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Z inšpekcijskim nadzorom na področju socialnega varstva je zagotovljen nadzor nad izvajanjem socialnovarstvenih storitev in spoštovanjem predpisov, s katerimi so izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti podeljena javna pooblastila.

Posebnosti inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva urejata:

- Zakon o socialnem varstvu in
- Pravilnik o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva.

Subjekti inšpekcijskega nadzora

Inšpekcija nadzira delo javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo (v nadaljnjem besedilu: izvajalci), ter izvajanje dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva in varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino ali socialne zadeve (v nadaljnjem besedilu: programi). Pri izvajalcih se opravlja nadzor nad izvajanjem Zakona o socialnem varstvu (v nadaljevanju: zakon) in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti, nadzira pa se tudi izvajanje nalog, ki jih zakon nalaga lokalnim skupnostim. Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora programov se preverja skladnost izvajanja programa glede na prijavo na razpis za dodelitev sredstev, morebitno verifikacijo programa ter pogodbo o izvajanju programa. Za nadzor programov se smiselno uporabljajo določbe o izvajanju izrednega inšpekcijskega nadzora.

Socialna inšpekcija je na podlagi prejetih pobud za inšpekcijske nadzore v vzgojno izobraževalnih zavodih ugotovila, da so bili v letu 2008 s strani Vlade RS sprejeti sklepi

o ustanovitvi javnih vzgojno izobraževalnih zavodov (domnevamo, da pri vseh vzgojno izobraževalnih zavodih, ki so razvidni iz evidence oz. seznama zavodov in programov na spletnih straneh Ministrstva za šolstvo in šport), iz katerih je razvidno, da so ustanovljeni kot javni vzgojno izobraževalni zavodi. V 1. odstavku 32. člena navedenih sklepov je izrecno zapisano, da nadzor nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov in aktov, ki urejajo organizacijo, financiranje, namensko porabo sredstev in opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja v zavodu, izvaja Inšpektorat RS za šolstvo in šport. V 3. odstavku tega člena pa je navedeno, da nad delom zavoda iz področij, ki niso navedena v prvem odstavku navedenega člena, nadzor izvajajo institucije, določene z zakonom.

To določilo se nanaša na 11. člen sklepa, ki določa, da vzgojni zavod izvaja institucionalno varstvo, ki je v 1. in 2. odstavku opredeljen na enak način kot v 1. in 2. odstavku 16. člena Zakona o socialnem varstvu, v 3. odstavku 11. člena sklepa pa je določeno, da zavod pri izvajanju institucionalnega varstva deluje po vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, ki ga sprejme Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, kar pa je v nasprotju z določili predpisov, ki jih nadzira socialna inšpekcija.

V postopku pridobivanja soglasja Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za izdajo navedenega sklepa Vlade RS so bila očitno spregledana določila Zakona o socialnem varstvu in Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev, ki med drugim določa standard in normativ socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva za otroke in mladoletnike, prikrajšane za normalno družinsko življenje – torej otroke in mladostnike, ki jim storitev nadomešča družinsko vzgojo in oskrbo, oz. za otroke in mladostnike, ki potrebujejo še dodatno strokovno obravnavo.

V veljavnih predpisih s področja izvajanja vzgojno izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami s področja pristojnosti Ministrstva za šolstvo in šport obstaja npr. Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje vzgojno izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami, iz katerega je razvidno, da obstajajo merila za oblikovanje vzgojnih skupin za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter za izvajanje vzgojnih programov v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Vzgojno izobraževalni zavodi so se torej znašli v situaciji, v kateri jim veljavni predpisi nalagajo izvajanje »vzgojnih programov« (pristojnost Ministrstva za šolstvo in šport), ustanovitveni akt pa tudi izvajanje »institucionalnega varstva« (pristojnost Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve).

Socialna inšpekcija je o nejasnostih glede izvajanja nadzora v vzgojnih zavodih že seznanila Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in v primeru, da bo zavzeto stališče, da je socialna inšpekcija pristojna za nadzor izvajanja storitve institucionalnega varstva za otroke in mladostnike (glede na zaželeno vsebino ravnanj z otroki in mladostniki v času bivanja v vzgojnem zavodu bi bilo to smiselno, saj institucionalno varstvo vsebuje tudi vzgojo in pripravo na življenje), prikrajšane za normalno družinsko življenje, se morajo spremeniti določila 102. člena Zakona o socialnem varstvu, ki določajo izvajalce, ki jih nadzira socialna inšpekcija, vzgojno izobraževalnim zavodom pa omogočiti pogoje za izvajanje storitev institucionalnega varstva v skladu s Pravilnikom o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev in iz sklepa o ustanovitvi vzgojnega zavoda črtati določilo, da se pri izvajanju institucionalnega varstva deluje po vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, ki ga sprejme Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, oz. primerljivo z izvajanjem institucionalnega varstva za otroke, mladostnike in odrasle osebe do 26. leta starosti z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju, določiti, da se organiziranje in izvajanje izobraževanja in usposabljanje izvaja po predpisih s področja šolstva.

Oblike inšpekcijskega nadzora

Inšpekcijski nadzor se opravlja kot redni ali izredni. Redni inšpekcijski nadzor se opravi pri vsakem izvajalcu najmanj enkrat v obdobju treh let, izredni inšpekcijski nadzor pa se izvede na zahtevo upravičenca do storitve ali njegovega zakonitega zastopnika oziroma druge osebe, ki je imela v postopku položaj stranke, ustanovitelja izvajalca ali organa upravljanja izvajalca, na

utemeljeno pobudo družinskega člana upravičenca ali uporabniškega združenja, na zahtevo reprezentativnega sindikata pri delodajalcu oz. vsakič, ko se na podlagi različno pridobljenih informacij oceni, da je to potrebno.

Tako v rednih kot izrednih nadzorih se nadzira izvajanje in spoštovanje veljavnih zakonov in drugih predpisov. Ravnanje po veljavnih predpisih je temelj pravne varnosti. S predpisi se omejujejo ali nalagajo ravnanja in obveznosti tako izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti, ki jih nadzira inšpekcija, kot tudi pobudnikom in drugim uporabnikom socialnovarstvene dejavnosti, katerih ravnanje pa inšpekcija razumljivo ne nadzira – nadzira pa izvajanje nadzora izvajalcev nad uporabniki (npr. nadzor izpolnjevanja pogojev za upravičenost do denarne socialne pomoči).

Inšpektor je pooblaščen, da na podlagi ugotovljenega nespoštovanja predpisov sprejme ukrepe, ki naj zagotovijo zakonito stanje. Spoštovanje in izvajanje zakonov ter vzpostavitev zakonitega stanja na podlagi inšpekcijskih pooblastil predstavlja varovanje oz. zaščito javnega interesa. Zakonitost je vedno v javnem interesu, ni pa nujno tudi v interesu posameznika, zaradi česar lahko prihaja do kolizije teh interesov. Položaj stranke v postopku inšpekcijskega nadzora ima samo izvajalec socialnovarstvene dejavnosti in ne pobudnik nadzora. Dolžnost inšpektorja je, da se, čeprav pobudniki nimajo položaja stranke, odzove na informacije iz pobud, ki opozarjajo na morebitne kršitve. Inšpektorjeva dolžnost je, da pobudo obravnava ter izvede inšpekcijski nadzor ali pa na podlagi z zakonom opredeljenih razlogov tega ne izvede. V postopku inšpekcijskega nadzora se ne odloča o pravici, obveznosti ali pravni koristi pobudnika, temveč se dosledno varuje javni interes. Inšpektorju predstavljajo očitki iz konkretne pobude samo namig, da se morebiti krši predpis, čigar izvajanje nadzira, in s tem posega v varovani javni interes, zato preverja utemeljenost očitkov iz pobude predvsem zaradi varovanja javnega interesa.

Izvedbi rednega in izrednega nadzora se torej razlikujeta predvsem v tem, da se pri izrednem inšpekcijskem nadzoru poleg preverjanja izvajanja in spoštovanja zakonov in drugih predpisov, poskušajo v tistih primerih, ko predpisi niso kršeni, ugotoviti razlogi, zaradi katerih je med izvajalcem in uporabnikom prišlo do takega nezaupanja, da učinkovito sodelovanje praktično ni več možno (več o tem glej poglavje o metodoloških izzivih pri izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva).

Inšpekcijski postopek

Po prejemu pobude za izredni inšpekcijski nadzor inšpektor prouči, ali pobuda izpolnjuje pogoje iz 5. odstavka 105. člena Zakona o socialnem varstvu. Pred odločitvijo o morebitnem nadzoru lahko zahteva dodatno utemeljitev pobudnika ali poročilo in dokumentacijo izvajalca. Če so izpolnjeni pogoji za izvedbo nadzora, inšpektor v nadzoru ugotovi dejansko stanje in z naročili v inšpekcijskem zapisniku oz. z izdano odločbo odredi ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti oz. nepravilnosti.

Redni nadzori potekajo v skladu s programi rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva, s katerimi so določeni izvajalci, pri katerih se izvede nadzor in delovno področje, katerega izvajanje je nadzirano.

V skladu s 1. odstavkom 107. člena Zakona o socialnem varstvu inšpektor v primerih, ko ugotovi manjše napake, nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki ne vplivajo bistveno na izvajanje storitve oziroma na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, zagotavljanje pravic uporabnikov ali na predpisano kakovost storitev, na vodenje postopkov ali na uveljavljanje pravic uporabnika (v nadaljevanju: pomanjkljivosti), ustno opozori na nepravilnosti in na njihove posledice ter določi rok za odpravo, kar navede v zapisniku o inšpekcijskem nadzoru.

V primeru ugotovitev večjih nepravilnosti, napak ter kršitev predpisov (v nadaljevanju: nepravilnosti), ki bistveno vplivajo na izvajanje storitve oziroma na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, zagotavljanje pravic uporabnikov ali na predpisano kakovost storitev, na vodenje postopkov ali na uveljavljanje pravic uporabnika, pa inšpektor odredi potrebne ukrepe ter določi rok za njihovo izpolnitev z odločbo.

Prekrškovni organ

Socialna inšpekcija ima pristojnosti tudi kot prekrškovni organ v zvezi s prekrški po 116. in 117. členu Zakona o socialnem varstvu ter prekrški po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

8.2. SPLOŠNI PODATKI O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2010

V letu 2010 je Socialna inšpekcija izvajala tako redne inšpekcijske nadzore kot tudi izredne inšpekcijske nadzore, s katerimi je nadzirala strokovna ravnanja izvajalcev v posameznih zadevah.

Pred predstavitvijo kvantitativnih in kvalitativnih podatkov o delovanju socialne inšpekcije v letu 2010 je treba predstaviti kadrovsko situacijo inšpekcije v letu 2010. V inšpekciji so bili s 15. 11. 2010 zaposleni 4 inšpektorji, vendar je zaradi kadrovskih težav delovala v obsegu manj kot 3 inšpektorji (2,8 inšpektorja). Eden od inšpektorjev opravlja tudi naloge direktorja inšpekcije, tako da povprečnega obsega izvajanja inšpekcijskih nalog ne more doseči. V tako majhnem organu predstavlja vsaka odsotnost, zlasti nenačrtovana, pomembno motnjo v njegovem delovanju. V tem letu je posledica daljše odsotnosti enega inšpektorja predvsem ta, da se redni nadzori niso izvedli v načrtovanem obsegu.

8.2.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori so se izvajali na podlagi »Programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010« (v nadaljevanju: letni program). Z letnim programom so bili določeni izvajalci, pri katerih je bil opravljen redni inšpekcijski nadzor, ter strokovna področja, ki so se pri rednih inšpekcijskih nadzorih še posebej podrobno proučila.

Redni inšpekcijski nadzori po letnem programu so se izvajali do konca februarja 2011. Izvedeni so bili v **151 zadevah** od predvidenih 167 (od tega je bil izveden nadzor izvajanja nalog, ki jih zakon nalaga lokalnim skupnostim za zagotavljanje storitve pomoči na domu v obliki socialne oskrbe pri **25 občinah**).

Redni nadzori, ki niso bili izvedeni v letu 2010, bodo izvedeni v letu 2011.

Tabela 17: Redni inšpekcijski nadzori

Izvajalci:	Načrtovano število rednih inšpekcijskih nadzorov v letu 2010	Število izvedenih rednih inšpekcijskih nadzorov v letu 2010
centri za socialno delo	21	21
centri za socialno delo – krizni centri za otroke in mladostnike	2	2
izvajalci storitve Pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe – javni zavodi, koncesionarji in izvajalci z dovoljenjem za delo	22	22
občine – naloge, ki jih zakon nalaga lokalnim skupnostim za zagotavljanje storitve pomoči na domu v obliki socialne oskrbe	75	75
izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva za starejše – domovi za starejše in koncesionarji	28	28
izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih duševno in telesno prizadetih oseb (celodnevno in 16 ur dnevno) – posebni socialnovarstveni zavodi za odrasle in koncesionarji	3	0
izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju – zavodi za usposabljanje	1	0
izvajalci socialnovarstvene storitve vodenja, varstva in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe – varstveno delovni centri in koncesionarji	12	0
izvajalci socialnovarstvene storitve – socialni servis	3	3
skupaj:	167	151
podatki za leto 2009	100	

*Redni inšpekcijski nadzori, ki v koledarskem letu 2010 niso bili zaključeni, so bili zaključeni do konca februarja 2011. Neizvedeni nadzori po letnem programu 2010 so vključeni v letni program 2011.

8.2.2. Izredni inšpekcijski nadzori

V letu 2010 je inšpekcija zaključila obravnavo **148 pobud** za izredne inšpekcijske nadzore (125 v letu 2009, indeks 1,18). V letu 2010 je inšpekcija prejela **229 pobud** (v letu 2009 – 150, indeks 1,53).

Kljub pomembnemu zvišanju števila proučenih pobud se je število pobud, ki še čakajo na proučitev, zaradi še večjega porasta vloženih pobud ponovno zvišalo in zdaj znaša število še ne proučenih pobud že 126. Število na proučitev čakajočih pobud se je tako še bolj približalo številu letno proučenih pobud, kar pomeni, da se je povprečni čas za proučitev pobude podaljšal na že skoraj 11 mesecev.

Graf 42: Število prejetih, proučenih in na proučitev čakajočih pobud za inšpekcijske nadzore

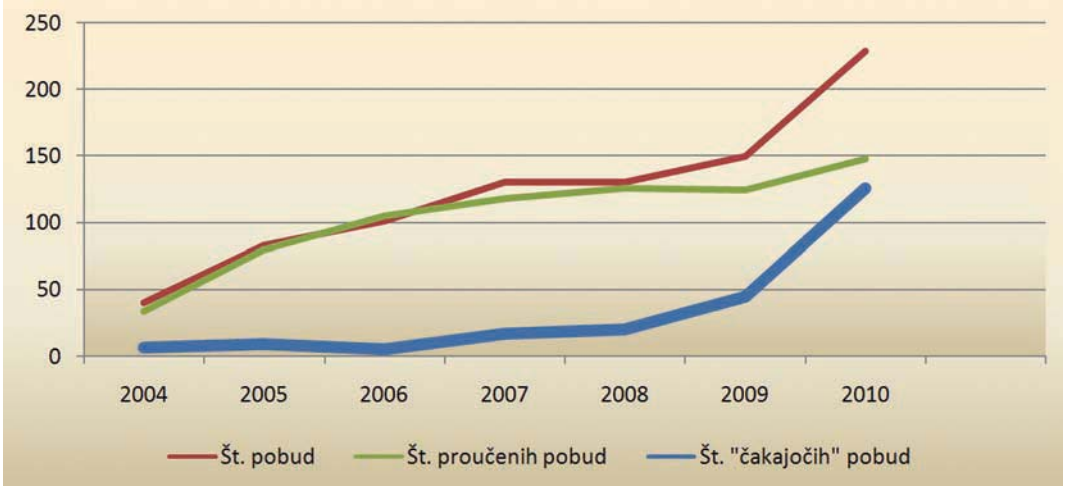

Po sprejetih različnih organizacijskih ukrepih v zvezi z obravnavano pobudo za izredne inšpekcijske nadzore se je število proučenih pobud v posameznem letu (3 inšpektorji) povečevalo v obdobju od leta 2005 do leta 2008. V letu 2009 se je potrdilo, da v enaki kadrovski sestavi ni več mogoče proučiti večjega števila pobud, zato so se okrepile dejavnosti za zaposlitev dodatnega inšpektorja, ki so se realizirale v novembru 2010.

V letu 2010 je inšpekciji uspelo obravnavati več pobud kot v prejšnjih dveh letih. To ji je uspelo na račun pridobitve dodatnih delovnih ur za obravnavo pobud z zavestnim zmanjševanjem obsega rednih nadzorov pri posameznem izvajalcu (do mere, ki po oceni še zagotavlja doseganje namena nadzora – ugotovitev dejanskega stanja in temu primerno izrečeni ukrepi za odpravo nepravilnosti), pri čemer pa se je kljub pozornosti inšpektorjev razumljivo zvišala nevarnost, da namen nadzora ne bo dosežen. Tako je za namene rednega nadzora bilo v letu 2010 načrtovanih približno 1/4 delovnih ur inšpektorja, v prejšnjih letih pa je bilo rednim nadzorom namenjeno približno 1/3 delovnih ur inšpektorja.

Največje število prejetih in proučenih pobud se je tudi v letu 2010 nanašalo na ravnanja centrov za socialno delo. Glede na raznolikost nalog in pooblastil ter zlasti občutljivosti teh nalog in pooblastil je bilo to pričakovano.

Tabela 18: Število obravnavanih pobud za izredne inšpekcijske nadzore

Izvajalci:	Število obravnavanih pobud za izredni inšpekcijski nadzor v letu 2010 (leto 2009):
centri za socialno delo	115 (85)
izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva za starejše – domovi za starejše, koncesionarji izvajalci z dovoljenjem za delo in izvajalci storitve v drugi družini	21 (21)
izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih duševno in telesno prizadetih oseb – posebni socialnovarstveni zavodi za odrasle in koncesionarji	2 (4)
izvajalci socialnovarstvene storitve vodenja, varstva in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe – varstveno delovni centri in koncesionarji	2 (3)

izvajalci socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu	1 (2)
izvajalci dopolnilnih programov	4 (8)
drugo	3 (2)
skupaj	148 (125)

V **25 primerih** (38 v letu 2009, indeks 0,66) so bili izpolnjeni z zakonom določeni pogoji za izvedbo izrednih inšpekcijskih nadzorov. V **10 primerih** (3 v letu 2009, indeks 3,33) so bili očitki predlagateljev preverjeni v rednih inšpekcijskih nadzorih (v skladu z 8. alineo 5. odstavka 105. člena zakona), v **65 primerih** (38 v letu 2009, indeks 1,71) je bila opravljena strokovna ocena v skladu z 2. alineo 5. odstavka 105. člena zakona, v preostalih **49 zadevah** (46 v letu 2009, indeks 1,07) pa izredni inšpekcijski nadzor ni bil uveden iz drugih razlogov po 5. odstavku 105. člena zakona, navedenih v Tabeli 19.

Tudi letos se je potrdilo, da določilo, da se inšpekcijski nadzor prične z izdajo sklepa (11. oz. 13. člen Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva na podlagi 3. odstavka 105. člena Zakona o socialnem varstvu), pomembno zamegli dejanski obseg izvedenih inšpekcijskih dejanj. V treh primerih, ki jih določa, 5. odstavek 105. člena omenjenega zakona, namreč inšpektor izvede vsa ravnanja, ki so potrebna za ugotovitev dejanskega stanja (ugotovitve inšpekcijskega nadzora), razen izdaje sklepa o inšpekcijskem nadzoru. Ti primeri so določeni v 2., 6. in 8. alinei 5. odstavka 105. člena Zakona o socialnem varstvu in opredeljujejo situacije, v katerih inšpektor ne izvede nadzora (čeprav, še enkrat poudarjamo, ugotovi dejansko stanje). Te situacije so naslednje:

- iz predložene dokumentacije in poročila izvajalca dejavnosti izhaja, da so bili postopki in opravljene storitve vodeni v skladu s predpisi in strokovnimi ter etičnimi načeli, ki se uporabljajo na področju socialnega varstva, oziroma da ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti niso take, da bi lahko bistveno vplivale na zaključek postopka ali na vsebino, kakovost in obseg storitve. Inšpektor v takem primeru ugotovi dejansko stanje, izvajalca dejavnosti in pobudnika seznani s svojimi ugotovitvami, vendar namesto ustavitve postopka po 28. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru »samo« pojasni razloge, zaradi katerih inšpekcijski nadzor ni bil izveden. Poudariti je treba, da je za ugotovitev dejanskega stanja v večini nadzorov treba proučiti samo dokumentacijo izvajalca, morebitna zaslišanja delavcev izvajalca pa so v izrednih nadzorih praviloma nepotrebna, saj ni treba pridobivati izjav o tistem, kar nedvoumno dokazuje dokumentarno gradivo;
- izvajalec dejavnosti je na zahtevo inšpektorja v določenem roku že odpravil pomanjkljivosti, ki jih kot sporne navaja zahteva ali pobuda. Tudi v tem primeru je inšpektor ugotovil dejansko stanje, pri čemer je ocenil, da gre za pomanjkljivost, ki jo je možno nemudoma oz. v čim krajšem času odpraviti, izvajalec pa je upošteval zahtevo inšpektorja in odpravil ugotovljeno pomanjkljivost. Če bi bil izdan sklep o nadzoru, bi bila izrečena naročila za odpravo pomanjkljivosti in izvajalec bi na enak način odpravil pomanjkljivost;
- očitki iz pobude so preverjeni pri izvedbi rednega nadzora. V času rednega nadzora, ki je določen z letnim programom, s katerim sta določena tudi področje in obseg nadzora, opravi inšpektor še izredni nadzor, o ugotovitvah katerega pa ne izda svojega poročila, pač pa so te ugotovitve del poročila o rednem nadzoru. Ker se redni in izredni nadzor v svojem namenu razlikujeta, opravi inšpektor tako dva nadzora, ki pa iz »statistike« nista razvidna.

Če upoštevamo zgoraj zapisane metodološke pripombe h kvalificiranju in kvantificiranju inšpekcijskih dejanj, lahko ugotovimo, da so v letu 2009 inšpektorji v 84 zadevah obravnave pobud za izredne nadzore ugotovili dejansko stanje (38 nadzorov, 38 strokovnih ocen, 5 odprav pomanjkljivosti na zahtevo inšpektorja in 3 pobude, proučene v rednem nadzoru), v letu 2010 pa so ugotovili dejansko stanje v **102 zadevah** obravnave pobud za izredne nadzore (**25 nadzorov, 65 strokovnih ocen, 2 odpravi pomanjkljivosti** na zahtevo inšpektorja in **10 pobud**, proučenih v rednem nadzoru).

Tabela 19: Razlogi, določeni z zakonom, zaradi katerih inšpekcijski nadzor ni bil odrejen

Razlogi, določeni z zakonom, zaradi katerih izredni inšpekcijski nadzor ni bil odrejen	Pogostost razlogov, zaradi katerih ni bil odrejen nadzor (pri posamezni zadevi je lahko več razlogov)
- iz predložene dokumentacije in poročila izvajalca je bilo razvidno, da so bili postopki in opravljene storitve vodene v skladu s predpisi in strokovnimi ter etičnimi načeli, ki se uporabljajo na področju socialnega varstva, oziroma da ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti niso take, da bi lahko bistveno vplivale na zaključek postopka ali na vsebino, kakovost in obseg storitve	65
- izvajalec je na zahtevo inšpektorja v določenem roku že odpravil pomanjkljivosti, ki jih kot sporne navaja pobuda	2
- pri izvajalcu je bil odrejen redni nadzor, v okviru katerega se je proučil predlog	10
- pobudnik je imel možnost uporabe drugih rednih pravnih sredstev, ki jih določajo procesni predpisi, in jih še ni uveljavljal ali ni vložil ugovora zoper delo strokovnega delavca po 94. členu Zakona o socialnem varstvu oz. se je pobuda ali del pobude nanašala na postopke ali na storitve, katerih zakonitost ali strokovno ustreznost ugotavljajo nadzorni ali inšpekcijski organi, določeni po drugih predpisih	59*
- pobuda se je nanašal na zadevo, v kateri je že bil opravljen inšpekcijski nadzor ali podana strokovna ocena postopkov in ravnanj izvajalca, oz. je pobudnik že prejel pojasnila ali ugotovitve ministrstva	3
- pobudnik je umaknil predlog	7

*V večini primerov, ki so uvrščeni v to rubriko, je pobuda vsebovala tudi del očitkov zaradi domnevno spornih ravnanj izvajalcev, ki jih inšpekcija ne nadzoruje (npr.. zdravstvena nega in oskrba v institucionalnem varstvu), oz. za katere ni pooblaščena odločati kot pritožbeni organ v upravnih postopkih (npr. odločanje o pritožbi zoper odločbo o denarni socialni pomoči). Veliko število pobud za obravnavo zadev iz stvarne pristojnosti drugostopenjskega organa je možno pojasniti s tem, da poskušajo pobudniki s strani inšpekcije pridobiti »drugo mnenje«, saj se nikakor ne morejo strinjati z navedbami drugostopenjskega organa, da je odločitev na prvi stopnji pravilna.

8.2.3. Število izrečenih naročil in ukrepov

Po izvedenih **179 inšpekcijskih nadzorih** (138 v letu 2009) – **151 rednih** in **25 izrednih** – so bila v skladu s prvim odstavkom 107. člena Zakona o socialnem varstvu v **93 primerih** izvajalcem naložena naročila za odpravo pomanjkljivosti, v **25 zadevah** (**14 rednih** in **11 izrednih nadzorih**) pa so bili v skladu z drugim odstavkom istega člena izvajalcem izrečeni ukrepi za odpravo nepravilnosti. V **58 primerih** je bil inšpekcijski nadzor ustavljen, saj ni bilo ugotovljenih pomanjkljivosti, napak ali nepravilnosti.

Tabela 20: Število izvajalcev, ki so jim bila izrečena naročila oziroma ukrepi (v posamezni zadevi je možno izreči tako naročila kot ukrepe)

	Skupaj (176 nadzorov) (138 v letu 2009)	Redni inšpekcijski nadzori (101 nadzor) (151 v letu 2009)	Izredni inšpekcijski nadzori (25 nadzorov) (25 v letu 2009)
število izrečenih naročil	93 (83 v letu 2009)	71 (65 v letu 2009)	12 (18 v letu 2009)
število izrečenih ukrepov	25 (22 v letu 2009)	14 (11v letu 2009)	11 (11 v letu 2009)
število ustavitev postopkov	58 (33 v letu 2009)	53 (25 v letu 2009)	5 (8 v letu 2009)

Delež ugotovljenih pomanjkljivosti /nepravilnosti pri rednih izrednih nadzorih

Delež ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti v rednih nadzorih je pričakovano višji od deleža ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti na podlagi obravnav pobud za izredne nadzore. V rednih nadzorih se namreč prouči večje število zadev iste vrste, poleg tega pa še organizacijo strokovnega dela.

V izvedenih rednih nadzorih so bile tako ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti v naslednjih deležih:

Tabela 21: Ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti v izvedenih rednih nadzorih, deleži

izvajalci	pomanjkljivosti (niso bistveno vplivale na izvajanje nalog) v %	nepravilnosti (so bistveno vplivale na izvajanje nalog) v %
centri za socialno delo	83	-
izvajalci institucionalnega varstva za starejše	96	28
izvajalci pomoči družini za dom – socialna oskrba	73	14
izvajalci socialnega servisa	33	33
izvajanje nalog občin pri zagotavljanju pomoči za dom –socialne oskrbe	47	11
Vsi izvajalci	64	17

Za občine ter izvajalce posameznih storitev (npr. izvajalci institucionalnega varstva za odrasle duševno in telesno prizadete osebe) se na daljši rok pričakuje zmanjševanje deleža ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti, saj se z nadzori uveljavlja spoštovanje predpisov (ob uveljavitvi novih predpisov se lahko v krajšem obdobju, ki traja do oblikovanja pravne prakse, pričakuje porast kršitev zaradi različnih interpretacij predpisov). Pri centrih za socialno delo pa se v okviru rednih nadzorov takega zmanjševanja deleža ugotovljenih pomanjkljivosti ne pričakuje, saj se vsako leto praviloma nadzirajo naloge z drugih delovnih področij.

V postopkih obravnave pobud za izredne nadzore so bile v **20** od **148 proučenih pobud** ugotovljene pomanjkljivosti, kar predstavlja 14 odstotkov, nepravilnosti pa v **11**, kar predstavlja 7 odstotkov.

Ob izvedenih ugotovitvenih dejanjih (izredni nadzori, strokovne ocene, odprava pomanjkljivosti na zahtevo inšpektorja brez izvedenega nadzora in ugotovitev dejanskega stanja v zvezi s pobudo v rednem nadzoru) so bile tako ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti v naslednjih deležih (ker statističnega podatka za potrjene očitke iz pobude, proučene v rednem nadzoru, ni, smo vse take primere šteli v rubriko ugotovljenih pomanjkljivosti, kar neupravičeno dviguje odstotek ugotovljenih pomanjkljivosti):

Tabela 22. Vpliv pomanjkljivosti in nepravilnosti na izvajanje nalog

izvajalci	pomanjkljivosti (niso bistveno vplivale na izvajanje nalog) v %	nepravilnosti (so bistveno vplivale na izvajanje nalog) v %
centri za socialno delo	14	7
izvajalci institucionalnega varstva za starejše	19	10
izvajalci pomoči družini za dom – socialna oskrba	100	100 (samo 1 zadeva)
izvajalci socialnega servisa	-	-
izvajanje nalog občin pri zagotavljanju pomoči za dom –socialne oskrbe	-	-
Vsi izvajalci	16	7

8.3. PODATKI O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2010 PO POSAMEZNIH SKUPINAH IZVAJALCEV

8.3.1. Centri za socialno delo

Pri inšpekcijskih nadzorih so bile na centrih za socialno delo v 17 rednih nadzorih ugotovljene pomanjkljivosti, ki niso bistveno vplivale na zakonitost in strokovnost dela. Pomanjkljivosti so bile ugotovljene tudi v 10 izrednih nadzorih, v 7 izrednih inšpekcijskih nadzorih pa so bile ugotovljene tudi nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, predpisano kakovost storitev in zagotavljanje pravic uporabnikov.

Centri za socialno delo so javni socialnovarstveni zavodi, ki opravljajo naloge, ki so jim poverjene z Zakonom o socialnem varstvu ter drugimi predpisi kot javna pooblastila. Opravljajo tudi socialnovarstvene storitve socialne preventive, prve socialne pomoči, osebne pomoči, pomoči družini ter organizirajo skupnostne akcije za socialno ogrožene skupine prebivalstva in druge naloge, potrebne za odpravljanje socialnih stisk in težav v posameznem okolju.

8.3.1.1 Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori so bili v letu 2010 izvedeni pri **21 centrih za socialno delo**, ki so bili predvideni s »Programom rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010«. Pri centrih za socialno delo se je proučilo izvajanje strokovnih in upravnih nalog s področja skrbništva. Nadzirano je bilo izvajanje skrbništva tako nad mladoletnimi osebami in nad osebami, ki jim je odvzeta poslovna sposobnost, kot tudi izvajanje nalog skrbništva za posebne primere. Inšpekcija je proučila zlasti postopke ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za postavitev osebe pod skrbništvo, postopke postavitve skrbnika, postopke opredelitve skrbniških nalog in nadzora izvajanja teh nalog.

Pomanjkljivosti ter nepravilnosti, ki so bile ugotovljene pri izvajalcu ob izvajanju rednih inšpekcijskih nadzorov

Pomanjkljivosti, ki v pregledanih zadevah niso bistveno vplivale na izvajanje storitve oziroma na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, zagotavljanja pravic uporabnikov ali na predpisano kakovost storitev, na vodenje postopkov ali na uveljavljanje pravic uporabnika, so bile ugotovljene pri **17 nadziranih centrih** za socialno delo. Na te pomanjkljivosti so bili centri opozorjeni, z inšpekcijskim zapisnikom pa so jim bili naloženi načini in roki za njihovo odpravo.

Tabela 23: Pogostost pojavljanja posameznih pomanjkljivosti ter napak in nepravilnosti po posameznih področjih dela

Vrsta ugotovljene pomanjkljivosti oz. nepravilnosti	Število ugotovljenih pomanjkljivost oz. nepravilnosti (pri posameznem izvajalcu je možnih več ugotovljenih pomanjkljivosti oz. nepravilnosti)
- socialnovarstvena storitev se ne izvaja v celoti v skladu s standardi in normativi storitve, ne zagotavlja se predpisana kakovost	9
- uporabljajo se manj učinkovite strokovne metode	8
- pri vodenju postopkov se pojavljajo manjše nepravilnosti	16
- pri uveljavljanju pravic uporabnikov se pojavljajo pomanjkljivosti	11

Tabela 24: Vrsta izrečenih naročil in ukrepov za odpravo pomanjkljivosti ter nepravilnosti

Vrsta izrečenih naročil za odpravo pomanjkljivosti oz. nepravilnosti	Število izrečenih naročil oz. ukrepov (posameznemu izvajalcu je možno izreči več naročil)
- uskladitev splošnih in posamičnih aktov z določbami ustanovitvenega akta in z drugimi predpisi	5
- dopolnitev organizacijske strukture	13
- opredelitev strokovnih kriterijev oz. strokovnih podlag, na podlagi katerih se opravi izbor metode dela ukrepa	2
- interno ali verificirano dodatno usposabljanje zaposlenih	1
- uvedba notranje kontrole nad izvajanjem storitve ali nad vodenjem postopkov	14
- sprejem programa aktivnosti za dvig kakovosti	1

V izvedenih rednih nadzorih izvajanja nalog s področja skrbništva niso bile ugotovljene nepravilnosti, ki bi bistveno vplivale na zakonitost ravnanj centrov za socialno delo.

Najpogosteje so bile prepoznane pomanjkljivosti pri obravnavi skrbniških poročil. Pripravo in obravnavo skrbniških poročil določa Pravilnik o postopku za popis in ocenitev premoženja oseb pod skrbništvom ter o pripravi skrbniških poročil, od leta 1989 dalje pa so centri za socialno delo na različne načine izvajali naloge obravnave skrbniških poročil – od (nepravilne) izdaje odločb o sprejemu skrbniškega poročila, pa vse do »domneve« sprejetja (3. odstavek 17. člena navedenega pravilnika določa, da se šteje, da je center za socialno delo sprejel poročilo brez pripomb, če v določenem roku skrbniku pisno ne sporoči drugačnega sklepa). Neenotni so tudi načini obravnave skrbniških poročil. Navedeni pravilnik določa, da poročilo obravnava center za socialno delo, podrobneje pa tega vprašanja ne ureja. Za zakonitost poslovanja centra za socialno delo je neposredno odgovoren zakoniti zastopnik centra, ki je odgovoren tudi za to, da se z ustrezno organizacijo dela zagotavlja zakonitost. V preteklosti so zakoniti zastopniki za obravnavo skrbniških poročil imenovali različne komisije oz. za to nalogo pooblastili strokovni svet. V zadnjih letih pa se je zaradi naraščajoče obremenjenosti delavcev pri večjem številu centrov za socialno delo vzpostavila praksa, da se s poročilom seznani samo posamezna delavka centra, ga pregleda ter oceni njegovo ustreznost. S tem ko izvajanje neposrednih skrbniških nalog ocenjuje samo posamezna delavka, center za socialno delo sicer ne krši veljavnih predpisov, se pa poveča stopnja tveganja, da bi kljub spoštovanju določil pravilnika prišlo do oškodovanj varovanca. To tveganost še povečuje določilo 18. člena navedenega pravilnika, po katerem ni nujna izdaja upravnega pravnega akta o obravnavi skrbniškega poročila.

Inšpekcija je tako izrekala predvsem naročila za drugačno organizacijo dela, ki bo ob spoštovanju veljavnih predpisov omogočila znižanje tveganj za oškodovanje varovancev. Oškodovanja varovancev v rednih inšpekcijskih nadzorih niso bila ugotovljena.

8.3.1.2 Izredni inšpekcijski nadzori

Kot je razvidno iz Tabele 25, je bilo največ pobud za izredni inšpekcijski nadzor vloženih v zvezi z delom centrov za socialno delo. Glede na raznolikost strokovnega dela, ki ga centri izvajajo, in število uporabnikov, je bilo to pričakovano. Po podatkih Skupnosti centrov za socialno delo iz julija 2010 opredeljuje naloge centrov za socialno delo 53 zakonov in temu ustrezno število drugih predpisov, izdanih na podlagi teh zakonov.

Število vloženih pobud
Inšpekcija je zaključila obravnavo **115 pobud** za izredni inšpekcijski nadzor na **41 različnih centrih** za socialno delo.

Podatki o vsebini pobud
Očitki iz pobud za izredne inšpekcijske nadzore so razvrščeni:
- po vsebini očitka,
- po posameznem delovnem področju.

Tabela 25: Vsebina očitkov iz pobud za izredni inšpekcijski nadzor

Vsebina očitkov	Število očitkov (v posameznem predlogu je lahko več očitkov)
- socialnovarstvene storitve se ne izvajajo v skladu s standardi, ne zagotavlja se predpisana kakovost,	30
- ne uporabljajo se učinkovite strokovne metode pri delu	21
- postopki se ne vodijo v skladu s predpisi	80
- ni zagotovljeno varstvo pravic uporabnikov	73
- drugi očitki, za katere inšpekcija ni pristojna	14

Iz pobud je razvidno, da so se očitki zoper ravnanja centrov za socialno delo s področja pristojnosti socialne inšpekcije nanašali na navedena delovna področja (v posameznih pobudah so pobudniki pogosto navajali očitke z več področij). V tretjem stolpcu so navedeni tudi podatki o razmerju med vloženimi pobudami in številu izvršenih nalog te vrste na centrih za socialno delo v letu 2010 (vir podatkov: Informacijski sistem CSD, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve):

Tabela 26: Delovna področja, na katera so se nanašali očitki iz pobud za izredni inšpekcijski nadzor

Delovna področja, na katera se nanašajo očitki (v posameznih predlogih so predlagatelji pogosto navajali očitke z več področij)	število očitkov (v posameznem predlogu je lahko več očitkov) (v letu 2009)	število opravljenih nalog na CSD v letu 2010 (število pobud/število opravljenih nalog v %)
- izvajanje socialnovarstvenih storitev	16 (17)	57995 (0,03 %)
- postopki v zvezi z razvezo zakonske zveze, zaupanja otrok v vzgojo in varstvo, urejanja stikov otrok in preživnine ter vprašanj v zvezi z izvajanjem roditeljske pravice in posvojitev	70 (53)	6570 (1,07 %)
- izvajanje nalog s področja skrbništva	22 (14)	10880 (0,20 %)
- izvajanje nalog s področja ogroženosti otrok	27 (26)	2448 (1,10 %)
- izvajanje nalog s področja rejništva	3 (11)	1113 otrok v rejništvu (0,27 %)
- vodenje ugotovitvenih postopkov in odločanje v zvezi z materialnimi pravicami	36 (21)	404871 (0,01 %)
- izvajanje nalog po zakonu o preprečevanju nasilja v družini	13 (3) 1928	1928 (0,67 %)

Ugotavljamo, da je število pobud glede na število izvršenih nalog centrov za socialno delo največje s področij strokovnega dela, kjer morata dve odrasli osebi (starša!) za učinkovito razrešitev problemskega sistema, za vzpostavitev delujočega projekta pomoči otroku, preseči svoje zamere, strahove, sovraštvo, nezaupanje, užaljenost ipd., ki ga gojita drug do drugega, in v skupnem raziskovanju opredeliti svoje deleže v preobrazbi problemskega sistema v sistem reševanja.

Zaradi domnevno spornih ravnanj centrov za socialno delo ob razvezi zakonske zveze ali razpadu družinske skupnosti, zaupanju otrok v vzgojo in varstvo, urejanju stikov otrok in preživnine ter vprašanj v zvezi z izvajanjem roditeljske pravice in posvojitev je tako vloženih največ pobud, ki pa vseeno predstavljajo samo 1,07 % vseh tovrstnih primerov. Prav pri obravnavi pobud s tega delovnega področja in s prej omenjenega področja izvajanja nalog, ki so povezana z nasiljem v družini, se je ponovno izkazalo protislovno dojemanje pristojnosti in pooblastil centrov za socialno delo. Ne glede na to, da centri za socialno delo niso pooblaščeni za odločanje o vprašanjih s prej navedenih področij – center za socialno delo namreč nudi pomoč staršem pri sporazumevanju o zaupanju otrok v vzgojo in varstvo, urejanju stikov otrok in preživnine ter vprašanj v zvezi z izvajanjem roditeljske

pravice in posvojitev, prav tako ne odloča po zakonu o preprečevanju nasilja v družini – se v pobudah pogostokrat ponavljajo očitki, ki so povezani z neutemeljenimi pričakovanji, da center za socialno delo odloči v zadevi, in sicer tako, kot zahteva pobudnik. Vsak poskus soustvarjanja pogojev za razmislek o tem, kaj koristi otroku, doživljajo kot neobjektivnost. Tako se centrom za socialno delo očita, da so pristranski, da ne ugotavljajo pravilnega dejanskega stanja, da (ne) izvajajo izvršb (sodnih) odločb, da nasilnežu ne preprečijo stika z žrtvijo, ipd.

Pri izvajanju stikov, za katere sodišče (običajno brez posvetovanja s centrom za socialno delo) odloči, da se izvajajo pod nadzorom oziroma v prisotnosti tretje osebe v prostorih centrov za socialno delo, se izpostavljajo težave pri organizaciji tovrstnih oblik stikov – centri za socialno delo lahko to izvajajo samo v okviru poslovnega časa, naloga prisotnega delavca in namen tovrstnih stikov pa strokovno in pravno nista dorečena.

Malenkostno večji delež (1,10 % pobud na izvedene naloge) predstavljajo pobude s področja obravnave ogroženih otrok. Ti očitki so praviloma povezani z upravnimi postopki odvzema otrok. Pobudniki centrom za socialno delo očitajo nezakonito izpeljane postopke odvzemov otrok (čeprav so odločbe v zadevah pobudnikov potrjene s strani drugostopenjskega organa), po drugi strani pa dopuščanje bivanja otrok v ogrožajočih razmerah.

Pomembno se je zvišalo število pobud, ki se tičejo izvajanje nalog po zakonu o preprečevanju nasilja v družini, pri čemer so bile podane pobude tako s strani žrtev nasilja kot s strani povzročiteljev. Ob tem pa je treba ponovno opozoriti, da je delež pobud glede na celoto izvedenih nalog s tega področja manjši od enega odstotka.

Tudi brez upoštevanja korekcijskega faktorja zaradi različnega števila obravnavanih pobud v letu 2009 in 2010 (85–115), je razvidno, da se je pomembno zmanjšalo število pobud s področja rejništva.

Zvišalo se je število pobud s področja skrbništva. V pobudah za nadzor izvajanja skrbniških nalog je pogosto razvidna skrb zaradi domnevno negospodarnega ravnanja oziroma zlorabe varovančevega premoženja ter nestrinjanje s tem, da je v postopkih postavitve pod skrbništvo stranka samo oseba, ki se postavlja pod skrbništvo, v postopku postavitve skrbnika pa varovanec in oseba, ki se jo postavi za skrbnika. Skrbniki so zavezani k ravnanju po načelih dobrega gospodarja (torej k zagotavljanju sredstev za preživljanje varovanca, in če je možno, ob tem tudi ohranjanju premoženja) in ne dobrega strokovnjaka (z bolj ali manj tveganimi ravnanji maksimirati premoženje), zato so pogosti razlogi za pobude za izredni nadzor nezadovoljstvo »bodočih dedičev«, ker se premoženje zmanjšuje zaradi zagotavljanja sredstev za preživljanje (npr. pri doplačilih storitev s strani občine se prepove odtujitev nepremičnine na račun občine) oz. ker se z njim ne upravlja s ciljem maksimiranja premoženja. Postopki postavitve pod skrbništvo in postavitev pod skrbništvo se vodijo po uradni dolžnosti in center za socialno delo odloča samo o koristi varovanca ter nalogah skrbnika in pri tem v največji meri upošteva izraženo voljo osebe, ki se postavlja pod skrbništvo.

Verjetno je zaradi gospodarske recesije občutljivost ljudi za ravnanje s proračunskimi sredstvi večja, zato je inšpekcija prejela več, praviloma anonimnih, pobud s področja vodenja ugotovitvenih postopkov in odločanje v zvezi z materialnimi pravicami. Anonimni pobudniki so prijavljali predvsem domnevno neupravičeno dodeljevanja denarnih socialnih pomoči, znani pobudniki pa so ugovarjali predvsem višini odmerjene denarne socialne pomoči.

Podatki o obravnavi pobud in ugotovitvah

V skladu s 4. odstavkom 105. člena Zakona o socialnem varstvu lahko inšpektor pred izvedbo izrednega inšpekcijskega nadzora med drugim zahteva od izvajalca dejavnosti pisno poročilo in dokumentacijo v zvezi s pobudo ter opravi strokovno oceno očitanih ravnanj izvajalca. Praviloma inšpektor pred odločitvijo o uvedbi izrednega inšpekcijskega nadzora od izvajalca dejavnosti zahteva pisna pojasnila in ustrezno dokumentacijo. Če inšpektor pri tem ob upoštevanju navedb v pobudi ugotovi, da obstajajo razlogi iz 5. odstavka 105.

člena navedenega zakona, ne izvede izrednega inšpekcijskega nadzora. Kljub temu sta vsak predlog in ravnanje centra v zadevi proučena, tako da se inšpektor lahko izreče o ustreznosti ravnanja centra.

Inšpekcija je v letu 2010 izvedla **18 izrednih inšpekcijskih nadzorov** (v letu 2009 – 24) in opravila **57 strokovnih ocen** (v letu 2009 – 29), za katere ugotavljamo, da so po obsegu in kompleksnosti enaki izvedenim inšpekcijskim nadzorom. V **2 primerih** je po proučitvi zadeve izvajalec na zahtevo inšpektorja nemudoma odpravil pomanjkljivosti, zato v skladu z določilom 6. alinee 5. odstavka 105. člena Zakona o socialnem varstvu ni bil izveden nadzor. V preostalih **38 primerih** pa so bili podani drugi, v zakonu opredeljeni razlogi, zaradi katerih izredni inšpekcijski nadzor ni bil opravljen.

V **14** od 18 izvedenih izrednih inšpekcijskih nadzorih na centrih za socialno delo so bile ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti, zato je inšpektor v **9 primerih** izdal naročila za odpravo pomanjkljivosti, v **5** pa z odločbo odredil način odprave nepravilnosti; v **1 primeru** je inšpektor izdal tako naročila za odpravo pomanjkljivosti kot odločbo z ukrepi za odpravo nepravilnosti.

Tabela 27: Ugotovljene pomanjkljivosti oz. nepravilnosti

Vrsta ugotovljene pomanjkljivosti	Število ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti (pri posameznem izvajalcu je možno več ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti)
- socialnovarstvena storitev se ne izvaja v celoti skladu s standardom, ne zagotavlja se predpisana kakovost	5
- uporabljajo se manj učinkovite strokovne metode	8
- pri vodenju postopkov se pojavljajo manjše nepravilnosti	9
- pri uveljavljanju pravic se pojavljajo pomanjkljivosti	8

Tabela 28: Izrečena naročila in ukrepi

Vrsta izrečenih naročil in ukrepov	Število izrečenih naročil oz. ukrepov (pri posameznem centru je možen izrek več naročil in ukrepov)
- izdaja oz. uskladitev splošnih in posamičnih aktov s predpisi	4
- dopolnitev organizacijske strukture	4
- opredelitev strokovnih kriterijev oz. strokovnih podlag, na podlagi katerih se opravi izbor metode dela ukrepa	7
- vodenje posebne evidence	1
- interno ali verificirano dodatno usposabljanje zaposlenih	9
- sprejem posebnega programa aktivnosti za dvig kakovosti izvajanja storitev	7
- uvedba notranje kontrole nad izvajanjem storitve ali nad vodenjem postopkov	3
- ponovno opravljanje strokovnega izpita ali preizkusa poznavanja ZUP	2
- obvezna vključitev supervizorja	2
- pisno opravičilo uporabniku	4
- predlog za uvedbo postopka za odvzem strokovnega naziva	1
- obvezna vključitev supervizorja	3
- začasna prepoved opravljanja dejavnosti	2

Nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na zakonitost ravnanj centrov za socialno delo, strokovnost dela in uveljavljanje pravic uporabnikov, so bile ugotovljene v **7 nadzorih**.

V **2 zadevah** so bile ugotovljene nepravilnosti pri vodenju ugotovitvenih postopkov in odločanju v zvezi z materialnimi pravicami. V **1 primeru** je bilo ugotovljeno, da je center za socialno delo z napačnimi informacijami (začasno) preprečil pridobitev denarne pomoči upravičeni osebi, v drugem primeru pa je v nasprotju s pravno prakso omogočil pridobitev denarne pomoči. Ali je šlo v slednjem primeru tudi za storitev morebitnega kaznivega dejanja, proučujejo organi pregona, ki jih je inšpekcija seznanila s svojimi ugotovitvami.

Pri nadzoru izvajanja skrbniških nalog je bil v enem primeru prav tako zaznan sum storitve kaznivih dejanj na škodo varovanca, zaradi česar so bili z ugotovitvami nadzora seznanjeni organi pregona, strokovnemu delavcu pa izrečena prepoved opravljanja dejavnosti do zaključka obravnave preiskave kaznivega dejanja.

Prepoved opravljanja določenih strokovnih in upravnih nalog je bila izrečena tudi v enem od nadzorov izvajanja nalog s področja obravnave ogroženih otrok. Strokovna delavca, ki sta storila strokovni napaki, sta z delom lahko nadaljevala po dodatnem usposabljanju in ponovnem opravljanju dela strokovnega izpita. V drugem nadzoru je bilo ugotovljeno premalo usmerjeno delo v odpravljanje razlogov za izrečeni ukrep.

V enem od nadzorov je bilo ugotovljeno, da center za socialno delo skupaj z institucijami, ki jih socialna inšpekcija ne nadzira, več let ni prepoznal izvajanja psihičnega nasilja v družini, ki ga je povzročal sam pobudnik.

8.3.2. Krizni centri za mlade in otroke

Krizni centri za mlade in otroke (KCM) delujejo na podlagi zakona in Nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005. Njihovo delo je opredeljeno tudi v Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006–2010.

KCM nudi prvo socialne pomoči in osebno pomoči mladim v stiski, ki se vanj zatečejo, ter omogoča oskrbo otrok in mladostnikov do razrešitve njihovih težav. Najpogosteje se uporabi ob družinskih situacijah, ko je potrebna hitra in začasna odstranitev iz družine.

8.3.2.1. Redni nadzor

V letu 2010 sta bila pri **2** od 8 KCM izvedena redna nadzora. Preverilo se je zlasti nudenje prve socialne pomoči in osebne pomoči mladim v stiski, ki so se vanje zatekli, način sprejema in oskrbe otrok in mladostnikov do razrešitve njihovih težav, priprava ukrepov za vrnitev mladoletnika v njegovo družino ali drugo obliko bivanja in sodelovanje s pristojnimi centri za socialno delo, državnimi organi ter organizacijami, ki so pristojne za obravnavanje mladoletnikov.

V rednem nadzoru so bile potrjene ugotovitve, da z nobenim veljavnim predpisom ni podrobneje opredeljen način izvajanja dejavnosti KCM, zato je inšpektor pri ocenjevanju »pravilnosti« izvajanja dejavnosti KCM upošteval predvsem namen dejavnosti KCM, kot je razviden iz Nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005 in Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006–2010. Predpisi, ki bodo podrobneje urejali delovanje KCM, so v pripravi.

V rednih nadzorih je bilo ugotovljeno, da izvajalca program KCM izvajata v skladu z omenjenima dokumentoma, ugotovljene pa so bile pomanjkljivosti v zvezi z opredelitvijo položaja in nalog KCM v splošnih aktih centrov za socialno delo, katerih organizacijski enoti sta KCM.

Še vedno ni z veljavnim predpisom nedvoumno določen način oz. ustrezen upravni akt, s katerim se otrokom in mladostnikom zagotavlja pravica do bivanja v KCM s trenutkom vstopa v KCM. Pred sprejetjem morebitnih drugih predpisov bi bilo smotrno v okviru veljavnih materialnih in procesnih predpisov opredeliti postopek izdaje začasne odločbe, s katero bi bilo otroku ali mladostniku priznana pravica do bivanja v KCM in s katero

bi bila ta njegova pravica varovana pred samovoljnim posegom njegovih staršev (otrok ali mladostnik bi lahko bil »nasilno« odpeljan iz KCM, še preden bi bilo ugotovljeno, na kakšen način se najustrezneje lahko izvrši posebno družbeno varstvo otroka).

8.3.2.2. Izredni nadzori

Proučeni sta bili **2 pobudi**, ki sta se nanašali na delo istega KCM. V prvem nadzoru so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na strokovnost dela KCM, zato so bili izrečeni ukrepi za njihovo odpravo.

V drugem nadzoru pomanjkljivosti ali nepravilnosti v ravnanju KCM niso bile ugotovljene.

8.3.3. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših – domovi za starejše, koncesionarji, izvajalci z dovoljenjem za delo in izvajalci storitve v drugi družini

Pri večini inšpekcijskih nadzorov izvajanja socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših so bile ugotovljene pomanjkljivosti, ki pa niso pomembno vplivale na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, predpisano kakovost storitev in zagotavljanje pravic uporabnikov, v četrtini primerov pa so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na izvajanje storitve.

Domovi za starejše so kot javni socialnovarstveni zavodi ustanovljeni za izvajanje socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših ter pomoč družini na domu. Socialnovarstveno storitev v mreži javne službe izvajajo tudi koncesionarji, in sicer po istih standardih in normativih kot javni zavodi. V primeru, ko se storitev izvaja v drugi družini, mora imeti izvajalec sklenjeno pogodbo za izvajanje s centrom za socialno delo oz. domom za starejše. Izven mreže javne službe lahko storitev izvajajo tudi izvajalci s pridobljenim dovoljenjem za delo.

8.3.3.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori so bili v letu 2010 izvedeni pri vseh 28 izvajalcih institucionalnega varstva – domovih za starejše in koncesionarjih, ki so bili predvideni s »»Programom rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010«.

S programom je bilo opredeljeno, da se pri domovih za starejše ter koncesionarjih za izvajanje socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših prouči:

- uveljavljanje pravic upravičencev do storitve (informiranje, sprejem novih uporabnikov, vključevanje novih uporabnikov v socialne mreže izvajalca storitve),
- dostop upravičencev in uporabnikov do informacij, možnosti aktivnega sodelovanja uporabnikov pri izvajanju storitve (individualni načrti obravnave uporabnikov, organiziranost uporabnikov za sodelovanje z vodstvom izvajalca storitve, možnosti dajanja pripomb in predlogov, postopek ugovora in pritožbe),
- notranje in zunanje premestitve in odpusti uporabnikov storitve (evidence, pogoji, kriteriji, soglasja),
- delo z dementnimi uporabniki storitve (vrsta oskrbe, povečano varovanje, posebni program aktivnosti, pogoji za izvajanje vrste oskrbe IV, delo s svojci),
- storitev institucionalno varstvo starejših v obliki dnevnega varstva,
- delo z drugimi skupinami uporabnikov storitve institucionalno varstvo starejših,
- izvajanje nalog priprave okolja na starost in socialne oskrbe za uporabnike storitve.

Pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki so bile ugotovljene pri izvajalcu ob izvajanju rednih inšpekcijskih nadzorov

Pomanjkljivosti, ki v pregledanih zadevah niso bistveno vplivale na izvajanje storitve oziroma na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, zagotavljanja pravic uporabnikov ali na

predpisano kakovost storitev, na vodenje postopkov ali na uveljavljanje pravic uporabnika, so bile ugotovljene pri **25 nadziranih izvajalcih** institucionalnega varstva za starejše. Na te pomanjkljivosti so bili izvajalci opozorjeni, v inšpekcijskih zapisnikih pa so jim bili naloženi načini in roki za njihovo odpravo. Pri **2 izvajalcih** je bila na osnovi 2. in 3. odstavka 107. člena Zakona o socialnem varstvu izdana odločba z ukrepi.

Pri **1 izvajalcu** ni bilo ugotovljenih napak, nepravilnosti ali pomanjkljivosti, zato je bil inšpekcijski postopek ustavljen.

8.3.3.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Število vloženih pobud

Inšpekcija je obravnavala **21 pobud** za izredni inšpekcijski nadzor. Po podatkih Skupnosti socialnih zavodov Slovenije je bilo v začetku leta 2010 pri izvajalcih storitve 19087 mest, kar pomeni, da je bilo prejetih pobud za inšpekcijske nadzore za 0,11 % uporabnikov.

Podatki o obravnavi pobud in ugotovitvah

Na podlagi **21 pobud** za izredni inšpekcijski nadzor so bili izvedeni **4 izredni inšpekcijski nadzori**. V **2 primerih** so bili izrečeni ukrepi za odpravo nepravilnosti, v **2 primerih** pa izrečena naročila za odpravo pomanjkljivosti.

V **4 primerih** je bilo po strokovni oceni dokumentacije in pisnega poročila izvajalca ocenjeno, da se storitev izvaja v skladu s predpisi, očitki iz **7 pobud** pa so bili preverjeni v rednih inšpekcijskih nadzorih.

V rednih in izrednih inšpekcijskih nadzorih so se večkrat ugotovile naslednje pomanjkljivosti in nepravilnosti pri opravljanju storitve institucionalno varstvo starejših:

- kljub temu da je izvajalec za dementne uporabnike izvajal vrsto oskrbe IV in za to izpolnjeval pogoje ali ustrezno stopnjo postopnega približevanja predpisanemu standardu in normativu za izvajanje storitve za dementne uporabnike, slednjih ni uvrstil v to vrsto oskrbe in tako tudi ni zaračunaval ustrezne vrste oskrbe,
- izvajalci niso spoštovali predpisov v postopku premestitev uporabnikov (uvrščanj v vrste oskrbe in premestitve po sobah ali med izvajalci) in v postopku zaključka storitve pri odhodu uporabnikov k drugemu izvajalcu ali v domače okolje,
- izvajalci storitve so pomanjkljivo ali napačno ravnali v postopkih ugovora na izvajanje storitve,
- izvajalci ne izpolnjujejo v celoti bivalnega standarda – več kot dvoposteljne sobe, podstandardne dvoposteljne in enoposteljne sobe, nefunkcionalni skupni prostori.

Socialna inšpekcija je v letu 2010 v zvezi z urejanjem in poenotenjem izvajanja storitve institucionalno varstvo starejših s strani izvajalcev sodelovala z Aktivom socialnih delavcev pri Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in s Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije s posredovanjem ugotovitev inšpekcijskih nadzorov in priporočil inšpekcije za kakovostno izvajanje storitve v marcu in decembru 2010. Prav tako je Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve v decembru 2010 posredovala pripombe, dopolnitve in predloge na predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi.

8.3.4. Izvajalci posebne oblike institucionalnega varstva za odrasle duševno in telesno prizadete osebe

Redni nadzori v letu 2010 zaradi kadrovskih težav niso bili izvedeni, na podlagi strokovne ocene je bilo ugotovljeno, da očitki iz 1 prejete pobude za izredni nadzor niso utemeljeni.

Izvajalci storitve so javni socialnovarstveni zavodi in koncesionarji, ki opravljajo posebne oblike socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva za odrasle duševno in telesno prizadete. S storitvijo se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo.

8.3.4.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori, ki zaradi nepredvidljivih kadrovskih težav niso bili izvedeni v letu 2010, bodo izvedeni v letu 2011.

8.3.4.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Inšpekcija je obravnavala **2 pobudi** za izredni inšpekcijski nadzor pri izvajalcu storitve. V **enem primeru** je bilo na podlagi strokovne ocene ugotovljeno, da očitki iz pobude niso utemeljeni, očitki iz druge pobude pa bodo preverjeni v rednem nadzoru v letu 2011.

8.3.5. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju

Redni inšpekcijski nadzori izvajanja socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju zaradi kadrovskih težav niso bili izvedeni. Pobud za izredni nadzor inšpekcija ni prejela.

S storitvijo institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo, zdravstveno varstvo, usposabljanje po posebnem zakonu, oskrba in vodenje. Socialnovarstveni zavod za usposabljanje je javni socialnovarstveni zavod, ki opravlja socialnovarstveno storitev.

8.3.5.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori, ki zaradi nepredvidljivih kadrovskih težav niso bili izvedeni v letu 2010, bodo izvedeni v letu 2011.

8.3.5.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Inšpekcija ni prejela pobud za izredni inšpekcijski nadzor pri izvajalcih storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju.

8.3.6. Izvajalci socialnovarstvene storitve vodenja in varstva ter zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe

Redni inšpekcijski nadzorih izvajanja socialnovarstvene storitve vodenja in varstva ter zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe v letu 2010 niso bili izvedeni zaradi kadrovskih težav. 2 pobudi za izredne nadzore sta bili neutemeljeni.

Storitev vodenja, varstva in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe izvajajo javni socialnovarstveni zavodi – varstveno delovni centri, koncesionarji in izvajalci z dovoljenjem za delo.

8.3.6.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori, ki zaradi nepredvidljivih kadrovskih težav niso bili izvedeni v letu 2010, bodo izvedeni v letu 2011.

8.3.6.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Inšpekcija je obravnavala **2 pobudi** za izredni inšpekcijski nadzor v varstveno delovnih centrih ali pri koncesionarjih za izvajanje socialnovarstvene storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe.

V **1 primeru** je bila na podlagi pisnega poročila in dokumentacije izvajalca izvedena strokovna ocena ravnanj izvajalca, ki ni kazala na pomanjkljivosti, ki bi vplivale na izvajanje storitve, v drugem primeru pa je pobudnik že predhodno prejel pojasnila in ugotovitve ministrstva.

8.3.7. Izvajalci socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe na domu

V inšpekcijskih nadzorih izvajanja socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe so bile ugotovljene tako pomanjkljivosti kot nepravilnosti in tudi izvajanje storitve v skladu s predpisi, zaradi česar je bila polovica inšpekcijskih postopkov ustavljena.

Socialnovarstvena storitev pomoč družini na domu obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo.

Pomoč družini na domu lahko poleg javnih zavodov in koncesionarjev v mreži javne službe izvajajo tudi pravne in fizične osebe, ki s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobijo dovoljenje za delo. Z delom lahko pričnejo z dnem izdaje odločbe o vpisu v register zasebnikov in pravnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve, ki jih vodi ministrstvo.

8.3.7.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori izvajanja storitve so bili v letu 2010 izvedeni pri **22 izvajalcih** (pri **13 centrih za socialno delo**, pri **2 domovih za starejše**, pri **2 javnih zavodih**, katerih ustanovitelj je občina, ter pri **5 izvajalcih z dovoljenjem za delo**). Pri izvajalcih socialnovarstvene storitve Pomoč družini na domu – socialna oskrba so se proučili:

- pravne podlage izvajanja storitve in izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- izvajanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravičenosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodbe in poročila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve.

Pomanjkljivosti ter nepravilnosti, ki so bile ugotovljene pri izvajalcih ob izvajanju rednih inšpekcijskih nadzorov

Pri **13** od 22 nadziranih izvajalcev so bile ugotovljene pomanjkljivosti, ki pa v pregledanih zadevah niso bistveno vplivale na izvajanje storitve oziroma na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, zagotavljanja pravic uporabnikov ali na predpisano kakovost storitev, na vodenje postopkov ali na uveljavljanje pravic uporabnika. Na te pomanjkljivosti so bili opozorjeni, v inšpekcijskem zapisniku pa so jim bili naloženi načini in roki za njihovo odpravo.

Pri **3 izvajalcih** so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na zakonitost poslovanja, strokovnost dela, predpisano kakovost storitev in zagotavljanje pravic uporabnikov, zato je inšpektor v skladu z 2. odstavkom 107. člena zakona odredil potrebne ukrepe in določil rok za njihovo izpolnitev z odločbo.

V **6 zadevah** niso bile ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti in so bili inšpekcijski postopki ustavljeni.

Pri izvajanju storitve so se v več zadevah pojavile naslednje pomanjkljivosti oz. nepravilnosti:

- izvajalec je za uporabnike v okviru storitve pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe izvajal samo opravila iz storitve socialni servis (samo prinos kosila), za kar ni imel ustreznih pravnih podlag,
- izvajalec ni zagotavljal kakovosti storitve po normativu in standardu storitve iz vidika stalnosti in strokovne usposobljenosti izvajalcev neposredne oskrbe na domu (skoraj polovica izvajalcev neposredne oskrbe je zaposlenih preko subvencioniranih zaposlitev in iz programa javnih del – tako se vedno znova izvaja usposabljanje v času zaposlitve in zaposlitev za določen čas),
- za oskrbo posameznega uporabnika storitve se nameni manj časa, kot je predvideno s standardom storitve,
- izvajalec pomanjkljivo vodi dokumentacijo,
- supervizija za izvajalce storitve ni bila organizirana oziroma se ni izvajala.

8.3.7.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Inšpekcija je prejela **1 pobudo** za izredni inšpekcijski nadzor nad izvajanjem storitve. V nadzornih dejanjih pred izvedbo izrednega nadzora je bilo ugotovljeno, da je izvajalec v tem času že odpravil nepravilnosti, zato izredni nadzor ni bil uveden.

Socialna inšpekcija je v letu 2010 v zvezi z urejanjem in poenotenjem izvajanja storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu v novembru sodelovala s Sekcijo izvajalcev pomoči na domu pri socialni zbornici Slovenije pri izdelavi internega pravilnika izvajalcev o izvajanju soritve.

8.3.8. Nadzor izvajanja nalog, ki so občinam s predpisi naložene v zvezi z zagotavljanjem socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu – socialna oskrba

V 27 od 75 izvedenih nadzorov izvajanja nalog občin v zvezi s socialnovarstveno storitvijo pomoč družini na domu so bile v letu 2010 ugotovljene pomanjkljivosti, v 8 pa nepravilnosti.

Zakon o socialnem varstvu določa, da občina zagotavlja mrežo javne službe pomoč družini na domu. Merila, po katerih se določa obseg javne službe za posamezne storitve, določa socialnovarstveni program.

8.3.8.1. Redni inšpekcijski nadzori

V letu 2010 je bil redni inšpekcijski nadzor v zadevi zagotavljanja socialnovarstvene pomoči družini na domu kot socialna oskrba na domu opravljen v **75 občinah**, kot je bilo načrtovano v »Programu rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010«. V nadzoru se je proučilo:

- organiziranost zagotavljanja storitve v občini,
- način in postopki izbire neposrednih izvajalcev storitve,
- obseg opravljanja storitve,
- izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- uresničevanje predpisov Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev.

Pomanjkljivosti ter nepravilnosti, ki so bile ugotovljene pri zagotavljanju storitve pomoč družini na domu – socialna oskrba s strani občin

V nadzoru občin so bile ugotovljene naslednje napake, nepravilnosti in pomanjkljivosti:

- občina ne financira in ne subvencionira storitve skladno z določili Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev),
- občine pri zagotavljanju obsega storitve prioritetno upoštevajo že vnaprej določeno kvoto finančnih sredstev občinskega proračuna in temu prilagajajo obseg storitve pri sklepanju letnih pogodb z izvajalci.

8.3.9. Nadzor izvajanja socialnovarstvene storitve socialni servis

Pri 2 od 3 izvajalcev je bilo ugotovljeno, da ne izvajajo več storitve. Preostali izvajalec je izvajal storitev v skladu s predpisi.

Socialnovarstvena storitev obsega pomoč pri hišnih in drugih opravilih v določenih primerih, zlasti v primeru rojstva, bolezni, invalidnosti, starosti in nesreče. Storitev ni del javne službe, poleg javnih zavodov jo izvajajo tudi pravne in fizične osebe, ki s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobijo dovoljenje za delo. Z delom lahko pričnejo z dnem izdaje odločbe o vpisu v register zasebnikov in pravnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve, ki jih vodi ministrstvo.

8.3.9.1. Redni inšpekcijski nadzori

V letu 2010 je bil redni inšpekcijski nadzor v zadevi zagotavljanja socialnovarstvene storitve socialni servis opravljen pri **3 izvajalcih**. Pri izvajalcih socialnovarstvene storitve Socialni servis (domovi za starejše in izvajalci z dovoljenjem za delo) se je proučilo:

- izvajanje socialnega servisa – razvoz kosil oziroma prinos enega toplega obroka hrane enkrat na dan na dom uporabnika – upravičenost do storitve, ločevanje upravičencev do storitve in naročnikov tržne dejavnosti javnih socialnovarstvenih zavodov oziroma ločevanje izvajanja socialnovarstvene storitve od gospodarsko-tržne dejavnosti, evidenca naročil,
- pravne podlage za izvajanje storitve pri izvajalcih, ki niso javni socialnovarstveni zavodi,
- izračun in soglasje pristojnega ministrstva k ceni storitve, cenik storitve,
- dokumentacija opravljanja storitve,
- pogodbe/dogovori.

Pri **2 izvajalcih** je bilo ugotovljeno, da ne izvajata storitve od vpisa v register dalje, zato je bil nadzor ustavljen, prav tako kot še pri **1 izvajalcu**, pri katerem pomanjkljivosti niso bile ugotovljene.

8.3.9.2. Izredni inšpekcijski nadzori

Inšpekcija ni prejela pobud za izredni inšpekcijski nadzor.

8.3.10. Dopolnilni, razvojni in eksperimentalni programi

Nadzorov dopolnilnih, razvojnih in eksperimentalnih programov v letu 2010 ni bilo.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad delom dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva in varstva otrok in družine. Za izvajanje nadzora nad programi se smiselno uporabljajo določbe o izrednem inšpekcijskem nadzoru.

V letu 2010 so bile obravnavane **4 pobude** za izredne inšpekcijske nadzore. V **2 primerih** je bilo na podlagi strokovne ocene ugotovljeno, da so očitki iz pobude neutemeljeni, v **2 primerih** pa so se očitki nanašali na ravnanja, katerih zakonitost ali strokovno ustreznost ugotavljajo nadzorni ali inšpekcijski organi, določeni po drugih predpisih.

8.4. PREKRŠKOVNI POSTOPKI

Socialna inšpekcija izvaja prekrškovne postopke po Zakonu o socialnem varstvu in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

V letu 2010 je inšpekcija izdala **6 odločb**. V **2 zadevah** sta bili izdani odločbi o prekršku zaradi kršitve, ko izvajalca nista imela dovoljenja za delo, v **1 zadevi** pa je bila izdana

odločba o prekršku zaradi ugotovitve, da izvajalec ni zagotavljal integritete in dostojanstva upravičenca. V **3 primerih** so bile izdane odločbe na podlagi Zakona o inšpekcijskem nadzoru zaradi izvajalčevega nespoštovanja z odločbo odrejenih ukrepov.

8.5. POVZETEK

V letu 2010 je Socialna inšpekcija izvajala redne in izredne inšpekcijske nadzore ter v posameznih primerih v skladu z zakonom nadzirala strokovna ravnanja izvajalca v posameznih zadevah. Do konca februarja 2010 je izvedla 151 rednih inšpekcijskih nadzorov, ki so bili določeni s »Programom rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2010«. V letu 2010 je Socialna inšpekcija zaključila tudi obravnavo 148 pobud za izredne inšpekcijske nadzore. Po zaključenih inšpekcijskih postopkih v 299 zadevah so bila v skladu s prvim odstavkom 107. člena Zakona o socialnem varstvu v 116 zadevah izvajalcem naložena naročila za odpravo pomanjkljivosti, v 25 zadevah so bili izvajalcem izrečeni ukrepi za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. V prekrškovnih postopkih je bilo izdanih 6 odločb.

9. PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2011

Inšpektorat RS za delo vsako leto sprejme Programske usmeritve na področju dela organa. Inšpekcijsko nadzorstvo je na podlagi 1. člena Zakona o inšpekciji dela osnovno poslanstvo inšpektorata, vsako leto pa so na novo določene prioritete in usmeritve. Drugi del nalog se nanaša na vodenje in odločanje v prekrškovnih postopkih. Pomemben del nalog Inšpektorata RS za delo ostaja vezan tudi na preventivno vlogo, poudarjamo predvsem dajanje strokovne pomoči delodajalcem in delavcem v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov iz svoje pristojnosti.

Sklepi in priporočila za nadaljnje delo so navedeni na koncu poglavja.

9.1. SPLOŠNO

Inšpektorat RS za delo se je že ob zaključku leta 2010 vključil v pripravo sprememb Zakona o inšpekciji dela. Pri pripravi sprememb zakona bo aktivno sodeloval tudi v letu 2011.

S sprejetjem in veljavnostjo Zakona o urejanju trga dela se vzpostavlja Inšpekcija za področje zaposlovanja v okviru Inšpektorata za delo, ki je pristojna za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem Zakona o urejanju trga dela in predpisov, izdanih na njegovi podlagi. Inšpektorat RS za delo bo v letu 2011 vzpostavil novo inšpekcijo ter začel aktivno izvrševati inšpekcijski nadzor nad izvajanjem novo sprejetega zakona.

Na podlagi 1. člena Zakona o inšpekciji dela bo Inšpektorat RS za delo v letu 2011 opravljal redne naloge **inšpekcijskega nadzorstva** nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo.

Pripravljene in izvedene bodo različne **usmerjene akcije nadzora** tako s področja delovnih razmerij kot tudi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki bodo usmerjene bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti trenutno stanje na posameznih področjih in okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih, istočasno pa so ugotovitve inšpektorjev lahko pomemben prispevek pri oblikovanju sprememb predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, na katerih smo v preteklem času ugotovili večje število kršitev oziroma tam, kjer subjekti nadzora že dalj časa niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvič.

Inšpektorat RS za delo bo ob represivnem delovanju tako kot že doslej tudi v letu 2011 deloval preventivno. Preventivno vlogo izvaja na podlagi 4. člena Zakona o inšpekciji dela s **podajanjem strokovne pomoči** delodajalcem in delavcem v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Strokovno pomoč bomo nudili tudi po elektronski poti, ki je v preteklih letih postala že dobro uveljavljena kot oblika sredstva komuniciranja. Ravno tako bomo v letu 2011 sodelovali z drugimi inšpekcijami, z zavodi, pristojnimi za zaposlovanje, z zavodi za zdravstveno

zavarovanje ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev ter ostalimi strokovnjaki s področja dela.

Sodelovali bomo tudi pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov, sodelovanje pa bo potekalo tudi na medresorski ravni preko različnih delovnih skupin.

Inšpektorat RS za delo bo v letu 2011 izvajal tudi obveznost glede nadzora izvajanja **usposabljanja koordinatorjev** za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih ter organizacije in izvajanja **preverjanja znanja koordinatorjev** za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

Tudi v letu 2011 bo Inšpektorat RS za delo organiziral posebno **konferenco**; s konferencami že zadnjih nekaj let želimo širšo strokovno javnost opozoriti na določeno tematiko in morda delodajalce spodbuditi k ustreznejšim rešitvam različnih vprašanj. V letu 2011 se bo tematski sklop nanašal na **psihosocialne dejavnike tveganj**.

Ustrezno pozornost bomo tudi v prihodnje posvečali vsebinam na **spletni strani**, da bodo informacije o delu inšpektorata na čim bolj jasen in razumljiv način predstavljene javnosti. V skladu z zakonodajo bomo obveščali javnost o svojih ugotovitvah ter izrečenih ukrepih.

Pomemben del nalog bo vezan tudi na delo Inšpektorata RS za delo **kot prekrškovnega organa.**

Za potrebe organa bodo načrtovani in vodeni postopki ter opravljeni tudi analize, poročila in drugi dokumenti s področja financ, kadrovskega področja in druge obveznosti s področja upravljanja s človeškimi viri in integritete.

Na področju delovanja Inšpektorata RS za delo v mednarodnem prostoru bo Inšpektorat RS za delo izvajal naloge, ki se nanašajo na delovanje v Odboru glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (Senior Labour Inspectors Committe). Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

9.2. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2010

Zakon o inšpekciji dela nalaga tudi izdelavo poročila o delu za preteklo koledarsko leto.

Inšpektorat RS za delo bo na podlagi 5. člena Zakona o inšpekciji dela predložil resornemu ministrstvu poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto.

9.3. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ IN S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Tudi v letu 2011 bodo inšpektorji za delo izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu ter s področja delovnih razmerij. Namen in kratka vsebina akcij sta predstavljena v nadaljevanju.

A. USMERJENE AKCIJE, KI SE BODO IZVAJALE NA OBEH PODROČJIH NADZORA

1. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja delovnopravne zakonodaje in zagotavljanja varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Delovna razmerja
Dejavnost gradbeništva iz leta v leto izstopa po številu ugotovljenih kršitev na področju delovnih razmerij kot tudi po številu smrtnih nezgod pri delu, zato v tej dejavnosti izvajamo usmerjeno akcijo že nekaj let zapored. Z izvajanjem akcije bomo nadaljevali tudi v letu 2011. Na področju delovnih razmerij bo posebna pozornost namenjena nadzoru zakonitosti zaposlovanja ter opravljanja dela slovenskih državljanov, državljanov držav članic EU ter državljanov tretjih držav. Poseben poudarek bo dan tudi spoštovanju določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s plačilom za delo, regresom, povrnitvijo stroškov za prehrano in potnih stroškov, o delovnem času, odmorih, počitkih, opravljanju dela dijakov in študentov, izvajanju instituta zagotavljanja dela delavca drugemu uporabniku ter zagotavljanja pravnega varstva delavcev, mlajših od 18 let.

Varnost in zdravje pri delu
Gradbeništvo velja za najnevarnejšo dejavnost, saj se največ nezgod pri delu zgodi prav na gradbiščih. V zadnjih letih se je stanje v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na slovenskih gradbiščih sicer vidno izboljšalo, vendar je še vedno daleč od tega, kar želimo v gradbeništvu na področju varnosti doseči. Glede na to bomo v tudi v letu 2011 nadaljevali s sankcioniranjem tistih delodajalcev in tudi delavcev, ki zahtev in ukrepov varnosti in zdravja pri delu ne izvajajo v skladu s predpisi, predvsem pa bodo natančneje obravnavani tisti, ki kršitve ponavljajo. Inšpekcijski nadzor na gradbiščih bo usmerjen v izpolnjevanje obveznosti naročnikov in koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu, v nadzor vozil in strojev na gradbišču, električne inštalacije, varovanje pred padci z višine ali v globino, v zagotavljanje in uporabo osebne varovalne opreme ter v zagotavljanje drugih osnovnih predpisanih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu v čistilnih servisih

Delovna razmerja
Pri izvajanju akcije bomo upoštevali, da gre pri delodajalcih, ki se ukvarjajo z dejavnostjo čistilnih servisov, za dve kategoriji, in sicer: veliko tovrstnih delodajalcev je manjših, zaposlujejo zelo malo delavcev, neredko so to tudi samozaposleni samostojni podjetniki. Nekateri od teh samostojnih podjetnikov so zaposleni pri drugih delodajalcih za polni ali krajši delovni čas, dejavnost čiščenja pa opravljajo kot dopolnilno dejavnost. V drugo skupino sodijo večji delodajalci, ki zaposlujejo tudi po sto ali več delavcev. Treba bo opraviti nadzor nad določili Zakona o delovnih razmerjih glede zaposlovanja (npr. izročitev fotokopije prijave v obvezna socialna zavarovanja, izročitev pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi delavcu, izročitev same pogodbe o zaposlitvi, izdelave splošnega akta o sistemizaciji delovnih mest). Specifika dejavnosti čistilnih servisov pa je sklepanje poslovnih pogodb z drugimi poslovnimi subjekti za opravljanje storitev čiščenja. Nadzor bo treba opraviti tudi glede zaposlovanja tujcev – predvsem tujcev iz tretjih držav, ki niso članice EU. Posebej bo treba preveriti sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas (razlogi za sklepanje takšnih pogodb naj bi bili predvsem začasno povečan obseg dela, nadomeščanje začasno odsotnega delavca in sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tujcem, ki ima delovno dovoljenje za določen čas). Kršitve so se do sedaj pokazale pri sklenitvi pogodb o zaposlitvi za določen čas izven razlogov, določenih v 52. členu Zakona o delovnih razmerjih, in sklenitvi ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas v nasprotju s 53. členom Zakona o delovnih razmerjih. Nadzor je potreben tudi nad upoštevanjem časovnih omejitev dela preko polnega delovnega časa ter ustrezno izdelavo letnega razporeda delovnega časa, poleg tega pa tudi nad vodenjem delovnega časa za zaposlene delavce ter v zvezi s spoštovanjem določb Zakona o delovnih razmerjih glede plačil za delo, regresa, povrnitve stroškov za prehrano in potnih stroškov. Ob tem bomo pozornost namenili tudi začasnemu in občasnemu delu dijakov in študentov.

Varnost in zdravje pri delu
Opravljanje dela v tej dejavnosti se s področja zagotavljanja varnosti in zdravja v preteklosti ni ugotavljalo in ocenjevalo kot posebno problematično ali neurejeno, vseeno pa želimo ugotoviti, kako ti delodajalci resnično izvajajo in spoštujejo osnovne zahteve in določila s področja varnosti in zdravja pri delu. Tako se bo pri izrednih inšpekcijskih nadzorih pri delodajalcih, ki opravljajo delo v sklopu čistilnih servisov, ne glede na velikost teh ugotavljalo zlasti, ali so delodajalci v okviru Izjave o varnosti z oceno tveganja ustrezno opredelili in identificirali možne nevarnosti pri izvajanju delovnega procesa ter ali v zvezi s tem tudi izvajajo ustrezne ukrepe. Prav tako bodo inšpektorji ugotavljali, ali so delavci ustrezno usposobljeni za varno opravljanje dela, ali se ugotavlja zdravstvena sposobnost za opravljanje teh del, ali delodajalci delavcem zagotavljajo zdravo delovno okolje ter ali dajejo delavcem v uporabo varno delovno opremo. Pozornost bo namenjena tudi zagotavljanju potrebne in ustrezne osebne varovalne opreme ter uporabo le-te.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu v pekarnah

Delovna razmerja
V zadnjem obdobju je pričelo z dejavnostjo po celotnem ozemlju R Slovenije večje število manjših pekarn. Pri delu v pekarnah je bilo do sedaj kar nekaj ugotovljenih kršitev na področju delovnih razmerij, zato bomo v letu 2011 začeli z izvajanjem akcije v tej dejavnosti. Na področju delovnih razmerij bo posebna pozornost namenjena nadzoru zakonitosti zaposlovanja ter opravljanja dela slovenskih državljanov, državljanov držav članic EU ter državljanov tretjih držav. Poseben poudarek bo dan tudi delovnemu času (nočno delo, delo preko polnega delovnega časa), odmorom, počitkom, opravljanju dela dijakov in študentov ter varovanih kategorij delavcev in izvajanju določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s plačilom za delo, regresom, povrnitvijo stroškov za prehrano in potnih stroškov. Preverjalo se bo tudi spoštovanje določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter določb Zakona o delovnih razmerjih in kolektivnih pogodb v zvezi z izvedbo postopka pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca. Nadzor se bo opravil tudi nad spoštovanjem predpisanih postopkov v zvezi s prijavo v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter v zvezi s prijavo in odjavo dela tujcev.

Varnost in zdravje pri delu
Namen akcije s področja varnosti in zdravja pri delu bo ugotoviti spoštovanje določb predpisov s tega področja, in to zlasti pri manjših delodajalcih, ki so pričeli izvajati dejavnost pekarstva šele v zadnjem obdobju. Posebna pozornost bo tako v manjših pekarnah namenjena nadzoru ustreznosti Izjave o varnosti z oceno tveganja, problematiki izpostavljenosti delavcev škodljivim prahovom pri delovnih opravilih z moko in prašnimi dodatki, zagotavljanju in uporabi ustrezne osebne varovalne opreme, ustreznosti izvajanja preventivnih zdravstvenih pregledov s strani medicine dela, ustreznosti izvajanja in preizkušanja predvsem praktične usposobljenosti za varno izvajanje dela ter ustreznosti uporabe varne delovne opreme.

B. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delu v hotelih in hostlih

Glede na to, da je dejavnost gostinstva in turizma ena tistih dejavnosti, kjer že nekaj let najpogosteje ugotavljamo kršitve delovnopravne zakonodaje, bomo v letu 2011 izvedli usmerjeno akcijo nadzora tudi v delu te dejavnosti, in sicer v hotelih in hostlih. V več hotelskih kompleksih so inšpektorji v preteklosti opazili pojav, da so sobarice in snažilke v različnih hotelih pridobile status samostojne podjetnice posameznice in so nato sklenile pogodbo o opravljanju storitev z nekdanjim delodajalcem. V določenem obdobju je bil namreč opažen cilj hotelskih družb, da so opuščale ali vsaj zmanjševale število zaposlenih in čiščenje prepuščale samostojnim podjetnikom posameznikom. Z izvajanjem akcije oz. na podlagi ugotovljenih kršitev želimo ugotoviti trenutno stanje v zvezi s tem, ali delodajalci izvajajo določbe delovnopravne zakonodaje v zvezi z aktom o sistemizaciji delovnih mest, zaposlovanjem, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava v primerih obstoja

elementov delovnega razmerja, in sicer tako glede slovenskih državljanov kot državljanov držav članic EU ter državljanov »tretjih« držav. Preverjali bomo tudi spoštovanje določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s plačilom za delo, regresom, povrnitvijo stroškov za prehrano in potnih stroškov ter v zvezi z delovnim časom, vodenjem evidenc na področju dela ter zagotavljanjem odmorov in počitkov. Pozornost bomo namenili tudi začasnemu in občasnemu delu dijakov in študentov.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delu v bencinskih servisih

Nadzor spoštovanja zakonskih določb glede delovnih razmerjih v tej dejavnosti v okviru akcije še ni bil opravljen, zato bo akcija iz tega vidika v letu 2011 opravljena prvič. Nadzor bo opravljen glede spoštovanja določb Zakona o delovnih razmerjih o zaposlovanju, glede zakonitosti morebitnega dela na podlagi pogodb civilnega prava, glede tega, ali je pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas, v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih ali kolektivno pogodbo, ter glede spoštovanja določb o delovnem času (nočno delo, delo preko polnega delovnega časa, počitki, odmori, razporejanje delovnega časa) in določb v zvezi s plačilom za delo, regresom, povrnitvijo stroškov za prehrano in potnih stroškov. Preverjena bo tudi raba instituta opravljanja začasnih in občasnih del dijakov in študentov na podlagi napotnic pooblaščenih organizacij ter spoštovanje določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri športnih društvih

Splošno akcijo nadzora izvajanja delovnopravne zakonodaje pri društvih smo opravili že leta 2003, akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri športnih društvih pa bomo v letu 2011 izvajali prvič. Z izvedbo akcije želimo pridobiti splošno sliko izvajanja delovnopravne zakonodaje pri športnih društvih, zlasti glede zaposlovanja ter opravljanja dela slovenskih državljanov, državljanov držav članic Evropske unije in državljanov tretjih držav, opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava v primeru obstoja elementov delovnega razmerja, opravljanja dela na podlagi pogodb o zaposlitvi za določen čas, izvajanja instituta zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, delovnega časa in vodenja evidenc na področju dela in socialne varnosti. Pozornost bo namenjena tudi opravljanju dela otrok in delavcev, mlajših od 18 let, ter začasnemu in občasnemu delu dijakov in študentov.

C. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

1. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z ročnim prenašanjem bremen pri delodajalcih v dejavnosti trgovine

Trgovina predstavlja dejavnost, v kateri se delavci zelo pogosto srečujejo s premeščanjem bremen in v večjem številu gre tu tudi za ročno premeščanje. Zelo pogosto se dogaja, da delavci in zelo pogosto tudi delavke dejansko ne premeščajo samo težjih bremen, v zvezi s čimer naj bi delodajalci tudi izvajali ustrezne ukrepe, ampak premeščajo tudi lažja bremena, in to zelo intenzivno in dalj časa. Temu pa delodajalci po naših ocenah v večini primerov ne namenjajo ustrezne pozornosti ali pa to področje zelo zanemarjajo. Večina delavcev, zaposlenih v dejavnosti trgovine, je pri svojem delu izpostavljena ročnemu premeščanju bremen, ki je posredno povezano tako z dobavo kot s prodajo blaga. V trgovski dejavnosti izstopajo nevarnosti glede dvigovanja, prenašanja, spuščanja, potiskanja, vlečenja, nošenja in premikanja bremena. Vse te delovne operacije so prisotne pri razkladanju blaga v skladišče ter premeščanju blaga na police v trgovini ter tudi pri blagajniškem delu, ko morajo trgovci vsak kupljeni izdelek prenesti mimo kodne čitalne naprave. V okviru akcije bomo preverjali, kakšne ukrepe imajo sprejete delodajalci na osnovi ocenjenih tveganj, ali se sprejeti ukrepe v oceni tveganja dejansko izvajajo na delovnih mestih, nadzirali bomo tudi ustreznost praktičnega usposabljanja glede lažjega premeščanja bremen, ustreznost zdravniških pregledov medicine dela, ter ali so pripomočki za premeščanje bremen ustrezno pregledani.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih številk – reprezentativni vzorec

Izvedba te akcije v preteklih letih je pokazala, da pridobljene ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v RS na tem področju. Zato bomo tudi v letu 2011 nadaljevali z izvajanjem nadzora glede zagotavljanja desetih osnovnih obveznosti delodajalcev s področja varnosti in zdravja pri delu. Kakor v preteklih letih bomo tudi za leto 2011 naključno izbrali 1000 subjektov. Na osnovi opravljenih inšpekcijskih nadzorov se bodo pridobljene ugotovitve uporabile za ugotavljanje splošnega stanja varnosti in zdravja pri delu in v primerjavi s preteklimi leti za ugotavljanje trendov na tem področju v RS. Ugotavljamo tudi, da s takim naključno izbranim nadzorom znižujemo število takih subjektov, ki jim je to prvi inšpekcijski nadzor v času njihovega obstoja, kar tudi ni nepomembna ugotovitev za potrjevanje potrebe po izvedbi te akcije.

3. Akcija nadzora organizacij s pridobljenim dovoljenjem za delo

Organizacije z dovoljenjem za delo za opravljanje nalog varnosti pri delu, ki so ga pridobili s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, imajo pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu v RS pomembno vlogo, še posebno pri tistih delodajalcih, ki nimajo lastnih strokovnih delavcev oz. služb s tega področja. Ugotavljamo pa, da delo teh organizacij ni vedno primerno in v skladu s pogoji, na osnovi katerih so dovoljenje za delo pridobili. Z namenom, da se stanje v zvezi s tem stalno preverja in tudi izboljša, smo z načrtovanim nadzorom teh organizacij pričeli že v letu 2008 in nadaljevali v letih 2009 in 2010, nadzore pa bomo opravljali tudi v letu 2011, in sicer zlasti glede preverjanja izpolnjevanja potrebnih pogojev za izvajanje teh opravil in strokovnosti opravljenega dela. Akcija se bo izvajala skozi celotno leto 2011, in to pri določenem številu subjektov, ki do sedaj še niso imeli nadzora s strani Inšpektorata RS za delo, ter tudi pri subjektih, zoper katere bo na inšpektorat prispela morebitna prijava zaradi domnevno nestrokovnega dela oz. neizpolnjevanja pogojev ali pa bi bilo to ugotovljeno pri inšpekcijskih nadzorih delovnih inšpektorjev pri samih delodajalcih, ki jim varstvo pri delu delno ali v celoti zagotavljajo te organizacije.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri uporabi dvigal (liftov)

V skladu s sprejeto strategijo Inšpektorata RS za delo se bodo v letu 2011 izvedli tudi podrobnejši inšpekcijski nadzori glede varnosti dvigal (liftov) pri delodajalcih, kjer je ta oprema nameščena, in to na celotnem področju Slovenije. Zaradi finančnih težav se lastniki dvigal izogibajo stroškom za zagotavljanje njihovega ustreznega in varnega delovanja. Prav tako je zaradi razpada velikih sistemov in sprememb lastništva večkrat težko ugotovi lastnika dvigala, saj je le lastnik odgovoren za ustrezno stanje. Uporabniki večkrat niti ne vedo, kdo bi moral skrbeti za dvigala, in jih, tudi neustrezna, uporabljajo. V zadnjih letih so se nekoliko spremenile tudi zahteve za dvigala. Glede na občasne podatke uporabnikov ali preglednikov dvigal se predpisane zahteve velikokrat ne izpolnjujejo.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na začasnih in premičnih gradbiščih

Leta 2009 smo začeli z Akcijo nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na začasnih in premičnih gradbiščih z namenom, da vzpostavimo stalen nadzor nad gradbišči med vso gradbeno sezono ter zmanjšamo število smrtnih nezgod zaradi padcev v globino ali z višine. Ker so bili rezultati izvedenih akcij spodbudni, bomo v letu 2011 ponovno izvajali to usmerjeno akcijo, ki bo obravnavala spoštovanje varnostnih zahtev v zvezi z delom na višini in bo trajala 9 mesecev oz. vso gradbeno sezono. Inšpekcijski nadzor bomo izvajali nad tistimi določbami Priloge IV Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, ki obravnavajo varovanje pred padci z višine in v globino, prav tako pa bomo v okviru te akcije pričeli z nadzorom uporabe osebne varovalne opreme na gradbiščih, ki predstavlja

drugo najpogosteje ugotovljeno kršitev na slovenskih gradbiščih. Ker ugotavljamo, da je spoštovanje predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine najslabše pri krovcih, saj ti praviloma ne uporabljajo nobenega od načinov varovanja (kolektivno, osebno) pred padci, bomo v letu 2011 poostreno nadzirali prav njih.

6. Akcija v zvezi z izpostavljenostjo delavcev, ki so na delovnih mestih izpostavljeni svincu ali njegovim spojinam

Izvedba te akcije je bila predvidena že v letu 2010, vendar se zaradi izvajanja drugih dodatnih akcij, ki so se v letu 2010 tudi izvajale, čeprav niso bile načrtovane v programskih usmeritvah, ter tudi zaradi obsežnosti in zahtevnosti izvajanja že načrtovanih akcij, ta akcija ni izvedla in se zato načrtuje v letu 2011. Namen akcije bo tako ugotoviti izpostavljenost delavcev, ki so na delovnih mestih izpostavljeni svincu ali njegovim spojinam, v različnih dejavnostih in kakšno je zagotavljanje oz. izvajanje varnostnih ukrepov. V akciji se bo preverjalo, ali delodajalci izpostavljenost svincu ali njegovim spojinam obravnavajo kot posebno nevarnost oz. škodljivost, ali so na podlagi opravljene ocene tveganja določili potrebne varnostne ukrepe, ali so v oceni tveganja opredelili delovna mesta, kjer se bo izvajal biološki monitoring na svinec, v kakšni periodiki in po kakšnem postopku se bo le-ta izvajal in ali se je biološki monitoring že kdaj izvajal. Preverjalo se bo tudi, ali so delavci seznanjeni z nevarnimi lastnostmi svinca.

7. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v zvezi z zagotavljanjem in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme

Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme delavcem, ki mora biti oblikovana in izdelana skladno s predpisi, predstavlja zahtevo, ki je delodajalci ne izvajajo v obsegu in na način, kot bi bilo to potrebno. To izhaja tudi iz ugotovitev opravljenih inšpekcijskih nadzorov, in to ne samo na gradbiščih, temveč tudi pri drugih delodajalcih, pri katerih se ni mogoče izogniti tveganjem za varnost in zdravje pri delu in ko se ne more v zadostni meri omejiti tveganj s tehničnimi sredstvi kolektivnega varstva ali z ustrezno organizacijo dela. Namen akcije bo ugotoviti, kakšno osebno varovalno opremo delodajalec zagotavlja delavcem. Ugotavljala se bo ustreznost Izjave o varnosti z oceno tveganja glede uporabe osebne varovalne opreme, prav tako pa bo nadzorovano, ali je osebna varovalna oprema ustrezno in namensko opredeljena. V okviru akcije bomo nadzirali tudi skladnost osebne varovalne opreme s predpisi glede oblikovanosti in njene izdelave, preverjali ustreznost osebne varovalne opreme dejanskim razmeram na delovnem mestu, ugotavljali ustreznost vzdrževanja osebne varovalne opreme (brezhibno delovanje, ustrezne higienske razmere ipd.), preverjali dosegljivost ustreznih podatkov o osebni varovalni opremi (navodila za uporabnika) ter nadzirali praktično usposobljenost delavcev za pravilno uporabo osebne varovalne opreme. Ugotavljalo se bo tudi, ali delodajalci sploh zagotavljajo delavcem osebno varovalno opremo ter kako zagotavljajo njeno uporabo.

D. DRUGE AKCIJE

V letu 2011 se bodo na podlagi medsebojnega dogovarjanja izvajale tudi različne skupne akcije z drugimi inšpekcijskimi organi, ki niso vključene v programske usmeritve za delo Inšpektorata RS za delo v letu 2011, pa se bo zanje med letom izkazal interes oziroma potreba za izvedbo koordiniranega skupnega nadzora.

Posebej izpostavljamo še sodelovanje s Prometnim inšpektoratom RS, Carinsko upravo RS, s katerima bo Inšpektorat RS za delo sodeloval v skupnih akcijah poostrenega nadzora. Aktivnosti in subjekti nadzora bodo na osnovi dogovora določeni sproti.

9.4. USMERITVE ZA DELO INŠPEKTORJEV ZA SOCIALNE ZADEVE

V nadaljevanju so podane usmeritve inšpektorjev za socialne zadeve v letu 2011.

1. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu in 1. odstavkom 10. člena Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva izvaja Socialna inšpekcija nadzor nad delom javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad delom drugih izvajalcev, ki izvajajo dopolnilne, razvojne in preventivne programe na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine po posebni pogodbi o sofinanciranju, za njihov nadzor pa se smiselno uporabljajo določila o izrednem inšpekcijskem nadzoru.

2. Redni inšpekcijski nadzor

Redni inšpekcijski nadzor mora biti pri vsakem izvajalcu socialnovarstvene dejavnosti opravljen najmanj enkrat v obdobju treh let (2. odst. 105. člena Zakona o socialnem varstvu). Praviloma se bodo redni inšpekcijski nadzori v letu 2011 izvedli pri vseh tistih izvajalcih, pri katerih v zadnjih dveh letih nismo izvedli rednega nadzora.

Pri izvedbi rednih inšpekcijskih nadzorov bodo v skladu z določili 1. odstavka 10. člena pravilnika v letnem programu rednih nadzorov za leto 2011 poleg izvajalcev, pri katerih bo izveden nadzor, določena tudi strokovna področja, ki se bodo pri teh izvajalcih še posebej podrobno proučila.

Redni nadzori so vsako leto (oz. do konca januarja naslednjega leta) izvedeni v celoti v skladu z letnim programom, tako bo tudi v letu 2011.

Pri pripravi programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2011 bodo za posamezne izvajalce socialnovarstvene dejavnosti upoštevane spodaj navedene usmeritve (pri čemer lahko pride še do določenih dopolnitev na predlog Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v skladu z 2. odstavkom 10. člena pravilnika).

2.1. Centri za socialno delo

Pri centrih za socialno delo se bo proučilo izvajanje strokovnih in upravnih nalog za preprečevanje nasilja v družini.

Namen izvajanja teh nalog na centrih za socialno delo je preprečiti izvajanje nasilja v družini, krepitev moči žrtve, podpora pri urejanju statusnih in odnosnih zadev, spodbujati povzročitelja nasilja pri prepoznavanju neustreznih vzorcev vedenja in njihovem spreminjanju.

Pomemben del izvajanja nalog za preprečevanje nasilja v primerih izrečenega ukrepa prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi je izvedba socialnovarstvene storitve prve socialne pomoči z žrtvijo in povzročiteljem nasilja.

V nadzoru bodo proučeni predvsem postopki ocene potrebe po izdelavi pomoči žrtvi, izdelavi individualnega varnostnega načrta na podlagi analize tveganja in izhodiščne ocene ogroženosti, načini delovanja multidisciplinarnega tima ter postopki izdelave in izvajanja načrta pomoči. Preverjen bo tudi način strokovnega dela s povzročiteljem nasilja.

2.2. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših

Pri domovih za starejše ter koncesionarjih, ki izvajajo socialnovarstveno storitev institucionalno varstvo starejših, se bo proučilo zlasti:

- dostop upravičencev in uporabnikov do informacij in pravil za določanje cen storitve, za razvrščanje v vrste oskrbe,
- postopek sprejema, premestitve in odpusta,
- medstrokovna timska obravnava uporabnikov storitve,
- notranji sistemi obravnavanja pripomb, ugovorov in pritožb uporabnikov storitve in informiranost uporabnikov o možnostih sodelovanja pri izvajanju storitve,
- izvajanje naloge priprava okolja, družin in posameznikov na starost in dostopnost strokovnih delavcev za uporabnike storitve in njihove svojce,
- možnosti za uresničevanje načel in pravic stanovalcev do individualizirane obravnave (individualni načrti obravnave), do socialnih stikov in zasebnosti,
- delo z dementnimi uporabniki storitve.

2.3. Izvajalci socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu

Pri nadzoru izvajanja socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu (pri javnih zavodih, koncesionarjih in izvajalcih z dovoljenjem za delo) bodo proučene predvsem:

- pravne podlage izvajanja storitve in izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- izvajanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravičenosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodbe, dogovori in poročila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve.

2.4. Lokalne skupnosti – naloge zagotavljanje storitve pomoč družini na domu kot socialne oskrba na domu

Nadzirano bo izvajanje nalog, ki jih lokalnim skupnostim nalaga Zakon o socialnem varstvu za zagotavljanje storitve pomoč družini na domu kot socialne oskrba na domu, predvsem:

- organiziranost zagotavljanja storitve v občini,
- način in postopki izbire neposrednih izvajalcev storitve,
- obseg opravljanja storitve,
- izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- uresničevanje predpisov Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev.

2.5. Izvajalci socialnovarstvene storitve socialni servis

Pri izvajalcih socialnovarstvene storitve socialni servis bodo proučene predvsem:

- pravne podlage za izvajanja storitve,
- cenik storitve in izračun cene,
- evidence opravljanja storitve za posamezne uporabnike,
- dogovor oziroma pogodba o izvajanju storitve.

2.6. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih duševno in telesno prizadetih oseb

V posebnih socialnovarstvenih zavodih za odrasle, varstveno delovnih centrih (javnih zavodih in koncesionarjih) in enotah domov za starejše, ki izvajajo socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih duševno in telesno prizadetih oseb, se bo proučilo predvsem:

- prilagoditev programa izvajanja storitve posameznim skupinam stanovalcev in potrebam posameznika,
- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja aktivnost in avtonomijo stanovalcev ter skrbi za zagotavljanje dostojanstva posameznika.

2.7. Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju

V socialnovarstvenih zavodih za usposabljanje se bo pri izvajanju socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju se bo proučilo predvsem:

- skladnost izvajanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev,
- postopke in programe priprave in podpore za življenje po zaključku usposabljanja.

2.8. Izvajalci socialnovarstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe

Pri varstveno delovnih centrih – javnih zavodih in koncesionarjih – ki izvajajo socialnovarstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe, se bo proučilo predvsem:

- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja avtonomijo uporabnikov ter skrbi za zagotavljanje načela individualizacije in možnosti izbire (tudi individualizirani načrt izvajanja storitve),
- pogoje in način zagotavljanja multidisciplinarnega pristopa in celovitosti obravnave ter možnosti izbire pri nudenju storitve.

3. Izredni inšpekcijski nadzori

Po zakonu se bodo izredni inšpekcijski nadzori izvajali na pobudo upravičenih predlagateljev ter po oceni direktorja socialne inšpekcije.

9.5. INFORMATIKA

Inšpektorat RS za delo v letu 2011 načrtuje posodobitev osnovne aplikacije za spremljanje bistvenih statističnih podatkov o svojem delu.

V letu 2011 je načrtovana posodobitev aplikacije za spremljanje pregledov, kršitev in ukrepov, ki jih opravljajo inšpektorji. V informacijskem sistemu Inšpektorata RS za delo se bomo poskušali povezati na že obstoječe baze podatkov, ki jih nudijo ostali državni organi in so potrebni za izmenjavo podatkov ter za delo v inšpekcijskem nadzoru.

Posebno evidenco, ki je vzpostavljena tudi za vodenje podatkov v prekrškovnem postopku, bo potrebno nadgraditi.

V sodelovanju z ostalimi državnimi organi in po posebnih programih bomo pripravljali finančne in druge proračunske dokumente, programe nabav in investicij, načrte informatizacije z javnimi naročili in druge dokumente.

V okviru danih možnosti bomo posodabljali strojno in programsko opremo. Pri strojni opremi bo poudarek pri nabavi optičnih čitalnikov (skenerjev) za območne enote in prenosnih računalnikov.

Zaradi visokih stroškov vzdrževanja tiskalnikov, ki jih uporablja samo en zaposleni, bomo v letu 2011 le-te nadomestili z mrežnimi tiskalniki.

9.6. IZOBRAŽEVANJE, STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE IN DODATNO USPOSABLJANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO

V Inšpektoratu RS za delo je pomembna vloga namenjena tudi usposabljanju in izpopolnjevanju inšpektorjev in drugih uslužbencev organa. Vsebine bodo namenjene predvsem novostim in zagotavljanju enotne politike nadzora organa. Novi inšpektorji bodo deležni še posebne pozornosti.

Zakonodaja na več mestih zahteva strokovno usposobljenega uslužbenca. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Zakona o inšpekciji dela kot tudi iz Zakona o inšpekcijskem nadzoru izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje

strokovno znanje in se usposabljati za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inšpektoratu RS za delo tudi v letu 2011 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslužbencev, predvsem na tistih področjih inšpekcijskega nadzora, ki v zadnjem času doživljajo največ sprememb oziroma se nanašajo na pooblastila inšpektorjev in zagotavljanje enotne politike nadzora organa. Usposabljanja se bodo izvajala vse leto, moderatorji bodo pretežno uslužbenci inšpektorata, po potrebi pa tudi zunanji strokovnjaki ustreznih področij. V okviru možnosti bodo uslužbenci inšpektorata deležni tudi usposabljanja v smeri poglabljanja že obstoječih znanj in njihovega dopolnjevanja z novimi spoznanji stroke. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev Inšpektorata RS za delo se bodo določile podrobnejše vsebine, vrste in nameni. Še več pozornosti bo namenjeno usposabljanju novih inšpektorjev.

Usposabljanje prispeva k optimalnejši izrabi delovnih zmožnosti ter k večji delovni uspešnosti, zlasti če so potrebe po usposabljanju pravilno ugotovljene ter je načrtovanje usposabljanja sistematično in stalno.

9.7. CILJI IN PRIPOROČILA ZA NADALJNJE DELO

Inšpektorat RS za delo si bo s svojo represivno in preventivno vlogo prizadeval, da bi delodajalci in drugi zavezanci sprejeto zakonodajo spoštovali v čim večji meri. Inšpektorji Inšpektorata RS za delo bodo opravljali inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov iz svoje pristojnosti v inšpekcijskem postopku ter kot uradne osebe vodili in odločali v prekrškovnem postopku, opravljali pa bodo tudi druge strokovne naloge.

Posamezne cilje oziroma priporočila za delo v letu 2011 še posebej izpostavljamo.

1. Delovno izkoriščanje, prisilno delo in morebitna prepletenost s pojavom trgovine z ljudmi

Inšpektorat RS za delo bo v okviru sodelovanja v Medresorski delovni skupini za boj proti trgovini z ljudmi sodeloval pri izvajanju Akcijskega načrta skupine za obdobje 2010–2011.

Posebna pozornost pri delu inšpektorata bo v okviru nadzorov (redni in izredni nadzori) Inšpektorata RS za delo posvečena odkrivanju in preiskovanju morebitnih dejanj trgovine z ljudmi z namenom izkoriščanja dela oz. delovnega izkoriščanja. Posebna pozornost bo posvečena tudi zaposlovanju v rizičnih poklicih, ki so navedeni v akcijskem načrtu (plesalke, poklici v gradbeništvu, zaposlitve v gostinstvu), ter zagotavljanju učinkovitega in hitrega kaznovanja kršiteljev ob inšpekcijskih pregledih delodajalcev, ki zaposlujejo tujce.

2. Problematika izplačevanja plač in regresa za letni dopust

Kot ena izmed posledic gospodarske krize se kaže vsesplošna problematika v zvezi s plačilom za delo in regresom za letni dopust. Za učinkovitejše delovanje inšpektorata v zvezi z ugotavljanjem tovrstnih kršitev se bo vzpostavilo aktivno sodelovanje z Davčno upravo RS, ki bo vzpostavilo vzajemen sistem obveščanja o ugotovitvah pri inšpekcijskih nadzorih z namenom lažjega odkrivanja kršitev v zvezi s plačilom za delo in bo posledično omogočilo dosledno sankcioniranje kršiteljev ter ob izpolnjenih pogojih sprožilo podajo kazenskih ovadb pristojnim organom.

Preverjanje instituta plačila za delo in regresa za letni dopust sta vsebini, na kateri bomo v letu 2011 še posebej pozorni in bosta, kjer je le možno, vključeni tudi v izvajanje posameznih usmerjenih akcij nadzora na področju delovnih razmerij.

3. Zagotavljanje zdravja na delovnih mestih in problematika psihosocialnih tveganj

V zadnjem času se vse pogosteje srečujemo tudi s problematiko psihosocialnih tveganj na delu. Njihova obravnava bo vključena v obe področji nadzora, saj smo si zastavili cilj

prispevati k vzpostavitvi takega delovnega okolja in storitev na področju zdravja pri delu, ki bo omogočal delavcem polno in produktivno delovanje v poklicnem življenju.

Za dosego tega cilja bo inšpektorat aktivno sodeloval pri promociji varnosti in zdravja na nacionalni ravni ter zagotavljal kakovostne podatke predvsem na področju nezgod pri delu, kar pomeni prispevek v smeri izvajanja inšpekcijskega nadzora na osnovi preverljivih podatkov. V naslednjem obdobju bomo znotraj nadzora zdravja pri delu opravljali celovit nadzor vseh sektorjev, ob tem pa bo posebna pozornost namenjena naslednjim področjem: kakovosti življenja in psihosocialnim dejavnikom na delovnem mestu, biološkim dejavnikom tveganja, ročnemu premeščanju bremen in usposabljanju delavcev.

4. Usposabljanje novih inšpektorjev

Inšpektorat bo v letu 2011 dodatno izboljšal in poenotil načrt usposabljanja novih inšpektorjev. S sistematičnim pristopom želimo zagotoviti vsem novim inšpektorjem celovitejša osnovna znanja in koristne informacije za uspešen in čim hitrejši začetek izvajanja kvalitetnega inšpekcijskega nadzora. Centralno vodenje usposabljanja po enotnem programu in stalno osveževanje študijskega gradiva bo še dodatno prispevalo k poenotenju prakse inšpekcijskega nadzora na področju celotne države.

5. Izboljšanje stanja varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih

Gradbeništvo velja za najnevarnejšo dejavnost, saj se največ nezgod pri delu zgodi na gradbiščih. V zadnjih letih se je stanje v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na slovenskih gradbiščih sicer vidno izboljšalo, vendar je še vedno daleč od tega, kar želimo v gradbeništvu na področju varnosti doseči. V letu 2011 bomo zato nadaljevali z utečenimi aktivnostmi, posebno pozornost pa bomo posvetili tudi delu koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu, ker ugotavljamo, da bi bilo njihovo delo veliko bolj učinkovito, če bi gradbišča obiskovali pogosteje in če bi ugotovljene nepravilnosti natančneje vpisovali v knjigo ukrepov. Prav tako bomo Ministrstvu za delo družino in socialne zadeve poslali predlog spremembe Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, ker veljavna uredba žal ne omogoča učinkovitega dela inšpektorjev in tudi koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu.

6. Izboljšanje stanja varnosti in zdravja pri delu v lesno predelovalni industriji

Inšpektorat si zastavlja cilj izboljšanja stanja na področjih lesnopredelovalne industrije. Panoga je delovno intenzivna, zato se pojavljajo poleg ostalega tudi kompleksni problemi v zvezi s protieksplozijsko zaščito. Tako se bo izvajal monitoring ciljnih obratov znotraj lesne industrije, pozornost pa bo namenjena tudi napravam, njihovemu vzdrževanju, popravilih ter usklajenosti posamezne dokumentacije na tem področju, s čimer naj bi dosegli predvsem zmanjšanje števila nezgod pri delu in urejenost delovnega okolja.

Inšpektorat RS za delo si bo s svojo represivno in preventivno vlogo tudi v letu 2011 prizadeval, da bi se sprejeta zakonodaja spoštovala v čim večji meri.

Iz programa dela je razvidno, da bodo imeli inšpektorji za delo in inšpektorji za socialne zadeve v letu 2011 poleg opravljanja rednega inšpekcijskega nadzorstva ter izvajanja pooblastil v prekrškovnem postopku tudi številne druge strokovne naloge. Obseg opravljenega dela na posameznega inšpektorja oziroma uslužbenca želimo obdržati, večji del pozornosti pa nameniti tudi kakovosti opravljenega dela.

Kakovost bomo spremljali tudi preko uvedenih posameznih kazalnikov za merjenje uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti dela.